THEOLOGIA
MORALIS
DIVI
ALPHONSI DE LIGORIO

Episcopi S. Agathæ Gothorum, et Rectoris Majoris Congregationis SS. Redemptoris,

ADJUNCTA IN CALCE PERUTILI INSTRUCTIONE AD PRAXIM CONFESSARIORUM,

UNA CUM ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI

JOANNIS DOMINICI MANSI
ARCHIEPISCOPI LUCENSIS

EPITOME DOCTRINÆ MORALIS, ET CANONICÆ
EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

EDITIO NOVISSIMA NEAPOLITANA,

IN QUA PRÆTER EA OMNIA, QUÆ IN CETERIS ADDITA FUERE,

Auctor ipse plura olim reformavit, aliquibus sententiis clarius explicatis, aliis de novo additis, aliis re melius perpensa immutatis, et novas animadversiones magni ponderis adjecit.

TOMUS SEPTIMUS.

NEAPOLI, 1841.
EX TYPOGRAPHIA SIMONIANA.
Superiorum Permissu ac privilegio.

TRACTATUS IV.

De Sacramento Poenitentiae.

CAPUT I.

De essentia hujus Sacramenti.

DUBIUM I.

Quae sit ejus materia, et forma?

solvo *possit Sacerdos absolvere simul a peccatis, et a censuris?*

431. *Qu. III. An possit valide, et licite dari absolutio sub conditione?*

432. *Causæ justæ absolvendi sub conditione.*

425. » RESp. 1. materia remota necessaria » est omne peccatum mortale, post baptismum » commissum, et non confessum. * Dicitur ve- » ro commissum post Baptismum *, (*contra* » *Propos.* 19. *inter damnatas ab Alexand. VIII.* » *quæ pro peccato originali perpetuam agendam* » *pœnitentiam asserebat*) *. Materia sufficiens, » et non necessaria est omne veniale post Ba- » ptismum commissum, vel etiam mortale, » alias rite confessum. Materia proxima sunt » actus pœnitentis, Contritio, Confessio, et Sa- » tisfactio; quarum ultima est integralis tan- » tum, ut patet in infirmo, qui si ratione de- » stituatur, solet absolvi absque satisfactione: » duæ priores sunt essentiales, ut communiter » docetur contra *Scotum*, qui totam essentiam » ponit in absolutione. Porro peccata sunt tan- » tum materia, circa quam, actus vero pœni- » tentis materia, ex qua, *Laym. d.* 5. *t.* 6. » *cap.* 4. ex communi.

Unde resolves.

» 1. Etsi peccatum mortale remissum quomodo- » cumque sit, teneris tamen confiteri, si non » fecisti. *Trident. sess.* 14. *cap.* 15.

» 2. Omitti possunt venialia, vel omnia, vel » aliqua; item mortalia semel rite confessa, v. » gr. in Confessione generali, ut docent *Dian.* » *p.* 3. *t.* 4. *res.* 56. *Card. de Lugo d.* 16. *n.*

» 46. contra *Vict. Ledesm.* et alios. In qua
» etiam non esse necessarium addere peccato
» mortali, quod post ultimam confessionem sit
» commissum, docent *Bonac. d.* 5. *quæst.* 5.
» *sect.* 2. *p.* 2. *Dian. t.* 2. *tr.* 4. *res.* 62. *et*
» *t.* 3. *res.* 65. *Card. de Lugo d.* 16. *sect.* 2.
» *num.* 47. *et Sanch. et Con* quod est proba-
» bile: nisi circumstantia aliqua, v. gr. spe-
» ciem mutans, vel reservatio casus, vel pro-
» xima peccandi occasio aliud requirat, et pœ-
» nitentia sufficiens imponatur. *Card. de Lugo,*
» *Tamb. de exped. conf. lib.* 2. *c.* 1. Tutius
» tamen est nova ab antiquis secernere.

» 3. Ponenda semper est materia certa; qua-
» lem esse negat *Sancius in sel. d.* 7. apud
» *Dian. p.* 3. *t.* 4. *res.* 52. quod quis non
» responderit divinis inspirationibus, non fece-
» rit bonum quod potuit, et similes imperfe-
» ctiones. In quibus tamen exponendis non te-
» netur Confessarius impedire pœnitentem, ut
» docet *Card. de Lugo l. c. num.* 103. contra
» *Sancium.* Quod si haberi certa non possit,
» pro ratione dubii danda est absolutio; ut
» sub dubio, si materia prorsus dubia sit: vel
» absoluta, si certa videatur. Ita *Suarez, Laym.*
» *lib.* 5. *t.* 6. *cap.* 3. *et alii commun.*

» Resp. 2. Formam Sacramenti pœnitentiæ
» sunt verba absolutionis: *Ego te absolvo a pec-*
» *catis tuis;* ubi licet de essentia tantum sit,
» *absolvo te*, debent tamen addi reliqua præser-
» tim in articulo mortis; secundum quosdam
» sub mortali, secundum alios sub veniali, ut
» vid. *Gran.* voce prolata in præsentem; absen-
» tem enim Clem. VIII. absolvi prohibuit, sub
» pœna excommunicationis.

Unde resolves.

» 1. Invalidum est absolvere nutu, signo,
» aut scripto, item absolvere absentem; quod
» docuit *Alensis*, *Medin.* et alii, sed vetitum
» nunc, ut modo dictum.

» 2. Valida est absolutio, si reverentiæ causa
» dicas: absolvo dominationem, excellentiam,
» vel majestatem vestram, etc. Quia non mu-
» tatur essentialiter, et sunt verba æquivalentia.
» *Aversa* V. *supra tract.* 1. *cap.* 1. *d.* 2. Non
» valet autem, si dicas: absolvat te Deus, vel
» absolvat te Christus. *Avers. qu.* 12. *sect.* 2.

» 3. Orationes præviæ, et subsequentes for-
» mam, ut *Misereatur tui*, *etc.* et *Passio Do-*
» *mini*, *etc.* quæ secundum *Trident.* laudabili-
» ter adduntur, non sunt necessitatis, et ex
» causa rationabili omitti possunt, v. gr. si
» breves sint Confessiones, vel multi confiten-
» tes, ut vid. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 97. tunc
» enim sufficit dicere: *Absolvo te a peccatis tuis*
» *in nomine*, *etc.* vel si timeatur censura, *Ab-*
» *solvo te a vinculo excommunicationis; deinde*
» *a peccatis tuis.* V. *Sa*, *v. Absolutio.*

» 4. Elevatio manus, ejusque impositio in ca-
» put, item formatio Crucis est libera, etsi de-
» beat servari consuetudo. Ita *Laym. cap.* 5.
» ubi idem dicit de aperitione capitis. Forma
» autem Clem. VIII. ut tradidit *Sa*, et Rituale
» Romanum, est hæc: qua ut omnes utantur,
» suadet Paulus V. ideoque omnibus tenenda
» memoriter: *Misereatur tui omnipotens Deus*,
» *et dimissis peccatis tuis*, *perducat te ad vitam*
» *æternam*, *Amen*: deinde elevata manu per-
» git: *Indulgentiam*, *absolutionem*, *et remis-*
» *sionem peccatorum tuorum tribuat tibi omni-*

» *potens et misericors Dominus*, *Amen. Dominus noster Jesus Christus te absolvat*, *et ego* » *auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo* » *excommunicationis*, *suspensionis* (quæ vox » circa laicos omittitur), *et interdicti*, *in quantum possum*, *et tu indiges. Deinde ego te* » *absolvo a peccatis tuis*, *in nomine Patris*, *et* » *Filii*, *et Spiritus Sancti*, *Amen. Passio Domini nostri Jesu Christi*, *et merita B. Virginis*, *et omnium Sanctorum*, *et quidquid* » *boni feceris et mali sustinueris*, *sit tibi in* » *remissionem peccatorum*, *augmentum gratiæ*, » *et præmium vitæ æternæ*, *Amen.*

426. Acturi de hoc Pœnitentiæ Sacramento, quod Christus Dominus ad humanæ imbecillitatis remedium instituit, ante omnia monitum velim Confessarium, ut suas agnoscat partes, nempe Judicis, Patris, et Medici, ad munus suum æqua lance exercendum; sicut enim nimia benignitas iniquitatum fomentum est, sic nimia severitas fit pluribus via ad desperationem. Hinc Christus Dominus declaravit non esse spiritus sui eos, qui nimis rigide cum peccatoribus agunt. Et Ss. Patres non solum invehunt in eos, qui falsa pietate ducti indebite peccatoribus indulgent, sed etiam in eos, qui indiscretum rigorem cum pœnitentibus adhibent, ut conqueritur S. Ambrosius in *Psalmi* 118. *Serm.* dicens: *Sunt etiam in nobis*, *qui timorem Domini habent*, *sed non secundum scientiam*, *statuentes duriora præcepta*, *quæ non possit humana conditio sustinere.* Qua de re sapienter advertit S. Bonaventura: *cavenda est conscientia nimis larga*, *et nimis stricta*; *nam prima generat præsumptionem*, *secunda desperationem*; *prima sæpe salvat damnandum*, *secunda contra damnat salvandum.* Immo Honorius III. in *cap. ex parte*

de transact. dixit, ceteris paribus, magis inclinandum in rebus dubiis ad benignitatem, quam ad rigorem; cum enim ibi ageretur de modo procedendi contra quosdam, quorum aliqui celebrabant in Ecclesiis interdictis, alii furtive sacris initiabantur, etc. sic inquit: *In his vero, super quibus jus non invenitur expressum, procedens (æquitate servata) semper in humaniorem partem, declarando secundum quod personas et causas, loca, et tempora videris postulare.*

Non dubito quin majori quidem detrimento semper in Ecclesia fuerint confessarii nimis indulgentes, cum major hominum pars ad vitia proni sint; sed non modice etiam Animarum saluti obsunt, qui per nimiam austeritatem pœnitentes ita deterrent, ut ipsi vel peccata sua reticeant, aut sic arctati jugum disciplinæ abjiciant, laxisque habenis in vitiorum cœnum miserabiliter deinde se immergant.

Aggrediamur opus ad hunc tractatum de Sacramento Pœnitentiæ exponendum, cui utique omni studio præ ceteris materiis sedulo incumbendum, cum in ipso totius Theologiæ Moralis summa, et quæstiones magis ad praxim spectantes contineantur; et ideo ego labori non peperci, ut desiderio Lectorum satisfacerem, utque ipsi omnia scitu necessaria hic reperiant.

427. In hoc *Dubio* primo loco agitur de materia remota, et forma hujus Sacramenti. Quoad *Materiam* pertinet, ad ea quæ supra dixit *Busembaum*, duo tantum dubia addere occurrit.

Dubitatur 1. An mortalia commissa in ipsa susceptione Baptismi sint materia hujus Sacramenti? Affirmant communissime *Suar. d.* 28. *concl.* 4. *Holzm. n.* 454. *Escob. lib.* 14. *num.* 18. *cum Vasq. et Henr. Salm. c.* 4. *n.* 15.

ac *Elbel n.* 8. *cum S. Bonav. Scoto*, *Mastr. etc. ex D. Th.* 3. *p. q.* 69. *art.* 10. et ex *S. Augustino* relato in *cap. tunc valere.* 42. *de Consecr. dist.* 3. ubi ait: *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus*, *cum illa fictio veraci confessione recessit.* Ratio, quia hæc peccata, licet sint tempore simul cum Baptismo, natura tamen sunt ipso posteriora. Ita AA. præfati, sed ratio quam adducunt, videtur non convincere, saltem solummodo probare videtur pro peccatis quæ Baptismum suscipiens post Baptismum patrare vellet, sed non pro peccato fictionis, nempe si ille susciperet Baptismum existens in mortali sine dolore. Nec *D. Th. l. c.* dicit peccatum fictionis esse materiam Sacramenti Pœnitentiæ, sed tantum ait quod illud per pœnitentiam removetur: per pœnitentiam autem ibi S. Doctor profecto non intelligit Confessionem, sed dolorem de peccato. Nec obstat textus D. Augustini, nam ut explicat *Glossa v. ad Salutem*, illud *veraci Confessione* intelligit *cordis contritionem.*

Dubitatur 2. An sint materia sufficiens hujus Sacramenti peccata alias confessa? Dubium posset fieri ex eo, quod videtur non posse esse materia Sacramenti Pœnitentiæ peccatum jam remissum, cum culpa deleta non possit amplius deleri. Sed sententia affirmativa est certa apud omnes, prout docet *D. Th. in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 3. *qu.* 5. *ad* 4. *et dist.* 18. *q.* 1. *art.* 3. *qu.* 2. *ad* 4. quem communiter sequuntur *Suar.* 3. *p. d.* 18. *sect.* 4. *Palaus tract.* 23. *d. un. p.* 6. *num.* 5. *cum Laym. et Salm. cap.* 4. *n.* 22. *cum Conc.* et alii passim. Et clare patet ex *Extrav. c. de Privil.* (*pag. mihi* 238.) §. *verum*, *in fin.* ubi Bened. XI. dicit: *Licet de necessitate non sit iterum eadem confiteri peccata*, *tamen*, *ut eorumdem*

peccatorum iteretur Confessio, *reputamus salubre.* Idque confirmatur ex communi praxi fidelium. Nec obstat dicere peccatum deletum non esse amplius peccatum, peccatum enim, etsi remissum, semper peccatum est commissum; sufficit autem, ut Sacramentum habeat effectum in actu primo, nempe quod præbeat gratiam deletivam peccati, quamvis per accidens in actu secundo peccatum non deleat.

428. Quoad *Formam* vero hujus Sacramenti plures hic quæstiones discutere oportet. Quæritur I. An forma hujus Sacramenti essentialiter in verbis consistat? Respond. Affirmative, cum forma non aliter quam voce, non autem Scriptura aut aliis signis, exprimi possit: ita commune, et certum est apud omnes cum *D. Th.* 3 *part. q* 84. *art.* 3. *ad* 3. quem sequuntur *Laym. tract.* 6. *c.* 3. *Lugo d.* 13. *sect.* 6. *Bonac. qu.* 5. *p.* 6 *Elbel. n.* 27. *et Salm. de pœnit. cap.* 3. *n.* 30. *cum Cajet. Con. Suar. Val.* et aliis passim. Hinc Clemens VIII. in Const. edita die 20. Junii 1602. proscripsit Propositionem hanc, ut falsam et temerariam: *Licere per litteras, seu internuntium Confessario absenti Sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere:* præcepitque sub excommunicatione sibi reservata, et ipso facto incurrenda, ne hæc Propositio *unquam tamquam aliquo casu probabilis defendatur, aut ad praxim quoquo modo deducatur.* Ex quibus verbis recte inferunt *Salm c.* 3. *n.* 25. quod absolutio absenti in quocumque casu non solum datur illicite, sed etiam invalide; nam si Pontifex tantum illicitam eam intendisset declarare, ipsa aliquando, urgente necessitate, valide, et licite dari posset, cum leges Ecclesiasticæ non possint obligare cum gravissimo damno, et tan-

to magis si illud est spirituale. Unde, si Pontifex voluit hujusmodi absolutionem in nullo casu esse licitam, consequenter declaravit in nullo casu esse validam. Paulus autem V. die 14. Julii 1605. insuper damnavit interpretationem aliquorum in præfatum Decretum, dicentium posse absolutionem absenti conferri, modo Confessio in præsentia præcessisset: explicavit enim Bullam Clementis esse disjunctive, non copulative, intelligendam.

429. Requiritur igitur, ut Forma a Confessario voce proferatur, et ut pœnitens eo tunc moraliter sit præsens. Hæc autem moralis præsentia reputatur illa, intra quam homines communi voce, quamvis altiori, loqui possunt et solent, ut dicunt *Sporer n.* 610. *Tamb. lib.* 5. *de Sac. pœnit. c.* 2. *n.* 11. *Holzm. n.* 575. *v. Dixi*, *Elbel n.* 29. qui *cum Sporer*, *et aliis* addit talem præsentiam posse extendi ad 20. circiter passus, præsertim ubi pœnitens nondum est egressus ab aspectu Confessarii. Recte vero advertit *Sporer n.* 615. *cum Reg. Gob etc.* revocandum esse pœnitentem, quando omnimode revocari potest. Ceterum censet *cum Gob. et Bonac.* sine scrupulo absolvi pœnitentem qui recessit e confessionali, si certo scitur esse adhuc intra paucos passus. Merito autem *Tamb.* non approbat *Leandrum*, qui dicit satis esse ad præsentiam moralem, si Sacerdos videat pœnitentem, aut alio sensu percipiat; præsentia enim pro absolutione majorem propinquitatem requirit, quam pro audienda concione, vel Missa. Unde censet *Tamb. n.* 13. quod si quis aliquando non posset nisi a longe absolvi, puta si rueret e tecto, tunc absolutio sub conditione danda esset. Ait *Holzm. ibid.* quod si Confessarius ob periculum infectionis, vel ob aliam

causam non posset intrare in cubiculum ubi est infirmus, potest a janua eum absolvere. Recte autem advertunt *Sporer n.* 610. *Croix n.* 1201. *Elbel l. c. cum Stoz.* non esse opus, ut pœnitens verba absolutionis audiat, et tanto minus ut eadem intelligat, sufficit enim, ut Sacerdos illa vere proferat. Quinimmo sapienter dicit *Croix*, consultum esse ut in præsentia aliorum pœnitentium præfata verba submisse dicantur, ne, si aliquis dimittatur sine absolutione, id alii percipiant. Addit *Tambur.* bene posse absolvi pœnitentem, qui antea sua peccata in scripto legenda dederit, et deinde præsenti Confessario dicat, *de his me accuso.* Quod tamen advertunt *Salm. c.* 7. *n.* 11. *cum Cano*, *Pal. Pasq. Con. et aliis* non permittendum, nisi ex gravi causa, nempe si quis ob angorem gutturis, impedimentum linguæ, aut si puella supra modum verecunda in explicando voce sua peccata, valde gravem difficultatem sentiat. Rationem adducunt *Holzm. n.* 558. *et Sporer ex n.* 488. quia licet Confessio nullo jure præcepta sit fieri vocaliter, tamen, cum communi Ecclesiæ usu sit receptus modus sic confitendi, hic nunc obtinet vim præcepti, et proinde sine gravi causa foret illicita Confessio aliter facta.

430. Quæritur II. Quænam forma in hoc Sacramento proferenda sit? Plures graves Auctores tenent, quod olim Ecclesia usa fuerit forma deprecatoria (*Absolvat te Deus*) usque ad medium sæculum XIII. et quod etiam hodie hæc sit in usu apud Græcos; ita *Tourn. in Præl. Theol. q.* 9. *art.* 1. *Martene*, *Vitass. apud Croix de pœnit. tom.* 9. *pag.* 528. Sed id negant *Baronius*, *Gonet*, et *Nicol. apud eumd. Concin.* Immo communissime nostri Theologi Morales, *Suarez*, *Soto*, *Lugo*, *Cajet. Vasq. Val.* et alii plurimi cum

Salm. de pœnit. cap. 3. *num.* 17. *et Croix lib.* 6 *p.* 2. *num.* 639. censent formam deprecatoriam esse invalidam, ex eo quod Christus Dominus, hoc Sacramentum instituens (*Joan.* 21.), expressit sententiam proferendam esse a Sacerdote uti Judice, dicens; *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Unde compertum videtur necessarium esse, ut peccata ab ipsis Sacerdotibus tamquam Christi vicariis remittantur, nec sufficere, quod ipsi Deum, ut remittat, deprecentur. Sed quicquid sit de hoc, hodie certum est, et de fide, debitam formam esse formam Indicativam: ut declaravit Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 3. his verbis: *Docet sancta Synodus Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipue ipsius vis sita est, in illis Ministri verbis positam esse*, Ego te absolvo, etc. *quibus quidem de Ecclesiæ Sanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur.* At super hac forma plura occurrunt dubia.

Dubitatur. 1. In quibus verbis hæc forma consistat? Certum est apud omnes, verba *Te absolvo* ad essentiam formæ pertinere. Sed sentiunt *Lugo de pœnit. d.* 13. *n.* 26. *Wig. tr.* 13. *q.* 3. *res.* 2. quod si dicatur, *Absolvo a peccatis tuis*, non est necessarium ad valorem formæ verbum *Te*, cum hoc satis exprimatur in verbo *Tuis*. Attamen communissime huic opinioni contradicunt *Suar. de pœnit. d.* 19. *sect.* 1. *n.* 17. *Bon. q.* 4. *p.* 1. *n.* 1. *Holzm. n.* 482. *Concina tom.* 9. *p.* 580. *n.* 5. *et Pal. tr.* 23. *d. un. p.* 5. *n.* 2. *cum Vasq.* Prima opinio, speculative loquendo, spectata ratione, probabilior videtur; sed quia hæc secunda est etiam probabilis, saltem ob auctoritatem Doctorum, in praxi hæc omnino sequenda est, ex Prop. 2. damnata ab Innoc. XI.

Dubitatur 2. An dicendo, *Ego te absolvo*, requirantur verba *a peccatis tuis?* Negant communissime *P. Milante in propos.* 1. *Innoc. XI. Conc. p.* 580. *n.* 5. *Holzm. n.* 482. *Ronc. de pœnit. c.* 2. *q.* 3. *Sporer eodem tit. p.* 244. *n.* 544. *P. l. p.* 5. *n.* 2. *et Lugo d.* 13. *n.* 17. *cum S. Anton. Sylv. Cajet. Navar. etc. ex D. Th.* 3. *p. q.* 84. *art.* 3. *et Catech. Rom. p.* 2. *c.* 5. *sect.* 14. ubi dicitur: *est autem forma, Ego te absolvo*, et nihil aliud ibi additur. Omnes tamen hi AA. dicunt, quod licet to, *a peccatis tuis*, non sit necessarium ad Essentiam formæ; esse tamen mortale hæc verba omittere, cum sit contra consuetudinem Ecclesiæ. Alii vero tenent ipsa pertinere ad essentiam, eo quod, cum Christus dixerit: *Quorum remiseritis peccata*, *etc.* sicut quia dixit *quorum*, explicandum est *te*, ita quia dixit *peccata*, explicandum est *a peccatis*; sic *Croix n.* 633. *cum Major. et Pasq. ac Mazzotta de pœnit. tom.* 3. *pag.* 561. *cum Gabr. Aversa, Gorm. etc.* item *Palud. P. Soto, et Gabr. apud Salm. c.* 3. *n.* 1. Nec obstare dicunt, quod ex circumstantiis satis determinentur verba, *Ego te absolvo*, ad significandam etiam absolutionem a peccatis; nam si hoc valeret, posset adhuc reticeri verbum *te*, quod ex circumstantiis satis etiam percipitur. Prima opinio est probabilior, sed in praxi nec recedendum a secunda, cum etiam sit probabilis, ut bene advertunt *Elbel de pœnit. num.* 25. *Salm. num.* 2. *Holzm. et Roncagl. ll. cc.*

Dubitatur 3. An verba, *In nomine Patris*, *etc.* sint de essentia? Affirmant *Durand. Major, etc. apud Lug. d.* 13. *n.* 11. Sed communis et vera sententia negat cum in institutione hujus Sacramenti nullam mentionem Christus fecerit

de hac invocatione SS. Trinitatis, sicut fecit in Sacramento Baptismi: ita *Lugo* *n.* 12 (qui dicit oppositam ab omnibus rejici) *Roncagl. c.* 2. *q.* 3. *num.* 59 *B n. p.* 1. *n.* 2 *cum Con. Vasq. Suar. etc. Croix n.* 629. *cum Arriaga, et Bosco*, *ac Salm. cap.* 3. *n.* 3. *cum Soto*, *Nav. et Cajet.* Hanc autem omissionem putant *Ronc. et Gran. apud Croix n.* 637. esse mortalem: alii vero, ut *Sotus*, *Val. apud Bon. l c.* censent nullum esse peccatum, secluso scandalo et contemtu; sed hæc opinio non videtur satis probabilis, cum talis invocatio sit juxta consuetudinem Ecclesiæ: Hinc melius alii fere communiter dicunt esse tantum veniale, ut *Bon. l. c. Elbel num.* 26 (qui dicit esse satis commune) *Pal. p.* 5. *n.* 3 *Salm. l. c. Platell. Bosco, et alii apud Croix dict n.* 637. qui absolute asserit commune.

Verba autem *Dominus Jesus-Christus*, *etc.* putat *Conc. p.* 581. *n.* 10 non posse omitti sine culpa: verba autem *Misereatur*, *Indulgentiam*, *et Passio Domini nostri etc.* dicit posse omitti; et huic videtur favere Rituale Romanum (*tit. de forma absol.*) dicens: *In Confessionibus autem frequentioribus omitti potest* Misereatur etc. *et satis erit dicere*, Dominus noster Jesus Christus etc. *usque ad illud*, Passio etc. *Urgente vero aliqua gravi necessitate in periculo mortis breviter dicere poterit.* Ego te absolvo ab omnibus censuris, et peccatis, in nomine Patris etc. Sed communiter DD. dicunt, omnes has preces posse omitti sine ullo peccato; ita *Lugo. d.* 13. *n.* 9. *cum Nav. Holzm. p.* 491. *cum Spor. Viva de pœnit. q.* 7. *art.* 1 *n.* 3 *Mazzotta tom.* 3 *p.* 163. item *Sa*, *Bosco*, *Dicast. et Gob. Croix n.* 638. Hocque videtur verius dum Tridentinum *dict. sect.* 14 *c.* 3. dicit, quod hæ

preces tantum *laudabiliter adjunguntur*, verbum enim *laudabiliter* nullum utique videtur importare præceptum. Nemo tamen dubitat, quin convenientius sit saltem in Confessionibus longioribus hujusmodi preces adjicere: maxime illas, quæ sequuntur: *Passio Domini*, *etc.* cum probabile sit cum *D. Thoma*, *S. Antonino*, *et aliis*, prout infra dicemus agendo *de Satisfactione*; quod per verba illa elevantur omnia bona opera pœnitentis ad satisfactionem Sacramentalem; saltem consulit *Holzm.* ut ea verba dicantur, dum pœnitens recedit.

Dubitatur 4. An per verba *te absolvo* possit Sacerdos valide absolvere pœnitentem tam a peccatis, quam a censuris? Communiter affirmant *Pal. p.* 5 *Bon. p.* 5. *n.* 10. *Ronc. c.* 2. *q.* 3. *Salm. c.* 3. *n.* 11. *Viva q.* 7. *a.* 2. *n.* 3. *Holzm. n.* 482. *v. Inst. Rituale.* Ratio, quia nihil prohibet, quin verba illa intentione Sacerdotis, dirigantur ad absolutionem tam a censuris, quam a peccatis. Merito tamen advertunt *Ronca lia*, *et Salm. ll. cc. cum Gran. et Leand.* item *Sotus*, *Coninchius*, *et Avila*, id non excusari a culpa veniali, cum sit contra usum Ecclesiæ. Probabiliter vero *Holzm. n.* 491. *et Viva ll. cc. cum Gran* id omnino excusant, si nulla adsit probabilis suspicio quod pœnitens aliquam censuram incurrerit. Ceterum recte ait *P. Conciaa p.* 618 *n.* 9. peccare mortaliter Sacerdotem, qui contra prohibitionem Ecclesiæ vellet pœnitentem absolvere prius a peccatis, et deinde a censuris. Quamvis satis communis sit sententia, quod valide possit pœnitens absolvi (si ipse sit in bona fide) a peccatis, non præmissa absolutione a censuris; ut docent *Suarez tom.* 4. *de Rel. d.* 31. *sect.* 3. *num.* 6. *Sanch. Dec. lib* 2. *cap.* 8. *n.* 5. *Lugo d.* 14.

num. 102. *et Salm. de Sacram. cap.* 7. *n.* 38. Ratio, quia prohibitio Ecclesiæ nequit invalidare Sacramentum, cujus valor pendet a jure divino, cum omnia ad illud requisita essentialia concurrunt.

431. Quæritur III. An possit valide et licite dari absolutio sub conditione? Omnes conveniunt, ut diximus de *Sacram. in genere n.* 16. validam quidem esse absolutionem, quæ datur sub conditione de præterito, vel præsenti. E converso communiter dicunt DD. invalidam esse, si conditio sit de futuro; et hoc etiamsi dicatur, *Absolvo te, si Deus cognoscit quod restitues*, aut simile, ut tenuimus *n.* 26. Difficultas est, an sit licitum absolvere sub conditione de præsenti, vel præterito? Resp. affirmative cum communi DD. contra aliquos, juxta sententiam allatam *n.* 28. dummodo justa adsit causa; nempe si, negata absolutione, notabile detrimentum immineret Animæ pœnitenti.

432. Causæ autem justæ, secundum Doctores infra citandos, videntur hæ. I. Si Sacerdos prudenter dubitet, an absolveret vel ne; ita *Lugo d.* 13. *n.* 107. *Croix l.* 6. *p.* 2 *n.* 1770. *Sporer. n.* 612. *Ronc. de Sacram. c.* 4. *q.* 6. *R.* 3. *Bon. de pœnit. p.* 3. *n.* 1. *cum Suar. Fill. Molf. Reg. et Salm. eod. tit. c.* 3. *n* 22. *cum Vasq. Graff Dicast. etc.* II. Si Confessarius dubitet, an habeat jurisdictionem in pœnitentem; ita *Sporer. d. n.* 622. Sed hoc non admitterem, nisi pœnitens diu deberet carere absolutione: et in hoc casu censeo teneri Confessarium patefecere pœnitenti, qui si confessus sit mortalia, quod ipse tantum sub conditione absolutus sit, ut si postmodum forte notum fiat, quod Confessarius revera carebat jurisdictione, pœnitens iterum confiteatur peccata illa, ut de-

bet. III. Si urgeat necessitas suscipiendi Eucharistiam, ut dicunt *Mazzotta*, *et Spor. ll. cc.* Sed hic obiter advertendum, quod licet aliquis posset in hujusmodi necessitate sub conditione absolvi, quia talis necessitas sufficientem præbet causam Confessario absolvendi sub conditione; pœnitens tamen non posset accedere ad Comunionem, nisi certo dispositus ad illam (vel saltem probabiliter, juxta alios citandos infra *n.* 475. *dub.* 2.) ad hoc servet præceptum Apostoli, quod omnes accedant probati; unde in mero dubio negativo suæ dispositionis nemo potest Communionem suscipere.

IV. Si dubitetur, an pœnitens sit rite dispositus per verum dolorem et propositum; ita *Sporer l. c. Mazzotta tom.* 3. *p.* 168. *et Pal. p.* 5. *n.* 9. *cum Vasq. etc.* Sed huic doctrinæ sic generaliter traditæ nec valeo acquiescere: nam dico 1. non posse absolvi sub conditione peccatorem recidivum in culpas letales, qui non probetur dispositus per signa extraordinaria, prout infra dicemus ex *n.* 459. nisi esset in periculo mortis; vel nisi (excipit *Schilder. Croix lib.* 3. *p.* 1. *n.* 110.) prudenter timeatur, quod peccator ille non amplius ad Confessionem redibit, et in peccatis suis tabescet. Dico 2. idem dicendum esse de recidivo in venialia, qui sufficientem habet usum rationis, quia, cum possit hic Confessarius de brevi certum se reddere de pœnitentis dispositione per experimentum emendationis ei differendo absolutionem, non videtur adesse sufficiens causa absolvendi illum sub conditione. Dico 3. probabiliter posse absolvi puerum, vel semifatuum sub conditione, quando dubitatur de ipsorum dispositione; et quidem, si urgeat periculum mortis, vel præceptum Paschale, communissime dicunt DD. cum *Less. Auct. v. Confes-*

sio c. 6 *Lug. d.* 17. *n.* 22. et aliis, tales esse absolvendos sub conditione, si dubie sint dispositi, maxime si confessi sint aliquod dubium mortale, quo casu ait *Lugo* non videri de hoc dubitandum. Idque puto omnino d cendum (contra *Lessium*) etiam extra tempus mortis, vel præcepti, ut verius dicunt *Sporer n.* 622. *Mazzotti t.* 3. *p.* 568. *et Laym. c.* 5 *n.* 7. (qui ait saltem posse absolvi); in eo enim casu non solum adest justa causa utilitatis, ne pœnitens privetur gratia sacramentali, sed etiam necessitatis, ne ille forte maneat in mortali; iu tantum autem alii usu rationis præditi non debent absolvi, cum de ipsorum dispositione dubitatur, quia adest via et spes, quod, dilata absolutione, brevi illi certo dispositi redeant, et absolvantur; sed quoad hos semifatuos, et pueros, nondum perfecte rationis compotes, deest hæc via et spes, quod brevi afferant hanc certam dispositionem. Immo non improbabiliter dicunt *Sporer*, *Mazzotta ll. cc.*, *et Gob. Dian. et Schild. apud Croix n.* 1797. posse absolvi sub conditione hujusmodi pueros, etiamsi afferant peccata tantum levia, ne diu priventur gratia sacramentali, et ne maneant in mortali, si forte habeant, ut loquitur *Lugo l. c.* Dico 4. probabiliter posse sub conditione absolvi (ut censet *Bonac. p.* 3 *n.* 1.) Pœnitentem pium, qui aliquas tantum imperfectiones confitetur, de quibus dubitatur, an pertingant ad venialia; hoc tamen non admitterem sæpe, neque si ille posset materiam certam de vita anteacta præbere. Ceterum, cum pœnitens non dat materiam certam, non tenetur Confessarius eam exquirere, ut absolvat; et casu quo exquisierit, et non repererit certam materiam, ait *Sporer n.* 56. non tenetur absolvere sub conditione, cum pœ-

nitens tunc nullum jus certum habeat ad illam, quando non affert materiam certam, aut saltem dubie necessariam.

DUBIUM II.

Quæ Contritio requiratur?

433. *Vide quæ habentur apud Busemb. de Dolore, et Proposito.*

§. I.

De quæstionibus ad Dolorem pertinentibus.

442. *Et an peccatum possit consistere cum caritate prædominante, si sit remissa? Solvuntur objectiones ubi probatur, amor inchoatus concludi in attritione.*

443. *Qu. VII. An sufficiat attritio ex metu pœnarum temporalium?*

444. *Qu. VIII. An Sacramentum pœnitentiæ possit esse aliquando validum et informe?*

445. *Qu. IX. An dolor debeat præcedere ad Confessionem?*

446. *Qu. X. Per quantum temporis actus doloris moraliter perseveret?*

447. *Qu. XI. An pœnitens debeat elicere actum doloris cum intentione se confitendi?*

448. *Qu. XII. An qui confitetur peccatum oblitum statim post absolutionem, teneatur novum elicere dolorem?*

449. *Qu. XIII. Quomodo eliciendus sit dolor in Confessione venialium? Dub. 1. An sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore? Dub. 2. An in Confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio?*

§. II.

De quæstionibus ad Propositum.

450. *Qu. I. An sufficiat propositum virtuale sive implicitum?*

451. *Qu. II. quæ sint conditiones requisitæ ad verum propositum? Et sunt I. Ut sit* Firmum. *Quid si pœnitens credat certo se relapsurum? II. Ut sit* Universale. *An requiratur universale propositum de mortalibus? III. Ut sit* Efficax.

452. *Qu. III. Quomodo se gerere debeat Con-*

433. » Suppono, quod Contritio in commu-
» ni sit dolor, ac detestatio peccati commissi,

» cum proposito emendandi, ut habet *Trident.*
» *sess.* 14. Ubi eam dividit in perfectam, quæ
» absolute sic dicitur; et in imperfectam, quæ
» attritio dicitur. Perfecta est, quæ elicitur ex
» motivo caritatis propter Deum summe dile-
» ctum: et hæc ex se sola mox justificat, etsi
» cum voto, et ordine ad confessionem, quam
» deinde facere teneris. Imperfecta est, quæ ex
» inferiore motivo, supernaturali tamen, con-
» cipitur.

» Resp. Ad Sacramentum hoc sufficit, et re-
» quiritur saltem attritio formalis, supernatura-
» lis, efficax, et universalis, respectu morta-
» talium concepta in ordine ad confessionem,
» vel saltem absolutionem. Est communis. Vide
» *Bon. d.* 5. *q.* 5. *et Schol.* ac colligitur ex
» *Trid. loc. cit.*

» 1. Non requiritur contritio existimata, ut
» voluit *Gabr.*

» 2. Non sufficit 1. Attritio existimata tan-
» tum, licet inculpabiliter; quia vera attritio
» est pars essentialis. 2. Nec desiderium abso-
» lutionis, sine affectu ad peccata: idque et-
» jamsi tantum confitearis venialia, ut habet
» sententia communis contra Angles et quosdam
» alios, quos sequitur *Tamb. l.* 1. *exped. conf.*
» *cap.* 3. Vide *Dirn. p.* 9. *t.* 9. *R.* 31. Unde
» peccat graviter, qui etiam sola venialia,
» vel sola mortalia alias confessa sine omni for-
» mali dolore confitetur, quia non ponit ma-
» teriam Sacramenti, et saltem periculo sacri-
» legii se exponit. Ita *Card. de Lugo d.* 14.
» *sect.* 8. *etc. commun.* Vid. *Dian. p.* 3. *t.* 4.
» *R.* 116. *Con. d.* 6. *q.* 3. *sect.* 1. *p.* 3. Non
» tamen est necesse, ut dolor se extendat ad
» omnia venialia, quorum sibi pœnitens est con-
» scius, *Su, Laym. Lugo.* Immo notat *Tamb.*

» *l. c.* satis esse de uno veniali dolere formaliter, etsi plurium sis conscius, de quibus nec propositum emendandi habeas sive ea confitearis, sive non.

» 3. Non absolvitur, qui dolet, licet intensissime, tantum propter infamiam, damna, aliasve pœnas temporales præcise, etsi ex inculpabili ignorantia: Quia non est dolor supernaturalis, nec ignorantia, aut bona fides potest supplere defectum essentiale. *Bonac. l. c. etc.* Limitat tamen *Regin. cum Tamb. de exped. conf. lib.* 1. *cap.* 1. nisi doleas propter istas, ut a Deo inflictas, vel infligendas.

» 4. Ad attritionem non requiritur ulla intentio, vel duratio temporis, ut vult *Durand.*

» 5. Etsi debeat esse de omnibus peccatis mortalibus, non requiruntur tamen singuli dolores de singulis, ut vult *Angles*, sed sufficit unus actus de omnibus simul sumptis, etiam oblitis: ideoque peccat graviter, qui sciens prudens non atteritur universaliter de omnibus mortalibus nondum remissis. *Bonac. etc. ll. cc.*

» 6. Non sufficit dolere, quod non doleas, ut habent *Navar.* et *Sa*, nec velleitas non peccandi. Ratio utriusque est, quia non est dolor de peccatis commissis, cum quo affectus ad ea stare potest. *Henriq. Vasquez*, *Bon. loc. cit. n.* 7. Ubi recte notat, cum actu, quo quis dolet, se non dolere de peccatis, plerumque conjunctum esse dolorem de peccatis, etsi pœnitens eum non dignoscat.

» 7. Etsi hic dolor debeat esse summus appretiative, ita ut nihil magis detesteris, quam peccatum, malisque omnia mala hujus mundi perpeti, quam mortaliter contra Deum pec-

» care; non tamen opus est, immo non expedit,
» particulares facere collationes: v. g. malles
» hoc, vel illud malum subire, quam mortali-
» ter peccare, quia periculosæ sunt. * (*Et hoc*
» *est commune apud omnes cum S. Th., S. Bo-*
» *nav. etc. apud Croix n. 731. nempe non ex-*
» *pedire comparationem explicitam inter pecca-*
» *tum et alia mala, se determinando potius*
» *quam peccatum eligere hæc mala in particu-*
» *lari; et tanto minus eligere infernum, quia*
» *secundum præsentem Dei providentiam, cum*
» *infernus sit destinatus iis qui sunt firmati in*
» *peccato per æternum odium erga Deum, in-*
» *congrue homo ad vitandum peccatum elige-*
» *ret infernum, in quo non posset manere sine*
» *peccato*) *.

» 8. Qui non vult occasiones proximas pec-
» candi a se amovere, vel non remittere ex
» animo, vel non restituere, aut satisfacere,
» quibus debet; vel non habet formale (licet
» probabiliter cum *Lugo loc. cit. sect.* 5. *Laym.*
» *Dian.* aliqui dicant, virtuale in contritione
» universali inclusum sufficere, saltem quando
» non occurrit cogitatio de peccatis vitandis)
» propositum peccata mortalia; quando talia
» confitetur, vitandi efficax, idest, cum quo
» non possit consistere affectus actualis erga
» aliquod mortale, non est sufficienter attritus.
» Ratio est, quia non est dolor, et detestatio
» efficax, quippe cum quo possit stare voluntas
» peccandi, nec is se ex toto corde convertit
» ad Deum, detestans peccatum super omne de-
» testabile. *Suar. Fern. Laym. lib.* 5. *trat.* 6.
» *c.* 4. *Diana. p.* 3. *t.* 4. *R.* 119. *etc. com-*
» *mun.* Et licet sola venialia confitearis, tene-
» ris tamen sicut dolorem, ita etiam propositum

» saltem virtuale circa illa habere. *Card. de* » *Lugo d.* 14. *sect.* 8. *et* 9. *et alii.*

» 9. Redire sæpe cum eodem mortali non est » certum iudicium deesse attritionem; etsi sit » magna præsumptio, præsertim in iis qui co- » guntur confiteri a parentibus, magistris, etc. » item in iis, qui aliquoties moniti concubi- » nam non separant, aut restitutionem non fa- » ciunt, quibus proinde absolutionem differenda » est, nisi id actu præstent. Quamquam possint » esse alia signa veri doloris, v. g. si media » præscripta sint adhibita, occasiones vitatæ, » si numerus peccatorum imminutus, si pœni- » tens omnino asserat, cui plerumque credi de- » bet, cum ipse sit sui accusator, defensor, et » testis; qua in re opus est magna prudentia » Confessarii, ne pœnitentem severitate avertat, » neque etiam lenitate seducat, peccet, pereat- » que cum illo. *Suar. in* 3. *p. d.* 2. *Sanch.* » *sect.* 2. *l.* 2. *in dec. cap.* 32. *et lib.* 3. » *c.* 5. *Card. de Lug. l. c. n.* 166. *et* 169. » contra quorum, aliorumque communem sen- » tentiam, docent apud *Dian. Vivaldus, et* » *Joannes Sancius d.* 10, *num.* 16. posse toties, » quoties confitetur, absolvi, etiamsi nullus » appareat profectus; eo quod sine illo possit » esse verum propositum, sicut est in iis, qui » venialia semper afferunt eadem. Verum id pro- » bare non ausim; * (ob damnatas nuper ab » *Innoc. XI. Proposit.* 60. *et* 61.) * nec vi- » detur esse par ratio. Vide *Conin. d.* 2. *dub.* » 14. *Dian. p.* 2. *t.* 7. *R.* 55. *et p.* 2. *t.* » 2. *miscel. R.* 45. *et p.* 3. *t.* 4.

» 10. Absolvendi sunt ii, qui ex officio, do- » mo, vel negotio, in quo propinquum pecca- » ti periculum imminet, discedere nolunt; eo » quod sine maxima difficultate non possint,

» parari interim media præscribenda adhibere.
» Ratio est, quia occasio, etiam propinqua,
» non necessitat ad peccatum, ideoque stare
» potest cum proposito peccata vitandi. Nec
» refert quod quis putet, vel timeat se unum
» vel plura peccata non vitaturum: quia pro-
» positum est actus voluntatis: existimatio autem
» illa est actus intellectus, qui ex illo proposito,
» ob humanæ voluntatis mutabilitatem, non ne-
» cessario consequitur. Interim qui certus est,
» impossibile sibi esse in tali occasione peccata
» vitare, debet eam deserere, nisi velit perire.
» Ita *Laym. l. c. Lugo l. c. n.* 152.

» 11. Non requiritur dolor sensibilis; sufficit
» enim intellectus: qui cum sit internus ac spi-
» ritualis, scrupulosi non facile debent angi,
» quasi sine dolore accedant ad Sacramentum,
» eo quod nullum sentiant.

» 12. Is, qui nihil cogitans de confessione
» attritionem elicuit, non referens eam ad Sa-
» cramentum, non potest sine novo dolore ad
» id accedere, quia pars debet referri ad com-
» partem. Ita *Suarez d.* 20 *sect.* 4. *Bon. d.*
» 5. *q.* 3. *p.* 2. Contrarium tamen videtur do-
» cere *Card. de Lug. d.* 14. *sect.* 4. *n.* 37.
» quod non est improbabile. *Tamb. lib.* 1.
» *cap.* 2.

» 13. Non sufficit ad Sacramentum dolor,
» qui sequitur absolutionem, immo secundum sen-
» tentiam saltem tutiorem, quam docet *Laym.*
» *lib.* 5. *t.* 4. *et Coninc.* debet antecedere etiam
» confessionem, etsi contrarium etiam proba-
» biliter doceat *Vasq. Fill. Fag. Card. de Lu-*
» *go de pænit. d.* 14. *sect.* 2. *et Gasp. Hur-*
» *tad. d.* 7. *diff.* 5. *apud Diana et Escob. t.* 6.
» *R.* 6. Unde pœnitentes initio ad dolorem ex-
» citandi, aut si post peccatorum narrationem
*

» fiat; repetant verbo confessionem, dicendo » se dolere de peccatis expositis. Vide *Laym.* » *loc. cit.*

» 14. Probabile est, eum qui paulo ante con- » fessus iterum confitetur, vel eadem peccata, » vel quæ exciderant, de quibus ante (expli- » cite, et in particulari) non doluit, non te- » neri elicere novum dolorem; *Card. de Lugo* » *d.* 14. *sect.* 3. *Dian. p.* 9. *t.* 3. *R,* 50. *et* » 52. et consequenter potest moribundus propter » periculum instantis mortis absolvi, audito tan- » tum uno alterove peccato, et deinde si su- » perstes maneat, auditis reliquis iterato absolvi » in virtute doloris præcedentis. *Tamb.*

Hic plures occurrunt quæstiones magnopere scitu necessariæ ad praxim, tum ad Dolorem, tum ad Propositum in Confessione requisitum pertinentes; Unde distincte de iis agere oportet.

§. I.

De quæstionibus circa Dolorem.

434. Ante omnia oportet advertere, quod pœnitentia duplici sensu accipitur, nempe ut Virtus, et ut Sacramentum: Ut *Virtus* definitur: *Virtus tendens in destructionem peccati in quantum est Dei offensa, medio dolore, et satisfactione.* Ut *Sacramentum* vero definitur: *Sacramentum consistens in actibus Pœnitentis, et Sacerdotis legitime absolventis in modum judicii.* Pœnitentia quidem ut Virtus fuit omni tempore necessaria necessitate medii ad Salutem; in Lege autem Evangelica ut Sacramentum est pariter necessitate medii necessaria omnibus lapsis in mortale post Baptismum, saltem in voto, si non possit suscipi Sacramentum in re.

435. Quær. I. An Contritio consistat in dolore, vel in detestatione? Alii dicunt consistere in dolore, qui præsupponat detestationem, ut *Gonet d. 7. n. 6. etc. apud Croix lib. 6. p. 2. num.* 657. Alii vero dicunt consistere in detestatione, quam sequitur dolor; et hæc sententia est satis communis, et verior videtur *cum Suar. de pœnit. d. 4. sect. 1. n. 7. Sporer n. 67. Holzm. n. 493. ac Nav. Cajet. Reg. Gob. etc. apud Croix l. c. ex D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 1. ubi docet: *Exigitur ad remissionem, ut homo actualiter peccatum commissum detestetur.* Ratio, quia non quidem dolor est causa detestationis, sed detestatio est causa doloris; et dolor ideo est utilis, quia procedit a peccati detestatione; quæ principaliter est abolitio culpæ, cum sit velle non peccasse. Ceterum, ut recte dicunt *Frassen tom.* 10. *pag.* 529. *cum Vega, et Holzm., Sporer ac Croix locis cit. cum Con.* non dubitandum, quin in Contritione utrumque requiratur, tam dolor, quam detestatio; et quod revera in uno alterum exercite contineatur; qui enim suum detestatur peccatum, necessario de ipso dolet; et contra, qui de peccato dolet, illud necessario detestatur.

436. Quær. II. Ex quo motivo debeat elici actus perfectæ Contritionis? *Prima* sententia, quam tenent plures, dicit posse elici ex motivo cujuscumque Attributi Divini offensi, Justitiæ, Sapientiæ, Misericordiæ, etc. Et merito hanc probabilem putant *Suar. d.* 2. *sect.* 2. *n.* 13. *et Lugo d.* 5. *n.* 4. Ratio, quia ille qui diligit Divinam Justitiam, vel Misericordiam propter Deum, jam Deum diligit, cum Misericordia et Justitia Divina sint ipse Deus; ergo qui dolet de peccato ob Dei Misericordiam, vel Justitiam offensam, non jam ex motivo concupiscentiæ,

sed propter Deum dolet. *Secunda* vero sententia communis et probabilior, quam tenent *Suar. l. c. Vasq. q.* 85. *art.* 2. *n.* 45. (qui vocat oppositam erroneam), et *Croix n.* 722. *cum Arriaga*, *Dic* et aliis passim, docet Contritionem debere omnino procedere ex solo motivo Caritatis; nempe Divinæ Bonitatis offensæ, quatenus hæc complectitur omnes Dei perfectiones. Ratio, quia ex Trid. *sess.* 14. *cap.* 4. requiritur, ut Contritio sit Caritate perfecta, idest informata; objectum autem Caritatis, ut communiter docent DD. utque diximus *Tom. I. lib.* 2. *num.* 24. *v. Objectum*; et Deus quatenus est infinita Bonitas, nempe radix et aggregatio omnium perfectionum.

437. Quær. III. Quando obliget præceptum Contritionis? Per se loquendo, certum est apud omnes, obligare in articulo mortis; vide *Salm. de pœnit. cap.* 1. *n.* 3. et alios passim. Per accidens vero, communiter dicunt DD. obligare I. Quando aliquis esset in mortali, et deberet Sacramenta ministrare, vel aliquod Sacramentum vivorum suscipere; ita *Bon. d.* 5. *q.* 5. *sect.* 1. *p.* 2. *cum Vasq. Val. et Fill. ac Salm. cum Pal. et Laym. etc.* communiter. II. Quando quis graves pateretur tentationes, quas vitare non posse putaret, nisi actum Contritionis eliceret *Laym. c.* 2. *n.* 1. *et Salm. num.* 32. *cum Cano Pal. Fill. Med. etc.* III. Quando quis tenetur elicere actum Caritatis erga Deum, tunc enim, occurrente memoria peccati, tenetur suum peccatum detestari, ut recte ait *Holzm. pag.* 131. *n.* 518.

Dubit. 1. An extra periculum mortis obliget unquam præceptum Contritionis, et ejus dilatio sit speciale peccatum? *Prima* sententia affirmat, quam tenent *Juenin. tom.* 9. *pag.* 416. *Roncag.*

de pœnit. cap. 1. *q.* 3. *R.* 2. *Antoine pag.* 498. *Conc. tom.* 9. *pag.* 51. *n.* 5. *cum Carden. Vitass. et Merches.* item *Ales. et Gabr. apud Salm. cap.* 1. *n.* 46. Probatur 1. ex illo: *Non tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem, subito enim veniet ira illius. Eccli.* 4. Probatur 2. ex præcepto Caritatis, quod sine dubio obligat per se sæpius in vita: ergò etiam sæpius obligat præceptum Contritionis. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Navar. c.* 1. *p.* 2. *n.* 5. *v. Dix*, item *Cajet. et Durand. apud Pal. p.* 3. *n.* 9 qui probabilem putat. Censeo autem has sententias facile posse conciliari: Per se loquendo peccator differens pœnitentiam extra periculum mortis probabiliter non committit speciale peccatum cum secunda sententia. Ratio, quia præcepta affirmativa, ut docet *D. Th. in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 1. *q.* 4. debent habere tempus determinatum, in quo debeant impleri; nullibi autem constat quale tempus sit determinatum ad huic præcepto Contritionis satisfaciendum: Unde idem S. Doctor 2. 2. *q* 14. *art.* 2. dixit impœnitentiam finalem non esse peccatum speciale, his verbis: *Impœnitentia non quidem eo modo quo dicit permanentiam in peccato usque ad mortem, sic non esset speciale peccatum, sed quædam circumstantia peccati, etc.* Id tamen sane intelligendum, præciso præcepto positivò: nam ex præcepto annuæ Confessionis ab Ecclesia præscripta quisque procul dubio tenetur ad pœnitendum, saltem semel in anno. Hoc tamen est per se loquendo, sed per accidens puto nullo modo excusari a mortali, qui existens in mortali per notabile tempus differet pœnitentiam. Tum quia peccaret contra præceptum Caritatis erga Deum, quod saltem pluries in anno quemcumque obstringit, juxta

dicta *Tom. II. lib* 2. *n* 8 Tum quia insuper peccaret contra Caritatem erga seipsum, cum se exponeret proximo periculo novarum culparum, tentationibus succumbendo: ratio patet ex eo quod docet *D. Th.* 2. 2. *q.* 109. *art.* 8. (quem sequuntur *Gonet*, *et Roncaglia*) ubi ait: *Sine gratia justificante, quod diu maneat absque peccato mortali esse non potest.* Unde D Gregorius super *Ezech. Hom.* 11. dixit: *Peccatum quod mox per pœnitentiam non deletur, suo pondere ad aliud trahit.* Quale autem sit hoc notabile tempus, valde DD. discrepant. *Concina* putat esse hebdomadam; idem videtur sentire *Roncaglia*, dicens esse spatium multorum dierum; sed *Salmant. cap.* 1. *n.* 55. *Pal p.* 3. *n.* 10. *cum Laym. et Elbel n.* 54. *cum Lugo, Henno, etc.* putant excusari, qui satisfacit Confessioni annuali: et huic opinioni videtur adhærere *D. Th. in loc. cit. in* 4. *Sent.* Sed ego non omnino acquiesco, spatium enim satis notabile mihi videtur, ut quis per tantum temporis existens in mortali possit vitare periculum in alia facile relabendi. Nec valet dicere, quod Ecclesia pro omnibus indistincte determinaverit tempus anni, nam Ecclesia hoc tempus solum determinavit ad obligationem Confessionis, non autem pœnitentiæ. Non nego tamen, quod peccatores, præsertim rudes, ab hoc peccato dilatæ pœnitentiæ ob inadvertentiam ut plurimum, immo fere semper excusari possunt.

Dubit. 2. An qui in articulo mortis susceperit Sacramentum Pœnitentiæ cum Attritione (supposito quod Attritio sine Caritate prædominante sit sufficiens dispositio, juxta dicenda in quæst. V.), teneatur insuper elicere actum Contritionis? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Suar. d.* 14. *sect.* 6. *n.* 18. *Sanch. Dec.*

tom. 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 34. *Bon. q.* 5. *p.* 2. *n.* 5. *Concina tom* 9. *pag.* 56. *n.* 5. *Antoine pag.* 498. *R.* 2. *et Val. Fill. etc. apud Salm. cap.* 1. *n.* 35. Ratio, quia ex lege caritatis quilibet in articulo mortis tenetur tutiora quærere remedia, ut ab omni periculo se liberet æternæ damnationis. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Lugo d.* 7. *n.* 263. *Laym. cap.* 11. *n.* 7. *Pal. p.* 3. *n.* 5. *Roncag. cap.* 1. *q.* 4. *Sporer n.* 174. *Holzm. n.* 546. *Escob. lib.* 14. *n.* 130. *et Salm. cap.* 1. *n.* 39. *cum Conc. Beccano*, *Salas*, *Fag. Turr.* et aliis pluribus, valdeque probabilem putat *Suarez.* Ratio, quia, posito quod sit moraliter certa sententia, quod simplex Attritio sufficiat in Sacramento ad Gratiam consequendam, nullum in hoc adest mortale periculum salutis: Homo autem quocumque tempore, sive vitæ sive mortis non tenetur nisi ad eligenda media salutis tuta, non autem tutiora. Utraque sententia est probabilis, sed prima omnino est consulenda, cum agatur de summo salutis negotio, cujus periculum est irreparabile. Immo dico esse omnino sequendam ab eo, qui esset in actuali articulo mortis: tunc enim quisque tenetur elicere actum Caritatis (ut tenendum cum *Suar. n.* 4. *Holzm. n.* 141. *et Spor. n.* 35. *cum March. etc.*), cui nemo potest satisfacere, si occurrente memoria peccati, et eodem Caritatis motivo peccatum non detestetur.

Dub. 3. An in diebus festis obliget præceptum Contritionis? Affirmant *Marsilius*, *P. Soto*, *etc. apud Salm. c.* 1. *n.* 49. quia observantia Festi ideo instituta est, ut Animæ sanctificentur. Sed negant communiter *Canus*, *Dom. Soto*, *Armill. Suar. Vasq. Bon. Reg. etc. cum Salm. l. c.* quia finis præcepti non cadit sub præcepto. Vide dicta *Tom. II. lib.* 3. *n.* 264.

Dubit. 4. An votum Confessionis in Contritione debeat esse explicitum. Certum est Trident. *sess.* 14 *cap.* 4. peccata non remitti nisi ex voto Sacramenti Pœnitentiæ : dubium est an hoc votum explicite sit habendum ? Affirmant *Canus p.* 4. *qu.* 2. *et Tourn. in Prælect. Theol. tom.* 9. *p.* 104. quia illa ; quæ de necessitate medii sunt necessaria, explicite proponenda sunt ab eis quibus lex jam est manifestata. Negant vero communiter probabilius *Bon. p.* 3. *n.* 8. *Gonet art.* 3. *et Salm. c.* 2. *n.* 23. *cum Scoto*, *Suar. Navarr. Soto*, *Alensi*, *Adriano*, *Fill. Med. et aliis.* Ratio 1. quia ex ipso Trident. habetur, votum hoc includi in Confessione, dum ibi sic dicitur: *Reconciliationem*, *quæ per contritionem perfectam obtinetur*, *non esse adscribendam ipsi Contritioni sine voto Sacramenti*, *quod illo includitur.* Quod in alio includitur, implicitum est, non explicitum. Ratio 2. quia illi, qui habet notitiam Confessionis, non est necesse, ut dum conteritur, Confessionis recordetur, sed sufficit ut illam non excludat ; ergo ad Contritionem non est essentiale ad remissionem peccati ; quod votum Confessionis sit explicitum.

438. Quær. IV. An ad consequendam justificationem requirantur ad singula peccata singuli actus doloris ? Affirmant *Sylv. in* 3. *part. q.* 2. *art.* 6. *concl.* 1. *et Angles apud Busemb.* ut supra. Alii autem, ut *Sotus*, *Canus*, *Med. apud Suar. d.* 4. *sect.* 8. *num.* 4. dixerunt saltem requiri unum actum doloris, qui detestetur omnia peccata distincte cognita. Verum omnino tenendum oppositum cum sententia communi, quam tradunt *Suar. n.* 8. *Laym. cap.* 6. *num.* 3. *Concina pag.* 66. *num.* 7. *Juenin. de Sacram. Pœnit. Cajet.* 1. 2. *qu.* 113. *art.* 5. *et*

3. *p. q.* 87. *art.* 1. *Holzm. n.* 449. *Sporer n.* 89. *Croix n.* 737. *et Elbel. pag.* 215. *n.* 79 *cum Soto*, *Mastr.* et aliis passim. Omnes hi docent non esse quidem opus adhibere ad singula peccata singulos actus doloris, quod *Caj.* dicit fore ridiculum; nec requiri, ut dolor referatur ad peccata distincte recogitata, sed sufficere de omnibus universaliter pœnitere. Et hanc sententiam *D. Thomas*, licet contrarium (ut infra dicemus) videatur indicare, tamen in *Op. de Veritate q.* 29. *art.* 5. *ad* 4. expresse docet, sic dicens: *Omnia peccata conveniunt in aversione a Deo, ratione cujus gratiam impediunt; unde ad justificationem non requiritur, quod in ipso justificationis momento aliquis de peccatis singulis cogitet, sed sufficit quod cogitet de hoc, quod per culpam suam est aversus a Deo. Recogitatio autem singulorum debet vel præcedere, vel saltem sequi justificationem.* Intellige in ordine ad justificationem, ut recte explicant *Suar. Croix, et alii.* Idem docuit *Catech. Rom P. II. c.* 5. *sect.* 30. ubi, quamvis antecedenter hortetur, ut peccator sua crimina singulatim detestetur, tamen ibidem sic subdit: *Is enim* (Deus), *cum nostræ salutis cupidissimus sit, nullam moram ad tribuendam veniam nobis interponit, sed peccatorum paterna caritate complectitur, simul atque se collegerit, et universe peccata sua detestatus, quæ deinde alio tempore* (*si facultas erit*) *singula in memoriam reducere* (idest ad se confitendum) *ac detestari in animo habeat, ad Deum se converterit.*

Hæc sententia probatur 1. ex illo: *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit. Ezech.* 33 Unde dixit S. Leo *Epist.* 82. *cap.* 4. *Apud Deum nullas patitur moras*

vera conversio. Et *S. Jo. Chrysost. Epist.* 5. *Deum quantulamcumque, quamlibet brevi tempore gestam pœnitentiam non respuere.* Probatur 2. rationibus. Ratio prima est illa quam supra affert *D. Thomas*, nempe, cum peccata consistant in aversione a Deo, sufficit ad gratiam repetendam, ut peccator per unum contritionis actum convertetur ad Deum; si enim peccator per primam conversionem gratiam non recuperaret, sequeretur quod eodem tempore ipse esset conversus, et aversus. Præterea, cum peccator per primum actum se convertit ad Deum nihil ei obstat cur veniam saltem illius peccati consequatur, peccata autem mortalia nequeunt remitti unum sine alio; unde necesse est, ut ad primum actum una simul omnia remittantur. Ratio secunda, quia magnis peccatoribus, qui habitualiter per multum temporis versati fuissent in peccatis, impossibile esset statim converti ad Deum, cum impossibile sit brevissimo tempore singula peccata detestari, aut singula in memoriam revocare: sed oppositum constat ex Scripturis; nam plures peccatores, etsi multis peccatis gravati, tamen subito justificati fuerunt; ita accidit Magdalenæ, Latroni, Paulo, et præsertim Davidi, qui statim ac dixit, *peccavi Domino*, respondit Propheta, *Deus quoque transtulit peccatum tuum*. 2. *Reg.* 12. 33. Ratio tertia quia alias quisque a peccatis occultis non posset per dolorem universalem mundari, sed Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. docet oppositum, dicens: *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem Confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis munda me, Domine.* Si ergo dolor universalis valet delere peccata occulta, cur non dele-

bit etiam peccata non singulatim detestata? Ratio quarta et intrinseca est, quia (ut bene docet *P. Suarez*), cum quis dolet de suis criminibus ex motivo universali, quod pugnat cum omni peccato, tunc virtualiter peccata sua singula detestatur; actus enim ille doloris ad omnia et singula se extendit. Et hæc ratio est ejusdem *D. Th. in 4. dist.* 17. *q.* 2. *art.* 3. *q.* 5. *ad* 2. ubi dicit: *In contritionis motu subitaneo, quamvis non actualiter distinctio inveniri possit, tamen invenitur secundum quod singula peccata ordinem habent ad illud, de quo in illa contritione generali contrito dolendum occurrit, scilicet de offensa Dei.* Unde addit, quod sicut qui aliquam communitatem diligit, virtute singulos diligit; ita qui dolet de omnibus peccatis, de singulis dolet. Nec obstat illud, quod dicit *D. Thom.* 3. *p. q.* 87. *art.* 1. ubi quærens, utrum peccatum veniale possit remitti sine pœnitentia, respondet: *Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis perfectior pœnitentia, ut scilicet homo actualiter peccatum mortale commissum detestetur, quantum in ipso est, ut scilicet diligentiam adhibeat ad rememoranda singula peccata mortalia, ut singula detestetur.* Etenim sapienter *Cajet.* explicat eo loco, quomodo intelligendus sit S. Doctor: » (Hoc potest (inquit) dupliciter intelligi, vel quod quot fuerint peccata, tot oporteat esse detestationes, et hoc est ridiculum asserere; vel quod quodlibet peccatum terminet detestatio; et hic est sensus litteræ, ita quod sicut in Confessione, dum peccator dicit, peccavi millies in fornicatione: iste unicus Confessionis actus terminatur actualiter ad singulas mille fornicationes; ita quoad actus interiores, dum peccatori displicent mille fornicationes, actualiter detestatur singu-

las illo uno et eodem actu. Illud autem quod dicit D. Thomas: *Diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, ut singula detestetur*; necessario intelligi debet de rememoratione necessaria ad Confessionem; nam non bene detestaretur peccata, qui illorum sigillatim non curaret reminisci, ut ea confiteretur; id enim patet ex alio textu ejusdem S. Doctoris supra allato, ubi loquens de remissione peccatorum extra Sacramentum, dicit: *Recogitatio autem singulorum debet vel præcedere, vel saltem sequi justificationem.* Si igitur recogitatio singulorum peccatorum potest sequi justificationem, consequenter non est necessaria ad ipsorum remissionem; sed tantum ad Confessionem, in qua singulatim cum detestatione peccata explicari debent.

Ceterum bene advertit *P. Conc. l. c.* consultum esse peccatorum deformationem meditari, ut facilius detestationem concipiamus, exceptis tamen peccatis luxuriæ, ut omnes admonent, ne eorum fœtor maleficus Animam inficiat. Dicit autem *Tamb. Meth. Conf. l.* 1. *c.* 1. §. 2. *n.* 5. non esse inculcandum peccatori, ut specialiter doleat de peccato cui magis adhæret, ne ex inductione ad illud magis detestandum, Pœnitentem periculo exponat ad illi magis adhærendum; sed merito *Conc.* ait *p.* 237. *n.* 13. hanc doctrinam non esse sanam; quia pœnitens, qui majori passioni efficitur erga aliquod peccatum, nisi inducatur ad specialem illius detestationem, remanente affectus radice, de facili ad vomitum redibit.

439. Quær. V. An ad consequendam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ præter dolorem requirantur etiam explicite actus fidei, et spei. Affirmant *Concina p.* 166. *n.* 30. *Hurt. d.*

6. *diff.* 8. *et Torres de Fide d.* 32. *dub.* 3. et alii, quia ex Trid. peccatores se parant ad justificationem, *credentes vera esse, quæ divinitus revelata et promissa sunt... fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore.* Negant vero *Bon. d.* 3. *in præc.* 1. *q.* 2. *p.* 2. *n.* 9. *Azor. l.* 8 *c.* 7. *q.* 6. *et Escob. l.* 14. *n.* 103. *cum Fill. et Mald.* quia, ut dicunt, nulla sufficienti ratione probatur actus fidei, et spei in Confessione explicite requiri. At ipse *Escob. et Lugo* recte dicunt (has sententias optime conciliando) quod, cum quis accedit ad Confessionem vere pœnitens, necessario explicite (non jam reflexe, sed quidem exercite) actus fidei, et spei; cum enim accedit ad recipiendam remissionem suorum peccatorum, procul dubio explicite etiam credit virtute Sacramenti illa sibi remittenda, et explicite sperat per Sacramentum Deum remissurum sibi peccata propter merita Christi.

440. Quær. VI. An ad rite suscipiendum Sacramentum pœnitentiæ requiratur contritio, vel an sufficiat attritio? Certum et commune est apud DD. non requiri contritionem perfectam; sed sufficere attritionem. Quæstio magna est, an sufficiat attritio sine amore inchoato, qui oriatur a caritate prædominante, quamvis remissa? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Juenin. de Sacr. Pœn. q.* 2. *c.* 4. *n.* 2. §. 1. *et* 2. *Merbes. p.* 38. *Cons.* 3. *Morin. l* 8. *c.* 4. *num.* 2. *Habert de pœnit. c.* 4. §. 4. *Antoine p.* 500. *Reg. et Con. t.* 9. *p.* 68. *ex n.* 1. cum aliis. Rationes hujus sententiæ patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam, quam sequimur. *Secunda* sententia fere communis affirmat, et hanc tenent *Canus Relect. de pœnit. p.* 1. *Conct. Man. t.* 6 *p.* 410. *Petrocor. t.* 4. *p.*

103. (qui asserit illustriores ex antiquis Theologis huic adhæsisse) *Tourn in Prælect. Theol. t.* 9. *p.* 123. *Frassen. t.* 10. *p.* 563. *q.* 2. *Wigandt tr.* 13. *n.* 44. *Cabass. Th. J. c.* 6. *ex n.* 11, *cum Val. Viguer. Tol. et Nav. Suar. de pœnit. d.* 15. *s* 14. *n.* 12. *Laym. c.* 3. *art.* 2. *Abelly c.* 5. *s.* 10. (cum communi ut ait) *Lugo d.* 7. *n.* 273. (qui dicit contrariam post Trid. non esse amplius probabilem) *Pal. p.* 3. *n.* 3. *Bon. q.* 1. *p.* 2. *Anacl. pag.* 505. *num.* 47. *Holzm num.* 575 (qui vocat moraliter certam) *Roncag. c.* 4. *q.* 1. *Elbel. num.* 60. *Salm. cap.* 1. *n.* 22. *Viva quæst.* 3. *art.* 3. *n.* 7. *et Croix ex n.* 873. cum aliis innumeris. Hi dicunt sufficere attritionem, quæ oriatur ex motivo honesto et supernaturali, nempe ex metu gehennæ, aut amissionis æternæ beatitudinis, aut consideratione turpitudinis peccati lumine fidei cognitæ, non sine tamen aliquo initiali Dei amore, absque eo quod fit prædominans. Huic sententiæ aperte favet *D. Th. in Quodl.* 4. *art.* 1. ubi postquam dixit, *quod per solam contritionem dimittitur peccatum, antequam absolvatur;* addit: *Quandoque contigit, quod aliqui non perfecte contriti virtute clavium gratiam contritionis consequuntur.* Distinguit ergo S. Doctor prout pariter distinguit Tridentinum (ut mox videbimus), inter contritionem perfectam quæ extra Sacramentum justificat, et imperfectam quæ justificat in Sacramento, et hæc non alia quidem debet intelligi quam attritio, sicut intelligitur, et appellatur a Tridentino.

Prob. 1. ex eod. Trid. *sess.* 14. *c.* 4. ubi sic dicitur: *Decet prœterea, etsi Contritionem hanc aliquam caritate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliari priusquam hoc Sa-*

cramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam: illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, vel pœnarum metu communiter concipitur; si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ declarat non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem; verum etiam donum Dei esse, et Spiritus S. impulsum, non adhuc inhabitantis, sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad pœnitentiam parat. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.

Objiciunt adversarii, quod Concilium (ut refert *Card. Pallavicinus*) post magnam disceptationem delevit verbum *sufficit*, antea in Decreto positum, et substituit verbum *disponit*; Ideo dicunt Attritionem sine caritate disponere quidem, sed non sufficere ad Gratiam in Sacramento suscipiendam. Sed respondetur 1. cum *Gonet Man. l. c.* quod illud *disponit* idem significat ac *sufficit*, uam ea dispositio non potest intelligi de dispositione remota, cum Attritio etiam sine Sacramento, quatenus est Dei donum, remote quidem disponat ad Gratiam, sicut disposuit Ninivitas ad impetrandam remissionem pœnæ, ut dicit Concilium; Ergo necessario intelligenda est de dispositione proxima ad Gratiam in Sacramento recipiendam. Et hoc patet, ut recte advertit *Auctor Theol. pro usu Sem. Petrocor. de pœnit. c.* 5. *q.* 3. ex illis verbis, ut supra: *Et quamvis sine Sacramento per se ad justificationem perducere nequeat etc.* Ergo cum Sa-

cramento bene perducit; alias, si Concilium intellexisset de sola dispositione remota, incongruenter et inepte protulisset, quod Attritio, quamvis sine Sacramento nequeat justificare, tamen cum Sacramento ad justificandum disponit; sed potius dicere debuisset, quod Attritio, licet sine Sacramento non disponat ad Gratiam impetrandam, disponit tamen cum Sacramento. Verum patet Tridentinum hic loqui de dispositione proxima, dum distinguit duplicem dispositionem ad Gratiam recipiendam, unam extra Sacramentum quæ est Contritio perfecta, et de qua prius meminit, et aliam in Sacramento quæ est Attritio, et de qua posterius loquitur; Si ergo Concilium assignat Contritionem perfectam ut proximam dispositionem ad Gratiæ consecutionem extra Sacramentum, pariter assignat hic Attritionem pro dispositione proxima ad Gratiam in Sacramento obtinendam. Præterea: Concilium distinguit inter Attritionem extra Sacramentum, et hanc esse dicit donum Spiritus Sancti, viamque parare ad justitiam, ac consequenter esse dispositionem remotam ad Gratiam (sicut est quivis actus bonus) licet non sufficiat ad justificationem; Et inter Attritionem intra Sacramentum, et hanc vocat dispositionem ad gratiam in Sacramento recipiendam: Ergo hanc supponit dispositionem proximam, alias inutiliter distinxisset. Præterea: Contritionem, quæ est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, Tridentinum dicit esse materiam, vel quasi materiam hujus Sacramenti; deinde, licet hanc Contritionem in perfectam et imperfectam dividat; attamen, cum utrique competat Contritionis definitio, et utramque ut materiam assignet, sequitur, quod etiam Contritio imperfecta proxime disponat ad Gratiam consequendam.

Id confirmatur patenter ab eodem Concilio *in eodem c. 4.* ubi post relata verba statim subditur : *Quamobrem falso quidam calumniantur Catholicos Scriptores , quasi tradiderint , Sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu suscipientium Gratiam conferre.* Nequaquam autem Hæretici calumniabantur Scriptores Catholicos illos, qui dicebant Sacramentum Pœnitentiæ Gratiam conferre contritis , sed eos tantum , qui dicebant conferre attritis , eo quod ajebant hos pœnitentes non carere bono motu ac sufficienti dispositione ad Gratiam in Sacramento impetrandam. Sic enim Lutherus loquebatur (*apud Frassen. tom.* 10. *p.* 564) : *Tristitia ob fœditatem peccatorum , amissionem æternæ Beatitudinis, etc. facit hypocritam, immo magis peccatorem , et tales indigne absolvuntur* Et deinde ibidem improbat eos , *qui vocant attritionem hanc proxime disponentem ad contritionem.* Verum sancta Synodus declarat falso his Scriptoribus ab Hæreticis calumniam inferri : Ergo horum sententiam Concilium consequenter aperte ab illorum calumniis vindicando approbavit. Hinc testatur noster SS. Papa Bened. XIV. *de Synodo l.* 7. *c.* 13. *ex n.* 6. post Tridentinum omnes Scholas nostram sententiam plausu excepisse. Quapropter non immerito *Cardenas , Salm. Viva , et Croix* cum *Tanner. Coninc. Præpos. Prado , Salas , Suar. Less. Raynaud. Palao , Spor. Fill. et aliis* eam vocant moraliter certam , et oppositam post Concilium dicunt omnem probabilitatem amisisse. Hic autem advertendum , quod Alexander VII. die 5. Maji 1667. prohibuit sub excommunicatione Sedi Apostolicæ reservata , ne quis *audeat alicujus theologicæ censuræ , alteriusve injuriæ aut contumeliæ nota taxare alterutram sententiam , sive ne-*

gantem necessitatem aliqualis dilectionis Dei in attritione ex metu gehennæ concepta, quæ hodie inter Scholasticos communior videtur; sive asserentem dictæ dilectionis necessitatem. Hoc tamen Decreto non prohibetur, quominus Patroni alterutrius sententiæ vocent suam veram, sive certam; Immo dicunt *Lugo de Fide d.* 21. *n* 104. *Carden. in* 1. *Crisi d.* 9. *n.* 297. *Croix l.* 1. *n.* 99. *cum Hurt. Viva in Prop.* 15. *Alex. VIII. n.* 33. *in fin. et Holz. n.* 542. *v. Dixi*, non prohiberi quin opposita possit dici improbabilis, et falsa, quia improbabilitas, et falsitas non sunt censuræ Theologicæ. Præterquamquod Pontifex, dicendo sententiam negantem dilectionis necessitatem in attritione esse communem inter scholasticos, videtur (ut apposite advertit *P. Viva in d. Propos.* 15. *n.* 33.) quod non solum illam toleravit, sed etiam quodammodo approbavit, saltem magnum pondus ipsi utique tribuit; Cum enim ageretur de sententia, quæ pertinet ad valorem Sacramenti, et testetur Alexander Scholasticos eam communius excepisse, consequenter testatur in scholis ipsam communius haberi pro moraliter certa; neminem enim latet in materia Sacramentorum illicitum esse sequi opinionem, quæ non sit vel tutior, vel moraliter certa: Saltem Pontifex, si aliter intendisset, id simpliciter asserendo, magnam dedisset ansam errandi in re tam gravi, et ad praxim spectante, prout est materia proxima hujus Sacramenti, unde tot Animarum pendet salus.

Probatur 2. ratione, quia Sacramenta id quidem efficiunt, et actu efficiunt quod significant; Cum autem hoc Sacramentum ex Christi institutione sit Sacramentum *Mortuorum*, et per se primam valeat conferri gratiam, oportet (ut

docet *D. Th. p.* 3. *q.* 84. *art.* 3. *ad* 5.) ut Sacerdos Pœnitentem absolvens ostendat illum absolutum non solum significative, sed etiam effective, idest, ut, ipso proferente formam absolutionis, verba illa non solum significent, sed etiam efficiant remissionem peccati. Hinc dicimus, quod si attritio ad remissionem non sufficeret, et requireretur contritio, quæ extra Sacramentum hominem justificat, omnes pœnitentes deberent justificati accedere ad hoc Sacramentum. Nec valet dicere, quod etiamsi pœnitentes semper justificati accederent, semper vi Clavium peccata remitterentur, cum doceat Tridentinum, Contritionem caritate perfectam non justificare sine Sacramenti voto (intellige explicito, vel implicito); Nam respondetur, quod si hoc esset, numquam verificaretur, Sacramentum Pœnitentiæ actu efficere quod significat, scilicet absolutionem peccatorum. Præterea respondetur ex *c. si Presbyter*, 12. *et c. Agnovimus* 13. *Caus.* 29. *q.* 6. quod Julianus, et Cælestinus Papæ dicunt, Sacerdotem negantem absolutionem morienti eam postulanti causam esse illius damnationis; ergo supponunt Pontifices, quod esto moriens haberet votum Sacramenti, et dispositus esset ad absolutionem, tamen ob ejus negationem damnaretur; ergo absolutio actu peccata remittit.

441. Hoc non quidem negant ipsimet adversarii, sed dicunt (et signanter *Sylv. in Suppl. D. Th. q.* 5. *ar.* 1.) quod peccatum extra Sacramentum remittitur tantum per contritionem perfectam, nempe quæ oritur ex caritate intensa, non autem per contritionem quæ oritur ex caritate remissa, sive per attritionem ortam ex amore inchoato, qui licet sit prædominans, sit tamen remissus. Sed respondetur, quod

omnis dolor, qui oritur ex caritate prædominante, est contritio justificans hominem extra Sacramentum, ut communiter docent DD. citati, ex *D. Th.* qui pluribus in locis id non obscure docet, etenim *in Suppl. q. 5. ar. 3.* sic ait: *Contritio ut sæpe dictum est (q. 1. art. 2. ad 1. et q. 3. et 4. ar. 1.), habet duplicem dolorem; Unum rationis, qui est displicentia peccati commissi, et hic potest esse parvus, adeo quod non sufficiat ad rationem contritionis, ut si minus displiceret ei peccatum, quam debeat displicere separatio a fine; sicut etiam amor potest esse ita remissus, quod non sufficiat ad rationem caritatis; Alium dolorem habet in sensu, et parvitas hujus non impedit rationem contritionis, quia non se habet essentialiter ad contritionem, sed quasi ex accidente ei adjungitur; et iterum non est in potentia nostra.* Deinde sic concludit: *Sic ergo dicendum, quod quantumcumque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet.* Ergo ex *D. Th.* ille, cui displicet separatio a fine, jam habet contritionem sufficientem ad peccatum delendum; Ille autem, qui habet contritionem ortam ex caritate prædominante, jam ei magis displicet peccatum, quia est separatio a fine; ergo jam hic consequitur remissionem peccati. Nec valet dicere quod S. Doctor loquatur hic de dolore requisito in Sacramento Pœnitentiæ; Quamvis enim hic loquatur de partibus hujus Sacramenti, tamen loquendo de Contritione, generaliter de ipsa loquitur tamquam virtute, prout faciunt Auctores, qui agendo de dolore requisito ad Sacramentum Pœnitentiæ, agunt etiam de contritione in genere. Unde *S. Th.* ibi proponit quæstionem, *utrum parva contritio sufficiat ad*

deletionem magnorum peccatorum? Et inde resolvit: *Quælibet contritio est gratia gratum faciens informata; ergo, quamtumcumque sit parva, delet omnem culpam.* Nullum hic, neque in toto articulo verbum facit S. Doctor de Sacramento Pœnitentiæ; cur ergo ipsius doctrina est restringenda ad contritionem in Sacramento? Deinde, quod ipse loquatur de contritione in genere, patet ex quæstionibus, quas antecedenter proponit, nempe: *An contritio sit dolor pro peccatis assumtus cum proposito confitendi? An sit actus virtutis? An contritio debeat esse de peccato originali? An tota vita sit tempus contritionis. An in alia vita Animæ conterantur de peccatis?* Subjecta horum Dubiorum reduci quidem non possunt ad contritionem uti materiam Sacramenti. Præterea, quod *S. Th.* fuerit pro hac sententia; nempe quod omnis contritio deleat peccatum extra Sacramentum, patet ex illo quod dicit in 3. *p. q.* 86. *a.* 3. ubi: *ad rationem veræ pœnitentiæ requiri, ut detestetur peccatum, quia est contra Deum super omnia dilectum.* Item ex textu supra allato in *Quodl.* 4. *ar.* 1. ubi (ut retulimus) ait, *quod per solam contritionem dimittitur peccatum ... sed si antequam absolvatur, habeat hoc Sacramentum in voto, jam virtus clavium operatur in ipso, et consequitur remissionem culpæ.* Ergo semper ac loquitur S. Doctor absolute de dolore qui ad rationem contritionis pertingit, semper intelligit per ipsum remitti peccatum extra Sacramentum.

442. Quod autem quævis contritio orta ex caritate prædominante, licet remissa, deleat peccatum, probatur 1. ex Trid. ex *eod. c.* 4. *in sess.* 14. ubi dicitur: *Etsi contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, ho-*

m nemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu accipiatur, *etc.* Ergo dolor caritate perfectus jam peccatorem justificat ante susceptionem Sacramenti. Adversarii tamen legunt contritionem, non *caritate perfectam*, sed *Caritatem perfectam*, ex quo inferunt Concilium loqui de caritate intensa. Sed ego et *Petroc. Frassen. ac Lugo* legimus in pluribus exemplaribus *caritate perfectam*. Et sic vero similius legendum videtur, nam Tò *perfectam* respicit proprie non caritatem, sed contritionem, cum hic dividat Concilium contritionem in perfectam, et imperfectam, prout legenti patet. Immo, esto Tò *perfectam* respiceret caritatem, non sequitur, quod Conc. ad justificationem extra Sacramentum requirat caritatem intensam; nam caritas prædominans, adhuc remissa, etiam est perfecta caritas, quamvis intensa sit perfectior; Perfectio enim aut imperfectio caritatis, ut bene ait *Tourn. t.* 9. *p.* 74. non sumitur ex intensione aut remissione sed ex motivo, a quo oritur: hinc perfecta caritas est quæ oritur ex motivo Bonitatis Dei, imperfecta autem ex motivo boni a Deo consequendi. Ergo si Concilium dixisset *caritatem*, non *caritate*, utique vocasset *caritatem perfectam* ad distinctionem imperfectæ, sive inchoatæ, quæ (ut infra dicemus) non pertingit ad caritatem prædominantem. Hinc Facultas Paris. ann. 1560. ut refert *Tourn. t.* 9. *pag.* 95. damnavit hanc Propositionem: *Per contritionem, non adhibito realiter Sacramento, non dimittitur peccatum extra casum Martyrii, aut necessitatis.* Item Clerus Gallicanus in Comitiis Generalibus an. 1700. (*apud eumd. Tourn. p.* 102.) declaravit; *Hæc duo ex sancta Synodo Tridentina monenda, et docenda esse; primum, ne quis putet in*

Sacramento requiri ut præviam Contritionem illam, quæ sit caritate perfecta, et quæ, antequam suscipiatur, hominem Deo reconciliat. Item eadem. Facultas Paris. anno 1638. notavit censura librum cujusdam Claudii Seguenotii, dicens: *Quæ tradit Auctor de attritionis insufficientia, et contritionis ex perfecta caritate absoluta necessitate ad recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ; Et quæ addit de absolutione, quod nihil aliud sit, quam declaratio peccati jam remissi, damnavit Facultas; et censuit illas Propositiones esse praxi Ecclesiæ contrarias, efficaciæ Sacramenti Pœnitentiæ imminutivas, et insuper temerarias, et erroneas.* Ut autem notat *Tourn. dict. p.* 102. prædictus Auctor non jam loquebatur de contritione intensa, sed tantum de remissa ex motivo caritatis, cum hanc distinguebat a dolore ex motivo gehennæ.

Quod autem omnis contritio deleat peccata, probatur, quia actus contritionis est formalis actus caritatis erga Deum, sive intrinsece conjunctus cum caritate, ut communiter docent *Salm. de Pœnit. cap.* 1. *num.* 13. *cum S. Bonav. Scoto, Palud. Alensi, etc. Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 727. *cum Lugo, Aversa, Bosco, et Gorm. ex D. Th.* 3. *p. q.* 85. *art.* 6. *et q.* 86. *art.* 3. Nec videtur id posse dubitari, nam peregregie loquitur *P. Frassen. tom.* 10. *p.* 534. dicens, quod in substantia contritio non est imperfectior caritate, utraque enim tendit in Deum, sed diverso modo: caritas tendit in Deum per modum consecutionis, ut summum Bonum; Contritio vero per modum fugæ, quatenus homo detestatur peccatum, ut summum malum, utpote Deo oppositum. Caritas tendit immediate in Deum, et mediate in odium peccati; contritio autem immediate in odium peccati, et me-

diate in amorem Dei. Unde concludit, quod contritio sit actus formalis caritatis, cum propter Dei dilectionem homo odit peccatum. Præterea, cum contritio ex solo motivo caritatis oriatur, non potest contritio existere, nisi præcedat, simulque coëxistat caritas; nam contritio nihil aliud est quam dolor de peccato, quatenus offensa Dei summe dilecti; unde qui conteritur, necesse est ut exercite, etsi non reflexe, actum caritatis eliciat, et ideo *S. Th.* 3. *p. q.* 85. *art.* 6. dixit: *Actus et habitus caritatis simul sunt tempore cum habitu et actu pœnitentiæ.*

Posito igitur quod contritio sit etiam vera caritas, sive necessario cum caritate conjuncta, necessario etiam dici debet, quod remittat peccatum. Patet minus luculenter ex Divinis Scripturis: quod qui Deum diligit, jam particeps est amicitiæ Dei, prout *Proverb.* 8. *Ego diligentes me diligo. Joann.* 14. *Qui diligit me, diligetur a Patre meo.* 1. *Petri* 4. *Caritas operit multitudinem peccatorum.* 1. *Joan.* 4. *Omnis qui diligit, ex Deo natus est.* Hinc. *D. Augustinus*, (*tr.* 9. *in Joann.*) dixit: *Timor medicamentum, caritas sanitas est.* Et *lib.* 1. *contra* 2. *Epistol. Pelag. cap.* 2. *Caritas efficit filium Dei.* Item *Serm.* 35. *de Prov. c.* 12. *Deum non vides, ama, et habes.* Et *tr.* 9. *in Joann.* agens de caritate dicit: *Quam cum habere cœperit homo, Spiritum S. habebit. S. Joann. Chrysost. Ubi caritas est, omnia sublata sunt mala.* Et apertius id docet *S. Th.* 2. 2. *q.* 45. *art.* 4. ubi ait: *Caritas non potest esse cum peccato mortali.* Et quod hic S. Doctor non loquatur de caritate intensiva, sed de sola caritate prædominante, patet ex eo quod ipsemet dixit *qu.* 24. *art.* 12. ad quam se remittit, ubi inquit: *Quilibet actus*

peccati mortalis contrariatur caritati secundum propriam rationem, quæ consistit in hoc, quod Deus diligatur super omnia. Unde immerito *P. Concina* dicit, quod S. Doctor illam caritatem intelligit non posse esse cum peccato, quæ est in gradum intenso, cum dicat *S. Th. in Suppl. q. 5. art. 3. Amor potest esse ita remissus, quod non sufficiat ad rationem caritatis.* Nam respondetur, quod hic *D. Th.* nihil aliud vult intelligere, nisi quod si amor est ita debilis, ut nondum attingat objectum caritatis, scilicet nondum diligat Deum super omnia, hæc non est vera caritas, sed initium caritatis; Si vero sufficit ad rationem caritatis, quæ consistit in dilectione Dei super omnia, (ut supra explicavit *dict. q. 24. art. 12.* ubi: *Quilibet etc.*), hæc quantumcumque sit remissa, est vera caritas, et hanc dicit non posse esse cum peccato mortali. Et ratio evidens est, quia sicut quæcumque aversio a Deo tamquam a fine ultimo, etiam in gradu remisso, sufficit ad amittendam Dei amicitiam, ita quæcumque vera conversio sufficit ad eam recuperandam, ex illo: *Convertimini ad me, et convertar ad vos. Zach. 1.* Et alio: *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit. Ezech. 33.* Unde *Bellarminus tom. 4. p. 347.* ait: *Actus dilectionis Dei super omnia opponitur peccato; et expellit illud efficienter; unde sine miraculo non potest post actum dilectionis Dei super omnia manere peccatum.*

Id clare confirmatur ex Prop. 32. Michaëlis Baji, damnata a Gregorio XIII. quæ dicebat: *Caritas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.* Certum est apud omnes, quod caritas requisita ad implendam legem, non oportet ut sit intensa,

sed sufficit si pertingat ad diligendum Deum super omnia. Quicquid enim dicat *Juenin. Instit. Theol. tom. 6. p.* 333. requirens caritatem intensam ad implendum præceptum amoris, ex illo: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, etc.* Communiter tamen Theologi oppositum tenent cum *D. Thoma* 2. 2. *quæst.* 44. *art.* 8. *ad* 2. qui explicans illud *ex toto corde*, quomodo sit intelligendum, sic ait; *cum mandatur, quod Deum ex toto corde diligamus, datur intelligi, quod Deum super omnia debemus diligere.* Et ibid. *quæst.* 24. *num.* 8. dicit: *Ad veram caritatem satis est, quod homo habitualiter totum cor suum ponat in Deum, ita scilicet quod nihil velit quod Divinæ dilectioni sit contrarium; quæ caritatis perfectio communis est omnibus Caritatem habentibus.* Ergo perfectio caritatis in hoc consistit, quod homo diligat Deum super omnia, et nihil velit contrarium divinæ dilectioni, ut patet ex illo 1. *Joan.* 2. 5. *Qui servat verbum Christi* (scilicet legem implet), *vere in hoc caritas Dei perfecta est.* Hinc certum est caritatem prædominantem, licet remissam, legem implere, ut communiter cum *D. Thoma* ut supra, docent *Suar. de pœnit. d.* 4. *num.* 7. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 3. *et* 5. *Bon. de* 1. *præc. d.* 3. *quæst.* 4. *p.* 1. *num.* 2. *cum Val. et Reg.* et ipse *Habert t.* 3. *p.* 632. *v. Distinguo*, esto ipse sit contrariæ sententiæ quoad sufficientiam attritionis, hoc tamen non negat, nempe sufficere ad impletionem præcepti caritatem remissam, modo sit prædominans, cum nullum sit præceptum (ut ait) de intensione caritatis; nam alias Deus præciperet rem impossibilem, cum non sit in nostra potestate intensam caritatem habere; Nisi dicere velis cum *Continuat. Tournely tom* 3. *pag.* 271. *vers. An-*

tequam, et clarius *pag.* 273. *vers.* *Neque*, quod quisquis habet amorem Dei prædominantem, necessario habet etiam amorem intensivum (rationalem, non jam sensitivum) prædominantem, qui bene sufficit ad implendum præceptum. Sed si intensio amoris sic intelligatur, quæstio est tantum de nomine. Ceterum certe præceptum implet, qui habet caritatem appretiative prædominantem. Et hanc caritatem dicebat Bajus posse esse conjunctam cum peccato, et hoc damnatum est. Ajebat enim Bajus: *Caritas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.* Ergo, ut recte dicit Magister meus Illustrissimus et doctissimus Episcopus Tornus, propositio opposita tenenda est, nempe: *Caritas illa, quæ implet legem, semper est conjuncta cum remissione peccatorum.* Nec valet dicere, quod propositio fuerit proscripta respectu ad caritatem habitualem, nempe cum quis est in gratia, non vero respectu ad Caritatem actualem; nam bene respondet *Lugo d.* 5. *num.* 101. quod Bajus loquebatur de caritate quæ est plenitudo legis, de qua loquebatur Apostol. *ad Rom.* 13. Hinc non dubitandum, quia Bajus loquutus fuerit non de habitu caritatis, sive de gratia justificante, sed de actu dilectionis; per solum enim habitum non impletur lex, sed per actum, cum lex non habitum præcipiat, sed actum caritatis, ut DD. communiter dicunt, quia habitus non cadit sub præcepto, et præcepta non implentur nisi per actus. Id confirmatur ex Propos. 70. damnata ejusdem Baji, quæ dicebat: *Homo existens in peccato mortali potest habere veram caritatem; et caritas etiam perfecta potest consistere cum reatu æternæ damnationis.* Bajus igitur hic distinguebat caritatem veram a perfecta; per to *etiam perfecta*

(nota sedulo illud additum *etiam*) utique intelligebat caritatem intensam ; et per to *veram*, caritatem remissam , quæ sine dubio vera caritas est , cum magis et minus non varient speciem ; et utraque pars Propositionis damnata est. Nescio , quomodo his responderi possit.

Ex his omnibus congestis patet , oppositam sententiam, quæ dicit contritionem cum caritate remissa non justificare extra Sacramentum , esse omnino improbabilem et falsam ; Unde dicit *Lugo d.* 5. *n.* 99. eam ab omnibus Theologis communiter rejici, immo apud ipsum *num.* 115. *Coninch.* vocat erroneam , *Vasquez* contra sententiam Catholicam , *Alphonsus Curiel* parum tutam in fide , alii vero temerariam , et scandalosam: temerariam, quia in re gravissima discedit ab omnibus Theologis , et communi sensu Ss. Patrum : Scandalosam vero, quia removet homines a sæpius procuranda contritione. Et ideo testatur *Gonet d.* 3. *num.* 27. quod *Sylvius* , licet prius oppositam sententiam tutatus fuisset , postea tamen se retractavit : *Eo quod* (ait *Gonet*) *apertissime talis sententia contradicat variis Scripturæ , et conciliorum , ac Ss. Patrum testimoniis.*

Objiciunt autem I. contra nostram sententiam de sufficientia attritionis : Peccator aversus a Deo non potest ad Deum converti , nisi per caritatem formalem , et actualem. Respondetur : Hoc siquidem requiritur extra Sacramentum , et ratio est , quia sicut per peccatum , quod est actualis contemtus Dei , homo avertitur a Deo, ita per amorem actualem debet se ad Deum convertere. Aliud vero dicendum de remissione peccatorum intra Sacramentum , quia cum Sacramentum virtutem habeat delendi peccatum , et nonnisi per infusionem gratiæ , quæ est ipsa

caritas habitualis, sufficit ad gratiam obtinendam, ut peccator per attritionem sit dispositus ad Sacramentum recipiendum, virtute cujus sine caritate actuali convertitur ad Deum, prout extra Sacramentum per caritatem converteretur. Et sic intelligitur, quomodo peccator ex attrito fit contritus, nempe quia virtute clavium æquivalenter contritus redditur, prout dicunt fautores sententiæ communiter, ex *D. Thoma in cit. Quodlib.* 4. *art.* 1. ubi docuit: *Aliqui non perfecte contriti virtute clavium gratiam contritionis consequuntur.*

Objicitur II. Qui dolet de peccato propter pœnam, magis odit pœnam quam peccatum; unde si non habeat caritatem, non potest Dei gratiam adipisci. Respondetur distinguendo: Qui actu magis odisset pœnam quam culpam, ex timore qui dicitur serviliter servilis, adeo ut ille peccare vellet, si non esset pœna puniendus; hic non solum non eliceret actum bonum, sed positive malum, quia non excluderet a suo dolore voluntatem peccandi. Qui vero odit culpam propter pœnam, et excludendo omnino voluntatem peccandi, dolet offendisse Deum propter metum Inferni, iste jam elicit actum bonum qui oritur ex caritate ordinata erga seipsum (ut declaravit Tridentinum, et confirmavit Alexander VIII. damnando Proposit. 16. quæ dicebat: *Attritio, quæ gehennæ et pœnarum metu concipitur sine dilectione Dei, non est bonus motus ac supernaturalis*); et ideo jam se dispositum reddit ad gratiam in Sacramento consequendam.

Objiciunt III. Ad quamcumque justificationem omnino requiritur saltem principium dilectionis; prout declaravit Tridentinum *sess.* 4. *c.* 6. ubi dixit quod peccatores, dum ad justi-

ficationem disponuntur, *Deum tamquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod, et detestationem.* Respondetur, Non negamus ad justificationem requiri initium amoris; nec negamus illud requiri etiam in Sacramentis mortuorum, dum Concilium ibi agit præsertim de justificatione per Baptismum. Sed qualis, quæso, amor a Concilio requiritur? Numquid perfecta caritas? vel an tantùm initium caritatis? Hic refert advertere id quod testatur *Card. Pallav. Hist. Trident. lib.* 8. *c.* 13. nempe quod aliqui Patres Concilii, vice to *diligere incipiunt*, contendebant quod adderetur, *per actum caritatis*; sed huic Concilium restitit, et confirmavit, ut poneretur tantum *diligere incipiunt.* Cur restitit? nisi quia judicavit non requiri ad justificationem in Baptismo (sive in Sacramento Pœnitentiæ, hæc enim Sacramenta pari passu procedunt) actum perfectæ caritatis. Hoc autem initium amoris, ut bene docent *Gammach. in* 3. *part. de Pœnit. cap.* 9. *Frassen tom.* 10. *pag.* 563. *qu.* 2. *Petrocorens. tom.* 4. *pag.* 114. *quæst.* 3. *et Tournely Prœl. Theol. tom.* 9. *pag.* 126. jam habetur in attritione, quam supra descripsimus; Primo per timorem divinæ vindictæ, juxta illud *Eccl.* 25. 16. *Timor Dei initium dilectionis ejus.* Secundo per spem veniæ, cum in ipso Tridentinum dicatur *loc. cit.* quod bene disponunt ad gratiam, qui Deum incipiunt diligere *tamquam omnis justitiæ fontem*, idest tamquam justificationis omnium auctorem. Tertium per spem beatitudinis æternæ, cum doceat *D. Thomas* 1. 2. *quæst.* 40. *artic.* 7. loquens de spe theologica, eam esse quidem initium amoris erga Deum, his verbis: *Ex hoc quod per ali-*

quem speramus nobis posse pravenire bona, *movemur in ipsum*, *sicut in bonum nostrum*, *et sic incipimus ipsum amare*. Unde idem S. Doctor 2. 2. *quæst.* 17. *artic.* 8. inquit: *Perfectus quidem amor est*, *quo aliquis secundum se amatur*; *imperfectus*, *quo quis amat aliquod*, *seu ut bonum sibi ipsi proveniat*. Hæc autem omnia (ut dicunt AA. citati, et alii) necessario in attritione includuntur, dum qui cum illa, et spe veniæ ad Sacramentum accedit, jam Deum ut suum liberatorem, justificatorem, et glorificatorem diligere incipit.

Nec valet dicere, quod ille qui diligit Deum propter bonum suum, seipsum diliget, non Deum; nam sapienter respondet *S. Franciscus Salesius de amore Dei cap.* 17. dicens, quod si quis diligeret Deum propter suum bonum, et ita affectus esset, ut si a Deo nihil speraret, eum nullo modo diligeret, hic utique peccaret, quia positive excluderet caritatem; tunc enim non se converteret ad Deum, sed revera ab illo se magis averteret, cum perverse ordinaret Deum ad seipsum tamquam ad finem ultimum. Qui vero amat Deum tamquam sibi summum bonum, et excludit omnem voluntatem peccandi, tunc elicit actum bonum supernaturalem; et licet non habeat caritatem perfectam, illam tamen non excludit, eamque jam incipit habere, et aliquo modo ad Deum se convertit.

Ceterum, quis neget esse omnino expediens, ut pœnitentes pro viribus conentur elicere actum contritionis perfectæ utque Confessarii studeant semper eos ad illam excitare, et tutius illi divinam gratiam consequantur? Verum nostra sententia utique proderit, ut si quis accedat cum sola attritione, non se retrahat ab hoc Sacra-

mento, et Confessarius eum non rejiciat tamquam indispositum.

443. Quæritur VII. An in Confessione sufficiat attritio ex metu pœnarum temporalium prout infliguntur a Deo? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo dist.* 5. *num.* 137. *Suar. dist.* 7. *sect.* 2. *num.* 15. *Sporer. num.* 242. *Anacl. num.* 42. *Viva in Proposit.* 15. *Alexandr. VIII. num.* 12. *Elbel num.* 59. qui cum *Gob.* vocat moraliter certam, item *Gran. Reg. Moja, Aversa, etc. cum Croix num.* 884. qui vocat probabilissimam. Ratio, quia Trident. *Sess.* 14. *cap.* 4. inter motiva attritionis ad Sacramentum sufficientis dicit, *ex metu gehennæ, et pœnarum:* ubi per to *gehennæ* intelligitur pœna æterna, per to autem *pœnarum* videtur intelligi pœna temporalis, cum ibi Concilium adducat exemplum pœnitentiæ Ninivitarum, quæ concepta fuit ob metum excidii suæ civitatis; sicut enim Deus comminatur pœnas æternas, sic temporales ad peccatores absterrendos. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Concina pag.* 236. *num.* 11. *Canus Relect. de Pœnit. part.* 3. item *Hurtad. Pasqualigo apud Dian. p.* 9. *tr.* 9. *Resol.* 51. Et *Carden. in Proposit.* 1. *Innoc. XI. num.* 72. dubitat, an prima sententia sit moraliter certa. Ratio, quia licet Tridentinum dicat ex metu *gehennæ, et pœnarum*, non tamen distinguit gehennæ, vel pœnarum; unde probabiliter ponit utrumque pro eodem; cum enim pœna peccati mortalis sit æterna, de malo æterno pœnitens timere debet. Prima sententia videtur probabilior; nam gehenna cunctas complectitur æternas pœnas, et ideo, dicente Concilio, *et pœnarum*, aliquid aliud, præter pœnam æternam intelligendum est. At cum secun-

da non careat sua probabilitate, saltem extrinseca, puto tutius in praxi eam servandam esse.

444. Quæritur VIII. An possit dari Sacramentum Pœnitentiæ validum et informe? Casus esset, nempe si quis duo mortalia commiserit, unum furti, alterum perjurii; deinde memor tantum furti de ipso dumtaxat confitetur, dolens non ex motivo universali, sed ex motivo speciali turpitudinis supernaturalis quam habet furtum; quæritur, an hic, licet gratiam non recipiat, valide tamen confiteatur, ita ut Sacramentum, sublato obice, nempe detestato peccato oblito, reviviscat ad causandam gratiam, nec postea sit obligatio repetendi peccatum jam confessum, sed solum omissum? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Elbel num.* 82. *Conc. p.* 351. *Felix Potest. de Pœn. n.* 2082. *cum Scoto*, *Holz. num.* 506. *cum Bosco*, *Sporer*, *Mastrio*, *Gallensi*, *et Scotistis;* Communiter item *Vasq. Laym. Con. Sa*, *etc. apud Croix num.* 682. Ex istis autem alii (ut *Vasq. Potest.*, *et Elbel*) dicunt tale Sacramentum esse validum et formatum, idest cum effectu gratiæ. Ratio, quia, cum pœnitens doleat, ut divinam recuperet amicitiam; licet doleat ex speciali motivo turpitudinis furti; tamen ejus dolor virtualiter se extendit ad omnia mortalia oblita, utpote opposita reconciliationi cum Deo intentæ; ac proinde, si dolet de turpitudine specifica debet etiam dolere de generica, quæ talem reconciliationem impedit. Alii vero e converso (ut *Holzman etc.*) dicunt tale Sacramentum esse non solum informe, sed etiam invalidum. Ratio, quia in Trident. *Sess.* 14. *c.* 5. habetur quod dolor dicitur pars hujus Sacramenti, quatenus operatur remissionem peccatorum; ergo, si dolor

ille particularis remissionem non causat, numquam erit materia apta ad Sacramentum, ac proinde Sacramentum erit semper invalidum. *Secunda* vero sententia probabilior affirmat, et hanc tenent *Lugo dist.* 14. *ex num.* 65. *Suar. d.* 20. *sect.* 4. *num.* 26. item *Tolet. Val. Fill. Bonac. Tan. Escob. etc. cum Croix d. num.* 682. *ac Gonet. d.* 10. *art.* 1. cum aliis *Thomistis* communissime, ex *D. Th. Suppl. quæst.* 9. *art.* 1. *et in* 4. *dist.* 17. *qu.* 3. *art.* 4. *quæst.* 1. cujus verba retulimus *n.* 87. Hi enim AA. dicunt talem pœnitentem non consequi gratiam, quia ex una parte unum mortale non potest remitti sine alio; et ex altera, cum peccator doleat tantum ex motivo particulari turpitudinis furti, non potest obtinere remissionem perjurii, cujus non meminit, nec dolet. Dicunt tamen hujusmodi Sacramentum esse validum, quia nulla deest pars essentialis ad valorem: non Confessio, cum fiat integra eorum peccatorum quæ memoriæ occurrunt: non dolor, cum jam adsit circa peccatum confessum, nec absolutio ut supponitur; unde nihil obstat, quominus tale Sacramentum invalidum dici possit. Ad primam autem rationem respondetur, quod ille virtualis dolor, qui supponitur quoad perjurium oblitum (inclusus in illa detestatione specifica furti confessi), non est sufficiens materia Sacramenti, cum nullo modo tunc fiat sensibilis, neque per Confessionem, neque aliunde. Ad secundam rationem respondetur, quod Concilium loquitur de eo quod per se, et ordinarie contigit, non autem de eo quod per accidens et raro evenit. Ceterum semper consultum est, ut dolor eliciatur ex motivo generali; immo et necessarium, casu quo homo advertit posse habere in Anima alia mortalia oblita.

445. Quæritur IX. An actus doloris debeat præcedere non solum absolutionem, sed etiam Confessionem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Laym. cap. 4. n.* 31. *Pal. part. 7. n.* 11. item *Conc. et Bonasp. apud Conc. p.* 232. *n.* 3. Ratio, tum quia dolor tamquam materia hujus Sacramenti debet esse sensibilis, nec alias, nisi per confessionem sensibilis efficitur; ergo, si confessionem subsequitur, non est materia apta, tum quia confessio non debet esse simplex narratio, sed accusatio dolorosa, directa ad remissionem peccati obtinendam, et ideo oportet, ut sit a dolore informata. *Secunda* vero sententia communior negat, eamque tenent *Suar. dist.* 20. *sect.* 4. *n.* 31. *Bon. part.* 2. *n.* 18. *Lugo dist.* 15. *n.* 13. *Nav. Man. cap.* 1. *num.* 21. *Holzmann. n.* 508. item *Dic. Tol. Fill. Major, Henr. Fag. etc. apud Salm. cap.* 1. *n.* 24. *et Concina loc. cit.* valde probabilem putat, favetque Rituale Rom. *de Sacram. Pœn.* dicens: *Audita Confessione* (Confessarius) *ad dolorem efficacibus verbis adducere conabitur, etc.* Ex hoc videtur Rituale supponere, quod bene sufficit dolor post confessionem elicitus. Sed recte ajunt *Salm. tract.* 6. *de Pœnit. cap.* 5. *num.* 26. quod hæc secunda sententia sensu, quo eam explicant *Suarez*, *et Dicastillus*, a prima non discrepat; *Layman* enim, *Coninchius*, et *Palaus* nihil aliud exigunt, nisi quod confessio non sit mera peccatorum narratio, sed sit accusatio sui ipsius ad absolutionem obtinendam. En verba *Laymanni*, quem sequitur *Palaus*; *Requiritur, ut dolor aliquo modo antecedat Confessionem, quia externa peccatorum Confessio debet procedere ab interna pœnitentia, eamque significare, quandoquidem materia Sacramenti non est mera peccatorum explicatio, sed accu-*

satio sui ipsius tendens ad absolutionem, *ut explicat Coninchius*. Deinde ipse *Laym. cum Palao*, sententiam *Suarii* sectando, addit: *Ad hoc vero* (nempe ut confessio sit sacramentalis) *necessarium est, ut dolor animi post peccatorum narrationem habitus aliquo signo declaretur, saltem humiliando se coram Sacerdote, et absolutionem petendo, seu expectando; tale enim signum relatum ad peccata paulo ante explicata veram rationem sacramentalis accusationis habet.* Non igitur hæ sententiæ sunt duæ, sed una; in tantum enim *Layman* cum aliis requirunt, ut confessio sit dolorosa, sive quod dolor confessionem præcedat, in quantum exposcunt, ut confessio non sit mera peccatorum narratio, sed habeat rationem accusationis sacramentalis; et ad hoc sufficit ut confessio fiat animo obtinendi absolutionem, et deinde dolor manifestetur saltem per petitionem, seu expectationem absolutionis, sic etenim confessio bene sacramentalis evadit. Addunt vero *Salmant.* quod tantum ad sedandos scrupulos solent Confessarii, si de interna dispositione pœnitentis dubitent, excitare illum ad dolendum de peccatis paulo ante explicatis, quod fit, si dicatur: *De peccatis narratis doleo, et me accuso.*

446. Quæritur X. Per quantum temporis spatium actus doloris moraliter perduret ad valide suscipiendum Sacramentum? *Suar. dist.* 20. *sect.* 4. *n.* 29. *et Escob. lib.* 14. *n.* 121. *cum Soto, Hurt. et Candido* censent sufficere dolorem, qui longo tempore confessionem præcesserit, modo non sit retractatus. Sed merito hos non approbat *P. Conc. pag.* 233. *n.* 4. Alii autem, ut *Carden. in prop.* 1. *Innoc. XI. p.* 65. *n.* 88. *Holzm. n.* 510. *et Diana part.* 5. *tr.* 14. *R.* 67. *cum Præp. et Gran.* dicunt suf-

ficere dolorem præcedentem per unum diem, modo fuerit elicitus in ordine ad confessionem: cum enim confessio sit effectus illius doloris, dolor virtualiter perseverat. Consentit *Roncagl. cap.* 3. *quæst.* 2. *R.* 2: etiamsi dolor præcesserit per aliquot dies, dummodo (ut hic auctor ait) virtualiter perseveret in aliquibus mediis, puta si pœnitens ex vi concepti doloris perstiterit in frequenti oratione, fuga occasionum, pœnitentiis, etc. Sed *Croix n.* 706. sentit, quod, si post dolorem elicitum pœnitens ad diversa se converterit, vel per moram notabilem animo ad alia se distraxerit, in praxi breviter dolor sit renovandus. Hoc tamen videtur potius ut consilium sequendum, quam ut præceptum, cum communiter doceant DD. cum *P. Conc.*, bene esse aliquam analogiam inter forum civile, et sacramentale; unde bene potest intercedere aliquod spatium inter discussionem causæ, et sententiam, sed non tanta, quanta in foro civili.

447. Quæritur XI. An, ut dolor sit materia apta, debeat esse elicitus cum intentione confessionis? Negant *Lugo dist.* 14. *num.* 37. item *Sporer*, *Moya*, *Gob. etc. apud Conc. p.* 232. *num.* 2. ac probabile putant *Tamb. l.* 1. *c.* 2. Ratio, tum quia ex Trid. *Sess.* 14. *cap.* 4. illa attritio dicitur disponere ad impetrandam gratiam in Sacramento, quæ voluntatem peccandi excludit, cum spe veniæ; quæ omnia verificantur in casu nostro. Tum quia tunc dolor, licet non fuerit ordinatus ad confessionem relatione antecedenti, ordinatur tamen relatione consequenti, eo quod tunc adhuc verificatur dolor pati-fieri per confessionem. Affirmant vero *Bus. supra n.* 12. *Bon. q.* 3. *part.* 2. *num.* 17. *Conc. l. c.* (citatur etiam pro hac sententia *P. Suarez dist.* 20. *sect.* 4. *n.* 29. sed *Lugo loc. cit.* ostendit,

quod *Suarez* est potius pro sua sententia). Ratio quia sicut minister, aut etiam suscipiens alia Sacramenta debet per intentionem ordinare materiam ad Sacramentum, prout ablutionem ad Baptismum, vel tactum materiæ ad Ordinationem; ita etiam suscipiens Sacramentum Pœnitentiæ debet ad illud ordinare dolorem, qui est hujus Sacramenti materia. Prima sententia est probabilior, sed cum secunda etiam sit probabilis, ante susceptionem Sacramenti tutius docet *Carden. in Prop.* 1. *Innoc. XI.* hanc esse sequendam.

448. Quæritur XII. An si quis statim post absolutionem confitetur peccatum oblitum, teneatur novum elicere dolorem? *Prima* sententia communior negat, et hanc tenent *Lugo dist.* 14. *n.* 27. *Anacl. n.* 72. *Viva q.* 3. *art.* 3. *n.* 8. *cum Perez*, *Henr.* et communi, *Ronc. cap.* 3. *q.* 3. qui vocat moraliter certam, *Sporer n.* 300. *Elbel. p.* 214. *n.* 75. putat probabilissimam cum *Gob. Dic. Henr. Bosc.*, *etc.* item *apud Croix n.* 707. *Led. Salas*, *Escob. et Moya*, qui dicit esse indubitatam apud omnes sed immerito ut videbimus. Ratio, quia prior dolor se extendit etiam ad peccata oblita, quæ dum pœnitens immediate confitetur, fit unum moraliter; recte enim potest una materia proxima partialis plura constituere Sacramenta; unde sicut cum una aqua plures possunt fieri Baptismi, ita cum uno dolore, qui adhuc perseveret (ut hic supponitur) plura possunt constitui Sacramenta Pœnitentiæ. *Secunda* vero sententia affirmat, et hanc tenent *Bon. part.* 4. *n.* 1. *Vasq. quæst.* 92. *art.* 3. *dub.* 5. *n.* 10. *Fill. tr.* 6. *n.* 77. Ratio, quia per primam absolutionem jam completum est judicium; ergo si impertienda est nova absolutio, nova requiritur materia proxima.

Et quamvis dolor in se moraliter perseveret, non tamen perseverat in ordine ad secundam absolutionem; ut enim supra diximus in præcedenti Quæst. X. probabiliter ad valorem Sacramenti requiritur, ut dolor non solum sit elicitus, sed etiam elicitus in ordine ad absolutionem. Cum ergo hæc secunda sententia sit probabilis, immo probabilior, in praxi omnino sequendam esse dicunt *Croix n.* 712. *et Conc. pag.* 234. *n.* 5. saltem tutius censeo tenendam.

449. Quæritur XIII. Quomodo eliciendus sit dolor in confessione venialium? Certum est, quod etsi extra Sacramentum *sufficit aliquis motus caritatis ad eorum remissionem*, ut docet *D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 2. tamen in Sacramento omnino requiritur dolor formalis, nec sufficit virtualis, ut communiter docent DD. cum *Roncaglia cap.* 2. *quæst.* 2. *Conc. pag.* 235. *n.* 6. *et Croix num.* 682. (contra paucos) ex D. August. *Epist.* 48. ubi scripsit: *Nec quemquam putes a quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem sine pœnitentia posse transire.*

Sed dubitatur 1. an sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore? Negant *Natalis Alex. de Pœnit. art.* 7. *reg.* 20. *pag. mihi* 69. *Juenin. de Sacram. in Sacr. Pœn. quæst.* 4. §. 2. *et Genettus tom.* 4. *quæst.* 8. *in fine pag.* 81. et dicunt non esse, nisi veniale suscipere Sacramentum sine certo dolore, quando materia tantum levis affertur in confessione, et abest animus profanandi Sacramentum; quia ut supponunt, frustrare Sacramentum in materia levi, non est nisi levis irreverentia. Sed per quantum huic opinioni acquiescere conatus sim, non potui, cum hæc sententia opposita sit communi Theologorum, ut videre est apud *Croix num.* 681.

Antoine pag. 501. *quæst.* 7. *et Lugo dist.* 14. *sect.* 8. *ex num.* 108. qui primam sententiam vocat omnino falsam; et ratio nimis urget, nam tota malitia culpæ in hoc casu consistit injuria, quæ irrogatur Sacramento, illud suo effectu frustrando; sive ergo Sacramentum frustretur, ex materia gravi, sive ex levi, nihil refert, quia semper eadem irreverentia Sacramento infertur.

Dubitatur 2. an in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio? Negant aliqui apud *Suar. dist.* 20. *sect.* 6. *n.* 7. Sed oppositum est tenendum cum communi sententia, quam docent *Suarez l. c. Conc. pag.* 235. *n.* 7. *Antoine pag.* 501. *quæst.* 7. *Lugo dist.* 14. *n.* 118. *cum Henr. et Fag. et Escob. lib.* 14. *n.* 166. *cum Hurt. et Diana.* Hinc sufficit de uno tantum veniali pœnitere, et proponere, cum venialia non sint materia necessaria, sed tantum sufficiens. Dicunt autem *Lugo ex num.* 133. *Tamb. l.* 1. *c.* 3. *num.* 9. *et* 10. *Pal. ac Sporer apud Croix num.* 910. sufficere etiam, si quis doleat de multitudine, aut frequentia venialium, etsi non doleat de singulis in particulari; quia ut dicunt, sicut potest dolere de excessu distractionis in precibus, vel comestionis, ita de multitudine venialium. Et videtur favere *D. Th.* 3. *p. qu.* 87. *art.* 1. *ad* 1. ubi dicit sufficere *propositum se præparandi ad venialia minuenda.* Ergo sufficit dolor de ipsorum multitudine, propositum enim dolorem sequitur. Contradicunt tamen *Arriaga, et Dicast. apud Croix l. c.* dicentes dolorem, et propositum non tantum debere esse circa multitudinem emendandam, sed etiam circa ipsa venialia, quæ frequentiam constituunt. Sed hæ sententiæ facile videntur posse conciliari, cum impossibile sit dolere de multitudine, et non dolere saltem de

illis posterioribus culpis, per quæ constituitur multitudo, quia circumstantia hæc excessus abstrahi non potest a culpis ipsis: tunc enim in obliquo saltem doleres de culpis, in recto et principaliter de excessu. Recte etiam dicit *Croix num.* 913. *cum Suar. et Tann.* (contra *Bosco, etc.*) quod bene quisque potest dolere de venialibus deliberatis, et proponere omnia illa vitare; de semideliberatis autem sufficit dolere quod ea commiserit, et in posterum velit attendere ad ipsa vitanda quantum humanæ fragilitati permittitur. Et hæc sunt juxta doctrinam *D. Thomæ*, qui *d. quæst.* 87. *art.* 1. *ad* 1. sic ait: *Pœnitentia de peccatis mortalibus requirit, quod homo proponat abstinere ab omnibus et singulis; sed ad pœnitentiam venialium requiritur, quod homo proponat abstinere a singulis, non tamen ab omnibus, quia hoc infirmitas hujus vitæ non patitur; debet tamen habere propositum se præparandi ad venialia minuenda.*

§. II.

De quæstionibus pertinentibus ad Propositum.

450. Quæritur I. An in Sacramento Pœnitentiæ sufficiat propositum virtuale, sive implicitum, inclusum in dolore? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. dist.* 2. *sect.* 4. *n.* 34. *Bellarm. lib.* 2. *de Pœnit. c.* 6. *et* 7. *Bonac. q.* 5. *part.* 8. *num.* 2. *Conc. pag.* 237. *num.* 15. *cum Scoto, Cajet. Cano, etc.* item *Val. Tolet. Reg. Henr. et apud Croix num.* 894. qui ait oppositam non esse certam. Ratio, quia, licet dolor includat necessario propositum, tamen Tridentinum *Sess.* 14. *c.* 4. requirit

propositum formale; dicens, *cum propositio non peccandi de cetero*. *Secunda* sententia affirmat, dummodo dolor eliciatur ex motivo universalis, et hanc tenent *Lugo dist.* 14. *num.* 52. *Carden. in Prop.* 1. *Innoc. XI.* (qui vocat moraliter certam) *Laym. c.* 4. *num.* 6. *Anacl. n.* 49. *Viva quæst.* 3. *art.* 3. *num.* 1. *Elbel. num.* 87. *cum Mastr.o*, *Sporer*, *Gobat. etc. ac Salm. c.* 5. *num.* 54. *cum Nav. Fill. Vill. etc.* Ratio, quia Concilium *loc. cit.* subdit, quod attritio, si voluntatem peccandi excludit cum spe veniæ, disponit hominem ad impetrandam gratiam in Sacramento; ergo quoties has requisitas conditiones habuerit attritio, jam sufficienter disponit ad Sacramenti valorem. *Tertia* vero sententia, quam tenet *Holzmann num.* 401. *v. Debet* 2. asserens hanc esse communem cum *Suarez*, *Bellarm. et Bon.* dicit, quod, si pœnitens cogitet de vita futura, debet formaliter proponere emendationem, quia (juxta Tridentinum) quisque per pœnitentiam debet novam inchoare vitam; unde non videtur satis pœnitere, qui cogitans de vita futura, expresse non proponit emendari. Neque huic obstat dicere cum *Viva*, quod Concilium tres tantum partes Sacramenti assignat, scil. contritionem, confessionem, et satisfactionem, unde si requireretur etiam propositum formale, partes non tres, sed quatuor essent. Nam bene respondet *P. Concina*, quod contritio duobus constat; nempe dolore, et proposito explicito. Secus vero si pœnitens nihil cogitet de futuro, puta si quis sit in extremo vitæ constitutus; revera enim in quocumque dolore propositum necessario continetur, patetque quod taciti et expressi eadem est efficacia. Hæ duæ ultimæ sententiæ sunt quidem probabiliores, sed quia prima non caret sua probabilita-

te, in praxi ante factum tutius sequenda est, ut recte dicunt *Bon. Croix loc. cit;* Dico ante factum, nam dicunt *Croix num.* 680. *Vira in prop.* 65. *Innoc. XI. n.* 16. *Elbel de Pœnit. pag.* 216. *n.* 84. *Gob. et Bon. ibid.* cum *Bellarm. Suar. Vasq. Reg. Henr.* quod si bona fide cum vero dolore confessus fueris sine proposito formali, non teneris confessionem repetere; quia, esto communius non liceat Sacramentum suscipere cum opinione quæ non sit moraliter certa, ne Sacramentum exponatur periculo frustrationis; tamen non teneris repetere confessionem, si probabiliter valide es jam confessus, cum præfatum periculum tunc amplius non adsit. Nihilominus nec etiam valeo huic sententiæ acquiescere; ratio quia cum prima opinio sit sufficienter probabilis, pœnitens qui gravem culpam et certam perpetravit tenetur de ea confessionem explere, non tantum probabiliter, sed etiam certe validam.

451. Quæritur II. Quænam sint conditiones necessario requisitæ ad propositum? Hic ante omnia advertendum; rem valde difficilem esse quod peccatores frequenter ex consuetudine in mortalia labentes cum vero proposito ad confessionem accedant; quapropter in hoc Confessarius sedulo incumbere debet, maxime si Pœnitens alicui vitio magnam habuerit adhæsionem. Tres autem sunt conditiones veri propositi, nempe ut sit firmum, universale, et efficax.

I. Propositum *firmum* importat, ut pœnitens habeat voluntatem omnino deliberatam non recidendi, et sit animo ita dispositus, ut nullius mali timore, et nullius boni cupidine peccatum in posterum admittere velit.

Sed hic dubium fit, an prudenter credi possit, quod firmum habeat propositum pœnitens,

qui asserit nolle amplius relabi, sed certo credit se relapsurum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Nav. Man. c.* 9. *num.* 18. (qui asserit communem) *Laym. c.* 4. *n.* 8. *Sporer p.* 204. *n.* 310. *Pal. part.* 2. *num.* 15. item *Suar. Sylvest. Con. Henr. Vega, Dic. apud Salm. c.* 5. *n.* 33. Ratio, quia propositum voluntatis non relabendi bene consistere potest cum judicio intellectus de lapsu futuro ex cognita fragilitate. Sed pace tantorum DD. omnino sequendam puta oppositam sententiam, quam tenent *Busemb. supra n.* 10. *Concina pag.* 255. *n.* 3. *et Croix lib.* 6. *part.* 2. *num.* 1822. *v. Objic.* Non nego quod speculative loquendo bene posset consistere firmum propositum voluntatis cum cognitione relapsus; sed cum quis certo credit se relapsurum, practice certam suspicionem præbet propositum suæ voluntatis non esse satis firmum; impossibile est enim, ut quis firmiter proponat se emendare, sciens quod Deus suam gratiam coadjuvantem non denegat facienti quantum in se est, et his non obstantibus credat certo se ad sua peccata rediturum. Unde recte ait *Croix l. c.* quod talis pœnitens priusquam absolvatur disponi debet, ut speret, non per vires suas, sed per Dei auxilium a peccatis liberatum iri. Secus vero dicendum, si pœnitens ex sua præterita fragilitate timeret relapsum, communiter enim dicunt DD. cum *Nav. c.* 3. *n.* 13. *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1733. et aliis, quod ad serium propositum non requiritur, ut credatur nullus relapsus secuturus, sed satis est nunc adesse seriam voluntatem non relabendi; nam bene potest cousistere voluntas resipiscendi cum timore lapsus ex mutatione voluntatis. Hinc recte inquit *Gerson. tr.* 8. *super Magnif. part.* 3. quod pœnitens Confessario inter-

roganti: *Credis tu quod numquam cades in tale peccatum? respondeat, ego fragilis formido lapsum, non tamen volo nunc casum; de futuro misericordiæ Dei me commendo, deprecans, ut me custodiat a peccato, quod si ceciderit fragilitas mea, deprecor, ut resurgam.*

II. Requiritur, ut propositum sit *universale* circa peccata mortalia; quidquid enim dicant *Aversa, Dicast. Hurtad.* et *Platell. apud Croix n.* 898. asserentes, quod, sicut sufficit dolor particularis, ita etiam particulare propositum, modo excludat positivam peccandi voluntatem; oppositum tamen omnino est tenendum cum sententia communi, quam docent *Laym. c.* 4. *n.* 20. *Pal. p.* 2. *n.* 16. *Lugo disi.* 14. *n.* 52. *Concina p.* 259. *num.* 10. *Mazzotta tom.* 7. *pag.* 343. *et Croix l. c. cum Nav. Gon. Tamb. Escob.* et aliis passim, *ex D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 1. *d.* 1. ubi ait: *Pœnitentia de peccatis mortalibus requirit, quod homo proponat abstinere ab omnibus, et singulis.* Ratio, quia licet dolor particularis, puta, si concipiatur ex turpitudine speciali (ut diximus *num.* 443.) alicujus criminis, satis sit ad valorem Confessionis, cum dolor respiciat tantum peccata commissa, quæ pœnitens detestari debet; non tamen sufficit propositum particulare, cum quisque teneatur absolutam, et positivam habere voluntatem omnia mortalia vitandi. Unde Tridentinum, *Sess.* 14. *c.* 4. loquens de contritione in genere, dicit: *Est animi dolor ac detestatio de peccato commisso*, non dicit de omnibus peccatis; loquens vero de proposito, dicit, *cum proposito non peccandi de cetero;* particula autem *non* utique importat propositum universale vitandi omnia mortalia. Secus vero est de proposito circa venialia, in his enim sufficit

(ut docet idem *D. Th. l. c.*) quod pœnitens proponat abstinere ab aliquo, absque eo quod proponat abstinere ab omnibus.

III. Requiritur, ut propositum sit *efficax*, idest aptum efficere quod proponitur; et ideo oportet, quod pœnitens non solum proponat peccatum vitare, sed etiam media adhibere ad peccatum vitandum, et signanter occasiones proximas peccandi, ut communiter docent DD. Vide *Sporer p.* 205. *n.* 313. Non semper autem verum est, tunc solum propositum esse efficax, quando efficitur id quod proponitur; alias, quoties pœnitens recideret, toties teneretur repetere Confessiones; relapsus enim non semper esse signum propositi infirmi, sed sæpius tantum signum est mutatæ voluntatis; nam bene potest accidere, quod quis verum habeat amorem Dei prædominantem, et firmum propositum numquam peccandi, et nihilominus statim peccet, prout D. Petrus vere proposuit potius mori, quam Christum negare, et tamen ad primam ancillæ vocem negavit. Id sane probatur ex D. Gregorio (*Hom.* 30. *in Evang.*) qui dixit: *In quorumdam corda venit Deus, et mansionem non facit; ad perpetranda peccata redeant, ac si minime planxissent.* Confirmatur ex Rituali Rom. ubi dicitur: *In peccata facile recidentibus, utilissimum fuerit consulere, ut sæpe, puta semel in mense, vel certis diebus sollemnibus, confiteantur; et, si expediet, communicent.* Principalis autem efficacia propositi (ut supra innuimus) consistit in avellendis occasionibus proximis peccandi, aut in mediis debitis adhibendis, ut ipsæ, si sint necessariæ, ex proximis fiant remotæ. Unde hic diligenter de his agere oportet.

452. Quæritur III. Quomodo se gerere de-

beat Confessarius cum iis, qui sunt in occasione peccandi? Et hic dubitatur 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi? Occasio distinguitur 1. in proximam, et remotam. Occasio *remota* est illa, in qua homines constituti regulariter ut plurimum non peccant. Occasionem vero *proximam* alii, ut *Nav. Man. cap.* 3. *num.* 14. *Bon. de Matr. dist.* 4. *p.* 14. *num.* 11. *Laym. de Pœn. c.* 4. *n.* 9. *Conc. p.* 260. *n.* 13. *et Spor. n.* 323. definiunt esse illam, in qua creditur pœnitens numquam vel raro a peccato abstinere. Sed definitio hæc non placet; melius dicendum cum *Sanchez Dec. l.* 1. *c.* 8. *n.* 1. *Holzm. n.* 500. *Lugo d.* 14. *n.* 149. *Suar. d.* 32. *s.* 2. *n.* 4. *Contin. Tourn. tom.* 2. *p.* 255. *Wigandt tract.* 5. *num.* 50. *Croix lib.* 5. *num.* 252. *Viva de Pœn. quæst.* 3. *art.* 4. *numer.* 5. *P. Segneri Conf. instr. c.* 5. *et Ronc. c.* 4. *q.* 1. *R.* 1. quod occasio proxima *per se* est illa, in qua homines communiter ut plurimum peccant: proxima autem *per accidens*, sive respectiva est illa, quæ, licet per se respectu aliorum non sit proxima, eo quod non sit apta de sua natura communiter inducere homines ad peccatum, tamen respectu alicujus est proxima; vel quia hic in illa occasione, etsi non fere semper, nec frequentius, frequenter tamen cecidit; vel quia, spectata ejus præterita fragilitate, prudenter timetur ipsius lapsus. Unde perperam dicunt *Nav. c.* 3. *n.* 17. *Lugo dist.* 14. *n.* 150. *et Viva q.* 3. *art.* 4. *n.* 5. *cum aliis*, non esse in occasione proxima adolescentes, qui laborando cum feminis peccant consensu, verbis, aut tactibus, eo quod (ut dicunt) non fere semper in talibus occasionibus peccant; nam, ut diximus, ad occasionem proximam constituendam sufficit,

ut homo frequenter in ea labatur. Notandum vero, quod aliquando occasio, quæ respectu aliorum communiter proxima, respectu hominis valde pii et cauti poterit esse remota, ut bene advertunt *Holzm. et Croix l. c.*

Distinguitur 2. occasio in voluntariam, et necessariam. *Voluntaria* est quæ facile dimitti potest: *necessaria*, quæ physice, vel moraliter non potest avelli.

Periculum autem proximum aliud est formale, aliud materiale. *Formale* est illud quod est proxime conjunctum cum peccato, ita ut homo in eo constitutus probabiliter peccabit, sive in peccatum consentiet; et hoc periculum semper vitandum est. Intelligendum tamen hoc (ut bene advertit *Croix l.* 5. *n.* 204.), si periculum sit consensus, non autem simplicis tentationis, aut motuum. *Materiale* vero est illud, quod cum peccato non est proxime conjunctum, sed tantum remote, ratione necessitatis et mediorum, quæ homo adhibet ad peccatum vitandum; unde tunc accidet quod occasio de se sit proxima, et periculum remotum: prout evenire potest in Chirurgo, qui in medendis partibus secretioribus puellæ utique esset in occasione proxima peccandi, sed ratione necessitatis, et officii, si debitas adhibeat cautiones piarum cogitationum, precum, protestationis de non consentiendo, bene poterit a culpa excusari; quia tunc divina adjuvante gratia, periculum fit remotum et materiale. Vide *Croix l.* 5. *n.* 254.

Ex præmissis infertur esse in occasione proxima qui domi retinet mulierem, cum qua sæpe peccavit. Et hic notandum, quod si quis non habet ad suam dispositionem mulierem, cum qua peccat, sed cum ea peccat semper, ac accedit in illius domum, tunc illuc accedere erit

occasio proxima, etiamsi semel in anno accederet, et peccaret. 2. Qui in ludo frequenter labitur in blasphemias, vel fraudes. 3. Qui in aliqua domo, caupona, aut conversatione incidit in ebrietatem, rixas, verba aut gestus lascivos. Hujusmodi pœnitentes non sunt absolvendi regulariter, nisi prius occasionem deseruerint. Pariter non possunt absolvi illi, qui, licet in occasione non peccent, aliis tamen scandalum præbent, ut communiter docent *Palaus tr.* 2. *dist.* 2. *part.* 9. *num.* 19. *Bon. de Matr. dist.* 4. *part.* 14. *num.* 12. *et Salm. cap.* 5. *num.* 62. *cum Nav. Graff. Candido, Lop. etc.* Addunt *Croix lib.* 5. *num.* 269. *et Tourn. tom.* 2. *pag.* 257. *cum Cabassut.* quod, cum occasio externa conjungitur cum passione, aut tentatione vehementi, vel habitu vitioso, vel forti tentatione, peccat qui eam non relinquit, etsi necdum cesserit tentationi; quia raro accidet, quod talis se continebit, si ab occasione non separetur: unde ait *Tournely*, quod ancilla vivide sollicitata ab hero tenetur ab illius domo discedere; qui enim libere commoratur, ubi tam periculose ad malum allicitur, non potest rationabiliter sperare victoriam tentationis, nisi auxiliis gratiæ extraordinariis, quæ sperari sine temeritate nequeunt ab eo, qui libere periculum vitare potest, et non vitat. Hæc tamen intelligenda sunt, si hujusmodi persona sit fragilis, et parum devota; nam si esset pietati dedita, et cauta, et opportuna adhiberet remedia ad tentationes repellendas ac passioni obviandum, tunc eam non obstringerem ad occasionem auferendam.

Dicit autem *Ronc. c.* 5. *quæst.* 8. non esse negandam absolutionem juveni et puellæ, qui

aliquo tempore se invisant animo Matrimonium contrahendi; nemo enim (ait) tenetur ducere personam ignotam, sed per aliquod tempus potest experiri, quibus moribus alter sit praeditus. Hæc assertio speculative loquendo videtur rationabilis; sed ego experientia doctus vix semel vel iterum permitterem sponso ad domum sponsæ accedere, vel sponsæ aut parentibus illum in domo excipere, raro enim reperi, qui in tali accessu non peccaverit, saltem verbis aut cogitationibus, cum omnes aspectus, et colloquia inter hujusmodi sponsos sint incentiva ad peccandum, et moraliter impossibile sit ipsos invicem tractare, et stimulos turpes non sentire ad ea, quæ tempore conjugii inter se futura erunt. In his autem omnibus, præsertim ubi turpium lapsuum periculum imminet, advertat sedulus Confessarius, quod numquam crudelius se geret cum pœnitente quam benignius agendo, et quo majorem severitatem adhibebit, eo melius illius saluti consulet. D. Thomas a Villanova (*Fer. 6. post Dom. 4. Quad.*) vocat Confessarios *impiè pios, qui ne confitentem contristent, illum in sua nequitia manere permittunt*. Nec Confessarius turbari debet, si pœnitens dicat in hujusmodi casibus scandalum oriri, si post Confessionem amplius non accedat ad illam domum, si mulierem expellat, aut aliud simile effugiat periculum; nam illi suadere debet; quod revera potius scandalo erit, si post Confessionem occasionem non auferat: aut enim alii suum peccatum aut periculum ignorant, et tunc nihil mali suspicabuntur, puta si quis famulam dimittit, vel si ab accessu in aliquam domum se abstinet; vel jam alii id animadverterunt, et tunc famam potius recuperabit, quam amittet.

Ex his omnibus concludo, quod ordinarie

loquendo numquam absolvi debet pœnitens, qui versatur in occasione proxima voluntaria, etiamsi extraordinaria signa doloris afferat, antequam occasionem removeat; occasio enim extrinseca, præsertim ubi agitur de vitio turpi, quandò præsens est, ita mentem excæcat, ut omnia proposita e memoria deleat; et ad peccata ita impellit, ut aliquis, etiamsi certam suam damnationem ab illo crimine secuturam cognosceret, adhuc a peccato non desisteret. Vide mox infra *Dub.* 3. *num.* 454.

453. Dubitatur 2. An absolvi possit, qui se exponit probabili periculo peccandi? Affirmant *Mendo*, *Gob. et Caram. apud Viva in Prop.* 41. *damn. ab Alex. VII. et Hozes, Lumb. etc. apud Croix l.* 5. *n.* 257. et consentit *Sporer n.* 324. modo adsit rationabilis causa; quia (ut ajunt), cum probabile sit quod ille peccabit, et probabile quod non peccabit, potest sibi formare conscientiam certam, et proinde judicium practicum non fore peccatum. Sed hanc opinionem jam refutavimus *Tom. V. l.* 5. *n.* 63. *cum Busemb. Croix*, *Carden. Eliz. etc.* Hic addo auctoritatem *D. Th.* 2. 2. *q.* 10. *a.* 9. ubi id expresse reprobat, dicens: *Infirmi in fide, de quorum salute probabiliter timeri potest, prohibendi sunt ab infidelium communione.* Ratio est, quia, cum adsit probabilitas labendi, jam adest formale periculum lapsus, quod (ut diximus) omnino est fugiendum, quando occasio est voluntaria; secus vero, si necessaria (ut diximus *lib.* 5. *n.* 63. de Medico et Parocho). Immo recte sentiunt *Palaus to.* 1. *tr.* 2. *d.* 2. *p.* 2. §. 3. *n.* 9. *cum Suar. et Soto*, *Bann. apud Tourn. tom.* 3. *pag.* 277. *v. Major.* item *Salm. Val. et Azor. citati Tom. II. l.* 2. *num.* 26. *v. Pariter*, quod in necessitate extrema spirituali

proximi non solum potes sed teneris illi succurrere cum tali periculo probabili, quia tunc necessitas efficit, ut periculum evadat remotum; unde, si potes, teneris; idque docet idem *D. Th. loc. mox cit.* ubi, postquam dixit prohibendos esse a communione infidelium eos, de quorum salute probabiliter timetur, addit nisi urgeat necessitas. Dicit tamen *Tourn. l. c. cum Sylvio*, quod si periculum sit tale, ut probabilior sit lapsus, tunc nullo modo potes, nec debes illi te exponere, quia quisque plus suam quam aliorum salutem respicere debet. Sed huic responderi posset, quod in tali casu extremæ necessitatis, modo lapsus non sit moraliter certus licet sit probabilior, tenereris te fortius præmunire orationibus, et operibus piis, et deinde fidere de majori auxilio Dei; rationabiliter enim tunc esset sperandum, quod Deus augebit auxilium, ubi major urgebit necessitas.

454. Dubitatur 3. An pœnitens, qui versatur in occasione proxima voluntaria, possit unquam absolvi? Hic ante omnia oportet animadvertere quatuor propositiones proscriptas in hac materia. I. Propositio 41. damnata ab Alex. VII. dicebat: *Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ab oblectamentum concubinarii (vulgo* regalo *), dum deficiente illa, nimis ægre ageret vitam, et aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, et alia famula nimis difficile inveniretur.* II. Propositio 61. damn. ab Innoc. XI. dicebat: *Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam p test et non vult omittere, quinimo directe et ex proposito quærit, aut ei se ingerit.* III. Prop. 62. ab eodem Innoc. damn. *Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut ho-*

nesta non fugiendi occurrit. IV. Prop. 63. *Licitum est quærere directe occasionem proximam peccandi, pro bono spirituali vel temporali nostro, vel proximi.* Sed dubium fit, an qui non adhuc occasionem proximam removerit, possit prima vel secunda vice absolvi? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent plures auctores, prout *Suarez d.* 32. *sect.* 2. *n.* 3. *Pal. tom.* 2. *tract.* 2. *dub.* 2. *p.* 9. §. 3. *n.* 18. *Sporer n.* 325. *Elbel n.* 108. *Mazzotta tom.* 3. *pag.* 577. *Viva in Prop.* 41. *damn. ab Alex. VII. n.* 16. (citans *Cajet. et Cordub.* sed *P. Milante* negat hos AA. essse pro hac sententia) et *Holzm. tom.* 2. *p.* 148. *n.* 584. *cum Tambur. ac* communior ut asserit: et consentit *Roncag. c.* 4. *q.* 2. pro prima vice, casu quo pœnitens nondum advertit ad obligationem removendi occasionem. Ratio, quia (ut ajunt) talis pœnitens potest esse bene dispositus ad absolutionem, etiam nondum occasione dimissa, si vere proponat dimittere. Sed hic distinguendum cum S. Carolo Borromæo (*in Inctruct.* suis Confessariis tradita) inter occasiones quæ *sunt in esse*, prout cum aliquis concubinam domi detinet, vel cum aliqua famula peccat cum hero, quoties ab eo tentatur, et inter occasiones quæ *non sunt in esse*, utpote si quis loquendo prolabitur in blasphemias, aut versando in cauponis prorumpit in rixas et ebrietates, aut convivendo cum sociis ruit in verbis et cogitationibus obscenis, etc. In occasionibus hujus secundæ speciei, quæ *non sunt in esse*, recte docet S. Carolus, quod si pœnitens firme proponat ab eis se cavere, potest per unam aut duas, etiamque tres vices absolvi. Quod si postmodum emendatio non apparet, differri ei debet absolutio, donec ille cum affectu occasionem

derelinquat. In occasionibus vero prioris speciei quæ *sunt in esse*, ait S. Carolus, pœnitentem neque prima vice absolvendum (quascumque promissiones proferat), nisi prius occasionem amoveat. Et hanc sententiam censeo (saltem ordinarie loquendo) omnino sequendam; eamque tenent *Cardenas* in Prop. 61. damn. ab Innoc. XI. cum *Bon. Villal. et Candido, Tourn. tom.* 2. *p.* 257. *Reg.* 1. *Conc. p.* 658. *n.* 1. *P. Segneri Instr. Conf. c.* 5. *Auctor libr.* cui titulus: *Instruz. per li Confessori Novelli tom.* 1. *n.* 227. item *Nav. Man. c.* 16. *n.* 20. ubi ait: *Concubinarius cohabitans concubinæ non debet absolvi, antequam ab ea separetur. Coninch. d.* 8. *de Pœnit. d.* 17. *n.* 113. ubi: *Eos, qui vivunt in concubinatu, nullo modo extra casum gravis necessitatis expedit absolvere, antequam de facto separentur. Azor. p.* 8. *l.* 3. *c.* 3. *q.* 2. *Resp. non posset licite eum absolvi, antequam ab ea* (scil. concubina) *separetur;* item *Rodr. Sylv. Fernand. Margarita, etc. apud Pal. dict. num.* 18. ex D. Augustino in *c. Satisfactio, de Pœniten. Dist.* 3. ubi sic dicit: *Satisfactio pœnitentiæ est peccatorum causas excidere, neque eorum suggestionibus aditum indulgere.* Ergo tenetur pœnitens ante absolutionem occasionem auferre alias suggestionibus aditum non præcluderet. Ratio 1. hujus sententiæ (ut ait *Cardenas*) videtur esse, quia prima sententia videtur damnata in præfata Propos. 61. ab Innocent. XI. Sed hæc ratio non convincit; nam aliud est posse absolvi qui occasionem *non vult omittere*, ut dicebat propositio, aliud, qui licet non velit omittere ante absolutionem, bene tamen vult omittere statim post absolutionem. Ratio 2. quia præceptum tollendi occasionem voluntariam est negativum;

idest non permanendi in occasione (prout est præceptum non retinendi alienum), et hoc obligat semper et ad semper; unde qui potest occasionem statim removere, et non removet, est in actuali transgressione præcepti, et ideo indispositus. Sed hæc ratio neque omnino satisfacit, vel saltem intelligenda est in solo casu, quo pœnitens nolit statim post absolutionem tollere occasionem, et tantum promittat auferre in futurum; at si pœnitens in actu Confessionis firme proponeret occasionem removere statim ac domum redit, non video cur dicendus esset hic indispositus, et quod præcepto contraveniat. Ratio potior et vera hæc mihi videtur esse: ablatio occasionis est res magnopere ardua, et non fit nisi quis magnam vim sibi inferat, ut avellatur ab illa occasione, ad quam propter præteritam sui animi adhæsionem remanet valde propensus; et ideo, si occasio non aufertur ante absolutionem, pœnitens de facili post absolutionem se decipiet, falso sibi suadendo quod tentationibus resistet, et sic, occasione non dimissa, profecto redibit ad vomitum. Qua de re, si talis vellet absolvi, antequam occasionem deserat, esset indispositus, quia se constitueret in probabili periculo infringendi propositum: ac propterea Confessarius, qui eum absolveret, ipsum relinquendo in tali periculo, utique peccaret tam contra officium Judicis, quam Medici, quia absolveret indispositum, non applicando illi remedium suæ saluti necessarium.

Dices: Pœnitens qui habet pro se opinionem probabilem debet absolvi, quia cum sit dispositus, habet jus ad absolutionem, juxta dicta *Tom. I. l.* 1. *n.* 25. et dicenda *n.* 604. Ergo si quis efformaret sibi conscientiam probabilem juxta primam sententiam, teneretur Confessarius

eum absolvere. Respondetur 1. quod illicitum est (ut diximus mox supra *n.* 453. *dub.* 2.) se voluntarie exponere probabili periculo peccandi, unde peccat pœnitens, qui vult absolutionem recipere, antequam occasionem dimittat, cum se immittat in probabile periculum infringendi propositum, et ideo tamquam indispositus nullum jus habet ad absolutionem. Respondetur 2. Dato et non concesso, quod pœnitens possit absolvi semel vel iterum ante dimissam occasionem, tamen, ut communiter dicunt DD. et ipsi adversarii concedunt, pœnitens non habet jus ut statim absolvatur; et propterea bene potest (et si potest, tenetur Confessarius, ut partes sui muneris recte agat) tamquam Medicus differre illi absolutionem, usquedum occasionem auferat.

Dixi tamen *ordinarie*; nam merito excipiendus est 1. cum *Lugo d.* 14. *n.* 151. *Holzm.* n. 586. *et Spor. n.* 325. casus quo pœnitens afferat extraordinaria signa doloris, quia tunc propter hujusmodi signa Confessarius prudenter potest judicare non adesse in pœnitente periculum illud proximum infringendi propositum; signa enim illa indicant pœnitentem uberiorem recepisse gratiam, quà magis constanter se geret in occasione removenda. Nihilominus, ait *Ronc.*, quod ipse etiam in hoc casu absolutionem differret, usquedum occasio auferatur, si absolutio commode differri posset; et ita etiam ego agerem.

Excipiendus 2. cum *Viva loco supra cit.* casus quo pœnitens, si absolutio differatur, non possit ad Confessarium redire, vel nonnisi post longum tempus: tunc enim, si ille jam fuerit confessus peccata sua, et Confessarius prudenter judicare valeat eum firmam habere voluntatem

tollendi occasionem statim ac poterit, tunc potest, et debet ipsum absolvere, quia tunc pœnitens habet jus, ut statim absolvatur. Nec obstat dicere, quod ipse tunc remaneret in eodem periculo (ut mox dictum est) infringendi propositum. Nam respondetur, quod hoc casu tale periculum de proximo fit remotum, sicut enim ratione gravis damni (ut infra dicetur) non tenetur pœnitens occasionem auferre, eo quod periculum per se proximum ratione illius necessitatis evadit remotum; ita in casu nostro periculum illud infringendi propositum fit remotum ratione magni oneris, quod pœnitens deberet subire iterum repetendi Confessionem apud alterum; tunc enim est constitutus in morali necessitate recipiendi absolutionem, antequam occasionem dimittat. Hoc tamen non admittendum, si pœnitens ab alio Confessario jam fuerit admonitus de occasione tollenda, et non abstulerit; quia tunc habetur tamquam recidivus, et minime est absolvendus, nisi forte afferat extraordinaria signa doloris, ut supra.

455. Dubitatur 4. An possint absolvi, qui sunt in occasione proxima necessaria? ut supra innuimus, illa quidem dicitur occasio necessaria, quæ non potest relinqui vel physice, vel moraliter; *physice*, nempe si quis esset in carcere aut triremi, a quo discedere non posset; vel si esset in articulo mortis, in quo non haberet tempus vel modum expellendi amicam: *moraliter* vero, nempe si occasio tolli non posset sine scandalo; in his casibus bene absolvi potest; occasione non sublata, cum non teneatur pœnitens tunc illam auferre. Sed hic dubium fit, an possit quis manere in occasione proxima, si aliter deberet pati notabile detrimentum temporale in vita, fama, aut fortunis? Negat *Merbesius de*

Pœnit. dist. 4. *n.* 11. dicens, pro nullo damno temporali aliquem excusari a dimittenda occasione proxima; et in parte consentit *Wig. tr.* 5. *n.* 50. ubi ait, esse obligationem auferendi occasionem, etiamsi infamia sit subeunda. Communiter tamen affirmant DD. non teneri pœnitentem occasionem dimittere, si aliter grave damnum temporale passurus sit, dummodo interim sit paratus uti mediis præscriptis; ita *Nav. Man. c.* 3. *n.* 20. *Sanch. Dec. l.* 1. *c.* 8. *n.* 3. *Lugo d.* 14. *n.* 152. *cum communi*, *Pal. tr.* 2. *d.* 2. *p.* 9. §. 3. *num.* 8. *Tourn. to.* 2. *p.* 255. *et* 258. *Reg.* 3. *Anacl. p.* 619. *n.* 46. *Holzm. n.* 580. *v. Dixi*, *Bonac. de Matr. q.* 4. *p.* 14. *n.* 11. *Viva qu.* 3. *a.* 2. *n.* 6. *Elbel. n.* 104. *Laym. c.* 4. *n.* 9. *Renzi c.* 2. *sect.* 1. *qu.* 15. *Sporer n.* 326. (qui tamen *n.* 328. *cum Palao* non excusat aliquem mediocriter divitem, qui ne patiatur damnum centum ducatorum, occasionem non vellet deserere) et consentit *Concina p.* 265. *n.* 17. si pœnitens ex dimissione occasionis deberet pati infamiam, aut gravissimum detrimentum. Ratio, quia occasio peccandi non est in se peccatum, neque affert necessitatem peccandi; quapropter bene potest cum ea consistere vera detestatio peccatorum, et firmum propositum non relabendi, ac adhibendi debita remedia. Et quamvis præceptum vitandi occasionem proximam per se obliget ad non permanendum in occasione, tamen illud intelligendum est obligare, cum quis voluntarie in occasione persistit, non vero si maneat ex necessitate; moraliter autem hæc necessitas intervenit, quando sine magno detrimento, aut incommodo nequit occasio dimitti; etenim tunc periculum formale et proximum opportunis adhibitis mediis ad non relabendum, fit materiale et re-

motum; non enim qui est in periculo, sed *qui amat periculum* (ut dicitur in *Eccles.* 3.) *peribit in illo*; non autem amat periculum, qui invitus subit. Hinc optime S. Basilius (*in Constit. Mon. c.* 4.) dixit: *Qui urgenti aliqua causa, et necessitate, se periculo objicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen alias nollet, non tam dicitur amare periculum, quam invitus illud subire: et ideo magis providebit Deus, ne in illo pereat.* Idem satis confirmatur ex *c. Laudabile de Frig. et Mal.* ubi sic habetur: *Quod si ambo* (sermo est de conjugibus ab initio impotentibus) *consenserint simul esse, vir eam, etsi non uxorem, saltem habeat ut sororem.* Ergo (ut notat *Sanch.*) ne ipsi infamiam patiantur, bene eis permittitur simul habitare cum periculo tactuum. Remedia autem pro his qui reperiuntur in occasione proxima præsertim peccati turpis, sunt videlicet, major oratio, frequentior usus Sacramentorum, quotidie ante imaginem Crucifixi renovare promissionem non amplius peccandi, vitare ne versetur solus cum sola, fugere ab aspectu complicis, et similia.

Hinc dicunt *Sporer n.* 322. cum communi, *Busemb. ut supra casu* 10. *Mazzotta to.* 3. *p.* 574. *Pal. l. c. n.* 12. *cum Graff. Fernand. etc. Laym. c.* 4. *n.* 9. *cum Nav. c.* 3. *n.* 11. *Sanchez, Sa, Henr. Cajet. et Philiarch.* quod ii qui ab officio, negotiatione, aut domo in qua peccant, discedere nolunt, quia sine magna difficultate non possunt, absolvendi sunt, si sint parati remedia adhibere. Idem dicit *Viva qu.* 3. *a.* 4. *n.* 9. de Chirurgis qui in medendis mulieribus, et de Parochis qui in excipiendis earum Confessionibus pluries peccant, si aliter ipsi non possent vivere juxta suum statum. Vide dicta *T. V. lib.* 5. *n.* 63. *vers. Quæritur.*

456. Hæ sententiæ probabilissimæ sunt; verum in praxi omnes conveniunt expedire, ut iis, qui versantur in occasione proxima etiam necessaria, differatur absolutio. Immo, ut ego, quid sentiam in hac re, ingenue dicam: numquam absolverem, qui est in occasione proxima extrinseca (nam de intrinseca aliter infra loquar), præsertim si occasio sit de materia turpi, semper ac absolutio commode differri posset. Censeo enim, quod Confessarius tamquam Medicus tenetur aptare suo pœnitenti remedia opportuniora, ut ille suam faciat salutem; reorque nullum aliud aptius antidotum ministrari posse ei, qui est in occasione proxima, quam dilationem absolutionis; dum experientia docet, quod pœnitentes, postquam absoluti discedunt, ut plurimum negligunt media præscripta adhibere, et sic facillime recidunt. Cum e converso, quando ipsis absolutio denegatur, vigilantius satagunt remedia exequi, et tentationibus obsistere, impulsi quidem a timore, ne cum ad Confessarium redibunt, iterum sine absolutione dimittantur. Et casu quo pœnitens prius admonitus ab alio Confessario media præscripta neglexerit, et eodem modo fuerit relapsus, dico omnino dimittendum esse sine absolutione, nisi forte extraordinaria signa doloris exhibeat. Et etiam huic adhuc extraordinaria compunctione donato, ordinarie loquendo, absolutionem denegarem, quando commode absolutio posset differri. Fortasse alicui hæc tradens nimis rigidus videbor; sed ego, cum pœnitentes offendissem hujusmodi occasionum laqueis irretitos, sic semper egi, et semper agam; hac enim via incedens non me rigidum, sed maxime erga eos benignum esse puto, quandoquidem nullus isto aptior modus mihi videtur, ut ipsi a peccatis et ab æterna

damnatione eripiantur, et e contrario crederem, quod, si benigne agendo absolutionem quam petunt eis præstarem, causa essem, ut misere in vitiis marcescerent. Quisque in suo sensu abundet. Utinam vero omnes Confessarii cum hujusmodi pœnitentibus ita se gererent, multo qui dem minora crimina committerentur, et longe plures Animæ proditionem vitarent! Ego sentio, et dico, quod ubi agitur de liberando pœnitente a peccato formali, licet permittatur manere in materiali, tunc Confessarius curare debet, in quantum christiana prudentia concedit, uti opinionibus benignioribus, gravi tamen fundamento roboratis. Ubi vero opiniones benignæ propinquius admovent ad periculum peccati formalis, ut accidit in hac materia occasionis proximæ, dico, quod Confessario uti expedit sententiis rigidioribus; sic enim magis consulet suorum pœnitentium saluti.

457. Dubitatur 5. An qui in occasione necessaria etiam adhibitis remediis semper eodem modo relabitur, possit absolvi, nisi prius occasionem deserat? *Prima* sententia, quam tenent *Lugo de Pœnit. d.* 14. *n.* 157. *Pal. to.* 2. *d.* 2. *p.* 9. *n.* 3. *Holzm. de Pœn. n.* 583. item *Gob. Fabri*, *Pallav. et alii apud Croix l.* 5. *n.* 261. et probabilem putant *Tamb. in Meth. Conf. l. c. n.* 10. dicit, posse eum absolvi toties quoties, modo habeat sufficientem dolorem et propositum. (Advertit tamen *Lugo*, *n.* 160. quod, cum aliquis semper immediate post Confessionem facile recidit, is censetur carere vero dolore et proposito, et ideo non absolvendus). *Secunda* tamen verior sententia, quam tuentur *Busemb. supra n.* 449. *Ronc. de Pœn. cap.* 4. *quæst.* 3. *Tourn. tom.* 2. *pag.* 258. *Reg.* 3. *Viva in Prop.* 41. *Alex. VII. n.* 17. *cum Suar.*

Nav. et Reg. Mazzotta to. 3, *p.* 577. qui vocat communem; item *Cajet. Tann. Carden. et alii cum Croix l. c.* qui vocat veram, tenent, hunc non posse absolvi, nisi occasionem deserat, cum jactura adhuc vitæ, si opus sit, quando nulla emendatio, nec probabilis spes emendationis appareat. Ratio, quia homo tenetur cum omni jactura vitare periculum proximum peccati formalis. Et licet aliquando ob justam causam possit permitti periculum peccati, numquam tamen potest permitti peccatum; cum autem nulla spes apparet emendationis, periculum utique fit formale, et a peccato sejungi non potest, et ideo omnino est vitandum cum quocumque damno temporali etiam vitæ. Hic enim currit illud. Marc. 9. 46. *Si oculus tuus scandalizat te, ejice eum. Bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis.* Et aliunde Lucæ 9. 25. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, Animæ vero suæ detrimentum patiatur?*

Dices cum *Lugo*: Ergo iste neque prima vice poterat absolvi, cum ideo adfuerit periculum. Respondeo, quod dispar est ratio, nam, cum occasio est necessaria, ope mediorum periculum materialiter proximum fit formaliter remotum; at cum adhibitis remediis non adest spes emendationis, periculum evadit formaliter proximum, et ideo omnino vitandum cum quocumque incommodo. *Sin autem* (ait S. Carolus in *instruct. Confess.* loquens de puella, quæ domi haberet occasionem necessariam) *post similes precautiones comperiat Confessarius pœnitentem in illud peccatum relabi, deneganda prorsus est absolutio, donec deseruerit proximam peccandi occasionem, quicquid tandem evenire debeat.* Hinc *c. Falsos* 6. *de Pœn. dist.* 5. *et c. Fratres* 8. *ib.* dicitur debere

dimittere sua officia milites, negotiatores, curiales, etc. qui norint illa non posse exercere sine peccato; sic enim loquitur S. Gregor. VII. in *cit. c. Falsos: Ideoque quicumque miles, vel negotiator, vel alicui officio deditus, quod sine peccato exercere non possit* (*difficultas notatur*, advertit Glossa, *non impossibilitas*), *si culpis gravioribus irretitus ad pœnitentiam venerit, recognoscat se veram pœnitentiam non posse peragere, nisi negotium, aut officium deserat.* Idem clarius confirmat Innoc. II. in *dict. c. Fratres*, dicens: *Falsa enim fit pœnitentia, cum pœnitens ab officio vel curiali, vel negotiali non recedit, quod sine peccato agi nulla ratione prævalet.*

Secus vero dicendum cum *Holzm. d. n.* 583. *Laym. de Pœn. c.* 4. *n.* 10. *et Sporer n.* 326. *cum Sanch. Nav.* et aliis communissime, si in præsenti hujusmodi pœnitens afferat extraordinaria signa doloris; tunc enim jam effulget spes emendationis.

458. Hic pro complemento hujus puncti refert adjicere ea quæ tradidit D. Carolus Borromæus *in Instruct. Confessar.* (*Act. Mediolanen. p.* 4. *pag.* 653.) ubi distinguens inter occasiones proxime de se inductivas ad peccatum; ut est domi retinere concubinam, et occasiones proximas peccandi ob pravum habitum alicujus, sic dixit: *Pœnitentem in aliqua ex his occasionibus versantem, si urgens sit illa occasio, ut qui concubinam aleret, non debet sine dubio Confessor absolvere* (intellige, ne prima quidem vice), *nisi hanc occasionem antea sustulerit. Pro aliis vero occasionibus* (minus impellentibus), *quales sunt aleæ vacatio, aspectus minus pudici colloquia, gestus, etc. non absolvatur, nisi eas dimittere pœnitens polliceatur. Quod si jam alias pollicitus sit, nec emendatus fuerit, absolutio differatur, donec emendationem agnoverit.*

Deinde hæc addidit: *De operibus quæ ad malum inclinant, ut saltationum publicarum, improborum hominum, cauponarum frequentatio, et alia hujusmodi, quorum occasione si homo peccare consueverit, nequaquam debet absolvi, nisi primum eam omnino dimiserit. Quod si Confessori visum fuerit ex prima aut secunda pœnitentis pollicitatione, et non amplius, ipsum occasionem hanc dimissurum, poterit eum absolvere; absolutionem autem differat, si promissis non steterit, donec amandatam omnino fuisse occasionem agnoverit.*

Et quia potest contingere, ut pœnitens cum his omnibus a Confessore propositis occasionem non possit dimittere sine periculo (intellige damni vitæ, famæ, vel bonorum), *aut scandalo, debet adhibere remedia; et primo differatur absolutio* (intelligendum etiamsi pœnitens ille prima vice confiteatur peccatum) *donec emendationis signa dederit. Quod si inde infamiæ periculum pœnitenti acciderit* (nempe si incurrat infamiam, nisi tunc communicet), *et Confessor talia contritionis in eo signa perspexerit*, (ut prudenter dispositum judicet), *debitamque ad excipienda remedia dispositionem observaverit, tunc poterit absolvi. Quod si tamen non emendatus pœnitens fuerit* (scil. etiam adhibitis remediis), *non absolvatur, donec occasio illa sublata fuerit.*

459. Quæritur IV. An possint absolvi illi qui in peccatis sunt consuetudinarii, aut recidivi? Distinguendum est inter consuetudinarium sive habituatum, et recidivum. *Consuetudinarius* intelligitur hic qui prima vice suum pravum habitum confitetur, et iste bene potest absolvi, etiamsi nulla emendatio præcesserit, modo eam serio proponat, ut cum sententia communissima dicit *Croix l. 6. p. 2. num.* 1820. Ratio, quia

talis pœnitens ex una parte non est præsumendus malus, ita ut velit indispositus ad Sacramentum accedere; ex illa bene præsumitur dispositus dum peccata sua confitetur, cum ipsa spontanea confessio sit signum contritionis, nisi obstet aliqua positiva præsumtio in contrarium; omnes enim conveniunt, quod dolor per Confessionem manifestatur. Vide *Juenin. Instit. Theol. t.* 7. *p.* 408. *Salm. de Sacr. in gen. c.* 1. *n.* 11. Nec valet dicere, quod eadem prava consuetudo est signum indispositionis; nam licet pravus habitus reddat peccatorem propensiorem ad peccatum, non tamen dat præsumtionem suæ infirmæ voluntatis. Attende quæ docet Catechismus Rom. *de Pœnit. P. II. c.* 5. *sect.* 60. *Si, audita Confessione, judicaverit* (Sacerdos) *neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Nota *omnino defuisse.*

Recidivus autem est ille, qui post Confessionem in eadem peccata relapsus est. Hic dubitatur, an possit absolvi? Adsunt tres sententiæ. *Prima* quam tenent *Sylvest. Henr. Tanner. Sancius, etc. apud Salm. tr.* 17. *de Juram. c.* 2. *n.* 169. dicit hunc absolvendum esse toties quoties confitetur, nisi ex aliqua circumstantia judicetur indispositus; alias semper dispositus est censendus, utque talis jus habet ad absolutionem. Sed hæc sententia falsa est, ut infra dicemus. *Secunda* sententia omnino opposita, quam tenent *Merbes. de Pœnit. pag.* 141. *Reg.* 2. *et* 3. *Juenin. Instit. Theol. de Pœnit. t.* 7. *c.* 1. *art.* 1. *q.* 3. *et Genett. t.* 4. *c.* 7. *quæst.* 15. dicit numquam peccatorem habituatum censendum esse dispositum ad absolutionem nisi diu conversionem suam per emendationem probaverit. Et idem sentit *P. Concina p.* 360. §. 4. *per to-*

tum; quamvis alibi *pag.* 722. *n.* 24. *et p.* 719. sic in praxi temperet suam doctrinam, dicens: *Et ut errandi periculum declines, si vides bina vel trina absolutione te posse infirmum curare, esto in misericordia dives. Emendatio peccatoris securior omnibus regulis est norma vel impertiendi vel denegandi absolutionem. Tertia* sententia communis quam sequimur, et tenent *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 32. *n.* 45. *et l.* 3. *c.* 5. *n.* 18. *Pal. tr.* 13. *de Juram. d.* 1. *p.* 9. *n.* 3. *Bonac. eodem tit. t.* 2. *d.* 4. *qu.* 1. *p.* 3. *in fine*, *Lugo d.* 14. *n.* 166. *Petrocor. t.* 4. *de pœn. c.* 7. *q.* 9. *Spor. eod. tit. c.* 2. *n.* 332. *Azor. t.* 2. *l.* 11. *c.* 3. *q.* 4. *Viva de* 2. *Præc. q.* 7. *art.* 7. *n.* 4. *Laym. c.* 4. *n.* 10. *Holz. p. p.* 149. *n.* 589. *Anacl. p.* 62. *n.* 49. *P. Milante in d. prop.* 60. *Exerc.* 35. *Wigand tr.* 13. *n.* 98. *et Salm. l. c. cap.* 2. *n.* 168. *et* 170. *cum Suar. Sayr. Hurt. Prado*, *Rodr. Lop. etc.* docet, quod peccator recidivus rediens cum eodem habitu pravo non potest absolvi, nisi afferat extraordinaria signa suæ dispositionis.

Prima pars est contra primam sententiam dicentem, quod recidivi debent absolvi semper ac ad Sacramentum accedunt. Et probatur ex Prop. 60. damnata ab Innoc. XI. quæ dicebat: *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda absolutio; dummodo ore proferat se dolere et proponere emendationem.* Ratio est, quia, ut Confessarius possit pœnitentem absolvere debet esse moraliter certus de ejus dispositione, unde, quamvis peccator prima vice se confitens censendus sit dispositus, eo quod (ut diximus) nulla ei obstat præsumtio in contrarium, tamen quando jam in alia Confessione ipse fuit admo-

nitus, et eodem modo cedit, nullo adhibito conatu, et nullo impleto ex mediis a Confessario præscriptis, frequens ille relapsus signum præbet, vel saltem prudentem dat suspicionem, quod sua pœnitentia non sit vera: qui enim firme proponit (bene ait *Lugo d.* 14. *num.* 160.) rem sibi moraliter possibilem, non ita facile sui propositi obliviscitur, sed saltem per aliquod tempus perseverat, et difficilius, aut rarius cadit. Hinc S. Isidorus *l.* 2. *Sentent. c.* 16. sic ait: *Ille pœnitentiam digne agit, qui sic præterita mala deplorat, ut futura iterum non committat.* Et S. Augustinus *apud eumd. Isidor.* sic optime scripsit: *Qui pectus suum tundit, et se non corrigit, solidat peccata, non tollit.* Ideo S. Carolus Borrom. *in sua Instruct. ad Confess.* (*In Act. Synod. Mediol t.* 2. *p.* 653.) bene docuit: *Proroganda est absolutio eis qui a multis annis in iisdem peccatis perseverarunt, nec ut emendarentur laborarunt.* Et hoc ait *Lugo loc. cit.* accidere posse etiam in Confessione venalium, in quibus pœnitens sit habituatus. Nam licet communiter dicant DD. quod facilius absolvi possunt qui in eadem recidunt venialia, quia ipsorum occasiones sunt frequentiores, quas evitandi non adest obligatio tam stricta; tamen merito dicit *Elbel pag.* 229. *num.* 112. sæpe timendum esse, ne sint nullæ et sacrilegæ Confessiones illorum, qui propositum de prædictis venialibus vitandis nimis generaliter concipiunt. Unde bene advertit cum *Sporer num.* 339. quod hujusmodi pœnitentes potius quam se vexent, ut omnia sua venialia exacte confiteantur, attendant ad illa clavibus subjicienda, de quibus noverint verum habere dolorem, et propositum.

Dicunt vero *Sanch. Laym. Lugo, Pal. Viva, Spor.*, *cum aliis ll. cc.* quod his non obstan-

tibus, bene poterit absolvi recidivus usque ad tertiam vel quartam vicem, etiamsi eodem modo relapsus fuerit, et nullum adhibuerit remedium. Veneror tantorum DD. auctoritatem, sed ego eorum opinioni numquam acquiescere potui; etenim cum pœnitens jam fuerit in alia Confessione admonitus, et eodem modo reinciderit, nullumque ad se emendandum conatum adhibuerit, eadem suspicio utique recurrit, qua fit ut Confessarius non possit habere de ejus dispositione moralem certitudinem, sufficientem respective ad hoc Sacramentum, ut infra explicabitur.

Secunda vero pars est contra secundam sententiam, quæ cum intolerabili rigore dicit numquam absolvi posse consuetudinarium, nisi per longam experientiam constet de ipsius emendatione. Ratio nostræ sententiæ est, quia relapsus, tametsi præbeat aliquam suspicionem, non tamen certum exhibet signum indispositionis; bene enim contingere potest, quod pœnitens vere habuerit firmam voluntatem non relabendi, et tamen vi pravi habitus sit relapsus, ut advertit S. Anselmus (*de Simil. c.* 189.) dicens quod consuetudinarii, *pravo usu irretiti*, *nolentes in eadem vitia dejiciuntur*. Unde quoties pœnitens affert signa extraordinaria doloris, per ea tollitur suspicio illa de indispositione, et tunc Confessarius prudenter judicare poterit suum pœnitentem satis esse dispositum. Unde recte ait *P. Milante in Prop.* 60. *damn. ab Innoc. XI. supra relata t.* 2. *p.* 386. quod ibi *non excluditur absolute consuetudinarius utcumque talis*, *sed qui nullam dat emendationis spem. Igitur consuetudinarius*, *qui dat aliquam emendationis spem ; modo hæc sit solida et fundata*, *potest absolvi*. Tot autem auctoritates Ss. Patrum,

quas adducunt adversarii, nihil aliud probant, quam magnam illam difficultatem, quæ adest in extirpando pravo habitu; sed bene docet *Lugo d.* 14. *n.* 166. *cum Suar. Sanch. Reg. Henr.* et aliis communiter, quod *Dispositio sufficiens est dolor et propositum præsens, non emendatio futura, atque ita pœnitens poterit absolvi, licet judicetur relapsurus.* Nec verum est, quod sola temporis probatio unicum sit signum mutatæ voluntatis; nam voluntatis mutatio pendet a divina gratia, quæ tempore non indiget, sed in instanti operatur, et ideo non solum per experimentum temporis, sed etiam per alia quidem signa patefieri potest. Immo aliquando alia signa præsentis dispositionis multo melius manifestant mutationem voluntatis, quam experientia temporis; nam signa illa directe indicant dispositionem pœnitentis, experientia vero tantum indirecte; adeo ut non raro evenire poterit, quod aliquis etiam longo tempore se a vitiis pro mundi hujus honestate contineat, ut ait D. Gregor., et nihilominus non sit rite dispositus. Propterea, quoties pœnitens affert vera signa doloris et propositi, toties bene absolvi poterit, ut clare colligitur ex *c. Septies* 23. *dist.* 3. ubi D. Hieronymus sic inquit: *Septies cadit justus. Si cadit, quomodo justus? Si justus, quomodo cadit? Sed justi vocabulum non amittit, qui per pœnitentiam semper resurgit. Non solum septies, sed septuagies septies delinquenti, si convertatur ad pœnitentiam, peccata donantur.* Et D. Joannes Chrysost. *Hom.* 14. *in* 2. *ad Cor.* scripsit: *Temporis moram non quæro, sed Animæ correptionem; hoc itaque fac demonstres, sintne compuncti, sintne in melius immutati, et res tota confecta est.* Hinc Auctor Libri Romæ editi, cui titulus (*Istrut. per li Novelli*

Confess. p. 1. *c.* 15. *n.* 356.) sic inquit: *Se la ricaduta nasca dalla propria fragilità, senz' altra causa estrinseca volontaria è quasi temerità il dire, che ogni ricaduto sia indisposto.* Ac ideo in *c.* 9. *n.* 213. dicit, quod peccator relapsus propter mali habitus vim statim absolvendus est, si firmam habeat voluntatem adhibendi media ad se emendandum: additque: *E giudichiamo, che il fare altrimenti sia troppo rigore, e che il Confessore facendolo s' allontanerebbe dal vero spirito della Chiesa, e del Signore, e dalla natura del Sacramento, il quale non solamente è giudizio, ma è medicina salutare.*

460. Sed rogabis, quænam sint hæc signa extraordinaria doloris, cum quibus recidivus statim possit absolvi? Plura hujusmodi signa traduntur ab AA. supra allatis *locis citatis*, quæ sunt videlicet: I. Major dolor patefactus per lacrimas, suspiria, aut cordalia verba ait *Lugo*, *Laym. Milante*, *Holzm.*, *Croix*, *Tamb. Lohner*, *Renzi*, *et Salm. de Pœnit. c.* 5. *n.* 65. Dicit autem *Gonettus t.* 4. *c.* 5. *q.* 19. non esse sæpe credendum lacrimis peccatorum, nam sæpe lacrimæ proveniunt ab humano affectu. Vice *non sæpe* melius hic Auctor dixisset *non semper*; nam revera, ut bene ait *P. Milante*, hujusmodi lacrimæ, præsertim in mulieribus et rudibus, non semper sunt signa veræ pœnitentiæ; quandoque enim proveniunt ex aliqua passione, quam pœnitentes exponunt; vel ex motivo negatæ absolutionis, vel damni passi aut imminentis. Ceterum lacrimæ pœnitentium, ut plurimum oriuntur ex compunctione cordis, maxime si effundantur post auditam concionem vel monitionem Confessarii præbentis aliquod compunctionis motivum. Hinc S. Leo (*Epist.* 82.

*Theodor. Episcop.*¹) sic docuit: *In dispensandis Dei donis non debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrimas gemitusque negligere, cum ipsam pœnitendi affectionem credamus ex Dei inspiratione conceptam.* Nota *cum credamus*, quapropter ordinarie, nisi aliud percipiatur oppositum, credendus est pœnitens ex inspiratione Dei lacrimas effundere. Hic etiam facit illud quod attulimus D. Joannis Chrysostomi mox supra, ubi dixit compunctionem signum esse veri doloris.

II. Minor numerus peccatorum, ut dicunt *Busemb. Wigandt*, *Laym. Sporer*, *Anacl. P. Segneri*, *Lohner*, *Gob. Mazzotta*, *Tamb. et Renzi*. Hoc tamen intelligendum, cum pœnitens fuerit in eisdem occasionibus et tentationibus peccandi: aut si ille post ultimam Confessionem diu se continuerit, v. gr. per 20. vel 30. dies, cum antea assuetus fuerit prolabi pluries in hebdomada: vel si relapsus fuerit post magnum conflictum, ut recte ajunt *Croix et Anacl.* III. Studium adhibitum ad emendationem: *Lugo*, *Laym. Sporer*, *Salm. Mazzotta:* aut si pœnitens adhibuerit jejunia, eleemosynas, orationes et Missas, ut bonam faceret Confessionem, et ad absolutionem se disponeret. Fuga spontanea occasionum; *Croix et Mazzotta.* Impletio mediorum præscriptorum a Confessario; *Wigandt*, *Busemb. et Mazzotta.* IV. Si pœnitens quærat media ad se emendandum; *Laym.*, *Lugo*, *Salm. Mazzotta*, *Wigandt*, *Holzmann*, *Milante*, *etc.* Aut si promittat remedia adhibere, vel antea præstita melius exequi; *Lugo*, *Segneri*, *Croix*, *et Mazzotta*; maxime (ait *Lugo*) si numquam admonitus fuit de mediis adhibendis; sed hujusmodi promissionibus puto non omnino fidendum, cum pœnitentes facile promittant, ad ab-

solutionem obtinendam, omnia exequi quæ Confessarius imponit, sed non raro postea negligunt. V. Spontanea Confessio, ut dicunt *Laym.*, *P. Segneri*, *Tamb. et Mazz.*; dummodo pœnitens non confiteatur ex obligatione præcepti Paschalis, vel impulsus a parentibus, pœdagogo, aut domino; nec propter quemdam usum se confitendi in aliquibus Festis, nempe Nativitatis Domini, Assumptionis Mariæ etc. sed accedat omnino sponte, et vere a lumine divino inspiratus, ad solum finem adipiscendi Dei gratiam. Præcise hæc spontanea confessio signum esset dispositionis, si pœnitens, ut accederet ad Sacramentum, notabilem conatum adhibuit, scil. longum iter est aggressus, abstinuit a lucro illius diei, magnum conflictum internum, sive externum superavit, et similia. VI. Si accedit ductus ab aliquo extraordinario motivo, nempe concionis auditæ, mortis alicujus amici, vel ex timore terræmotus, illuvionis, pestis, etc. *P. Milante et Croix*. VII. Si pœnitens confiteatur peccata prius culpabiliter omissa; *Croix*. VIII. Si pœnitens priusquam accedit, restituerit ablatum, vel reparaverit famam proximi læsam. *Milante*. IX. Addo cum *Milante*, si post peccata pœnitens ad monitionem Confessarii significet adeptum fuisse novam cognitionem suæ iniquitatis, vel periculi suæ damnationis. Addit *Croix n.* 1821. esse etiam signa extraordinaria, si pœnitens dicat se pœnituisse statim post peccatum, si cupiat satisfacere, si magnam pœnitentiam bono animo acceptet, si protestetur ex seipso malle mori, quam relabi. Hæc signa dico saltem deservire posse ad alia signa dispositionis adjuvanda.

Hæc autem signa dispositionis recidivorum Auctores præfati non casu tradiderunt, sed ex-

perientia docti. Unde puto nequaquam errare eum qui se dirigit cum sententiis communiter receptis ab hujusmodi DD. non humilis notæ. Dicere autem, quod ipsi scripserint ex passione affecti; ut suæ ipsorum doctrinæ cum plausu exciperentur, vel propter aliquid hujusmodi, non videtur carere aliqua labe temeritatis. Quod si hoc non est censendum, non debet credi hos tam graves DD. a Deo lumine suo fuisse destitutos in re quæ directionem respicit conscientiarum totius populi Christiani; tanto magis quod circa tales sententias nulla Ecclesiæ proscriptio intercessit. Nec officit quod plures opiniones, quæ circumferuntur, non sunt ab Ecclesia damnatæ, et tamen ab aliis communius ut laxæ reputantur; nam Ecclesia nom omnes opiniones, quæ casus particulares respiciunt, damnat, quamvis non approbet; sed sententias, quæ universalitatem conscientiarum spectant, Ecclesia nec approbat, nec tacet, ut dixit S. Aug. *Ep.* 119. *Ecclesia Dei multa tolerat, et tamen quæ circa fidem sunt, vel bonam vitam, nec approbat, nec tacet.*

461. Ceterum, ut ad propositam materiam redeamus, certum est 1. Quod Confessarius tenetur differre absolutionem, usque dum fiat moraliter certus de dispositione sui pœnitentis, saltem per experimentum temporis, vel mediorum, si pœnitens sufficiens nondum præbeat signum suæ dispositionis. Vide *Salm. de pœnit. c.* 5. *num.* 66. Attamen notandum est (prout diximus *de Sacram. in gen. num.* 57.), quod in aliis Sacramentis, cum materia sit physica, physica requiritur certitudo; sed in hoc Sacramento pœnitentiæ, cum materia sit moralis, prout sunt actus pœnitentis, sufficit certitudo moralis, sive respectiva. Sic enim docuit *D.*

Th. 1. 2. *q.* 19. *art.* 3. *ad* 3. *Non oportet, quod omnis mensura sit omnino infallibilis, sed secundum quod est possibile in genere suo.* Et 2. 2. *q.* 47. *art.* 9. *ad* 2. *Certitudo non est similiter quærenda in omnibus, sed in unaquaque materia, secundum proprium modum; quia vero materia prudentiæ sunt singularia contingentia, circa quæ sunt operationes humanæ, non potest certitudo prudentiæ tanta esse, quod omnino solicitudo tollatur.* Unde, quoad nostrum propositum spectat, sufficit quod Confessarius habeat prudentem probabilitatem de dispositione pœnitentis, et non obstet ex alia parte prudens suspicio indispositionis; alias vix ullus posset absolvi, dum quæcumque signa pœnitentium non præstant nisi probabilitatem dispositionis, ut recte docet *P. Suarez de Pœnit. d.* 32. *s.* 2. *num.* 1. ubi ait, quod oportet, et sufficit, ut *Confessarius prudenter, et probabiliter judicet pœnitentem esse dispositum.* Et hoc videtur satis exprimi in Catech. Rom. *c.* 5. *de Pœnit. num.* 60. ubi dicitur; *Si audita Confessione* (Sacerdos) *judicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Ergo semper ac Confessario positive non innotescit, pœnitenti omnino defuisse dolorem, ipsum absolvere potest. Hinc Auctor *sup. cit.* (*Istruz. per li Nov. Conf. p.* 1. *c.* 15. *num.* 360.) *cum Esparsa* sic loquitur; *Donde noi fermiamo qui per ultimo la conclusione, ch' è la chiave di tutta questa materia; non ricercarsi altro per amministrare la Penitenza, che un giudizio prudente probabile della disposizione del penitente. Onde se le circostanze non fondano un dubbio prudente, ch' egli non sia sufficientemente disposto, non dee il Confessore inquietare se stesso,*

nè il penitente per averne l' evidenza , che non è possibile. Et huic conducit textus in c. *A nobis* 2. *de sentent. Excomm.* ubi dicitur : *Judicium Dei veritati , quæ non fallit , nec fallitur, semper innititur; judicium autem Ecclesiæ nonnumquam opinionem sequitur , quam et fallere sæpe contigit , et falli.*

462. Certum est 2. et commune apud omnes, quod possit Confessarius differre absolutionem pœnitenti etiam disposito , et etiam sine ejus consensu , semper ac prudenter judicet dilationem esse utilem ejus emendationi. Ita *Salm. de Pœnit. c.* 5. *num.* 68. *Lugo d.* 14. *num.* 168. *Holzm. num.* 587. *Ronc. c.* 4. *q.* 5. *R.* 1. *Croix num.* 1764. *Viva in Prop.* 60. *damn. ab Innoc. XI. num.* 13. *Carden. in eamd. Prop. num.* 24. *cum Suarez , Sa , Sanch.* et aliis passim , contra paucos Ratio , quia Pœnitens, quamvis habeat jus ad absolutionem ratione Confessionis peractæ, non tamen habet jus ut statim absolvatur ; Confessarius enim , cui non solum Judicis , sed etiam Medici competit munus, bene potest, immo meo judicio (ut supra dixi) tenetur differre absolutionem, quando judicat tale remedium esse necessario utile saluti sui pœnitentis.

463. Magnum dubium quod vertit est, an hoc remedium dilatæ absolutionis sæpius expediat adhibere , vel ne , pœnitenti jam sufficienter disposito ad absolutionem sine ejus consensu? Commune est apud DD. nullo modo expedire absolutionem differre, quando dilatio magis obfutura , quam profutura censetur; ita *Viva in prop.* 60. *damn. ab Innoc. XI. n.* 9. *et Salm. c.* 5. *num.* 67. *Lugo d.* 14. *num.* 168. *Sanchez Dec. l.* 2. *c.* 33. *num.* 45. *et Mazzotta t.* 3. *p.* 577. cum aliis communiter. Idem di-

cendum, cum ex dilatione absolutionis pœnitens pateretur notam infamiæ, ita *Croix n.* 1764. *et Mazzotta l. c. cum Sanch. Pal. Tourn. Concina, Anacl. Laym. Bon. Holzm. Sporer*, et aliis, quos attulimus *num.* 455. Extra autem hos casus sentit *Hurtadus Res.* 21. *num.* 206. semper expedire differre absolutionem consuetudinariis; immo Concina *p.* 719. *n.* 19. *ac Juvenin, et Merbes. loc. cit.* dicunt tale remedium ipsis esse necessarium, ut ipsi operibus suam conversionem comprobent. Quinimo *Juenin.* in opere *de Sacram. tract. de Pœnit.* sic rigidissime loquitur: *Qui mortaliter peccarunt, non debent absolvi, nisi ad viri prudentis judicium tempore operibus conversionem probarint........ Toti antiquitati persuasum fuit contritionem non esse unius diei opus, sed multorum mensium, immo et nonnunquam annorum.* Et in *Instit. Theol. tom.* 7. *de pœnit. cap.* 1. *art.* 1. *quæst.* 3. addit, hoc servandum esse, etiamsi pœnitens semel patraverit aliquod enorme peccatum, ut perjurium, adulterium, homicidium, et similia. Loquens vero de peccatore habituato inquit, *numquam ipsum censeri dispositum ad absolutionem, nisi diu conversionem per emendationem probaverit.* Alii vero, ut *Busembaum infra dub.* 5. *num.* 1. *Viva in prop.* 60. *damn. ab Innoc. XI. Dicast. d.* 10. *dub.* 29. *Croix num.* 1768. *Salm. cap.* 5. *num.* 67. *etc.* dicunt raro expedire quod pœnitenti disposito differatur absolutio. Melius dicendum quod certa regula in hoc statui non potest, sed Confessarius ex circumstantiis occurrentibus se dirigere debet, et postquam Deo se commendavit, ut erit a Deo inspiratus, absolutionem differat, vel impertiatur. Unde sapienter Episcopi Belgii Bruxellis congregati, in Decreto ad suos, ann. 1697. sic statuerunt. *Con-*

fessarius a quibusvis peccatoribus gravioribus, etiam recidivis, stata lege non exigat, ut per notabile tempus prævie exercuerint opera pœnitentiæ; sed cum Ss. Patribus expendat Deum in conversione peccatoris, non tam considerare mensuram temporis, quam doloris. Vide apud *Croix c.* 6. *p.* 2. *n.* 1824.

Ut autem hic meum proferam judicium, dico, quod si pœnitens relapsus sit ob causam seu fragilitatem intrinsecam, ut accidit in peccatis pollutionis, delectationis morosæ, odii, blasphemiæ, et similium; raro puto differendam esse absolutionem recidivo sufficienter disposito per signum extraordinarium. Et casu quo dilatio videatur expedire (quidquid dicant *Juvenin*, et *Merbes*. requirentes dilationem per menses et annos), verius dicendum absolutionem non differri debere plusquam ad octo, vel ad decem dies, prout dicitur ab Auctore libelli, cui titulus *Istruz. per li Confessori di Terre, e Villaggi c.* 1. §. 4. approbati Neapoli a doctissimo et Illustr. Episcopo D. Julio Torno, (ibique citatur *Ludovic. Habert in Praxi S. Pœnit. tr.* 3. *p.* 417.) et ab alio Auctore jam citato (libri *Istruz. per li Novelli Confess. c.* 9. *num.* 215.). Hi censent dilationem mensis esse excessivam et periculosam, quia post tantum temporis difficile pœnitentes redibunt. Et huic favet N. SS. P. Bened. XIV. in sua *Epist. Encycl.* quæ incipit, *Apostolica*, (*in Bullar. t.* 3. *p.* 143.) §. 22. ubi alloquens Confessarios, qui ex justa causa differunt pœnitentibus absolutionem, sic hortatur, *Illos quantocius, ut revertantur, invitent; atque animos addant, ut ante reditum ea quæ illis agenda præscribuntur, rite perficiant, ex quo fiet, ut ad Sacramentale forum regressi absolutionis benefi-*

cio donentur. Ad summum dico absolutionem differendam usque ad quindecim dies. Dixi 1. si pœnitens sit relapsus ex causa intrinseca; nam si reinciderit ex occasione extrinseca, dico absolutionem omnino differandam esse usquedum tollatur occasio, si sit voluntaria; si vero necessaria, donec periculum recidendi ex proximo fiat remotum. Et ad hoc ordinarie loquendo certe non sufficiat dilatio 10. vel 15. dierum. (Vide quæ diximus de hoc puncto supra *num.* 452. *Quæst. III.*). Dixi 2. raro, nam regulariter censeo discedendum a sententia communi, quam tradunt *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 32. *num.* 45. *Lay. c.* 6. *num.* 10. *Lugo d.* 14. *num.* 106. *Fill. tr.* 7. *Instruct. c.* 3. *Abelly de Pœn. c.* 5. *s.* 20. *n.* 3. *Dicast. d.* 10. *dub.* 29. *Nav. c.* 3. *n.* 21. *Croix n.* 1822. cum communi ut asserit, *Salm. c.* 5. *n.* 68. *Sporer c.* 2. *n.* 130. *Tol. l.* 5. *c.* 13. nempe non esse differendam absolutionem pœnitenti, qui relapsus est ex intrinseca fragilitate, quia in tali pœnitente magis sperandum profuturam fore gratiam Sacramenti, quam dilationem absolutionis.

464. Sed dices, cur differenda est absolutio pœnitenti qui est in occasione extrinseca, et non illi qui relapsus est ex prava consuetudine, cum eodem modo impellat ad peccatum occasio extrinseca, ac prava consuetudo? Respondetur: Alio quidem longe diverso modo ad peccatum impellit occasio extrinseca, quam pravus habitus; occasio enim per objecti præsentiam, quæ vividas excitat cogitationes, vehementer movet sensus pronos ad peccandum, affectumque ad peccatum reddit intensiorem; et ideo pœnitens maximam sibi vim inferre debet, non solum ad superandam tentationem, sed etiam ad conandum, ut periculum per fugam familiarita-

tis cum persona complicis ex proximo fiat remotum. Prava autem consuetudo, cum non habeat objectum extrinsecum præsens, non ita utique sicut occasio ad peccandum impellit; unde fit, ut pœnitens minorem vim sibi inferre debeat ad abstinendum a peccato. Præterea, cum pravus habitus sit quid intrinsecum et inseparabile a persona, extirpatio habitus minus, quam remotio occasionis, pendet a propria voluntate; et ideo magis sperandum, quod Deus bonam voluntatem per majora auxilia adjuvabit ad perseverandum. His positis, imprudenter agit Confessarius, si absolvit eum qui est in occasione extrinseca, saltem antequam experiatur quod ille per fugam reddat periculum remotum; nam alias eum relinquit in probabili periculo infringendi propositum, eo quod talis pœnitens post obtentam absolutionem facile negliget fugam necessario adhibendam, et sic sine dubio relabetur. E converso prudenter absolvitur recidivus ex causa intrinseca, si vere est dispositus per signum extraordinarium doloris; quia periculum in eo infringendi propositum est magis remotum, cum ex una parte non adsit causa extrinseca ad peccatum impellens, et ex alia majora Deus præbebit auxilia pœnitenti ad extirpandum pravum habitum, qui ipsi nolenti ac detestanti inest; hinc magis sperandum quod ille emendabitur per auxilium gratiæ in Sacramento susceptæ, quam per dilationem absolutionis. » Sæpe » juvat (ait doctus *P. La-Croix*, qui egregie » tractat de hoc Sacramento Pœnitentiæ) rela» psis absolutio, tum ob auxilia gratiæ quæ » confert Sacramentum, et quibus potest muni» ri absolutus, quia pia exercitia ab efficacita» te Sacramenti habebunt majorem vim, erunt» que Deo gratiora et efficaciora, utpote facta

» ab amico Dei, et ex institutione Christi inerit eis major vis satisfactoria; tunc etiam spes est usurum ferventius mediis præscriptis, nam » dilatio multos offendit, quia non redeunt, » sed redduntur obdurati ». Idque expresse approbatur a *D. Th. Suppl. qu.* 25. *art.* 1. *ad* 4. ubi inquit: *Dicendum quod majus remedium præbetur contra peccata vitanda ex Gratia, quam ex assuetudine nostrorum operum.* Hinc recte dicunt *Salm. cap.* 5. *num.* 67. *in fine: Cur de peccatore non habente gratiam per dilationem, quam de constituto in amicitia Dei per absolutionem melius sperandum est?* Et præsertim quoad peccatum pollutionis *Toletus l.* 5. *c.* 13. sic inquit: » (Vix puto esse aliud » efficax remedium quam frequentissimam Con» fessionem adhibere; est enim hoc Sacramen» tum maximum frænum, et qui hoc non uti» tur, non sibi promittat emendationem nisi per » miraculum) ». Hocque remedio frequentis Confessionis pro recidentibus in tale vitium legimus D. Philippum Nerium (*in sua Vita cap.* 6. *num.* 2.) maxime usum fuisse. Et huic doctrinæ alludit id quod habetur in Rituali Romano *de Sacr. Pœnit.* ubi: *In peccata facile recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut sæpe confiteantur, et si expediat, communicent.* Ergo Rituale, dum dicit remedium frequentis Confessionis utilissimum esse facile recidentibus in peccata, supponit pravum habitum ab eis non adhuc esse avulsum; sed, hoc non obstante, docet gratiam Sacramenti multum conferre ad emendationem.

Quidam rigiditatibus addicti, qui per unicum rigoris tramitem Animas conducunt, nimis generaliter loquentes, asserunt omnes recidivos perversiores fieri, cum absolvuntur antequam

emendentur. Sed hos magistros meos rogarem, numquid recidivi, cum sine absolutione dimittuntur, gratia Sacramenti carentes, omnes validiores fiunt, et emendantur? Quot miseros ipse coguovi, qui ob denegatam absolutionem se dejecerunt in desperationem, et per plures annos a Sacramentis aversi aberrarunt? Ceterum unusquisque in hoc puncto impertiendæ vel differendæ absolutionis dirigere se debet juxta lumen a Deo sibi donatum. Hoc certum est, quod in hac materia tam errant, qui æquo sunt faciliores, quam qui æquo rigidiores sunt in absolvendo; utrumque extremum perniciosum; multi enim Confessarii ob nimiam facilitatem absolvendi in causa sunt, ut plures Animæ in perditionem abeant; sed alii ob nimiam rigiditatem non minoris sunt detrimenti. Unde haud scio, utrum Confessario minori scrupulo debeat esse indispositos absolvere, quam dispositos dimittere. Tandem, ut meæ conscientiæ dictamen exponam, sic concludo: Aliquando poterit alicui recidivo prodesse dilatio absolutionis. Semper quidem proderit deterrere hujusmodi relapsos ex intrinseca fragilitate, negationem absolutionis minando. Ordinarie vero loquendo magis proderit eis absolutionem impertiri, cum dispositi accedunt per signum extraordinarium doloris. Utinam dico et omnes Confessarii absolverent recidivos cum solum signa extraordinaria illi afferunt! Sed quod dolendum est maxima pars Confessariorum undique nullo prorsus signo extraordinario exhibito, indiscriminatim sine ulla admonitione, nulloque præstito remedio, hujusmodi relapsis semper absolutionem impertiuntur, et hoc est unde ruina tot Animarum emanat.

DUBIUM III.

Qualis Confessio requiratur?

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter?

tum agnoscit? Quid si pœnitens post Confessionem sciat materiam sui peccati fuisse gravem, sed ipse nullo modo id noverit tempore quo peccatum commisit?

465. » RESP. Ad confessionem per se, et » ordinarie requiritur integritas materialis, sita » in eo, ut postquam diligentius te excusseris, » et conscientiæ tuæ sinus, et latebras (ita lo» quitur Trident. *sess.* 14. *c.* 5.) exploraveris, » confitearis omnia mortalia memoriæ occurren» tia, nondum confessa, eorumque numerum, » et circumstantias, quæ speciem mutant. Patet » ex Trid. *l. c.* et est certum. Ratio est, quia » alias nec judicium sacramentale recte admi» nistrari, neque æquitas in pœnis statuendis » servari potest.

» Dicitur 1. *Per se, et ordinarie*: quia per » accidens, et extraordinarie sufficit integritas » formalis. *v. dub. seq.*

466. » Dicitur 2. *numerum*, intellige certum, » qui si non constet, dic probabilem, addendo » plus, minus. Quod si deinde deprehendas te » errasse, non teneris iterum confiteri, nisi no» tabiliter fuerit major. *Fagun. Sanch. Hurt.* » contra *Regin. Fill. et Sa*, qui dicunt, verba » illa, *plus minus*, tantum extendi ad unum, » vel duo supra numerum indicatum. * (*Lugo* » *d.* 18. *n.* 97. *Cabass. T. I. c.* 10. *n.* 8. » *Tamb. et Roncagl. dicunt illud plus minus* » *sic sumi: Circa ter, intelligi bis vel quater:* » *Circa* 10. *intelligi* 8. *vel* 12. *Circa triginta*, 27. » *vel* 33.: *Circa centum*, 95. *et* 105. *Circa* » *mille*, 950. *et* 1050.) *. Sed quamvis hoc » sit verum in numero parvo, et denario v. gr. » non tamen id aliis, v. gr. centenario, mil-

» lenario, etc. quia verba illa non habent sen-
» sum absolutum, sed respectivum, ad nume-
» rum, cui adduntur, qui quanto fuerit major,
» tanto etiam major verbis illis intelligetur,
» dummodo tamen sit parvus respectu alterius,
» cui adjungitur; quod prudentis arbitrio æsti-
» mandum est. Ita *Diana p.* 3. *t.*3. *R.* 194. *ex*
» *Navarr.* Item *Card. de Lug. d.* 16. *dist.* 94.
» Quod si autem nec probabilis haberi potest,
» dicenda est consuetudo peccandi, tempus, et
» frequentia in die, septimana, mense, vel
» anno. V. *Fill. t.* 7. *c.* 4. *Diana p.* 3. *t.* 4.
» *R.* 94. *Gasp. Hurt. d.* 9. *diff.* 5. *Lugo dist.*
» 16. *n.* 79.

Bene hic advertit *Sporer de Pœnit. t.* 3. *p.* 224. *num.* 451. Confessarium non debere esse nimis anxium circa exquirendum numerum peccatorum in pœnitente consuetudinario, quia sæpe est impossibile talem numerum certum habere; plures enim ad importunitatem Confessarii solum divinando respondent centies, millies; sed quis prudens eis fidem præstabit? Unde melius faciet Confessarius, si diligenter statum conscientiæ exinde interrogando pœnitentem de lapsibus plus minusve in die, vel hebdomada, vel mense, saltem in confuso numerum peccatorum apprehendat durante consuetudine commissorum, quin certum judicium faciat, cum periculo errandi.

467. » Dicitur 3. *quæ speciem mutant*: quia
» etsi probabile sit, quod docent *Suar. Con.* et
» alii, etiam quæ notabiliter in eadem specie
» aggravant (hoc est, quæ juxta cujusque con-
» scientiam excedunt ordinarium peccandi mo-
» dum) esse explicandas, ob rationem allatam
» in responsione: contraria tamen sententia,
» quam ex *D. Th. Sylv. Nav.* docent *Vasq.*
» *Reg. Bonac. Lugo d.* 16. *s.* 3. etiam proba-

» bilis est, et tuta: saltem si excipias. 1. Gra» dus consanguinitatis in incestu. 2. Quantitatem » furti, injuriæ, etc. quæ egent satisfactione. 3. » Quando uno actu plures sunt occisi, vel infa» mati, vel apud plures. 4. Odium diuturnum; » quia tunc solent plures actus fieri. Vide *Re*» *gin. l. cit.* * (*Odium diuturnum, sicut etiam* » *concupiscentia carnalis in mulierem necessario* » *sunt exprimenda in Confessione, non tam* » *ratione circumstantiæ aggravantis, quam pro*» *pter numerum peccatorum, quæ in illa diu*» *turna mora replicantur, ut dicunt Salm. de* » *Pœn. c. 8. n. 14. et alii communissime;* » *vide dicta Tom. V. l. 5. de Pecc. n. 37.*)*. » 5. Peccatum inter Confessarium, et pœni» tentem. Vid. *Fill. de imped. matr. c. 5. q.* » 5. 6. Si circumstantia invehat censuram, vel » reservationem, vel ad necessariam pœnitentis » directionem a Confessario prudenter interro» getur.

468. Quærit. I. An circumstantiæ peccatorum mortalium notabiliter aggravantes sint necessario confitendæ? Adsunt tres sententiæ omnes valde probabiles. *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Suar. d.* 22. *s.* 3. *n.* 5. *Soto in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 4. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 21. *Gonet Man. t.* 6. *p.* 440. *Juvenin t.* 7. *p.* 446. *Genett.* 4. *c.* 6. *q.* 3. *Conc. p.* 303. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 977. *Antoine p.* 504. *Wigandt tr.* 3. *n.* 26. item *Estius, Canus, Henr. Fag. apud Salm. c.* 8. *n.* 22. *et Alens. Sylv., Caj. Major, Con.* et alii apud *Dian. p.* 1. *tr.* 7. *R.* 1. Probatur 1. ex Rituali Rom. *de Sacr. Pœn.* ubi dicitur: *Quod si pœnitens numerum, speciem, et circumstantias explicatu necessarias non expresserit, Sacerdos eum interroget.* Ergo non solum sunt explicandæ circumstantiæ speciem

mutantes, sed etiam notabiliter aggravantes; hoc enim significant verba illa, *speciem*, *et circumstantias*. Id confirmatur ex Catech. Rom. *p.* 2. *c.* 5. *s.* 47. ubi dicitur circa mortalia explicandas esse circumstantias, *quæ pravitatem valde augent*, *vel minuunt*. Probatur 2. ratione, quia eadem ratio, quæ suadet circumstantias speciem mutantes esse confitendas, urget etiam pro circumstantiis notabiliter aggravantibus, cum utraque judicium Confessarii notabiliter mutent. Nec officit, quod Trident. *Sess.* 14. *c.* 5. tantum primas docuerit confitendas; nam respondet *P. Suarez*, quod Concilium tantum voluit definire id quod certum erat, hanc vero quæstionem in opinione Theologorum indecisam reliquit. *Secunda* sententia, quam tenet *Sporer de Pœn. c.* 3. §. 3. *n.* 410. citans pro se *Laym. et Suar.* (adhæretque *Busemb.*) dicit necessario esse confitendam circumstantiam *quid*, quæ scil. attingit integritatem substantialem peccati in individuo, prout est quantitas furti. Ratio, quia alias Confessarius non poterit efformare debitum judicium de substantia peccati. *Tertia* sententia mihi probabilior negat esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes, et hanc tenent *S. Anton.* 3. *p. tit.* 14. *c.* 19. §. 7. *et tit.* 17. *c.* 17. §. 5. *S. Bernar. Sent. t.* 3. *de Confess. vers. De tertia parte lit. E. S. Bonav. in* 4. *d.* 17. *p.* 3. *ar.* 2. *q.* 3. *Soto in* 4. *D.* 17. *q. un. Cabassut. Theor. Jur. c.* 10. *n.* 15. asserens hanc esse graviorem et communiorem cum *Palud. Nav. Vasq. Val. etc. Pal. tr.* 23. *d. un. p.* 9. *Bon. q.* 5. *s.* 2. *p.* 2. §. 3. *diff.* 3. *n.* 5. *Tolet. l.* 3. *c.* 7. *n.* 7. *Holz. n.* 471. *Salm. c.* 8. *n.* 23. *Conc. c.* 2. *q.* 6. (qui a prima sententia se revocavit) *Lugo d.* 16. *sect.* 3. *cum Scoto*, *Nav. Adrian. Reg.* et pro-

babilem putant *Suarez l. c. n.* 15. *Abelly p.* 137. *vers. Quæres*, et plurimi alii cum *Diana l. cit.*

Probatur 1. ex *D. Th. in* 4. *d.* 16. *q.* 3. *art.* 2. *qu.* 5. qui sua auctoritate magnum quidem pondus huic sententiæ præstitit; oportet autem hic ejus textum integrum transcribere, ut pateat S. Doctorem pro hac sententia certe fuisse; ibi sic docet: *Quidam enim dicunt, quod omnes circumstantiæ, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri necessitatis est, si memoriæ occurrant. Alii vero dicunt, quod non sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ quæ ad aliud genus peccati trahunt: et hoc probabilius est; sed addendum est, quæ ad aliam speciem mortalis trahunt: cujus ratio est, quod venialia non sunt de necessitate Confessionis, sed solum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent: et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non mortalis peccati, non sunt de necessitate Confessionis; tamen eadem confiteri perfectionis est, sicut et de venialibus dictum est.* Communiter conveniunt AA. D. Thomam in hoc loco nostram sententiam tenuisse et signanter *Canus in Recoll. de Pœn. p.* 2. §. *Sed enim, p.* 559. ubi ait: *B. Thomas expresse tenet solas circumstantias, quæ speciem mutant, esse confitendas.* Idem sentit *S. Antonin.* ut infra videbimus. Idem *Sotus apud Juenin. l. c. p.* 468. ubi dicit: *D. Th. sententiam mutasset, si vitam usque ad finem suæ Summæ produxisset.* Hæc tamen prophetia est *P. Soti*, non vero sententia D. Thomæ. Attamen *P. Conc. p.* 303. *n.* 4. aliter explicat præfatum textum, et dicit, quod S. Doctor non loquitur ibi de circumstantiis, quæ adjiciunt ma-

litiam constituentem peccatum mortale, sed de iis quæ confinia peccati venialis non transliunt; idque deducit ex ratione; quam S. Thomas ibi subdit: *Cujus ratio, quia venialia non sunt de necessitate Confessionis, sed solum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent.* At venia tanti viri, non videtur hæc interpretatio locum habere; nam respondetur 1. quod quæstio quæ a D. Th. ibi proponitur est signanter de circumstantiis, *quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt*: Illud autem *notabilem quantitatem* non potest quidem intelligi circa peccatum veniale, sed circa mortale, primo quia nullus unquam de hoc dubitavit; quis enim dixit aut censeri potest dixisse circumstantias peccati venialis esse necessario confitendas, cum apud omnes compertum sit ipsa venialia non esse de necessitate confitenda? Secundo, quia D. Thomas ibi loquitur de circumstantiis, quæ notabilem quantitatem peccato addunt, hæc autem notabilis quantitas necessario debet intelligi de circumstantia peccati mortalis, non autem venialis. Et quod ita sit, clare patet ex ratione illa quam subdit S. Doctor, *quod venialia non sunt de necessitate Confessionis*; quæ quidem ratio non jam respicit suam principalem sententiam, ut intelligit *P. Conc.*, nempe quod non oporteat confiteri circumstantias notabiliter aggravantes, utpote quia sunt venialia: sed respicit illud, *Addendum est* (quod immediate præcedit), *quæ ad aliam speciem peccati mortalis trahunt.* Quibus verbis aperte D. Th. significat, quod circumstantiæ peccati mortalis mutantes speciem certe sunt confitendæ, quia hæ quantitatem infinitam quodammodo habent; non vero circumstantiæ peccati venialis, etiamsi sint diversæ speciei, et de hoc rationem reddit, *quod*

venialia non sunt de necessitate Confessionis. Deinde id clarius confirmat addens: *Et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non* (nota) *mortalis peccati, non sunt de necessitate Confessionis.* Ergo S. Doctor distinguit inter circumstantias quæ tribuunt aliam speciem, sed non peccati mortalis, et inter circumstantias quæ non tribuunt novam speciem (idest peccati mortalis, ut sine dubio intelligendum, alias comparasset peccatum veniale cum veniali), et utrasque circumstantias dicit non esse de necessitate Confessionis. Hinc *S. Anton. dict.* §. 7. D. Thomam sequens dicit: *Et illas quidem circumstantias quæ trahunt peccatum in aliam speciem, de necessitate oportet confiteri secundum Thomam; alias circumstantias confiteri, cum non sint venialia, perfectionis est, et non necessarium.* Deinde, postquam alias species circumstantiarum exposuit, inquit: *Tertiæ sunt quæ important disconvenientiam, ut furari multum* (puta, prout inferius addit) *furari centum florenos multo gravius est, quam furari unum; et istas quæ peccatum aggravant confiteri est perfectum, sed quia non mutant speciem, nec aggravant in infinitum, non est necessarium eas confiteri secundum Thomam.* Additque, *Petrum de Palude* asserere hanc esse communem sententiam. Unde concludit S. Archiepiscopus, confitendas tantum circumstantias, quæ mutant speciem, et aggravant in infinitum, adducens exemplum de furto in loco sacro.

Probatur 2. rationibus. Ratio 1. quia in Trident. *Sess.* 14. *cap.* 5. sic dicitur: *Eas circumstantias in confessione explicandas, quæ speciem peccati mutant; quod sine illis peccata ipsa neque a pœnitentibus integre exponantur, neque judici-*

bus innotescant, et fieri nequeat, ut de quantitate criminum recte censere possint, et pœnam, quam oportet pro illis pœnitentibus imponere. Ex quibus verbis videtur non obscure Concilium excludere obligationem confitendi alias circumstantias quam mutantes speciem: quia has sufficere satis innuit ad hoc, ut Confessarius rectum efformet judicium de gravitate criminum, et de pœna imponenda. Ratio 2. quia alias pœnitentes semper inter angustias fluctuarent, cum semper dubitare possent de integritate suarum Confessionum, in determinando quæ circumstantiæ sint vel ne notabiliter aggravantes: et ideo dicit *D. Th. l. c. qu* 5. *ad* 2. *Determinata quantitas peccati non potest Sacerdoti innotescere, quia nec ipse peccator scit; unde sufficit quod cognoscat quantitatem quæ ex specie peccati consurgit.* Unde hujus sententiæ *Lugo* assignat rationem a priori, dicens, quod Christus nihil aliud præcepit quam Confessionem peccatorum; qui autem explicat circumstantias mutantes speciem peccati, jam vere confitetur et explicat essentiam peccati, cum peccati quidditas sive essentia sumatur ex ipsius ratione specifica. Ratio 3. quia si teneremur manifestare circumstantias notabiliter aggravantes, teneremur etiam confiteri notabiliter minuentes, nempe si quis peccavit ex ira, metu, intensiori passione, ex inductione aliorum, et similibus; quam obligationem etiam adversarii negant. Ratio ultima et potior, quam tradunt doctissimus *Cabassutius*, *Lugo*, *Salm. et Roncagl.*, est, quia nemo tenetur servare legem dubiam, ut fuse probatum est in *Dissert. de opin. probab. T. I. l.* 1. *n.*53. *cum communi* DD. ex S. Insidoro in *c. Erit autem dist.* 4. *et c. cum jure.* 31. *de Offic. et Pol. Jud. del. et c. Suas. de Simon. et ex D. Th. Quodlib.* 14.

de Verit. q. 17. *ar.* 3. ubi ait: *Nullus ligatur per præceptum aliquod*, *nisi mediante scientia illius præcepti*. Scientia autem ut certum est apud omnes, et docet idem *D. Th. p.* 1. *q.* 1. *art.* 2. est certa notitia alicujus rei; unde cum lex confitendi circumstantias aggravantes sit valde dubia, ad illam non tenemur, et ideo (bene ait *Lugo*) Tridentinum non explicavit hanc obligationem illas confitendi, quia non satis Concilium id colligere potuit ex Christi verbis, et Sacramenti institutione.

Nec obstat 1. Rituale Rom. dicens esse obligationem confitendi *speciem*, *et circumstantias explicatu necessarias*. Nam resp. quod aliquando etiam adest obligatio confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, ut recte dicunt *Lugo d.* 16. *n.* 121. *et Salm. c.* 8. *n.* 27. quando scilicet inducunt censuram, vel reservationem, aut quando (ut diximus) Confessarius interrogat, putatque necesse id scire ad medicinam, vel restitutionem imponendam. Quoad auctoritatem Catechismi oppositam, videtur quod illa nimis probat, nam videtur imponere obligationem explicandi circumstantias non solum aggravantes, sed etiam minuentes, quod non est credibile; quis enim unquam dixit, quod si quis confiteretur homicidium, et taceret illud commisisse ex vehementi passione, vel in rixa, sacrilegam faceret Confessionem? Unde debemus fateri hic mentem Catechismi non satis intelligi.

Non obstat 2. dicere, quod circumstantiæ notabiliter aggravantes debent explicari, ut Confessarius debitam pœnam imponat. Nam bene respondet *Lugo*, in pœnitentia injungenda non requiri omnimodam, sed tantum quamdam æqualitatem, quæ utique servari potest, si manifestetur species peccati, licet non explicentur cir-

cumstantiæ aggravantes. Hinc *D. Th. l. cit. ad* 2. ubi hanc quidem objectionem sibi efformat, sic respondet: *Sufficit, quod Sacerdos cognoscat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit.* Non obstat 3. dicere quod prima opinio saltem est tutior, et ideo omnino servanda in materia Sacramenti ex Prop. 1. damn. ab Inn. XI. Nam bene respondent *Carden. in* 2. *Crisi. d.* 2. *n.* 107. *et Croix n.* 978. quod qui sequitur secundam sententiam, non exponit Sacramentum periculo nullitatis, cum ad valorem Sacramenti sufficiat Confessio formaliter integra, quæ jam probabiliter habetur in confessione peccatorum, etsi non explicentur circumstantiæ aggravantes. Unde etiam infertur, quod quælibet opinio probabilis negans aliqua peccata differre specie, non subjacet damnationi, quia si forte ante Deum est falsa, nihilominus jam adest confessio formaliter integra. Hinc probabiliter dicunt *S. Anton. l. c. Lugo d.* 16. *n.* 12. *et Salm. c.* 8. *n.* 23. *cum Pal. et Dicat.* quod per se loquendo pœnitens non tenetur quantitatem furti explicare. Dicitur *per se loquendo*, nam aliunde, quia ut plurimum Confessarius inquirere debet de quantitate furti, ad hoc, ut sciat quomodo se gerere debeat circa absolutionem impertiendam, et obligationem restitutionis imponendam; ideo ut plurimum tenetur pœnitens confiteri in furto circumstantiam quantitatis.

469. Quær. II. Utrum qui commisit incestum, explicare debeat qualitatem, atque gradum? Duo igitur hic vertunt dubia: Dubitatur 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab incestu cum affinibus? Affirmat *Lessius l.* 4. *c.* 3. *n.* 79. *Salm. de* 6. *Præc. c.* 5. *n.* 30. *Ronc. de* 6. *Præc. c.* 5. *q.* 2. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1074. *et alii.* Ratio, quia, ut dicunt, licet omnes incestus eam-

dem reverentiam sanguini debitam offendant, diversa tamen difformitate eam lædit incestus cum consanguineis, quam incestus cum affinibus; nam inter consanguineos conjunctio provenit ex vinculo intrinseco, idest ab identitate ejusdem sanguinis per generationem accepti; conjunctio autem inter affines provenit ex vinculo extrinseco, nempe ex copula habita cum ipsorum consanguineis. Alii tamen probabilius negant differre incestum cum consanguineis ab incestu inter affines, ut *Lugo d.* 16. *n.* 313. *et* 316. *Sanch. de Matr. d.* 16. *num.* 7. *et* 8. *Tamb. in Meth. Conf. c.* 7. §. 7. *n.* 48. *cum Megala, Soto, et Cajet. in* 2. 2. *qu.* 154. *art.* 9 Ratio quia (ut ait *Lugo*) materialiter se habet, quod conjunctio oriatur ex sanguine, aut ex Matrimonio, cum ex eodem motivo prohibetur copula cum consanguineis, quam affinibus. Et pro hac sententia sine dubio est *D. Th.* 2. 2. *q.* 154. *art.* 9. *ad* 2. ubi sit docet: *Persona affinis conjungitur alicui propter personam consanguineam conjunctam, et ideo quia unum est propter alterum, ejusdem rationis inconvenientiam facit consanguinitas, et affinitas.*

Bene tamen excipiendum puto incestum inter privignum et novercam, interque socerum et nurum, ut dicunt *Salm. l. cit.* et indicat *Lugo n.* 316. Ratio, quia debitum reverentiæ, quod est motivum speciale prohibendi congressum parentum cum filiis, est etiam motivum prohibendi copulam inter novercam et privignum, vel socerum et nurum. Incestus autem cum affinibus, extra primum gradum, commune est inter DD. esse ejusdem speciei.

470. Dubitatur 2. An in Confessione sint explicandi omnes gradus incestus commissi cum consanguineis usque ad quartum gradum. *Prima*

sententia affirmat cum *Nav. cap.* 7. *n.* 4. *et Angel. Vasq. Suar. etc. apud Salm. de* 6. *Præc. c.* 5. *n.* 33. Ratio, quia est specialis reverentia inter unum gradum consanguinitatis, et alium. Idem tenent *Bon. de Matr. q.* 4. *p.* 16. *n.* 7. *cum Laym. Con. Valent.* sed alia ratione ducti, quia alias non explicaretur substantia sive individuum peccati.

Secunda sententia docet, solum incestum cum consanguineis in primo gradu, tam lineæ rectæ quam transversalis, specie differre ab aliis gradibus. Quoad primum gradum lineæ rectæ, hæc sententia videtur omnino tenenda (contra *Tamb.*) tamquam communis cum *Salm. n.* 3. *Caj. Lug. Ronc. etc.* Ratio, quia cuique patet hujusmodi incestum longe esse diversum ab aliis; immo recte *Lugo de Pœn. d.* 16. *n.* 314. *et Tourn. t.* 3. *p.* 490. *Concl.* 2. docent explicandum, an pater peccarit cum filia, vel cum matre filius, cujus culpa habet diversam malitiam ratione specialis reverentiæ matri debitæ. An autem differat incestus in primo gradu lineæ rectæ ab aliis ejusdem lineæ gradibus? Affirmat *Croix cum Bonasp.* sed negat probabilius *Lugo n.* 315. Majus dubium est, an incestus cum consanguineis in primo gradu lineæ transversalis, nempe cum fratre aut sorore, differat specie ab aliis gradibus? Affirmant *Less. l.* 5. *c.* 3. *n.* 79. *Lugo n.* 143. *Salm. n.* 28. 31. *et* 33. *Ronc. de* 6. *Præc. c.* 5. *q.* 2. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1074. *et Sanch. de Matr. l.* 7. *d.* 52. *n.* 11. Ratio, quia reverentia, quæ debetur fratribus vel sororibus, est diversæ rationis ab ea quæ debetur aliis consanguineis; coitus enim cum sorore videtur ab ipso jure naturæ interdictus. Quoad ceteros vero gradus consanguinitatis dicunt *Less. n.* 90. *Ronc. l. c. et Salm. n.* 36. *eod. loc. et de Sacr. Pœnit. c.* 8.

n. 31, non differre specie incestum; sed gradum propinquiorem inducere circumstantiam tantum aggravantem.

Tertia sententia, quam tenent *Cajetan. in S. Th.* 2. 2. *q.* 154. *ar.* 9. *Bonac. loc. cit. n.* 6. *Pal. d.* 4. *part.* 7. *n.* 11. *Pontius cap.* 32. *n.* 3. *Tamb. cap.* 7. §. 7. *num.* 48. *cum Megala, Diana, etc.* item *Palud. Gabr. Vict. Navarr. Arm. Vega, Henr. Led. Scotus, Abul. Soto, ac alii multi apud Sanch. loc. cit.* (qui cum *Fill.* vocat valde probabile) censet, omnes incestus inter consanguineos, excepto tantum primo gradu in linea recta, esse ejusdem speciei. Ratio 1. quia, excepto dicto primo gradu lineæ rectæ, alii gradus tantum constituunt circumstantiam aggravantem, quam explicandi valde probabile est (ut vidimus supra *n.* 468.) non esse obligationem. Ratio 2. quam affert *Cajetanus*, est, quia commixtio conjugalis inter consanguineos, præterquam cum parentibus, est tantum vetita ab Ecclesia, non vero de jure naturali, olim enim jam licitum fuit filiis Adami suis sororibus copulari. Nec obstat dicere, quod sive malitia talium incestuum oriatur ex lege naturali, sive ex prohibitione Ecclesiæ, semper hujusmodi incestuosi peccant contra reverentiam, quæ conjunctis debetur; Ecclesia enim, cum aliquid præcipit, ponit materiam præceptam in ea specie virtutis, ratione cujus illud præcipit; Ecclesia autem propter eamdem reverentiam sanguini debitam jubet ab his congressibus fideles abstinere. Nam respondetur, quod licet Ecclesia, prohibendo commixtionem propinquorum usque ad quartum gradum, elevaverit hujusmodi abstinentiam ad virtutem pietatis naturaliter debitæ sanguine junctis, non per hoc tamen effecit, quod propinquitas horum graduum induceret di-

versitatem specificam naturalem; naturalis enim diversitas specifica graduum tantum est desumenda ex difformitate per se naturali, quæ probabiliter non adest inter gradus consanguinitatis (præter primum lineæ rectæ, ut diximus), magis enim et minus non variant speciem. Et pro hac sententia videtur indubitanter esse (ut non dubitat *Cont. Tourn. t.* 3. *p.* 490. *in fine* licet hic Auctor sit pro contraria sententia) etiam *D. Th.* 2. 2. *q.* 254. *art.* 9. *ad* 3. ubi sic ait: *In commixtione personarum conjunctarum aliquid est, quod est secundum se indecens et ripugnans naturali rationi, sicut quod commixtio fiat inter parentes et filios, quorum est per se immediata cognatio, nam filii naturaliter honorem habent parentibus. Aliæ vero personæ quæ non conjunguntur secundum seipsas, sed per ordinem ad parentes; non habent ita ex seipsis indecentiam, sed variantur circa indecentiam secundum consuetudinem, et legem humanam, vel divinam*, idest positivam de jure divino. Et idem videtur docere D. Augustinus (*apud D. Thom. in eod. art.* 9.) dicens: *Commixtio sororum et fratrum quanto fuit antiquior compellente necessitate, tanto postea facta est damnabilior religione* (idest Ecclesia) *prohibente.* Prima sententia est minus probabilis; secunda, et tertia æque probabiles videntur.

471. » 1. Ad integritatem Confessionis præ» requiritur diligens examen, pro capacitate pœ» nitentis, temporis mora, et ceteris circumstan» tiis. Ad id autem sufficit diligentia medio» cris, qualem vir prudens in arduis negotiis » adhibet, qualem moraliter loquendo docti, » et timorati adhibere solent, etiamsi quis pu» tet, majore diligentia plura se reperturum. » *Bon. tom.* 1. *d.* 5. *qu.* 5. *Laym. lib.* 5. *tr.* 6. *c.* » 8. Post mediocrem autem istam diligentiam

» non tenetur de anteacta vita ulterius cogita-
» re; et si quid occurrat, quod videatur non
» esse in Confessione explicatum, potest sibi per-
» suadere, cum ceteris id memoratum fuisse.
» *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 107. *ex Sanch.* Animadverte
» tamen propos. 11. inter proscriptas ab Alex.
» VII.

» 2. Examen hoc a Confessario potest suppleri,
» ri, quod tamen *Suarez* reprobat in Confes-
» sionibus longis diligentiorum, eo quod im-
» possibile fere sit, ut quis repente rogatus
» omnia recordetur; et tantum admittit in ru-
» dibus: * (*Adverte id quod habetur circa hoc*
» *in Catech. Rom. part.* 2. *c.* 5. *s* 60. ubi: *Si Sa-*
» *cerdos hujusmodi homines prorsus imparatos co-*
» *gnoverit, humanissimis verbis a se dimittet,*
» *hortabiturque, ut ad cogitanda peccata aliquod*
» *spatium sumant, ac deinde revertantur. Quod*
» *si forte affirmaverint se in eam rem omne stu-*
» *dium contulisse, quoniam Sacerdoti maxime ve-*
» *rendum est, ne semel dimissi amplius non red-*
» *eant, audiendi erunt, præsertim si emendandæ*
» *vitæ studium aliquod præseferant, adducique*
» *possint, ut negligentiam suam accusent, quam*
» *se alio tempore accurata meditatione compensa-*
» *turos promittant*) *. Quos etiam monet *Sa*,
» *verb. Confessi*, bona fide confessos non nimis
» rogandos de Confessionibus præteritis, nisi in-
» telligatur aliquid necessarium defuisse. Vid.
» *Fagund. Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 89. * (*Vide*
» *dicenda n.* 505.) *.

» 3. Non est necessarium peccata scribere,
» ne memoria excidant, ut contra *Bon.* docent
» *Suar. Vasq.* et alii. Immo *Solus* dicit id non
» consulendum, ob periculum evulgationis. Me-
» lius tamen *Laym. Conin.* et alii asserunt sua-
» dendum esse, dummodo vitetur anxietas

» nimia, propter quam scrupulosis prohiberi
» potest.

» 4. Invalida est Confessio non integra, ex
» ignorantia, vel negligentia moraliter culpa-
» bili, ut verius docent *Suarez*, et alii com-
» muniter; contra *Sot.* quia *Trident.* requirit
» diligens examen.

» 5. Non officit integritati, per se loquendo,
» si quis subinde gravius lapsus, id alteri prius
» confiteatur, et deinde ordinario suo venialia
» tantum (qui imprudenter id ægre feret, pro-
» hibebit, aut reprehendet); nisi tamen ea oc-
» casione maneat in morali occasione peccandi,
» aut ideo circumeat, ut liberius peccet; tunc
» enim graviter peccabit, et ob defectum attri-
» tionis Confessio erit nulla. Ita *Filliuc. Laym.*
» *l. 5. t. 6. Card. de Lugo d.* 16. *n.* 57.

» 6. Ex circumstantiis minuentibus illæ tan-
» tum explicandæ sunt, quæ vel omnino tollunt
» malatiam, vel ex mortali faciunt veniale, ut
» parvitas materiæ, indeliberatio, etc. (v. gr. si
» die Veneris ignorans comedisset carnes); vel
» alioqui notabiliter mutant judicium Confessa-
» rii; saltem quoad speciem.

472. » 7. Ad servandam integritatem Confes-
» sionis, peccata mortalia dubia ut dubia, loqen-
» do de dubio proprie dicto, sunt aperienda,
» ut docet *Suarez in* 3. *p. t.* 4. *d.* 2. *sect.* 9. *n.*
» 7 *Sanchez, Dian. Card. de Lugo d.* 16. *n.* 63.
» *Bon. d.* 3, *qu.* 5. *sect.* 2. *part.* 2. *diff.* 4. alii
» *commun.* contra *Conin.* Ratio est, tum quia
» peccata, quæ sunt in conscientia, debent ma-
» nifestari; at dubia ut dubia sunt in conscien-
» tia: tum quia in negotio salutis, et medio ad
» hanc necessario, non tam habet locum illud
» axioma: Melior est conditio possidentis, quam
» hoc: In dubio tutior pars eligenda est (Ex-

» cipiuntur tamen scrupulosi, et ii, quibus diu
» post patratum peccatum suboritur aliquod du-
» bium, si alias soliti sint solicite Confessionem
» instituere: quia non est dubium prudens).
» Quod si postmodum accipiat notitiam certam,
» idem rursus esse confitendum, tamquam cer-
» tum, docent *Tur. et Sanchez* 1. *mor. cap.*
» 16. *n.* 69. Dubitat tamen *Card. de Lugo d.* 16.
» *sect.* 2. *num.* 79. *et* 92. suadetque id ut securius.
» V. *Diana par.* 3. *tom.* 4. *Res.* 60. *et* 107. Si
» vero peccatum confessus sit ut certum, et
» postea de eo dubitet, an fecerit, non tenetur
» iterum confiteri ut dubium. *Lugo*, *et Tam-*
» *burin. exped. conf. d.* 1. *c.* 1. qui idem censent,
» etsi postmodum certo comperiat, se non fe-
» cisse. Monet autem *Suar. et Tamb. l. cit.* si
» quis sola peccata dubia confiteatur, monen-
» dum, ut addat aliquod certum ex alias con-
» fessis; quod si id haberi non possit, absolven-
» dum sub conditione.

473. Quæritur igitur, an sit obligatio confitendi peccata mortalia dubia, vel in dubio an fuerint confessa? Tres quæstiones hic occurrunt discutiendæ, valde scitu necessariæ ad praxim. Dubitatur 1. an teneamur confiteri mortalia positive dubia, nempe si utrinque adsint rationes probabiles, quod peccatum mortale fuerit vel non fuerit commissum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Merbes. de Euch. p.* 348. *qu.* 5. *Habert t.* 6. *p.* 244. *qu.* 6. *Concina t.* 9. *p.* 329. *n.* 10. et alii Antiprobabilistæ, qui dicunt in opinionibus æque probabilibus tutiorem sequendam esse. *Secunda* vero sententia communissima negat, eamque tenent *Sanch. l.* 1. *Dec. c.* 10. *num.* 76. *Suar. in* 3. *p. t.* 4. *d.* 22. *sect.* 9. *n.* 6. (ubi hanc tuetur, etiamsi probabilius sit peccatum esse commissum) *Sylvest. v. Con-*

fessio 2. *qu.* 1. §. 3. *Sylvius in* 3. *part. quæst.* 6. *art.* 4. *ad* 3. *Roncaglia c.* 2. *qu.* 7. *Anacl. p.* 606. *num.* 55. *Escob. tr.* 15. *n.* 182. *Bonac. d.* 4. *q.* 4. *part.* 1. *Holzmann p.* 112. *n.* 458. *cum communi*, *Viva de Euch. qu.* 4. *art.* 7. *n.* 9. (pariter asserens esse communem) *Tambur. Meth. Comm. c.* 1. §. 9. *n.* 65. (dicens hanc esse certam apud omnes) *Fill. tr.* 7. *c.* 4. *n.* 109. *Diana par.* 4. *tr.* 3. *R.* 5. *Sporer. de Pœnitent. n.* 389. *et Salm. de Euch. c.* 7. *n.* 29. *cum Gerson. Henr. Dicast.* et alii Probabilistæ communiter. Ratio, quia quisque potest licite se conformare opinioni vere probabili. Recte vero advertunt *Holzmann n.* 463. *et Viva l. c. n.* 5. *cum Sanch. Henr. et aliis*, quod in articulo mortis, si quis dubitet an peccatum grave patraverit, vel an illud confessus sit, sciens numquam Sacramentum Pœnitentiæ post tale peccatum suscepisse, tunc ad effugiendum damnationis periculum teneretur, non jam peccatum illud positive dubium confiteri, sed vel absolutionem sacramentalem suscipere, vel saltem actum contritionis elicere. At hic dices: Contritio necessario includit votum Confessionis; unde cum possit fieri Confessio, non sufficit contritio. Respondet *Holzmann num.* 462. quod contritio revera ex se habet vim delendi peccatum, et in tantum non delet mortalia certa sine voto confitendi, in quantum, cum adsit præceptum divinum illa confitendi, non vere contereretur, qui, cum posset, hanc obligationem nollet implere. Sed hoc currit ubi peccatum mortale est certum, et ideo materia necessaria Confessionis; non vero si peccatum est dubium; tunc enim, cum illud non sit materia necessaria, sicut contritio sine voto Confessionis delet venialia, ita et mortalia dubia.

374. Dubitatur 2. an teneamur confiteri mor-

talia negative dubia? *Prima* sententia communior affirmat, et hanc tenent *Busemb. ut supra*, *Sanch. l. c. n.* 66. *Suar. n.* 7. *Lugo d.* 16. *sect.* 2. §. 3. *Pal. part.* 9. *n.* 17. *cum Nav. Sylvest. et Laym. Anacl. p.* 606. *n.* 54. *Diana par.* 10. *tr.* 12. *n.* 2. *Escob. l.* 15. *n.* 176. *Tamb. Meth. Conf. l.* 2. *c.* 1. §. 3. *n.* 14. *Lay. de Consc. c.* 5. §. 4. *n.* 37. *Roncagl. cap.* 2. *qu.* 7. *R.* 1. *Sporer n.* 392. *Salmant. de Pœn. c.* 8. *n.* 35. *ex D. Th. in* 4. *d.* 21. *quæst.* 1. *art.* 3. *ad* 3. ubi sic ait: *Et similiter periculo se immittit qui de hoc quod dubitat esse mortale, negligit confiteri. Non tamen debet asserere illud esse mortale, sed cum dubitatione loqui, et judicium Sacerdotis expectare, cujus est discernere inter lepram, et lepram.* Ratio 1. est, quia in Trident. *Sess.* 14. *c.* 5. sic habetur: *Oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in Confessione recensere.* Si ergo ex Concilio confitenda sunt omnia mortalia, quorum conscientia habetur; etiam sunt confitenda mortalia dubia, quorum dubia habetur conscientia. Ratio 2. quia lex Confessionis est in possessione, unde in dubio peccatum est confitendum. Ratio 3. quia hæc videtur universalis, et inveterata praxis fidelium, et ideo supponitur emanasse ex Christi institutione, et per traditionem usque nunc fuisse observatam. *Secunda* vero sententia negat, quam tenent *Merb. p.* 348. *q.* 5. *Habert to.* 6. *p.* 244. *q.* 6. ubi sic ait: *Qui dubitat absque ratione probabili, dubium deponere debet. Coninck. tr.* 2. *d.* 7. *dub.* 8. *Holzm. p.* 113. *n.* 459. *Marchant. in Tribun. tr.* 4. *tit.* 6. *q.* 5. *Sa v. Eucharistia, num.* 23. *Mazzotta tr.* 1. *d.* 1. *q.* 3. *cap.* 5. et probabilem vocant *Laym. l. c. n.* 37. *in fine*, *Viva de Pœn. qu.* 2. *art.* 2. *n.* 7. citans *S. Antonin. Palud. Less. Tab.*

Præp. Amic. Haunol. etc. item *Boss. Henr. Ferrantin. de Januar. etc.* apud *Guimen. ac Croix l. 6. part. 2. n.* 609. qui vocat probabiliorem ex rationibus intrinsecis. Et revera, licet prima sententia sit valde probabilis, et magna auctoritate roborata, hæc tamen secunda non videtur sua probabilitate destituta. Ratio 1. quia Tridentinum *loc. cit.* non obligat pœnitentes nisi ad confitenda *omnia peccata mortalia, quorum conscientiam habent.* Non dicit, uti sunt in conscientia, nempe vel ut certa, vel ut dubia, sed quorum conscientiam habent, quod importat habere notitiam certam peccati; conscientia enim (ut ait *S. Bernard*) nihil aliud est, *nisi cordis scientia*, et judicium practicum de peccato commisso. Conscientia autem dubia neque est scientia, neque judicium, sed suspensio judicii, unde minime dici potest habere conscientiam peccati, qui nullam rationem habet quod illud commiserit; et sic respondetur primæ rationi oppositæ. Id confirmatur ex eodem Trid. *ibid.*, ubi additur: *Constat enim nihil aliud in Ecclesia a pœnitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, ea peccata confiteatur, quibus se Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem Confessione inclusa intelliguntur.* Ergo sicut pœnitens non tenetur confiteri venialia, ita nec peccata dubia, cum dicat Concilium, pœnitentem nihil aliud confiteri debere nisi mortalia quorum meminit; dubitare autem non est quidem meminisse, immo potius est non meminisse. Ratio 2. quia non est pro delicto dubio onus certum imponendum; nec in dubio an lex existat, adest legis obligatio (ut sapienter ait Bened. XIV. *Notif.* 80. *num.* 19.); nam licet

sit lex confitendi certa mortalia, et ideo qui certus est de mortali commisso, et dubitat negative (nam si dubitet positive, mox infra dicemus) tenetur confiteri, non tamen existit certa lex confitendi mortalia dubia. Et sic respondetur secundæ rationi oppositæ.

Nec obstat auctoritas D. Thomæ allata; ibi enim S. Doctor revera non loquitur de eo, qui post diligentiam efformat sibi judicium, quod peccatum suum sit dubie mortale, et ideo dubium deponit ex regula præfata, nempe quod non datur certa obligatio, ubi delictum est dubium; sed loquitur de eo, qui certus est de sua actione mala, et nescit discernere an fuerit vel ne mortalis, hic utique tenetur diligentiam adhibere, ut dubium deponat; unde cum nescit illud deponere, tenetur stare judicio Confessarii, cujus est discernere inter lepram et lepram. Neque obstat praxis fidelium, ut opponitur; nam respondet *Holzmann*, et *Elbel cum Herinex*, quod merito dubitatur an fideles confiteantur mortalia dubia ex persuasione obligationis, vel an ob majus conscientiæ levamen; propter hoc enim fideles adsolent confiteri etiam peccata dubia positive, quorum confessionis obligationem ipsi etiam adversarii fere omnes non agnoscunt. Item ait *Holzmann*, quod præfata praxis forte est continuata ex errore, qui non potest inducere consuetudinem obligatoriam.

475. Hinc referunt *Henriq. l.* 8. *c.* 45. *num.* 2. *Sa v. Euchar. num.* 23. *et Gran. Leand. et alii apud Guimen. de Euch. prop.* 3. *num.* 2. non teneri ad confessionem, qui vult communicare, et negative dubitat, an peccaverit mortaliter, tum quia non magis urget præceptum præmittendi confessionem ad communio-

nem, quam præceptum servandi integritatem Confessionis, utrumque enim est de jure divino; tum quia præceptum Tridentini præmittendæ confessionis (*Sess.* 13. *c.* 7.) non obligat nisi eum, *qui est sibi conscius mortalis peccati*, nequit autem dici conscius de suo peccato qui de illo dubitat. Sed huic obstat magna difficultas, nempe quod accedens ad Communionem cum mortali negative vel positive dubio, se exponit periculo frustrandi effectum Sacramenti. Huic difficultati aliquis respondere posset cum *Sanch. Pontio*, *Vasq. Perez*, *Hozes*, *et aliis citatis l.* 1. *num.* 32. non esse illicitum suscipientibus Sacramenta uti opinione probabili, ad differentiam Sacramenta conferentium, qui nequeunt ea ministrare nisi cum sententia tutiori vel saltem moraliter certa: sufficit autem ad Sacramenta suscipienda, ut quis accedat probabiliter dispositus. Si quis autem nolit hac responsione uti, debet dicere cum *Holzm.* opoitere quod eo casu communicaturus conteratur, vel absolutionem sacramentalem recipiat (quamvis peccatum illud reticeat), ut obicem auferat peccatis illius si forte adfuit.

476. Ceterum in praxi (ordinarie loquendo) omnino suadenda est pœnitentibus confessio mortalium tam negative, quam positive dubiorum, cum id ordinarie prosit ad conscientiæ tranquillitatem. Dixi *ordinarie*, nam scrupulosi omnino eximi debent ab obligatione confitendi peccata dubia, ipsi enim tantum confiteri tenentur certa mortalia, et de quibus certe numquam sint confessi (vide mox dicenda in *dub.* 3. *seq. in fine*), ut communiter docent *Sanch. d. c.* 10. *num.* 85. *Laym. num.* 37. *et Croix num.* 111. *cum Busemb. Con. Aversa*, *Stoz*, *Cajet. Med. Henr. Nav. Rodr. etc.*

Item eximi debent ab obligatione confitendi peccata mortalia dubia ii, qui sunt timoratæ conscientiæ, et non solent deliberate letaliter peccare; hi enim in dubio rationabiliter, immo moraliter certo credere possent non consensisse, quia præsumtio sumitur ex communiter contingentibus; ita *Croix n.* 611. *Bon. de Pecc. d.* 2. *qu.* 2. *part.* 3. *n.* 19. *et Sayr. Reg. Bosco, et Herinex apud Croix l.* 1. *n.* 546. *ac Habert. c.* 3. *de Consc. c.* 2. *in fine*, ubi sapienter ait: *Si vir probatæ pietatis anxius sit, an consenserit delectationi venereæ, moraliter certus esse debet non consensisse, quia moraliter fieri nequit, ut voluntas tam firma in bono proposito mutetur, quin dilucide advertat.* Idem docent *Salm. Scolast. tr.* 13. *d.* 10. *num.* 193. dicentes: *Qui habet animum satis firmum in bono, proinde numquam aut raro in aliquod grave consensit, et sensualitatis motus fastidio sunt, non est cur ex qualibet permissione aut non resistentia statim consensum pertimeat; ea namque animi dispositio videtur sufficienter periculum auferre.* Ratio hujus a priori est, quia is qui habitualiter Deo adhæret, et valde timet, ne divina gratia privetur, si contingat aliquando ab eo averti, magnam sibi vim inferre debet, ut remorsum conscientiæ contemnat, et in peccatum deliberate se projiciat: id autem non potest agere, nisi certo advertat malum quod amplectitur, nam ut ait doctissimus *P. Alvares* (*apud Croix l.* 1. *num.* 547.): *Plenus consensus in mortale est tanta iniquitas, ut celari aut ignorari non possit, sed in recenti facile agnoscitur.* Hinc Dominus dixit S. Teresiæ; *Nemo me amittit, nisi certo id cognoscat.* Ad præsumendum autem, quod non adfuerit plenus consensus in homine pio, maxime prosunt hæ sequentes conjecturæ, quas tradit *Croix l.* 1.

num. 547. nimirum: si talis serium et sæpe repetitum propositum habuerit numquam peccandi mortaliter, et nesciat illud certo revocasse: si cum advertit malum, terreatur, et illico tentationem repellat, statimque dubitet, an consenserit: si meminerit se timide processisse: si nesciat, an in vigilia, vel somno aliquid egerit, vel cogitaverit, si enim fuisset vigilans, jam id advertisset, et sciret. E converso oppositum est censendum de eo qui est assuetus de facili in peccata mortalia prolabi, quia in dubio præsumitur iste consensisse: si enim obstitisset, utique recordaretur conatus illius quem sibi intulisset ad tentationem repellandam. Unde recte concludit *Croix lib*. 6. *p*. 2. *num*. 612. quod vix unquam in hujusmodi hominibus, tam primi quam secundi generis, datur dubium mere negativum, præsumtio enim (ut ait cum *Soto*, *Sanch*. *Moya*, *etc*.) probabilitatem fundat consensus præstiti, vel dissensus.

477. Dubitatur 3. an teneatur quis confiteri aliquod peccatum mortale certe commissum, in dubio an illud fuerit vel ne confessus? Respondetur: Si dubium est negativum, equidem tenetur illud confiteri, ut communiter docent *Salm*. *l*. 1. *c*. 10. *num*. 71. *et Nav*. *Suar*. *Dic*. ac alii passim cum *Salm*. *c*. 8. *num*. 34. Contra vero si dubium est positivum, ita ut ille probabiliter credat peccatum illud confessum; jam confessum fuisse, adest sententia non teneri ad illud confitendum, et hanc tuentur *Suar*. *Navar*. *Sylvest*. *Bonac*. *Lugo*, *Salm*. *Croix etc*. Verum sicut mihi probabilis minime visa fuit opinio alibi relata eorum Auctorum, qui dicebant non esse obligationem implendi vota, quæ probabiliter impleta sunt, ita nec valeo hanc approbare sententiam quoad peccatum probabi-

liter confessum, cum obligatio Confessionis sit certa, et satisfactio dubia. Non autem reprobo id quod iidem citati Auctores tradunt, nempe quod ille, qui diligens fuit in suis peccatis confitendis, si postea dubitat, an aliquod peccatum omiserit, postquam multum elapsum sit tempus a quo illud patravit, non tenetur ad confitendum, cum possit credere eo casu moraliter certe jam de illo confessum fuisse. Et subjungit *P. Concina pag.* 338. *num.* 43., quod si quis prius ex prava consuetudine in plura peccata lapsus fuerit, et postea sit vere conversus per constantem vitæ integritatem, si tunc dubitet, an omiserit in Confessione generali vel particulari facta cum debita diligentia aliquod peccatum vel circumstantiam, Confessarius prohibeat illi ne recogitet quidem de præterita vita, sed potius imponat, ut piis meditationibus tempus impendat. Scrupulosi autem minime tenentur peccata præterita confiteri, nisi certi sint quod illa numquam confessi fuerint, ut communissime dicunt *Cajet. Nav. Med. Hurt. Becan. Reg. etc. cum Croix num.* 611. Adduntque *ibid. Sa*, *Stoz*, *et alii*, scrupulosum non teneri confiteri, nisi quæ potest jurare fuisse mortalia, et numquam dixisse. Vide dicta de hoc *Tom. I. l.* 1. *n.* 87. *v.* 2. *Quod nihil.*

478. Dubitatur 4. an qui confessus est aliquod peccatum mortale uti dubium, teneatur postea illud repetere, quando uti certum agnoscit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Tamb. Method. Conf. l.* 2. *c.* 1. *§.* 4. *num.* 24. *Holzmann n.* 489. *Sporer t.* 3. *pag.* 216. *cum Arriaga*, *Pell. etc. Escob. l.* 15. *num.* 17. *Elbel p.* 248. *num.* 167. *cum Bosco*, *Stoz*, *Herinex*, *etc.* et hanc patrocinatur *Lugo d.*

16. *num.* 78. Ratio, quia peccatum illud jam explicatum fuit, uti erat in conscientia tempore confessionis, jamque directe absolutum fuit. *Secunda* vero sententia communis (quam sequimur) affirmat, et hanc tenent *Busemb. ut supra*, *Bon. d.* 5. *qu.* 7. *p.* 4. *n.* 15. *Sanch. l.* 1. *c.* 10. *num.* 69. *Roncaglia c.* 2. *qu.* 8. *Concina pag.* 337. *num.* 39. *Viva qu.* 2. *art.* 3. *Diana p.* 10. *tract.* 16. *R.* 79. cum aliis communiter; *Cardenas d.* 51. *c.* 2. *in Select.* qui vocat oppositam improbabilem; et *Lugo loc. c.* quamvis primam sententiam tutatus fuerit, tamen sic concludit: *Ceterum, quia in re morali non est facile recedendum a communi sententia, nolo in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consulere.* Ratio hujus sententiæ est, quia, licet peccatum fuerit directe absolutum, non tamen fuit expositum uti erat in conscientia, prout præcepit Tridentinum, nec explicita fuit substantia peccati, quæ consistit in ejus cognita gravitate; ideoque ad supplendam integritatem Confessionis opus est illud ut certum manifestare. Nec obstat id, quod opponit *Sporer*, nempe quod si quis confiteretur fornicatum fuisse decies plus minus, si postea certo adverteret undecies peccasse, teneretur iterum se confiteri. Nam respondetur cum *Roncag.*, *Diana*, *et aliis*, quod dispar currit ratio inter primum et secundum casum; in hoc enim secundo casu non ita notabiliter judicium Confessarii variatur sicut in primo, nam hic error numeri moraliter non est circa substantiam, quia juxta humanum modum loquendi in numero decimo, addita illa dictione *plus minus*, moraliter includitur undecimus, et ideo sic habet communis praxis fidelium, qui non putant se esse obligatos ad explicandum modi-

cum numerum, quando illum cum incertitudine, dicendo *plus minus*, exposuerint. In primo vero casu, quando quis confessus est peccatum ut dubium, et deinde certum agnoscit, error est circa substantiam, quia in accusatione dubia nullo modo includitur certa, nec humano modo unquam dubia accusatio delicti tamquam certa accipitur.

Probabilissime autem dicunt *Sanch. l.* 1. *cap.* 10. *n.* 69. *Bon. d. n.* 15. *et Salm. c.* 9. *n.* 27. *cum Suar. Con. Num. Dic. Valer. Cordub. Vict. etc.* communissime, quod si quis confitetur peccatum, quod nec ipse, nec Confessarius sciebat esse mortale, et postea novit esse mortale ex genere suo, non tenetur iterum illud confiteri. Ratio, quia hoc casu jam pœnitens exposuit Confessario suum peccatum, uti in sua conscientia erat tunc, et nunc est; et in præsenti nihil novi occurrit, nisi quod cognoscat nunc materiam illius peccati esse gravem, quod prius nesciebat.

ARTICULUS II.

Quando sufficiat Confessio integra formaliter?

479. *Quæ sit integritas formalis? et quis censeatur physice impotens ad integritatem materialem? I. Mutus. An hic teneatur confiteri scripto, aut per signa? II. Surdus. III. Ignarus idiomatis. An hic teneatur confiteri per interpretem. IV. Moribundus.*

480. *An absolvendus moribundus qui dat signa doloris Sacerdoti præsenti, quin possit ullum peccatum explicare?*

481. *An absolvendus infirmus sensibus destitu-*

tus, qui per testimonium adstantium ostendit desiderium absolutionis? An tunc absolutio danda sit absolute, vel conditionate?

482. *Quid si nullum dederit signum pœnitentiæ?*

483. *Quid si fuerit destitutus in actu peccati?*

484. *Quando sufficiat integritas formalis ob periculum mortis?*

485. *An in periculo contagii possit Confessarius absolvere, audito uno peccato?*

486. *An tempore conflictus, vel naufragii?*

487. *Quis censeatur moraliter impotens? Et quid si peccatum non possit explicari sine violatione sigilli?*

488. *Quinam igitur excusentur ab integritate materiali?*

489. *An sit obligatio confitendi peccatum, si non possit dici sine infamatione complicis?*

490. *Ex quibus causis liceat manifestare complicem Confessario qui eum noscit?*

491. *Bulla Benedicti XIV. prohibens exquirere a pœnitente nomen complicis peccati.*

492. *Sententia Auctoris, quod hoc nullo casu erit licitum.*

479. » Resp. Etsi ad hoc Sacramentum re-
» quiratur semper aliqua confessio, non tamen
» semper opus est, ut ea sit integra materiali-
» ter, modo sit talis formaliter, seu moraliter,
» idest quantum, moraliter loquendo, hic et
» nunc potest fieri, etsi postea habeas, si pos-
» sis, supplere defectum, non statim, sed quan-
» do rursum confiteri obligaberis, aut voles.

» Porro, quando talis Confessio sufficiat, se-
» quentes regulæ docent.

» Prima. Quandocumque quis ad materialiter » integre confitendum physice est impotens, sufficit integritas formalis, quia præceptum divinum non obligat ad impossibile. Unde possunt in sequentibus causis absolvi I. Mutus, etsi unum tantum, vel alterum peccatum per nutus significaverit, nisi tamen scripto possit Confessario exhibere, ad quod tunc eum teneri probabilius est, ut communiter docetur, contra *Cajet. Nav.* et alios.

Quæritur, an mutus teneatur confiteri per scripturam, si aliter non possit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Pal. p.* 8. *num.* 11. *et Soto, Nav. Led. Vict. Val. Barb. etc. apud Salm. c.* 7. *num.* 17. Quia, ut dicunt, modus sic confitendi semper est obnoxius periculo manifestationis. *Secunda* vero sententia probabilior et communior affirmat, et hanc tenent *Lugo d.* 5. *num.* 87. *Croix num.* 1194. *Anacl. p.* 603. *num.* 38. *Bon. d.* 5. *sect.* 2. *p. ult. Elbel p.* 237. *n.* 134. *cum Henno, Cleric. Ronc. c.* 1. *q.* 1. *R.* 2. *cum Fag. et Salm. n.* 16. *cum Vasq. Bec. Hurt. Henr. Gran. etc.* ex *D. Th. in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *q.* 3. *ad* 2. Ratio, quia qui tenetur ad finem, tenetur etiam ad media non difficilia. Id tamen intelligendum (ut bene advertunt *Bon. et Salm. cum Dic.*) si in tali confessione per scripturam moraliter absit manifestationis periculum, aut grave incommodum extraordinarium. Mutus autem non solum in periculo mortis tenetur sic confiteri, sed etiam tempore præcepti paschalis, ut merito docent *Pal. p.* 8. *n.* 10. *Laym. c.* 6. *n.* 4. *Roncag. l. c. et Salm. c.* 7. *n.* 15. *cum Cajet. Nav. Tol. Soto, Sa, etc.*

» II. Surdus, qui non potest omnia explica» re. *Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* 8. III. Ignarus idio» matis, temporis præcepti, vel alterius neces» sitatis, etsi non integre intelligatur, si neque » Confessarius linguæ gnarus, neque interpres : » haberi possit; immo, etsi adsit interpres : non » enim tenetur per eum confiteri, ut docet *Suar.* » *Vasq. Dian.* nisi forte in periculo mortis, in » quo aliqua minora confiteri sufficit. * (*Sed* » *etiam tempore mortis probabile est eum non* » *teneri, ut Salm. c.* 7. *num.* 21. *cum Cajet.* » *Sot. Pal. etc. Nisi infirmus dubius sit de con-* » *tritione, ut Viva q* 4. *ar.* 3. *n.* 10. *Suf-* » *ficit tamen tunc dicere unum veniale, Salm.* » *d. l. num.* 23. *et Viva cum communi. Quid* » *tempore pestis, vel contagii? Vide n.* 489.)*. » Vide *Card. de Lugo d.* 15. *n.* 61. IV. Mo» ribundus usu linguæ subito destitutus, si pe» tat absolvi, ac det signa doloris, vel ante » dederit coram aliis: modo id fecerit in ordine » ad Sacramentum, quod de quovis in eo statu » præsumendum videtur. Quo casu, si (saltem » coram ipso infirmo) sive ab uno, sive plu» ribus, mediatis, vel immediatis testibus detur » testimonium, Sacerdotem non tantum posse, » sed probabiliter etiam teneri absolvere (sal» tem sub conditione) docent *Dian. et Lugo* » *d.* 18. *n.* 84. *etc.* ex multis aliis: item *Bon.* » citans declarationem Cardinalium pro se : et » *Præp. q.* 4. *dub.* 5. *etc.* eo quod sic ægri » necessitati, et reverentiæ Sacramenti consu» latur, Dixi *saltem*, quia *Tamb. l.* 2. *exped.* » *confess.* citans *Coninch. Præp. et Lugo* docet, » posse, et debere absolvi absolute, etsi sit » absens, qui de signo coram se dato testatus » fuit. Denique, si nullum signum dederit, » nullo modo absolvendus est, cum actus ju-

» dicialis non exerceatur, nisi præcesserit ac-
» cusatio. Licet enim recentiores quidam, ut
» *Tambur. de exped. conf. l.* 2. *c.* 10. citans
» *Homobonum*, *et Molfes.* item *Phil. Serviu*s
» *in amico fideli*, *p.* 1. *c.* 1. *Anton. de lit.*
» *Barth. de S. Fausto*, *etc.* censeant posse,
» immo debere absolvi sub conditione, dummo-
» do alias probe, et christiane vixerit, eo quod
» præsumi possit interius elicuisse contritionem,
» idque *Dian. p.* 4. *t.* 4. *R.* 92. *et p.* 9. *t.*
» 6. *R.* 20. ex aliis duodecim judicet probabi-
» le: ab aliis tamen merito rejicitur, ut *Suar.*
» *Vasq. Coninc. Mercer. Card. de Lugo d.* 17.
» *s.* 3. *Malder. etc.* ipseque *Dian. l. c.* et alii
» 12. apud *Aversam*; quia deest omnis externa
» confessio, quam esse partem essentialem hu-
» jus Sacramenti constat ex *Trid. sess.* 14.
» *can.* 9. et ex nullo signo rationabiliter præ-
» sumi potest, ut suppono. Vide *Card. de Lugo*
» *l. c. Aversam q.* 10. *s.* 18. ubi notat, ab-
» solutionem, quæ iis, qui inscripti sunt in
» Societatem Rosarii, solet in infirmitate im-
» pendi sine omni confessione, non dari tam-
» quam Sacramentalem, nec in ordine ad con-
» ficiendum Sacramentum, sed ad indulgentiam,
» et remissionem pœnæ consequendam.

480. Circa absolutionem moribundo impertiendam plura sunt notanda: et certum est, quod moribundus, qui signa dat pœnitentiæ Sacerdoti præsenti, absolute est absolvendus. Et expedit illum toties absolvi, quoties nova ipse præstat signa doloris: *Tambur. in Meth. Confess. lib.* 2. *c.* 10. §. 1. *num.* 7. *Et Auctor de Offic. Confess. insertus in Oper. La Croix l.* 1. *q.* 31. *cum Laym. et Lugo.* Objiciunt *Sotus*, *Canus*, *ac Ledesma*, et dicunt: Si deficit materia, ubi cadet absolutio? Non cadet quidem

(ut ajunt) directe super peccata infirmi, alias ipse non teneretur postmodum ea confiteri; non indirecte, cum nullum peccatum explicetur, et directe absolvatur. Resp. quod absolutio cadet directe super omnia peccata illius sub ratione generica peccati, ut accidit in naufragio, bello, etc. talis autem Confessio in casu nostro satis habetur illo signo præstito doloris, sive in petitione absolutionis; his enim actibus infirmus jam se peccatorem fatetur: indirecte autem super peccatis particularibus, et ideo pœnitens tenetur postea illa in particulari explicare. Falsum autem est dicere, quod absolutio tunc ferretur causa incognita, quia potius dicendum quod eo casu fertur causa cognita, meliori modo quo potest, licet non plene cognita, ut ait *Croix loc. cit.* Et hoc est certum ex mox dicendis.

481. Dubit. 1. An possit impertiri absolutio moribundo sensibus destituto, qui per testimonium adstantium desiderium ostendit absolutionis, dando signum doloris, vel absolutionem postulando? Negant pariter *Canus*, *Ledesma*, *et Alvarez*, *Turrian. etc. apud Dianam tom.* 3. *tr.* 3. *R.* 4. Sed oppositum omnino affirmandum cum sententia communi, quam tenent *Suar. d.* 25. *sect.* 1. §. *de eo qui conf. petit, Tol. lib.* 3. *c.* 8. *n.* 2. *Laym. c.* 6. *num.* 4. *Lugo d.* 17. *sect.* 4. *et* 5. *Elbel p.* 258. *num.* 201. *Conc. p.* 344. *num.* 1. *Holzm. n.* 595. *Moya disp.* 6. *q.* 1, *Auctor apud Croix l. c. p.* 32. *Salm. de Pœn. c.* 8. *n.* 148. *cum Bellarm. Sylvest. Palud. Tolet. Lugo*, *Valent. Suar. Vasq. Laym. Sa*, *Gonet. et aliis pluribus comm.* Id tenet etiam *Scotus apud Ludov. Caspensem de Pœn. Disp.* 4. *sect* 22. *et S. Th. Opusc.* 65. *de Sacram. Unction.* ubi sic ait: ***Si infir-***

mus, *qui petit Unctionem*, *amisit notitiam*, *vel loquelam*, *antequam Sacerdos veniret ad eum*, *ungat eum Sacerdos*; *quia in tali casu debet etiam baptizari*, *et a peccatis absolvi*. Idem sentit *S. Antoninus*, cujus verba referuntur in Sacerdotali Romano (*apud Lugo d*. 17. *n*. 36. ubi dicitur, *Infirmus*, *etiamsi malus et obstinatus diu perseverans in peccatis*, *et diu non confessus*, *si petiit Sacerdotem*, *ut confiteretur*, *et interea faciente aliquo confessionem generalem pro eo*, *Sacerdos faciat absolutionem ab omni peccato*. Probatur ex Concilio Arausicano in *c*. *Qui recedunt* 26. *q*. 6. ubi sic habetur: *Subito obmutescens pœnitentiam accipere potest*, *si voluntatis præteritæ testimonium aliorum verbis habeat*, *aut præsentis in suo nutu*. Item ex Concil. Carthag. III. Can. 34. ubi: *Ægrotantes si pro se respondere non possunt*, *cum voluntatis eorum testimonium dixerint*, *baptizentur*. *Similiter de Pœnitentibus agendum est*. Rursus Conc. Carthag. IV. Can. 76. sic statuit: *Is*, *qui pœnitentiam in infirmitate petit*, *si casu dum ad eum Sacerdos invitatus venit*, *oppressus infirmitate obmutuerit*, *vel in phrenesim conversus fuerit*, *dent testimonium*, *qui eum audierunt*, *et accipiat pœnitentiam*. *Et si continuo creditur moriturus*, *reconcilietur per manus impositionem*, *et infundatur ori ejus Eucharistia*. Probatur etiam ex S. Leone Papa in *c*. *Is qui*, *causa* 26. *q*. 6. et in Epist. 89. ubi sancivit: *Si aliqui ægritudine ita fuerint aggravati*, *ut quod paulo ante poscebant*, *sub præsentia Sacerdotis significare non valeant*, *testimonia eis fidelium*, *et circumstantium prodesse debebunt*, *ut simul et pœnitentiam et reconciliationis beneficium consequantur*. Probatur etiam ex Rituali Romano *de Sacram*. *Pœn*. §. *Ordo ministrandi*, ubi: *Quod si id*

inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri; vox et loquela ægro deficiat; nutibus et signis conetur, quoad ejus fieri potuerit, peccata pœnitentis cognoscere, quibus utcumque vel in genere, vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium, sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus est. Perperam autem opponunt adversarii hoc Rituale Romanum fuisse ab aliquo privato Doctore confectum, etsi approbante Pontifice; unde dicunt non excedere privatam auctoritatem, cum non habeat auctoritatem, sed tantum approbationem Pontificiam. Verum recte eos confutant *Lugo d.* 17. *num.* 48. *et Dian. l. c.* nam Paulus V. in Bulla exprimit hoc Rituale auctoritate Sedis Apostolicæ prodiisse, his verbis: *Postquam Pius Papa V. Breviarium et Missale edenda censuit, et restabat, ut sacri Ecclesiæ Catholicæ Ritus Apostolicæ Sedis* (nota) *auctoritate prodirent.* Deinde subdit: *Quapropter hortamur in Domino Episcopos, Parochos, etc. ut in posterum Romanæ Ecclesiæ auctoritate constituto Rituali in sacris functionibus utantur, et in re tanti momenti quæ Catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent.* Hancque nostram sententiam probabiliter ait *Croix n.* 1159. *cum Lugo, Dicast. etc.* locum habere etiamsi adsit unicus testis, et mediatus, testans signa data ab infirmo; per tale enim testimonium satis fit sensibiliter nota Confessario Confessio infirmi.

Neque obstat decretum Clementis VIII. ubi damnavit Confessionem factam absenti per Epistolam, vel nuncium; nam ut refert *Coninch. l. de Abs. Morib.* ex testimonio *Petri Lombard.* et *Card. Bellarmini*, idemque Clemens interrogatus postea de prædicto casu moribundi, re-

spondit, minime voluisse eum comprehendere, sed talem moribundum omnino absolvendum esse. Idemque testatur *Suarez apud Tanner* q. 9. n. 16. ex ore ipsius Clementis VIII. et Pauli V. idem dicit *Elbel* n. 207.

Utrum vero tunc absolutio danda sit absolute, vel conditionate? Communius censent DD. absolute, quia tunc (ut ait *Tamb. in Meth. Conf.* l. 2. c. 10. n. 8.) Sacerdos ex assensu probabili recte operatur; ita etiam *Lugo* d. 17. n. 90. *Sporer* n. 640. cum *Vasq. Fill. etc.* et idem sentit *Viva in Append. ad Prop. damn.* §. 11. dicens, quod in casu necessitatis (alias semper quærenda est certitudo moralis) Sacramenta absolute sunt administranda, semper ac habetur probabilitas de materia: conditionate vero, ubi habetur tantum dubium prudens. Sed *Croix*, quamvis idem asserat l. 6. p. 2. *num.* 1769. scil. quod absolutio danda est absolute, cum habetur probabilitas de materia; in præsenti tamen casu *num.* 1156. d. l. dicit, absolutionem dandam esse conditionatam; et idem censent *Wig.* tr. 13. *num.* 93. *Bon. de Pœn.* qu. 5. sect. 2. p. 2. §. 4. *num.* 8. *et Suarez* d. 23. sect. 1. n. 12. cum *Ang. Sylvest. S. Antonin.* et communi, ut ipse asserit. Et hoc tutius videtur, præcipue ubi prudenter de signis datis dubitatur, ut de facili dubitari potest, præsertim si infirmus sit rusticus.

482. Dubitat. 2. Quid si nullus adsit testis de signo pœnitentiæ præstito ab ægroto, et æger sensibus destitutus nullum pariter det signum, an hic absolvi possit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Busemb. ut supra Lugo* d. 17. sect. 3. *Suar.* d. 23. sect. 1. *Petroc. tom.* 4. p. 169. q. 10. *Abelly* p. 139. *num.* 2. *Laym.* c. 8. *Roncag.* c. 3. q. 7. *et Diana* p. 2. tr.

3. *R.* 8. *cum Henr. Naldo, etc.* Ratio brevis, sed valde urgens est, quia tunc deest materia Sacramenti, quæ debet esse sensibilis. *Secunda* vero sententia communior affirmat posse et debere absolvi, dummodo infirmus christiane vixerit, et hanc tenent *Merbes. de Pœnit. tom.* 2. *p.* 232. *q.* 85. *Morinus l.* 10. *c.* 10. *Genettus tom.* 4. *p.* 296. *q.* 5. *Holzm. p.* 151. *n.* 594. *Sporer num.* 245. *Elbel num.* 208. *Viva l. c. Salm. c.* 8. *num.* 157. *Tamb. c.* 10. *num.* 12. *Croix num.* 1162. *cum Carden.* et probabilem putat *Conc. p.* 349. *num.* 15. *cum Salmer. Juenin.*, *Pontio*, *Vanroy*, *Raynaud. Hen. a S. Ign. Mach. Pell. etc.* quos citat *num.* 4. Idem docet *D. Antoninus*, cujus verba adducuntur in cit. Sacerdotali Romano (apud *Lugo d.* 17. *num.* 36.) ubi dicitur : *Infirmus qui amisit loquelam, vel usum rationis, si bene vivebat, quamvis non petierit Sacramenta, quia ex insperato talia acciderunt...... debet præsupponi contritus, et Sacerdos faciat absolutionem ab omni peccato.* Id clare confirmatur a D. Augustino *l.* 1. *de Adulter. conjug. c.* 26. ubi habetur : *Catechumenis in hujus vitæ ultimo constitutis, si morbo aut casu aliquo sic oppressi sunt, ut petere Baptismum non possint, prosit eis quod eorum in fide christiana nota voluntas est, ut eo modo baptizentur quo baptizantur infantes, quorum voluntas nulla patuit. Etiamsi voluntas ejus incerta est, multo satius est nolenti dare, quam volenti negare, ubi velit an nolit sic non apparet.* Deinde pergit S. Doctor *eod. lib. c.* 28. et docet eamdem rationem esse habendam Baptismatis, et pœnitentiæ, dicens : *Quæ autem Baptismatis, eadem reconciliationis est causa, si forte pœniten-*

tes finiendæ vitæ periculum præoccupaverit, nec ipsos enim ex hac vita sine arrha suæ pacis exire velle debet Mater Ecclesia.

Sed, dices, ubi hic habetur materia Sacramenti (nempe confessio et contritio) quæ debet esse sensibilis? Respondent *Genettus*, *et Juvenin*, quod si in peccatore moribundo, ut diximus, signum simplex doloris datum efficit, ut ipse præsumatur dispositus, quanto magis id efficiet bona vita anteacta? Sed hæc responsio non satisfacit; nam ad impertiendam absolutionem non sufficit præsumtio doloris interni, sed requiritur externa manifestatio peccatorum, qua deficiente, deficit materia Sacramenti. Nec satisfacit alia responsio *Juvenin*, nempe quod actus pœnitentis, juxta *Scotum* et alios, non sunt materia *ex qua* constat Sacramentum Pœnitentiæ, sed tantum materia *circa quam*, hoc est dispositio ad recipiendum Sacramentum; dispositio autem non debet necessario esse sensibilis; nam huic obstat quod hoc Sacramentum fuit a Christo Domino (ut docet Tridentinum) institutum in modum judicii, unde omnino requiritur peccatorum accusatio saltem generica, ut sententia absolutionis proferri possit. Melius igitur respondent *Viva*, *et Salm. ll. cc. cum Aversa*, *Molf. et aliis*, quod eo casu bene adest prudens dubium, quod moribundus vel ante destitutionem noverit suæ damnationis periculum, vel post destitutionem ad illud advertat in aliquo lucido intervallo, in quo præsumitur velle et petere absolutionem signis vere sensibilibus, nempe per suspiria, motus corporis, saltem per anxiam respirationem, quamvis tunc ista signa confessarius non percipiat: sufficiunt enim talia signa in tanta necessitate, saltem ex prudenti dubio præsumta, ad dandam absolutionem sub

conditione; quicquid dicat *Genettus* danda esse absolute; cum enim nullum signum certum adsit, bene advertunt *Petrocorens.* et *Salm. Spor. Holzm. Croix*, *Elbel*, *Viva etc.* absolutionem omnino præstandam esse sub conditione, quæ Sacramenti injuriam reparat, si forte desit materia Sacramenti. Hæc sententia est satis probabilis, non solum extrinsece ex auctoritate tot gravium auctorum, sed etiam intrinsece: saltem ob rationem, quia in casu extremæ vel urgentis necessitatis licitum est uti materia dubia, ex principio maxime apud Theologos probato, ut ait *Juvenin Inst. Theol. tom.* 7. *p.* 554. *et* 557. Hoc casu enim possumus uti opinione adhuc tenuis probabilitatis, ut recte ajunt *Sanch. l.* 2. *de Matrim. d.* 36. *num.* 8. *et Dec. l.* 1. *c.* 9. *n.* 25. *Viva dict. §.* 11. *vers. Ratio*, *et Croix n.* 1162. cum *Gobat.* et fuse probat *Carden. in Prop. damn. ab Innocent. XI. Diss.* 4. *c.* 7. *n.* 48. *cum Nav. Soto*, *et Filguera.* Ratio, quia necessitas efficit, ut licite possit ministrari Sacramentum sub conditione in quocumque dubio; per conditionem enim satis reparatur injuria Sacramenti, et eodem tempore satis consulitur saluti proximi. Et maxime hic advertendum, quod Sacerdos, quando potest, tenetur sub gravi absolvere infirmum, ut dicunt *Mazzotta t.* 3. *p.* 364. *et Suar. Vasq. Con. Sylvest. Cajet.* cum communi apud *Viva l. c.* Utque colligitur ex *c. Si Presbyter*, ubi dicitur: *Si Presbyter pœnitentiam negaverit moribundo, reus erit Animarum.* Bene tamen advertit hic *Roncag. de Pœn. c.* 3. *in fine*, non esse sæpius absolvendum moribundum destitutum intra breve spatium temporis sine novo signo certo, nisi bis vel ter, servata proportionata distantia; quia revera tunc cessat necessitas quæ adfuit in an-

tecedentibus absolutionibus præstitis. Secus vero dicendum, si destitutio perseverat per longum tempus.

483. Dubit. 3. An possit absolvi qui fuerit sensibus destitutus in actu peccati, puta adulterii, duelli? Negant *Genettus p.* 300. *q.* 6. *Habert to.* 6. *p.* 468. *Juen. to.* 7. *p.* 555. *et Conc. p.* 349. *n.* 15. Sed affirmant *Holz. p.* 152. *n.* 594. *v. Sed*, *Auctor de Offic. Conf.* (*apud Croix*) *l.* 1. *q.* 34. et probabilem putat *Elb. p.* 261. *num.* 211. *cum Pontio*, *Carden. Gormaz*, *et Stoz.* Hi dicunt talem infirmum etiam absolvendum esse sub conditione, modo constet fuisse catholicum. Hacque opinione dicunt *Merb. tom.* 2. *p.* 238. *v. Summa*, *et Dupasq. tom.* 8. *p.* 225. quemlibet Sacerdotem posse uti saltem apposita conditione: probatque *Merbesius* auctoritate *D. Augustini loc. c. de Adul. conjug. c.* 28. qui dicit: *Ego non solum alios catechumenos, verum etiam ipsos qui viventium conjugiis copulati retinent adulterina consortia, si desperati, et intra se pœnitentes jacuerint, nec pro se respondere potuerint, baptizandos puto. Quis enim novit, utrum fortassis adulterinæ carnis illecebris usque ad Baptismum statuerant retineri? Quæ autem Baptismatis; eadem Reconciliationis est causa, si forte pœnitentem finiendæ vitæ periculum præoccupaverit.* Objicit *Petrocorensi* S. Doctorem loqui hic de eo tantum qui signum dederit pœnitentiæ, quod infert ex illis verbis, *si intra se pœnitentes jacuerint;* unde (dicit) supponitur, quod tales pœnitentes jam aliquod suæ pœnitentiæ signum dederint; alias quomodo possent nosci intra se pœnitentes? Recte respondet *Merbesius*, quod illud, *intra se pœnitentes*, non debet intelligi absolute, sed dubitanter, nempe si forte pœni-

tentes jacuerint: et hoc fit manifestum ex verbis sequentibus S. Doctoris: *Quis enim novit utrum fortassis adulterinæ carnis illecebris usque ad Baptismum statuerant detineri?* Cum ergo D. August. dixerit, *Quis enim novit*, supponit hujusmodi peccatores nullum conversionis signum præbuisse, alias jam notum esset ipsos statuisse adulterina consortia non detinere. Et hæc sententia satis probabilis mihi est ob eamdem rationem, quæ adducta est in præcedenti Dubio; si enim licite absolvi potest et debet ægrotus sensibus destitutus, qui nullum dederit pœnitentiæ signum, si christiane vixerit, eo quod de ipso prudenter præsumi potest, quod in extremo vitæ, si aliquod lucidum intervallum habet, velit absolutionem sacramentalem recipere; sic etiam potest et debet absolvi (intellige semper sub conditione) homo catholicus, etiamsi in actuali peccato sensibus destituatur; pro hoc enim etiam merito præsumi potest, quod ipse in proximo periculo suæ damnationis constitutus cupiat omni modo suæ æternæ saluti consulere. Dixi *homo catholicus*; nam secus dicendum de hæretico, ut recte advertit *Holzm. n.* 594. Hæretici enim, etiamsi in eo casu dent signa pœnitentiæ, non debent absolvi, nisi expresse absolutionem petant, quia tales numquam prudenter præsumi valent ea signa præbere in ordine ad confessionem, a qua summopere abhorrent.

484. » Secunda. Quando pœnitenti, vel confessario imminet periculum vitæ, quod nec » illum integre confiteri, nec hunc audire pa» tiatur, sufficit integritas formalis. Ratio est, » quia tunc materialis non est possibilis mora» liter, quod valet *seq. cas.*

» 1. Si pœnitens, v. gr. infirmus, uno, alte-

» rove peccato dicto, deficiat, vel sit grave pe-
» riculum, ne deficiat.

» 2. Si infirmus volens confiteri, dum ei » fertur Viaticum, deprehendatur multas con» fessiones fecisse invalidas, et gravitas morbi » non patiatur dilationem absolutionis. *Gran.* » *Dian. p.* 5. *t.* 3. *R.* 75. * (*Vide dicta* » *n.* 260.) *.

3. Si ipse Sacerdos in periculo constitutus vi» deatur ante moriturus, quam pœnitens absol» vatur.

» 4. Si tempore pestis prudentum judicio, » moraliter certum periculum sit, ne confessa» rius inficiatur, qui si tamen totam audire ve» lit, tenebitur ad eam pœnitens.

485. Similiter docet *Concina p.* 339. *n.* 2. *Wigandt tr.* 13. *n.* 102. *Abelly p.* 139. *Bon. de Pœn. D.* 5. *q.* 5. *Sect.* 2. *punct.* 2. *num.* 13. *cum Vasq. Con. etc.* quod; quando infirmus laborat morbo contagioso, et confessarius nequit absque periculo, etiam a longe, ipsum audire diutius immorando; tunc confessarius, audito aliquo peccato; potest eum statim absolvere. Sic etiam probabiliter excusat *Roncag. c.* 3. *qu.* 1. *R.* 2. a confessione materialiter integra, si hæc sit valde prolixa cum gravi nota pœnitentis, dum urgeat necessitas communicandi, vel celebrandi, et non suppetat tempus. Ceterum minime quidem est excusandus is, de quo ob prolixitatem confessionis facile alii suspicarentur ipsum multis esse culpis gravatum.

486. » 5. Si immineat conflictus, vel sit mul» titudo moribundorum, v. gr. in naufragio, » nec possint omnes audiri. In quo casu possent » etiam omnes simul, dicto uno peccato, quod » minus infamat (vel etiam secundum quos» dam, si aliter fieri non possit, dicendo in

» genere se esse peccatores) absolvi, dicendo: » *Ego vos absolvo, etc.* Vide *Sa v. Absolutio,* » *et Conin. de sacr. d. 7. dub.* 5. * (*Non* » *erit autem impotentia sufficiens, si multus fue-* » *rit ad eumdem confessarium concursus, ut* » *volebat prop.* 39. *inter damnatas ab In-* » *centio XI.*) *.

487. » Tertia quando ex confessione certi pec- » cati, vel circumstantiæ timetur merito grave » damnum proprium, vel alienum, sive con- » fessarii, sive alterius, corporale, vel spiri- » tuale, potest id reticeri. Ratio est, quia præ- » ceptum divinum de integritate non obligat cum » tanto incommodo, quod tantum esse posset, » ut peccares confitendo, v. gr. I. Si Sacerdos » certum peccatum sit revelaturus (intellige cum » *Con. Card. de Lugo art.* 26. *n.* 527. quod » pœnitens ipse non teneatur revelare). II. Si » sciat, v. gr. mulier, ex certo peccato sibi, » vel confessario fore periculum ruinæ. III. Si » pœnitenti inde immineat grave damnum, vel » periculum vitæ, vel famæ. In his tamen ca- » sibus videtur requiri necessitas confitendi, v. » gr. ob Communionem annuam, vel si longo tem- » pore alioqui esset differenda. * (*Dicunt Lugo,* » *Henr. etc. apud Salm. de Pœn. c.* 8. *num.* » 123. *sufficientem etiam habere necessitatem di-* » *midiandi Confessionem, qui esset in peccato* » *mortali, et deberet per duos, vel tres dies* » *alium Confessarium expectare.*) *. Vide *Fill.* » *t.* 27. *c.* 6. *Card. de Lugo l. c.* Ubi monet, » talia damna, aut pericula non facile fingenda » esse; et quidem in Religioso vix posse locum » habere.

» Quarta. Si quis aliquod peccatum, vel cir- » cumstantiam non possit confiteri sine violatio- » ne sigilli; v. gr. si invalide absolvisses simo-

» niacum, nec posses confiteri, nisi illi, qui
» facile inde posset conjicere, quisnam ille esset.
488. » Ex omnibus supra dictis sequitur ex-
» cusari etiam sequentes ab integritate materia-
» li ; I. Qui habent casum reservatum, de quo
» infra, et *Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* 12. * (*Sed*
» *circa hoc vide num.* 265. *v. Qu. II.*). II.
» Scrupulosum, qui perpetuo angitur de oblitis.
» (* *Ita etiam Holzm. n.* 550. *cum comm.*, *et*
» *Elbel n.* 150. *cum Laym. Ills. et Stoz.*) *.
» III. Quem Sacerdos absolvit ante finem, no-
» lens omnia audire, aut habet *Bon.* hic. IV.
» quem fallit memoria, ita ut dicat, se scire
» in genere, quod peccaverit mortaliter, non
» occurrere autem speciem peccati : etsi tunc ve-
» niale aliquod addere sit consultum. Ita *Co-*
» *nin. et Laym. l. c.* contra *Sot. et Medinam.*
» V. Eum qui extreme rudis, vel simplex dicit
» se dolere de peccatis, nullum tamen in spe-
» cie, ne veniale quidem, sciat dicere : qui
» etsi, speculative loquendo, posset absolvi,
» practice tamen non expedit, sed data bene-
» dictione permittatur communicare. Ita *Laym.*
» *l. c.* VI. Qui aliquod peccatum non potest
» confiteri sine complicis infamatione, v. gr. si
» peccasses cum matre, vel sorore, quam con-
» fessarius nosset, tunc enim, si alium confes-
» sarium non potes habere, quem alias adire
» tenereris, sufficeret, immo deberet dici, quod
» animo cum ea, vel in genere cum aliqua for-
» nicationem, vel incestum commisisses, reti-
» cendo gradum primum, vel secundum, quoad
» licebit sine manifestatione complicis, cum pro-
» posito confitendi integrè Sacerdoti alteri pro-
» xima occasione. Ita probabiliter *Nav. cap.*
» 8. *Bon. Conin. Valent. Præp. hic dub.* 6.
» *Gormaz etc.* Ratio est, quia quando duo præ-

» cepta divina concurrunt, naturale et positivum, » quæ simul servari non possunt, præferendum est » naturale, quia strictius obligat. Etsi proba- » bilius contrarium docent *Filliuc. Suar. Vasq.* » *Less. Card. de Lugo art.* 16. *n.* 394. *Hurt.* » *Con. et alii commun.* Unde talis saltem non » tenebitur tacere id peccatum, ne complicem » infamet, nisi commode possit (quod *Card.* » *de Lugo*) extendit etiam ad non complicem, » sine cujus manifestatione peccatum explicari » non potest; ideoque confessario curandum, ne » nominentur personæ, nisi ad pœnitentis di- » rectionem opus esset; tunc enim infamia ista » non tanti æstimatur, eamque sibi imputet, » qui peccavit. Conferendum tamen est com- » modum directionis cum infamia. Ratio supra- » dictorum omnium est, quia in his casibus » moraliter non potest fieri confessio materiali- » ter integra. *Laym. c.* 8. *Fagund. p.* 1. *c.* 3. » Vide *Dian. p.* 3. *t.* 4. *Res.* 64. *et* 131. *et* » *p.* 1. *t.* 7. *Res.* 49. *lib.* 2. *c.* 11. *d.* 11. » *Tamb. de exped. conf. d.* 2. *cap.* 9. §. 2. » ubi docet, probabile esse, quod talis pœni- » tens propter solam consolationem, quam sen- » tit ab amico, vel docto confessario, possit » ei confiteri, etsi alium habere possit.

489. An sit obligatio confitendi peccatum mortale quod non possit explicari sine manifestatione complicis? *Prima* sententia negat, et hanc præter *Nav. et alios apud Busemb. ut supra*, tenent *Hostiens. et Innoc. in c. Omnis de Pœn. et Rem. ac Diana p.* 1. *tract.* 7. *R.* 49. *cum Soto*, *et Petig.* Ratio quia (ut dicunt) præceptum naturale servandi famam proximi præferendum est positivo servandi integritatem confessionis; et hanc probabilem putat *Busemb. et Mazzotta t.* 3. *num.* 368. *cum Bon. Med. etc.*

Secunda vero sententia communis, quam sequimur, affirmat, et hanc tenent *Gonet D.* 10. *q.* 4. *Pal. p.* 11. *n.* 7. *Conc. p.* 341. *n.* 6. *Juenin. t.* 7. *p.* 469. *et Salm. cap.* 8. *n.* 128. *cum S. Bonav. S. Antonin. Cajet. Suar. Lugo, Laym. Sylvest. Tol. Vasq. Ang. Con. Pontio*, et aliis plurimis, ex *D. Th.* qui *Opuscul.* 12. *q.* 7. sic ait: *Si speciem peccati* (pœnitens) *exprimere non possit, nisi exprimendo personam cum qua peccavit, puta si cum sorore concubuit, necesse est, ut exprimendo peccati speciem exprimat personam. Sed si fieri potest, debet quærere talem Confessorem, qui personam sororis non cognoscat.* Et idem docet *S. Bernard. in Form. Hon. vitæ*, dicens: *De nullo sinistre loquaris, nisi in Confessione, ubi non potes aliter manifestare peccatum tuum.* Ratio est, quia præceptum integre confitendi servari debet semper ac licite servari potest; satis autem licite in casu nostro servari potest, cum manifestatio alieni criminis non sit illicita, quando fit ex rationabili causa, ut docet idem *D. Th.* 2. 2. *qu.* 73. *ar.* 2. ergo servari debet; et sic respondetur rationi oppositæ primæ sententiæ. Ultraquamquod, complex consentiendo in peccato jam amisit jus ad suam famam in ordine ad confessionem illius peccati. Diximus *peccatum mortale*; nam ob peccatum veniale explicandum, aut mortale alias confessum, non licet grave crimen alterius manifestare, ut recte dicunt *Lugo d.* 16. *n.* 412. *et* 413. *Viva q.* 5. *art.* 7. *n.* 5. *Tamb. lib.* 2. *c.* 9. §. 2. *n.* 15. *et Ronc. c.* 3. *q.* 3. *R.* 1. contra *Renzi*, *et Verris.*

Tenetur vero pœnitens, quando commode potest, alium petere confessarium, cui incognita sit persona complicis, ut ejus fama servetur, nec satis probabilis videtur opinio, quam teneat

Tourn. Prœl. Theol. t. 9. *p.* 207. *v. Dixi*, *Renzi c.* 2. *sect.* 2. *qu.* 10. *cum Fag.* qui citat *Suarez* (sed non bene , ut mox videbimus) , item *Med. et Gerson. apud Lugo d.* 16. *n.* 392. nempe quod hoc sit tantum de consilio ; nam communiter hoc esse de præcepto dicunt *Suar. d.* 34. *sect.* 2. *n.* 1. ubi : *Si Pœnitens possit ei confiteri , qui non cognoscit personam complicis , tenetur id facere ; et in hoc omnes conveniunt. Laym. c.* 8. *num.* 12. cum communi , *Antoine p.* 607. *num.* 59. *Roncag. c.* 4. *q.* 3. *R.* 2. *Viva qu.* 5. *art.* 7. *n.* 5. qui habet certum , *ac Lugo l. cit. cum Vasq. et Con.*

490. Dixi , *quando commode potest*, nam juxta plurimorum sententiam excusant pœnitentem ab exquirendo alium Confessarium sequentes causæ , nempe I. Si urgeat periculum mortis , aut præceptum annualis Confessionis vel Communionis , ita *Sporer p.* 226. *n.* 472. *et Viva dict. ar.* 5. II. Si pœnitens non celebrando vel communicando incurreret infamiæ notam , ita *Suar. d.* 34. *sect.* 2. *num.* 13. *Lugo d.* 16. *n.* 416. *Ronc. et Renzi l. c.* III. Si quis existeret in peccato mortali , et deberet expectare ultra biduum , ut *Suar. l. c. n.* 8. *Viva l. c.* et *Renzi , cum Fagund.* Sed mihi videtur durum esse ei qui est in mortali manere sine absolutione etiam per diem ; et huic non videtur dissentire *Antoine c.* 2. *qu.* 13. *R.* 3. ubi dicit absolute non teneri ad expectandum , qui est in statu culpæ mortalis , et *Lugo n.* 416. putat talem minus obligari ad differendam Confessionem , licet postea sic subdat : *Non parum hic faciet , si per biduum differt Confessionem.* Et *Herincx , ac alii apud Salm. c.* 8. *n.* 23. nimiam putant dilationem bidui , vel tridui. IV. Si credatur complex cessisse juri suæ famæ , puta si frater

peccavit cum sorore, quam scit sejungi non posse a comitatu matris, ut alium adeat Confessarium, *Ronc. l. c.* V. Si alicui solito quotidie celebrare vel communicare grave esset omittere celebrationem, vel Communionem, *Lugo d.* 16. *n.* 416. VI. Si quis difficulter alteri quam consueto Confessario conscientiam aperiret, *Ronc. ib.* VII. Si alias privaretur Jubilæi, vel indulgentiæ beneficio; *Renzi l. c. cum Colonio, et Fagund. apud Lugo d. num.* 416. VIII. Sæpe excusantur matres et uxores manifestantes peccata filiorum et virorum Confessario qui hos novit; id enim communiter faciunt ad consilium petendum, vel ad leniendum dolorem; alioquin ipsis nimis durum foret novos Confessarios adire; *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1145. IX. Si quis propter consolationem, quam sentit ab amico vel docto confessario, nollet alium quærere, cum plures DD. ut *Nav. Less. Azor. Cajet.*, *et Tann.* (vide dicta *l.* 3. *num.* 973. *v. Sed*), dicant non esse plus quam veniale manifestare crimen proximi uni vel alteri viro probo; unde ait *Tamb.* satis excusari ab hujusmodi culpa veniali, qui ob præfatam causam crimen complicis cogniti Confessario prudenti patefaceret.

491. Hic autem sedulo advertenda est Bulla N. SS. P. Bened. XIV. incipiens, *Ubi primum quam* reperies in fine hujus libri Decr. IV. ubi Pontifex rigorose prohibet confessariis, ne exquirant a pœnitentibus nomen complicis peccati. Ibi enim maxime detestatur praxim illorum, *qui a pœnitentibus* (verba Bullæ) *complicis nomen exquirerent, atque ad illud sibi revelandum, non inducere modo suadendo conarentur, sed quod detestabilius est, denuntiata quoque, nisi revelarent, absolutionis sacramentalis nega-*

tione, prorsus adigerent atque compellerent. Deinde Pontifex contravenientibus sequentes pœnas imponit dicens : *Statuentes insuper, ut quicumque ausus fuerit docere licitam esse hujusmodi praxim, prout ea in re relato nostro Brevi reprobatur, vel scribere aut loqui præsumserit in ejusdem damnatæ praxis defensionem, vel ea quæ in dicto Brevi contra eorumdem praxim decreta sunt impugnare, aut in alienos sensus temere detorquere, seu interpretari, incidat ipso facto in excommunicationem, a qua non possit nisi a nobis absolvi.* Loquens autem de *Confessariis exquirentibus, eidem pœnitenti, si manifestare renuerit, Sacramentalem absolutionem denegando;* dicit, *Noverint sese, ultra peccati letalis incursum, suspensioni ab Officio audiendarum Confessionum, aliisque etiam gravioribus pœnis fore subjiciendos.* Et inferius addit Pontifex, quod quicumque non ex confessione sua, sed aliunde aliquem noverit confessarium exquirentem nomen complicis cum denegatione absolutionis, tenetur illum intra solitum terminum denunciare sub pœnis consuetis. Excipit tamen casum, quo confessarius ex simplicitate hoc faceret, dicens : *Quamvis imprudens et malus, simplex tamen quidam et nudus actus fuerit, idest iis circumstantiis destitutus, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in nostro brevi reprobatam tamquam ad licitam eumdem Confessarium suspectum reddant.*

Recte autem dicunt *P. Conc. p.* 693. *n.* 21. et Auctor *Commentar. apud Antoine p.* 506. quod hic Pontifex tantum damnavit illorum abusum confessariorum, *qui tum procurandæ complicis* (ut loquitur Bulla) *correctionis, aliorumque bonorum specioso prætextu colorare, tum emendicatis quibusdam Doctorum opinioni-*

bus defendere non dubitarent. Ceterum confessarii bene possunt et teneutur, ad integritatem confessionis servandam, exquirere circumstantias necessarias, nempe vel quæ speciem mutant, vel exquirendæ sunt, ut pœnitentis conscientiæ consulatur, puta si confessarius exquirat, an persona complicis sit in primo vel secundo gradu, si ligata voto, si sit ancilla, si habitet in eadem domo, licet veniat in cognitionem complicis.

492. Præterea, ultra necessitatem explicandi circumstantias peccati, *Mazz. t. 3. p. 369. n. 1. ex Lugo, Soto, Armilla, Diana, Aversa*, etc. loquens de præfata Bulla, sic ait: » (Si gravia damna timerentur a complice, quæ solus confessarius posset impedire, esset ei manifestandus complex) ». Auctor autem citatus *Comment. in Atoine l. c.* sic dicit: » : (Accidere interdum potest, ut adigendus sit pœnitens ad revelandum complicem, cum nempe agitur de gravibus malis vitandis, quæ in perniciem Reipublicæ vergere possunt. Ut impediatur malum, si fieri potest, obligatur pœnitens ad exquirendum consilium Confessarii, qui pro sua prudentia aut per se, aut per ipsum pœnitentem remedia conquirat, et nisi revelare velit pœnitens, minime est absolvendus; nam ex lege non minus justitiæ quam caritatis, tenetur ille pro virili curare, ut in tuto sit publica salus. De damno vitando quando privatæ alicui personæ imminere potest, non loquor, nam fere semper suppressis complicum nominibus consilium præbere potest Sacerdos) ». Ita præfati AA. Hic tamen quid de hoc sentiam, mihi lubet exponere. Nulli dubium quod aliquando tenetur pœnitens complicem manifestare ad aliquod grave damnum impediendum; sed specta-

ta tam rigorosa (ut vidimus) Pontificis prohibitione, ad finem vitandi proximi infamiam, Sacramenti injuriam, sigilli violationem, scandalum, etc. prout exprimitur in Bulla, non est licitum. Confessario nomen complicis exquirere ad finem faciendæ correctionis. Unde, casu quo pœnitens vere teneatur complicem patefacere, tantum poterit confessarius pœnitenti imponere in genere, ut complicem revelet alicui, qui scandalum possit impedire, sed numquam licebit confessario dicere, *revela mihi.* Si vero pœnitens ex se, et sponte sua rogaret confessarium, ut complicem corrigeret, tunc confessario multa prudentia opus est, nam ordinarie loquendo non expedit, ut se immittat in hujusmodi rem; ipsi enim tantum incumbit curare damnum sui pœnitentis, non alienum, et solummodo intra confessionem, non extra; et ex alia parte confessarius difficulter assumet hoc munus corrigendi sine periculo scandali, et offensionis sacri ministerii.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones Confessionis?

493. » RESP. Præter integritatem sunt hæ » tres: Prima, *ut sit vocalis*, scilicet ordinarie, idque propter usum, et praxim Ecclesiæ » graviter obligantem, nisi subsit justa causa, » ut impotentia sive physica, sive moralis, » quæ si adsit, potest fieri nutu, scripto, » aliove signo: v. gr. si quis ob anxietatem » loqui non possit, aut puella supra modum » verecunda aliter se non possit explicare, » quam scripto, quo a confessario lecto, ad» dat voce, de his me accuso. *Suar.*, *Vas» quez*, *Card. de Lugo*, *Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* » 6. *num.* 3. * (*Ita etiam Salm. de Pœn. c.* » 7. *num.* 11. *cum Vasq. Can. Pal. Con. etc.* » *Idque expressum habetur in* Extrav. Inter » cunctos, de Privil. *ubi dicitur:* Nisi articu» lus necessitatis occurrat, sanctificanda est oris » confessio. *Idem dicunt præfati AA. de eo,* » *qui ob impedimentum linguæ valde gravem* » *difficultatem se confitendi voce experitur. I-* » *dem sentit Tamb. de scrupuloso, qui putat* » *scripto melius se explicare*) *. Immo qui ali» ter non potest, tenetur juxta communem sen-

» tentiam confiteri per nutus, aut scriptum » tempore præcepti: etsi id quoad scripturam » non admittant *Nav. Tol. Sot. Val. Dian.* » extra articulum mortis. * (*Vide dicta num.* » 429. *in fin. et num.* 479.) *. Vide *C. de* » *Lugo d.* 15. *num.* 87. Similiter suadendum » esse surdis, ut confiteantur scripto (licet ad » id non teneantur), ne ab aliis audiantur: » eamdemque ob causam eos non interrogandos, » nisi de plane necessariis, ex *Possev.* docet » *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 127. *et p.* 5. *t.* 6. » *R.* 5.

Unde resolves.

» Is, qui extra necessitatem totam Confessio» nem facit nutu vel scripto, mortaliter peccat, » ac consequenter non absolvitur. *Dian. p.* 3. » *t.* 4. *R.* 127. *ex Sylvio.* Vide *Fill. to.* 1. *tr.* » 7. *c.* 1. *Con. d.* 7. *dub.* 1. *Suar. d.* 21. *sect.* » 2. *n.* 5.

494. » Secunda conditio, *ut sit secreta*, id » est, ut fiat soli Sacerdoti, non quidem ex » necessitate, sed usu Ecclesiæ. Publica au» tem, qualis in naufragio, prælio, hospitali, » ubi alii adjacent, vel per interpretem fit, » non obligat (saltem respectu peccatorum » occultorum), nisi ex caritate sui, eum, » qui in articulo mortis dubitat de contritione; » ac tum adhuc sufficit ea confiteri, quæ mi» norem pariunt infamiam. Ita *Suar.*, *Fagun.* » *Dian. p.* 3. *tr.* 4. *R.* 29. etc.

Unde resolves.

» Si quis peccata in prioribus Confessionibus » oblitus esset, non teneatur etiam et in ar-

» ticulo mortis ea confiteri publice, vel per » interpretem: quia peccatorum oblitorum con- » fessio tantum obligat ex præcepto positivo » divino, quod hoc in casu cessat. V. *Laym.* » *cap.* 6. *Dian.* *p.* 3. *t.* 4. *R.* 128. *et* » 129.

495. » Tertia conditio, *ut sit vera:* quod » requiritur essentialiter in materia substantiali, » et necessaria; quia alias in re gravi decipe- » retur judex, neque esset confessio integra, » ideoque irrita. Non tamen in materia libera, » tum quia falsitas signi in accusatione circa » materiam accessoriam non facit sententiam » irritam: tum quia talis tantum peccat venia- » liter, cum non sit graviter injurius Sacer- » doti, nec Sacramento. Ita *Navarr.* *Suar.* » *etc.*

Unde resolves.

496. » 1. Non est mortale, nec irritat Sa- » cramentum I. Si in confessione mentiaris le- » viter circa res non pertinentes, aut non ne- » cessarias ad Sacramentum: v. gr. si histo- » riam falsam narres, vel si neges veniale, » vel mortale, quod non teneris confiteri.

An peccet graviter, qui negat confessario peccatum aliquod veniale commissum, aut mortale alias confessum? Affirmant *Cajet. in* 2. 2. *D. Thomæ q.* 69. *art.* 1. *Armilla apud Renzi cap.* 2. *sect.* 2. *q.* 3. Quia (ut dicunt) hic videtur gravem irreverentiam Sacramento irrogare: et de hoc valde dubitat *P. Conc. pag.* 281. *num.* 6. *ex D. Th. l. c.* qui ait: *Si confiteri noluerit veritatem quam dicere tenetur, vel si eam mendaciter negaverit, mortaliter peccat.* Unde *P. Concina* non excusat a mortali

qui hoc advertenter faceret, eo quod se exponeret periculo gravis culpæ. Sed omnino tenendum oppositum cum sententia communi, quam tenent *Busemb. ut supra*, *et Lugo d.* 16, *num.* 98. *Laym. cap.* 8. *num.* 5. *Antoine pag.* 511. *quæst.* 13. *Anacl. pag.* 600. *num.* 17. *Holzm. num.* 556. *Roncagl. cap.* 5. *qu.* 5. *R.* 1. *Renzi l. cit. et Bonac. p.* 2. §. 2. *num.* 12. *cum Suar. Sanchez*, *Reg.* et aliis passim: ratio, quia cum illa non sit materia necessaria Sacramenti; tunc minime decipitur Confessarius in re gravi. Ad textum autem *D. Thomæ* clara est responsio; ibi enim S. Doctor tantum loquitur de nolente in judicio civili fateri veritatem, quam dicere tenetur: sed in foro sacramentali certum est ex Tridentino nullam esse obligationem confitendi venialia; unde negatio venialis commissi, vel mortalis jam confessi non excedit malitiam simplicis mendacii.

» II. Si falso te accuses de veniali; quod tamen mortale grave erit, si id facias non dando aliam materiam, cum sic formam reddas irritam, et Sacramentum: nisi tamen facias ex scrupulo, perturbatione. Ita *Suarez*, *Fill. tom.* 1. *tr.* 7. *c.* 4. *Laym. lib.* 4. *t.* 6. *cap.* 8. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *Res.* 96.

497. » 2. Sacrilegium est, et absolutio nulla. 1. Si mortale, quod confiteri teneris, et putas esse, neges, aut tegas, ne intelligatur. 2. Ut communiter docetur contra *Sylv.* si mortale tibi falso imponas, nisi tamen fiat ex simplicitate, et scrupulo, etc. 3 Si neges, vel mentiariis circa peccata alias rite absoluta, quando Confessarius, ut Judex, vel Medicus de iis aliquid, ut necessarium ad præsentem Confessionem interrogat. *Card. de Lugo d.* 14. *sect.* 10. *Tamb. lib.* 2. *cap.* 12.

» §. 2. secus si ad præsentem Confessionem non » faciat *ibid.*

Si quis affirmat peccatum mortale, quod non fecit, vel negat fecisse quod fecit, duplex mortale committit, unum sacrilegii contra virtutem Religionis ob reverentiam Sacramento debitam, alterum mendacii sibi graviter perniciosi contra virtutem veracitatis; ita recte *Holzman num.* 554. *et Sporer num.* 482. *cum aliis passim.*

ARTICULUS IV.

Quando confessio sit invalida, et quomodo iteranda?

498. » Resp. 1. Id contigit ex duplici capi- » te. Primo ex parte confessarii; si jurisdi- » ctionem non habuit, vel certe impeditam per » censuram .* (*Semper ac per ipsam sit vi- » tandus, secus si sit toleratus; Salm. de* » *Pœnit. cap.* 9. *num.* 18. *Roncaglia cap.* » 1. *qu.* 1. *et alii passim*).* ; vel si for- » mam substantialiter vitiavit, vel non inten- » dit absolvere, vel peccatum nullum intel- » lexit.

499. » Dico *nullum*; quia si ob surditatem, » somnum, vel distrationem, aliqua, licet » mortalia, non intellexerit, sine culpa pœ- » nitentis, probabilius est valuisse absolutio- » nem, ac postea tantum repetenda esse non » audita, ut contra *Sylv. Anton. Navar* et » alios docent *Henriq. Laym. lib.* 5. *tr.* 6. » *c.* 9. *Dian. p.* 4. *t.* 4. *R.* 198. Addo, » *sine culpa*: quia si semidormienti mala fide » confitearis, peccas, et confessio est invali- » da, ideoque repetenda, *l.* 1. *c.* 10. §. 3. » Denique addunt aliqui cum *Tol.* si confessa- » rius indoctus non potuit discernere mortale, » et veniale, invalidam esse. Verum id *Sua-* » *rez*, *Laym.* et alii passim rejiciunt, et qui- » dem etiamsi confessarius putasset esse veniale, » quod fuit mortale; ideoque confessionem bo- » na fide tali factam non esse opus repetere. » Ita *Henr. Sanch.* 1. *mor.* *c.* 10. *num.* 69. » *Dian. part.* 3. *t.* 4. *R.* 121. contra *Vasq.* » Dixi, *bona fide*, quia, si mala fide, v. g. » quia quæsivisti talem confessarium, qui tibi » mederi non possit, debes repetere: cum enim » actu peccaveris, dum confitereris, non fui- » sti rite dispositus, ideoque nec absolutus.

» *Tamb. l. 2. cap. 10. §. 3.* * (*Tunc igitur* » *debet repeti Confessio ob ignorantiam Con-* » *fessarii, quando pœnitens jam novit eum in-* » *sufficientem; vel quando clare videt Confessa-* » *rium non percipere gravitatem sui peccati*, » *Salm. de pœnit. c. 9. num. 26. et 29.* » *Suar. d. 28. sect. 2. num. 12. et Lugo d.* » *16. num. 602. cum Gabr. Henr. Med. Syl-* » *vio, Hurt. etc.*). Denique si finita confessio- » ne intelligas confessarium aliqua non perce- » pisse, sive propter somnum, sive distractio- » nem, nescias autem, quæ sint illa, teneris » repetere confessionem, si brevis fuerit, quia » de singulis prudenter potes dubitare: si au- » tem longa fuerit, ait *Tamb. l. c.* non teneri » ob rationem contrariam; et satis esse confite- » ri, quod dubites, an aliquod ex tuis pecca- » tis confessor perceperit. * (*Sic etiam tenent* » *Salm. cap. 9. n. 24. cum Dicast. et Leand. qui* » *dicunt, Christum D. non præsumi imposuisse* » *præceptum integritatis cum tanto onere scili-* » *cet omnia peccata repetendi in tali casu; et* » *idem docet Lugo d. 16. n. 607. cum Sanch.* » *etc. communiter*) *.

500. Recte notant *Salm. de Pœnit. c. 9. n. 26.* cum *Lugo, Pal.* quod confessarius non tenetur de singulis peccatis certum formare judicium, sed tantum de obviis, et claris. Et idem ajunt *Tamb. cum Sylvest. et Holzm. num. 727. cum Sporer, et communi.* Deinde dicunt *Salm. d. c. 9. num. 25.* cum *Suar. Lug. etc.* quod, si pœnitens confiteatur peccatum, quod nec ipse, nec confessarius noverit esse mortale, si postea noverit certo fuisse mortale, non tenetur iterum confiteri. Vide dicta *num. 479. in fine.*

Eodem loco docent *Salm. cum Soto Suar. Con. Lugo, Pal. Bon. etc.* non esse similiter ite-

randam confessionem factam bona fide confessario nescienti discernere species, et numerum: neque inter mortale, et veniale etiam in casibus obviis. Ratio, quia, etsi debita pœnitentia non imponatur, absolutio utique valida est, dum ex utraque parte concurrunt jam requisita ad valorem Sacramenti. Sic enim censendum est, Christum Dominum hoc Sacramentum instituisse, cum tales defectus passim contingant. Hoc tamen dico intelligendum, nisi constet, numerum, vel species explicatas non fuisse; alias integritas confessionis certo supplenda est, ut recte advertunt cum communi *Lugo dist.* 22. *n.* 77. *Elbel p.* 276. *n.* 254. *et iidem Salm. cap.* 12. *num.* 49. *cum Gabr. et Dicast.* Quia, licet prior Confessio fuerit valida, confessio tamen præsens facienda est cum debita integritate.

501. » Secundo. Invalida est ex parte pœnitentis, si fuit excommunicatus, de quo infra: si mortale tacuit; vel de eo se falso accusavit, si mortaliter negligens fuit in examinanda conscientia: item si non fuit attritus (quod patere solet inde, si sponte quæsierit confessarium surdum, indoctum, cæcum, etc. Vide *Sanch. l. c.*): si nolit tollere occasiones, etc. V. *Dian. p.* 4. *t.* 4. *R.* 201. quibus addi potest ut plurimum, si peccatum carnale confessus sit suo complici. * (*Hoc hodie certum est ex Bulla Bened. XIV. sub pœna excommunicationis in absolventem Papæ reservatæ. Vide Decret. I. Bened. XIV. in fine hujus libri, et vide dicenda ex num.* 555.

» Resp. 2. Si confessio apud eumdem confessarium iteretur, sufficit uno verbo in communi se accusare de peccatis ante illi

» cognitis, dummodo is eorum recordetur, » saltem in confuso, aut status, ac vitæ ho- » minis in communi, aut pœnitentiæ a se » impositæ, ut docent *Vasq. Tol Laym. Sa*, » *Dian. p.* 3. *tr.* 4. *R.* 123. Immo si nihil » horum, sed tantum quod sibi confessus fue- » rit, recordetur, valide, etsi illicite, ab- » soluturum putat *Laym. et Dian. l. c.* I- » dem absolute docet *Granad. et Mercerus in* » 3. *p. q.* 9. *num.* 1. cum quibus *Dian. p.* » 5. *t.* 14. *R.* 51. se retractans, probabile » censet, quod etiam licite possit absolvere.

502. Quæritur an sit repetenda confessio, si Sacerdos oblitus fuerit peccata audita, antequam absolutionem impertierit? Commune est apud DD. non esse repetendam Confessionem factam eidem Confessario, quando illa fuit prolixa, aut absolutio fuisset dilata, et confessarius recordaretur saltem in confuso status pœnitentis. Ita *Nav. Sylv. etc.* quos citat et sequitur *Suar. d.* 22. *sect.* 6. *in fine*, *Laym. cap.* 9. *num.* 6. *Con. d.* 7. *dub.* 11. *num.* 109. *Bon. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 3. *num.* 15. *Croix num.* 1216. cum communi.

Dubium 1. est, an repetenda sit confessio apud eumdem confessarium, quando confessio fuit invalida? *Prima* sententia probabilis, quam tenent *Suar. l. c. num.* 7. *et Con. l. cit.* distinguit, et dicit quod si confessio fuit nulla defectu alicujus partis essentialis in Sacramento, nempe quia defuit dolor, aut integritas in pœnitente, aut jurisdictio in Confessario, tunc tota repetenda est. Ratio, quia eo casu confessio non fuit sacramentalis. Et huic sententiæ consentiunt in parte *Palud. Adrian. Moya*, et *Ills. apud Croix n.* 1216. scilicet casu quo confessio fuit irrita defectu jurisdictionis in confessario, quia

tunc fuit facta non judici. Secus vero, si confessio fuit invalida ex parte confessarii ratione tantum sui muneris, nempe quia ipse non bene pronunciaverit formam, vel non habuerit intentionem absolvendi. Et hoc est commune apud omnes (ut ait *Croix l. c.*), modo confessarius reminiscatur status pœnitentis.

Secunda vero sententia communior, et non minus probabilis, quam tenent *Nav. c.* 9. *n.* 19. *Lugo d.* 16. *n.* 638. *Tamb. l.* 3. *c.* 2. *n.* 9. *Diana p.* 3. *tr.* 4. *R.* 123. *cum communi*, *Laym. cap.* 9. *num.* 6. *cum Sa*, *S. Anton. Sylvest. Med. Vasq.* item *Bon. Val. Aversa*, *et alii apud Croix d. n.* 1226. dicit, quod undecumque defectus evenerit, sive ex parte confessarii, quia defuit jurisdictio, sive ex parte pœnitentis, quia defuit dispositio aut integritas, non est opus repetere confessionem, sed sufficit si confessarius recordetur status pœnitentis, vel resumat notitiam ejus in confuso, et pœnitens in communi se accuset de omnibus prius confessis. Ratio, quia, licet prima confessio non fuerit sacramentalis, utpote sacrilega, vel facta non judici, tamen ratificatio illius, dum pœnitens deinde in generali se accusat de culpis confessis, conjuncta cum notitia antecedenter habita a confessario, bene sufficiens reputatur. Item, quia (ut probabiliter censet *Croix l. c.*) talis confessio, cum facta fuerit in ordine ad absolutionem recipiendam, sufficienter dicitur etiam sacramentalis, quatenus ipsa etiam ad sigillum sacramentale obstringit.

Non autem placet sententia *Lugonis n.* 638. quam sequitur *Aversa apud Croix n.* 1217. nempe quod si pœnitens ex mera narratione dixerit confessario peccata sua, et postea de illis in communi se accuset, tunc pariter sufficiet quod

confessarius de ipsis in confuso recordetur. Sed verius dicendum cum *Croix l. cit.* tunc omnino repetendam esse confessionem. Ratio, quia nulla confessio tunc adfuit sacramentalis, nec prima, nec secunda: non prima, quia peccata non fuerunt manifestata in ordine ad absolutionem, ita ut de illis confessarius non teneretur ad sigillum sacramentale: non secunda, quia peccata non sunt sigillatim confessa, ut requiritur in Tridentino, ubi dicitur, quod in confessione sacramentali debent explicari omnia et singula peccata.

Dubitatur 2. Quid si confessarius ne confuse quidem recordetur status pœnitentis, sed tantum pœnitentiæ injunctæ? Hoc sufficere ad absolvendum dicunt *Nav. c.* 9. *n.* 19. *et Busemb. ut supra cum Vasq. Tol. Laym. Sa, etc.* Et ratio videtur esse quia ex ipsa notitia pœnitentiæ poterit confessarius efformare judicium de statu pœnitentis.

Dubitatur 3. Quid si confessarius nec meminerit status pœnitentis, nec pœnitentiæ injunctæ, sed tantum quod pœnitentiam imposuerit? Adhuc hoc casu dicunt *Suar. et S. Anton. Sylvest. Pal. apud Croix n.* 1216. sufficere, si memoretur imposuisse pœnitentiam. Sed huic non acquiesco, quia Sacerdos, dum sententiam profert, debet efformare judicium saltem de statu conscientiæ pœnitentis. Casu vero quo Confessarius non imposuisset pœnitentiam, nec haberet nunc notitiam saltem confusam status pœnitentis non poterit quidem licite absolutionem impertire, ut recte dicunt *Lugo n.* 642. *Croix n.* 1218. *et Laym. cum aliis supra cit.* quia tunc non posset convenientem imponere pœnitentiam. Si tamen tunc absolveret, facta confessione in communi, valide absolveret, ut *Laym. c.* 9.

n. 6. *in fine*, et *Croix* l. c. *cum Aversa*, *Illsung*, et *Diana*.

503. » Resp. 3. Raro obest defectus ex parte confessarii, si pœnitens eum inculpabiliter ignorat; quia in confessione sequenti absolvetur etiam ab iis, a quibus se bona fide absolutum putabat.

Unde resolves.

» Is, qui a puero peccatum aliquod grave,
» v. gr. mollitiem, inculpabiliter omisit, vel
» quia putavit leve esse, vel nullum, non ideo
» tenetur repetere alia peccata (vel confessio-
» nes intermedias), sed hoc tantum, ut do-
» cent *Bon. Sanch.* t. 1. *lib.* 1. c. 16. *Vasq.*
» *in* 1. *p.* t. 4. q. 92. *Sanchius*, *Laym. hic*
» c. 9. addens, si simplex rusticus, qui tota
» vita tantum fecit confessiones generales, nihil
» confitens in specie, nec aliter instructus sit,
» etsi valde is sit absolutus, cum onere, ut
» cum melius cognoverit, omnia subjiciat clavi-
» bus; si tamen veniat, quando ingens est co-
» pia pœnitentium, ut tunc disponi non possit
» ad omnia repetenda, posse eum absolvi, au-
» ditis tamen peccatis ab ultima confessione fa-
» ctis, cum obligatione, ut melius faciat. Ita
» *Laym.* l. c. c. 9. *num.* 4. Vid. *Dian.* p. 3. t.
» 4. R. 108. ubi addit ex *Nav. Sylv. Becan.*
» *Vasq. Regin.* c. 1. t. 6. c. 5. *sect.* 4. *num.*
» 153. et *Joan. Sancio*; quod etsi ex errore
» culpabili mortaliter, peccatum tale, v. gr.
» mollitiei, vel numerum aliamve circumstan-
» tiam necessariam omiseris, non ideo teneris
» repetere confessiones intermedias bona fide,
» et legitime factas (in quibus ex naturali obli-
» vione defectum illum non fueris confessus),
» cum validæ fuerint, et maneant validæ.

Opinio supra enunciata apud *Busem.* nempe quod possit dimidiari confessio ob copiam pœnitentium (quamvis *Laym. l. c.* hanc non absolute teneat) est proscripta ab Innoc. XI. in Prop. 59. quæ dicebat: *licet sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. gr. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis aut Indulgentiæ.*

504. Quod autem ad confessionem rusticorum pertinet, dicit I. *Tamb. Meth. Confess. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 9. *cum Hurt.* quod rustici, et pueri, qui bona fide confessi sunt, omittendo explicare species, et numerum suorum peccatorum, non sunt cogendi ad confessiones repetendas; sed hoc omnino est improbabile, quia, licet hujusmodi rustici non teneantur repetere integre confessiones præteritas, cum illæ satis fuerint validæ, ut dicunt communiter et merito *Pal. p.* 12. *num.* 3. *et Salmant. cap.* 9. *num.* 26. *cum Suar. Sylvio, Soto, Lugo, Concin. Adriano, Bon. Gabr. Dic. Præpos Hurt. Fill. Vill. etc.* (quidquid dicant *Vasq. Turr. etc. ibid. n.* 25.) quia ad tales confessiones jam adfuerunt omnia essentialiter requisita; formalis enim confessio est de essentia, non materialis; tenentur tamen explicare species, et numerum omissum, ut saltem confessionem præsentem integram faciant; ita *Lugo d.* 22. *num.* 77. *Bonac. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 3. *num.* 6. *et Salm. c.* 9. *num.* 13. *et c.* 12. *n.* 49. *cum Sylvest. Nav. Vasq. Reg.* et alii passim.

Dicit II. *P. Segneri* (*Instruct. Confess c.* 1.) citans *Perez*, *et Lugonem d.* 16. *n.* 585. (sed hunc non bene, ut infra videbimus) quod si rusticus in confessionibus præteritis dixerit peccata sua modo rudium in confuso, non

debet confessarius eum obligare, ut confessiones repetat, quia peccata illa jam fuerunt directe absoluta. Sed neque hoc placet, nam quamvis confessiones illæ fuerint validæ ob integritatem formalem, et peccata directe absoluta fuerint, tamen ipsæ fuerunt deficientes quoad integritatem materialem, quæ semper supplenda est. Et *Lugo loc. cit.* dicit huic difficultati difficulter responderi posse; tantum ibi ait, quod ob solam probabilitatem extrinsecam posset quis opinionem contrariam sequi utendo sententia illorum AA. qui dicunt non esse obligationem iterum explicandi peccatum prius confessum ut dubium, si postea noscatur ut certum. Sed hanc opinionem jam reprobavimus cum communi *n.* 476.

Dicunt III. *Salm. c. 9. num. 13. cum Henr. Fag. Diana, etc. Dic.* quod rustici, qui sine culpa omiserint explicare numerum peccatorum, non tenentur repetere confessiones, casu quo uniformem rationem vivendi tenuerint in præteritis annis, ita ut ex confessione unius anni confessarius possit alias conjicere. Hoc ita generice assertum neque satisfacit; nam id tantum censeo posse admitti, quando in principio Confessionis pœnitens patefecerit confessario præsenti, quod in annis præteritis semper confessus sit male, numerum omittendo, et confessarius ab initio, confessionem excipiendo illius anni, efformet simul judicium de annis præteritis. Secus vero dicendum, si confessarius post confessionem exceptam illius anni advertat, pœnitentem omisisse numerum explicare in superioribus annis; tunc enim, si ex confessione præsenti habeat distinctam notitiam peccatorum, poterit quidem (quin repetantur priores confessiones) formare simul distinctum judicium de annis præ-

teritis; sed si ex confessione præsenti habeat tantum confusam notitiam de culpis confessis, ut sæpius accidit in confessionibus longioribus et implicatis, eo casu (ut bene ait *Lugo d.* 16. *n.* 640.) tenetur sumere distinctam notitiam specierum, et numeri omissi in confessionibus præteritis, nec sufficit tunc ad absolvendum notitia illa confusa status pœnitentis de annis præteritis, cum ex una parte teneatur pœnitens aliquando peccata sua confiteri singillatim, quod numquam fecit, et ex altera tenetur Confessarius aliquando distinctum efformare judicium de peccatis.

505. Ceterum hic sedulo advertendum, non esse cogendos pœnitentes ad repetendas confessiones, nisi moraliter certo constet eas fuisse invalidas, ut recte dicunt *Croix l.* 6. *p.* 1. *num.* 1221. *Gobat. tr.* 7. *num.* 275. *Holzm. p.* 179. *num.* 683. *v. Resp. Mazzotta t.* 3. *p.* 362. *et Elbel p.* 281. *num.* 273. *cum Fill.* et communi (contra *Antoine p.* 511. *q.* 12. qui inter rigidos Auctores nostri temporis non infimum habet locum). Ratio; quia possessio stat pro valore confessionum præteritarum, quamdiu de earum nullitate non constat. Dices: Quando extat præceptum, et dubitatur de ipsius impletione, possidet obligatio præcepti; ergo in dubio de valore confessionum præteritarum possidet obligatio, eas repetendi. Sed respondetur, quod regula præfata tum currit, cum adest præceptum, et dubitatur, an actus impletionis fuerit positus vel ne; cum vero talis actus jam bona fide fuerit positus, et postea dubitatur, an fuerit validus vel invalidus, tunc ille ut validus est reputandus; tunc enim currit aliud principium, nempe quod in dubio standum est pro valore actus, ut communiter tradunt DD. cum *Laym.*

l. 1. c. 5. num. 32. ex Glossa in l. In contrahenda, D. de Reg. Jur. Croix lib. 1. n. 91. Sporer tr. 1. c. 7. n. 78. Mazzotta t. 1. n. 74. qui asserit commune, et *Nav. Man. c. 26. n. 287.* ubi dicit: ***Præsumtio pro actus valore præponderat aliis.***

Et quoad obligationem repetendi confessiones recidivorum, de quarum valore sæpe dubitari potest, hanc regulam optime tradit *Habert t.6. p. 465.* sic dicens: « (Si pœnitens aliquamdiu post confessionem dignos pœnitentiæ fructus fecit, hoc est strenue adversus tentationes, et peccandi occasiones pugnaverit, confessarius judicabit validam fuisse confessionem. Secus si paulo post confessionem, seu data prima occasione, lapsus fuerit) ». Tunc enim, ego addo, revera moraliter certum est confessiones fuisse nullas, nam ille qui in confessione vere dolet et proponit emendationem, saltem per aliquod tempus a peccato se abstinet, saltem aliquem conatum adhibet ante relapsum; unde qui post suas confessiones ut plurimum cito et sine aliqua resistentia iterum cecidit, certe censendus est nullum, vel nimis tenuem habuisse dolorem vel propositum. Aliter vero dicendum, si per aliquod tempus perseveraverit, vel ante casum aliquam saltem resistentiam præstiterit.

DUBIUM IV.

De Satisfactione.

ARTICULUS I.

Quæ ejus necessitas, et quantitas?

506. » RESp. 1. Satisfactio, seu. Pœnitentia » a confessario data, est necessaria necessitate » non Sacramenti, sed præcepti; ideoque a » confessario regulariter imponenda est, se- » cundum *Suarez*, et *Reg. t.* 1. *l.* 7. *n.* 17. » sub mortali; tamen *Card. de Lugo* concedit, » ex parvitate materiæ posse venialiter peccari, » ut *d.* 25. *num.* 47. v. gr. si ob peccata ve- » nialia levis pœnitentia esset injungenda; ejus » enim voluntariam omissionem venialem tan- » tum esse. * (*Et probabilem putant Salm. c.* » 10. *num.* 19. *cum Dic. etc*). Ita etiam *Dian.* » *part.* 6. *t.* 6. *Res.* 44. Et quidem proportio- » nata tum peccatis, tum facultati pœnitentis. » Ratio prioris est, quia est pars Sacramenti » non essentialis, sed integralis tantum, ha- » bens effectum ex opere operato, et majorem » vi Sacramenti, quam sine eo. Ratio posterio- » ris est, tum ex *Trident. sess.* 14. *can.* 8. » tum quia Sacerdos tenetur curare integrita- » tem Sacramenti, et tam vindicare, quam » mederi. *Bonac. t.* 1. *d.* 5. *qu.* 5. §. 3. » *p.* 2.

Unde resolves.

507. » 1. Excusatur aliquando confessarius, » si levissimam (vel etiam nullam) pœniten- » tiam injungat, v. gr. I. Si pœnitentem ve- » hementissime contritum, *aut aliter satisfe- » cisse advertat. *Cajet. Nav. Suar. Reg. Bon.* » *de Pœn. d.* 3. *q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *num.* 1. » *et* 2. *Esc. cap. c.* 6. *num.* 41. Cum vero » raro, vel numquam constare satis possit, » tutius est * (*Immo necessarium ex Salm. n.*

» 22. *cum Pal. et Coninck* (aliquam semper » injungere ; ut recte monet *Card. de Lugo d.* » 23. *sect.* 4. *n.* 48. II. Si pœnitens sit men» tis impos, aut aliter impotens, aut morti » proximus, aut valde debilis, cui tamen pru» denter injungi levem saltem pœnitentiam, v. » gr. percussionem pectoris, invocationem no» minis JESU (saltem corde) aliosve pios » motus ; vel ut per heredes Sacrificia, elee» mosynas et similia opera pia curet, monent » *Suarez*, *Laym.* et *Bonac. loc. cit. et Navar.* » qui addit, posse injungi, ut patienter ferat » infirmitatem, et quod tamen *Bonac. l. c.* » non probat ; cum fieri possit, ut id valde » angat infirmum, timentem se non rite satisfa» cere. * (*Nota hic quod habetur in Rituali* » *Romano:* Ægris non esse injungendam gra» vem pœnitentiam, sed indicendam tantum il» lam, quam si convaluerint opportuno tempo» re peragant. *Et idem dicitur in cap. Ab in-* » *firmis.* 26. *q.* 8. *Dicunt autem Salm. c.* 10. » *num.* 21. *et Dicast. d.* 14. *dub.* 2. *num.* 14. » *quod si infirmus potest satisfacere per elee-* » *mosynas, imponendæ sunt a Confessario*) *. » III. Quando scrupulosus sæpius intra eamdem » horam redit cum novis culpis ; quia supponi» tur satis imposita in præcedentibus. *Tan. l.* 4. » *c.* 1. *ex Fagund.*

» 2. Etsi confessarius peccet ex communi, si » pro magnis peccatis valde parvam pœniten» tiam imponat, excusari tamen eum posse pu» tat *Diana part.* 3. *t.* 4. *res.* 92. si addat » illud : *Quicquid boni feceris, etc.* Verum » hæc regula universaliter admitti non potest, » ut bene notat *Card de Lugo d.* 25. *n.* 57. » *Conin. Tanner. Palaus, etc.* contra quos » *Diana* pro se citat *Bain.* et *Leand. part.*

» 6. *t.* 7. *Res.* 3. *et part.* 9. *t.* 9. *Resol.* 54.
» et ab aliis non immerito rejicitur, eo quod
» verba, utpote mere deprecatoria, non ha-
» beant vim elevandi omnia opera bona ad ef-
» ficaciam sacramentalem. *Aversa qu.* 13.
» *sect.* 7.

Utrum per illa verba: *Quicquid boni feceris etc.* eleventur ad effectum satisfactionis sacramentalis omnia bona opera pœnitentis, licet non imposita? Negat *Viva q* 6. *art.* 1. *num.* 3. quia virtus clavium tum elevat pœnitentis opera, cum ligat; quapropter, cum verba illa ad nihil obligent in particulari, non ligat, et consequenter nec opera elevari possunt. Sed longe probabilius et communius ex *D. Thom.* affirmant *Nav. cap.* 26. *num.* 24. *Fill. tr.* 8. *c.* 2. *Salm. c.* 10. *num.* 35. *Elbel. n.* 238. *Sporer num.* 569. *Holzm. num.* 610. *cum Reg. et Stoz*, et probabile vocat ipse *Viva l. cit.* Ratio, quia Ecclesia non frustra, sed ad hoc quidem verba illa proferri præscripsit, ut omnia bona opera pœnitentis, quamvis ex ejus electione fiant, ad satisfactionis sacramentalis meritum eleventur. Id omne docet *D. Tho.* in *Quodlib.* 3. *ar* 28. ubi sic ait: *Et hæc quæ præter injunctionem expressam* (pœnitens) *facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ ex illa generali injunctione, qua Sacerdos dicit:* Quicquid boni feceris etc. *Et quantum ad hoc talis satisfactio est sacramentalis, in quantum virtute clavium est culpæ commissæ expiativa.*

508. » 3. Minor justo licite datur ex causa:
» qualis, v. gr. est, I. Magna contritio.
» * (*Nisi pœnitentia sit necessaria ad medicinam*) *. II. Fragilitas animi, vel corporis,
» ob quam timetur majorem non impleturum.

» III. Tempus Jubilæi, vel indulgentiæ plenariæ. Ita *Suar. Henriq. Laymann.*

Certum est Confessarium teneri ut Judicem, et ut Medicum imponere pœnitentibus satisfactionem, per se loquendo, peccatis condignam; ut Judici enim incumbit infligere pœnas delictis commensuratas, et ut Medico præscribere pharmaca idonea tam morbis contractis curandis, quam in posterum vitandis: ita ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. ubi dicitur: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, et pœnitentium facultate salutares, et convenientes satisfactiones injungere; ne si forte peccatis conniveant, et indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeat autem præ oculis, ut satisfactio quam imponunt non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, et castigationem.* Ergo tenetur pœnitens tam ad integrandum Sacramentum, quam ad satisfaciendum divinæ justitiæ exigenti reparationem injuriæ sibi illatæ, pœnalem satisfactionem Deo exhibere.

Hinc bene advertit Catechismus Rom. *p.* 2. *cap.* 5. *sect.* 79. *Ut pœnitentes suorum scelerum gravitatem magis agnoscant, operæ pretium erit eis interdum significare, quæ pœnæ quibusdam delictis ex veterum Canonum præscripto (qui pœnitentiales vocantur) constitutæ sint.*

509. Diximus, *per se loquendo*; nam per accidens confessarius minuet pœnitentias propter justas causas, mox supra a *Busemb.* descriptas, et signanter (prout communiter DD. docent) propter animi infirmitatem, qua laboret pœni-

tens, et ob quam censeatur satisfactionem proportionatam non impleturus. Ita *D. Thom. suppl. quæst.* 18. *art.* 4. (cujus verba inferius referentur) *Suar. d.* 38. *sect.* 4. *num.* 4. *cum communi*; *Nav. cap.* 16. *num* 21. *Anacl. pag.* 634. *num.* 25. *Tol. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 8. *Abelly pag.* 160. *vers.* 3. *Elbel. n.* 248. *Laym. cap.* 15. *n.* 12. *Pal. p.* 20. *num.* 10. *Salm. c.* 10. *num.* 46. ac alii passim etiam rigidioris sententiæ sectatores ut *Habert. de Pœn. cap.* 10. §. 7. *Petrocor. cap.* 2. *quæst.* 2. *et Natal. Alex cap.* 6. *art.* 6. *reg.* 5. Ratio, quia tametsi juxta divinæ justitiæ rationem exigatur satisfactio peccatis adæquata, tamen ex divina clementia habenda est ratio virium pœnitentium tam corporis, quam animi. Ideo dicitur in Tridentino: *Divinam clementiam decere, ne nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur.* Nota illud *absque ulla satisfactione*; ergo Deus non omnimodam satisfactionem, sed aliqualem ex sua clementia tantum exposcit. Et huc facit id quod dixit *D. Thomas Quodlib.* 3. *art.* 1. *Si contingat quod Sacerdos mitiorem satisfactionem imponat... nihilominus pœnitens ad aliquid ulterius obligatur; quod si in hac vita non perficiet, in Purgatorio exolvet.*

Nec obstat quod in Trident. *loc. cit.* præscribatur pœnitentia injungenda esse pro qualitate criminum; nam ibidem simul dicitur, ut supra relatum est, ut satisfactiones imponantur, *quantum prudentia suggesserit pro qualitate criminum, et pœnitentium facultate salutares et convenientes.* Nota *to pro pœnitentium facultate*, idest spectata illorum infirmitate corporis, et animi; et nota to *salutares*, *et convenientes*, un recte ait Auctor *de Offic. Conf. apud Croix lib.* 1. *quæst.* 50. »: (Salutares non sunt sa-

tisfactiones, quibus præ gravitate vix pares esse pœnitentes videantur, adeo ut in eorum perniciem vertant) »: Sic etiam explicat *Abelly p.* 161. verbum illud *Salutares* »: (idest, ait, utiles ad salutem pœnitentium; Confessarius enim debet hoc solum ob oculos habere, ut pœnitentis saluti consulat) ». Apposite etiam *Antoine*, quamvis hic Auctor merito enumeretur inter Scriptores rigidiores nostri temporis, tamen *p.* 516. *n.* 3. sic dicit »: Satisfactiones vindicativæ, ut salutares sint et convenientes, debent esse proportionatæ non solum multitudini et gravitati peccatorum, sed etiam facultati et dispositionibus pœnitentis; neque enim salutares sunt pœnitentiæ tam graves ac diuturnæ, ut spectata pœnitentis fragilitate periculum sit, ne eas omittat; nam tunc in ejus exitium verterentur. In hoc autem Sacramento magis intenditur emendatio et salus pœnitentis, quam satisfactio pro pœna. Si ergo expediat ad bonum spirituale pœnitentis, potest imponi levior pœna quam mereatur. Quare *S. Antonin.* 3. *p. tit.* 16. *c.* 21. ait: *Debet Confessarius dare talem pœnitentiam, quam credat verimiliter pœnitentem implere, ne ipsam violando deterius ei contingat.* Et Rituale Parisiense dicit: *Confessarius pœnitentem interroget, an possit pœnitentiam sibi injunctam peragere, alioquin eum pro sua prudentia immutet, aut minuat.* Ita *Antoine.* Idem sentit *Gonet tom.* 6. *p.* 4 463. *Collig.* 2. ubi inquit »: (Ex rationabili causa potest interdum confessarius leviorem pœnitentiam injungere, ut si pœnitens gravi morbo sit oppressus, vel si sit periculum, quod a confessione deterreatur, aut pœnitentiam injunctam non adimpleat. Unde *Gerson* in *Regula mor. p.* 2. *cap. de Pœnit.* dicit: *Tutius est cum parva pœnitentia, quæ*

sponte suscipitur, *et verosimiliter adimpletur*, *ducere confessos ad Purgatorium: quam cum magna non implenda præcipitare in Infernum.* Et *Cajet. in Summa v. Satisfactio*, ait: *Debiliter disposito pœnitenti danda est satisfactio*, *ut parvulus ignis foveatur*, *et ne apposita palea suffocetur appositis lignis desuper.* item *Scotus d.* 15. *q.* 1. *art.* 5. loquens de pœnitente qui animo est infirmus, ait: *Si adeo est delicatus, quod non velit jejunium adimplere, immo si nullam pœnitentiam vult recipere*, *absolvendus est*, *et non respuendus*, *ne cadat in desperationem*. Et sic demum concludit: *Illud sibi imponendum quod libentius recipit*, *et quod creditur impleturus.*

Idque confirmatur ex Rituali Rom. *de Sacram. Pœnit.* ubi dicitur: *Postremo Confessarius salutarem et convenientem satisfactionem*, *quantum spiritus et prudentia suggesserit*, *injungat*, *habita ratione status*, *conditionis*, *sexus*, *et ætatis*, *et dispositionis pœnitentium.* Nota to *dispositionis.*

510. S. Carolus Borrom. *in Instruct. Confess.* *apud Concinam p.* 346. *n.* 14. sic præscripsit: *Canonum pœnitentias*, *ut tempora ferunt*, *pro caritate et prudentia sua* (Sacerdos) *minuet*, *prout peccatorum circumstantiæ requirent*, *in quibus rationem habebit contritionis... Nec vero putent sua peccata levia esse*, *quia parva illis pœnitentia data est*, *sed hoc factum esse*, *ne eam quæ pro culparum ratione injungenda erat* (nota) *deserant cum periculo salutis suæ. Proinde pœnitentes ideo hortandi erunt*, *ut præter opera imposita*, *plura etiam alia præstare conentur.* Additque S. Archiepiscopus: *Talem imponat pœnitentiam*, *qualem a pœnitente præstari posse judicet. Proinde aliquando*, *si ita ex-*

pedire viderit, *illum interroget*, *an possit*, *anve dubitet pœnitentiam sibi injunctam peragere*; *alioquin eam mutabit*, *aut minuet*.

S. Joannes Chrysost. *Hom.* 43. *in cap.* 28. *Matth.* sic ait: *Etsi erramus modicam pœnitentiam imponentes*, *nonne melius est propter misericordiam rationem reddere*, *quam propter crudelitatem?* Item *Hom.* 44. *Sicuti enim*, *si fascem super humeros adolescentis quem non potest bajulare posueris*, *necesse est aut fascem abjiciat*, *aut sub pondere confringatur*: *sic et homini* (nota) *cui grave pondus pœnitentiæ imponis*, *necesse est*, *aut ut pœnitentiam suam rejiciat*, *aut suscipiens*, *dum sufferre non potest*, *scandalizatus amplius peccet*. Idque confirmat S. Doctor ex eo, quod scribit Apostolus (2. *Cor.* 2. 6. *et* 7.) *Sufficit illi*, *qui ejusmodi est*, *objurgatio hæc*, *quæ fit a pluribus*, *ita ut e contrario magis donetis*, *et consolemini*, *ne forte abundantiori tristitia absorbeatur*, *qui ejusmodi est*. Unde Chrysostomus sic prosequitur: *Ex ea re docemur*, *quod non solum ad peccatorum naturam*, *verum etiam ad mentem*, *habitumque peccantium oporteat moderari pœnitentiam*. *Hom.* 4. *in* 2. *ad Cor.*

Confirmat D. Thomas (cujus regulam dicit *Conc. pag.* 395. *n.* 12. servandam esse imponendis pœnitentiis) *Supplem. qu.* 18. *art.* 4. dicens: *Pœnæ satisfactoriæ in Canonibus determinatæ non competunt omnibus*, *sed variandæ sunt secundum arbitrium Sacerdotis*. *Sicut Medicus aliquando non dat medicinam ita efficacem*, *quæ ad morbi curationem sufficiat*, *ne propter debilitatem naturæ majus periculum oriatur*; *ita Sacerdos divino instinctu motus non semper totam pœnam*, *quæ uni peccato debetur*, *injungit*, *ne infirmus ex magnitudine pœnæ despe-*

ret, *et a pœnitentia totaliter recedat*. Et quod hic S. Doctor non solum loquatur de imbecillitate corporis, sed etiam animi pœnitentis, patet ex contextu ejusdem articuli; et clarius ex *Quodl.* 3. *art.* 28. ubi dicit: *Videtur autem satis conveniens, quod Sacerdos non oneret pœnitentem gravi onere satisfactionis, quia sicut parvus ignis a multis lignis suppositis de facili extinguitur, ita posset contingere, quod parvus affectus contritionis in pœnitente nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter desperante; unde melius est, quod Sacerdos pœnitenti indicet, quanta pœnitentia esset sibi pro peccatis injungenda, et injungat sibi nihilominus aliquid quod pœnitens tolerabiliter ferat: ex cujus impletione assuefiat, ut majora impleat, quæ etiam Sacerdos injungere n n attentasset. Et hæc quæ præter injunctionem expressam facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ, ex illa generali injunctione qua Sacerdos dicit: Quicquid boni feceris sit tibi in remissionem peccatorum.* Et idem Angelicus *Opusc.* 65. §. 4. postquam dixit: *Sacerdos non imponat pœnitentiam ita gravem, ut pœnitens totam dimittat.... nec ita levem, ut contemnat peccatum.* Deinde addit: *Tamen tutius est imponere minorem debito, quam majorem, quia melius excusamur apud Deum propter multam misericordiam, quam per nimiam severitatem, quia talis defectus in Purgatorio supplebitur.*

Idem fortius insinuat *S. Antoninus* 3. *p. tit.* 16. *cap.* 20. *sub initio*, ubi ait; « (Est autem satis rationabilis causa non dandi hujusmodi pœnitentias indispositio pœnitentium, etiam quia aliquando non sufficeret tempus vitæ; nam (ut dicunt *Raymund. et Hostiens.*) debet Confessor dare talem pœnitentiam, quam credat verisimi-

liter illum implere, ne ipsam violando deterius contingat. Quod si magna peccata commisit, et dicit se pœnitere, sed non posse aliquam duram pœnitentiam agere, animet eum ad hoc confessor, ostendendo ei gravitatem peccatorum, et per consequens pœnarum, et sic tandem injungat ei pœnitentiam quam libenter suscipiat. Et si Sacerdos non potest gaudere de omnimoda purgatione ejus, saltem gaudeat, quod liberatum a gehenna transmittit ad Purgatorium. Itaque (ut inquit *Host.*) Confessor nullo modo debet permittere peccatorem desperatum recedere a se, sed potius imponat ei unum Pater noster, vel aliud leve, et quod alia bona quæ fecerit, et mala quæ toleraverit, sint ei in pœnitentia, concordante *Thoma*. Hoc tamen sane intellige, videlicet, quia si alias ipsum pœnitet, et paratum dicit se facere quod debet, sed onus pœnitentiæ dicit non posse sufficere, tunc propter hoc quantumcumque deliquerit, non debet dimitti sine absolutione, ne desperet. Hucusque *S. Antoninus*. Ex quo sequitur, quod confessarius non debet permittere, ut pœnitens recedat sine absolutione, eo quod nolit acceptare debitam pœnitentiam, sed potius imponat satisfactionem, quam ille libenter suscipiat, et verosimiliter impleat. Hinc probabiliter dicunt *Salm. cap.* 10. *n.* 46. *Croix n.* 1255. *et Lugo loc. c.* ex *D. Antonino*, ut supra, quod est causa etiam satis justa minuendi pœnitentiam, ut pœnitens majori amore afficiatur erga hoc Sacramentum. Sic pariter loquitur Auctor *Petrocor. tom.* 4. *pag.* 131. *quæst.* 3. *in fine*: (Studendum maxime est, ut (pœnitentes) necessarias pœnitentias sine magno incommodo, et absque confusione adimplere possint; experientia quippe quotidiana docemur, importunas, et nimis onerosas

satisfactiones, pœnitentium animos frangere, et ab earum executione removere) »: Et *Card. de Lugo d.* 25. *n.* 60. sic ait: (« Pœnitentia debet esse salutaris et conveniens, hoc est primo loco attendi debet ad utilitatem pœnitentis, ne scilicet laquei ei injiciantur, ut nova peccata committat; ex quo potissimum capite excusari potest hodierna praxis, qua leves pœnitentiæ imponuntur pro gravissimis peccatis; id enim sæpe fit propter spiritualem infirmitatem pœnitentium; quia gravioribus pœnitentiis scandalizabuntur, et vel confessionem fugient, vel certe confessarios imperitos adibunt. Monendi tamen sunt pœnitentes de insufficientia satisfactionis injunctæ) ». Quapropter sapienter advertit *S. Thomas de Villanova* (*Serm. Fer. VI. post. Dom. Lætare*): *Hoc judicio meo ita perficies, si facilem unam* (pœnitentiam) *injunxeris, acriorem consulueris.* Optima praxis.

Ex his omnibus colligitur, quam imprudenter se gerant confessarii, qui magnas imponunt pœnitentias, quas prævident pœnitentes non impleturos. O quam plures confessarii indocti inveniuntur (loquor experientia doctus in Missionibus, in quibus fere triginta annos sum versatus), qui non dubitant absolvere eos qui vel sunt in proxima occasione peccandi, vel recidivi indispositi, et insipienter putant ipsos curare graves eis imponendo pœnitentias; ex quo fit, quod illi, etsi pœnitentiam acceptent, ut absolutionem carpant, tamen post absolutionem obtentam, quia nullum eis remedium præscribitur quo præserventur, brevi misere relabuntur, pœnitentiam non implent, et ab ejus gravitate deterriti, deinde a confessione abhorrent, et sic in peccatis diutius tabescunt. Ceterum hic animadvertendum puto, quod (extra casum gra-

vissimæ infirmitatis, aut vehementissimæ contritionis, ut supra dictum est *n.* 507.) non bene ageret confessarius, si pro culpis mortalibus injungeret pœnitentiam per se levem, quæ levem inferat obligationem. Licet enim, si expedierit, imponatur opus quod respective ad peccata sit leve, tamen regulariter semper injungenda est aliqua pœnitentia gravis, quæ gravem inducat obligationem.

511. » 4. Non potest injungi; 1. ingressus » religionis; ut docet *Sa*, *v. Satisfactio*, quia » id nimis durum videtur. 2. Pœnitentia pu» blica, si sit periculum revelandæ confessionis » alias interdum pro publico peccato potest, et » expedit.

Quoad primum spectat, commune est apud DD. non posse imponi in pœnitentiam ingressum in Religionem. Ita *Laym. cap.* 15. *n.* 11. *et Escob. lib.* 17. *n.* 166. *cum Nav. Sa, Sylv. et Henr. ex D. Th.* 2. 2. *quæst.* 62. *art.* 2. An autem possit alicui imponi, ut recipiat Sacramentum Matrimonii? Affirmat *Leand. D.* 9. *q.* 35. cum quibusdam, casu quo confessarius noverit Matrimonium esse illi remedium necessarium. Sed melius hoc reprobant *Laym. l. c. et Escob. num.* 167. *cum Fagund.* quia Matrimonium omnimodam requirit libertatem.

512. Quoad secundum spectat; pœnitentiam publicam certum est non posse pro peccato occulto imponi, ut ajunt communiter. *Palaus p.* 21. §. 2. *num.* 5. *Croix num.* 1265. *Elbel n.* 236. et alii passim; quia ut docent *S. Thomas*, *Nav. Suar. Vasq. etc. apud Elbel*, per hoc indirecte revelaretur sigillum: Idque expresse prohibet Rituale Rom. dicens: *Pro peccatis occultis*, *quantumvis gravibus*, *manifestam pœnitentiam non imponat.* Pro peccato autem pu-

blico dubitatur, an possit publica imponi pœnitentia? Negant *Nav. Sa, Reg. et Vega apud Pal. loc. cit.* §. 3. *num.* 5. quia hæc esset manifestatio confessionis, et violatio sigilli. Sed communiter posse affirmant *Pal. loc. cit. Suar. d.* 37. *sect.* 6. *num.* 3. *Bon. p.* 2. *num.* 14. *Croix num.* 1264. *Roncaglia c.* 1. *quæst.* 7. *Antoine pag.* 517. *R.* 2. *Salm. cap.* 10. *num.* 39. *Holzm. n.* 609. *Elbel n.* 238. *et Escob. lib.* 17. *num.* 154. *cum Con. Vasq. Henr.* Idque expresse docuit *D. Thomas in* 4. *d.* 14. *qu.* 1. *art.* 5. *quæst.* 1. ubi dixit oportere, *ut peccatum publicum publicam habeat medicinam.* Probatur 1. *ex cap. Manifesta,* 1. *de Pœnit. et Rem.* ubi dicitur: *Manifesta peccata non sunt occulta correptione purganda.* Et ex Trident. *sess.* 24. *cap.* 8. ubi: *Huic* (idest publico peccatori) *condignam pro modo culpæ pœnitentiam publice injungi oportet.* Et in hoc loco loqui Concilium etiam de foro sacramentali intelligunt plurimi ex AA. citatis contra *Nav.* qui intelligit non sine quidem aliquo fundamento, ut mox infra dicetur, de foro externo. Nec obstat dicere, quod talis publica pœnitentia esset manifestatio confessionis; nam, cum illa imponatur de consensu pœnitentis necessario præstando si vult absolvi, manifestatio illa potius provenit ex libera actione pœnitentis, quam ex præcepto confessarii. Hinc dicunt *Pal. Salm. Roncaglia*, et *Escob. locis cit. ex D. Th.* ut supra, confessarium non solum posse, sed etiam aliquando teneri hanc publicam pœnitentiam imponere. Hoc tamen recte advertunt *Roncag. cap.* 1. *Reg. in prax* 6. *et Salm. num.* 39. *cum Con.* et *Aversa.* locum habere in solo casu quo aliter non posset nisi per illam publicam pœnitentiam scandalum re-

parari, puta publice restituendo honorem alicui publice dehonorato. Ceterum, si publica poenitentia non sit ita necessaria, merito dicunt præfati AA. non debere confessarium illam imponere reluctanti, cum aliter possit salus obtineri poenitentis, et scandalum reparari, nempe per publicam frequentationem Sacramentorum, visitationes Ecclesiarum, auditionem Missarum, ingressum in aliquam Congregationem, ubi pietatis opera exercentur, et similia. Hinc *Fagnanus in d. cap. Manifesta* refert, quod S. C. noluit declarare, an in foro sacramentali pro publicis peccatis publicæ Poenitentiæ essent imponendæ.

513. » 5. Etsi possit, et aliquando ob fragi-
» litatem poenitentis etiam expediat, injungi
» opus alias debitum, seu præceptum, v. gr.
» Missæ auditionem die festo, etc. ut docent
» *Suarez*, *Vasquez*, *Laym. lib.* 5. *tract.* 6.
» *c.* 15. et alii. (Unde si scrupulosus sæpius
» redeat ad confessarium, intra breve tempus
» semper nova confitendo, non semper necesse
» est imponere poenitentiam novam, cum opus
» ante debitum possit injungi. *Bonac. Henriq.*
» *Card. de Lugo*, *Dian. p.* 6. *t.* 7. *R.* 6.
» contra *Suar. Regin.* et *Bann.*). Si tamen
» confessarius non exprimat, censetur imperasse
» opus liberum, ut docent idem, et *Dian. p.*
» 3. *tract.* 4. *R.* 84. Vide *Con. d.* 10. *dub.*
» 8. et *Dian. p.* 4. *t.* 4. *R.* 241.

Dubitatur igitur 1. An possit pro poenitentia imponi opus alias debitum? Negant *Palud. Scoto*, *Capreol. etc. apud Renzi cap.* 2. *sect.* 3. *q.* 5. et consentit *Antoine pag.* 517. *qu.* 3. ubi dicit semper esse imponendum aliquod opus supererogatorium; quia opus aliunde præceptum præstandum est a poenitente, etiamsi non confi-

tratur. Sed communiter et merito affirmant *Lugo* d. 25. *num.* 67. *Sanch. Dec. l.* 1. *c.* 14. *num.* 5. *Suar. d.* 38. *sect.* 6. *Bonac q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *num.* 12. *Anacl. p.* 635. *num.* 28. *Holzm. num.* 607. *Laym. cap.* 15. *num.* 10. *Elbel num.* 246. *Escob. l.* 17. *n.* 170. *Sporer. num* 504. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 83. *cum Vasq. Turr. Duard. Vill. etc. Pal. p.* 21. §. 1. *num.* 10. *cum Nav. Soto, Henr. Bonc. cap.* 1. *qu.* 6. *R.* 2. *cum Con. et Candido, ac Salm. cap.* 10. *num.* 28. cum *Aversa Victor. etc.* Ratio, quia opus illud jam præceptum, cum sit satisfactorium, bene potest per claves elevari ad meritum etiam satisfactionis sacramentalis, unde sicut qui die festo audit Missam, etiam ex voto dubitam, duplex habet meritum; ita qui implet. opus alias præceptum, injunctum simul in pœnitentiam. Hoc tamen non faciendum bene advertunt *Suar. Laym. et Sporer loc. cit.* nisi spectata fragilitate pœnitentis. Communiter autem dicunt DD. quod nisi expresse confessarius imponat opus alias præceptum, intelligitur impositum opus supererogatorium. Vide *Pal. loc. cit.* qui citat *Sanch. et Bon.* Si vero confessarius imponat auditionem Missæ per mensem, non est obligatio audire duas Missas in festo, ut satis communiter docent *Con d.* 10. *dub.* 8. *Laym. n.* 9. *Sanch. num.* 6. *Pal. tom.* 1. *tr.* 3. *d.* 19. *p.* 1. *num.* 4. *Croix num.* 1281. *Elbel num.* 235. *Sporer. n.* 564. *et Salm. n.* 30. cum *Bon. Mercero, et Diana.*

Dubitatur 2. An si pœnitens statim post absolutionem deferat aliud peccatum, sufficiat illi eamdem imponere pœnitentiam? Affirmant *Bonac. q.* 5. *p.* 2. *num.* 3. *et Croix num.* 1239. ex eadem ratione ut supra. Sed merito id repro-

bant *Palaus* p. 21. §. 2. *num.* 10. *et Roncaglia cap.* 1, *q.* 6. *R.* 2. cum *Candido*; nam licet opus alias præceptum bene possit injungi in pœnitentiam, ut supra dictum est, non tamen opus præceptum eodem titulo satisfactionis sacramentalis.

* 514. » 6. Etsi etiam possit injungi opus in-
» ternum, uti contra *Merat.* et alios docent
» *Con. Hurt. et Dian.* p. 4. t. 4. *resp.* 24.
» communiter: tamen debet esse externum, et
» afflictivum, v. gr. oratio, jejunium, elee-
» mosyna. Nam avaris eleemosyna, luxuriosis
» afflictio corporis convenit. Utrum vero licite
» imponantur preces recitandæ pro defunctis,
» dubitari potest. *Vega t.* 2. *cap.* 64. *et Joan.*
» *Sanc. d.* 16. *num.* 1. negant: affirmant pro-
» babilius *Turr. de Pœn. d.* 37. *dub.* 4. *Card.*
» *de Lugo d.* 25. *sect.* 5. Vide *Dian. t.* 4. *p.*
» 3. *res.* 54.

Advertendum hic, quod tam oratio, quam eleemosyna, et quandocumque aliud bonum opus injunctum in Sacramento Pœnitentiæ valet pro opere pœnali et afflictivo, prout communiter docent Doctores, quia respectu ad nos per naturæ lapsæ statum quæcumque virtuosa actio rationem habet pœnæ, ex eo quod, amissa originali justitia, omnes ad terrena et propria commoda proni sumus. Ita *Valent. to.* 4. *d.* 7. *q.* 14. *punct.* 3. *Castrop. d. un. p.* 21. §. 3. *n.* 1. *Laym. tr.* 6. *de Sacr. Pœnit. c.* 15. *n.* 9. *Pitigian.* 2. *p. dist.* 15. *q.* 1. *art.* 3. *concl.* 1. et *Salm. tr.* 6. *de Pœnit. c.* 9. *num.* 26. cum aliis, et Busemb. ut supra. Idem scripsit novissime doctus Auctor libri, cui titulus (*Istrut. per li Nov. Confes. part.* 1. *cap.* 16. *n.* 373.) ubi dixit: *Ma qui s'avverta che noi non chiamiamo, nè stimiamo inutile la penitenza*

qualunque ella si sia, che s' ingiunge nel Sagramento, essendo certo, che anche un semplice segno di Croce congiunto con esso Sagramento è efficace per soddisfare; tanto più che nello stato pesente della natura caduta ogni ôpera buona è in qualunque modo afflittiva e penale. Id bene confirmatur a S. Francisco Salesio in sua Philotea *c.* 23. *pag.* 201. ubi: *L' uno ha della pena a digiunare, l' altro a servire gl' infermi, a confessare, predicare, assistere agli sconsolati, e fare orazione, e simili esercizj: questa pena* (id est orandi, etc.) *vale più che quel-l' altra* (idest jejunandi); *perciocchè, oltre che egualmente doma il corpo, ella fa frutti molto più desiderabili.* Præsertim confirmatur a S. Thoma, qui dicit: *Quælibet oratio habet rationem satisfactionis, quia quamvis habeat suavitatem spiritus, habet tamen afflictionem carnis*, (*ut dicit Gregorius super Ezech. homil.* 17.) *Dum crescit in nobis fortitudo amoris intimi, infirmatur fortitudo carnis.* (*S. Th. Sup. q.* 15. *a.* 3.).

Dubitatur hic 1. An possit imponi opus internum? Negant *Sancius d.* 16. *num.* 1. *et Alens. ac Almain. apud Suar. d.* 38. *sect.* 6. *n.* 2. quia poenitentia, cum sit pars Sacramenti, debet esse sensibilis. Sed merito cum communi sententia affirmant *Suar. Lugo d.* 25. *num.* 67. *Pont. de Matr. l.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. *Laym. cap.* 15. *quæst.* 1. *Bonac. p.* 2. *num.* 10. *Escob. num.* 148. *Sporer num.* 563. *et Salm. c.* 10. *num.* 27. cum *Con. Reg. Hurt. Aversa, etc.* Ratio, quia tale opus jam per se est meritorium, et satis sit sensibile per impositionem Sacerdotis, ac acceptationem pœnitentiæ, prout contritio fit sensibilis per confessionem; et sic respondetur rationi oppositæ.

Dubitatur 2. An possit imponi opus applicandum pro defunctis? Negant *Sancius d.* 36. *n.* 1. *et Vega cap.* 64. *cas.* 4. quia tunc opus non proderit pœnitenti ad satisfaciendum pro seipso, ut tenetur. Sed communius affirmant, et probabilius *Pal. p.* 21. §. 3. *num.* 3. *Lugo d.* 25. *num.* 62. *cum Turr. Anacl. pag.* 635. *n.* 30. *Sporer num.* 570. *Elbel num.* 246. *Holzm. n.* 608. *Salm. cap.* 10. *num.* 37. *cum Aversa, Hurt. Busemb. etc. ex Catech. Rom. p.* 2. *c.* 5. *sect.* 79. ubi dicitur: *Igitur universæ satisfactionis modum culpæ ratio temperabit. Sed ex omni satisfactionum genere maxime convenit pœnitentibus præcipere, ut certis aliquot definitis diebus orationi vacent, ac pro omnibus, præsertim pro iis qui ex hac vita in Domino decesserunt, preces Deo faciant.* Ratio, quia quælibet eleemosyna est vere meritoria, licet satisfactio illius operis tunc applicetur defunctis, satisfactio tamen bonæ voluntatis pœnitentis, qua opus applicat, ipsimet cedit.

» 7. Potest etiam aliquando injungi cessatio » ab aliquo bono opere (v. gr. nimia corporis » afflictione), vel abstinentia aliqua vice a » communione, ad promovendum majus bo- » num pœnitentis, si prudens Confessarius ad » eum finem expedire judicet. *Salas, Card. de* » *Lugo, Dian. etc.* cum *Aversa q.* 13. *sect.* » 4. contra *Joannem Sancium.*

Dubitatur, an possit imponi cessatio ab aliquo bono opere, nempe a communione, jejunio, etc.? Negat *Sancius d.* 33. quia hoc non esset opus meritorium. Sed communiter recte affirmant cum *Busemb.* et aliis, *Lugo d.* 25. *n.* 65. *Spor. n.* 573. cum *Suar.* et *Salm. c.* 10. *n.* 36. cum *Mol. Rodr. Gabr. etc.* Ratio, quia hujusmodi cessatio bene potest aliquando esse

actus virtutis, saltem ad servandam obedientiam confessarii. Recte vero advertit *Lugo*, regulariter non expedire hujusmodi pœnitentiam imponere; immo nec posse imponi, quando omissio illius operis sit forte occasio aliis judicandi, quod à confessario in pœnitentiam fuerit injuncta; juxta dicta *n.* 512.

» 8. Etsi possit immediate post absolutionem » adhuc injungi * (*ut communissime dicunt* » *Salm. cap.* 10. *n.* 42. *Viva qu.* 6. *art.* 1. *in* » *fine cum Diana*, *et Spor. n.* 576. *cum com-* » *muni*) *; debet tamen fieri ante, ut servetur » ordo judicii. Vide *Dian. p.* 3. *t.* 4. *resp.* 136. » *et p.* 5. *t.* 13. *res.* 36. ubi ex cap. finali, et » *Och.* docet, etsi consuetudo habeat, ut ita » fiat, illam tamen non induxisse obligationem.

515. » Resp. 2. Pœnitens communiter tenetur » sub gravi obligatione pœnitentiam, si rationa- » bilis sit, acceptare, et implere, ut habet » communis contra *Cajet. Sylv. Nav.* quorum » sententia ad hoc saltem serviet, ut neminem » non absolutum dimittas, si vel levissimam » subire velit, ut notat *Sotus*, *et Reg. lib.* 7. » *cap.* 2. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 51. *et p.* 2. » *t.* 15. *R.* 52. * (*Sed huic non acquiesco*, » *juxta id*, *quod dixi n.* 510. *in fin.*) *.

» Dixi 1. *communiter*: quia probabile est, » quod docent *Laym. lib.* 4. *t.* 6. *d.* 15. *Suar.* » *et Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 136. contra *Con.* » *Henriq.* et alios, pœnitentiam sub veniali tan- » tum obligare sequentibus casibus: I. Si impo- » sita sit pro solis venialibus. Ita citati contra » *Henr. Fagund.* II. Si pro mortalibus alias » confessis. III. Omissionem partis non gravis, » in confessione mortalium, vel etiam omissio- » nem totius, si levis sit, v. gr. unum *Mise-* » *rere. Con. Fagund.* cum *Dian. p.* 3. *t.* 4.

» *R.* 102. *et p.* 6. *t.* 8. *R.* 54. * (*Levem esse* » *omittere unum* Miserere , *dicunt etiam Pal.* » *p.* 21. §. 4. *num.* 11. *et Lugo d.* 25. » *n.* 74. *Rosarium vero B. Virginis , etsi quin-* » *que decadum , minime dici potest materia le-* » *vis*) *. IV. Si confessarius noluit obligare sub » mortali; quia, cum possit imponere pœnitentiam » libere , et sine omni obligatione , ut probat » *Suar. hic d.* 38. *sect.* 7. *Henriq. Fill. Fa-* » *gund. Tan. Conin. de Sacr. d.* 10. *dub.* 8. » *n.* 65. contra *Turr. et Vasq.* potest etiam sub » levi tantum imponere. (*Et hoc insinuat agen-* » *dum P. Segneri in suo Parocho Instr. ac Croix* » *l.* 6. *p.* 2. *num.* 1249. *si pœnitens non ac-* » *ceptaret pœnitentiam impositam*)*. Vide *Dian.* » *p.* 3. *t.* 4. *et p.* 4. *t.* 5. *R.* 83. V. Eum , » qui lucratur indulgentiam plenariam , liberari » ab onere pœnitentiæ (nisi sit medicinalis do- » cet *Dian. part.* 5. *t.* 12. *R.* 3. *et p.* 9. *t.* » 6. *R.* 36. *ex Tann. Gran. C. de Lugo*, etc. » contra *Val. March. et Avers.* * (*Vide de* » *hoc n.* 519.) *.

» Dixi 2. *Si rationabilis sit*; quia si justo sit » gravior , ac difficilior , nec confessarius eam » moderari velit , non peccabit graviter pœni- » tens , si sine absolutione discedens alterius Sa- » cerdotis judicio peccata submittat , ut docent » *Suar. Conin. Laym.* Immo ad eam non obli- » gabitur , si omnino injustam esse constet, aut » si pœnitens eam non possit implere ; vel il- » lius sit oblitus. Nec tunc ad aliud quicquam » tenetur , etsi expediat , ut is , qui sive cul- » pabiliter , sive sine culpa oblitus est , in se- » quenti confessione similem sibi injungi petat. » Ita *Conin. Laym. Dian. p.* 4. *t.* 4. *R.* 241. » contra *Richard.* et *Sylv.* qui putant talem » confessionem esse repetendam : quod præter

» citatos negat etiam *Card. de Lugo n.* 78. *ex*
» *Vasq.* docens, et talem satisfacere, si confi-
» teatur illud peccatum oblivionis culpabilis.

516. Hic plura dubia occurrunt discutienda. Dubitatur 1. an pœnitens teneatur acceptare justam pœnitentiam, quam imponit confessarius? Tres sunt sententiæ. *Prima* negat, quam tenet *Cajet. tom.* 1. *Opusc. tract.* 6. *qu.* 2. *ad* 2. et probabilem putant *Sporer n.* 548. et *Tamb. c.* 2. *n.* 7. quia non tenetur acceptare, qui vult eam solvere in Purgatorio. *Secunda* sententia, quam tenent *Nav. cap.* 26. *n.* 29. item *Sotus*, *Med. Gabr. apud Lugo d.* 25. *n.* 68. *et Soto*, *Zerola*, *Vill. etc. apud Renzi c.* 2. *sect.* 3. *q.* 12. dicit posse non acceptare, sed si acceptet, teneri ad eam exequendam. *Tertia* sententia communis et vera, quam tenent *Suar. d.* 38. *sect.* 7. *n.* 2. (qui oppositas vocat temerarias, *Lugo l. c.*) ubi nostram sententiam vocat certam cum *Vasq. et Victor.* qui post Tridentinum dicunt esse de fide) *Elbel. n.* 227. *et Salm. c.* 10. *n.* 52. cum *S. Thoma*, *Palud. et P. Soto*, dicit peccare, qui pœnitentiam non acceptat, vel non vult implere, et absolutionem vult recipere. Ratio, quia, ut docet *Benedictus XIV. in Epist. Encycl. Inter præteritas.* (*in Bullar. tom.* 3. *pag.* 170. §. 65.) sicut confessarius justam tenetur injungere pœnitentiam, ita pœnitens tenetur illam acceptare.

Probabile tamen est, quod si pœnitenti videatur pœnitentia illa justo gravior, aut nimis onerosa respectu ad suam imbecillitatem, tunc si confessarius nollet eam moderari, posset saltem sine culpa gravi discedere absque absolutione, et alium adire confessarium, ut dicunt cum *Busemb. et Con.* supra, *Suar. d.* 38. *sect.* 7. *n.* 4. *Laym. cap.* 15. *n.* 6. *Elbel. n.* 228.

Holzm. n. 601. *et Spor. n.* 550. Hoc tamen intelligendum, si pœnitentia illa vere sit irrationabilis, vel impar debilibus viribus pœnitentis; nam si contra pœnitentia facile posset ab eo impleri, et nollet ex mera desidia illam acceptare, ac cum levi absolvi vellet, non videtur posse excusari a peccato gravi, quia (ut bene ait *Lugo n.* 69.) sicut peccaret Sacerdos imponendo levem pœnitentiam sine justa causa pro gravibus culpis, ita peccaret pœnitens volens sine causa recipere absolutionem cum pœnitentia justo leviori.

517. Dubitatur 2. An pœnitens peccet graviter, si omittat implere pœnitentiam gravem, impositam pro venialibus, aut mortalibus confessis? Commune est quod si injungatur pœnitentia levis, non est obligatio illam implendi sub gravi, etiamsi tota omittatur; *Palaus p.* 21. §. 4. *n.* 11. *Lugo d.* 25. *n.* 74. *Renzi cap.* 2. *sect.* 3. *qu.* 14. *Suarez d.* 38. *sect.* 7. *num.* 5. *Croix n.* 1278. cum *Aversa*, et aliis passim. Ratio, quia materia levis non est capax gravis obligationis. Nec obstat, quod Sacramentum maneat incompletum, nam illud jam est completum essentialiter; completio autem integralis per materiam levem non obligat nisi leviter secundum materiam. Dubium vertit, quando materia pœnitentiæ est gravis. *Prima* sententia probabilis et communior dicit esse peccatum grave illam omittere, ita *Lugo*, et *Pall ll cc. Bon. qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 4. *Roncaglia cap.* 2. *q.* 2. *R.* 2. *Concina pag.* 423. *n.* 11. *Salm. cap* 10. *n.* 62. *Escob. lib.* 17. *num.* 206. cum *Henriq. Con. Fag. et Nunno.* Ratio, quia gravitas vel levitas hujus obligationis non sumitur ex gravitate causæ, nempe peccati confessi, sed ex materia præcepta, scilicet pœnitentiæ impositæ. *Secunda* vero sententia satis probabilis negat hanc

obligationem esse gravem, ita *Nav. cap.* 21. *n.* 43. *Suar. loc. cit. Laym. cap.* 15. *num.* 7. *Diana p.* 3. *tract.* 4. *n.* 36. *Spor. n.* 544. et probabilem putant *Lugo n.* 76. *Mazzotta tom.* 3. *p.* 381. *Tamb. cap.* 2. *n.* 4. cum *Henr. et Croix n.* 1279. cum *Soto, Palud. Fill. Led. et Aversa.* Ratio, quia hoc casu materia satisfactionis impositæ non est necessaria in quantum est gravis; unde sicut confessarius non tenebatur immo nec poterat illam imponere sub gravi, ita nec pœnitens sub gravi adimplere. Nec valet dicere, quod pœnitentia non est commensuranda cum peccato, sed cum pœna temporali ob peccatum debita; nam respondetur 1. quod si hoc esset, utique deberet pro quolibet veniali gravis imponi pœnitentia, cum unicuique veniali gravis, immo gravissima debeatur pœnæ. Resp. 2. quod ex Tridentino pœnitentia injungenda est *pro qualitate criminum*, non autem pœna. Sentio tamen dicendum cum *Roncaglia* (cui consentit etiam *Laym. loc. cit.*) quod si per accidens peccata illa venialia valde disponerent pœnitentem ad mortale, tunc posset confessarius gravem ei imponere pœnitentiam, ut ipsum removeat a periculo peccandi mortaliter; et tunc tenebitur pœnitens, si velit absolvi, illam acceptare et adimplere. Præterea censeo, quod si pœnitens pro mortalibus confessis condignam non egerit pœnitentiam, tunc si iterum eadem peccata clavibus subjiciat, bene poterit confessarius gravem injungere pœnitentiam; et pœnitens, si acceptet, tenetur eam implere.

An autem circumstantias pœnitentiæ impositæ teneatur pœnitens implere sub mortali, nempe ad recitandam coronam flexis genibus, brachiis extensis, et similia? Resp. nulli dubium, quod omissio circumstantiæ erit saltem venialis; quan-

do vero erit vel ne mortalis, pendet ex molestia levi aut gravi, quam affert circumstantia, vel per se, vel respective ad pœnitentem, prout significaverit Confessarius pœnitentiam imponens; ita communiter *Sanch. Dec. lib.* 4. *c.* 12. *num.* 8. *Lugo d.* 25. *num.* 93. *Viva q.* 6. *art.* 2. *num.* 4. *Renzi c.* 2. *sect.* 3. *q.* 16. *Tamb. l.* 4. *c.* 2. *n.* 14. *et Croix n.* 1280. *cum Dicast. Aversa etc.*

518. Dubitatur 3. An Confessarius pro culpis gravibus possit imponere pœnitentiam gravem, sed sub obligatione levi? *Prima* sententia negat; quam tenent *Renzi cap.* 2. *sect.* 3. *quæst.* 14. *et Bonac. quæst.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 4. *cum Goninch. et Nunno.* Ratio, quia, licet possit legislator in materia gravi obligare tantum sub levi, tamen in hoc Sacramento Confessarius non reputatur ut legislator, sed ut simplex minister, cum ibi agat nomine Dei, unde non potest materiam per se gravem sub levi imponere. *Secunda* sententia communior affirmat, quam tenent *Busemb.* ut supra cum *Henr. et Fagundez*, *Suar. d.* 38. *sect.* 7. *num.* 5. *Filliuc. tract.* 8. *num.* 54. *P. Segneri Instruc. ad Conf. cap.* 3. *Tamb. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 6. *Dicast. apud Croix num.* 1249. et probabilem vocat *Viva quæst.* 6. *art.* 1. *num.* 2. cum *Medina*, *et Diana.* Ratio quia revera (ut ipsi adversarii concedunt, utque dictum est *To. I. lib.* 1. *num.* 143.) quilibet legislator potest gravem materiam præcipere sub levi. Nec obstat ratio opposita; nam Confessarius in hoc Sacramento non tantum fungitur vicibus Christi, sed etiam est a Christo constitutus verus judex et legislator, qui ex potestate sibi tradita solvit remittendo peccata, et ligat præcepta imponendo circa obligationem satisfactionis

implendæ: unde hujus obligationis gravitas oritur non ex vi Sacramenti, sed ex præcepto Confessarii. Hæc secunda sententia per se loquendo valde probabilis mihi videtur, sed non probarem, si Confessarius ex hac doctrina vellet pro peccatis gravibus totam pœnitentiam imponere sub levi, excepto casu gravis ægritudinis, aut intensissimæ contritionis, vel alio casu rarissimo, in quo omnino videretur expedire ad salutem pœnitentis; censeo enim ex præcepto Tridentini teneri semper Confessarium injungere aliquod grave opus sub obligatione gravi (ut jam dixi *num.* 510. *in fine*); licet sit leve respective ad numerum et gravitatem peccatorum. Præfata ergo sententia deservire poterit ad hoc tantum; ut Confessarius, postquam imposuit aliquam pœnitentiam gravem, aliam graviorem injungat sub levi, ut si pœnitens illam implebit, sacramentaliter satisfaciat; si vero negliget, non gravetur culpa gravi. Et sic puto recte se gerere Confessarium; cum enim spectata pœnitentis imbecillitate possit Confessarius primam tantum gravem pœnitentiam imponere sub præcepto, et graviorem sub consilio præscribere, melius consulet bono pœnitentis, imponendo illam graviorem sub levi, ut omnia opera injuncta eleventur ad meritum satisfactionis sacramentalis. Minime autem approbo id quod dicunt *Medina apud Suar. et alii apud Busemb.* ut supra, nempe quod Confessarius possit aliquando injungere pœnitentiam sine ulla obligatione; hoc dico est omnino improbabile; nam legislator potest ferre et non ferre legem, sed si ferat, non potest quidem eam ferre sine obligatione, cum lex debeat necessario saltem sub levi obligare; lex enim quæ non obligat, non est lex, sed consilium.

519. Dubitatur 4. An tempore Jubilæi, vel Indulgentiæ plenariæ possit confessarius absolutionem impertiri nulla injuncta pœnitentia? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo d.* 27. *num.* 21. *Suar. d.* 38. *sect.* 10. *num.* 9. cum *Toleto*, et *Sa*, *Viva q.* 6. *art.* 1. *num.* 1. *v. Quinto* (limitant tamen *Salm.* et *Viva* nisi pœnitens indigeat aliqua pœnitentia medicinali): et idem docuit *D. Th. Suppl. qu.* 25. *art.* 1. *ad* 3. ubi ad objectionem, quod non possit Sacerdos remittere pœnitentiam, cum hæc sit pars Sacramenti, respondet: *Faciens Indulgentias pœnam pro eo quam debuit, solvit de bonis Ecclesiæ communibus.* Subdit vero ad 4. *Tamen consulendum est eis, qui Indulgentias consequuntur, ne propter hoc ab operibus pœnitentiæ injunctis abstineant.* Ratio hujus sententiæ est, quia pœnitentia principaliter imponitur pro satisfacienda pœna temporali, quæ jam tota remittitur per Indulgentiam. Sed his non obstantibus, tenendum est oppositum cum *Conc. p.* 407. *num.* 6. *Roncaglia cap.* 2. *q.* 7. et *Croix num.* 1273. *cum Fill. Rod. Dicast.* Et hodie non est amplius de hoc dubitandum, dum noster SS. Pontifex Bened. XIV. in *cit. Epist. Encycl. Inter præteritas.* (Vide in *Bullar. tom.* 3. *pag.* 170. §. 65.) sententiam contrariam tamquam laxiorem reprobat, dicens, non posse putari verum pœnitentem, qui Indulgentias consequi cupit, si hujus prætextu se vult eximere a pœnitentia sacramentali adimplenda. Ratio 1. quia, ut Pœnitens possit per Indulgentias liberari a pœnitentia certe debita, certus esse deberet illam lucrari: sed patet hoc valde incertum esse; unde non potest debito certo satisfacere per incertam solutionem. Ratio 2. quia, licet certo quis Indulgentias lu-

craretur, debet tamen semper aliquam pœnitentiam (quæ est integralis pars Sacramenti) implere, ne Sacramentum mutilum maneat.

Dixi *aliquam pœnitentiam*; nam communiter et probabilissime, præter AA. citatos pro prima sententia, dicunt *Nav. cap.* 26. *num.* 21. *Tol. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 8. *Sporer num.* 258. *Elbel n.* 248. *Holzm. num.* 612. *et Laym. cap.* 15. *num.* 12. *cum Soto*, *et Henr.* causa Indulgentiarum bene posse a confessario pœnitentiam diminui, modo aliqua imponatur, quia per eam jam integratur Sacramentum, et contra per Indulgentias probabiliter satisfit pœnæ temporali de bonis communibus Ecclesiæ, ut docet *D. Thomas loc. cit.*

520. Dubitatur 5. an si pœnitens oblitus sit pœnitentiæ injunctæ, teneatur repetere confessionem, ut aliam pœnitentiam accipiat? *Prima* sententia quam tenent *S. Antonin. p.* 3. *tit.* 14. *cap.* 19. §. 19. *et Bonac. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 3. *num.* 9. *cum Sylv.* et aliis, dicit, hunc teneri saltem præcipua repetere peccata, ut condigna pœnitentia sibi imponatur: quia pœnitens curare debet, quantum commode potest, ut Sacramentum fiat integrum; qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media. *Secunda* vero sententia communis, quam tenent *Lugo d.* 25. *num.* 87. *Pal. p.* 21 *num.* 19. *Sporer num.* 552. cum communi, *Croix num.* 1275. *Ronc. cap.* 2. *q.* 7. *Holzm. num.* 617. *Viva q.* 6. *art.* 2. *num.* 6. *Diana tom.* 4. *tract.* 4. *R.* 241. *Elbel pag.* 272 *num.* 244. *cum Nav. Soto*, *Aversa*, *et Salm. cap.* 10. *num.* 83. *cum Suar. Vasq. Laym. Conc. Vict. Candido*, *Vivald. etc.* negat obligationem hanc etiamsi pœnitens culpabiliter oblitus fuerit pœnitentiam; ut specialiter notant *Salm. Sporer*, *Holzm. Elbel*,

Lugo cum Vasq. et *Croix cum Nav. Soto*, et aliis; Ratio, quia ex una parte non tenetur amplius ad pœnitentiam, cum illius impletio facta sit ei impossibilis; ex altera non videtur extare hanc obligationem repetendi Confessionem, ut integretur Sacramentum, cum nemo videatur teneri repetere sua peccata, semper ac ipsa directe fuerint remissa; hoc enim gravissimum esset onus. Utraque sententia est probabilis. Merito autem advertunt *Coninck. d. 10. dub. 9. num. 86. Pal. num. 18. Diana, Elb. Sporer ll. cc. et Salm. num. 83. cum Cajet. Soto, Nav. et Med.* quod talis pœnitens teneretur utique, cum commode posset, audire confessarium suum, si putaret illum adhuc memorem esse pœnitentiæ, quam injunxit; tunc enim ejus impletio est ei adhuc moraliter possibilis.

521. » Is, qui pœnitentiam implet in statu » peccati mortalis, probabiliter quidem satisfa- » cit præcepto, cum impleat ejus substantiam; » peccat tamen sed venialiter, ut docet *Sua- » rez, Laym. Dian. loc. cit.* quia Sacramenti » partem suscipit indigne, et obicem ponit ef- » fectui, scilicet remissioni pœnæ (quem ta- » men, obice remoto recuperari docent *Navar. » Tol. Caj. Dian. p. 3. t. 4. R. 85. Fagund. » Suarez, etc.*) unde quamprimum est im- » plenda, potestque graviter etiam peccari ni- » mium differendo, quod ex variis circumstan- » tiis judicandum. V. *Dian. part. 2. t. 15. res. » 53. et p. 5. lib. 13. R. 39.* Non esse autem » grave, seu mortale, si non differat ultra » octiduum, docet *Hurt. apud Dian.* Immo pos- » se differri per annum (hoc est quamdiu non » tenetur ad novum Sacramentum Pœnitentiæ) » vult ipse (*Dian. part. 9. t. 7. res. 57. ex*

» *Amico*, et *Leand.* etc. nisi tamen pœnitens
» dubitet; an postea possit implere; eo enim
» casu teneri quamprimum commode potest.
» * (*Hoc merito communiter rejicitur cum*
» *Salm. cap. 10. num. 65. Tamb. lib. 4. cap. 2. n. 9.*
» *et Croix n. 1288, qui probabiliter tamen excusat a*
» *mortali, si dilatio sit ad mensem, si pœnitentia sit*
» *tantum vindicativa. Roncaglia vero damnat de*
» *mortali si differatur pœnitentia per 15.*
» *dies, sed hoc videtur nimis rigidum; non*
» *reputatur enim gravis dilatio, quæ non affert*
» *grave præjudicium rei præceptæ, ut ait Lu-*
» *go d. 25. num. 91. qui addit num. 92. di-*
» *lationem, ut sit gravis, debere esse ad lon-*
» *gum tempus. Renzi autem q. 18. cum Coto-*
» *nio, et Glos. in l. fin. C. de Cens. dicit non*
» *esse gravem dilationem infra sex menses; sed*
» *hoc videtur nimis benignum*) *. Similiter
» non esse mortale, si obligatus jejunare feria
» 6. differat in diem sequentem; vel obligatus
» communicare singulis mensibus differat ad 6.
» vel 8. dies, affirmat *Dian. loc. cit. ex Palao*,
» præsertim ex causa aliqua, tametsi levi.
» * (*Dicunt Salm. cap. 10. num. 65. esse*
» *mortale differre Communionem per 4. dies,*
» *nisi justa causa excuset. Sed communius Pa-*
» *laus p. 21. §. 4. num. 12. Spor. num. 577.*
» *Holzm. num. 605. cum Suar. Conc. et aliis*
» *censent non esse mortale differre Communio-*
» *nem per 6. vel 8. dies, quando quis tenetur*
» *communicare per singulos menses. Et consen-*
» *tit Roncaglia cap. 2. qu. 6. R. 1. modo (re-*
» *cte monet) pœnitentia non sit medicinalis,*
» *ita ut illa dilata periculum sit relabendi. Pu-*
» *tat autem Croix num. 1257. cum Gob. et*
» *Steph. quod ex decem communionibus omitte-*
» *re unam, non sit mortale; sed huic non ac-*
» *quiesco*) *.

522. Dubitatur 1. An qui existit in mortali possit implere pœnitentiam impositam. *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Tabiena*, *Alens. Archid. apud Salm. cap.* 10. *num.* 70. Et citant pro se *D. Thomam*, qui *Suppl. q.* 14. *art.* 2. *ad* 2. sic sit: *Oportet quod opera satisfactoria sint Deo accepta, quod dat eis charitas, et ideo sine charitate opera facta non sunt satisfactoria.* Ratio hujus sententiæ est, quia peccator injuriam irrogat Sacramento, dum obicem ponit satisfactioni in Sacramento impositæ. *Secunda* sententia, quam tenent *Tournely Prælect. Theol. t.* 9. *p.* 245. *R.* 3. *Juenin. t.* 7. *p.* 490. *art.* 3. *Antoine p.* 519. etiam negat implere, si impleat habens actualem affectum ad peccatum mortale; secus si tantum existat in mortali; ita præfati Auctores. Ratio, quia ad satisfaciendum Deo non requiritur status gratiæ sanctificantis, sed sufficit voluntas Deum placandi, quæ contra deest in eo, qui habet actualem affectum ad peccatum. *Tertia* sententia communis et probabilior universe affirmat, et hanc tenent *Suar. d.* 38. *sect.* 8. *num.* 1. *Nav. c.* 3. *num.* 7. *Salm. c.* 10. *num.* 69. *Concina p.* 359. *num.* 3. *Roncaglia c.* 2. *q.* 5. *Lugo d.* 25. *num.* 30. cum *Palud. Cajet. Soto*, *Sylvest. et Bon. sect.* 3. *p.* 4. *num.* 15. *cum Sà*, *Tol. Val. Vasq. Con. Fill. etc.* Ratio, quia ad implendum præceptum satisfactionis sufficit ponere opus præcepti, licet præcepti finis non obtineatur. Respondetur autem ad textum *D. Thomæ*, quod ibi S. Doctor non loquitur de adimpletione satisfactionis injunctæ, sed tantum de ejus merito, quod non potest haberi sine charitate.

523. Dubitatur 2. An peccet qui implet pœnitentiam impositam, existens in mortali? Con-

veniunt DD. hunc non peccare mortaliter; alii verò, ut *Lugo d.* 25. *num.* 32. ac *Aversa. Dicast. Stephan. etc. apud Salm. c.* 10. *num.* 70. qui putant probabile) dicunt nullo modo peccare; quia, ut ajunt, nulla est culpa obicem ponere soli remissioni pœnæ. Alii tamen probabilius tenent peccare venialiter, quia ponere obicem affectui partiali Sacramenti non potest ab aliqua culpa excusari; ita *Suar. d.* 38. *sect.* 8. *num.* 7. *Laym. c.* 15. *num.* 15. *Wigand. tract.* 13. *num.* 129. *Bon. p.* 4. *num.* 15. *et Salm. l. c.* etiam probabile censent. Dicunt autem *Wig. Salm. et Antoine*, quod recedente fictione, tunc pœnitentia habet affectum satisfactionis: contra *Scotum*, *Medin. Bon. et Vasq.* qui censent habere effectum cum impletur.

524. » 2. Pœnitentiam (etiam medicinalem)
» impositam sub conditione hac, si iterum la-
» batur, nec teneri acceptare, nec implere,
» eo quod Confessarius nec Judex sit, nec Me-
» dicus peccatorum committendorum, docet *Dia-*
» *na part.* 6. *t.* 7. *Res.* 46. *ex Palao*, *Trull.*
» *etc.* Sed contrarium probabilius cum *Suarez*
» tenet *Aversa q.* 13. *sect.* 4. quia non impo-
» nit eam pro peccatis committendis, sed com-
» missis sub conditione reincidentiæ ». * (*Et sic tenendum cum Suar. de Rel. l.* 3. *c.* 8. *Laym. cap.* 15. *num.* 11. *Bon. p.* 2. *num.* 26. *Salm. cap.* 10. *num.* 38. *cum Aversa, et aliis. Id tamen intelligendum, modo imponatur proportionata pœnitentia pro peccatis confessis*) *.

525. » 3. Qui non implevit intra tempus præ-
» scriptum, non ideo deobligatur.

Dicunt *Henriq.* apud *Renzi cap.* 2. *sect.* 3. *quæst.* 18. quod si assignetur dies ad pœnitentiam implendam, transacto illo, non est amplius obligatio implendi; sed omnino tenendum

est oppositum cum *Busemb.* et *Diana p. 5. tract.* 13. *R.* 37. *Renzi loc. cit.* ac *Croix num.* 1290. *cum Aversa*, *et Mendo.* Dicunt autem *ibid. Sporer*, *Conc. et Gob.* quod si alicui sit injunctum jejunium diei Sabbati in honorem B. M. V., transacto eo die, non tenetur in alio. Sed hæc opinio nec mihi arridet, tum quia semper principaliter intenditur a confessario jejunium, et accessorie dies; tum quia, quando materia est divisibilis, qui non potest implere totum, tenetur ad partem.

526. » 4. Potest satisfacere per alium, cui » confessor id concedit, vel qui per se non pot- » est, ut docent *Regin. Fagund. Dian. p. 4. t.* » *4. res.* 141. * (*Sed adverte hic Prop.* 15. » *damnatam ab Alex. VII.* quæ dicebat: *Pœ-* » *nitens propria auctoritate substituere sibi alium* » *potest, qui loco ipsius pœnitentiam adim-* » *pleat*) *. Hic tamen non tenetur, nisi Confes- » sor voluerit. An vero satisfaciens pro alio si- » mul pro se possit, alii ajunt, alii probabi- » lius negant ut habet *Sa.*

527. » 5. Non necessario impletur ante com- » munionem. * (*Hic advertantur quatuor Pro-* » *positiones damnatæ ab Alexandro VIII. nem-* » *pe Prop.* 16. Ordinem præmittendi satisfactio- » nem absolutioni induxit non Politia, aut in- » stitutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex, et » præscriptio, natura rei idipsum quodammodo » dictante. *Prop.* 17. Per illam praxim mox » absolvendi, ordo pœnitentiæ est inversus. » *Prop.* 18. Consuetudo moderna quoad admi- » nistrationem Sacramenti pœnitentiæ, etiamsi » eam plurimorum hominum sustentet auctori- » tas, et multi temporis diuturnitas confirmet, » nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu; » sed pro abusu. *Prop.* 22. Sacrilegi sunt ju-

» dicandi qui jus ad Communionem percipien-
» dam prætendunt, antequam condignam de de-
» lictis suis pœnitentiam egerint.) *.

518. « Quæres: Quis pœnitentiam possit com-
» mutare, et quomodo?

» Resp. 1. Ex justa causa quivis Sacerdos id
» potest, si de novo ei confiteatur, ut habet
» communis sententia, contra *Sotum*, et *Va-
» squez*, saltem si peccata non sunt reservata:
» immo etiam probabiliter etiamsi talia fuerint,
» ut habet *Fagundez*.

» Resp. 2. Sine nova Sacramenti administra-
» tione potest id solus Sacerdos, qui injunxit,
» si adhuc recordetur statum pœnitentis, et hic
» ad eum recurrat tempore tam brevi, ut mo-
» raliter idem judicium censeri possit, v. g. in-
» tra hebdomadam. *Henr.* et alii 4. immo etsi post
» longius intervallum. *Card. de Lugo*, *Aversa*,
» *et Dian. p.* 7. *t.* 6. *res.* 46. *et p.* 9. *tr.* 6.
» *R.* 57. contra *Pal.* etc. Ratio, quia justam,
» incognita causa, non potest ferre sententiam.
» Ita *Sylv. Suar. Con. Laym. Fill. Reg. Fag.*
» *et Card. de Lugo*, contra *Nav. Henr. Tol.*
» *Sa*, *Rodr. Bejam*, *Val. Dian. p.* 3. *t.* 4. *res.*
» 53. *et p.* 2. *t.* 1. *misc. R.* 53. qui dicunt,
» etiam alium posse, non repetitis peccatis. Quæ
» sententia, etsi non ex ratione, ex principio
» tamen extrinseco videtur esse in praxi proba-
» bilis (*Dian.* enim *loc. cit.* pro ea adducit 14.
» Auctores, dicitque esse usum, sive praxim
» Confessariorum), et Confessariis posse servire,
» quando pœnitens difficulter adduci potest ad
» repetenda peccata, vel tempus id non fert;
» præsertim si ex confessione (nam in ea, et
» non extra, debet fieri) aliorum peccatorum,
» ex præsenti statu pœnitentis, ipsiusque testi-
» monio habeant aliquam confusam notitiam

» peccatorum præteritæ confessionis. Ita *Fag.*
» *part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 22. *Card. de*
» *Lugo d.* 25. *sect.* 6. *num.* 107. *et* 109.

» Resp. 3. Ipse pœnitens non potest commu-
» tare pœnitentiam etiam in evidenter meliorem,
» ut docent *Sanchez* 5. *mor. Conin. d.* 10. *art.*
» 12. *num.* 1. *Regin.* et alii: etsi contrarium
» probabile dicat *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 53. *et t.*
» 2. *tract.* 4. *res.* 53. *ex Porc. et Vill.* Sed
» hoc *Turr.* temerarium, *Card. de Lugo* com-
» muni Theologorum, et fidelium sensui repu-
» gnare dicit *d.* 23. *sect.* 6. *num.* 75.

529. Dubitatur 1. An pœnitens optans pœnitentiam injunctam sibi commutari, teneatur Confessionem factam repetere? Resp. si confitetur eidem Confessario, non erit opus eam repetere, dummodo Confessarius adhuc confuse recordetur status ejus conscientiæ. Si vero confitetur alteri, duplex est sententia: *Prima* sententia affirmat esse obligationem repetendi, et hanc tenent *Laym. cap.* 5. *num.* 16. *Lugo d.* 25. *num.* 107. *Pal. p.* 21. §. *ult. num.* 13. *Concina pag.* 434. *num.* 20. *Roncaglia cap.* 3. *q.* 3. *Holzmann pag.* 158. *num.* 616. *Croix num.* 1295. *Elbel pag.* 171. *n.* 243. *Sporer p.* 243. *n.* 588. *Tamb. l.* 4. *c.* 3. *n.* 22. *et Salm. c.* 10. *n.* 79. *cum Suar. Soto, Sylv. Vasq. Conc. Reg. Molf. etc.* Ratio 1. quia Confessarius non potest pœnitentiam commutare, nisi in judicio sacramentali; hoc autem judicium non potest exercere nisi pœnitens sua deferat crimina. Ratio 2. quia pœnitentia, ut docet Tridentinum, non solum debet esse punitiva, sed etiam medicinalis, nempe ut non tantum sit in vindictam vitæ anteactæ, sed etiam in custodiam futuræ; nequit autem Confessarius convenientem medicinam pœnitenti applicare, nisi culparum suarum notitiam

habeat. *Secunda* vero sententia satis probabilis negat esse hanc obligationem, eamque tenent *Nav. Man. c.* 26. *n.* 22. *Tolet. l.* 3. *c.* 11. *n.* 12. *Bonac. qu.* 5. *p.* 3. *n.* 8. *Sa, v. Satisfactio*, *n.* 5. *Diana p.* 2. *tr.* 15. *R.* 53. *cum Henr. Vill. Rodr. Victor. Vivald. Portell. Valer. etc.* et hanc probabilem putant *Busemb. ut supra*, *Lugo n.* 109. *Anacl. p.* 532. *n.* 17. *Sporer num.* 589. *et Laym. Salm. Holzm. ac Tamb. locis cit.* Ratio quia in hac secunda Confessione non agitur de judicio ferendo super culpis delatis in Confessione præcedenti, ubi judicium jam fuit efformatum, sed tantum agitur de pœnitentis impotentia sive imbecillitate ad pœnitentiam implendam, et sic respondetur ad primam rationem. Difficilius est respondere ad secundam; sed responderi potest, quod Confessarius commutando pœnitentiam in æqualem vel minorem, bene potest præbere medicinam peccatis alias confessis, vel imponendo pœnitentiam æquivalentem, vel pœnitentiam datam minuendo juxta dispositionem pœnitentis. Ceterum iidem AA. primæ sententiæ (ut *Polaus*, *Salm. Roncag. Elbel*, *et Croix*) fatentur eo casu non esse opus singula peccata repetere, sed tantum præcipua, quantum sufficit ad notitiam confusam habendam status pœnitentis. Adduntque probabiliter *Nav. cap.* 26. *num.* 22. *Sporer loc. cit. et Tamb. n.* 23. quod si Confessarius advertat pœnitentem non implevisse pœnitentiam, nec facile impleturum etiam, eo non petente, poterit ei illam commutare.

Dubitatur 2. An Confessarius inferior possit commutare pœnitentiam a Superiore impositam ob casus reservatos? *Prima* sententia communior negat, et hanc tenet *Gonet d.* 13. *num.* 36. *Suar. dist.* 38. *sect.* 10. *n.* 24. *Lugo dist.*

25. *n.* 104. *Holzmann n.* 616. *Sporer n.* 585. *Concina p.* 433. *n.* 16. *Renzi cap.* 2. *sect.* 3. *qu.* 27. item *Conink*, *Valent. Reg. Vega*, *Molf. etc. apud Salm. cap.* 10. *n.* 72. Ratio, quia accessorium sequitur naturam principalis: sicut ergo reservatum erat Superiori judicium in causa principali, scilicet in absolvendis reservatis, ita reservata manet impositio pœnitentiæ, quæ ad idem judicium pertinet. *Secunda* vero sententia affirmat, eamque tenent *Palaus p.* 21. *§. ult. num.* 7. *et Elbel num.* 242. *cum Sanch. Bonac. et Henr.* ac probabilem vocant *Spor. et Salm. ll. cc. cum Vasq. Nav. Sa, Dicast. Gabr. Fernand. etc.* Ratio, quia cum peccata jam fuerint a Superiore absoluta, est omnino ablata reservatio, et remanent illa peccata communia; unde si pœnitens illa iterum subjiciat inferiori, potest hic novum de eis formare judicium, ac proinde pœnitentiam commutare. Nec obstat, ut dicunt, quod inferior potestatem non habeat in sententiam superioris, nam quando sublata est reservatio, uterque eamdem habent potestatem. His tamen non obstantibus, prima sententia mihi arridet: nam licet inferior hic et nunc possit novum formare judicium super illa peccata, si rursus ei deferantur, tamen nullam ipse habet facultatem mutandi sententiam superioris in judicio prius ab eo lato; principium enim certum est, quod inferior nihil potest in legem superioris. Probabile autem puta id quod dicunt *Bonac. part.* 3. *numer.* 6. *et Renzi loc. cit. cum Suarez*, *Henr. Victor. Med. Fagund. etc.* quod secunda sententia posset locum habere, si gravis accederet causa, et non esset facilis accessus ad Superiorem, quia tunc inferior licite posset pœnitentiam commutare ex præsumpta Superioris conniventia.

Dubitatur 3. An Confessarius possit commutare pœnitentiam extra Confessionem? Certum est, quod alter Confessarius nequit extra Confessionem mutare pœnitentiam etiam injustam a primo impositam, ut cum communi sententia dicunt *Diana p.* 2. *tr.* 15. *R.* 53. (contra *Valer. et Victorell.*) *Salm. c.* 10. *n.* 74. *et Croix num.* 1293. *cum Lugo*, quia merito oppositam vocat improbabilem. Si vero sit idem Confessarius qui pœnitentiam imposuit, censet *Coninck D* . . . . *dub.* 8. *in fine*, eum posse pœnitentiam commutare extra Confessionem, sed non ultra quam infra eumdem diem; *Sporer* vero *n.* 586. *cum Soto*, et *Valent.* extendit ad infra biduum; *Busemb. et Diana l. c.* cum *Henr. Led. Vivald.* etc. extendunt ad hebdomadam; immo *Lugo*, *Aversa*, *Gab. etc. apud Salm. l. c.* id permittunt adhuc per longius intervallum. At verius puto dicendum eum sententia communiori, quam tenent *Bon. p.* 3. *n.* 7. *Conc. p.* 433. *n.* 17. *et Salm. ib. cum Suar. Nav. Sylv. Vega*, *Reg. Præpos.* et *Dic.* id tantum posse admitti, si fiat statim post absolutionem, antequam pœnitens discedat, quia tunc tantum videtur moraliter perseverare idem judicium.

530. Cum autem valde proficuum possit esse pœnitentibus, ut facilius inducantur ad majorem pœnitentiam acceptandam, et fortius a peccatis absterreantur, eis indicare pœnitentias quæ olim in Canonibus pœnitentialibus erant præscriptæ pro aliquibus criminibus, ut monent Catechismus Romanus, D. Antoninus, et D. Carolus Borromæus; ideo hic operæ pretium duxi adjicere aliquos principaliores ex dictis Canonibus secundum ordinem Decalogi, videlicet:

Circa I. Præceptum. 1. Qui a fide desciverit, pœnitentiam aget annis decem. 2. Qui auguriis,

et divinationibus servierit, quive incantationes diabolicas fecerit, pœnitens erit annis septem. 3. Respiciens furta in astrolabio, pœnitens erit annis duobus. 4. Si quis ligaturas, aut fascinationes fecerit, pœnitens erit duos annos. 5. Qui magos consuluerit, in pœnitentia erit annos quinque.

Circa II. Præceptum. 1. Quicumque sciens pejeraverit, 40. dies in pane et aqua, et septem sequentes annos pœniteat, et nunquam sit sine pœnitentia; et nunquam in testimonium recipiatur, et post hæc Communionem percipiat. 2. Qui perjurium in Ecclesia fecerit, pœnitentiam aget annos decem. 3. Si quis Deum, vel B. Virginem, vel aliquem Sanctum publice blasphemaverit, præ foribus Ecclesiæ diebus Dominicis septem, in manifesto, dum Missarum sollemnia aguntur, stet, ultimoque ex illis die, sine pallio, et calceamentis, ligatus corrigia circa collum; septemque præcedentibus feriis sextis in pane et aqua jejunet, Ecclesiam nullo modo ingressurus. Singulis jam illis septem diebus Dominicis tres, aut duos, aut unum pauperem pascat, si potest, alioquin alia pœnitentia afficiatur. Recusanti Ecclesiæ ingressus interdicatur, et in obitu ecclesiastica careat sepultura. 4. Qui votum simplex violaverit, pœniteat tribus annis.

Circa III. Præceptum. 1. Qui opus aliquod servile die Dominico festove fecerit, pœnitentiam aget tres dies in pane et aqua. Si quis jejunia a S. Ecclesia indicta violaverit, pœnitentiam aget dies viginti in pane et aqua. 3. Qui in Quadragesima jejunium violaverit, pro uno die pœnitentiam aget dies septem. 4. In Quadragesima carne sine inevitabili necessitate vescens, in Pascha non communicet: ac præterea a carne abstineat.

Circa IV. Præceptum. 1. Qui parentibus maledixerit, quadraginta dies pœnitens sit in pane et aqua. 2. Qui parentes injuria affecerit, tres annos. 3. Qui percusserit, annos septem. 4. Si quis contra Episcopum, Pastorem, et patrem suum insurrexerit, in Monasterio omnibus diebus vitæ suæ pœnitentiam aget. 5. Si quis Episcopi, aut Ministrorum ejus, vel Parochi sui præcepta contemserit, vel irriserit, pœnitentiam aget dies 40. in pane et aqua.

Circa V. Præceptum. 1. Qui Presbyterum occiderit, pœniteat 12. annis. 2. Si quis patrem, aut matrem, fratrem, aut sororem occiderit, toto vitæ suæ tempore non suscipiat corpus Domini, nisi in obitu, abstineat a carne, et vino, dum vixerit, jejunet secunda, et quarta, et sexta feria. 3. Si quis hominem occiderit, ad januam Ecclesiæ semper erit, et in obitu Communionem recipiet. 4. Qui homicidii auctor fuit, ob consilium quod dedit, pœnitentiam aget 40. dies in pane, et aqua, cum septem sequentibus annis. 5. Si qua mulier sponte abortum fecerit, pœnitentiam aget annos tres; si nolens, Quadragesimas tres. 6. Qui nolens filium oppresserit, pœnitentiam aget dies. 40. in pane et aqua, oleribus ac leguminibus: abstinebit ab uxore dies totidem. Deinde pœnitens erit tres annos per legitimas ferias: tres præterea quadragesimas in anno observabit. 7. Qui sceleris occultandi causa filium necavit, pœnitentiam aget annos decem. 8. Si quis per iram subitam, aut per rixam hominem necarit, pœnitentiam aget annos tres. 9. Si quis aliquem vulneraverit, vel ei aliquod membrum præciderit pœnitentiam aget unum annum per legitimas ferias. 10. Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit, tridui pœnitentiam aget in pane et aqua.

Circa VI. Præceptùm. 1. Si laicus solutus cum fœmina soluta concubuerit; pœnitens erit tres annos. Qui turpiloquio, aspectuque polluitur negligens, pœnitentiam aget 20. dies. 3. Qui cum uxore sua turpiter concubuerit, pœnitens erit 40. dies. 4. Qui cum duabus sororibus fornicatus fuerit, aut filiam spiritualem violaverit, perpetuam pœnitentiam aget. 5. Qui incestum fecerit (non ita enormem) pœnitens erit 12. annos. 6. Qui Monialem violaverit, pœnitens sit annos decem. 7. Si qua mulier cerussa, aliove pigmento se oblinit, ut aliis viris placeat, pœnitentiam aget annos tres. 8. Si presbyter cognovit filiam suam spiritualem, quam scilicet baptizavit, vel quæ sibi confessa fuit, debet pœnitentiam agere duodecim annos. Et si crimen sit manifestum, debet deponi, et peregrinando 12. annos pœniteat, et postea Monasterium intret, tota vita sua moraturus ibidem. 9. Pro adulterio septennii et decennii pœnitentia imponitur. Pro osculo seu amplexu impudico triginta dierum pœnitentiam statuitur.

Circa VII. Præceptum. 1. Si quis furtum de re minori fecerit, pœnitentiam aget annum unum. 2. Qui furatus est aliquid de Ecclesiæ supellectili, vel thesauro, vel pecuniam ecclesiasticam, oblationesve Ecclesiæ factas; pœnitens erit annos septem. 3. Qui decimam sibi retinuerit, aut dare neglexerit, quadruplum restituet, et pœnitentiam aget dies 20. pane et aqua. 4. Qui usuras accipit, rapinam facit, pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane et aqua.

Circa VIII. Præceptum. 1. Qui falso testimonio consenserit, pœnitens erit annos quinque. 2. Falsarius in pane et aqua pœnitentiam agat quamdiu vivit. 3. Si quis de proximo detraxerit, pœnitens erit dies septem in pane et aqua.

Circa IX. et X. Præceptum. 1. Rem alienam nefarie concupiscens, avarusque, pœnitens erit tribus annis. 2. Si quis concupiscit fornicari, si Episcopus, pœnitens erit annos septem; si Presbyter, quinque: si Diaconus, vel Monachus, tres: si Clericus, aut laicus, annos duos.

ARTICULUS II.

De Satisfactione per Indulgentias.

§. I.

Quid sit Indulgentia, et quid ad eam requiratur?

531. *Quid sit Indulgentia?*
532. *Quæ causa requiratur ad Indulgentiam lucrandam?*
533. *Quæ requirantur conditiones?*
534. *Vide Resolutiones. Et signanter n. 9. An omnia opera fieri debeant in gratia? Et n. 10. An requiratur status gratiæ ad lucrandam Indulgentiam pro Defunctis? Et n. 19. An peccatum veniale non remissum impediat lucrari Indulgentiam quoad alia remissa?*

531. » Resp. 1. Indulgentia est gratia, qua » certo aliquo opere quod concedens præscribit, » præstito, debita Deo pœna temporalis (non » autem culpa) extra Sacramentum, sacrifi- » cium, et martyrium, per applicationem sa- » tisfactionum Christi, et Sanctorum remittitur: » idque vel per modum absolutionis erga sub- » ditos Ecclesiæ; vel nudæ solutionis erga

» non subditos, ut defunctos et catechumenos, » quibus proinde tantum dantur indulgentiæ per » modum suffragii. *Suar. Conin. Fil. Sancta- » rell. Bon. d.* 6. *q.* 1. *p.* 1.

532. » Resp. 2. Ad valorem Indulgentiæ re- » quiritur causa pia, et rationabilis, eaque, » ut habet sententia communior *Suar.* et alio- » rum, proportionata effectui, et quantitati In- » dulgentiæ, saltem secundum concedentis pru- » dentem æstimationem, petendam non ex operis » tantum difficultate, sed fine intento, et operis » ad ipsam utilitate. Ratio desumitur ex natura » dispensationis bonorum, quæ sine casu ab in- » feriore facta non valet, et est dissipatio. Ita » *Auctor. cit.* * (*Communis est sententia con- » cessionem Indulgentiarum sine causa esse illi- » citam, et invalidam; vide Lug. d.* 27. *num.* » 139. *et Wigandt tr.* 14. *n.* 91. *An vero causa » debeat esse proportionata? Negant aliqui apud » Suar. dist.* 54. *sect.* 3. *num.* 1. *sed verius » affirmant Suar. n.* 5. *et Lugo n.* 141. *cum » Adr. Caj. et communi. Nec obstat D. Tho- » mas in* 4. *d.* 28. *quæst.* 1. *art.* 3. *quæst.* » 2. *quem contrarii pro se laudant; nam ibi » S. Doctor negat requiri æqualitatem operum » tum pœna debita culpis, non autem propor- » tionem cum culpa. Idem sentit Bellarm. de » Indulg. lib.* 1. *cap.* 12. *tom.* 2. *Sed bene » advertit, non esse subditorum judicare, utrum » causa justa sit vel non, debent enim simpli- » citer existimare justam esse*) *.

533. » Resp. 3. Ad lucrandas Indulgentias » requiruntur hæ conditiones. I. Ut sit baptiza- » tus. II. Ut sit subditus concedentis. III. Ut » non sit signatus excommunicatione majore, ut » habet communis; quia hæc privat communio- » ne bonorum spiritualium. IV. Ut sit in gra-

» tia saltem tunc, quando opus præscriptum
» completur, quia pœna non remittitur ante
» culpam. * (Vide infra *n.* 9. *apud Busemb.*)
» V. Ut opus injunctum moraliter totum, et
» integre impleatur. VI. Ut opus præscriptum
» sit honestum, saltem ex objecto: nam suffi-
» cit vitiatum ex fine inhonesto veniali, vel ex
» alia circumstantia prava (ut docent *Suarez*,
» et alii communiter contra *Conc.* saltem si
» nihilominus conducat ad finem Pontifici pro-
» positum, ut limitat *Laym.* Ratio prioris est,
» quia illud opus plerumque complet causam
» Indulgentiæ, quæ debet esse pia. Ratio po-
» sterioris; quia ratio injuncti operis est asse-
» cutio finis intenti a Pontifice. V. *Lay. Bon.*
» *d.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *. (*Alii distinguunt ut Maz-*
» *zotta t.* 1. *p.* 244. *et Bon. d.* 6. *q.* 1. *p.*
» 5. *n.* 15. *cum Nav. Val. Conc. Reg. et cap.*
» *communiter, quod si culpa venialis afficit sub-*
» *stantiam operis, puta si quis oret, vel det*
» *eleemosynam ob vanam gloriam, tunc non lu-*
» *cratur Indulgentiam, vide n.* 536. *n. XVIII.*
» *Secus si non est circa substantiam, ut si quis*
» *oret distracte; ita Mazzotta l. c. cum Suar.*
» *etc. ut supra communiter; contra Wigandt.*
» *tr.* 14. *n.* 93. *qui id negat, si Indulgentia*
» *sit data ad Deum placandum*) *.

534. » 1. Indulgentiis etiam frui potest, qui
» eas concessit.

» 2. Non expirant morte concedentis, cum
» sint gratiæ: nec, ut habet *Sa*, ante notitiam
» revocationis.

» 3. Et intelligendæ sint, ut sonant; cum
» tamen sint gratiæ, large sunt interpretandæ,
» (nisi sint de pœnitentis injunctis, ut ex *Hen-*
» *riq.* etc. notat *Amicus d.* 20. *n.* 77. (ser-
» vata tamen verborum proprietate. Unde cen-

» sendæ sunt perpetuæ, si datæ sunt sine tem-
» poris restrictione.

» 4. Etsi data pro articulo mortis, secundum
» *Sa*, expiret, quando semel est accepta: con-
» trarium tamen est probabile, ob rationem da-
» tam. Illa autem non requirit applicationem
» Confessarii, aut alterius ministerium. *Quin-*
» *tam. in append. t.* 9. *d.* 4. Expedit tamen
» moribundos ad invocationem nominis JESU,
» et MARIÆ sæpius excitare simulque in me-
» moriam revocare intentionem lucrandi istas in-
» dulgentias *ibid. d.* 4. Probabile enim est, si
» habet plures imagines, grana, rosaria, etc.
» benedicta, posse, sive intuitu ejusdem con-
» cessionis, sive diversarum, toties lucrari, quo-
» ties nomen *JESU* repetierit, vel præstiterit
» opus requisitum, *ibid. d.* 6. *ex Suar. Gran.*
» etc. Sufficit autem ad eas lucrandas quodvis
» tempus, in quo verificatur mortis articulus,
» etsi pluribus diebus ab ipsa morte absit.
» *ibid. d.* 5.

» 5. Possunt moribundi plures Indulgentias
» plenarias, ob plures titulos concessas, simul
» lucrari, verbi gratia, quia habent plura ro-
» saria, vel grana, cruces, imaginesve; qui-
» bus sunt applicatæ; vel titulo suæ Religio-
» nis, Confraternitatis, etc. dummodo non requi-
» rant certa opera pro speciali necessitate ap-
» plicanda. *Quintan. in append. t.* 9. *d.* 4. id-
» que etiamsi eas, vel earum aliquas ignorent,
» aut non recordentur, *ibid. ex Lugo*, *Diana*,
» et aliis 6. contra *Rodriq. Trull.* etc.

» 6. Requiritur autem, ut moribundus cru-
» cem, granum, imaginem; etc. secum habeat
» in articulo mortis, ut ratione illius lucretur:
» et quidem, ut tutius ac certius obtineat do-
» minium, seu possessionem, et apud se teneat.

» Non tamen est necesse, ut collo appensa, » brachio obvoluta, manuve apprehensa sint (etsi aliquo horum modorum habere sit tutius), » sed sufficit esse in lecto, vel juxta moribundum; licet ipse nec videat, nec tangat, nec » sciat, aut recordetur se habere (nisi aliud » exprimatur). Sufficiet etiam habere commo» data, seu quoad usum (præsertim si id in » ipso indulto exprimatur, ut in Caroli Borro» mæi, et quinque Sanctorum fit. Neque ne» cesse est retinere, donec expiret (etsi et hoc » sit tutius), sed sufficit in aliquo mortis arti» culo habere, in eoque nomen JESU (si hoc » requiritur) invocare. *ibid. d.* 6.

» 7. Concessæ vivis non possunt applicari de» functis, nisi, id exprimatur; quia pendent » a voluntate concedentis.

» 8. Probabile est, concessam pro certo tem» pore posse sæpius obtineri, repetendo opera » præscripta, verbi gratia, eadem die, nisi ad» dita sit restrictio: quia favores sunt amplian» di. ita *Henriq. Rodriq.* Contrarium tamen » videtur probabilius, ob voluntatem conceden» tis contrariam rationabiliter præsumptam. Vid. » *Card. de Lugo d.* 17. *sect.* 6.

» 9. Etsi consultum sit, ut opera omnia fiant » in gratia; id tamen, non videtur simpliciter » necessarium. Laborandum tamen est Concio» natoribus, et Confessariis, ut cum Indulgen» tiæ promulgantur populum ad seriam confes» sionem excitent.

Quæritur, an ad lucrandam Indulgentiam omnia opera debeant fieri in statu gratiæ? Affirmant *Nav. Cajet. et Comit. apud Croix n.* 1410. Alii vero, ut *Bellarm. lib.* 1. *de Indulg. cap.* 12. *et Wigandt tract.* 14. *num.* 92. distinguunt, affirmant si Indulgentia est

indicta ad Deum placandum, secus si ad alium finem, puta ad subsidium pauperum, ædificationem templi. Alii tandem communius et probabilius dicunt sufficere, si ultimum opus fiat in gratia, ita *Concina*, *pag.* 450. *num.* 34. *cum communi. Suar. d.* 52. *sect.* 5. *Pal. p.* 5. *Croix. loc. cit. et Viva de Jub. quæst.* 6. *art.* 2. *num.* 6. *cum Bon. Boss. etc.* Ratio, quia talia opera saltem disponunt ad Deum placandum, et vim habent saltem de congruo. Et huic sententiæ adhæsit N. P. Benedictus XIV. in sua Constit. *inter præteritos*, ubi dixit: *A fructu Indulgentiæ minimè excludendos illos existimavimus qui non præmissa Confessione visitationem incipiunt, dummodo, quando opus ultimum perficiunt, in statu gratiæ sunt.*

» 10. Ut quis lucretur pro defunctis, proba-
» biliter non requiritur, ut sit in gratia; quia
» tantum ponit opus tamquam conditionem, quo
» posito, Pontifex applicat defuncto Indulgen-
» tiam, sive satisfactiones Christi, et Sancto-
» rum. Ita *Escob. tom.* 7. *E.* 5. *c.* 7. *n.* 45.
» *ex Suar. Præp. in* 3. *part. q.* 14. *dub.* 10.
» *n.* 93. Contrarium tamen docet *Card. de Lug.*
» *d.* 17. *num.* 75. requirens statum gratiæ, sal-
» tem in fine operis: quæ sententia tutior est.
» * (*Et hæc verior mihi videtur cum Wigandt*
» *tract.* 14. *num.* 96. *R.* 3. *quia nemo potest*
» *alteri applicare Indulgentiam, nisi prius eam*
» *fecerit suam. Hic autem notandum cum eodem*
» *Wig. n.* 97. *quod licet effectus Indulgentia-*
» *rum pro vivis sit infallibilis: non est tamen*
» *infallibilis pro defunctis, cum pro eis nulla*
» *adsit promissio, unde Deus ipsas acceptat tan-*
» *tum ad suum beneplacitum*) *.

» 11. Opus præscriptum dum fit, debet esse

» utile ad finem a concedente intentum ; qua-
» lis est v. gr. eleemosyna præscripta pro re-
» demptione captivorum , essi fiat cum, aut in
» peccato ; modo aliud opus ei injunctum , et
» præscriptum in gratia fiat (V. *Lugo dist.* 27.
» *n.* 48.); non autem oratio præscripta ad pla-
» candum Deum , si ipsamet sit peccatum ex
» mala circumstantia ; uti nec jejunium , si te
» inebries , item nec visitatio Ecclesiarum sine
» ulla devotione. Ita *Laym. Bon.* et alii.

» 12. Possunt uno et eodem opere plures In-
» dulgentiæ, diversis viis concessæ , lucrifieri ,
» si opus sit æque utile ad finem utriusque In-
» dulgentiæ ; nec sit iterabile intra idem tem-
» pus , v. gr. jejunium , vel communio. Ita
» *Præpos.* et *Laym.*

» 13. Non lucrantur Indulgentias I. Qui ex
» impotentia , vel ignorantia sive totum opus
» præscriptum, sive notabilem ejus partem omit-
» tunt ; v. gr. si puer , vel senex non jejunet;
» nisi tamen ob gravem difficultatem hoc opus
» ei in aliud est commutatum. *Henriq. Cajet.*
» *Bon. part.* 5. *n.* 16. II. Qui opera injuncta
» alio loco, tempore , vel ordine perfecit, quam
» præscriptum est ; vel per alium , qui fuerit
» causa principalis , ut si per alium jejunarit ,
» Ecclesias visitarit. *Nav. Reg. lib.* 7. *Bon. loc.*
» *cit.* III. Qui famulo tradidit eleemosynam ero-
» gandam , quam is retinuit , ut habet *Bonac.*
» ex multis , contra *Sa.* IV. Qui aliquid omit-
» tit , quod secundum sententiam probabilem ,
» vel etiam probabiliorem, non est necessarium,
» si tamen sit necessarium re ipsa ; quia com-
» munis error non supplet defectum. Ita *Bonac.*
» *ex Suar. Sanch.* et aliis.

» 14. Non obstat effectui Indulgentiæ. I. Etsi
» ex opere requisito modicum quid omittatur ,

» v. gr. cærimonia in sacro, vel si parum co-
» medas in jejunio; quia opus ponitur morali-
» ter integrum. II. Si opus requisitum præstes
» per alium habentem se ut instrumentum, v.
» gr. in eleemosyna danda. *Bonac. loc. c.* III.
» Si eleemosynam des exiguam, nisi tamen in
» Bulla exprimatur, dandam esse pro cujusque
» facultate: tunc enim major danda est a di-
» vite, quam ab alio. Ita *Fill. Suar. Sa*, et
» alii. IV. Si Ecclesiam visitandam non possis
» ingredi ob hominum multitudinem, dummo-
» do oratio fiat ante fores, vel in cœmeterio.
» *Bonac.* V. Etsi in opere præstito non habueris
» intentionem consequendi Indulgentias, ut do-
» cent *Salas*, *Bonac.* et alii contra *Suar.*. Et
» videtur certum; saltem si habueris interpreta-
» tivam, ut habet *Laym.* *. (*Et Wigandt tract.*
» 14. *num.* 95. *Viva quæst.* 6. *art.* 4. *num.*
» 4. *Croix num.* 1325. *cum Lugo*, *Molin.*
» *Poll. Gab. etc. et alii*) * VI. Etsi opera
» fuerint aliunde debita, v. gr. ex præcepto
» Ecclesiæ. Ita *Laym.*

» 15. Quando datur potestas commutandi o-
» pera præscripta in alia, id non necessario fit
» in confessione, et a Confessario, qui audit
» confitentem: sed potest fieri extra, et ab alio
» idoneo. Ita enim declarat Greg. XIII. (uti
» et in Bulla Indulgentiæ, nomine Confessarii
» intelligi quemvis approbatum) apud *Henriq.*
» *l.* 7. *c.* 10. *n.* 8. et *Præpos. quæst.* 14. *d.*
» 10. *n.* 68.

» 16. Probabilius est eum, qui tantum par-
» tem operis præscripti facit, non lucrari par-
» tem Indulgentiæ, nisi tam parum desit, ut
» censeatur moraliter integrum. Ita *Bonac. p.*
» 5. *ex Nav. Suar. Conc.* etc.

» 17. Dum præscribitur, ut visitentur aliquot

» altaria, sufficit ad illa se orando convertere
» eodem loco; ut habent *Sa*, *Bonac. p.* 1.
» *Suar. Rodr. Diana.* Limitat autem *Lugo*, si
» sit tali loco, et situ, ut moraliter censeri
» possit orare ad illa altaria, *d.* 27. *n.* 93.

» 18. Cum Confessio præscribitur, nisi in
» Bulla exprimatur, venialium, probabilius
» est non requiri ut conditionem sine qua non,
» sed ut dispositionem ad statum gratiæ. *Bon.*
» *l. c.*

» 19. Nemo consequitur plenariam Indulgen-
» tiam peccatorum omnium, nisi omni culpa,
» etiam veniali liber sit, quando ultimum opus
» explet. Unde consultum est, ut communio
» sit ultimum. V. *Laym.*

Certum est peccatum veniale non remissum quoad culpam, non posse remitti quoad pœnam. Ita *S. Th. suppl. q.* 27. *art.* 1. quem sequuntur *Viva q.* 6. *art.* 2. *num.* 2. *Sporer pag.* 234. *num.* 8. et alii passim. Illud tamen veniale non impedit, quominus remittatur pœna debita aliis peccatis jam remissis. *Viva*, et et *Sporer ll. cc.* ac *Wigandt tr.* 14. *num.* 94. et *Renzi c.* 2. *sect.* 4. *q.* 17. *cum Laym. et Pelliz.* Nec obstat indulgentiam plenariam concessam fuisse sub ratione totalis remissionis, ita ut si pœnam non tollat illius venialis non remissi, nullam tollat. Nam respondetur, quod sicut non repugnat culpam alicujus venialis remitti, quin remittatur culpa aliorum, ita et pœna; Pontifex autem concedendo Indulgentiam plenariam, non præsumitur velle eam restringere tantum ad eos quibus remittuntur omnia venialia, sed potius illam concedere juxta capacitatem subjecti, ut remittatur saltem pœna venialium illorum, quorum culpa remissa est. Notandum hic, quod ad indulgentias lucran-

das requiritur Confessio peccatorum etiam venialium, si in diplomate legatur: *Qui vere pœnitentes, confessi, etc.* Ita ex Decreto S. C. Indulg. approbato a Clemente XIII. qui publicari mandavit die 19. Mart. 1759. Declaravit autem S. C. Confessionem posse etiam expleri in vigilia festivitatis. Sic refert *P. Ferraris Bib. tom.* 8. *Append. n.* 4.

§. II.

Quotuplex Indulgentia, et quomodo differat a Jubilæo.

535. *Vide quæ habentur apud Busemb.*

536. *Adnotantur sancita a Bened. XIV. circa Jubilæum.*

537. *Qu.* I. *An ad lucrandum Jubilæum omnia opera perfici debeant in una hebdomada? Qu. II. An per Confessionem invalidam in Jubilæo auferatur reservatio censurarum, et peccatorum? Qu. III. An peccet graviter qui absolutus a reservatis, postea alia opera non impleat? Qu. IV. An qui confessus est in Jubilæo, et oblitus sit peccati reservati, possit deinde a quocumque absolvi? Et an obtinere commutationem votorum? Qu. V. An confessus animo lucrandi Jubilæum, maneat absolutus a reservatis oblitis, si postea non lucretur? Qu. VI. An possit absolvi, qui commisit peccatum reservatum in confidentiam Jubilæi? Qu. VII. An possit dari absolutio ante satisfactionem partis, vel juramentum ejusdem? Qu. VIII. Quinam casus, et censuræ possint absolvi in Jubilæo? Dub.* 1. *An*

possint absolvi publice excommunicati? Dub. 2. An possit dispensari in irregularitate?

538. *Qu. IX. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium? Qu. X. An sufficiat ad Jubilæum lucrandum oratio mentalis, aut modica vocalis? Qu. XI. An modica eleemosina? Qu. XII. An satisfaciat pro jejuniis injunctis implens jejunia alias debita?*

535. » RESP. 1. Indulgentia alia est totalis, » sive plena, plenior, plenaria, plenissima, » quæ non tantum pœnitentiam injunctam per » Confessarium, vel Canones, aut secundum » hos injungi debitam, sed etiam omnem Purgatorii pœnam tollit. Nec differt a Jubilæo, » nisi accidentaliter, Privilegiis quibusdam, ut » quod in Jubilæo licita sit dispensatio in » certis votis, absolutio a reservatis, et censuris, et quod Confessarius quivis approbatus » possit eligi. V. *Sa*, *v. Indulgent. Bon. d.* 6. » *q.* 1. *p.* 2.

» Indulgentia alia est partialis; qualis est » unius vel aliquot annorum; item septenæ, » quadragenæ, carenæ, etc. item tertiæ partis » peccatorum, per quas non significatur tolli » tantum durationem Purgatorii, sed tantam » pœnam remitti, quanta deleretur per jejunium unius, aut aliquot annorum, aut quadraginta dierum in pane, et aqua, secundum » Canones olim imponi solitum. Porro quando » Indulgentiis plenariis adduntur aliquot anni, » vel remissio tertiæ partis peccatorum, id secundum diversas sententias, vel ad diversos » concedentes referendum est vel facit ad caute-

» lam, ut si forte causa Indulgentiæ non fue-
» rit sufficiens, saltem valeat ad illos annos
» lucrandos, vel ut adjuncta concedatur pro
» alio tempore, actione, et loco; vel denique
» ut ea per modum suffragii possit aliis appli-
» cari. V. *Bell. cap.* 9.
» Resp. 2. Circa Jubilæum notanda sequentia.
» 1. Anno Jubilæi in urbe durante, suspen-
» di solent tantisper extra urbem omnes In-
» dulgentiæ plenariæ, quoad vivos, etiam in
» carceribus (non tamen in periculo mortis
» constitutos, ut contra *Laym. lib.* 5. *t.* 7. *c.*
» 8. *num.* 2. docet *Bon. d.* 6. *q.* 1. *num.* 2. ex
» declar. Urbani VIII. facta anno 1625. neque
» quoad defunctos): itemque aliæ facultates, v.
» gr. absolvendi a casibus Bullæ Cœnæ, com-
» mutandi vota, dispensandi, etc. concessæ in
» ordine ad lucrandas plenarias Indulgentias.
» Non suspenduntur aut Indulgentiæ personis
» particularibus, aut ab alio, quam Papa con-
» cessæ, nec privilegia Religiosorum, v. gr.
» absolvendi a reservatis, etc. quia tantum sus-
» penduntur facultates concessæ in ordine ad
» Indulgentias. Ita *Sanch. Henriq. etc.* apud
» *Diana t.* 1. *tr. de Bulla Cruc. Fill. Bon.*
» *l. c. Benzon.* et denique *Lugo n.* 20. *sect.*
» 8. *n.* 145. *ex declarat.* Urbani VIII. anno
» 1625. Similiter neque suspenditur facultas
» concessa Episcopis per *Trident. sess.* 24. *c.*
» 6. absolvendi, et dispensandi cum suis subdi-
» tis in omnibus casibus Sedi Apostolicæ reser-
» vatis, item nec dispensandi in irregularitati-
» bus, in impedimentis Matrimonii, aut peten-
» di debitum, etc. quæ ex jure communi illis
» competunt. *Zerol. v. Annus Sanctus*, §.
» 4. *Quintan. in Append. t.* 3. *d.* 16.
» 2. Etsi probabile sit, quod docet *Nav.* sæ-

» pius lucrifieri posse Indulgentias intra Jubi-
» læum extensum ad duas septimanas: contra-
» rium tamen verius est, quod *Congr. Card.*
» dclaravit ut habet *Bonac. ex Suar. Sanch.*
» *l.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *num.* 32 qui tamen affir-
» mat, in Anno Sancto posse obtineri toties,
» quoties opera præscripta præstantur idque ex
» declaratione Urbani VIII.

» 3. Satisfacere tunc, 1. qui Sabbato ante pri-
» mam Dominicam confitetur, ut habet *Laym.*
» *Bon.* et praxi fidelium. Item qui confitetur,
» et communicat ultima Dominica claudente
» Jubilæum. Cetera tamen opera debere fieri
» ante, et quidem intra unam hebdomadam,
» docet *Lugo d.* 27. *num.* 105. contra *Bonac.*
» *p.* 1. *q.* 5. 2. Qui ordinem intra opera præ-
» scripta non servavit. 3. Si quis intra illud
» tempus cœperit confessionem, quam materia-
» liter imperfectam oporteat differri longius,
» potest tunc absolvi a reservatis, et commuta-
» ri vota: postea vero extra tempus Jubilæi
» absolvi ab omnibus, etiam quæ oblitus est,
» reservatis, ac in oblitis etiam dispensari:
» immo potest postea omnia facere Confessor fi-
» nita confessione, quæ ante: quia, cœpta cau-
» sa, manet potestas delegati, donec finiatur.
» Ita *Sa*, *Less. lib.* 2. *c.* 40. *d.* 16. *Bonac.*
» *Laym. Sanch. lib.* 4. *c.* 54. *Dian. t.* 2. *misc.*
» *R.* 11.

» 4. Qui neglexit lucrari Jubilæum in pa-
» tria, potest alibi, dum ibi durat, lucrari,
» *Sanch. Ugol. Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 151. Im-
» mo etiam in patria, si tempore publicationis
» ex invincibili ignorantia notitiam illius non
» habuit, *Bonac. Dian. l. c.*

» 5. Quando duobus diebus immediatis oc-
» currunt duo Jubilæa, quorum singula Con-

» fessionem, et communionem requirunt, non » opus est his confiteri, et communicare, dum» modo perseveres in gratia; alia tamen opera » repetenda sunt. *Tur. p.* 2. *d.* 31. *d.* 64. Vi» de *Diana p.* 4. *t.* 4. *R.* 166.

536. Ante omnia refert hic adnotare sancita a N. SS. P. Bened. XIV. in sua Constitutione, *inter præteritos*, edita 3. Dicemb. 1749. pro Jubilæo Anni Sancti (*in Bullar. tom.* 3. *p.* 140.); de qua præcedenter loquutus in Allocutione Consistoriali habita die 5. Maji eod. anno (vide in *Bullar. p.* 125.) sic dicit: *Difficultates* (circa facultates Jubilæi) *in unum congerere, et quæstiones omnes de medio tollere non prætermittemus.* Addens ibi, *Ideo Doctores Constitutiones aliorum Pontificum falso interpretasse, quia non bene verba ipsarum perpenderunt.* Deinde in prædicta Constit. *Inter præteritos*, sic sancivit.

I. Per verba, vere *pœnitentibus et confessis*, intelligi debet actualis Confessio. (In *dicta Constituit. Inter præteritos*, §. 5.). II. Omnes visitationes Ecclesiarum debent perfici uno die, incipiendo diem a media ad mediam noctem, vel a vespera ad vesperam. §. 13. III. Per clausulam. *Ad beneplacitum nostrum*, *et Sedis Apostolicæ*, non cessant Indulgentiæ morte Pontificis: secus si tantum dicatur, *Ad beneplacitum nostrum.* §. 18. IV. Circa sospensionem Indulgentiarum, quando in Indulto dicitur, *omnes et singulæ*, etiam plenariæ suspenduntur. §. 22. V. Indulgentiæ pro vivis non possunt applicari pro defunctis. §. 23. VI. Tempore Jubilæi Anni Sancti manent suspensæ facultates Regularium absolvendi a casibus Bullæ Cœnæ, et reservatis Sedi Apostolicæ, et vota commutandi, sive sint concessæ intuitu Indulgentiarum; sive ob

alias causas. §. 26. *et* 32. VII. Vi Jubilæi nequit absolvi hæresis externa. §. 38. VIII. Quando dicitur: *Commutatio votorum fiat dispensando*, principaliter debet attendi ad commutationem, ita ut materia subrogata non sit exorbitanter minor: secus si dicatur, *Dispensatio fiat commutando* §. 45. IX. Facultas dispensandi non includitur in facultate commutandi. §. 47. X. Quoad irregularitates pertinet, quicquid sit de controversia, num sub nomine censuræ irregularitas ex delicto comprehendatur, datur facultas dispensandi ab occulta irregularitate ob violationem censurarum dumtaxat. §. 50. XI. facultas commutandi pia opera non intelligitur data circa confessionem, et communionem (præterquam cum pueris), aut orationem necessariam in visitatione. Nec commutatio fieri potest ad opera aliunde debita. Nec Jubilæum acquiri potest per opus alias debitum (puta si quis ex legato teneatur dare eleemosynam pauperi), nisi qui Indulgentiam concedit, nominatim dicat, quod per prædictum opus acquiri possit; id enim sæpe contingit, cum inter injuncta opera trium dierum jejunium præscribitur, dies nominatim indicando, ex gr. dicitur, quod esse debeant tres dies quatuor temporum Septembris. §. 53. Item commutatio fieri debet in opera ejusdem naturæ. §. 55. XII. Præter excommunicationem majorem Pontifici reservatam in Constit. *Apostolici muneris*, impositam Sacerdoti complici in peccato turpi, qui extra mortis articulum Confessionem excipit pœnitentis, eumque absolvit; vel qui in articulo mortis absolvit, cum alius Sacerdos non desit; sive, cum alius sit Sacerdos, sibi fingit, quod pœnitens illi confiteatur, infamia aut scandalum inde oriturum sit, et ideo Confessionem ejus

excipit, aut absolvit, imponitur hic inhabilitas in quocumque Jubilæo absolvendi complicem pœnitentem. §. 59. et 60. XIII. Cum omnes, quæ tribuuntur facultates ad Jubilæi consecutionem, directæ ac veluti ipsius præparatio sunt, clare inde sequitur illarum usui minime locum esse, nisi cum eo qui et ad consequendum Jubilæum præparatus sit, et certum habeat propositum adimplendi opera injuncta. §. 62. XIV. Confessarii tantum in foro sacramentali, et Ecclesiis designatis possunt absolvere, et vota commutare. §. 63. XV. Tempore Jubilæi, vel Indulgentiarum omnino imponenda est pœnitentia a Confessario, ne mutilum maneat Sacramentum. §. 65. XVI. Nomine partis læsæ non intelligitur judex, sed qui damnum est passus. §. 66. Et itidem declaratur, non posse commutari vota in præjudicium tertii, sicut votum perseverantiæ in aliqua Congregatione, quod naturam assumat contractus et reciprocæ obbligationis inter voventem et Congregationem. XVII. Si quis post Confessionem prolabitur in letale, debet iterum confiteri, ut ultimum opus fiat in gratia. §. 73. XVIII. Opera facta in peccato valent ad lucrandum Jubilæum, modo fiant animo exhibendi honorem Deo; non autem ex fine vano, et modo ultimum opus impleatur in gratia. §. 75. et 76. XIX. Nomine *Incolæ* veniunt omnes qui sunt Romæ, animo ibi morandi per majorem anni partem, et omnes qui Romæ alicujus muneris aut negotii causa morantur. Confessio est necessaria ad lucrandum Jubilæum, etiamsi quis habeat sola venialia. §. 77. XX. Pro aliis vero Indulgentiis, si Confessio præcipitur ut dispositio, non requiritur confessio venialium; secus si injungitur ut opus præscriptum. §. 78. XXI. Si quis post confessio-

nem labatur in mortale, licet non teneatur iterare visitationes, tenetur tamen iterum confiteri. §. 79. XXII. Non est opus in visitatione Basilicarum ad Indulgentiam consequendam ingredi aut egredi per Portas Sanctas, licet hujusmodi ingressus pro opere supererogationis æstimandus sit. §. 81. XXIII. Si quis ante publicationem Indulti visitavit Basilicas, et compleat visitationes ipso die publicationis, potest gaudere Jubilæo, modo aliam visitationem quatuor Basilicarum totam illo die perficiat. §. 83. XXIV. Satis est oratio vocalis: qui autem sola mente orare voluerit laudandus est, aliquam tamen vocalem orationem adjungat. §. 83. XXV. Potest quis iterum lucrari Jubilæum, si reiteret opera injuncta; verum tantum prima vice potest facultatibus gaudere. §. 84. Hoc tamen non intelligendum pro lucranda Indulgentia concessa iis, qui præscriptis diebus Ecclesiam visitaverint; tunc unica tantum Indulgentia acquiri potest, *ibid.* XXVI. in concessione facultatis ab solvendi a censuris Bullæ Cœnæ non includitur facultas absolvendi ab hæresi externa. §. 85. XXVII. Qui facta confessione est absolutus a censuris, et alias gratias votorum recepit, si mutat propositum implendi reliqua, manet dispensatus a votis, nec reincidit in censuras. §. 86.

Hic addendum, quod in Constit. *Celebrationem* (*in Bullar. t.* 3. *p.* 268. §. *II.*), edita die 1. Jan. 1751. idem Bened. XIV. declaravit, facultatem prius datam Monialibus, et earum novitiis in Constitut. *Benedictus Deus* (*in Bullar. t.* 3. *p.* 262.) emanata 25. Decemb. 1750. §. 4. eligendi sibi tempore Jubilæi quemcumque Confessarium, intelligendam esse de quolibet Confessario approbato ab Ordi-

nario loci pro quocumque Monasterio loci illius. Demum, hic notandum, quod tempore Jubilæi Regulares possunt Confessionem explere apud quemcumque Sacerdotem approbatum ab Ordinario etiam sæcularem, ut declaravit Gregor. XIII. et Alex. VII. in Constit. *Unigenitus*. Ita refert *P. Ferrar. Bibl. v. Approbatur ar.* 2. *num.* 21. Possuntque absolvi ab illo etiam a casibus in eorum Ordine reservatis.

537. Quæritur I. An ad lucrandum Jubilæum debeant omnia opera perfici in una hebdomada? Ad respondendum refert hic prius adnotare verba solita apponi in hujusmodi Indultis, quæ sunt: *Qui processioni interfuerint, vel Ecclesias designatas visitaverint, et feria quarta, sexta, ac Sabbato alterius ex duabus hebdomadis jejunaverint, pariterque sua peccata confessi, et SS. Communione refecti fuerint, eleemosynamque tribuerint, etc.* Hoc posito, negative respondent ad quæsitum *Pal. tr.* 24. *p.* 12. §. 3. *num.* 19. *Bonac. de Pœnit. d.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *num.* 34. item *Præpos. et Naldo apud Renzi cap.* 2. *sect.* 5. *q.* 1. *ac Rodr. Sa, Diana, Lohn. et Graff* et consentit *Laym. de Pœnit. cap.* 13. *num.* 10. si adsit causa. Ratio, quia, cum dicatur in Indulto opera implenda esse in altera ex duabus hebdomadis, non est cur impletio restringi debeat ad unam hebdomadam. *Secunda* vero sententia, cui adhæreo affirmat: et hanc tenent *Sanch. l.* 4. *c.* 4. *num.* 28. *Lugo d.* 27. *num.* 105. (qui contrariam falsam vocat) *Sporer suppl. p.* 263. *num.* 173. *Viva de Jubil. q.* 8. *art.* 2. *num.* 3. *cum Ugolino, Reg. et Fausto, Holzm. n.* 569. *cum Henr. Gobat* et aliis passim ut asserit *Renzi l. cit. cum Nunno, ex Sanctorell.* Ratio, tum quia hæc est praxis communis fide-

lium, ut fatetur etiam *Laym.* tum quia id patet ex verbis relatis Indulti, ubi non dicitur utriusque hebdomadæ, sed *alterius ex duabus*, quod importat opera implenda esse vel in prima, vel secunda hebdomada.

Et idem sentio dicendum de Confessione, et Communione cum *Lugo*, *Holzm. Renzi*, et aliis mox supra citatis, contra *Palaum*, et alios AA. primæ sententiæ, qui dicunt, quod is, qui in prima hebdomada absolvisset opera præscripta, posset tamen in secunda absolvi a reservatis. Sed opposita apparet verior ex verbis illis, quæ adduntur in Indulto, *pariterque peccata sua confessi*, *etc.* ergo sicut jejunia debent impleri in una hebdomada, ita pariter Confessio et Communio. Nec valet dicere cum *Palao*, quod illud *pariter* respicit obligationem operum, non temporis; nam revera particula *pariter* importat annexionem operum, non solum qnoad substantiam, sed etiam quoad circumstantiam temporis.

Probabilissime autem dicunt *Lugo num.* 107. *v. Adverto*, *Bonac. et Holzm. ll. cc.* quod si quis impleverit alia opera in prima hebdomada, bene poterit ex consuetudine communi perficere Communionem Dominica immediate sequenti. Et idem de Confessione probabiliter dicunt *Diana p.* 1. *tract.* 1. *Misc. R.* 28. *et Lugo d. num.* 107. *cum Soto*, *Nav. Sa*, *Henr. Reg.* et aliis communiter, qui dicunt hoc olim declaratum etiam fuisse a Gregorio XIII. Ex quo sequitur (ut bene notat *Holzm.*) Dominicam mediam esse communem, et pertinere ad utramque hebdomadam.

Quæritur II. An per Confessionem invalidam in Jubilæo absolventur censuræ reservatæ, et auferatur reservatio peccatorum? Si Confessio

fuerit culpabiliter nulla (quicquid dicant *Cajet. Henr. etc. apud Croix num.* 1499. (omnino negandum cum *Lugo d.* 20. *num.* 113. *et Viva de Jubilæo q.* 11. *art.* 6. *num.* 2. (qui merito id negat, contra *Lugo*, etiamsi quis in illa Confessione habuerit animum postea se valide confitendi). Ratio est, tum quia nulli sua fraus patrocinari debet; tum quia facultates conceduntur in Confessione, ut per illam fideles Jubilæum lucrentur; unde qui sacrilege confitetur, cum revera nolit per talem Confessionem Jubilæum lucrari, non potest facultatibus gaudere. Et de hoc hodie non videtur amplius dubitandum post declarationem N. P. Bened. XIV. ut supra notavimus *num.* 536. *infra num.* XIII.

Si autem Confessio fuerit nulla defectu doloris, et bona fide fuit facta, idem sentiunt *Bonac. d.* 5. *q.* 7. *p.* 5. §. 5. *n.* 9. *cum Rodr. et Croix num.* 1449. *cum Tamb. Reg. Aversa etc.* Ratio, tum quia facultates in Jubilæo non conceduntur absolute, sed pro veris pœnitentibus; qui autem invalide confitetur non est vere pœnitens, tum quia facultas absolutionis concessa est sub conditione lucrandi Jubilæum; quod utique acquiri nequit deficiente Confessione valida. Alii vero censent per hujusmodi Confessionem inculpabiliter nullam tolli reservationem; ita *Lugo dist.* 20. *num.* 110. *Vira l. c. cum Conc. Henr. et Comit. item Dic. et Gob. apud Croix l. c. qui num.* 1475. id probabile putat. Ratio, quia, ut dicunt communiter (loquendo vero extra tempus Jubilæi) ipse *Bonac. l. c. Pal. tr.* 23. *p.* 15. §. 6. *et Salm. c.* 13. *num.* 41. *cum Suar. Cajet. Lugo, Con. Dic.* et aliis passim, peccata reservantur, ut in Confessionem deferantur habenti jurisdictionem

in illa, sive ordinario, sive delegato, utque ipse judicet imponendo pœnitentiam, et absolutionem ferendo: quod jam fit in casu nostro; unde ad hoc, ut Confessarius possit reservationem auferre, sufficit ut pœnitens habeat verum animum lucrandi Jubilæum. Sed his non obstantibus, probabilior mihi videtur prima sententia, quia, cum Pontifex concedit facultatem absolvendi a reservatis, ut fideles Jubilæum lucientur, non præsumitur illam concedere pro iis, qui nequeunt cum illa Confessione Jubilæum lucrari. Idque videtur confirmari ex verbis Bened. XIV. in dicta Const. *Inter præteritos*, ubi dicit facultates tribui velut præparationes ad consecutionem Jubilæi; ergo non præsumitur velle, ut facultatibus fruatur ille, cui facultates non sunt præparatio ad Jubilæum lucrandum.

Quæritur III. An peccet graviter qui postquam est absolutus a reservatis, non implet postea opera injuncta? *Prima* sententia affirmat, quam tenent *Viva de Jubil. qu.* 11. *art.* 4. *num.* 2. *cum Suar. Vasq. et Fill.* et hanc sententiam dicit Bened. XIV. in præfata Const. *Inter præteritos*. §. 86. fultam esse subsistenti ratione, quia in materia gravi ille contraveniret intentioni Pontificis, qui facultates concessit tamquam medium ad Jubilæum lucrandum. Sed negant communius *Sanch. Dec. lib.* 4. *cap.* 44. *num.* 53. *cum Henriq. Pal. tract.* 24. *p.* 12. §. 3. *num.* 13. *Bonac. dist.* 5. *quæst.* 7. *part.* 5. §. 1. *num.* 18. *Lugo dist.* 20. *num.* 100. *Sporer pag.* 269. *num.* 215. *et Salmant. cap.* 13. *num.* 57. *cum Naldo, Diana, Portel. etc.* Ratio, quia hujusmodi obligatio non inspicitur imposita neque ex natura Jubilæi, neque ex Pontificis, aut Confessarii præcepto; et in du-

bio de præcepto nemo ad illud tenetur. Communiter autem dicant *Nav. Vasq. Laym. Henr. etc. apud Croix num.* 1448. contra *Ugolin.* talem pœnitentem qui negligit opera complere, minime reincidere in reservationem, vel censuras. Hocque definitum est ab eodem Bened. XIV. in d. Constit. §. 86.

Quæritur IV. An qui confessus est tempore Jubilæi, et oblitus fuerit confiteri peccata reservata, aut cum causa illa omiserit, possit deinde a quocumque confessario ab eis absolvi? Omnes affirmant, si tempore Jubilæi Confessarius habuerit expressam intentionem absolvendi etiam a reservatis. Si vero hanc habuerit, negant *Bonac. p.* 15. §. 3. *n.* 3. *cum Vasq. et Sylvest. Rosel. ac Sayr. apud Sanch. de Matrim. lib.* 8. *dist.* 15. *n.* 17. *cum Sa, et Henr. Pal. tr.* 24. *p.* 12. §. 3. *n.* 9. Sed probabilius affirmant *Busem.* ut *supra*, *Sanch. loc. cit. Suar. dist.* 31. *sect.* 4. *n.* 24. *et Viva q.* 11. *art.* 4. *n.* 2. *cum Reg. Nav. Gabr. et Diana*, *Croix n.* 1449. *cum Aversa*, *Pelliz. Dic. etc.* Ratio, tum quia pœnitens vi Jubilæi jus acquisivit ad favorem Pontificis, ut ex eo tempore a quolibet confessario possit absolvi, tum quia primus confessarius præsumitur per suam absolutionem velle conferre suo pœnitenti omne beneficium quod potest, unde sicut indirecte absolvuntur peccata illa oblita, ita indirecte tollitur reservatio. Omnes autem conveniunt, quod si quis cœpit Confessionem intra Jubilæum, possit deinde absolvi in omnibus reservatis. Ita *Nav. cap.* 26. *n.* 13. *Laym. cap.* 13. *num.* 9. *cum Palud. Henr. Rod. Bon. loc. cit.* et alii passim. Et hoc probabiliter extendunt *Sanch. loc. cit. et Viva cum Bossio*, et communi, etiam ad illa reservata, quæ pœnitens committat trans-

acto tempore Jubilæi, quia pro eo perseverat adhuc idem favor facultatum.

An autem qui confessus fuerit tempore Jubilæi, possit postea a quocumque confessario obtinere commutationem votorum? Negant *Laym. cap.* 13. *n.* 9. *et Suar. Bon. ac Fill. apud Croix n.* 1473. Ratio, quia absolutio facta virtute Jubilæi non potuit comprehendere vota, quorum commutatio tunc non fuit quæsita. Sed communius affirmant *Less. l.* 2. *c.* 40. *n.* 109. *Pal. l. c. Viva q.* 12. *art. ult. n.* 3. *Sporer p.* 272. *n.* 237. *cum Gob. Portel. et Sanctorell.*, idemque tenet *Sanch. l. c. n.* 18. etiamsi pœnitens tempore Jubilæi memor fuerit sui voti. Ratio, quia (ut dictum est) pœnitens vi Jubilæi lucrati jus adeptus est ad talem commutationem. Utraque sententia est probabilis. Recte autem advertunt *Suar. de voto l.* 6. *cap.* 19. *n.* 10. *et Holzmann n.* 645. cum communi, quod pro commutatione præfata votorum non requiritur specialis causa, sed sufficit causa illa communis, ob quam Pontifex motus est ad Jubilæum indicendum.

Quæritur V. An si pœnitens tempore Jubilæi confessus sit cum intentione illud lucrandi, et postea non lucretur, eo quod non implet opera requisita, an tunc pro oblitis tollatur reservatio? Negat *Conc. pag.* 574. *num.* 17. *cum Vasq.* et probabile putat *Suar. d.* 31. *sect.* 4. *n.* 23. Ratio quia privilegia conceduntur ad Jubilæum lucrandum, et ideo donec illud non sit obtentum, pœnitens non potest illis gaudere. Sed probabilius affirmant *Suar. n.* 24. *Sanch. Dec. lib.* 4. *cap.* 54. *n.* 45. *et de Matr. l.* 8. *d.* 25. *n.* 21. *cum Manuel.* Ratio quia tempore Jubilæi conceditur facultas absolvendi a reservatis omnes, qui habent animum illud lucrandi,

et patet ex dictis *n.* 536. *n. XXVI.* Unde cum confessarius absolutionem impertitur, tunc reservatio absolute aufertur, non vero dependenter ab eventu futuro; nam in Jubilæo nihil conceditur sub conditione futuri eventus, et ideo cum ablatio reservationis jam sortita fuerit effectum suum, pœnitens non reincidit in eam, si postea opera non compleat.

Quæritur VI. An possit absolvi a reservatis, qui peccatum commisit spe obtinendi absolutionem vi Jubilæi? *Prima* sententia valde probabilis negat, et hanc tenent *Covar. Lopez*, *et Menoch. apud Pal. p.* 12. §. 3. *num.* 15. quia non præsumitur Pontifex velle fovere iniquitatem. Idque confirmatur ex illo Tridentini *sess.* 24. *de Reform. c.* 5. ubi statuitur, quod habens copulam cum consanguinea spe obtinendi dispensationem, difficilius ei concedetur, et ipse debebit Pontifici exprimere, crimen patrasse cum hac confidentia. *Secunda* vero sententia communior, et satis probabilis affirmat, eamque tenent *Suar. l.* 4. *de voto c.* 54. *n.* 18. *et Pal. l. c. num.* 16. *cum Henr. Graff. Vega*, *Rodr. etc.* Ratio, quia facultas generaliter concessa non est limitanda. Nec obstat dicere, quod Pontifex sic foveret iniquitatem; nam, si hoc esset, Christus Sacramentum Pœnitentiæ instituens adhuc diceretur iniquitatem fovisse; non autem dici debent fovere iniquitatem remedia, quæ a Superioribus peccantibus præparantur.

Quæritur VII. An vi facultatis concessæ in Jubilæo absolvendi a censuris occultis propter damnum alicui datum, incursis, sub conditione, ne pœnitentes absolvantur, nisi satisfacta parte, vel saltem præstito juramento satisfaciendi, possit dari absolutio ante satisfactionem, vel jura-

mentum? Si pœnitens possit, statim satisfacere debet, alias illicite et invalide absolveretur; ita *Suar. d. 7. de Censur. sect. 5. Sporer p. 209. n. 214. et Viva q. 10. art. 2. n. 9. cum Vasq. Gob. Con. et Fill.* contra *Avil. Bon. Bardi, Dian. etc. ibid.* qui negant id fieri invalide, cum illa sit potius monitio, quam conditio. Sed verior mihi videtur sententia *Suarii*, et aliorum, ut supra, quia illa est vera conditio, qua non impleta, facultas non conceditur. Dicit autem *F. Theodor. a Spir. S. cap. 9. §. 4. n. 3.* sufficere ad absolvendum satisfactionem fidejussoriam, aut juratoriam, semper ac confessarius judicet, quod absolutio proderit pœnitenti, nec eum retardabit a satisfaciendo. Verum hæc opinio magis speculative quam practice est probabilis; hinc verius dicendum cum *Croix n. 1453. et Viva art. 2. num. 9.* non posse eo casu absolutionem a censuris impertiri, nisi realiter præmittatur satisfactio: idque expressum est a Bened. XIV. in Const. *Convocatis* (*in Bullar. tom. 3. pag. 160. n. 27.* ubi dicitur: *Ab occultis censuris ob partem læsam incursis* (confessarii) *non prius absolvant, quam parti læsæ pœnitens satisfecerit; vel si prius pœnitens nequeat, non eum absolvant, nisi juret se satisfacturum cum primum poterit.* Recte tamen dicunt *Croix l. c. et Viva num. 3. cum Sanch. Henr. Boss. et aliis*, bene censeri satisfactum parti, si absolvendus ita rem disponat, ut satisfactio sit certo moraliter implenda: prout si pœnitens det confessario, aut deponat apud alium quod restituere debet. Et idem ait *Viva* si pœnitens ex consensu partis obtineat dilationem. Antequam autem satisfiat Fisco, vel Judici, bene potest impertiri absolutio, ut dicit *Tamb. Suar. apud Croix ib.*

Si vero pœnitens sit impotens ad satisfaciendum, tunc valide et licite absolvi potest cum veriori et communiori sententia, quam tenent *Sporer pag.* 269. *num.* 214. *F. Theodor. loc. cit. Renzi cap.* 2. *sect.* 5. *q.* 24. *cum Fill. et Viva num.* 4. *cum Suar. Laym. Bon. et aliis* (contra *Sotum*, *Nav. et Cordub. ib.* qui dicebant non esse absolvendum qui satisfacere non potest, cum satisfactio sit conditio sine qua non). Ratio nostræ sententiæ est, quia non præsumitur Pontifex impossibilem conditionem postulare. Nec tunc requiri fidejussionem, vel pignorationem, aut juramentum dicunt *Sporer loc. cit. et Viva n.* 6. eo quod (ut ajunt *Suar. sect.* 10. *num.* 4. *et Nav. Laym. Henr. Boss. etc. apud Viva*) istæ cautiones solum exiguntur pro foro externo. Sed juxta verba Pontificis supra relata, tunc omnino saltem exigendum est juramentum de satisfactione implenda, cum præcipiatur confessariis: *Non eum absolvant, nisi juret se satisfacturum.* Recte vero dicunt *Tamb. et Belleg. apud Croix num.* 1454. non esse opus tali juramento, si pœnitens revera esset perpetuo impotens ad satisfaciendum. Præfatus autem *F. Theodor. num.* 4. subdit damnificantem absolvi posse. I. Si pars læsa acceptet satisfactionem, vel eam remittat, licet adfuerit damnum publicum, ut dicit *Glossa in cap. Quamvis de pactis in* 6. Hinc si quis percusserit Clericum, sufficit ei se submittere, vel quod offensus injuriam remittat, aut ita se gerat, ut prudenter præsumatur omnem offensam remisisse. Recte vero advertit *Croix num.* 1456. *cum Bonac. et Fill.* (contra *Vivam*, *Tamb. Dian. etc.*) non sufficere remissionem Monachi offensi, si injuria in totam redundaverit communitatem, e hanc testatur *Filliucius* esse praxim S. Pœni-

tentiariæ. II. Si pars renuat justam satisfactionem oblatam, quia tunc per ipsum non stat; ita præfatus Auctor *loc. cit. cum Candido*. III. Si pœnitens præstet partem quam potest, et pignus, aut juramentum de reliquo. IV. Si debitor non possit tunc satisfacere, nisi cum magno damno, aut incommodo; nisi pars læsa idem damnum ex dilatione subiret. Ita idem Auctor cum *Navar. et Avila*, qui addit, quod, cum creditor sit distans, potest absolvi debitor, si deponat pecuniam in loco tuto.

Utrum autem absolutus a censuris sub promissione satisfaciendi, reincidat in eas si postea non satisfaciat? Affirmat *Nav. Rodr. et Vega apud Vivam num.* 7. Sed probabilius negant *Sporer loc. cit. et Viva cum Sa, Gob. Boss. et Pasq.* quia ex *cap. Ad reprimendam de Offic. Ordin.* reincidentia non incurritur, nisi in jure exprimatur.

Quæritur VIII. A quibus casibus et censuris possint confessarii absolvere tempore Jubilæi? Communiter dicunt *Suar. d.* 7. *de Censur. c.* 5. *Holzmann. pag.* 163. *num.* 638. *Sporer p.* 268. *num.* 212. *Viva q.* 11. *art.* 2. *num.* 9, *item Vasq. Laym. Henr. Reg. Diana, et alii apud Croix num.* 1451. in Jubilæo, quando conceditur facultas absolvendi a reservatis Pontifici, dari etiam facultatem absolvendi a reservatis Episcopo, quamvis id non exprimatur. Item, licet nequeant absolvi hæretici, absolvi tamen possunt proferentes blasphemiam hæreticalem, et fautores aut receptatores hæreticorum: nec non legentes, retinentes, vel imprimentes libros hæreticos; ita *Croix n.* 1451. *cum Lugo, Gob. Diana, et Belleg. ac Viva qu.* 11. *art.* 1. *n.* 6. *cum Suarez, Sanch. Henr. et Bossio*, contra *Azor. Rodr. et alios*. Ratio, quia hu-

jusmodi crimina, esto concernant, non tamen sunt proprie hæresis formalis.

Sed hic dubitatur 1. an possint absolvi publici percussores clericorum, et alii nominatim excommunicati, vel suspensi? Affirmant communius *Sporer p.* 268. *n.* 213. *Holzm. p.* 164. *num.* 740. *Viva q.* 11. *art.* 1. *a.* 5. *et Croix n.* 1457. *cum Sanch. Henr. Sa, Sayr. Lez. Diana, Gob. etc.* (contra *Vasq. Con. et Avila*). Ratio, quia cum Indultum non distinguat inter publicas et occultas censuras, non est restringenda facultas ad solas occultas. Idque expresse concessit N. SS. P. Bened. XIV. in Const. *Convocatis num.* 5. in Jubilæo Anni Sancti, dicens absolvi posse pœnitentes *a censuris jure latis etiam se li Apostolicæ reservatis, quamvis publicæ in partibus sint, et quamvis deductæ aut nominatim declaratæ ac denuntiatæ in iisdem partibus sint per locorum Ordinarios, aut alios Judices.* Additur vero ibi *num.* 6. *A censura ab homine, seu a quocumque Judice de partibus nominatim lata absolvere valeant ad effectum dumtaxat Indulgentias præsentis Jubilæi consequendi etc.* Et de hujusmodi censuræ absolutione prohibetur ibidem dari a confessario ullum testimonium.

Dubitatur 2. an in Jubilæo possit dispensari in irregularitatibus? Affirmant *Bannes, et Salon. apud Vivam q.* 10. *art.* 1. *n.* 1. et probabile vocant *Henr. Salas, Rodr. Diana, et Boss.* Et consentiunt *Soto* 4. *D.* 22. *qu.* 3. *cum Med.* quoad irregularitates ex delicto, quia tales irregularitates habent rationem censuræ. Sed negant communius *Suar. de Censur. d.* 1. *sect.* 3. *Mol. d.* 80. *Holzm. p.* 164. *num.* 641. cum communi ut asserit, et *Viva loc. cit. num.* 2. *cum Fill. Trull. Reg. et Moja*, qui censent

nomine censuræ non venire irregularitates; sed de hac quæstione fusius agemus infra in tract. *de Censur. num.* 351. Ceterum Bened. XIV. in dicta Const. *Convocatis*, *num.* 12. loquens de irregularitatibus (præscindendo ab hac quæstione), tantum indulsit, *dispensari posse super occulta irregularitate ob violationem censurarum dumtaxat.*

538. Quæritur IX. Qui veniat nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium, quibus vi Jubilæi possunt commutari aliqua ex operibus injunctis? Dicitur *aliqua*, quia confessio, et Communio numquam commutari possunt, ut communiter dicunt DD. cum *Lugo d.* 27. *num.* 118. et certum est ex relata Constit. *Inter præteritos* §. 53. Nomine *infirmorum* veniunt omnes valetudinarii, qui absque notabile detrimento aut difficultate nequeunt opera illa præstare. Et tales existimantur etiam senes, ita *Holzm. num.* 663. *et Viva q.* 7. *art.* 2. *num.* 2. *Captivi* autem dicuntur, qui contra propriam voluntatem alicubi detinentur, his conceditur commutatio, vel prorogatio operum ad lucrandum Jubilæum; *Holzm. et Viva ll. cc.* Demum *itinerantibus* prorogantur opera injuncta usque ad reditum; et non tenetur quis suum iter differre (intellige, si commode differre nequit); ita *Holzm. ibid. cum Gob. et Croix num.* 1434. qui recte id extendit etiam ad illum, qui prima hebdomada non est Jubilæum lucratus, et potuit lucrari. Dicit etiam *Lugo d.* 27. *num.* 126. quod si quis in itinere perveniat ad locum, ubi Jubilæum promulgatur, poterit illic incipere opera, et prosequi in itinere.

Quæritur X. An ad implendas preces in Jubileo injunctas sufficiat oratio mentalis, et vocalis modica? Communior sententia *apud Croix*

num. 241. *et Holzmann num.* 648. requirit orationem vocalem, quia Ecclesia, cum sit sensibilis et externa, quando injungit suo nomine orare, externam intendit orationem. Sed probabiliter dicunt sufficere mentalem *Mazzotta tom.* 1. *pag.* 244. *et Viva q.* 8. *art.* 5 *num.* 7. *cum Nav. Fill. Trull.* et communi, ut asserit; et probabile putat *Lugo d.* 27. *n.* 111. quia oratio mentalis est vera oratio; et licet Ecclesia nequeat præcipere actus mere internos, potest tamen eam injungere, ut medium ad Jubilæum lucrandum. Utrum autem sufficiat modica oratio vocalis? Affirmant *Suar. d.* 52. *sect.* 8. *num.* 9. *et Mazzotta l. c. cum Fill.* item *Boss. Diana*, *et Leand. apud Conc. pag.* 451. *num.* 38. quia quælibet oratio jam satis est ad implendam conditionem Indulgentiæ. Sed probabilius *Concina l. c. ac Holzmann*, *et Viva ll. cc.* dicunt requiri aliquam orationem, nempe quinque *Pater* et *Ave*, ut ait *Mazzotta:* vel sex cum *Credo* et *Gloria*, ut dicit *Sporer num.* 174. vel septem *Pater* et *Ave*, ut vult *Holzmann. num.* 648. Attende insuper id, quod super his protulit N. P. Benedictus XIV. in relata Constit. §. 83. sic dicens: *Licet oratio brevis cum sensu ferventis pietatis adhibita satisfacere possit, plerumque tamen orationis brevitas ex modico pietatis studio proficisci solet. Nos itaque declaravimus vocalem orationem pie adhibitam ad consequendum Jubilæum sufficientem esse, et laudandum eum qui mente ac spiritu orat, dummodo vocales aliquas preces orationi illi adjungat.* Unde videtur Pontifex admittere, cum fiat oratio mentalis, satis esse adjicere orationem vocalem, etsi per se non notabilem.

Hic autem notandum id, quod docent plures

graves AA. nempe quod pro visitatione Ecclesiæ præscripta sufficit ad lucrandam Indulgentiam orare ante ostium, vel in cœmeterio; si præ hominum multitudine illam nequeas ingredi: ita *Suar. dist.* 52. *sect.* 1. *n.* 7. *et Bonac. dist.* 6. *quæst.* 1. *p.* 5. *n.* 26. *cum Rodr. Cord. Graff. etc.* Immo addunt *Mazzotta tom.* 1. *pag.* 247. *et Croix num.* 1433. *cum Lugo*, si ores ante ostium Ecclesiæ, quando illud est clausum.

Quær. XI. An pro eleemosyna injuncta in Jubilæo sufficiat dare quamlibet summam? In hoc præcipue attendenda sunt verba Indulti; nam si in eo dicatur: *Quantum pro sua cuique facultate visum fuerit;* tunc quantitas oportet proportionari cujusque facultatibus, unde sufficiet pauperi dare obolum, non diviti. Si vero dicitur: *Prout unicuique suggeret devotio, vel quantum quisque pro arbitrio judicaverit*, tunc *Pasq. q.* 133. dicit eleemosynam erogandam juxta cujusque facultates. Sed *F. Theodor. a Spir. S. de Jubil. cap.* 6. §. 5. *num.* 2. tenet sufficere quamlibet etiam modicam quantitatem. Si tandem dicitur simpliciter: *Qui dederit eleemosynam*, distinguendum, si Papa eam postulet tantum ad exercendam misericordiam in pauperes, tunc sufficit (ut dicit præfatus Auctor cum *Suarez*, *Corduba*, *et Leandro*) dare quamlibet summam; secus si eleemosyna exposcitur in subsidium alicujus operæ piæ; idem Auctor cum *Passer. ex D. Thom. Supplem. quæst.* 25. *art.* 2. *ad* 3. ubi expresse id docet.

Dubitatur hic 1. an pauperes ad Jubilæum lucrandum teneantur facere eleemosynam? Negant *Navar. Henriq. et Leand. apud eumdem Auct. ib. num.* 4. Sed probabilius affirmat

idem Auctor, *et Viva quæst.* 8. *art.* 6. *num.* 1. *cum Boss. Gob. et Pasq. etc.* quia nemo est tam pauper, quin saltem obolum dare possit. Pro Religiosis vero, filiisfamilias, uxoribus, et servis, sufficit, ut ab eorum superioribus detur eleemosyna, ipsis scientibus; ita *Lugo dist.* 27. *num.* 115. *Viva loc. cit. et Sporer pag.* 264. *num.* 280. Quod si superior nolit dare, dicunt *Boss. et Diana apud Vivam* posse subditum clam ab eo surripere; sed melius censet *Viva*, tunc petendam esse commutationem.

Dubit. 2. An lucretur Jubilæum qui dat eleemosynam distribuendam, si postea non distribuatur, vel distribuatur post tempus Jubilæi? Negant *Lugo dist.* 27. *num.* 112. *Sporer. num.* 180. *et Viva quæst.* 8. *art.* 6. *num.* 3. *cum Bon. Cord. Rodr. etc.* quia deficit opus injunctum, vel non impletur intra tempus præscriptum. Sed affirmant *Sa v. Indulgentia, et Vega, Lezana, ac Pasq. apud Vivam*, quia ex æquitate præsumitur Pontifex contentus esse, ut ille talis abjecerit a se, quoad se pertinebat, dominium rei datæ. Concedunt autem *Lugo num.* 113. *et Sporer num.* 181. non fraudari ab Indulgentia qui dederit eleemosynam pauperi ficto.

Quær. XII. An satisfaciat Jubilæo, qui implet jejunia injuncta alias debita ex voto? Affirmant *Sporer pag.* 264. *num.* 168. *et Lugo d.* 27. *num.* 110. cum communi ut asserit (sed immerito, ut mox videbimus); quia eodem opere potest satisfieri duplici præcepto. Sed communius negant *Sanch. Dec. lib.* 1. *cap.* 14. *Sylvest. v. Indulgentia, quæst.* 6. *Tab. quæst.* 10. *Armill.* §. 16. *et Viva quæst.* 8.

art. 1. *num.* 2. *F. Theodor. cap.* 10. *art.* 6. *et Passer. quæst.* 41. Ratio, quia una solutione nequit satisfieri duplici debito oneroso, prout est opus, sive conditio apposita in Indulto. Et sic hodie tenendum ex dictis a N. P. Bened. XIV. in Constit. pluries cit. 53. Vide supra *n.* 536. infra *n. XI.*

CAPUT II.

De Ministro Sacramentalis Poenitentiae.

DUBIUM I.

Quis sit Minister?

539. *Confessarii indigent approbatione, et jurisdictione.*
540. *An in casu necessitatis sit obligatio se confitendi laico vel Clerico? An vero Clericus vel laicus in articulo mortis, deficiente Sacerdote, possit absolvere a censuris?*
541. *Nullus autem Sacerdos valide absolvit, nisi sit approbatus, vel Parochus.*

539. » RESp. Est Sacerdos approbatus ab E-
» piscopo, saltem respectu sæcularium, et ha-
» bens jurisdictionem. Est certum. Ratio pri-
» mæ partis sumitur ex Joan. 1. *Accipite Spi-*
» *ritum S., quorum remiseritis*, etc. Ratio se-
» cundæ sumitur ex *Trid. sess.* 23. *cap.* 25.
» *de reformat.* ubi decernit, nullum posse au-
» dire confessiones sæcularium, nisi habeat Be-
» neficium Parochiale, vel approbationem ab
» Episcopo. * (*Hanc ad rem facit damnatio*
» *inflicta ab Alex. VII. duabus proposit. sci-*
» *licet* 13. *et* 16.) *. Addidi respectu sæcula-
» rium, quia circa Confessiones Regularium
» Concilium nihil videtur notasse; unde ii cui-
» vis, etiam non approbato, quem Prælatus
» præfecerit, possunt confiteri; intellige, quan-
» tum est ex vi Concilii: quia Gregorius XV.

» statuit, ut Monialium Confessarius ab ordina» rio approbetur. Ratio tertiæ partis ex Flo» rentino, et Tridentino *loc. cit.* quia absolu» tio est actus judicialis, qui requirit sub» ditos.

Unde resolves.

540. » 1. Nullo casu, vel dispensatione hoc » Sacramentum valide administratur a non Sa» cerdote.

Dixit *Magister sentent. in* 4. *dist.* 17. quod in casu necessitatis debet fidelis confiteri laico; et huic adhæsit *D. Th. suppl. quæst.* 8. *art.* 2. *ad* 1. dicens: *Quando necessitas imminet, debet facere pœnitens quod ex parte sua est, scilicet conteri, et confiteri cui potest; qui quamvis Sacramentum perficere non possit, tamen Sacerdotis defectum summus Sacerdos supplet.* Hoc tamen intelligendum est non esse de præcepto, sed de consilio, ad excitandam contritionem, vel ad solatium, sive consilium capiendum, ut dicunt *Wigandt tr.* 13. *num.* 62. *Laym. cap.* 10. *Salm. cap.* 11. *num.* 3. *Croix num.* 1482. et alii passim. Tenet autem *S. Antonin. Ang. Henr. Candidus, Panorm. Led. etc. apud Salm. de Censur. cap.* 2. *num.* 47. et probabile putant *Sanch. lib.* 2. *Dec. cap.* 13. *num.* 13. *Croix num.* 1483. *et Diana p.* 3. *tract.* 4. *R.* 133. cum *Led. Valer. Lacrux*, *etc.* quod Clericus absente Sacerdote, et laicus absente Clerico in articulo mortis ex præsumta concessione Ecclesiæ, possit absolvere a censuris, ne infirmus privetur sepultura et suffragiis. Sed probabilius hoc negant communiter tam de laico, quam de Clerico; ita *Conc. pag.* 452. *num.* 10. *Lugo dist.* 18. *num.* 7. *Croix loc. c. Salm.*

de Censur. c. 2. *num.* 48. cum *Avila*, *Pal. Sayr. Corn. et Villal.* item *Laym. Con. Suar. Soto*, *etc. apud Dian.* Ratio quia id nullo jure nisi Sacerdotibus conceditur, et numquam contrarium in Ecclesia fuit consuetudine introductum. Tanto magis quod eo casu (ut in Rituali habetur), si excommunicatus decesserit cum signo pœnitentiæ, poterit ejus cadever absolvi ab habente facultatem super illa excommunicatione.

541. » 2. Ubi *Trident.* est receptum, secus » alibi, nullus Sacerdos, etiam regularis, va» lide absolvit, nisi sit approbatus, vel Paro» chus, cui non solum intra, sed etiam extra » diœcesim suam, valide delegatur jurisdictio, » potestque eligi in Confessarium ab omni ha» bente potestatem eligendi, quamdiu tamen re» tinet Parochiam. Ita *Fill. t.* 1. *c.* 7. *Fa» gund. Suar. Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 146. » * (*Sed de hoc vide dicenda num.* 544. *et* » *n.* 565.) *.

DUBIUM II.

Quid sit approbatio, et a quo petenda?

542. *Quid est approbatio?*
543. *An liceat Sacerdoti simplici excipere confessionem venialium?*
544. *An Parochus possit adsciscere cooperatorem alium Parochum alterius Diœcesis? Dub.* 1. *An ejusdem?*
545. *Dub.* 2. *Debet eligi approbatus, aut Parochus? An sufficiat approbatio sine examine, et sine judicio interno?*
546. *An sufficiat approbatio petita; et negata?*

547. *A quo Episcopo habenda sit approbatio?*
548. *Resolvitur quæstio ex Bulla Innoc. XII.*
549. *An Religiosi approbati in una Diœcesi possint audire Confessiones in alia?*
550. *Alia notanda apud Busemb.*
551. *An injusta revocatio approbationis sit invalida?*
552. *An Episcopus ex justa causa possit approbatos iterum examinare, aut approbationem revocare, vel restringere?*
553. *Sancita a Bened. XIV. circa Confessionem complicis de peccato turpi?*
554. *Quid veniat nomine* peccati turpis? *An peccata interna? an dubia?*
555. *An absolutio complicis sit invalida quoad omnia peccata?*
556. *Qu. 1. An incurrat censuram Papalem, qui Confessionem complicis tantum audit, et non absolvit? Qu. 2. An Episcopus, vel ejus delegatus, ex facultate Tridentini in cap.* Liceat, *possit absolvere confessarium, qui complici in peccato turpi absolutionem impertierit?*

542. » RESP. 1. Approbatio non est collatio » jurisdictionis, sed tantum publicum judicium » de aptitudine personæ ad audiendas Confes» siones, essentialiter prærequisitum, supposito » jure Tridentini, ad jurisdictionem recipien» dam. Ita *Sanch. lib. 6. de Matrim. d.* 28. » et alii.

Unde resolves.

» 1. Etsi Doctores, et licentiati, hoc ipso « quod promoventur, censeantur, secundum

» quosdam, approbati a Papa, ut notat *Sa* » *v. Confessor*; probabilius tamen est, quod » ipsi etiam egeant approbatione. * (*Et hoc* » *hodie certum est ex Bulla S. Pii V. apud* » *Salm. cap.* 11. *num.* 94. *etiam quoad Prœ-* » *latos regulares*) *. licet non deceat, ut ipsi, » vel Lectores in Theologia examinentur. *(*Mo-* » *do legerint Moralem*) *.

» 2. Etiam Parochus, qui reliquit beneficium » Parochiale, debet approbari, si velit audire » confessiones.

543. » 3. Non requiri hanc approbationem » ad auditionem venialium, docet *Dian. p.* 2. » *t.* 2. *misc. res.* 44. *ex Valer.* Et ratio esse » videtur, quod approbatio tantum requiratur » in ordine ad jurisdictionem; hanc autem qui- » vis Sacerdos pro venialibus, uti et mortali- » bus, a quibus rite quis est absolutus, habeat » collatam ab Ecclesia in ipsa ordinatione, » ideoque ab iis absolvere possit, ut habet *Bon.* » *d.* 5. *q.* 7. *p.* 2. *num.* 8. *Vasq. Suar. Card.* » *de Lugo d.* 18. *sect.* 3. *d.* 21. *num.* 1. ubi » docet, ab Ecclesia in *Trident.* non approba- » tum reddi incapacem jurisdictionis, tantum » in ordine ad mortalia non prius confessa.

Quæritur, An confessio venialium facta simplici Sacerdoti sit illicita, et invalida? Quod sit illicita, hodie certum est ex Decreto Innoc. XI. de Communione quotidiana) hoc Decretum affertur per extensum *apud Bonac. to.* 1. sub initio), edito anno 1679. 12. Febr. ubi non solum vetitum fuit Episcopis, *Ne permittant ut venialium confessio fiat Sacerdoti non approbato ab Episcopo*; sed etiam fuit interdictum ipsis Sacerdotibus, his verbis quæ immediate sequuntur: *Si quicumque Sacerdotes secus egerint, sciant Deo se rationem esse red-*

dituros. Utrum autem talis confessio sit invalida? *Prima* sententia communissima negat; et hanc tenent *Salm*. *cap*. 11. *num*. 8. cum communi ut asserunt, *Holzm*. *num*. 681. *Viva q*. 8. *art*. 1. *num*. 6. *Pal*. *d*. *num*. *p*. 13. *num*. 5. *Croix num*. 1489. *Lugo d* 18. *num*. 41. *Suar*. *d*. 26. *sect*. 5. *et Elbel pag*. 298. *num*. 329. *cum Mastr*. *Henrincx*, *etc*. Sed unde habeant Sacerdotes simplices hanc jurisdictionem, Auctores discrepant; nam *Palud*. *Capreol*. *Canus*, *Led*. *et Vasq*. *apud Lugo* dicunt habere a Christo Domino, eo quod peccata venialia non sunt materia necessaria; ergo creditur Christus non subdidisse eorum absolutionem potestati Ecclesiæ. Alii vero dicunt jurisdictionem accipere ab Ecclesia, ut *Viva l*. *c*. *Roncag*. *c*. 1. *q*. 3. *R*. 2. *et Lugo loc*. *cit*. *cum Suar*. *Bon*. *Con*. *et Henr*. *Secunda* vero sententia quam tenent *Conc*. *p*. 541. *et Platel*. *cum aliis apud Croix l*. *c*. affirmat, et hanc satis probabilem puto, quia, posito quod simplices Sacerdotes non habeant jurisdictionem a Christo, sed ab Ecclesia, ut supra, hodie post Decretum Innocentii non præsumitur Ecclesia velle eis conferre jurisdictionem, cum ipsis expresse prohibeat uti tali jurisdictione.

544. » 4. Parochi non possunt adsciscere coo-
» peratores, nisi Parochos, vel approbatos,
» ut habet *Fag*. *p*. 2. *l*. 7. *num*. 42. *Sanch*.
» *etc*. ex declaratione *Card*. contra *Ledesm*. et
» alios. Vide *Dian*. *p*. 3. *t*. 4. *res*. 346. *et Bon*.
» *d*. 5. *q*. 7. *p*. 4. §. 1.

Hic dubitatur 1. An Parochus possit advocare Parochum alienæ Diœcesis ad excipiendas Confessiones suorum subditorum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Pal p*. 17. §. 2. *num*. 7. *Lugo d*. 21. *num*. 21. *Conc*. *p*. 540.

num. 3. *Viva in prop.* 16. *damn. ab Alexand. VII.* num. 11. *Wigandt. tract.* 13. *num.* 68. *R.* 12. item *Suar. Vasq. Aversa*, *etc. apud Croix num.* 1537. Ratio, quia Parochus censetur approbatus pro tota Ecclesia, ut supponunt inferri ex Trid. *sess.* 23. *de reform. c.* 15. ubi dicitur: *Nullum posse Confessiones audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale Beneficium obtineat, etc.* Hinc colligunt Parochiale Beneficium poni a Tridentino pro approbatione universali. *Secunda* vero sententia, cui mihi libet adhærere, negat, eamque tenent *Barbosa in Trid. l. c. num.* 19. *N. SS. P. Bened. XIV. Notif.* 86. *num.* 7. *et Croix l. c. cum Laym. Garzia, Homob. et Piasec.* Ratio, quia Parochus minime approbatur ab Ecclesia universali, sed tantum ex dispositione Tridentini a suo Episcopo, pro sola ejus Diœcesi, et juxta ejus voluntatem. Et hæc sententia magis firmata fuit ex Declaratione S. C. Concilii apud *Pitton. de Paroch. num.* 814. die 19. Januarii 1641. ubi dictum fuit: *Parochus unius Diœcesis non potest Confessiones audire sine licentia Episcopi Diœcesani.* Et ex alia Declar. *apud Monacell. tom.* 4. *p.* 16. *num.* 172. die 3. Decembr. 1707. ubi ad quæsitum: *An Curati unius Diœcesis vocati a Parochis alienæ Diœcesis possint in ista audire Confessiones absque licentia Episcopi?* S. C. respondit: *Affirmative quoad subditos, negative quoad alios.*

Dubitatur 2. An Parochus vocatus ab alio Parocho ejusdem Diœcesis possit in ejus Parochia Confessiones audire? Præter AA. citatos, id affirmant *Bonac. d.* 5. *q.* 7. *p.* 4. §. 1. *n.* 23. *et Croix n.* 1536. cum communiori; immo *Palaus*, *et Mazzotta ll. cc.* communem sententiam vocant. Sed oppositam sententiam tenent

Barbosa in Trident. d. sess. 23. *c.* 15. *n.* 19. *cum Homob. et Piasec. in praxi Episcop. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 10. ex alia Declaratione ejusdem S. C. Concilii, quam referunt *Barb. et Piasec. ll. cc.* ubi ad quæsitum : *An provisus de parochiali per concursum censendus sit approbatus idoneus minister ad audiendas Confessiones in illa Diœcesi, in qua illam parochialem obtinet?* S. C. respondit : *Censeri ad audiendas confessiones dumtaxat in ea Civitate, vel Oppido, ubi sita sit parochialis, non autem passim per totam Diœcesim.* Et ratio hujus sententiæ est, quia (sicut diximus) Parochus non approbatur ab Ecclesia pro Ecclesia universali, sed tantum ab Episcopo juxta Episcopi voluntatem; unde nisi constet aliunde de diversa voluntate Episcopi, Parochus censetur approbatus tantum pro Parochia ad quam eligitur; potest enim Episcopus aliquem judicare idoneum pro uno loco, et non pro alio. Recte vero dicunt *Bon. l. c. num.* 12. *Clericat. de Pœnit. Decis.* 37. *n.* 12. Idque admittit Bened. XIV. *in cit Notif.* 86. *num.* 13. quod sententia opposita locum habere potest in iis locis, ubi talis adsit consuetudo, quæ jurisdictionem bene conferre valet. Immo *Wigandt tract.* 13. *num.* 80. primam opinionem approbat, *ex praxi* (ut asserit) *variarum Diœcesum.*

545. » 5. Qui habet potestatem eligendi con» fessarium, non potest eligere, nisi approba» tum, vel Parochum.

» 6. Ad approbationem non necessario requi» ritur examen, modo adsit judicium prudens » de sufficientia. *Con. Laym.* * (*Et quamvis » Episcopus interne reprobet, valet externa » approbatio ad jurisdictionem conferendam. Sal. » cap.* 11. *de Pœnit. n.* 90. *et* 91.) *.

546. » 7. Non sufficit approbatio petita, et
» negata, ut docetur communiter contra *Nav.*
» *Henriq. et Diana p.* 1. *t.* 2. *res.* 24. Etsi
» probabiliter cum prædictis docuerint *Coninck.*
» *et Laym.* Regulares mendicantes, si ab Epi-
» scopo repellantur, cum manifeste idonei sint,
» et a Prælatis suis præsententur, posse nihilo-
» minus pro Confessionibus sæcularium exponi,
» ut habetur *Clementina Dudum*, §. *statuimus:*
» istis tamen privilegiis *Trid.* et urbanum VIII.
» anno 1628. derogasse, notat *Lugo de Pœnit.*
» *d.* 21. *num.* 29. *et* 51. * (*Ideoque opinio*
» *Laym. et Conc. hodie improbabilis est; ma-*
» *xime post Prop.* 13. *damn. ab Alexand. VII.*
» *quæ dicebat:* Satisfacit præcepto annuæ con-
» fessionis, qui confitetur Regulari Episcopo
» præsentato, sed ab eo injuste reprobato. *Pri-*
» *vilegium autem loquitur, quando injuste ne-*
» *gatur jurisdictio, non autem si injuste nege-*
» *tur approbatio, quæ de jure novo Tridenti-*
» *ni hodie necessario requiritur, ut recte*
» *dicunt Salm. de Pœnit. c.* 11. *n.* 95. *cum*
» *Lugo*) *.
547. » Resp. 2. Approbatio petenda est ab
» Episcopo, et quidem proprio, scilicet Sacer-
» dotis; ut intelligunt *Suarez*, *Conin.*, *Regin.*
» *Filliuc.* et alii; vel, ut probabiliter vult
» *Vasq.* pœnitentis. Ratio est, quia est actus
» jurisdictionis, vel saltem auctoritativa decla-
» ratio; ergo debet fieri a superiore. Porro
» nomine Episcopi etiam intelliguntur Prælati
» habentes jurisdictionem Episcopalem, ut qui-
» dam Abbates, et Capitulum Sede vacante,
» non autem Provinciales, aut Generales Ordi-
» num. * (*Episcopus confirmatus, etsi nondum*
» *consecratus, recte potest approbare, quia jam*
» *habet jurisdictionem. Secus, si sit tantum ele-*

» *ctus*, *et non confirmatus*; *vel qui Episcopa-*
» *tum renunciavit*, *quia tunc jurisdictione ca-*
» *ret*. *Salm. de Pœnit. cap.* 11. *num.* 96 *cum*
» *Lugo et Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1495.) *.

548. Quæritur, a quonam Ordinario habenda sit approbatio? Tres sunt sententiæ *Prima* docet habendam esse ab Ordinario pœnitentis; quia ad illum spectat, cui vult, suas oves committere, et erga ipsas jurisdictionem concedere. Ita *Vasq.* apud *Busemb. hic*, qui probabile vocat: et ita plurimi DD. apud *Suar.* ut testantur *Salm. de Pœnit. c.* 11. *num.* 99. Hinc *Salm. d. l. num.* 100. *circa fin.* tenent, confessarium approbatum ab Episcopo pœnitentis posse excipere ejus confessionem in alia Diœcesi, si ibi peregrinetur, sine loci Ordinarii approbatione. Hanc *Croix l.* 6. *p.* 2. *num.* 1516. vocat non improbabilem, saltem (ut ait) pro Parocho vel confessario magnatum, qui respectu illorum habetur pro Parocho. Sed quoad Parochum respectu subditorum recte affirmant *Salm. d. l. c.* 11. *num.* 55. ex communi, et ex Decreto S. C. relato *num.* 544. *dub.* 1. Quoad delegatum vero etiam dicunt ex *Lugo*, *Suar. etc.* posse istum absolvere subditos delegantis, ubicumque eos reperit. Et ita etiam tenent *Busemb. dub.* 3. *seq. n.* 2. cum *Suar. Henr. Sanch. et aliis.*

Secunda sententia docet, requiri approbationem ab Ordinario Sacerdotis. Ita *Bonac. de Pœnit. disp.* 5. *q.* 7. *punct.* 4. §. 1. *num.* 15. et 16. *Viva de Pœnit. q.* 8. *art.* 3. *num.* 3. *cum Con. et Lugo*, *etc.* et ita *Suar. et Pal.* apud *Croix d. l. num.* 1516. Ratio quia approbatio, cum sit actus jurisdictionis, nequit exerceri, nisi in subditum. Sed *Bonac. et Viva l. c.* recte explicant hanc sententiam cum

Pal. apud *Salm. d. l. num.* 99. et dicunt ad hoc satis esse, si Sacerdos approbandus, quamvis exterus, subditus fiat Episcopi approbantis ratione domicilii, vel saltem habitationis pro illo tempore; ita etiam *Buremb. hic n.* 2. Et talis revera est praxis universalis.

Tertia sententia, quam probabiliorem putant *Croix dict. num.* 1516. *et Carden.* cum *Nav. Barbos.* et pluribus aliis apud *Salm. a num.* 96. docet ex communi praxi fidelium approbationem petendam esse ab Ordinario loci, ubi confessiones excipiuntur. Nec obstat dicere, quod jurisdictio erga pœnitentes non conceditur nisi ab ipsorum Episcopis. Nam hoc ipso, quod quis vult confiteri in aliquo loco, quoad hoc subditus fit Ordinarii illius; vel saltem hoc valet ex consensu universali, sive conniventia Episcoporum, a quibus data præsumitur jurisdictio erga proprias oves ob bonum ipsarum cuicumque Sacerdoti approbato ab Episcopo loci, ubi confessio fit. Ita *Viva de Pœnit. q.* 90. *art.* 3. *num.* 5. *in fin. Salm. c.* 11. *num.* 90. Et hæc ultima sententia hodie est omnino tenenda cum *Roncag. de Sacrament. Pœnit. c.* 1. *q.* 6. ex Bulla, *Cum sicut*, Innocent. XII. edita anno 1700. die 10. Aprilis) relata per extensum apud *Salm. tr.* 8. *de Privil. c.* 4. *num.* 80.) ubi sic sancitum fuit: *confessarios tam sæculares, quam regulares, quicumque illi sint, in vim Bullæ Cruciatæ nullatenus posse audire pœnitentes, sine approbatione Episcopi loci, in quo ipsi pœnitentes degunt, et confessarios eligunt. Neque ad hoc suffragari approbationem semel, vel pluries ab aliis Ordinariis aliarum Diœcesum obtentam, etiamsi pœnitentes illorum Ordinariorum, qui tales confessarios approbassent, subditi sint.* Deinde Pontifex declarat alias

confessiones fore invalidas, et confessarios suspensos etc. *reprobata tamquam falsa; et temeraria quacumque contraria opinione*. Et constat ex eadem Bulla Pontificem locutum fuisse ex Cathedra, ut ostendunt *Salm. l. c. num.* 81. Bullam Innocentii nuper confirmavit Summus Pontifex Bened. XIV. per aliam Bullam, quæ incipit, *Apostolica etc.* Scribit *Mazzotta de Pœnit. disp.* 2. *q.* 1. *c.* 3. §. 1. has præfatas Bullas minime elidere probabilitatem primæ sententiæ *Suarii etc.* ut supra; ait enim Bullam Innocentii emanatam fuisse ob querelas Episcoporum Portugalliæ, eo quod sui subditi sine ipsorum licentia confessarios eligebant per alios Ordinarios approbatos, etiamsi iidem alicui Ordinarii repugnassent, vel approbationem revocassent. Hinc dicit minime reprobatam fuisse sententiam, quod confessarius sæcularis approbatus in aliquo loco possit absolvere subditos illius in alia Diœcesi peregrinantes. Sed huic opinioni non acquiesco; nam in primis invenio titulum illius Bullæ Innocentianæ fuisse sic descriptum (*apud Salm. l. c. n.* 88.) *Sanctissimi Domini Nostri Innocentii Papæ XII. Declaratio... cum damnatione opinionis asserentium facultatem hujusmodi habere locum, etiamsi confessarius non fuerit approbatus ab Ordinario loci, in quo confessiones excipi contigerit.* Nota *Loci in quo etc.* Deinde ex ipsa Bulla legitur, ut supra, Papam nullas declarasse confessiones, quæ fiunt *sine approbatione Episcopi loci, in quo ipsi pœnitentes degunt.* Quid clarius? Si autem adhuc cum privilegio Bullæ Cruciatæ requiritur approbatio ab Episcopo Loci, quanto magis sine privilegio? Verum *Salm. n.* 111. contra *Roncaglia c.* 1. *qu.* 6. dicunt oppositam sententiam non esse hac Bulla damnatam, si quis privile-

gium haberet generis diversi, quam Cruciatæ, puta Jubilæi, vel simile. Sed huic obstat Bulla Benedicti XIV. quæ incipit, *Benedictus Deus* (*in Bullar. t.* 3. *p.* 262. §. 4.) ubi dicitur, quod datur facultas in Jubilæo tam Sæcularibus, quam Regularibus eligendi sibi confessarium, modo sit ex approbatis ab Ordinario loci, Moniales vero ex eadem possunt sibi eligere confessarium, sed nonnisi ex approbatis ad confessiones Monialium in illo loco, quamvis pro aliis Monasteriis.

549. » 1. Religiosi, etiam exemti, debent » approbari ab Episcopo loci, in quo degunt: » quia illius, quoad hunc actum, sunt subditi.

Et hoc certum est ex brevi Innocentii X. apud *Salm. de Pœnit. c.* 11. *n.* 97. ubi Pontifex sic statuit: *Regulares in una Diœcesi approbatos non posse in alia confessiones audire sine approbatione Episcopi illius.* Et idem statuit Innoc. XIII. in Bulla *Apostolici ministerii*, (confirmata a Bened. XIII. per aliam Bullam appositam in calce Concilii Romani) ubi dicitur: *Declaramus, Sacerdotes tam sæculares, quam regulares, qui ab Episcopis obtinuerint licentiam audiendi confessiones limitatam vel quoad locum, vel quoad genus personarum, vel quoad tempus, non posse Pœnitentiæ Sacramentum administrare extra tempus, vel locum, vel genus præscriptum, quocumque privilegio etiam in vim Bullæ Cruciatæ nullatenus suffragaturo.*

550. » 2. Episcopus in sua Diœcesi non potest approbare Sacerdotem alienum, nisi subdatur illi, saltem ad tempus.

» 3. Episcopus potest approbare per se, vel » Vicarium generalem, vel alios quoscumque » deputatos; quia non est actus Ordinis, sed » jurisdictionis. * (*Vide n.* 588.) *.

» 4. Approbatio potest fieri cum restrictione » ad certum genus personarum, locum, tem» pus, etc. *Nav. Suar.*, *Vasq.* contra *Vegam.*

» 5. Episcopus peccat, si Sacerdoti, præser» tim regulari, idoneo, sine causa sufficienti » neget approbationem. *Bon. Vasq. art.* 3. *d.* » 3. *Card. de Lugo d.* 21. *sect.* 3. *num.* 54. » *Sanch. etc.*

551. » 6. Apprabatio semel absolute conces» sa non tantum non extinguitur morte conce» dentis, sed nec revocari potest sine justa cau» sa: ex causa tamen, v. gr. mutatione mo» rum, judicii, etc. potest; et docent *Suar.* » *Fill.* et alii. Quod si fiat absque causa ratio» nabili, *Conin. Suar.* et quidam alii censent » revocationem esse nullam: * (*Et hanc vo» cant satis probabilem Lugo de Pœnit. d.* 21. » *n.* 64. *Pal. de Pœnit. p.* 17. §. *n.* 6. *Salm.* » *c.* 11. *n.* 107. *cum Dicast. Ratio, quia, ut* » *dicunt, Episcopus non videtur posse auferre* » *sine justa causa jus jam acquisitum a con» fessario. Excipit Fagund. apud Palaum; si* » *Episcopus approbet pro suo beneplacito; sed* » *Palaus hoc non admittit, quia intelligendum* » *semper est de beneplacito justo. At hanc opi» nionem vix in praxi probabilem censeo, quia* » *injustitia revocationis deberet esse luce clarior,* » *et abesse quodcumque alucinationis pericu» lum; sed hoc vix accidere potest, cum innu» meræ possint esse causæ justæ apud Episco» pum revocandi approbationem, quæ ignoren» tur a confessario*) *, alii illicitam tantum, » *Fill.* 4. 8. *c.* 9. *quæst.* 12. In dubio autem, » an ex justa causa revocatio sit facta, præsu» mendum esse pro Prælato, docet *Card. de* » *Lugo n.* 67.

552. » 7. Ex justa causa possunt, præser-

» tim a successore Episcopo, ad examen revo-
» cari non tantum sæculares, sed etiam regula-
» res. Docent tamen quidam, Mendicantes ha-
» bere privilegium, ut non possint revocari ab
» eodem, a quo ante sunt approbati; sed con-
» trarium docent *Suarez*, *et Lugo d.* 21. *n.*
» 61. *et* 62. * (*Et hæc sententia hodie omnino
» tenenda, cum Alexander VII.* (*ut refert
» Cabassut. T. J. lib.* 1. *c.* 10. *num.* 13.) *in
» causa Andegavensis Episcopi, et Regularium
» Societatis Jesu, et aliorum Ordinum, sequen-
» tem propositionem die* 30. *Januarii* 1659. *tam-
» quam temerariam et erroneam damnarit, quæ
» dicebat :* Non possunt Episcopi limitare seu
» restringere approbationes, quas Regularibus
» concedunt ad confessiones audiendas, neque
» ulla ex parte revocare. *Nec tenetur de tali re-
» vocatione Episcopus ulli rationem reddere, ut
» statutum refert Cabassut. T. J. lib.* 1. *c.* 1.
» *n.* 14. *a Rege Christianissimo cum Consilio
» status Regni die* 4. *Martii an.* 1669. *Et cum
» ab Episcopo approbatio limitatur quoad locum,
» tempus, aut personas, confessarius, sive secu-
» laris, sive regularis, nequit alio modo uti
» illa ob quodcumque Privilegium, etiam Bullæ
» Cruciatæ ; ita declaratum fuit in Bulla,* Apo-
» stolici ministerii, *edita a Clemente XII. per
» Hispanias, et confirmata postea a Bened.
» XIII. per totum Orbem, ut refert Bened.
» XIV. in Bulla*, Apostolica indulta §. 3. *in
» Bullar. n.* 100.) *.

» 8. An approbatus ab uno Episcopo possit
» in alia Diœcesi, sine nova approbatione, re-
» cipere jurisdictionem, controvertunt Doctores:
» ac licet utraque sententia olim videri potuerit
» probabilis, post decretum tamen Urbani VIII.
» 1628. apud *Lugo d.* 21. *sect.* 2. *n.* 9. ne-

» gativa omnino tenenda est. * (*Item hoc cer-*
» *tum ex Brevi Innocent. X. et ex Bulla In-*
» *nocent. XIII. juxta dicta num.* 549.) * Vi-
» de *Aversam*, *quæst.* 16. *sect.* 8. * (*Item*
» *advertendum*, *quod S. Pius V. in Consti-*
» *tut.* Romani, *dixit quod Regulares appro-*
» *bati ab Episcopo antecessore* poterunt iterum
» examinari a Successore, et si minus idonei
» reperti fuerint, reprobari. *Hinc inferunt Syl-*
» *vester*, *Miranda*, *Fagund.* et alii *apud F.*
» *Ferraris*, *quod Vicarius Capitularis nequit*
» *Regulares revocare ad examen*, *nec eos pri-*
» *vare facultate excipiendi confessiones*, *nisi*
» *facultas data sit ab Episcopo*, ad nostrum
» beneplacitum; *tunc enim morte Episcopi illa*
» *expirat*).

553. Notanda hic ultimo sunt duo Decreta SS. Pontificis nostri Benedicti XIV. *Sacramentum*, et *Apostolici muneri*, posita in fine Libri *Numer. I. et II.* quibus declaratum fuit, confessarium omnino carere jurisdictione ad absolvendum peccatum complicis turpe contra sextum Præceptum, atque excommunicationem Papalem incurrere, si confessionem complicis excipere audeat. Excipitur tamen casus extremæ necessitatis, nimirum articuli mortis, in quo permittitur ei absolvere complicem, modo deficiat quicumque alius, etiam simplex Sacerdos, qui absolutionem impertiri possit; nisi nequeat alius ille Sacerdos vocari, vel accedere sine gravi infamia, aut scandalo; tenetur tamen confessarius complex talia pericula infamiæ, aut scandali avertere, si potest, sub eadem pœna excommunicationis, licet tunc valide absolveret, si non adverteret.

554. Circa tale Decretum adverte I. quod nomine *peccati turpis* venit omne peccatum ex-

ternum grave contra sextum Præceptum, licet sit solus tactus, sive colloquium, ut certe dicendum sentio cum pluribus doctis, quos consului super hoc judicio, ab aliis immerito in dubium revocato. Et idem sentiunt *Salm. Append. de Bulla Cruciatæ*, *cap.* 6. *pag.* 169. *ex num.* 282. contra aliquos, qui dicebant Bullam intelligendam tantum de copula consummata. Ratio nostra est 1. quia verba generalia generaliter accipienda sunt. 2. Quia leges etiam pœnales sunt in sensu proprio et naturali interpretandæ, et in sensu naturali verba Bullæ: *In peccato turpi atque inhonesto contra sextum præceptum*, quæcumque peccata turpia sine dubio comprehendunt. 3. Quia finis legis hujus est quidem removere occasiones, non tantum copulæ, sed omnis turpitudinis a sanctitate tribunalis Pœnitentiæ. Contra vero non comprehenduntur peccata venialia inhonestatis, sive sint ex parvitate materiæ, sive ex defectu advertentiæ, aut consensus; quia venialia non sunt de obligatione in confessione manifestanda; ita *Salmant. ibid. num.* 277. Idem recte dicunt etiam *num.* 278. de mortalibus mere internis, vel non plene exterius significatis: quapropter peccatum non erit reservatum, quamvis interius fuerit grave, si etiam exterius grave non fuerit, ut ajunt *num.* 279. Addunt *num.* 280. ex *Suarez*, *Dicast. et Anacl.* nec reservata esse mortalia dubia, ex dubio facti vel juris, quia non videntur Superiores velle reservare dubia, nisi expresse declarent; et hoc est juxta communem sententiam, quam proferemus infra *num.* 600. *vers. Quær. I.* Idem censent *Salm. cit. num.* 280. si adsit dubium, an pœnitens graviter peccaverint, licet confessarius certum mortale commiserit; quia Bulla

intelligenda est de complici formali in peccato mortali turpi, ut ipsi antecedenter dixerunt *num.* 241.

555. Adverte II. quod absolutio a confessario complici impertita irrita est, ut sentio, etiam quoad mortalia, quæ complex, qui nondum ab alio de peccato turpi fuerit absolutus, ipsi confiteatur. Hoc infero ex verbis ejusdem Bullæ ubi dicitur: *Atque ideo absolutio nulla atque irrita omnino sit.* Secus vero censeo, si de peccato turpi ille jam fuerit absolutus, quia tunc cessat dispositionis suspicio, ob quam Pontifex jurisdictionem confessario abstulisse videtur. Addunt *Salm. Append. cit. n.* 277. idem dicendum de peccato mortali commisso et legitime confesso ante expeditionem Bullæ, quia lex non respicit retro, ut docet *P. Suarez.*

556. Quæstio autem fit 1. an incurrat hanc excommunicationem Sacerdos, qui complicem non absolvit, sed tantum in confessione audit? Super hoc dubio consului sacram Pœnitentiariam, quæ die 9. Julii 1751. respondit absolute: *Non vitari excommunicationem a prædicto confessario per fictionem absolutionis.* Et huic sententiæ ego jamdudum adhæsi; sed postea, cum percurrissem constitutionem ejusdem Pontificis Benedict. XIV. *Inter Præteritos*, pluries citatam in §. 59. oppositum satis declaratum reperi, ut patet ex sequentibus verbis: *Non minus Sacerdoti complici, qui vel extra mortis articulum confessionem excipit pœnitentis, EUMQUE ABSOLVIT, vel qui in articulo mortis ABSOLVIT, cum alius Sacerdos non desit.... excommunicationis majoris pœna a nobis in citatis constitutionibus imposita fuit.*

Quæritur hic 2. an Episcopus ex concessione Tridentini in *cap. Liceat.* 6. *sess.* 24. possit

absolvere confessarium, qui complici in peccato turpi absolutionem impertierit? Videtur ex una parte negandum; nam si Episcopus vel alius ab eo delegatus possent hunc casum, quando est occultus, absolvere, reservatio Pontificis evaderet inutilis et elusoria, casus enim hic non potest nisi occulte accidere: cum autem aliqua lex posterior (ut recte ait *Fagnan. in c. Nonnulli de Rescript. num.* 46. *tom.* 1. *pag.* 171. *cum Oltrad.*) non potest habere effectum, nisi derogetur privilegio ab eodem Superiore prius concesso, per ipsam necessario intelligi debet facta generalis privilegii derogatio; ne lex frustratoria reddatur. Et idem sentit *Diana p.* 7. *tract.* 2. *res.* 21. cum aliis sic dicens: *Quod si clausula* (vel aliqua lex) *generalis nequeat vera reddi, nisi in eo solo casu, contra Concilium, debet hæc generica derogatio reputari pro specifica, alias nullius esset momenti.* Attamen probabiliter videtur posse dici, quod, etiam salva facultate Episcopis a Concilio impertita absolvendi hunc casum, quando est occultus, reservatio Pontificis non omnino redderetur inutilis, et elusoria, tum quia, licet ordinarie hic casus occultus sit, tamen aliquando potest accidere quod sit publicus: tum quia lex reservationis saltem Romæ locum haberet, et in omnibus aliis locis, ubi Tridentinum non est receptum, et ubi nequeunt quidem Episcopi præfata facultate uti: ut docent communiter *Suar. de Censur. d.* 41. *sect.* 2. *n.* 6. *Sanch. Dec. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 2. *Salmantic. de Pœnit. cap.* 13. *num.* 3. *cum Alter. et Castr. tom.* 1. *tract.* 4. *d.* 4. *p.* 3. §. 1. *num.* 2. *cum Barbosa, et Garcia*; quia Concilii facultas media receptione eis conceditur: non enim fas est, ut fruantur privilegiis, qui onera re-

pellunt. Et idem nobiscum sentiunt *Salmantic. Append. tract. VI. de Bulla Cruciatæ cap. 6. pag. 171. num.* 300. Ibique pro hac sententia plures citant Auctores, qui super Constitutionem *Sacramentum*, supra citatam recenter scripserunt.

DUBIUM III.

Quid, et quotuplex sit jurisdictio Confessarii et unde eam habeat?

557. » RESP. Est auctoritas aliqua in alium, » ut subditum, in quem, in foro interno, ac» cipit potestatem distinctam a potestate Or» dinis; hæc enim datur per Sacramentum Or» dinis, et omni Sacerdoti, nec tolli potest; » illa per externam concessionem Ecclesiæ, nec » omnibus Sacerdotibus, potestque ab iis tol» li, ac nisi adsit, invalida est absolutio, ex » *Trident. sess.* 14. *can.* 7. Est autem duplex: » ordinaria, et delegata. *Ordinaria* est, quam » habent ii, qui ex vi proprii officii curam » Animarum habent ut Papa, Episcopus, Pa» rochus (huc revocantur Archiepiscopi erga » subditos suorum Episcoporum, tunc tantum » quando actu visitant), Archipresbyteri, » Archidiaconi, Prælati Religionum, Vicarius » perpetuus Episcopi, vel etiam Parochi.

558. Quæritur, an Vicarius Generalis Episcopi habeat jurisdictionem ordinariam etiam in foro sacramentali, ita ut possit confessiones audire, et aliis audiendi potestatem concedere? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Soto*, *Led. Archidiac.* et alii pauci *apud Salm cap.* 11. *num.* 42. Hi dicunt Vicarium in solis causis civilibus jurisdictionem habere ordinariam, in spiritualibus vero delegatam ab Episcopo. Hocque probant 1. ex eo, quod mortuo Episcopo, cessat jurisdictio Vicarii. Probant 2. ex Trid. *Sess.* 23. *c.* 25. ubi statuitur, nullum posse audire confessiones nisi approbatum ab Episcopo. *Secunda* tamen sententia communior et verior affirmat, eamque tenent *Azor t.* 2. *lib.* 3. *c.* 43. *Sylv. v. confessio* 1. *q.* 1. *Fagnan. in c. Quod nobis. De Clandest. desponsat num.* 45. *Salm. l. cit. num.* 43. *cum Gran. Aversa*,

Fill.. Dic. Boss. et Sanc. de Matr. lib. 3. *d.* 29. *num.* 15. *cum H st. Nav. Ang. Henr. Palac. Lop. etc.* Ratio, quia Vicarius Generalis, supposita nominatione Episcopi, jurisdictionem habet ordinariam tam in civilibus, quam in spiritualibus, non jam ab Episcopo, sed a Canone, cum faciat ipse unum tribunal cum Episcopo; ut habetur ex *c.* 2. *de Consuetud. in* 6. *et c. Romana de Appellat. in* 6. Et confirmatur ex Trid. *Sess.* 24. *c.* 6. *de Ref.* ubi, cum voluit Concilium excludere Vicarium a facultate absolvendi ab hæresi, id expressit dicens: *Eis tantum* (Idest Episcopis) *non eorum Vicariis sit permissum.* Ergo supponit Tridentinum facultates Episcopi, nisi expresse a jure restringantur, intelligi communicatas etiam Vicariis. Ad 1. autem respondetur, quod mortuo Episcopo cessat jurisdictio Vicarii, non quia ejus jurisdictio non sit ordinaria, sed quia deficiente Episcopo desinit ipse esse Vicarius. Ad 2. respondetur, quod ibi nomine *Episcopi* comprehenditur etiam Vicarius, qui (ut diximus) unum facit tribunal cum Episcopo.

» *Delegata* jurisdictio dicitur, quæ legitime » datur ab habente ordinariam, idque vel ta» cite, vel expresse; ut a Papa pro tota Ec» clesia, ab Episcopo pro Diœcesi, a Parocho » pro Parochia; hoc discrimine, quod Papa » possit dare invitis Episcopis, et Parochis, » non contra. Ac, licet exterior jurisdictio ex» piret morte delegantis, non tamen hæc in» terior, nisi successor revocet, ut docet, » *Sanchez*, *Suarez*, *Navar. Coninck.* contra » *Sylv. et Vasq.* Vide *Laym. c.* 10. *n.* 22.

559. An delegatio expiret morte delegantis? Distingue delegationem generalem a particulari. Delegatio generalis a Papa, communis est sen-

tentia, et praxis, quod non extinguitur per ipsius mortem, ex *c.* 9. *de Offic. Deleg. in* 6. Ita *Salm. de Pœnit. c.* 11. *num.* 78. *Conc. p.* 545. *num.* 25. et alii passim; nisi concessio facta fuerit hoc modo: *Usque ad beneplacitum nostrum:* vel, *Ad arbitrium nostræ voluntatis*, et simili; *Salmant. num.* 85. Delegatio generalis autem ab Episcopo, alii sentiunt, quod ejus morte extinguatur, si nondum confessio cœpta sit, ut *Vasq. Sylv. etc.* Alii censent non extingui, donec revocetur a successore, vel præfixum tempus labatur; ita communius et probabilius *Sanch. de Matr. l.* 8. *d.* 28. *n.* 72. *Pal. tr.* 3. *d.* 4. *p.* 16. §. 4. *n.* 3. *Concina pag.* 545. *num.* 26. *et Salm. d. c.* 11. *num.* 80. *cum Conc. Suar. Lug. Dic. et aliis.* Et hoc firmatur ex praxi, et regula generali, quod gratiæ factæ non expirant finita jurisdictione concedentis.

Si vero delegatio fuit in particulari, scil. de audienda alicujus tantum confessione, recte *Sal. d. c.* 11. *n.* 69. cum *Sanch. Lugo etc.* tenent, quod expirat morte concedentis, nisi confessio jam fuerit incœpta.

» Porro hujusmodi potestatem delegatam ab-
» solvendi quemcumque a quibuscumque pecca-
» tis, in articulo, seu periculo mortis (hæc
» enim pro eodem sumuntur in jure, ut vid.
» *Dian. p.* 3. *tr.* 4. *res.* 57. 71. *et* 72.) ha-
» bet ex jure communi quivis Sacerdos, etiam
» excommunicatus, et degradatus, si alius de-
» sit. * (*ut etiam ait Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 13.
» *n.* 5. *cum Zambr. et pluribus. Sed vide mox*
» *dicenda*) *.

560 Quær. I. An hæretici, schismatici, et excommunicati vitandi possint absolvere in articulo mortis, si alius desit? *Prima* sententia affirmat,

et hanc tenent *Navar. Man. c.* 27. *num.* 272. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 13. *num.* 5. *et Salm. c.* 11. *num.* 20. *cum Suar. Vasq. Palud. Lugo*, *Soto*, *Sylv. etc.* Et probant ex Trid. *Sess.* 14. *cap.* 7. ubi dicitur: *In Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere possunt. Secunda* vero sententia sequenda negat, et hanc tenet *S. Thom.* 2. *p. quæst.* 82. *art.* 7. *ad* 2. ubi loquens de prædictis abscissis a communione Ecclesiæ, dicit: *Possunt licite baptizare in articulo mortis*, *in nullo autem casu licite possunt Eucharistiam consecrare*, *vel alia Sacramenta conferre.* Nec obstat quod S. Doctor dicat *non licite*, non autem invalide; nam illicite in nostro casu idem est, ac invalide; si enim posset excommunicatus vitandus infirmo in articulo mortis valide ministrare Sacramenta, teneretur utique ea ministrare (præsertim Sacramentum Pœnitentiæ) ex præcepto divino, et naturali, cui non posset obstare præceptum humanum Ecclesiæ. Idem dicunt *Fagnan. in c. Non est vobis*, *de Sponsal. etc. per totum. Petrocorens. tom.* 4. *p.* 158. *q.* 8. *Auctor apud Croix de Offic. confess. l.* 1. *c.* 1. *v. Dico* 2. *Conc. p.* 576. *num.* 21. (qui hanc probabiliorem vocat, licet contrariam putet non improbabilem), et alii plures ut infra, qui scripserunt ante Concilium, quo tempore ipse Navarrus *l. c.* fatetur nostram sententiam fuisse communem. Ratio quia (ut diximus *num.* 562. *v. Id clarius*). Concilium in *cit. cap.* 7. minime loquitur de simplicibus Sacerdotibus, sed de carentibus jurisdictione in casus reservatos, qua non carere declarat in articulo mortis; tum quia Triden-

tinum (ut *ib.* probavimus) ibi non condidit jus novum, sed tantum jus antiquum Ecclesiæ approbavit: ante autem Concilium, ut probat *Fagnanus*, et ipse *Navarr.* fatetur, communis erat sententia, quod præcisi ab unitate Ecclesiæ absolvere non possent. Et ita declaravit S. C. Gener. Concilii apud *Fagn. num.* 2. ubi sic habetur: » (Quæsitum fuit ab Episcopo » Valentinensi, an pœnitentes in articulo mor- » tis possit in casibus reservatis absolvere qui- » libet Sacerdos excommunicatus et denuncia- » tus? S. C. Generalis censuit non posse, quia » communis videtur illa sententia, quod tales » excommunicati non possint absolvere etiam in » hoc casu necessitatis; ita *Mag. Sent. S. Th.* » *Ricch. S. Anton. Scotus*, *Durand. Turr.* » *etc.* contra *Palud. Sylvest. et Soto*. Nec ob- » stat *cap.* 7. *de Casuum reservatione*, qui » debet intelligi de omnibus Sacerdotibus, in » unitate Ecclesiæ viventibus: referendumque » (*nota*) ad eos Sacerdotes, de quibus *eod.* » *c.* 7. in prima et secunda parte agitur, qui » habent vel ordinariam vel delegatam potesta- » tem). ». Hucusque verba Declarationis. Unde ait *Fagnanus*, quod DD. post Concilium ideo oppositam sententiam tenuerunt, quia ignorarunt præfatam Declarationem S. Congregationis Concilii. His tamen non obstantibus, recte dicit *Continuator Tournely*, quod in hoc casu bene poterit Sacerdos hæreticus, vel excommunicatus vitandus (absente alio) absolvere moribundum sub conditione, quia in extrema, vel urgenti necessitate ex communi sententia Doctorum, ut diximus *num.* 482. *vers. Sed dices*, cum *Juvenino*, *Sanch. Carden. Soto*, *Navar. Croix*, et aliis, licitum est uti opinione adhuc tenuis probabilitatis. Immo dicit

fatus *Cont. Tournely t.* 6. *de Pœnit. n.* 663. quod sicut olim communis erat secunda sententia, hodie communis est inter DD. prima affirmativa; quamvis enim Concilium loco citato novam legem non condidisset, tamen ex aliis verbis, quæ ibi leguntur, *Ne hac occasione aliquis pereat*, satis eruitur intentio Ecclesiæ, quod in casu necessitatis bene possit vitandus moribundum absolvere, alias jam aliquis perire poterit. Idem sentit *Sylvius q.* 8. *art.* 6. cum *Cano*, *Sylvestro*, *et Angelo*; respondetque ad doctrinam S. Thomæ sic eam intelligi, nempe quod Sacerdos excommunicatus in casu mortis solum Baptismum licite ministrat, tunc enim non operatur ut minister Ecclesiæ ad id deputatus, sed ut quilibet homo, qui in necessitate baptizat; sed in aliis Sacramentis, eo quod debet illa ut minister conferre, ideo debet ea ministrare in gratia manens. Præterea citatus Auctor (*Cont. Tourn.*) addit id, quod refert *Cardinalis Albitius p.* 1. *de Inconst. etc. c.* 18. *et* 19. nempe quod Declaratio supra relata non reperitur in Registro S. Congregationis, signum quod illa vel foras non exierit, vel quod in desuetudinem abierit, tamquam communi sententiæ opposita. Item refert, quod cum hujusmodi dubium ad Innocentium XI. delatum fuisset, Pontifex præcepit non amplius dubitandum de veritate primæ sententiæ affirmativæ. Et hanc sequitur etiam *P. Ferraris t.* 5. *Bibl. v. Moribundus n.* 33. *ad* 39. innixus auctoritati prædicti *Card. Arbitii.*

561. Quæritur II. An quilibet Sacerdos possit absolvere a quibuscumque peccatis, et censuris non solum in articulo, sed etiam in periculo mortis? Negant *Canus Relect. p.* 5. *pag.* 145. *et Soto*, *Cov.* *Graff.* *et Ledesm.* *apud*

Salm. cap. 11. *num.* 23. Sed verius et communius affirmant *Suar. D.* 26. *R.* 4. *num.* 43. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 13. *num.* 1. *Pal. p.* 13. *n.* 7. *et Salm. n.* 24. *cum Nav. Sylv. Lugo, Bonac. Palud. Vasq. Vill. Trull.* et aliis. Ratio, quia in hac materia pro eodem accipitur articulus, et periculum, ut patet ex *c. Si quis suadente* 29. *caus.* 17. *q.* 4. ubi: *Nullus Episcopum illum præsumat absolvere, nisi mortis urgente periculo.* In tali enim periculo quisque existens in mortali eodem modo tenetur confiteri, ac si esset in articulo. Consentit *Concina p.* 542. *n.* 15. modo tale periculum sit adeo grave, ut vix distingui certo possit ab articulo: sed verius sufficere videtur, quo adsit prudens timor mortis ex illo periculo eventuræ.

Tale autem periculum censetur adesse in prælio, in longa navigatione, in difficili partu, in morbo periculoso, et similibus, ut *Sanch. l. c. num.* 9. *Salm. d.* 1. *num.* 28. Idem de eo, qui est in periculo probabili incidendi in amentiam, *num.* 27. Idem de captivis apud Infideles cum exigua spe libertatis, si credantur nullos alios Sacerdotes habituri. Vide *ib.*

562. Quæritur III. An Sacerdos simplex possit pœnitentem absolvere moribundum, etiam præsente Confessario approbato? *Prima* sententia communissime negat, et hanc tenent *Sanc. Dec. lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 7. *Suar. d.* 26. *sect.* 4. *num.* 4. *Molina de Just. t.* 4. *D.* 63. *Azor. tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 19. *qu.* 5. *Bon. q.* 7. *p.* 1. *num.* 10. *Carden. in* 2. *Crisi d.* 2. *num.* 424. *Antoine p.* 528. *q.* 3. *Pal. p.* 13. *num.* 8. *Lugo D.* 18. *num.* 24. *cum Sylvest. Soto, Arm. Cov. Rosell. Graff. etc. Mazzott. t.* 3. *p.* 393. *dub.* 1. *cum Vasq. Con. et Laym. ac Salm. cap.* 11. *num.* 30. cum pluribus aliis.

Probatur ex Tridentino, *Sess.* 14. *cap.* 7. ubi dicitur : *Pie admodum, ne hac occasione aliquis pereat, custoditum semper in eadem Ecclesia Dei fuit, ut in articulo mortis nulla sit reservatio ; atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis absolvere possunt. Extra quem articulum Sacerdotes, cum nihil possint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad Superiores et legitimos pro beneficio absolutionis accedant.* Ex quibus verbis duplex colligitur ratio pro hac sententia. Prima, quia, cum ibi dicatur, *custoditum semper in Ecclesia fuit*, infertur, concilium non constituisse jus novum, sed tantum antiquam Ecclesiæ consuetudinem declarasse et approbasse, nempe quod Sacerdotes simplices tunc solum absolverent, quando deest copia confessarii approbati ; hancque antiquam consuetudinem probant AA. citati ex *cap. Presbyteris* 26. *q.* 6. *c. Inter cunctas*, §. *Incendiarii de Privil.* et aliis textibus. Secunda ratio, quia ideo Ecclesia in articulo mortis omnibus Sacerdotibus facultatem præbet absolvendi a quibusvis peccatis, quia tunc extrema urget necessitas, et Ecclesia eis jurisdictionem confert, *ne aliquis pereat* ; at hæc ratio cessat, quando adest Sacerdos approbatus. Et *Mol. l. c.* testatur ita declaratum fuisse a Gregor. XIII. *Secunda* vero sententia affirmat, et hanc tenent *Sa v. Absolutio num.* 3. *Sayr. Dec.* 21. *Nav. Cons.* 15. *aut* 23 *de Pœnit. Barbosa in Trid. l. c. num.* 12. *cum Vega, Led. Reg. Valer. Homob. Boss. etc.* item *Comit. Henr. Vill. Angles, Conrad. Diana, Marchin. etc. apud Lugo dist.* 18. *num.* 23. Atque probabilem putant *Viva q.* 8. *art.* 2. *num.* 5. *Sporer num.* 725. *Elbel num.* 628. *et Lugo l. c.* ubi

improperat *Turrianum*, qui vocat eam improbabilem, et damnatam a Gregor. XIII. nam ait *Lugo*, quod de enunciata Declaratione non constat authentice, et proinde sic loquitur: *Certe sententia quam tot et tam graves DD. tenent, negari non potest quin probabilis sit; præsertim cum fundetur in verbis Tridentini, quæ non facile explicari possunt ab adversariis.* Ratio igitur hujus sententiæ est, quia a Concilio videtur indistincte concessa omnibus Sacerdotibus potestas absolvendi tempore mortis ad salutem Animarum faciliorem reddendam, verbis illis: *Atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis absolvere possunt.* Ubi autem lex non distinguit (commune axioma est), nec nos distinguere debemus. Neque ex ullo textu dicunt compertum haberi, quod ex antiqua consuetudine prohiberentur simplices Sacerdotes absolvere moribundos præsente approbato; textus enim oppositi (ut ajunt) non loquuntur de absolutione Sacramentali, sed de reconciliatione publicorum pœnitentium cum Ecclesia; aut sane id asserunt de absolutione censurarum reservatarum, quæ (ut infra dicetur) nequeunt utique absolvi ab inferiore, præsente superiore.

His tamen non obstantibus puto non recedendum a prima sententia, ob auctoritatem Ritualis Romani (*de Sacr. Pœn. sub initio*), ubi sic dicitur; *Sed si periculum mortis immineat, approbatusque* (nota) *desit confessarius, quilibet Sacerdos potest a quibuscumque censuris et peccatis absolvere.* Possunt igitur simplices Sacerdotes absolvere, *si desit approbatus confessarius;* ergo non possunt, si adsit approbatus Quo insuper Rituale clare videtur astruere hanc fuisse priscam Ecclesiæ consuetudinem, dum Pau-

lus V. in sua Bulla, per quam hoc Rituale approbat, dicit: *Restabat, ut uno volumine comprehensi sacri et sinceri Catholicæ Ecclesiæ Ritus, qui in Sacramentorum administratione servari debent, Apostolicæ Sedis auctoritate prodirent.* Deinde asserit se *receptos et approbatos Catholicæ Ecclesiæ Ritus suo ordine digestos conspexisse.* Tandem sic concludit: *Hortamur in Domino Patriarchas, Episcopos, Parochos, etc. ut in posterum Ecclesiæ Romanæ constituto Rituali in sacris functionibus utantur, et in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, et ab ea probatus usus antiquitatis* (nota) *statuit, inviolate observent.* Ergo hoc, quod præscribitur in Rituali de absolutione moribundi, satis declarat Pontifex *a probato usu antiquitatis* statutum fuisse. Accedit Catechismus Rom. *de Pœnit. sect.* 55. ubi ait, Concilium docere, quemlibet Sacerdotem posse absolvere ab omni peccato et censura, *si mortis periculum iminet, et proprii Sacerdotis* (nota) *facultas non datur.*

Id clarius et fortius probatur ex eo quod præfata verba Tridentini, *Atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere possint* (ut recte dicunt *Fagnan. in c. Non est vobis, de Sponsal. etc. n. 4. Petrocor. t. 4. p.* 158. *q.* 8. *et Auctor apud Croix in princ. de Offic. Confess. l.* 1. *c.* 1. *in fine, v. Dico* 2.), non jam referuntur ad quoscumque Sacerdotes, sed ad eos tantum, de quibus antecedenter loquitur Concilium, nempe de illis qui *ordinariam*, aut *subdelegatam habent jurisdictionem.* Et hoc declaravit S. C. Generalis Concilii apud *Fagnan. l. c. num.* 2. ubi dixit: *Caput 7. Trident. de casuum reservatione referendum ad eos Sacerdotes, qui habent ordinariam vel delegatam potestatem.* Ergo

omnino dicendum est, Concilium in hoc puncto non condidisse jus novum, sed tantum antiquam Ecclesiæ consuetudinem declarasse, nempe quod *nulla sit reservatio in articulo mortis*, respectu ad solos Sacerdotes qui ordinariam vel delegatam potestatem absolvendi habent. Quod autem simplices Sacerdotes exceptis excommunicatis vitandis, hæreticis, et schismaticis, (ut diximus *n.* 561.) possint valide, et licite absolvere in articulo mortis ab omnibus peccatis, et censuris, id non habetur ex Tridentino, sed aliunde, nempe ex *c. Presbyter*, 26. *qu.* 6. item ex Rituali Rom. et ex Declaratione ejusdem S. C. Concilii apud *Fagnan. l. c. num.* 6. et ex communi Ecclesiæ consuetudine.

563. Probabiliter tamen simplices Sacerdotes possunt absolvere tempore mortis, etiam præsente confessario approbato, in sequentibus casibus: I. Si approbatus nollet, vel non posset audire confessionem, quia tunc idem accideret ac si deesset; ita communiter *Sanch. Dec. l.* 2. *cap.* 13. *n.* 8. *Lugo d.* 18. *n.* 32. *Renzi c.* 4. *q.* 11. *et Salm. c.* 11. *num.* 33. *cum Aversa.* II. Si approbatus sit nominatim excommunicatus vel suspensus, quia tunc præferendus est simplex Sacerdos; *Sanch. l. c. n.* 10. *Suar. D.* 26. *sect.* 4. *n.* 4. *Renzi l. c. cum Hurt. et Mazzotta l.* 3. *p.* 397. *d.* 1. *cum Bon.* Et hoc est certum juxta dicta *n.* 560. III. Si approbatus esset alienæ Diœcesis, quia iste respectu ad infirmum minime dicitur approbatus; ita probabilius *Lugo D.* 18. *n.* 37. *Salm. c.* 11. *n.* 40. *cum Trull.* item *Henr. Aversa*, *et Diana apud Croix num.* 1563. contra *Suar. l. c. et Sanch. d. n.* 10. *cum Zambrano.* IV. Si moribundus ita horreret manifestare sua crimina confessario approbato, ut esset in periculo confitendi sacrilege, tunc enim Sacerdos simplex

bene posset eum absolvere adhuc præsente approbato; quia hoc valde consonum videtur benignitati Matris Ecclesiæ, *ne hac occasione aliquis pereat*, ut dicitur in Tridentino; forte enim poterit accidere quod approbatus sit inimicus, consanguineus, aut objectum peccati, et tunc non censetur Ecclesia in tanta necessitate vel infirmum obligare ad ei tantum se confitendum ita probabiliter *Mazzotta l. c. cum Croix*, *ex D. Thoma*, *et Spor. pag.* 260. *n.* 725. Qui idem censet procedere, si infirmus non posset confiteri approbato sine magna difficultate aut incommodo, vel si ille simplex Sacerdos esset ei manifeste magis idoneus ac utilis futurus quam Parochus rusticus. V. Si confessarius approbatus superveniat jam incœpta confessione cum Sacerdote simplici, quia tunc compleri debet judicium jam incœptum; ita communiter *Sanch. d. c.* 13. *n.* 15. *Lugo d.* 18. *n.* 33. *Mazz. l. c. Renzi c.* 4. *q.* 12. *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1562. *cum Sylv. et Salm. cap.* 11. *num.* 34. *cum Gran. Henr. Dian. Aversa*, *Præpos. Trull. etc.* Hinc probabiliter dicunt *Sanch. n.* 16. *Renzi q.* 13. *et Salm. n.* 35. *cum Lugo*, *Diana*, *et Aversa*, quod si confessio facta Sacerdoti simplici fuerit invalida, etiam superveniente approbato, bene poterit infirmus primo Sacerdoti confiteri, quia revera ille habuit jurisdictionem ad priorem confessionem, quæ non censetur finita, cum invalida fuerit absolutio impertita. VI. et ultimo casu, quo Sacerdos approbatus fuisset complex infirmi in peccato turpi, tunc omnino debet præferri Sacerdos simplex, juxta dicta *n.* 553.

Recte tamen *Lugo*, *et Renzi ll. cc. ac Salm. n.* 36. *cum Aversa* excipiunt casum, quo moribundus esset innodatus excommunicatione reser-

vata, tunc enim deberet, quamvis confessionem incœperit, prius obtinere absolutionem a censura, si superior sit præsens, et postea confessionem perficere. Item hic advertendum, quod si pœnitens jam receperit absolutionem a simplici Sacerdote, et postea recordetur alicujus peccati, superveniente approbato, tenetur huic confiteri, cum illa sit nova confessio, ita communiter *Sanch. num.* 15. *in fine cum Zambr. Suar. d.* 23. *sect.* 1. *n.* 2. *Salm. n.* 37. *Renzi q.* 13. *cum Trull. Diana*, *et aliis*.

Dubitatur I. An, præsente superiore, possit quivis confessarius moribundum absolvere a peccatis, et censuris reservatis? Sic distinguendum: Quoad peccata reservata verius puto cum *Antoine pag.* 528. *v. Porro*, *et Auctore de Offic. Confess. apud Croix l.* 1. *c.* 1. *q.* 25. *etc.* (contra *Roncag. c.* 1. *q.* 3. *R.* 1.) bene posse inferiorem ab eis absolvere, quia in articulo mortis omnis cessat reservatio, *ne hac occasione aliquis pereat*, ut declaravit Tridentinum. Ex quo recte inferunt *Lugo d.* 18. *num.* 38. *Suar. d.* 26. *sect.* 4. *n.* 4. *Sanch. Dec. lib.* 2. *d.* 13. *n.* 10. *cum Zamb. et Salm. c.* 11. *n.* 39. *cum Aversa*, quod si infirmus habeat peccata reservata, et adsit confessarius approbatus, non poterit eum absolvere Sacerdos simplex; nam licet confessarius ille non habeat facultatem super reservatis extra articulum mortis, in articulo tamen bene habet, quia tunc (ut diximus) omnis reservatio cessat.

Secus vero dicendum censeo quoad censuras reservatas, quia pœnitenti ipsi innodato tenetur confessarius carens facultate imponere, ut elapso periculo mortis, se præsentet superiori; juxta dicenda *num.* 567. Ergo si infirmus potest illo tunc ante absolutionem se sistere superiori, uti-

que tenetur prius absolutionem a censuris obtinere, ut deinde possit a peccatis absolvi. Utrum autem teneatur eo casu adire superiorem per litteras vel confessarium? vide in Dubio sequenti III.

Dubitatur II. An occurrente periculo mortis, in casibus Pontifici reservatis, si non possit adiri Pontifex, adeundus sit Episcopus? *Prima* sententia, quam tenent *Suar. d.* 30. *sect.* 3. *n.* 4. *Mol. t.* 4. *de Just. d.* 63. *n.* 2. *et Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 13. *num.* 9. *cum Henr.* distinguit et dicit, quod si casus sit occultus, tunc omnino adiri debet Episcopus, quia Episcopi jure ordinario (ut recte probat *Sanchez cap.* 11.) possunt absolvere a reservatis occultis ex concessione Tridentini in *c. Liceat.* 6. *sess. de Refor.* Secus vero si casus esset publicus, quia tunc, excepta percussione Clerici ex *c. Ea noscitur, etc. de Cetero. De Senten. excom.* 1. ubi expresse præcipitur adeundum esse Episcopum, si nequeat adiri Pontifex; in aliis vero casibus non est obligatio adeundi Episcopum, eo quod in reservatis Pontifici, Episcopi nihil possunt; e converso, cum in morte omnis cesset reservatio, tunc æquales sunt Episcopus et quivis alius confessarius. Sed contradicunt communius *Navarr. c.* 27. *num.* 81. *Pal. de Censur. d.* 2. *p.* 11. §. 5. *num* 6. *cum Sayr. Ugol. Hurt.* et communi ut asserit, *ac Salm. eodem tit. c.* 2. *n.* 63. *cum Con. Avila, Cornejo, etc.* etiam communiter, quia (ut ajunt) præfatus textus in *c. Ea noscitur*, extenditur ad absolutionem cujuslibet censuræ Papæ reservatæ, cum eadem ratio urgeat. Unde præsente Episcopo nequit confessarius absolvere a casibus Papæ reservatis, quia omnes casus a Papa reservantur propter censuram, et censuræ reser-

vatæ nequeunt ab inferiore absolvi præsente superiore, ut mox supra probavimus in Dub. præcedenti. Sed hoc non obstante, non puto improbabilem primam sententiam. Dixi, *præsente Episcopo* : nam si absit, vide dicenda in Dub. sequenti.

Dubitatur III. An quilibet confessarius possit absolvere moribundum a censuris reservatis, si possit peti facultas a superiore per litteras, vel internuncium? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Bon. de Censur. tom.* 1. *d.* 1. *q.* 3. *p.* 3. *n.* 5. *cum Zambr. et Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1697. *cum Suar. Lugo, et Aversa*, Ratio, quia cum hujusmodi infirmus bene satisfacere posset suæ obligationi, impetrando absolutionem per procuratorem, aut litteras (quod enim quis per alium facit, censetur per seipsum facere), ad id tenetur. *Secunda* vero sententia communior et probabilior affirmat, et hanc tenent *Azor. l.* 8. *cap.* 19. *q.* 5. *Sporer num.* 750. *Viva in Prop.* 7. *Alex. VII. n.* 8. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 13. *n.* 14. *cum Henr. Val. et Cord. Con. d.* 14. *n.* 241. *Dian. p.* 5. *tr.* 9. *R.* 6. *Pal. de Censur. d.* 1. *p.* 2. §. 5. *num.* 6. *Salm. eodem tit. c.* 2. *n.* 65. *cum Cornejo, et Avila*, item *Carden. Tamb. Dicast. et Stoz. apud Croix l. c.* Ratio, tum quia in hoc adest manifestationis periculum, quod non videtur tam remotum, ut supponunt adversarii, cum plures possint accidere casus, quibus notitia peccati patefieri potest ; tum quia in *cap. Quamvis de Sentent. excomm.* dicitur impeditus, quicumque *quolibet impedimento canonico* retrahitur, quominus Romanum Pontificem possit adire. Hinc *Nav. Man. c.* 27. *num.* 90. *ad* 5. item *Henr. Ugol. et Sayr. apud Sanch.* dicunt reputari legitime impeditum qui personaliter superiorem

nequit adire, etiamsi per procuratorem valeat. Et Auctor apud *Croix de Offic. Confess. c.* 1. *q.* 25. eodem modo excusat infirmum eo casu ab accersendo superiorem, si in hoc sua fama periclitaretur.

564. » Ex consuetudine quivis toleratus ab-
» solvere potest a venialibus, et mortalibus aliàs
» confessis. * (*Sed hoc hodie reprobatum est,*
» *ut vidimus n.* 560.) *. Ex privilegio, Reli-
» giosi Mendicantes quosvis fideles absolvere pos-
» sunt, juxta tenorem suorum privilegiorum.
» * (*Modo tamen non sint revocata per Con-*
» *cilium Tridentinum in sess.* 25. *c.* 15. ***ubi***
» *sancitum fuit*, nullum regularem posse con-
» fessionem sæcularium etiam Sacerdotum au-
» dire, nisi ab Episcopis approbationem obti-
» neat, privilegiis et consuetudine non obstan-
» tibus. *Hinc damnata fuit Prop.* 36. ***ab Alex.***
» ***VII.*** *quæ dicebat:* Regulares possunt in foro
» conscientiæ uti privilegiis suis, quæ expresse
» sunt revocata per Concilium Tridentinum)*.
» Ex concessione Ordinarii directa quicumque
» Sacerdos approbatus, cui id ille committit.
» * (*Unde fideles libere se possunt confiteri*
» *cuicumque confessario approbato. Ita commu-*
» *niter Pitton de confess. n.* 370. *Mazz. tom.*
» 3. *p.* 293. *et Bon. de Sacr. d.* 5. *q.* 5. *sect.*
» 2. *p.* 4. *num.* 35. *cum Sa, Conc. Val. et*
» *communi; idque fuse probat Benedict. XIV.*
» *Notif.* 18. *n.* 9. *Et hoc etiam tempore Pa-*
» *schali, et invito Parocho, ut Mazz. et Papa*
» *Bened. Illud enim quod dicitur in c. Omnis,*
» *de Pœn. et Rem. quod fideles debeant con-*
» *fiteri semel in anno* proprio Sacerdoti, ***intel-***
» *ligendum (ut ait ibi Glossa, et Fagn. in c.*
» *Ne pro. de Pœnit. ac Cabass. lib.* 3. *c.* 8.
» *n.* 9.) *omni Sacerdoti, qui ab Ordinario est*

» *approbatus. Et hoc saltem ex præsenti uni-*
» *versali consuetudine hodie certum est, quic-*
» *quid antiqui aliter dixerint. Hinc S. C. Episc.*
» *die 3. Apr.* 1584. (*apud Pitton. de Confess.*
» *n.* 361.) *sic resolvit :* Decretum Episcopi in
» quo habetur, quod nullus confessarius etiam
» ab Ordinario approbatus possit tempore Pa-
» schali confessiones alicujus audire sine licentia
» proprii Curati, nullo modo est observandum,
» cum satis valide faciat pœnitens, deferendo
» Parocho fidem confessionis auditæ a persona
» approbata) *.

565. » Denique ex indirecta is, qui audit
» eum, qui habet potestatem eligendi confes-
» sarium, quales sunt. 1. Ex jure, Episcopi
» omnes, etsi sint tantum titulares; item supe-
» riores Episcopis, ut Archiepiscopi, etc. item
» Prælati iis inferiores exempti, ut Abbas exem-
» ptus (non tamen Abatissa), Generalis, Pro-
» vincialis, Prior, salvis tamen Privilegiis Or-
» dinum. Vide *Dian. p.* 4. *tr.* 4. *R.* 1. et 2.
» 2. Ex consuetudine, Cardinales, qui etiam
» domesticis de confessore providere possunt :
» item Pastores, immo multis locis etiam ceteri
» Sacerdotes sæculares, ut docent *Valentia*, *Sa*,
» *Suarez dist.* 27. *sect.* 3. Religiosi tamen te-
» nentur eligere tales, quales illis permittunt
» statuta : item Reges, et Principes, quorum
» tamen privilegium ad familiam non extendi-
» tur; denique domestici Pontificis. 3. Ab ho-
» mine eam habent, quibus sive Pontifex, sive
» Episcopus, sive Parochus concessit. * (*Sed*
» *Vide dicta n.* 544.) *.

Dubitatur hic 1. An Episcopi possint eligere sibi in confessarium quemcumque Sacerdotem ? Videbatur olim affirmandum ex *cap. fin. Ne pro dilatione, de Pœnit. et Rem.* ubi dicitur : *Per-*

mittimus Episcopis, et aliis superioribus, necnon minoribus Prælatis exemptis, ut etiam præter sui superioris licentiam providum et discretum sibi possint eligere confessorem. Sed declaravit S. C. *apud Fagn. in d. c. num.* 62. id tantum intelligi, quod Episcopi (intellige quoad Episcopos, si sint extra Diœcesim; nam intra possunt quidem cuique Sacerdoti facultatem impertiri), et alii ut supra, possint sibi eligere Sacerdotem subditum, aut Parochum, aut alium approbatum a proprio Ordinario (nota *proprio* idest ab Ordinario domicilii Sacerdotis, ut explicat *Lugo d.* 21. *num.* 39. et 42.). Et idem postea confirmavit Gregorius XIII. 1. Decemb. an. 1582. ut referunt *Fagn. l. c. et Pitton. de Confess. num.* 350. Nomine autem *Prælatorum exemtorum*, veniunt Referendarii, Auditores Rotæ, Protonotarii Apostolici, et alii Prælati Curiæ Romanæ, necnon Prælati regulares, et Abbates, et alii Superiores locales immediati; ita *Suar. d.* 27. *sect.* 2. *ex num.* 8. *Lugo d.* 19. *num.* 4. *Diana p.* 2. *tr.* 2. *de dub. Regul. et Renzi tom.* 1. *pag.* 537. *q.* 10.

Dubitatur 2. An Cardinales possint eligere confessarium sibi et familiæ. Affirmant generaliter *Alphonsus de Leone*, *et Diana ex Lugo apud Renzi tom.* 1. *p.* 537. *q.* 10. Sed hoc admittendum est tantum in Urbe, nam extra non possunt, cum non alio gaudeant quam privilegio Episcoporum mox supra declarato, ut recte probat *Fagn. in d. c. fin. num.* 53. *et* 65. Nec censendum tenere oppositum *Lugo d.* 19. *num.* 5. *et Suar. d.* 27. *sect.* 2. *num.* 6. ibi enim nihil aliud asserunt, nisi quod Cardinales comprehendantur in citato *cap. fin.* Concedit autem *Fagnan. num.* 66. quod Cardinales possint secum

conducere confessarium approbatum in urbe; et idem dicit de Episcopis *num.* 30. *cum Hostiensi.*

An autem Parochi possint sibi eligere confessarium? Omnino negandum ex Prop. 16. damn. ab Alex. VII. quæ dicebat: *Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.* Dicunt tamen *Wigandt tr.* 13. *num.* 89. *Sporer. p.* 257. *num.* 705. *et Elbel p.* 289. *num.* 299. quod Parochi ex consuetudine possint confiteri Sacerdoti curato, vel approbato etiam alienæ Diœcesis. Et hoc quidem non videtur reprobandum, ubi revera adest talis consuetudo, quia tunc adest tacitus consensus Episcoporum.

566. » 1. Qui habet potestatem delegatam, » non potest eam subdelegare alteri, cum di- » versa sit potestas utendi jurisdictione, et » eam delegandi. Excipitur 1. nisi hoc ipsum » concessum sit; 2. nisi sit delegatus ad uni- » versitatem causarum, ut v. gr. si cui com- » mitteretur officium Parochi absentis, vel non- » dum sacerdotis: talis enim aliqua exercitia » jurisdictionis, alteri ex præsumta voluntate » Ordinarii subdelegare posset, non tamen in- » tegrum officium. *Laym. hic l.* 5. *t.* 6.

Generaliter igitur loquendo, nequit delegatus subdelegare; nisi id expresse sibi sit concessum. Excipitur 1. si quis esset delegatus a Principe. Sed hoc intelligitur (ut explicant *Laym. de Pœnit. cap.* 10. *num.* 14. *et Castrop. eod. tit. D. unica p.* 13. *num.* 15.) cum delegatio facta est tamquam per officium; non vero si eligitur persona propter suam peritiam, aut si ei committitur alicujus causæ executio. Excipitur 2. si quis est delegatus ad *universitatem causa-*

rum, quamvis non a Principe. Sed in hoc etiam oportet distinguere cum *Laym. l. c. num.* 12. *v. Duobus*, duplici modo posse alicui delegari jurisdictionem ad universitatem causarum: primo modo, cum ei committitur aliquod officium, cui annexa est jurisdictio; idque currit etiamsi officium non sit proprium, sed Vicarii, v. gr. Viceparochi, seu Vicerectoris pro Parocho absente, aut non adhuc Sacerdote: hujusmodi Vicarius bene potest jurisdictionem suam subdelegare, non quidem totam, sed pro una vel altera causa, ut communiter DD. docent; quia tunc non tantum huic commissum est exercitium Parochi, sed etiam Parochi officium, cui competit non solus usus, sed adhuc delegatio jurisdictionis. *Ita Sanch. de Matr. l. 3. d. 31. num. 1. et 15. cum Sylv. Cov. Lop. Abb. etc. Laym. l. c. num. 10. Pal. l. c. num: 16. cum Henr. et aliis, ex D. Th. quodl. 12. art. 31.* ubi ait: *Vicarius non potest totam suam potestatem communicare, sed potest partem.* Secundo modo cum alicui delegatur non officium, sed jurisdictio, velut privilegium perpetuo annexum suo officio, aut dignitati; tunc enim talis jurisdictio reputatur tamquam ordinaria, prout est facultas impertita Episcopis a Tridentino *in c. Liceat 6. Sess. 24.* Dicunt autem *Rodriqu. et Viva q. 8. art. 1. num. 13. cum Nav. Peyrin. Naldo, Boril. etc.* quod si Episcopus concederet alicui confessario facultatem absolvendi ab omnibus casibus reservatis, posset hic confessarius subdelegare illam facultatem alteri in aliquo particulari casu; sed melius *Laym. et Castrop. locis sup. cit. cum Coninchio* id in eo solo casu admittunt, quo talis facultas conceditur ratione officii, v. gr. Parochi, aut Viceparochi, ut supra dictum est; sed non cum

facultas datur alicui ratione suæ peritiæ, aut probitatis; facultas enim subdelegandi tantum competit illi, cui officium committitur, sed non ei cui committitur solus usus, sive exercitium jurisdictionis.

» 2. Cum jurisdictio respiciat subditos, exer-
» ceri in eos potest, tam a delegato, quam or-
» dinario, quocumque loco fuerit, ut docent
» *Sanch. Henr. Suarez in 3. p. t. 4. d. 18.*
» *sect. 1. et 7. et alii.* * (*Sed hodie hoc*
» *reprobatum est, vide dicta n. 547.*) *.

567. » 3. Probabile est, quod absolutus in
» articulo mortis non teneatur se postea sistere
» superiori, vel alteri pro reservatis, nisi hæc
» habeant annexam censuram, ut docent *Navar.*
» *Suar. March. Fill. t. 7. c. 10. q. 6. num.*
» 288. *Bon. d. 5. q. 7. p. 1. n. 13.* quia di-
» recte absolutus fuit. * (*Ita verius tenent Salm.*
» *c. 11. n. 21. cum Sanch. Hurt. Præp. Nav.*
» *etc. Vide de hoc dicenda de Cens. l. 7.*
» *n. 91.*) *. Contra *Hurt. Diana p. 4. t. 4.*
» *R. 199.*

568. » 4. Improbitas, aut inscitia proprii
» Sacerdotis non dat jurisdictionem alteri: ideo-
» que in tali casu expectandum est, aut ad su-
» periorem recurrendum. Si tamen ignorantia
» esset tanta ut confessio illi facta foret invali-
» da, aut illicita, neque esset alius privilegia-
» tus, aut habens jurisdictionem, licere alteri
» confiteri, docent *Nav. Vasq. in 3. p. t. 4.*
» *q. 92. art. 2. dub. 4. Hurt. d. 10. dif. 15.*
» Vide *Dian. p. 4. tr. 4. res. 201. et p. 8.*
» *t. 1. R. 76. ex c. Placuit, de Pœnit. d.*
» 6. Idem licere, quando quis proprio non pot-
» est confiteri sine gravi periculo, docent *Tol.*
» *Sylv.* et *Mer.*.. qui idem concedit quando pro-
» prius non vult, aut non potest audire, vel

» injuste negat facultatem confitendi alteri, v.
» gr. Parochus concubinæ. *Diana p.* 3. *t.* 4.
» *R.* 70. *ex Henr.* et aliis quatuor. Verum ista
» communiter refutantur ab aliis. * (*Sed vide*
» *n.* 564.) *.

» 5. Etsi graviter peccare possit proprius,
» si neget suis facultatem adeundi alterum, mo-
» do præsumere possit eos juste petere; si ta-
» men injuste neget, probabilius videtur eos
» invalide ab alieno absolvi ut docent *Sotus*,
» *Suarez*, *Laym.* etsi non improbabiliter *Sylv.*
» *Henr. Major*, *Palud. Richar. Tolet. et Dian.*
» *p.* 3. *t.* 4. *R.* 70. putent quod valide, præ-
» sertim si sine periculo salutis, famæ, vel si-
» milis, non liceat suo proprio. * (*Sed vide n.*
» 564. *v. Ex concessione*) *.

569. » 6. Cum jurisdictio acquiratur ratione
» domicilii, vel quasi domicilii, vel etiam
» actualis habitationis: hinc ii, qui duobus
» locis habent domicilium, vel quasi, possunt
» utrobique absolvi, ut scholares, milites, mer-
» catores: item vagi, et peregrini possunt ab-
» solvi a Parocho loci, in quo versantur. V.
» *Lay.* hic, *Vasq.* etc.

Communiter docent DD. peregrinos, spectata consuetudine, et tacito consensu Episcoporum, posse confiteri cuilibet approbato in loco ubi reperiuntur. Ita *Palaus de Pœnit. punct.* 13. *num.* 12. *Lugo codem tit. d.* 19. *n.* 7. *Conc. p.* 544. *num.* 20. *Salm. c.* 11. *num.* 21. *Bon. de Pœnit. d.* 5. *p.* 2. *num.* 5. *cum Suar. Vasq. etc.* Limitant tamen Præfati auctores, dummodo ipsi peregrini ex industria non discedant e proprio domicilio, ut extra confiteantur. Sed *Tamb. de Pœnit. c.* 4. §. 3. *num.* 11. *Renzi de Pœnit. c.* 4. *q.* 14. *et Mazz. t.* 4. *p.* 403. *num.* 11. *de Pœnit. d.* 2. §. 2. *n.*

3. *cum. Pont. Fill. et aliis*, verius dicunt, quod prædicta limitatio non est necessario servanda, ex illa regula generali juris, quod nullus videtur fraudulenter agere qui utitur jure suo; nec autem aliunde habetur, quod Ordinarii in prædicto casu signum aliquod unquam dederint sui dissensus. Hasque sententias recte dicunt præfati AA. valere etiam pro implenda confessione præcepti Paschalis. Vide dicta *num*. 564. *v. ex concessione*. Et hoc hodie non est amplius dubitandum ex præsenti consuetudine universali. Per Bullam tamen Clementis X. vetitum est pœnitentibus accedere ad alienam Diœcesim pro confessione in fraudem reservationis suarum culparum; de hoc vide dicenda infra *n*. 589.

570. » 7. Valide absolvit is, qui audit » confessiones, præsente, vel sciente, et non » contradicente Ordinario, v. gr. Episcopo, » vel Parocho, cui constet eum aliunde non » habere Jurisdictionem: quia tunc præsumi» tur tacite eam dare; sufficit enim, ut re» cte docet *Fill.* et *Fagund. præc.* 2. *l.* 7. » c. 2. facultas interpretativa, et præsumpta, » modo præsumtio fundetur in signis, quæ in» diceut consensum præsentem, ut fit in ca» su posito. * (*Quare consensus mere inter*» *nus non sufficit. Salm. ex communi c.* XI. » *num.* 65.) * (uti etiam v. gr. Parochus, » qui jam absens est, alias significaverit id si» bi gratum esse); nam existimatio de futuro » consensu, vel ratihabitione, quod scilicet » quando resciverit, futurus sit contentus, non » sufficit; quia consensus futurus non dat juris» dictionem pro tempore præsenti, quo datur » absolutio. V. *Diana p.* 3. *t.* 4. *R.* 68. » *Sanch. de Matr. l.* 3. *d.* 35. *Bec. Conc.*

» qui addit peccare, si de consensu dubitans
» incipiat audire.

571. » 8. Peccat, qui absolvit cum jurisdi-
» ctione dubia, nisi necessitas urgeat: qualis
» est v. gr. quia pœnitens diu non est confes-
» sus, vel debet communicare, nec alius ad-
» est: tunc enim licite absolvit cum conditione
» hac, *si possum*, et cum onere (etsi *Salas*
» *in* 2. *tract.* 8. *art.* 1. hoc onus non agno-
» scat) alias iterum confitendi habenti jurisdi-
» ctionem certam. Expedit autem tunc veniale
» aliquod adjicere, a quo directe, et a ceteris
» *indirecte saltem absolvatur. Ita *Regin. Suar.*
» *Coninc. d.* 8. *dub.* 5. *num.* 43. * (*Dicunt*
» *probabilius Holz. p.* 178. *num.* 682. *et El-*
» *bel p.* 297. *num.* 326. *cum Bambest. suffice-*
» *re ad absolvendum cum jurisdictione dubia*
» *sequentes causas.* 1. *Si urgeat periculum mor-*
» *tis.* 2. *Si urgeat præceptum annuæ confessio-*
» *nis.* 3. *Si pœnitens deberet celebrare, vel*
» *communicare, alias infamiæ notam incurre-*
» *ret.* 4. *Addunt Salm. c.* 11. *num.* 72. *si Sa-*
» *cerdos teneretur celebrare ex obligatione. Vi-*
» *de dicta num.* 28. *Probabiliter autem cen-*
» *sent Suar. d.* 26. *s.* 6. *et Salm. ib. cum*
» *Aversa (contra Salas, et Cornejo) in iis*
» *casibus pœnitentem non teneri ad Confes-*
» *sionem, sed tantum, ad contritionem, qua*
» *semper eget, etiamsi confiteatur*) *. Quod
» si tamen ex probabili ratione dubium resol-
» vat, nimirum habere se jurisdictionem, et-
» si cum formidine oppositi, absolute absol-
» vit licite: ut docet *Suar. et Præp. Lugo*
» *d.* 10. *num.* 49. tum quia tunc practice,
» et moraliter est certus; tum quia Papa eo
» casu dat facultatem, uti et in sequentibus
» casibus: I. Quando communi errore, v.

» gr. ob titulum coloratum, putatur aliquis » esse Pastor, seu habere jurisdictionem, qui » non est ob censuram, vel alium defectum. » *Bon.* *d.* 5. *q.* 5. *s.* 2. *p.* 3. *numer.* 11. » *Dian.* *p.* 3. *tr.* 4. *res.* 22. Quod etiam, » si desit titulus coloratus probabile esse do» cet *Dian.* *p.* 3. *tr.* 4. *res.* 122. ex *Pon*» *tio*, *Molfes.* et *Sanch.* item *part.* 2. *t.* 2. » *miso.* *res.* 43. si quis bona fide tali con» fiteatur: verum id communiter ab aliis ne» gatur. II. Cum quis ex consuetudine, præ» scriptione, aut bona fide absolvit, aut ne» scit potestatem suam revocatam, ut habent » *Sylv.* *Nav.* *Henriq.* *Mald.* *in* 2. *p.* *q.* 10. » *art.* 5. *Sanch.* *mor.* *l.* 1. *c.* 9. *num.* 35. » *Salm.* *Vasq.* Vide *Dian.* *p.* 2. *t.* 13. *res.* » 1. III. Quando secundum probabilem sen» tentiam judicatur quis habere jurisdictionem, » et Sacerdos, sequitur favorabilem. *Bon.* *l.* *c.* » quia quando communis est error, Ecclesia » dat jurisdictionem propter publicam utilita» tem. V. *Suar.* *Dian.* *ll.* *cc.* *Card.* *de* *Lu*» *go* *d.* 10. *n.* 28.

572. Hic quæritur I. Utrum, stante errore communi, suppleat Ecclesia jurisdictionem in Sacramento Pœnitentiæ? Si error communis est cum titulo colorato sive putativo; certum est apud omnes ab Ecclesia conferri jurisdictionem; ita *Sanch.* *de* *Matr.* *l.* 3. *d.* 22. *num.* 5. *Conc.* *p.* 546. *num.* 29. *Antoine* *p.* 524. *q.* 2. *et* *Cardenas* *in* *Prop.* 1. damnata ab Innoc. XI. *d.* 2. *c.* 6. *n.* 149. cum *Cajet.* *Palud.* *Soto*, *Arm.* *Ang.* *Sylvest.* *Navarr.* *et* *communi.* Et probatur ex *lib.* *Barbarius*, *ff.* *de* *Offic.* *Prætor.* qui textus, etsi civilis, tamen, cum non sit reprobatus a jure canonico, vim habet etiam in illo, ut

habetur in c. 1. *de Novi oper. nunciat.* utque fuse diximus *Tom. I. in fine v. Dub.* 3. probatur etiam ex c. *Infamis* 3. q. 7. ubi dicitur: *Si servus* (qui est incapax jurisdictionis), *dum putaretur liber, ex delegatione sententiam daret, quamvis postea in servitutem depulsus sit, sententia ab eo dicta rei judicatæ firmitatem tenet.* Ratio, quia ex benigna interpretatione præsumitur eo casu pia mater Ecclesia ad bonum Animarum supplere jurisdictionem. Bene tamen advertit *Sanchez l. c.* quod ut Ecclesia suppleat, non sufficit titulus fictus, sed requiritur titulus, qui licet sit tantum putativus (quia forte est ex aliqua causa invalidus), tamen sit revera collocatus a legitimo Superiore, etsi huic vetitum sit aliunde titulum illum conferre ut sancitur in *Novella* 44. *c.* 1. *Authent de Tabell.*

Majus dubium fit, an ex solo errore communi, sine titulo, Ecclesia suppleat jurisdictionem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo d.* 19. *num.* 30. *Sanch. Dec. l.* 1. *c.* 9. *num.* 35. *Pontius l.* 5. *c.* 20. *num.* 2. *Pal. t.* 1. *tr.* 1. *d.* 2. *punct.* 1. *num.* 9. *Suar.* 2. *p. d.* 26. *sect.* 6. *num* 6. *Less. c.* 29. *num.* 68. *Bon. d.* 2. *de peccat. q.* 4. *part.* 9. *num.* 19. *Dian. p.* 2. *tr.* 13. *R.* 2. *cum Molf. et aliis*, item *apud Carden. l. c. num.* 143. *Vill. Malder. Gran. Turr. Henr. et Martin.* item *Host. Innocen. Felin. etc. apud Sanch. de Matr. l.* 3. *d.* 22. *num.* 48. Ratio, quia, cum adest error communis, recurrit eadem ratio legum, quas supra retulimus, nempe quod Ecclesia pro bono fidelium præsumitur jurisdictionem supplere; cum eadem adæquata ratio communis bo-

ni valeat pro solo errore communi, et pro titulo colorato, propter quem nulla est ratio specialis, cur magis provideatur bono publico, quam per solum errorem communem.

Secunda vero sententia communior negat sufficere solum errorem sine titulo, et hanc tenent *Busemb. ut supra* (qui asserit primam communiter rejici) *et Sylvest. v. Confessio, n.* 1. *q.* 15. *Ang. eod. verb. Con. p.* 547. *n.* 31. *Ronc. c.* 4. *q.* 3. *R.* 3. *Holzm. p.* 179. *num.* 684. *Sporer n.* 714. *Elbel p.* 293. *n.* 313. *et Sanch.* (*sibi contrarius*) *de Matr. lib.* 3. *d.* 22. *n.* 49. *cum Navar. Arm. Tab. Cov. Cajet. Lop. Gabr. Ugol. Henr. Palac. Arag. etc.* Ratio, quia, cum deest titulus coloratus, minime præsumitur Ecclesia velle supplere jurisdictionem; eo quod si Ecclesia cum solo errore communi jurisdictionem conferret, majus proveniret damnum fidelibus, quam utilitas; plures enim Sacerdotes impii ex hoc occasionem sumerent simulandi se confessarios, et sic plurimos errores et hæreses possent disseminare, fideles seducendo. Sed hæc ratio non omnino convincit; nam dato quod Ecclesia jurisdictionem hujusmodi impiis Sacerdotibus denegaret, neque impediretur, quominus ipsi, qui damnationem suam jam nihili faciunt, suos errores disseminarent; et versa vice fideles ob invaliditatem suarum confessionum evidenti periculo perditionis exponerentur. Unde merito primam sententiam probabilem putant *Carden. l. c. p.* 75. *n.* 151. *Viva q.* 8. *art.* 1. *num.* 16. *Tamb. l.* 5. *de Pœnit. c.* 4. §. 7. *num.* 17. *et Ronc. Spor. Holzm. ac Elbel cum Henno, Gobat. Henrincx, et Stoz.* Et ideo probabiliter dicunt non esse obligandos fideles ad repetendas confessiones bona fide factas apud Sacerdotem, qui ex communi errore confessarius reputabatur.

573. Quæritur II. An liceat administrare Sacramentum Pœnitentiæ cum jurisdictione tantum probabili? Adsunt tres sententiæ. *Prima* negat, et hanc tenent *Concina p.* 548. *n.* 2. *Antoine p.* 526. *q.* 25. *et Eliz. p.* 2. *l.* 5. *q.* 15. §. 2. Ratio, quia ex Propos. 1. damnata ab Innoc. XI. in administratione Sacramentorum non licet uti opinione probabili, ne Sacramentum exponatur periculo frustrationis. *Secunda* vero sententia communis docet licitum esse absolvere cum probabili jurisdictione, modo opinio sit vere probabilis, gravi fulcita ratione et auctoritate; ita *Sanch. de Matr. l.* 3. *d.* 22. *num.* 65. et *Dec. l.* 1. *c.* 9. *n.* 35. *Lugo d.* 19. *ex n.* 30. (qui putat tutissimam) *Bon. q.* 7. *p.* 5. §. 4. *n.* 4. *Pal. t.* 1. *tr.* 1. *d.* 2. *p.* 5. *n.* 9. *Less. l.* 2. *c.* 29. *n.* 68. *Conc. d.* 8. *num.* 22. *Fill. tr.* 7. *c.* 9. *num.* 227. *Croix n.* 117. *Tamb. l.* 3. *c.* 3. *num.* 1. *Viva in dicta Prop.* 1. *et de Jubil. qu.* 3. *art.* 2. *Carden. in eamd. Prop. a num.* 160. item *Hozes*, *Filguera*, *Corella*; *et Lumbier*, *in dicta Prop. et Salm. tr.* 6. *c.* 11. *n.* 74. *cum Turr. Vill. Reg. Avers. Salas, Dic. Henrincx*, *Bonasp. et Salm. scholast. tr.* 24. *d.* 12. *dub.* 7. §. 1. *num.* 80. *et* 85. *cum Maldero*, *Gran. Henr. et Gabr.* Et eam vocant moraliter certam *Sanch. Tamb. et Carden. l. c. ac Dicast. Ills. Gorm. Stoz, etc. apud Croix.* Ratio 1. quia error communis, etiamsi non adsit titulus coloratus, præbet jurisdictionem, modo opinio ab omnibus teneatur ut probabilis; nam si alii sapientes dubitarent de probabilitate; et coram Deo falsa esset, error esset, sed non communis. Verum hæc ratio non convincit, nam licet præfata opinio (quod existente errore communi Ecclesia supplet jurisdictionem) non sit improbabilis, ut diximus in quæstione

præcedenti, tamen non est certa, ut requiritur ad licite ministrandum Sacramentum. Ratio 2. quia cum quilibet Sacerdos habeat potestatem directam super venialia, pœnitentes qui bona fide confitentur Sacerdoti habenti jurisdictionem tantum probabilem, jam valide absolvuntur eo casu, directe a venialibus, et indirecte a mortalibus. Sed opinio illa, quod confessio venialium apud simplicem Sacerdotem sit valida, nec etiam est certa, ut diximus *n.* 537. unde nec etiam hæc ratio convincit. Ratio 3. quia Ecclesia supplet jurisdictionem ex ratihabitione de præsenti, cum videat sic communiter practicari et ob bonum Animarum annuit. Ratio 4. et potior est, quia in Ecclesia adest universalis consuetudo fere omnium confessariorum absolvendi cum jurisdictione probabili, ut testantur communiter *Suar. d.* 27. *sect.* 4. *n.* 7. *Lugo d.* 19. *n.* 31. *Carden. num.* 166. *Arriaga d.* 39. *sect.* 5. *Diana p.* 3. *tr.* 2. *R.* 3. *Croix l. c.* et omnes alii AA. citati pro hac secunda sententia. Communis autem sententia Doctorum fundat moralem certitudinem de præfata consuetudine; et licet contrarii illicitum putent absolvere cum jurisdictione probabili, præscindunt tamen, nec possunt negare hanc consuetudinem adesse, saltem apud partem longe majorem confessariorum. Posita igitur ut certa hac consuetudine; certum est, licitum esse Sacramentum ministrare, cum ipsa consuetudo jurisdictionem præbeat, prout docent *Suar. t.* 4. *de Rel. tr.* 8. *l.* 2. *c.* 9. *num.* 3. *Nav. Comment.* 2. *de Regul. n.* 65. ubi ait: *Hanc jurisdictionem magna ex parte introductam vel auctam esse consuetudine, quæ vim habet dandi jurisdictionem; Barb. de potest. Ep. p.* 1. *tit.* 4. *num.* 36. *Carden. n.* 161. *Quaranta in summ. Bullar.*

verb. Archiep. Auctoritas v. 25. *Pelliz. t.* 2. *tr.* 10. *c.* 10. *num.* 42. Idque probant ex *cap. Contingat. De Foro compet.* ubi dicitur: *Nisi forte hi, quibus delinquentes ipsi deserviunt, ex indulgentia, vel consuetudine speciali jurisdictionem hujusmodi valeant sibi vindicare.* Ubi *Glossa* ait: *Quod consuetudo dat jurisdictionem* Nec obstat Prop. 1. damnata, etenim respondent *Viva q.* 8. *art.* 2. *num.* 2. *et Wigandt. tr.* 13. *n.* 19. *cum Gonet*, Propositio loquitur de opinionibus circa ea, in quibus nihil potest Ecclesia, idest circa materiam, et formam, non vero circa jurisdictionem, quæ bene ab Ecclesia suppleri potest, et moraliter certo præsumitur suppleri in hoc casu ob bonum Animarum: unde confessarius absolvendo, non absolveret cum sola opinione probabili, sed moraliter certa, non directa, sed reflexa.

Tertia sententia, quam amplector, et tenent *Suar. d.* 26. *sect.* 6. *n.* 6. *Holzm. pag.* 178. *num.* 683. *March. tit* 3. *q.* 4. *et Gobat. tr.* 7. *n.* 115. *Wigandt. tr.* 13. *n.* 91. *Sporer num.* 717. *et Elbel p.* 292. *num.* 311. *cum Bardi*, *Sancio*, *et Babenst.* dicitur licitum quidem esse ministrare hoc Sacramentum Pœnitentiæ cum jurisdictione probabili, sed nonnisi quando adest causa gravis necessitatis, aut magnæ utilitatis, ut ajunt *Elbel*, *et Wig.* vel causa rationabilia, ut inquiunt *Suar.*, *et Sporer*. Ratio hujus limitationis est; quia, licet Ecclesia eo casu ob bonum Animarum bene censeri possit jurisdictionem supplere, tamen non præsumitur nulla justa causa accedente, velle connivere meræ libertati Sacerdotum. Hujusmodi autem causa (ut censent *Sporer*, *et Holzmann ll. cc.*) accidit. 1. Quando pœnitens indigeat auxilio sive consilio illius confessarii. 2. Si complex peccati pœ-

nitentis sit notus apud confessarium, qui certa pollet jurisdictione, et ignotus apud confessarium habentem solam probabilem. 3. Si confessarius, qui habet jurisdictionem probabilem, prudenter timeat pœnitentem non facturum confessionem integram apud eum qui certam habet. 4. Addit *Sporer*, ne pœnitens incidat in aliquam aversionem, vel damnosam suspicionem confessarii certi. 5. Si urgeat Præceptum confessionis, aut singularis Indulgentia lucranda, vel quia diu quis non poterit confiteri.

574. » 9. Nemo tenetur unquam Parocho » confiteri, ne quidem in Paschate. *Lugo d.* 19. » *sect.* 2. *num.* 28. etc. cum *Diana p.* 8. *t.* 1. » *res.* 88. Quare Parochi frustra nolunt, ut » Parochiani confiteantur mendicantibus, etiam » in Paschate, cum habeant privilegium pro » omnibus Christifidelibus. *Suarez*, *Conin*, » *Henriq. Regin. Zerola c.* 15. *q.* 3. *et com-* » *mun.* apud *Bon. d.* 4. *q.* 1. *sect.* 2. *part.* » *ult.* * (*Et ita pariter nequit prohibere Pa-* » *rochus, ne sui subditi confiteantur confessario* » *approbato ab Ordinario loci; vide dicta num.* » 564.) *. Adeo ut qui docent, confessos Re- » gularibus, etiam in Paschate, teneri iterum » eadem confiteri suo Parocho, fiant suspecti de » hæresi. *Diana p.* 4. *to.* 8. *R.* 101, *et alii.* » * (*Joannes XXII. damnavit opinionem Joan-* » *nis Poliaci dicentis: Confessiones factas Re-* » *gularibus repetendas apud Curatum. Deinde* » *Clem. VIII. an.* 1592. *et Clem. X. in Const.* » Suprema, *decreverunt bene satisfacere con-* » *fessioni annuæ qui confitentur Religiosis sim-* » *pliciter approbatis. Vide Bened. XIV. Notif.* » 18. *ex n.* 5.) *. Vi tamen hujus privilegii » non possunt absolvere eos Religiosos, aut Re- » ligiosas, quæ non habent facultatem extra suum

» Ordinem confitendi, ut ex communi notat
» *Rodr.* et *Comp. privil. Societ. v. Absol.* §.
» 1. et ex his *Laym. hic.* Quia privilegio ge-
» nerali non censetur derogari consuetudini, vel
» statuto particulari, nisi id exprimatur. * (*Cla-*
» *rius id explicat Pal. p.* 14. *num.* 11. *cum*
» *Suar. Laym. etc. quia omnes Religiones pri-*
» *vilegium habent ab Innoc. IV. et aliis Pon-*
» *tificibus, ne Religiosi extra Ordinem aliis*
» *confiteantur, sine consensu suorum Prælato-*
» *rum*) *. Usus tamen fert, ut Regulares pe-
» regrinantes, ex præsumta voluntate superio-
» rum, si Ordinis socium non habeant, a quo-
» vis alio, etiam sæculari absolvantur, exce-
» ptis reservatis: in quæ si Religiosi Societatis
» extra domicilium incidant, videant ordina-
» tiones *Præp. Gener. t.* 6. *num.* 6. et *Laym.*
» *hic.*

575. Religiosi peregrinantes, si habent socium sui Ordinis, debent ipsi confiteri, ut dicunt communiter *Laym. tr.* 6. *c.* 10. *n.* 20. *Ronc. p.* 89. *q.* 8. *R.* 1. *Tambur. de Sacram. Pœnit. cap.* 5. §. 2. *n.* 16. *Croix n.* 1524. *Salm. tr.* 18. *c.* 4. *num.* 125. (qui bene addunt, modo socius ille sit idoneus, et sic etiam *Laym.* sentire videtur). Et patet ex verbis Innoc. VIII. ut infra. Si vero desit socius, vel alius confessarius idoneus sui Ordinis, bene possunt ex præsumpta licentia Prælati confiteri alteri Sacerdoti idoneo regulari, vel sæculari; et in hoc omnes conveniunt. Sed dubium est, utrum hic Sacerdos debeat esse ad confessiones approbatus? Affirmant *Wigandt tr.* 13. *n.* 83. *et Antoine p.* 525. *v. Porro*, *et Conc. p.* 539. *n.* 14. *cum Vasq. etc.* Alii vero communissime et verius negant, ut *Suar. de Rel. tr.* 8. *l.* 2. *c.* 17. *Spor. p.* 255. *n.* 685. *Escob. l.* 16. *num.* 26.

Pal. p. 14. *n.* 12. *Elbel pag.* 296. *num.* 319. *Mazzotta t.* 3. *p.* 474. *Roncaglia l. c. Tamb. de Pœnit. l. c. n.* 17. *et Salm. d. num.* 125. *cum Rodr. Bordon., Anton. a Spir. S. Portel. etc.* Et probatur ex concessionibus Xisti IV. et præsertim Innocenti VIII. (ut ferunt *Palaus, Escob. et. Salm. ll. cc.*) qui dixit: *Nos igitur Fratribus hujusmodi, quos itinerari et per eorum superiores mitti contigerit, ut si aliquem Presbyterorum idoneum, ex professionibus dicti Ordinis habere non possint, quemcumque alium Presbyterum idoneum et discretum religiosum vel sæcularem eligere valeant, qui confessiones eorum audire licite possit.* Ubi apposite notant *Salmant. cum S. Antonin. Sylvest. et Soto*, quod per to *idoneum Sacerdotem*, reputatur quilibet simplex Sacerdos aptus ad excipiendas confessiones, etiamsi a nullo Prælato sit approbatus, quia olim ante Tridentinum jam quilibet poterat confiteri cuique simplici Sacerdoti. Præterea dicunt præfati AA. quod Prælati regulares, præbendo licentiam peregrinandi, aut alibi morandi, tacitum concedunt suis Religiosis licentias confitendi cuicumque Sacerdoti idoneo; et hanc esse testatur consuetudinem Religionum, videntibus et non contradicentibus Superioribus. Nec obstat Trid. in *Sess.* 23. *c.* 15. ubi enim Concilium requirit confessarium approbatum ab Episcopo tantum ad confessionem sæcularium, non vero Regularium. Neque obstat Breve Benedicti XIV. *Quod communi* etc. sub die 30. Mart. 1742. (in *Bullar. tom.* 1. *num.* 49.) ubi concessum fuit Fratribus Capuccinis, ut in itinere confiteri possint cuicumque confessario, modo ab Episcopo loci esset approbatus; tale enim Breve loquitur tantum de Capuccinis, qui particularem habebant Constitutionem non con-

fitendi nisi propriis confessariis. Unde perperam *Cont. Tourn. t.* 6. *p.* 2. *p.* 143. *num.* 619. affert præfatum Breve tamquam commune respectu omnium Regularium. Advertendum cum *Busemb.* quod facultas prædicta, quam habent Religiosi itinerantes se confitendi cuicumque Sacerdoti idoneo, non habet locum respectu casuum reservatorum.

576. » 10. Quod si Superiores Regularium » Monialibus sibi subjectis (idem est de Mo- » nialibus subjectis Episcopo) non concedant » aliquoties in anno alium confessarium, pot- » est, et tenetur illis eum dare Episcopus; » quod si nec is faciat, ipsæ eligere possunt. » *Quintan. t.* 3. *sect.* 26. ex Declaratione Car- » din. apud *Barbos.*

Idem dicunt *Palud.* et sex alii apud *Dian. p.* 1. *tr.* 3. *res.* 39. *num.* 2. Quia licentia, ut ajunt, jure petita, et injuste negata, videtur a jure concessa, aut saltem a Pontifice ex ejus præsumpta voluntate. Sed hæc sententia, ut recte dicit *de Alex. Confess. Mon. c.* 6. §. 7. *Q.* 9. minime est admittenda: primo, quia videtur reprobata ex Prop. 23. damnata ab Alex. VII. quæ dicebat: *Satisfaciat præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo injustè reprobato.* Præterea videtur reprobata ex *c. Omnis utriusque sexus. De Pœnit. et rem.* ubi habetur, quod, si quis voluerit alieno Sacerdoti confiteri, etiam cum justa causa, non possit ab illo absolvi, nisi licentiam prius obtineat. Tunc autem licentia injuste negata habetur pro concessa, quando ipsa requiritur tantum ad executionem actus, pro quo faciendo jam obtenta sit facultas, non vero quando ex ipsa licentia facultas ad actum conceditur, ut *Pignat. l.* 6. *Cons.* 98. *n.* 41. In nostro casu autem non supponitur

facultas obtenta; cum hæc dependeat ab approbatione Episcopi. Ex his omnibus apparet, quod sententia *Busemb.* saltem est valde dubia, et ideo non est tuta in praxi. Idque videtur confirmatum ex Bulla *Pastoralis*, edita 5. Aug. 1748. N. SS. Bened. XIV. ubi *n.* 5. sic statuitur: *Quod si Episcopus in hac re negligens esset, ut Monialibus suis bis terve in anno extraordinarii confessarii copiam facere prætermitteret, tunc volumus majorem Pœnitentiarium, statim ac pro parte Monialium requisitus fuerit, confessarium extraordinarium, ex eorum tamen numero, qui excipiendas Monialium confessiones ab ipso Ordinario loci approbati fuerint, cum omnibus necessariis facultatibus concedere et deputare.* Ex quo infertur, quod si Episcopus negligit dare extraordinarium, nihil aliud Monialibus conceditur, quam ad Pœnitentiarium recurrere. In eadem Bulla sancitur, quod Moniales, etsi non teneantur extraordinario confiteri, tenentur tamen ei se sistere ad audienda monita salutaria. Item, quod Episcopi hoc idem observent cum conservatoriis. Item, quod in articulo mortis cuilibet Moniali postulanti concedatur ab Episcopo confessarius particularis: et si Monasterium sit exemptum, non concedente Prælato regulari, assignetur ab Episcopo, vel recusante etiam Episcopo a Pœnitentiario majori, si tempus suppetat. Item, quod si aliqua Monialis renuat confiteri confessario ordinario, deputetur ei alius ab Episcopo pro certis vicibus, et si Monasterium sit exemptum, a Prælato regulari, et ipso recusante, concedatur ab Episcopo, vel Pœnitentiario majori. Hortatur autem Pontifex Episcopos, ne sint difficiles ad peculiaribus Monialibus extraordinarium confessarium aliquando petentibus concedendum.

Demum statuit, quod Prælati Monialium regulares teneantur bis vel ter in anno assignare extraordinarium ex probatis ab Episcopo ad Confessiones Monialium, qui saltem semel in anno sit vel sæcularis, vel alterius Ordinis, alias deputet illum Episcopus; et eo tempore ordinarius nullius, neque Abbatissæ, neque Novitiarum audiat confessiones.

577. Insuper quoad confessarios Monialium plura sunt hic advertenda. Notandum 1. quod omnes confessarii Monialium indigent speciali electione et approbatione Episcopi loci, ex Decretis S. C. apud *de Alexand. Conf. Mon. c.* 6. §. 6. *Qu.* 1. Si vero Moniales sint exemtæ, confessarii earum præsentantur a propriis, sed etiam ab Episcopo approbantur ex *Constit. Gregor. XV. Inscrutabili*, quam confirmavit Bened. XIII. in Bulla *Pastoralis* an. 1726. die 27. Mart. Et hoc etiam pro confessione culparum tantum venialium, ut decrevit S. C. *apud de Alex. ib. Qu.* 2.

Not. 2. quod confessarii Monialium, elapso triennio, declarantur suspensi ab audiendis ipsarum confessionibus, nisi licentiam S. C. obtineant, ex pluribus Decl. S. C. apud *de Alex. ibid. Qu.* 3. Et hoc valet etiam pro confessariis conservatoriorum, ex alio Decreto *ib.* Putat tamen probabiliter *de Alex. ibid.* quod, si aliquis confessarius eligitur pro supplemento, bene potest confirmari per aliud triennium post tempus supplementi, quia prohibitio de non eligendo confessario ultra triennium, prout odiosa, stricte accipienda est de electione ordinaria, non extraordinaria.

Advertit etiam *de Alex. Q.* 4. *in fine*, quod Episcopi in aliquibus locis, ratione deficientiæ confessariorum idoneorum, sinunt ipsos durare ultra triennium.

Advertit idem *de Alexand*: cum *Bordon*. *Q*. 5: quod aliquando Moniales possunt recusare confessarium ab Episcopo deputatum, ex justa causa; nempe si confessarius sit inimicus propinquorum aliquarum Monialium, vel si sit nimis rigidus, etc.

Not. 3. quod prohibentur eligi in confessarios Monialium Vicarii Generales, Parochi, si cura notabiliter læderetur, omnes Regulares, ex pluribus Decr. S. C. apud *de Alex*. *c*. 6. §. 6. *Qu*. 6. Item Canonici Pœnitentiarii, ex alia Declar. S. C. Concilii. Sed bene posse eligi, si Episcopus aliter judicaret, sentit *de Alexand*. *Qu*. 7.

Notandum 4. quod ex Decl. S. C. apud *Alex*. *Qu*. 8. præcipitur confessionalia monalium amoveri a Sacristia, vel aliis locis occultis, sed collocari in exterioribus Ecclesiæ. In necessitate tamen licet audire confessiones in alio loco, modo vitetur aspectus confessarii, et Monialis, ut advertit ibi *de Alex*.

Notandum 5. stipendium confessarii non posse excedere duos julios pro quolibet die, ut ex Declar. S. C. apud *de Alex*. *Q*. 9. Sed ipse ait, hoc videri non esse in usu. Et *Diana*, ac *Scortia* dicunt, quod, si confessarius inserviat cum magna patientia, et assiduitate, possit Abbatissa aliquid amplius ei dare ultra stipendium taxatum.

Nota hic ultimo, quod Capellani exercituum nequeunt absolvere milites degentes in Præsidiis sine facultate Sedis Apostolicæ, aut licentia Ordinarii, ex pluribus Decl. S. C. quas refert *P. Zacharia apud Croix lib*. 6. *p*. 2. *ad n*. 1518.

DUBIUM IV.

Quid sit reservatio casuum, et quis habeat potestatem reservandi, et absolvendi ab iis?

578. » RESp. 1. Reservatio hæc est nega» tio jurisdictionis circa aliquod peccatum. Ac » certum est in Ecclesia potestatem esse quas» dam peccata reservandi, a quibus inferiores » confessarii non possint absolvere, ut sic sub-

» dixi melius dirigantur, et absterreantur a pec-
» catis, quorum difficilem remissionem vident;
» quamquam, nisi graves causæ sint, non de-
» beat quivis, neque qui potest, quidvis faci-
» le reservare; neque difficulter veniam dare
» absolvendi a reservatis, ne alioqui cedat in
» destructionem, quod debebat in ædificationem.
» Porro etsi quivis Ordinarius potestatem ha-
» beat reservandi, in Parochis tamen consuetudo
» eam abrogavit. Vide *Suar. d.* 30. *sect.* 5.
» *C. de Lugo d.* 15. *sect.* 6. §. 3. * (*Ad-*
» *verte hic Decretum S. C. Concilii apud Fa-*
» *gnan. in c. Cum olim, de Præscript. num.*
» 24. *nempe quod Prælati habentes jurisdictio-*
» *nem quasi Episcopalem bene possunt casus re-*
» *servare*) *.

579. Quæritur hic I. An sit valida reservatio facta sine justa causa? Communiter affirmant peccare letaliter Superiores, si sine rationabili causa casus reservant. Vide *Holzm. p.* 181. *n.* 690. An autem invalide reservent? Affirmant *P. Soto*, *Ledesma*, *Henr. etc. apud Escob. l.* 16. *num.* 470. quia ex Concilio *Sess.* 14. *c.* 7. Episcopis datum est reservare casus, *in ædificationem* (ut ibi dicunt); *non in destructionem.* Negant tamen communius et verius *Lay. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 12. *num.* 5. *Holzm. d. num.* 690. *Suar. p.* 2. *d.* 39. *sect.* 4. *num.* 8. *Lugo d.* 20. *num.* 36. *Ciera de Cas. res. d.* 1. *num.* 13. *et Escob. num.* 472. *cum Sylv. Fag. etc.* Ratio, quia tota jurisdictio emanat ab Episcopo, qui sicut potest confessariis suis, etiam Parochis, non concedere facultatem absolvendi aliquem casum, ita poterit reservare: in omni autem dubio standum pro potestate Superioris, qui eam possidet. Limitant vero *Lugo* 12. 37. *et Ciera num.* 14. respectu Parocho-

rum, si tanta sit reservatio, ut moraliter non possent suum officium exercere, tunc autem illa reservatio tantum esset nulla, quæ esset posterior et excedens.

580. Quæritur II. An ignorantes reservationem alicujus casus, ab ea excusentur? Hic distinguendum inter casus reservatos a Papa, et reservatos ab Episcopo. Si casus sit Papalis, commune est inter DD. (contra *Conc. p.* 575. *num.* 20.) ignorantes a reservatione excusari. Ita *Suar.* 3. *p. d.* 29. *sect.* 2. *n.* 11. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 8. *num.* 5. *et c.* 11. *num.* 1. *et de Matr. l.* 9. *d.* 32. *num.* 18. *Mol. t.* 1. *de Just. d.* 92. *Laym. c.* 12. *num.* 2. *Viva de Jubil. q.* 11. *art.* 1. *Wigandt tr.* 14. *n.* 58. *Ciera d.* 1. *num.* 29. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1614. *cum Aversa*, *et Stoz*, *Tamb. de Cas. res. l.* 5. *c.* 5. *num.* 7. *Abelly p.* 144. *num.* 2, *Diana p.* 5. *tr.* 9. *R.* 17. *Pal. de Pœnit. p.* ... §. 2. *num.* 1, *cum Vasq. Gon. et Henr. ac Salm. tr.* 18. *de Privil. c.* 4. *num.* 9. *cum Trull. Vidal, Moya, Caj. Durant. Hurt. Gran. etc. ac Croix num.* 1614. *cum Aversa*, *Gob. etc.* et probabilem putant *Lugo d.* 20. *num.* 11. *et Mazzotta t.* 3. *p.* 455. *cum Bon. Fag. Quarti*, *etc.* Ratio, quia casus Papales principaliter reservantur propter censuram, a qua certe excusat ignorantia, juxta dicenda *l.* 7. *n.* 43. utque patet ex *c.* 5. *de Constit. in* 6. ubi dicitur: *Ut Animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcumque Ordinariorum prolatis ligari nolumus ignorantes, dummodo tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Et licet in casibus Papalibus non reservetur tantum censura, sed etiam peccatum, ut verius et communius docent *Sanch. d. num.* 5. *et Suar. l. c. num.* 8. *cum D. Thoma*, *Pa-*

lud. Gabr. Major. Nav. etc. contra Cajet. Durand. et Trull. nam alias hæreticus qui bona fide confiteretur suum peccatum cuicumque confessario, maneret ab eo absolutus; nec teneretur postea illud Superiori confiteri, quod non videtur probabile; attamen, quia in casibus Papæ reservatis immediate reservatur censura (cum in Bullis dicatur, *sub pœnæ excommunicationis nobis reservatæ*), et mediate peccatum quod est censura ligatum, ideo cum peccatum sit indivisibile a censura, reservata censura, etiam peccatum manet reservatum; contra vero, cum censura sit medium quo reservatur peccatum, sublato medio, idest censura, non remanet reservatum peccatum. Si autem aliquis sciens censuram ignorabat esse reservatam, *Bon. et alii apud Mazzzotta l. c.* excusant eum a reservatione, sed melius dicit *Mazzotta cum Quarti*, non excusari, quia is jam consentit in pœnam censuræ, adeoque implicite in ejus reservationem, et in omnes alios effectus ejusdem, licet ignoratos.

Diximus, quod casus Papales ut plurimum reservantur cum censura, sed excipiendi sunt duo casus, qui sunt Pontifici reservati sine censura. Casus 1. est, si quis falso accusat Sacerdotem innoxium de sollicitatione apud Judices ecclesiasticos, sive per seipsos, sive procurando ut per alios calumnia inferatur; ita ex Constitut. Benedicti XIV. quæ incipit *Sacramentum*. Casus 2. est (ut fert Auctor libri, cui titulus, *Istruzione per li Novelli Confessori p. 2. c. 15. num. 306.*) si quis accipiat dona a regularibus utriusque sexus, nisi prius totum restituerit, si dona valeant pluris decem scutorum Romanorum, vel, si valeant minoris, saltem partem ad arbitrium Pœnitentiarii. An

autem ab his duobus casibus incurrendis excuset ignorantia? vide mox dicenda, *num. sequenti.* Præterea excipiunt *Sanchez de Matr. d. num.* 18. *et Coninch. d.* 8. *n.* 82. casum simoniace promoti vel promoventis ad Ordines ex Bulla Xisti V. de hoc tamen casu loquens *Sanch. loc. c.* dicit illud non incurri ab ignorante, quia hæc reservatio fuit imposita in meram pœnam delinquentium; sed melius dicendum cum *Palao l. c.* non incurri quia in *Extrav. de Simon.* huic crimini postea imposita est excommunicatio Papalis.

581. Sed dubitatur I. An ignorantes invincibiliter reservationem excusentur ab incurrendis casibus etiam ab Episcopis reservatis? Adsunt tres sententiæ. *Prima* universe affirmat, et hanc tenent *Ciera d.* 1. *num.* 31. item *Palud. Graff. Quintanad. etc. apud Salm. tr.* 18. *c.* 4. *num.* 13. item *Reg. Mald. Bass. Coriol. etc. apud Mazzotta p.* 455. *v. Tertio*, ac probabilem putat *Lugo d.* 20. *num.* 11. Ratio, ut ajunt, quia reservatio habet rationem pœnæ, a qua excusat ignorantia. Hanc sententiam probabilem quoque putant *Salm. d. c.* 4. *n.* 13. *et Roncagl. p.* 106. *c.* 2. *q.* 4. (et idem sentiunt *Elbel p.* 303. *num.* 346. *Gobat. tr.* 7. *num.* 306. *et Sporer. num.* 735. *cum aliis*, dum inquiunt ignorantem pro prima vice posse absolvi). Verum *Salm.*, *et Roncaglia* diversa ratione utuntur: fatentur enim reservationem non esse meram pœnam, sed dicunt quod habet rationem pœnæ medicinalis, ut illius timore retrahantur homines ab atrocioribus peccatis; at nullo modo retrahi possunt a peccando per reservationem, qui eam ignorant; unde, cessante fine adæquato reservationis in ignorantibus, cessat etiam reservatio. *Secunda*

sententia, quæ parum differt a prima, et quam tenent *Joseph de Januar. de Casib. Reser. Res.* 1. et probabilem putant *Viva l. c. et Diana p.* 10. *tr.* 14. *R.* 63. *cum Graff. et Nav.* distinguit, et dicit incurri quidem reservationem factam Episcopo per præceptum particulare; secus vero, si facta fuerit per legem generalem, aut Statutum Synodale, prout sunt casus reservati, qui adnotantur in Tabella. Ratio, quia in primo casu reservatio habet rationem medicinæ, et directe respicit confessarios; in secundo autem casu, cum reservatio fiat in statuto, habet rationem pœnæ, et directe respicit pœnitentes. *Tertia* vero sententia communior, cui subscribo, universe negat posse absolvi ignorantes reservationem, et hanc tenent *Sanchez de Matr. l.* 9. *d.* 32. *num.* 18. *Pal. tr.* 2. *d.* 1., *p.* 19. *num.* 8. *Holzm. p.* 180. *num.* 687. *Wigandt. tr.* 14. *num.* 58. *Tamb. de Cas. res. c.* 1. *num.* 2. *Antoine p.* 527. *qu.* 1. *Concina pag.* 563. *ex num.* 2. *Viva q.* 9. *a.* 3. *num.* 2. *et Croix n.* 1608. cum aliis communissime. Ratio, quia reservatio non est quidem pœna respiciens pœnitentes, sed restrictio jurisdictionis respiciens confessarios, et de hoc videtur dubitandum; nam Tridentinum *Sess.* 14. *c.* 7. ad ostendendum quod *Sacerdotes nihil possint in casibus reservatis* (ut ibi in fine declarat), hæc verba permittit: *Nullius momenti absolutionem esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam* (nota) *non habet jurisdictionem. Magnopere vero ad christiani populi disciplinam pertinere Ss. Patribus nostris visum est, ut atrociora quædam crimina non a quibusdam, sed a summis duntaxat Sacerdotibus absolverentur.* Ideo igitur nihil possunt Sacerdotes in reservatis, quia ca-

rent jurisdictione super illis, cum Episcopi ob publicum bonum quorumdam graviorum criminum judicium sibi reservent. Patet ergo, quod reservatio directe respicit confessarios, non pœnitentes. Nec obstat dicere, quod licet reservatio respiciat confessarios, eorumque limitet jurisdictionem, finis tamen reservationis directe respicit pœnitentes, cum tantum ad Pœnitentium remedium reservatio instituta sit, ut nimirum à culpis atrocioribus retrahantur: unde, cessante fine adæquato reservationis in eam ignorantibus, cessat etiam reservatio. Nam respondetur, quod finis reservationis non est tantum, ut fideles a culpis gravioribus absterreantur, sed etiam (prout recte dicit *Fagnan. in c. Omnis, de Pœnit. num. 90. cum aliis*) ut recipiant a Superioribus pœnitentias, et monita, ac remedia opportuniora, quæ nonnisi a prudentioribus applicari expedit; ergo, cum in ignorantibus non cesset adæquate finis reservationis, reservatio non cessat.

582. Dubitatur 2. An ignorantes excusentur a casu reservato ab Episcopo, si casui est annexa excommunicatio? Certum est, quod ignorantia excusat ab excommunicatione; dubium est, an tunc excuset etiam a reservatione casus? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenet *Wigandt tr. 14. num. 58. Ciera d. 1. n. 31. et Fagund. Bonac. Quarti, Aversa, et Jan. apud Mazzot. t. 3. p. 456. v. Secundo.* Ratio, quia cum adnectitur casui excommunicatio, reservatio fit indivisibilis; unde qui non incurrit excommunicationem, nec etiam incurrit peccati reservationem. *Secunda* verior sententia negat, et hanc tenent *Tamb. de Cas. res. c. 5. n. 7. Suar. de Pœnit. d. 3. sect. 3. n. 11.*

Laym. l. 1. tr. 5. p. 2., c. 6. n. 10. Croix l. 6. p. 2. n. 1614. cum Stoz, et Mazzotta l. c. cum Merrol. Bossio, et aliis. Ratio, quia in hoc differunt casus Papales ab Episcopalibus; in Papalibus enim (ut diximus) principaliter, et indivisibiliter reservatur censura; in Episcopalibus vero principaliter, et per se reservatur casus, eique adnectitur censura; ad hoc, ut peccantes fortius ligentur, et per duplicem reservationem a peccando absterreantur; et ideo in Tabella casuum reservatorum ab Episcopis sic illi adnotantur: *Casus reservati, quibus est annexa excommunicatio.*

» 1. Cum non sit obligatio confitendi venia» lia, ea frustra reservantur, etsi fortasse pos» sint, saltem a Papa; ideoque sola mortalia, » eaque nonnisi externa graviora, opere con» summata, prudenter reservantur. * (*Hinc » incestus, vel sodomia extra vas, non reser» vatur; vide Mazzotta tom. 3. pag. 592. n. » 9, et pag. 549. Insuper peccata reservata » debent esse perfecta in sua specie: unde so» domia imperfecta, v. gr. maris cum femina, » non intelligitur reservata, ut Tournely t. 3. » p. 501. vers. Etsi, cum Azor. Sylvio, Conc. » etc. ex D. Thoma 2. 2. q. 154. art. 1. ubi » ad sodomiam requirit accessum ad indebitum » sexum*) *.

Hic dubitatur 1. an possint reservari peccata venialia? Negat *Vasq. apud Croix n. 1604.* Sed communissime affirmant *Holzmann. p. 182. n. 692. Conc. p. 559. n. 2. Ciera num. 63. et Croix l. c. cum Suar. Lugo, Conc. Fill. Dic. et Aversa.* Ratio, quia licet non sit obligatio confitendi venialia, tamen ipsa non possunt remitti per Sacramentum Pœnitentiæ, nisi ex vi jurisdictionis dependentis ab Ecclesia, quæ bene potest negare vel limitare.

Dubitatur 2. an possint reservari peccata mere interna? Videtur negandum; cum peccata interna, utpote occulta, non subjiciantur judicio Ecclesiæ, quæ non judicat de occultis. Sed communiter et recte affirmant *Elbel num.* 342. *Viva q.* 9. *a.* 2. *n.* 1. *Antoine p.* 527. *qu.* 1. *et Croix n.* 1605. *cum Suar. Vasq. Bon. Soto, Sylvio etc.* Ratio, quia omnia peccata etiam interna absolvuntur vi jurisdictionis, quæ ab Ecclesia (cujus est dare jurisdictionem) bene potest restringi. Unde Ecclesia, reservando peccata interna, non judicat de illis, sed de absolutione ab illis; quæ est actus externus. Advertit tamen *Tamb. de Casib. reser. l.* 5. *c.* 4. *n.* 13. Ecclesiam numquam consuevisse hujusmodi peccata reservare.

583. Dubitatur 3. An cadat sub reservationem peccatum externe leve, si interne sit grave? Affirmat *Turrianus in Select. Disp. p.* 3. *D.* 31. *dub.* 71. Sed alii verius et communiter negant, ut *Lugo d.* 20. *n.* 15. *Suar. tr.* 4. *de Relig. l.* 2. *c.* 18. *n.* 12. *ac Ciera D.* 1. *n.* 69. *cum Granad. Bon. Henriq. Sanch. et aliis.* Ratio, quia, licet actus externus imbibat totam malitiam actus interni, et totam mereatur pœnam æternam, tamen quoad reservationem diversa currit ratio, quia superiores non intendunt reservare peccata, nisi graviter exterius consummata, cum non soleant reservare interna.

» Unde Clemens Octavus statuit, ut Prælati » Religionum, si quidem velint, undecim tan» tum casus reservare possint, nec plures sine » consensu Capituli generalis pro tota Religio» ne, vel Capituli provincialis pro Provincia. » Quod tamen de culpa tantum, et non cen» suris intelligendum est; potest enim Prælatus » aliquid præcipere sub excommunicatione sibi

» reservata. * (*Sed communius et probabilius*
» *negant DD. posse Prælatos imponere censu-*
» *ras super aliquem casum ; ita Lugo d.* 20.
» *n.* 47. *Sanch. l.* 6. *c.* 1. *n.* 15. *et Holzm.*
» *p.* 181. *n.* 688. *cum Diana, quia hoc esset*
» *indirecte velle reservare, et eludere prohibi-*
» *tionem Clementis. Et de hoc Cont. Tournely*
» *tom.* 6. *p.* 2. *pag.* 125. *profert Decretum S.*
» *C. Episc. sub* 7. *Julii* 1717.) *.

» Casus autem Clementis sunt sequentes : 1. » Apostasia a Religione, etiam retento habitu. » 2. Nocturna, ac furtiva e Monasterio egres- » sio. 3. Veneficia, incantationes, et sortile- » gia. 4. Proprietas contra votum paupertatis, » quæ sit peccatum mortale. 5. Furtum morta- » le de rebus Monasterii. 6. Lapsus carnis vo- » luntarius opere consummatus. 7. Juramentum » falsum in judicio legitimo. 8. Procuratio, » consilium, vel auxilium ad abortum fœtus » animati, etiam effectu non secuto. 9 Occisio, » vel vulneratio, seu gravis percussio cujus- » cumque personæ. 10. Falsificatio manus, vel » sigilli officialium Monasterii. 11. Malitiosum » impedimentum, retardatio, aut apertio Lite- » rarum a superioribus ad inferiores, vel contra.

Hic notandum, quod Religiosi exemti non subjacent reservationi Episcopi, nec eorum Novitii: *Mazzotta tom.* 3. *pag.* 458. *q.* 5. Neque ipsorum familiares, ut habetur ex Bulla Clementis VIII. *Superna*, modo (ut ibi dicitur) *inibi sint quasi de familia, et continui commensales.* Id extendit *Bordon.* ad Alumnos Monasteriorum. Si vero Novitius inciderit in casum reservatum ante ingressum, non poterit quidem absolvi a quolibet confessario sæculari, sed poterit a confessario Religionis, ob privilegium Religioni concessum ; *Mazzotta l. c. cum Sanchez, Tamb. et aliis.*

584. » 2. Is, qui confitetur reservatum, mit-
» tendus est ad superiorem (suadebit tamen cha-
» ritas, immo aliquando coget, ut ipse confes-
» sarius tacita persona, et casu, a superiore
» veniam petat absolvendi). * (*Ordinarie ta-*
» *men loquendo, consultum est, ut confessarius*
» *a subeundo tali onere se abstineat, ut Tamb.*
» *in Meth. Conf. c. 9. §. 4.*) *. Quod si su-
» perior adiri non possit, et sit causa urgens,
» verbi gratia, timor infamiæ, vel scandali,
» ex omissione confessionis, vel communionis,
» tunc potest inferior absolvere a reservatis,
» cum onere, ut pœnitens se postea superiori
» sistat. * (*Vide de censur. l. 7. n. 91.*) *.
» Quod etiam verum est, quamvis casus cen-
» suram reservatam annexam habeat. * (*Immo*
» *hoc est certum ex c. De cetero, et c. Ea*
» *noscitur, de Sent. excom. Vide l. 7. num.*
» *86.*) *. Porro eo casu peccata non reservata
» tantum confiteri sufficere putant probabiliter
» *Sotus, Corduba, et Gabr. Anton. Palaus,*
» *Dian. t. 2. tract. 4. res. 104.* et *Lugo d. 4.*
» *de Euchar. n. 86.* non improbat. *S. Thom.*
» tamen, *Suarez*, et alii *commun.* docent
» omnia esse confitenda, quod tutius est.

585. Quando igitur adest impedimentum, et urget gravis causa confitendi, quivis confessarius potest indirecte absolvere a casibus reservatis ab Episcopo (et etiam a reservatis a Papa, si Episcopus non possit adiri, ut diximus *n. 563. dub. II.*) Ita communiter *Laym. c. 12. n. 10. Suar. d. 31. sect. 3. n. 3. Pal. p. 15. Conc. p. 558. n. 10. Wigandt tr. 14. n. 76. Viva q. 9. art. 2. n. 9 Elbel. n. 372. Bon. par. 5. §. 3. n. 5. et Ciera n. 74. Salm. c. 12. n. 74. cum Coninck. Rodr. Henr. etc.* Et hoc etiamsi peccatum sit reservatum cum excommuni-

catione, ut dicunt *Suar. d.* 31. *sect.* 2. *Fill. n.* 303. *Salm. n.* 75. *Ciera l. c. cum Lugo*, *et Bon. ibid. cum Vasq. Cano*, *et Led.* (contra *Nav. Sa*, *etc.*) Vide dicta *num.* 265. *Qu. III.*

Diximus 1. si adsit *gravis causa*, nempe si nequeat adiri superior sine scandalo, aut nota infamiæ (ut ajunt *Conc.*, *et Wigandt*), vel sine magna difficultate; puta si habens facultatem longe distet (ut dicunt *Laym. Elbel*, *et Bon.*); et ex alia parte urgeat necessitas communicandi, vel implendi præceptum annuæ confessionis, aut ne diu pœnitens maneat in peccato mortali; ut dicunt communiter omnes præfati AA.

Diximus 2. *indirecte*, unde (juxta sententiam probabiliorem, allatam *n.* 265. *Qu. I.*) tenetur pœnitens confessario non habenti facultatem in reservata, confiteri alia mortalia non reservata, ut directe ab his absolvatur, et indirecte a reservatis, ac deinde tenetur, cessante impedimento, reservata confiteri confessario habenti potestatem, juxta dicenda in *dub. seq. et de Censur. l.* 7. *num.* 91. Et sic pariter, si non habeat aliud mortale non reservatum, et dubitet de contritione, urgente præcepto confessionis, tenetur confiteri saltem aliquod veniale, vel mortale alias confessum. Vide dicta *d. n.* 265.

Dubitatur 1. An si impedimentum adeundi superiorem sit perpetuum, possit tunc inferior directe absolvere peccatum reservatum sine censura, ita ut pœnitens deobligetur in posterum ab adeundo superiore, si postea cessabit impedimentum? Affirmant *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 13. *n.* 24. *et Salm. de Censur. c.* 2. *n.* 46. quia (ut dicunt) nullo jure cavetur adesse onus se

præsentandi ad superiorem pro peccatis sine censura reservatis, quæ supponuntur eo casu directe absoluta. Sed verius docent *Suar. d.* 30. *sect.* 3. *n.* 8. *Laym. c.* 12. *n.* 10. *et Ciera n.* 164. *cum communi*, quod extra articulum mortis nullus inferior Sacerdos potest directe absolvere a reservatis: *Extra quem articulum* (dicit Trid. *sess.* 14. *c.* 7.) *Sacerdotes nihil posse in casibus reservatis.* Hoc vero procedit in casibus Episcopalibus; nam in Pontificiis regula juris est (ut bene ait *Suar. l. c.*), quod quoties non patet aditus ad Pontificem, potest pœnitens directe absolvi ab Episcopo, vel cum etiam adsit impedimentum adeundi Episcopum, a quolibet confessario, cum onere in posterum se præsentandi ad Pontificem, quando poterit, si impedimentum non est perpetuum; nam si est perpetuum, omnino, liberatur, juxta dicenda *l.* 7. *n.* 88. De absolutione autem horum casuum Papalium pro eis qui sunt impediti Pontificem adire, vide alia dicenda *de Cens. l.* 7. *ex n.* 84.

Dubitatur 2. Utrum habens peccatum reservatum, si desit confessarius qui habeat facultatem, teneatur confiteri apud inferiorem, urgente necessitate communicandi? Quamvis negativa sententia non sit improbabilis, communior tamen et probabilior est affirmativa, quia ante Communionem fieri debet confessio, saltem formaliter integra, quando materialiter fieri nequit. Vide dicta *n.* 265. *Qu. I.*

Dubitatur 3. Utrum hujusmodi pœnitens volens confiteri apud inferiorem, teneatur tunc manifestare tam mortalia reservata, quam non reservata? Vide *ibid. Quæst. II.* ubi diximus probabilem esse sententiam negativam, nisi manifestatio reservatorum sit necessaria, ut confessarius possit recte judicare de dispositione pœni-

tentis ; et opportuna remedia præscribere. Unde si confessarius interroget, tenetur omnino Pœnitens etiam reservata manifestare ; nam (ut bene ait *Lugo d.* 16. *n.* 123.) esto pœnitens per se aliquando non teneatur aliqua manifestare, debet tamen ea patefacere, si interroget confessarius, qui jus habet agnoscendi statum ejus conscientiæ, tam uti Judex ut recte possit judicare de dispositione, quam uti Medicus ut remedia salutaria queat applicare. Et huic videtur collimare id, quod docet *D. Thomas Suppl.* 3. *p. q.* 9. *art.* 2. *ad* 4. ubi ait: *Etiamsi Sacerdos non de omnibus possit absolvere, tamen tenetur pœnitens ei omnia confiteri, ut* (nota) *quantitatem totius culpæ agnoscat.*

586. » 3. Si superior injuste neget facultatem » absolvendi a reservato, posse ab alio confes» sario etiam directe absolvi, affirmat *Henriq.* » et *Dian. p.* 2. *tom.* 4. *Resol.* 29. esse pro» babile. Sed rectius negat *Laym. lib.* 3. *tract.* » 6. *cap.* 13. *Card. de Lugo d.* 29. *n.* 188. » * (*Et hanc tenendam puto cum communi*, » *quam tuentur Lugo d.* 20. *num.* 148. *Laym.* » *cap.* 13. *n.* 3. *Salm. cap.* 13. *num.* 62. *et* » *Ciera d.* 1. *n.* 126. *cum Suar. Soto, Alensi,* » *Med. etc. Ratio, tum quia, ex Trid. ut su-* » *pra, Sacerdotes inferiores nihil possunt in* » *reservatis ; tum quia, sicut valida est injusta* » *reservatio, ita etiam injusta denegatio facul-* » *tatis*) *.

» 4. Peccant Superiores, si sine justa causa » difficiles se præbeant in concedendis licentiis » pro absolutione reservatorum. *Quintan. t.* 3. » *n.* 13. *ex Fag. Conc.* et aliis 10. Et si ex » negatione timeatur grave subditi detrimentum, » peccant contra charitatem, et justitiam. *Lugo,* » *Diana p.* 6. *t.* 6. *R.* 66. * (*Unde ait Cie-*

» *ra D.* 1. *n.* 109. *cum Suar. ex D. Thoma,*
» *Superiorem regulariter non debere esse diffici-*
» *lem in concedenda facultate; ac proinde pec-*
» *care, si eam neget, casu quo sciat pœniten-*
» *tem nullo modo posse induci ad ipsum adeun-*
» *dum*) *.

» 5. Si Superior confessario Regularium ad
» hoc deputato neget facultatem absolvendi,
» confessarius autem judicet debere concedi, pot-
» est is pro ista vice absolvere. *Avers. q.* 17.
» *sect.* 5. *Lugo d.* 20. *sect.* 4. referens sic de-
» clarasse Clementem VIII. haberique in quarto
» tomo Bullarii, Bulla 16. Urbani VIII. * (*Ita*
» *etiam communiter Salm. de Pœnit. cap.* 13.
» *n.* 63. *cum Gabr.* et *Viva q.* 9. *art.* 4. *n.*
» 7. *qui notat quod to*, pro ista vice, *intelli-*
» *gitur toties quoties interciderit. Et de hoc*
» *Cont. Tournely to.* 6. *p.* 2. *pag.* 125. *profert*
» *Decretum S. C. de consensu Urbani VII.*) *
» et *Quintan. t.* 3. *sect.* 11. dicens non esse
» dubium ea de re: additque ex aliis septem
» probabile esse, idem posse, si viro religioso,
» pio, docto, et prudenti, licet non ex desi-
» gnatis de facto, neget. *Dian. par.* 3. *t.* 3.
» *res.* 126. *par.* 6. *tom.* 6. *res.* 56. *et par.* 9.
» *tom.* 3. *R.* 15. *ex Pellizzario* (qui vult idem
» esse, si pœnitens ipse petat) et aliis. Immo
» *Quintan. loc. cit.* censet probabile, quod idem
» fieri possit, si superior adiri nequeat, et ur-
» geat tempus celebrationis, vel communionis,
» v. gr. quia sine nota non potest abstinere,
» cum alii omnes communicent. *ibid. ex Trull.*
» et aliis sex. Denique *Dian. p.* 2. *tr.* 2. *res.*
» 126. notat ex *Suar. de Relig. tom.* 4. *lib.* 2.
» *c.* 15. Regulares semel sine licentia suorum
» superiorum posse absolvi a reservatis, puta
» eos, qui adhuc, et quatenus hoc privilegium

» commune habent cum FF. Minoribus, quorum id esse testatur *Emmanuel Rodr. tom.* 1. » *qq. Reg. q.* 62. *art.* 6.

» 6. Nihilominus certum est posse aliquando » superiorem justis de causis negare facultatem, » et cogere subditum, ut ad se veniat. *Card.* » *de Lugo loc. cit.* Nam si ex casu reservato » grave scandalum, vel damnum communitatis » timeatur, potest superior negare absolutionem, » donec pœnitens per se, vel confessarium su» periori det sufficienter notitiam ad illud evi» tandum: alias non est satis tutus, nec dispo» situs ad absolutionem. Quare si confessarius » eo casu urgeat absolutionem, debet is atten» dere, ut pœnitens obligationi suæ satisfaciat » in adhibendo remedio communi malo, vel » damno, si sit ejus periculum, quia, nisi hoc » faciat, non potest absolvi, non ex defectu » jurisdictionis, sed quia non est dispositus. Ad » hoc tamen requiritur, ut et obligatio pœni» tentis certa sit, et alia remedia adhiberi non » possint. *Suar. tom.* 4. *de Relig. l.* 8. *c.* 5. » *n.* 10.

587. » 7. Peregrinus, quoad reservationem » judicandus est juxta diœcesim, in qua ver» satur: in qua quæ reservata sint, discant Pa» stores ex Agendis, aut consuetudine.

Quæritur igitur, an peregrinus discedens in aliam Diœcesim possit ibi absolvi a casibus reservatis? Si peccatum in utraque Diœcesi est reservatum, commune est apud omnes non posse absolvi a quolibet confessario; ita communiter *Suar. D.* 30. *sect.* 1. *n.* 6. *Nav. Man. c.* 17. *n.* 261. *Lugo D.* 20. *n.* 69. *Bon. d.* 5. *q.* 7. *par.* 5. §. 2. *n.* 9. et alii passim. Posse vero absolvi a confessario habente facultatem in reservata, dicunt *Suar. Bon. et Lugo l. cit. et*

P. Milante in prop. 12. *damn. ab Alexand. VII. pag.* 102. *ac Viva quæst.* 9. *art.* 3. *n.* 5. *in fine*, cum communiori, quia (ut ait *Suar.*) talis pœnitens judicandus est quoad confessionem tamquam incola illius Diœcesis.

588. Sed dubitatur 1. An possit absolvi a simplici confessario peregrinus habens peccatum quod est reservatum in illa Diœcesi, sed non in patria? *Prima* sententia affirmat, quam tenent *Fagund. et Stoz apud Croix n.* 1631 *ac Sotus apud Viva quæst.* 9. *art.* 4. *n.* 4. *v. Equidem*, (qui probabilem putat et alii *apud Suar. D.* 30. *sect.* 1. *n.* 6. Ratio, quia peregrinus debet judicari juxta leges superioris sui, cujus tacito consensu confessarius loci eum absolvit. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Suar. loc. cit. Lugo D.* 20. *n.* 72. *Bon. part.* 5. §. 2. *num.* 11. *Concina pag.* 570. *n.* 4. *Wigandt tr.* 14. *n.* 58. *Ciera D.* 1 *num.* 61. *et Salm. cap.* 13. *n.* 26. *cum Villal. Dian. Aversa*, *et Dicast.* ac probabilem etiam putat *Viva loc. cit.* Ratio, tum quia peregrinus debet sese conformare legibus loci, in quo se subjicit judicio sacramentali; tum quia, sicut talis pœnitens sentit commodum; ut possit a quolibet confessario absolvi de peccatis reservatis tantum in sua patria, prout dicemus in dubio sequenti; ita debet sentire incommodum, ut non possit absolvi a peccatis reservatis in loco confessionis. Et sic resolvit S. C. Episc. 17. Novemb. 1616. apud *Pitton. de confess. n.* 620. Hæc sententia est quidem communior, et longe probabilior, quia peregrini, stante hodierna consuetudine (ut mox infra dicetur), nempe quod absolvuntur ubique a quocumque confessario approbato, hodie non amplius absolvuntur ex voluntate suorum Episcoporum, sed ex voluntate Ecclesiæ,

quæ talem consuetudinem approbando tribuit facultatem, ut habeantur ipsi tamquam incolæ loci ubi confitentur, cum autem reservatio (ut probavimus *n.* 581.) respiciat confessarios, non pœnitentes, confessarius loci nequit absolvere eos a peccato, in quo sibi limitata est jurisdictio a suo Ordinario.

589. Dubitatur 2. An possit absolvi peregrinus irretitus peccato, quod est tantum in sua patria reservatum? *Prima* sententia negat, et hanc tenent auctor *de offic. confess. apud Croix lib.* 1. *cap.* 1. *art.* 2. *quæst.* 18. item *Vega, Comitol. Nunnus, et Megala apud Dian. part.* 1. *tract.* 3. *R.* 16. *et Soto, Fag. Graff. etc. apud Salm. cap.* 13. *n.* 22. Ratio, quia cum peregrinus absolvatur ex licentia sui Episcopi, non videtur credibile quod Episcopus, qui in sua Diœcesi casum reservat, non reservet etiam extra. *Secunda* vero sententia communissima et verior affirmat, eamque tenent *Lugo D.* 20. *n.* 71. *Suar. D.* 30. *sect.* 1. *n.* 4. *cum Cajet. S. Antonin. et Palud. Concina pag.* 570. *n.* 4. *Ronc. pag.* 106. *quæst.* 1. *R.* 2. *Mazzotta tom.* 3. *pag.* 479. *Croix n.* 1631. *Cabassut. lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 1. *cum Vasq. Bon. ac Salm. c.* 13. *num.* 24. *cum Præpos. Gabr. Henr. etc.* Ratio, quia sic habet universalis consuetudo, ut peregrini quoad confessionem reputentur uti incolæ loci ubi versantur. Hæcque consuetudo approbata est consensu Prælatorum, et maxime Eugenii IV. qui (uti ferunt *Lugo*, *et Salm. ll. cc.*) approbavit, quod ii, qui in alieno Episcopatu bona fide versantur, se gerant in ordine ad confessionem sicut incolæ illius loci. Valde autem rationabilis est talis consuetudo, alias confessarii vix possent ullum peregrinum absolvere, cum sæpissime accidat, quod neque

pœnitentes, neque confessarii sciant casus in aliena Diœcesi reservatos.

Idque confirmatur ex Bulla, *Superna*, Clementis X. edita 21. Junii 1670. (relata in extensum apud *Croix lib. 7. p. 2. n.* 1502.) in qua sic dicitur: *Posse autem regularem confessarium in Diœcesi, in qua est approbatus, confluentes ex alia Diœcesi a peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa, ubi idem confessarius est approbatus, absolvere; nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam Diœcesim pro absolutione obtinenda migrasse.* Quæ limitatio valet non solum pro confessariis regularibus: sed etiam (immo tanto magis) pro sæcularibus, ut recte dicunt *Croix n.* 1631. *Viva quæst.* 9. *n.* 3. *art.* 4. *et Roncag. pag.* 106. *quæst.* 1. *R.* 2. ex Declaratione S. C. *apud Dianam.*

Quomodo autem intelligendum illud *in fraudem reservationis*, multum DD. discrepant. *P. Concina pag.* 570. *n.* 4. dicit intelligi, si non fiat bona fide; et in hoc revera conveniunt omnes, sed sic non explicatur ubi consistat fraus, quod est punctum difficultatis. Alii vero, ut *P. Mazzotta to.* 3. *pag.* 470. *in fine*, *cum Tamb. et aliis*, explicant *to in fraudem*, si casus deductus sit ad forum contentiosum, secus si occultus; sed hæc explicatio non videtur congrua, cum Pontifex non loquatur de foro externo, sed tantum de sacramentali. Alii, ut *P. Milante in prop.* 12. *damn. ab Alexand. VII. pag.* 102. (qui consentit *Wigandt tract.* 14. *n.* 60.) sic explicat »: (Tunc enim dicitur pœnitens in fraudem reservationis alio migrare, quando peccavit in confidentiam absolutionis obtinendæ, ubi peccatum reservatum non erat. Si vero postquam crimen commisit, ut facilius ab-

solvatur, alio divertit, non censetur per fraudem operari, quia nullo intercedente dolo, sed causa majoris facilitatis a sua Diœcesi abscedit: non secus ac si accederet ad aliam Diœcesim, in qua idem crimen foret reservatum, sed plures adessent pœnitentiarii a quibus possit absolvi.) ». Et ita sentit etiam *Palaus tr.* 3. *d.* 1. *p.* 24. §. 5. *n.* 4. *cum Basil. de Leone* (quibus adhærent *Salm. de Leg. c.* 3. *n.* 63. *in fine*), dum dicit habentem casus reservatos posse peregrinari ea intentione, ut cum alio confiteatur. Sed huic explicationi, nempe quod illud *in fraudem* intelligatur de peccato in confidentiam, neque acquiescere valeo, cum Pontifex prohibeat absolvi, non qui peccant in fraudem, sed qui in fraudem migrant ad alienam Diœcesim. Alii, ut *Passerin. to.* 1. *q.* 187. *art.* 1. *n.* 562. *et Auctor libri* (*Istruz. per li Novel. Confess. part.* 2. *cap.* 22. *n.* 503.) *et Campione pag.* 63. *n.* 18. dicunt pœnitentem tunc migrare in fraudem, si ad solum finem obtinendi absolutionem alio discedat, sine alio rationabili motivo. Alii tandem probabilius, ut *Lugo d.* 20. *n.* 70. *cum Fagundez*, *Roncaglia pag.* 106. *quæst.* 1. *R.* 2. *et Viva quæst.* 9. *art.* 3. *n.* 4. *cum Portel.* explicant to *in fraudem*, quando quis alienam petit Diœcesim ob principalem finem obtinendi absolutionem, vitandique judicium proprii Pastoris. Ratio, quia fraus dicitur intervenire, ubi lex redditur elusoria, ut ait *Barbosa*, *Aziomate* 102. *n.* 4. Eluderetur autem hic reservationis lex, si pœnitens alio migraret ex principali motivo petendi absolutionem. Unde bene ipse absolvi poterit, si abscesserit ad aliquam Diœcesim ob aliquem honestum finem, puta negotii agendi, vel Indulgentiæ lucrandæ; vel ut confiteatur cum mi-

nori incommodo, aut citius confessionem expediat; vel ut confessarium incognitum, aut prudentiorem inveniat, qui melius eum dirigat, et tranquillitati suæ conscientiæ consulat, et similia. Secus (ut diximus) si ibi accederet ex principali fine, ut effugiat judicium sui superioris, vel ut facilius absolvatur. Neque tunc proderit huic pœnitenti, quod bona fide credat hoc ei non esse vetitum; nam licet tunc ipse non migraret cum fraude, revera tamen migraret in fraudem reservationis. Et hoc dicit *Ronc. p.* 106. *q.* 2. procedere, etiamsi pœnitens accederet aliquo ad confessarium habentem facultatem absolvendi a reservatis, quia tunc etiam eadem fraus interveniret. Idemque ait *Mansi de casib. res. p.* 1. *q.* 1. *n.* 19. (cui adhæret *Ronc. ibid.*) de eo qui in fraudem reservationis peccatum reservatum in patria extra committeret, ad hunc finem obtinendi ibi postea absolutionem. Sed huic ego non adhæreo, quia hic non jam migraret *in fraudem reservationis pro absolutione obtinenda*, ut habetur in Bulla Clementis (ut supra *n.* 389.), sed migraret alio, ne incurreret reservationem.

590. Dubitatur 3. An pœnitens extra Diœcesim possit absolvi a censura, quæ tantum in patria est reservata? Affirmant *Passer. t.* 2. *q.* 187. *n.* 470. *et alii.* Sed melius negant *Wigandt tr.* 14. *n.* 59. *et Ronc. p.* 106. *q.* 1. *R,* 2. Ratio, quia tota facultas simplicis confessarii absolvendi a censuris habetur *ex c. Nuper de sent. excom. in* 6. ibi autem dicitur simplex confessarius non posse absolvere a censuris, quando sunt reservatæ, quapropter in censuris reservatis confessarius simplex nihil potest.

591. Dubitatur 4. An peregrinus peccando in alia Diœcesi, ubi casus ille est reservatus, in-

currat reservationem, et nequeat ibi absolvi nisi a facultatem habente? *Prima* sententia negat; et hanc tenent *Pelliz. Diana*, *et alii apud Mazzotta p.* 457. qui probabilem putat; quia peregrini (ut asserit ex *Sanch. Azor. Con. etc.*) non tenentur legibus loci; in quo versantur, nisi ibi saltem quasi domicilium habeant. *Secunda* tamen sententia probabilior affirmat, quam tenet idem *Mazz. l. c. et Aversa q.* 17. *sect.* 3. Ratio, tum quia, licet peregrinus probabilius (ut diximus *de Legib. lib.* 1. *n.* 156.) non subjaceat legibus loci per quem transit, tamen ratione delicti illo tunc, quo peccat, sit subditus; tum quia, et fortius (ut diximus *n.* 588.) confessarius, quem respicit reservatio, non potest absolvere peregrinos, nisi juxta limites jurisdictionis, quam habet a suo Ordinario.

Incurret igitur iste peregrinus casum reservatum, non tamen incurret excommunicationem illi annexam, ut verius dicunt *Coninck. d.* 13. *dub.* 7. *n.* 58. *Suar. de Censur. d.* 5. *sect.* 1. *n.* 8. *Salm. eod. tit. c.* 1. *n.* 1117. *cum Sylvest. Avila, Covar. ac Mazzotta l. cit. et tom.* 4. *p.* 263. *cum Sayr.* (contra *Abbat. Graff. etc.*) idque probant ex *cap. A nobis de sent. excomm. in* 6. ubi sic dicitur: *Solos subditos comprehendi sub excommunicatione lata ab Episcopo pro futuris delictis.* Ratio est, quia excommunicatio non potest ferri nisi in subditos et contumaces; peregrini autem, quamvis constituantur subditi ratione peccati, tamen, cum ante peccatum non fuerint subditi, nequeunt dici contumaces. Et hoc sive excommunicatio sit inflicta per modum sententiæ particularis, sive per modum statuti generalis; quia alienigenæ non subjacent his censuris, nisi contraxerint domicilium, vel quasi, in loco ubi illæ sunt latæ,

ut probabilius dicunt *Salm. de Censur. c. 1. num. 116. et 117. cum Sanch. Less. Sylvest. Bon. Candido, Sayr. Avila, et Covar.* (vide dicta *l. 1. num. 156. v. Pro majori*). Excipit *Mazzotta l. c.* excommunicationes quæ feruntur per statutum respiciens commune bonum territorii etc. Vide *dicta Tom. I. lib. 1. n. 156.*

592. Dubitatur 5. An peccans intra Diœcesim, sed in Monasterio exemto, incurrat casum reservatum? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Baucius, et Henriq. apud Dianam p. 10. tr. 14. R. 7.* qui probabilem censet. Ratio, quia (ut dicunt) non incurritur reservatio, quando committitur peccatum, ubi nulla est reservatio. *Secunda* vero sententia communior, quam amplectimur, affirmat, eamque tenent *Suar. de Censur. d. 5. sect. 4. n. 6. Con. dub. 13. eod. tit. dub. 7. n. 63. Pal. to. 1. tr. 3. d. 1. p. 24. §. 5. n. 80. Fill. tr. 11. num. 149. Concina de Pœnit. p. 570. n. 5.* et probabilem putant *Bon. de Cens. q. 1. p. 11. n. 8.* et idem *Diana l. c. cum Bord. Salas, Pasq. Vidal, etc.* Ratio (ut dicunt) quia Monasteria Regularium, esto sint exempta quoad personas, non tamen sunt exemta quoad locum. Sed hæc ratio non omnino suadet, quia (ut diximus *l. 1. n. 156. v. Notandum II.*) probabiliter hujusmodi Monasteria etiam quoad locum sunt exemta, dum Tridentinum *sess. 14. c. 5. de Reform. in fine* appellat tam personas, quam loca exempta. Ratio mihi potior est, quia casuum reservatio (ut diximus *n. 581.*) non jam respicit pœnitentem, sed confessarium cui limitatur jurisdictio: unde confessarius, qui absolutionem non ex alia impertire potest huic pœnitenti, quam ex facultate sui Episcopi, nequit illum absolvere, cum ab eodem Episcopo

facultas sit ei limitata. Et ob eamdem rationem idem dicendum cum *Ronc. p.* 106. *q.* 1. *R.* 1. *Conc. l. c. Salm. c.* 13. *num.* 26. *Lugo d.* 20. *n.* 72. *et aliis*, si talis pœnitens peccatum, quod est reservatum in sua patria, commiserit in Diœcesi, ubi reservatum non est: is quidem non poterit in propria Diœcesi absolvi a simplici confessario.

593. Dubitatur 6. An Episcopi possint absolvere peregrinos in sua Diœcesi versantes a casibus papalibus, et eos dispensare in irregularitatibus et suspensionibus Papæ reservatis? Quoad hanc dispensationem pertinet, decisum est a Gregorio XIII. (ut refert *Fagn. in c. Dilectus, de tempore Ord. n.* 36. *p.* 375.) nihil posse Episcopum cum alienigenis, etiamsi hi fungentes officio Prætoris, aut Medici in ejus Diœcesi commorentur. Quoad absolutionem vero casuum, commune est apud DD. quod Episcopus bene potest absolvere peregrinos a casibus papalibus, modo sint occulti, ex facultate Tridentini *c. Liceat* 6. *sess.* 24. Ita *Suar. de Pœnit. d.* 30. *sect.* 2. *n.* 3. *et. de Censur. d.* 41. *sect.* 2. *n.* 12. *Sanch. Dec. l.* 2. *c.* 11. *n.* 8. *ad* 17. *et de Matr. l.* 3. *d.* 23. *n.* 12. *Bon. de Cens. d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *n.* 5. *et Barbosa in Trid. l. c. n.* 43. *cum Henr. Zer. Garcia, Naldo, Duardo, Navar. Boss. Marchino, Trull. Homob. etc.* Nec obstat quod Concilium hanc facultatem Episcopis concesserit tantum erga *delinquentes sibi subditos*; nam uti recte dicunt AA. præfati, subditi etiam dicuntur tales peregrini, qui in foro sacramentali subjiciuntur Episcopo Diœcesano. Idque refert *Suar. l. c. de Censuris num.* 10. declaratum fuisse a S. C. quæ respondit, posse absentem a sua Diœcesi absolvi ab Episcopo illius Diœcesis in qua moratur, non autem

a suo; rationem reddens, quia Concilium in *d. cap. Liceat* loquitur de absolutione sacramentali, in foro conscientiæ, quæ requirit præsentiam.

Eamdem autem facultatem habent Vicarii Capitulares Sede vacante, ut dicunt, communiter *Sanch. Dec. l. 2. c. 11. n. 23. Croix lib. 7. n. 135. et Salm. de Cens. c. 2. n. 54, cum Bon. Henr. et Avila.* An autem eamdem facultatem habeant Abbates et alii Prælati habentes jurisdictionem quasi Episcopalem? Negant *Concina p. 571. n. 8. Barbosa in Trid. sect. 24. cap. 6. n. 7. cum Garc. Gav. Led.* item *Suar. in 3. p. t. 4. d. 30. sect. 2. n. 6.* ex quadam Declar. S. C. ubi dictum fuit: *In hoc Decreto Trid. non comprehenduntur habentes jurisdictionem ordinariam et quasi Episcopalem, sed tantum Episcopi privative quoad omnes alios.* Ratio, quia talis facultas specialiter Episcopis est concessa, et in concessionibus stricte interpretatio facienda est. Affirmant vero *Sanch. l. cit. n. 5. et de Matr. lib. 8. d. 2. n. 12. Croix lib. 7. n. 141. Salm. l. c. cum Henr. et Avila, Fagnan. in cap. accedentibus de Exces. Præl. n. 29.* item *Sayr. Duard. Pal. Portel. Trull. Boss. etc. apud Barb. l. cit.* Ratio, tum quia, (ut probat *Fagnanus*) nomine *Episcoporum* veniunt etiam Prælati qui habent jurisdictionem quasi Episcopalem privative ad Episcopos; tum quia, quando concessio facta est in jure, habet rationem legis, quæ extendi debet ad omnes casus ubi eadem ratio currit: eadem autem ratio procul dubio currit pro Episcopis quem pro hujusmodi Prælatis, quia alias eorum subditi non haberent ad quem recurrerent pro absolutione prædictorum casuum. Neque obstat, ait *Sanchez*, Declaratio S. C. quia de ea non constat authenti-

ce, neque illi (ut ait) necessario standum est. An Prælati regulares hanc habeant facultatem in subditos? Affirmat *Sanch. n.* 13. *etc. apud Barb. alleg.* 39. *n.* 18. ob Bullam S. Pii V. Sed negat *Croix l. c. cum Dicast.* ex Decr. S. C. et *Mendo ibid.* confutat dictam Bullam.

Hic autem notandum 1. ex præfata Declaratione S. C. (contra id quod dicunt *Salm. l. c. cum Suar. Sanch. Bon. etc.*) decisum esse, quod Episcopi extra Sacramentum Pœnitentiæ non possunt absolvere a prædictis casibus Papalibus. Idque fert *Fagnan. in cap. Dilectus, de temp. Ord. n.* 36. *pag.* 375. declaratum fuisse etiam a Gregor. XIII. Notandum 2. declaratum quoque esse a S. C. (*apud Fagn. ibid. n.* 34.) quod si Episcopus inciderit in aliquod crimen, de quo fit mentio in dicto *c. Liceat*, poterit deputare proprium ipsius confessarium, esto sit extra suam Diœcesim, ad se absolvendum cum eadem facultate qua ipse posset alios sibi subditos absolvere. Notandum 3. ab eadem S. C. Concilii declaratum fuisse (*apud Fagn. num.* 37. *et* 38.) non esse tutum in conscientia qui absolveretur aut dispensaretur a proprio Episcopo in casibus, sive irregularitatibus, aut suspensionibus contractis ob crimen patratum coram duobus, vel tribus testibus, quia Tridentinum utitur termino *occultis*, quod proprie loquendo est illius quod probari non potest. Et ita etiam sentiunt *Graff. Garc. et Armentar. apud. Barbos. in Trid. sess.* 24. *cap.* 6. *n.* 25. asserentes dici occultum, quod non potest probari. Sed alii communiter dicunt illud esse occultum, quod non est notorium, et quod potest aliqua tergiversatione celari, etiamsi per aliquos testes probari possit; ita *Suarez t.* 4. *d.* 13. *sect.* 2. *n.* 2. *Sanch. de Matr. lib.* 8. *d.* 34. *n.* 55. *Bonac.*

de Cens. d. 1. *q.* 3. *p.* 2. *n.* 1. *cum Avila, Reg. Azor. Contin. Tourn. to.* 2. *p.* 448. *R.* 3. *cum Sayr. et tom.* 3. *p.* 322. *in fin. Salm. de Cens. c.* 2. *n.* 59. *cum Pal. Henr. Pell. etc.* item *Barbos. l. cit. n.* 26. *cum Mol. Comit. Fagn. Gav. Vival. Vega, Sa, Gutt. Piasec. Ugolin. Durad. Marchin. Boss.* et aliis innumeris ex *Glossa apud Tournely*, quæ ait: *quandoque dicitur occultum, quod probari potest.* Hic docent *Sanch. Tournely, Bonac. cum Avila, Azor, et Reg. ac Salm. l. c. cum Pelliz. Henr. Pal. etc.* tunc crimen dici publicum, quando scitur a majori parte Oppidi, viciniæ, vel Collegii, modo (ut ajunt *Sanch. Salm. et Tourn.*) saltem ibi sint decem personæ.

Utrum autem Episcopus possit cum peregrinis dispensare in votis? et an cum impeditis adire Pontificem, urgente necessitate, possit etiam dispensare in irregularitatibus, et impedimentis Matrimonii? Vide dicta *Tom. I. lib.* 1. *de Leg. et lib.* 3. *de Voto n.* 262. *et n.* 332. *v. An autem.*

594. Dubitatur 7. An facultas a Tridentino intelligatur Episcopis concessa pro solis casibus et irregularitatibus Papæ reservatis ante Concilium? Affirmant *Floronus, et Garcias apud Dian. p.* 7. *tract.* 2. *R.* 20. ex quadam Declaratione Gregorii XIII. ubi dictum fuit, Episcopum non posse absolvere Monialem frangentem clausuram ab excommunicatione occulta reservata Pontifici ob Bullam S. Pii V. Unde idem dicendum inferunt de aliis excommunicationibus post Tridentinum impositis. Sed valde probabiliter negant *Sanch. Dec. lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 76. *cum Sorbo, Bon. de Claus. Monial. tom.* 1. *q.* 1. *p.* 5. *n.* 1. *p.* 692. *et de Censur. d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *n.* 1. *Delbene de Imm. Eccl. d.* 8. *dub.* 16.

Renzi tom. 3. *pag.* 285. *cum Suar. et. Mazz. pag.* 460. *ac Dian. R.* 20. *et R.* 22. *cum Boss. ac Beja* Ratio, quia Concilium indefinite concedit Episcopis facultatem absolvendi *in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis;* ubi autem lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Ad dictam autem declarationem Gregorii XIII. respondent præfati AA. de ea non constare authentice. Sed hæc responsio mihi non satisfacit; nam præter *Floronum*, et *Garciam*, ut supra, ac *Sanctarell. de Hæret. cap.* 5. *dub.* 1. *n.* 1. atque *Zecchium*, *et alium auctorem apud Sanch. l. c.* qui testantur de veritate hujus declarationis; magnam probationem mihi facit *Fagnan. in c. Dilectus, de Temp. Ordin. n.* 32. *tom.* 1. *pag.* 375. qui eamdem Declar. ut firmam adducit; at huic auctori minime videtur in hoc fides neganda, cum ipse 15. annos functus fit munere Secretarii S. C. Concilii, unde melius aliis poterat callere de rebus gestis in eadem Congregatione: tanto magis quod exponit factum cum suis peculiaribus circumstantiis: refert enim quod Episcopus Florentinus petiit, an vigore Tridentini in *cap. liceat*, potuisset absolvere quamdam Monialem, quæ occulte, et ad malum finem Clausuram fregerat, non obstante Bulla S. Pii V. quæ subjecit Moniales frangentes, necnon licentiam concedentes, comitantes, etc. excommunicationi, *a qua præterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi nequeant?* Plures Cardinales sentiebant non posse absolvere, quia in Bulla aderat Clausula, *nisi in articulo mortis*, et quia Bulla confecta fuerat post Concilium; sed cum alii huic sententiæ non adhæsissent, res delata est ad Summum Pontificem, qui declaravit Episcopum non posse absolvere, unde animadver-

tendum cum *eod. Fagn. in c. Quoniam*, *de Constit. n.* 29. *et* 30. facultati a Tridentino Episcopis concessæ in dicto *c. Liceat*, derogatum fuisse pro casibus contentis in duabus Bullis, nempe in Bulla Cœnæ, et in hac præfata S. Pii V. propter clausulas derogatorias, nempe in prima, *non obstantibus decretis cujusvis Concilii*, et in hac secunda, *nisi in mortis articulo*. Hinc dicimus quod quælibet Bulla, ubi adsunt prædictæ clausulæ, aufert facultatem Episcopis absolvendi casus occultos Papæ reservatos. Non vero aliæ Bullæ in quibus nulla adest derogatoria clausula, ut *Dian. p.* 7. *tr.* 2. *R.* 21.

Dubitatur 8. An Episcopi possint absolvere a casibus occultis, reservatis ab aliis Episcopis etiam cum censura? Respondent affirmative *Bon. de Censur. d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *n.* 6. *et P. Cutillus in Addit. ad Mancin. Pract. Visit. Infirmi. Pract.* 3. *de Cas. reserv. dub.* 38. Ex eo, quod in dicto *c. Liceat* Tridentini dicitur concedi omnibus Episcopis facultas absolvendi *delinquentes in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis*. Ex qua particula *etiam* satis ostenditur comprehendi facultas absolvendi a casibus, et excommunicationibus ab aliis Episcopis reservatis. Hanc opinionem olim probabilem censuimus; sed postmodum negativam coacti fuimus tenere ex duplici declaratione S. C. Conc. sub die 24. Jan. 1711. et die 29. Novembr. 1712. apud *Thesaur. Resolutionum S. C. tom.* 1. *p.* 392. Sed maxime ex Declaratione emanata a Bened. XIV. die 20. Augusti 1752. quæ incipit, *Pias Christi fidelium etc.* Cum enim in Civitate Januensi concessum fuisset privilegium cuidam Confraternitati sub invocatione *S. Mariæ de Succursu*, ut Confratres eligere possent quemlibet Confessarium ab Ordina-

rio loci approbatum, cum facultate absolvendi eos in articulo mortis, et bis in vita a casibus *etiam Sedi Apostalicæ* reservatis; Pontifex declaravit per enunciatum privilegium, *facultatem absolvendi ab Ordinariis locorum reservatis per Nos infra citatis nostris Litteris numquam concessam fuisse, et consequenter absolutiones contra præsentis Declarationis nostræ tenorem forsan de præterito impertitas, aut in posterum impertiendas, nemini suffragari potuisse, sive posse, decernimus, et declaramus*. Vide *Bullar. tom. 4. Bened. XIV.* et eumdem *de Synodo lib. 5. cap. 5. n. 9.*

Dubitatur 9. An Episcopus hanc facultatem Tridentini possit generaliter aliis Sacerdotibus committere? Negant *Henriq. Menoch. et Corduba apud Sanch. de Matr. lib. 2. d. 40. n. 16.* qui dicunt posse tantum delegare in casibus particularibus, non vero generaliter. Idque inferunt ex verbis Concilii in dicto *cap. Liceat*, ubi conceditur Episcopis facultas absolvendi *per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum*. Sed probabilius, et communissime affirmant posse Episcopum generaliter committere vices suas quoad absolvendos casus papales occultos, quia hoc modo jam alii Sacerdotes reputantur specialiter deputati. Ita *Sanchez l. c. num. 17. et Dec. lib. 2. cap. 11. n. 23. Suar. de Pœnit. d. 30. sect. 2. n. 9. Barbosa in Trid. sess. 24. c. 6. n. 45. in fine, Salm. lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 3. n. 2. Croix lib. 7. n. 135. et Salm. de Censur. lib. 2. n. 54. cum Navar. Gran. Vega etc.* Ratio, quia facultas hæc competit Episcopis jure ordinario, cum ipsa sit annexa dignitati Episcopali, et ideo bene potest alteri generaliter delegari. Hinc recte ait *Sanch. l. cit. de Matr. n. 16. cum Nav.* Vicarium Episcopi non habere

potestatem absolvendi ab his casibus ex generali commissione Vicariatus, nisi specialiter ab Episcopo committatur. Hoc quoad absolutionem casuum: quoad facultatem autem dispensandi in irregularitatibus et suspensionibus in eorum cap. Episcopis impertitam dicunt *Sanch. l. cit. Dec. n.* 25. *ex Suar. et Barb. l. c. n.* 46. *in fine*, cum aliis (*contra Mar. Alter.*) etiam posse ab Episcopo illam delegari generaliter cuicumque Sacerdoti, cui Episcopus suam facultatem committat: hocque ex potestate ordinaria, quam Episcopi habent.

Utrum autem Episcopi possint absolvere ab hæresi, et ab aliis casibus Bullæ Cœnæ? Vide dicenda *de Cens. lib.* 7. *ex n.* 82. ubi negativam sententiam tuebimur.

595. » 8. Superior, auditis solis reservatis, » potest ab iis absolvere, et reliqua inferiori » committere, ex causa urgente: qualis tamen » non est multitudo negotiorum, ut docent » *Suar. Fernand.* et *Fill:* sed alia gravior; tum » quia etiam occupatissimus potest dare facultatem adeundi alterum, cum onere postea comparendi; tum quia integritas confessionis est » de jure divino.

Certum est, quod nulla multitudo negotiorum potest esse sufficiens causa ad dimidiandam Confessionem, ut recte ait *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1254. *cum Suar. Laym. Vasq.* et aliis passim; maxime hodie post prop. 59. damn. ab Innoc. XI. quæ dicebat: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. gr. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis, aut Indulgentiæ.* An autem possit superior absolvere pœnitentem a reservatis, et pro aliis eum remittere ad inferiorem? Alii universe affirmant, ut

S. Anton. 3. *p. tit.* 14. *c.* 19. §. 6. *et Palud. Cajet. Sa*, *et Henr. apud Laur. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 12. *n.* 8. quia dicunt hanc esse Ecclesiæ consuetudinem. Alii vero, ut *Suar. d.* 31. *s.* 1. *n.* 10. *Nav. c.* 26 *n.* 6. *et Laym. l. cit. cum Adriano*, *Sylvest. et Cano* negant hanc consuetudinem, et dicunt id tantum licere in casu gravis necessitatis, puta si superior non posset se expedire ab aliquo gravissimo negotio, et contra, necessarium judicaret personaliter audire peccatum reservatum. Idque admittunt *Lugo d.* 20. *n.* 78. *Salm. c.* 8. *n.* 134. *Croix dict. n.* 1254. *et Pal. p.* 15. §. 5. *n.* 3. *cum Vasq. et Con.* Sed in casu rarissimo, addito quod pœnitens esset in necessitate communicandi, et nollet eadem peccata bis confiteri. Hoc ultimum non videtur improbabile, posito cum omnibus his conditionibus: vide dicta *num.* 484. et 487.

596. » 9. Qui a superiore absolutus est a re- » servatis, potest ab iisdem postea absolvi a » quovis: quia non sunt amplius materia neces- » saria Confessionis.

» 10. Qui bona fide confitetur, nesciens » suum casum esse reservatum, vel Sacerdotem » carere potestate circa illum, valide quidem » absolvitur, cum onere tamen comparendi. ». *Præp.* * (*juxta dicenda l.* 7. *n.* 91.) *. » Similiter si Confessarius probabiliter credit non » esse reservatum, esto revera sit, valet abso- » lutio. *Less. Dian. p.* 9. *t.* 9. *res.* 29. * » (*Cum Lug. Dicast. et Salm. c.* 13. *n.* 14. » *et potest absolvere, etiamsi dubium sit nega- » tivum*; *vide dicenda n.* 600.) *.

» 11. Qui confitens habenti potestatem ordi- » nariam, delegatamque in reservata, oblitus » inculpabiliter reservatum, potest illud postea » confiteri etiam inferiori; et absolvi. Quod

» etiam valet, saltem si prior habuerit potesta-
» tem ordinariam, etiamsi prior absolutio ob
» indispositionem, vel alium defectum pœni-
» tentis invalida fuisset. Ratio est, quia is in-
» tendit absolvere, quantum potuit: ergo sal-
» tem sustulit reservationem, quod fieri potuit,
» absque Sacramento. V. *Præp. in* 3. *p. q.* 9.
» *d.* 4. *n.* 24. *Merat. t.* 3. *d.* 30. *sect.* 3.
» *Dian. p.* 4. *tr.* 4. *res.* 124.

Quæritur I. An in casibus allatis a Busemb. nempe si pœnitens bona fide confiteatur peccatum reservatum non habenti potestatem, vel si inculpate peccati illius obliviscitur, aut de eo confiteatur urgente necessitate, Confessarius simplex valide et licite ipsum absolvat? Negat *Antoine p.* 529. *q.* 5. et per se loquendo sua sententia satis est probabilis; ut enim diximus (*num.* 265. *Quæst. I.*), probabile est cum *Vasquez*, *Tourn.*, *Armil. Gerson. Trull. etc.* Confessarium simplicem omni carere jurisdictione in habentem reservata, cum non sit suus competens Judex: ideo neque a non reservatis potest eum absolvere. *Secunda* vero sententia communis, et probabilior affirmat, quam tenent *Suar. Pal. Lugo*, *Concina*, *Salm.* et alii allati dicto *num.* 264. Ratio, quia, licet Confessarius non possit sine rationabili causa absolvere a non reservatis, non absolvendo a reservatis in quæ potestate caret, non per hoc tamen caret potestate in non reservata; unde quando bona fide confitetur pœnitens, vel habet necessitatem confitendi, tunc bene potest directe absolvi a non reservatis, et indirecte a reservatis. Et cum hæc sententia sit communis, ut fatetur ipse *Antoine*, et valde probabilis, immo certe probabilior, ut diximus: bene potest deduci in praxim, nam (ut probavimus *n.* 573.) est moraliter certum; quod

cum opinione probabili Ecclesia supplet jurisdictionem.

597. Quæritur II. An si pœnitens confessus sit superiori, et inculpabiliter sit oblitus peccati reservati, poterit deinde cuilibet illud confiteri, et absolvi? *Prima* sententia communissima affirmat, et hanc tenent *Busemb.* ut supra, *Lugo d.* 2. *n.* 85. *et* 89. (ubi vocat communem) *Sanchez de Matr. l.* 8. *d.* 15. *n.* 21. *Pal. p.* 15. §. 5. *n.* 5. *Holzm. p.* 184. *n.* 697. *Ciera d.* 1. *n.* 90. *Viva q.* 9. *art.* 4. *n.* 2. *Salm. c.* 13. *n.* 43. (qui etiam asserunt communem) *et Escab. l.* 16. *n.* 510. *cum Cano, Fill. et Adriano*, *et Led.* Ratio, quia præsumitur superior pœnitentem recte dispositum velle liberare ab omni vinculo peccatorum a quo potest; idque videtur confirmari verbis illis quæ ad Confessionem præmittuntur: *In quantum possum et tu indiges, etc.* Et hoc admittunt *Pal. l. c. Salm. n.* 45. *cum Con. et Aversa* (contra alios), etiamsi Confessio fiat apud inferiorem delegatum; quia adhuc censetur superior velle per illam reservationem auferre. *Secunda* vero sententia negat, eamque tenent *Suar. d.* 31. *sect.* 4. *n.* 12. *Concina pag.* 573. *n.* 14. *Antoine p.* 530. *qu.* 6. item *Sylvest. Ang. Rosel.* et *Gabr. apud Lugo d.* 20. *num.* 85. et *forte probabiliorem* vocat *Holzm.* Hi dicunt non tolli reservationem sive Confessio fiat superiori, sive delegato. Ratio est valde urgens, quia ad auferendam reservationem requiritur, ut peccatum subjiciatur judicio superioris, eo quod finis reservationis est (ut probavimus *n.* 581.) nedum ut pœnitentes a peccato absterreantur, sed etiam ut convenientem medicinam et pœnitentiam recipiant. Unde non censetur ablata reservatio, nisi ex aliquo positivo indicio habeatur præsumptio, voluisse

superiorem reservationem auferre, ut recte dicit *Concina*; vel nisi pœnitens (ut ait *Suar. n.* 15.) ad hunc finem adiverit superiorem vel habentem facultatem, ut ab omnibus reservatis absolvatur, et hanc suam intentionem illi manifestaverit. Necnon bene excipit *Suarez n.* 20. quando privilegium fuerit concessum in favorem pœnitentis, prout est privilegium Jubilæi, et Bullæ Cruciatæ. Ceterum, præcisis istis tribus exceptionibus, hanc secundam sententiam probabiliorem censeo: et hanc *Sylvius t.* 4. *suppl. q.* 20. *art.* 2. *circa fin.* tenet ut veram cum *Sylvestro*, *Angelo*, *Adriano*, *Nav. Cov. Bon. Sa*, *Coninck.* et aliis pluribus, quibus consentit *Pontas casu* 25. et adhæret *Contin. Tourn. tom.* 6 *p.* 2. *pag.* 131. Licet prima videatur etiam probabilis, tum ob auctoritatem DD. qui (ut fatetur ipse *Concina*) communiter eam docent; tum quia probabiliter potest præsumi Superior consentire, ut auferatur reservatio, semper ac pœnitens confitetur apud habentem potestatem. Omnino tamen dicendum puto, reservationem non auferri, quando adesset positiva præsumptio, quod, si Superior audivisset peccatum reservatum, absolutionem distulisset.

598. Quæritur III. An per confessionem inculpabiliter invalidam tollatur reservatio? Negat *P. Conc. pag.* 674. *num.* 16. sive confessio fiat Ordinario, sive confessario delegato. Ratio, quia superior non tollit reservationem, nisi sacramentaliter absolvendo, unde quando confessio est invalida, non aufertur reservatio; inferior contra, cum nihil possit in reservata extra Sacramentum, quoties Sacramentum est nullum, peccata manent reservata. Sed communis sententia, et probabilior affirmat, et hanc tenent *Suar. d.* 31. *sect.* 4. *n.* 10. *Wigandt tr.* 14.

n. 77. *Lugo dist.* 20. *n.* 106. *Pal. p.* 15. §. 6. *n.* 2. *Holz. p.* 183. *n.* 696. *Ronc. p.* 109. *qu.* 6. *R.* 2. *Viva de Jubil. q.* 11. *art. ult. n.* 2. *Croix n.* 1475. *Bon. dist.* 5. *q.* 7. *p.* 5. §. 5. *num.* 9. *cum Vasq. Fill. Reg. Nunno*, *Rodr. etc. ac Salm. cap.* 13. *n.* 41. *cum Sylvest. Cajet. et Conc.* Ratio, quia reservatio principaliter ordinatur, ut peccata deferantur Superiori, utque ipse super ea ferat judicium præbendo monita salutaria, ac pœnitentiam imponendo; unde semper ac subditus suum peccatum subjicit judicio Superioris, vel alius habentis facultatem, jam obtinetur finis reservationis. Nec valet dicere, quod tam Ordinarius, quam Delegatus, non tollunt reservationem nisi per absolutionem sacramentalem, quæ hic deest, cum confessio sit nulla; nam respondetur, quod Superior bene potest sine absolutione sacramentali, ut fatetur ipse *Concina*, reservationem auferre. Esto autem inferior non possit tollere reservationem nisi per sacramentalem absolutionem, attamen, cum subditus peccatum ei defert, tunc Superior ipse, cum jam consequatur finem reservationis, censetur illam auferre, vigore consuetudinis (ut dicunt *Salm.*) communi DD. auctoritate firmatæ.

Quæritur IV. An tollatur reservatio per Confessionem culpabiliter nullam? *Prima* sententia negat, eamque tenent *Concina*, *Holzm. Viva*, *Croix ll. cc.* eamque absolute veram vocat *Ronc. R.* 3. citans *Lugonen*, *et Salm.* sed non bene, nam isti omnino oppositum tenent. Ratio, quia non præsumitur Superior velle, quod subditus ex sua iniquitate commodum reportet. Hæc sententia est quidem valde probabilis, sed contraria est longe communior, nec caret sua probabilitate. *Secunda* igitur sententia affirmat, et

hanc tenent omnes AA. allati pro secunda sententia in quæstione præcedenti, exceptis citatis in quæstione præsenti. Ratio, quia pro confessione sacrilega currit eadem ratio ac pro inculpate nulla; alius enim est finis confessionis, alius reservationis: finis confessionis est, ut remittatur peccatum, finis autem principalis, et directus reservationis est, ut hujusmodi peccata reservata committentes subjiciantur judicio Superioris; ergo cum subditus peccatum suum Superiori defert, et pœnitentiam ab eo impositam acceptat, etiamsi sacrilege confiteatur, jam obtinetur finis reservationis, quamvis non remittatur peccatum. Quod autem peccator ex tali iniquitate commodum reportet, hoc per accidens evenit; nam licet ex voluntate interpretativa nollet auferre reservationem, si sacrilegium agnosceret; tamen ex voluntate actuali tunc jam vult auferre.

Recte vero excipiunt *Wigandt*, *et Lugo*, *cum Suar. et Vasq.* si pœnitens culpabiliter reticeat ipsum peccatum reservatum; vel si (ut ait *Lugo*) illa sacrilega confessione inculpabiliter obliviscatur confiteri peccatum reservatum: quia minime præsumitur Superior in tali sacrilega confessione velle auferre reservationem peccati sibi non delati. Item excipit *Suarez*, si pœnitens habuerit animum non vitandi in posterum peccatum illud reservatum, vel non implendi pœnitentiam impositam; dicit vero tolli reservationem, si animum mutet. Item recte addit *Bon.* semper teneri pœnitentem, etiamsi postea ab inferiore de illo peccato reservato absolvantur, implere pœnitentiam a Superiore impositam. Item excipienda est (ut diximus *n.* 537.) Confessio invalida sive culpate sive inculpate facta in Jubilæo; quia ibi, cum Pontifex non

præbeat facultatem absolvendi reservata, nisi ad finem, ut fideles lucrentur Jubilæum, non censetur velle auferre reservationem, si illi Jubilæum non lucrantur; vide dicta n. 537. *Qu. II.*

599. » Resp. 2. A reservatis absolvere potest » 1. Ipse reservans. 2. Ejus in spirituali juris» dictione superior. 3. Cui ipse delegavit. 4. Sa» cerdos inferior, quando superior adiri non » potest, v. gr. a reservatis Papæ absolvere » potest Episcopus eos, qui Romam ire non » possunt.

Pœnitentiarii majores Cathedralium, quamvis habeant potestatem ordinariam absolvendi, non possunt tamen absolvere a reservatis Episcopo, vel ab Episcopo, et tanto minus eam delegare, ut habetur ex Declar. S. C. Concilii die 6. Julii 1647. *apud Pitton. de confess. num.* 881. Idque tenent *Viva q.* 9. *art.* 4. *n.* 1. *Roncag. pag.* 108. *q.* 1. *R.* 2. *Barbosa Coll.* 581. *n.* 24. *et Diana p.* 9 *tr.* 8. *R.* 11. qui reprobat contrariam consuetudinem (si forte alicubi adest) tamquam irrationabilem.

» Resp. 3. Extra periculum mortis, de quo » *v. dicta dubio superiore*, nullus inferior per » se, et directe absolvere potest, nisi ex jure, » vel privilegio concedatur. Dicitur *autem per* » *se*; quia de indirecte, et per accidens colli» gitur ex dictis

» Dicitur 2. *Nisi*, *etc.* quia a casibus papa» libus absolvere potest Episcopus per se, vel » Vicarius, quando sunt occulti, ut docet *Nav.* » *c.* 27.

Unde resolves.

» Mendicantes ex vi juris communis non pos» sunt absolvere a reservatis Episcopo: quia ut » sic non habent potestatem majorem Parochis;

» et privilegium quod circa hoc habuerunt, » sublatum est decreto Urbani VIII. anno 1628. » * (*Hoc etiam confirmatur ex Prop.* 12. *inter damnatas ab Alex. VII.*) *. Excipit tamen *Aversa* cum *Diana p.* 8, *tom.* 7. *res.* » 71. eos casus, qui Episcopis a jure tantum » reservantur; immo *Quintan. tom.* 1. *tract.* 3. » *sect.* 14. affirmat regulares adhuc posse ab- » solvere, sicut ante decretum, eo quod hoc » in Provinciis non sit promulgatum, quod » *Dian. p.* 9. *t.* 6. *resol.* 51. non audet pro- » bare, nisi ad Episcopum non pateat recursus » tunc enim ab ipsis reservatis posse absolvere, » sicut possunt a Papæ reservatis. *Granat. Dian.* » *part.* 5. *tit.* 14. *res.* 58. V. etiam *Præp.* » *qu.* 19. *d.* 1.

Certum est quod Regulares nequeunt absolvere a casibus reservatis ab Episcopis, ut communiter dicunt cum aliis *Salm. cap.* 13. *num.* 52. *Viva in Prop.* 12. *damn. ab Alex. VII. n.* 13. *et Cabassut. T. J. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 5. ex Bulla Greg. XIII. *Cum a sacra.* Et hoc sive casus sint reservati ab Episcopo, sive ab ejus Synodo, ut recte ait *Croix n.* 1628. *cum Viva* (quidquid dicat *Pelliz.*); nam id quod agitur a Synodo, principaliter ab Episcopo agitur, qui est caput illius.

An autem Regulares possint absolvere a casibus Episcopis a jure communi reservatis? Vide infra *lib.* 7. *n.* 99. ubi dicemus probabilius esse quod possint, exceptis tamen sex Casibus a Clemente VIII. reservatis, nimirum, percussio Clerici, duellum, violatio immunitatis ecclesiasticæ, violatio clausuræ Monialium ad malum finem, simonia realis, et simonia confidentialis; facultas enim a prædictis casibus absolvendi expresse a Clemente fuit Regularibus adempta. Vide *lib.*

7. *n.* 95. Probabiliter igitur absolvere possunt procurantes abortum fœtus animati, cum hic casus non fuerit a Clemente reservatus; vide *cit. n.* 99. *in fine*.

600. » Resp. 4. Si confessarius dubitet, an » pœnitens lapsus sit in mortale reservatum, » si quidem dubium sit positivum, potest (se- » quendo opinionem probabilem, et judicando » probabiliter non esse reservatum) absolvere. » Si vero dubium sit negativum, posse absol- » vere negant aliqui; ut *Armil. Cord.* etc. Pro- » babilius affirmant *Suar. Fill. Henr. Hurt.* » *Bon. Lugo d.* 20. *sect.* 2.

Quæritur I. Utrum in dubio, an pœnitens incurrerit casum reservatum, possit illud absolvere simplex confessarius? Si dubium est facti, nempe si pœnitens dubitet, an peccaverit graviter, vel non, communis est sententia quod possit absolvi a quolibet confessario; quia reservatio est strictæ interpretationis; unde debet intelligi de peccatis certe gravibus; ita *Concina p.* 567. *n.* 15. *Suar. de Censur. d.* 40. *sect.* 6. *n.* 5. *Lugo dist.* 20. *n.* 18. *Sanch. Dec. l.* 1. *c.* 10. *n.* 23. et DD. mox infra citandi cum aliis passim (contra *Wigandt tr.* 14. *n.* 53.). Si vero dubium est juris, nempe si quis dubitaret, an aliquod peccatum sit reservatum, negant *Concina*, *et Wigandt l. cit* item *Arm. v. Casus n.* 13. *et Antoine p.* 528. *qu.* 2. Ratio, quia cum dubitatur an peccatum sit reservatum, dubitatur etiam an confessarius facultatem habeat absolvendi, unde confessarius dubiam tantum habens facultatem, non potest absolvere. Sed pariter communiter affirmant DD. ut præter *Suar. Lugo*, *Sanch. ll. cc.* docent *Fill. tr.* 21. *cap.* 4. *num.* 172. *Bon. p.* 5. §. 4. *n.* 5. *Escob. lib.* 16. *num.* 447. *cum Sa*, *Anacl. p.*

624. *n.* 4. *Tamb. de Cas. res. l.* 5. *c.* 4. *n.* 7. *Elbel n.* 643. *Viva qu.* 9. *art.* 2. *num.* 4. *Diana p.* 4. *tract.* 3. *R.* 4. *Sporer p.* 162. *n.* 733. *cum Gob. et Quintan. et Salm. cap.* 23. *num.* 15. *cum Aversa , Portel. Dicast. Henr. Hurt. et aliis.* Et hoc , sive dubium sit positivum , vel negativum , quia in utroque eadem ratio currit. Ratio autem est , tum quia (ut diximus) reservatio stricte interpretatur ; tum quia melior est conditio possidentis: unde, licet dubitetur, an peccatum sit reservatum, certum tamen est confessarium suam possidere facultatem absolvendi. Præterquamquod, cum hæc sententia sit communis, et certe probabilis ; certum etiam est Ecclesiam jurisdictionem supplere, jurisdictionem supplere , juxta dicta *n.* 573. et sic respondetur rationi oppositæ. Neque obstat, ut objicit *Concina*, quod Clemens VIII. prohibuerit omnibus confessariis etiam privilegiatis absolvere a casibus , *etiam dubiis in bulla Cœnæ reservatis*, et in Extrav. *Perlectis* , declaratur percussio Clerici esse reservata Papæ., etiam quando dubitatur , num sit levis vel gravis ; nam hujusmodi prohibitiones magis firmant nostram sententiam , quod confessarius in aliis casibus possit absolvere, qui sunt dubie reservati; exceptio enim firmat regulam. Hic autem sciendum, quod Clemens (ut referunt *Roncaglia* , et ipse *Antoine ll. cc.*) anno 1602. Decretum illud moderavit de medio auferens verba illa , *dubie reservatis.*

Limitant vero hanc sententiam *Bon. et Sanch. ll. cc. ac Bonasp. et Alph. de Leone apud Salm. n.* 14. (atque probabile putat *Diana l. cit.*) si crimen in foro externo habeatur ut certum , quia tunc idem judicium formandum est pro foro interno. Sed verius refutant hanc limitatio-

nem omnes AA. pro nostra sententia citati, et segnanter *Salm. Lugo, Escob. Sporer*, *et Tamb.* Ratio, quia in foro externo non creditur pœnitenti, quia nemo in causa propria testari potest; aliud tamen est in foro interno, ubi omnino credendum est pœnitenti, cum ipse tantum possit esse suæ conscientiæ testis.

Quæritur II. An qui confessus est inferiori peccatum dubie reservatum, omnino liberetur a reservatione, etiamsi postea illud cognoscat ut certum? Negat *Concina pag.* 568. *num.* 16. quia, licet peccatum dubie reservatum ob dubietatem facti possit absolvi a quolibet confessario, tamen quando de illo pœnitens postea certe recordatur, tenetur adire superiorem; confessio enim peccati dubie reservati non efficit quin peccatum illud sit reservatum. Sed communiter alii negant, ut *Lugo dist.* 20. *n.* 22. *Escob. lib.* 16. *n.* 451. *Sporer pag.* 262. *num.* 734. *Viva q.* 6. *art.* 2. *n.* 4. *cum Bald. ex Sanch. Dec. lib.* 4. *cap.* 44. *et Salm. cap.* 13. *n.* 16. *cum Dicast. Aversa*, *et aliis*. Ratio, quia cum peccatum dubie reservatum est confessum, jam directe est absolutum (ut ipse *Concina n.* 15. concedit), ac proinde manet directe ablata reservatio: unde, quamvis teneatur pœnitens, cum recordatur peccati certi, prius confessi ut dubii, illud iterum tamquam certum confiteri, ut ad supplendam integritatem illud exponat uti erat in conscientia, ejusque cognitam gravitatem confessario manifestet, juxta dicta *n.* 458. tamen non tenetur amplius se sistere superiori pro ablatione reservationis, quia, ablato peccato ablata est etiam reservatio.

601. Quæritur III. An absolvi possit a reservatis, qui peccavit in confidentiam licentiæ? Videtur negare *Covarr. et alii apud Lugo dist.*

20. *n.* 129. Sed affirmandum cum communi sententia, quam tenent *Sanch. Dec. lib.* 4. *cap.* 54. *n.* 18. *Fill. tr.* 8. *n.* 262. *Lugo n.* 130. *cum Vill. Led. etc. ac Salm. c.* 13. *num.* 40. *cum Bonac. Molf. Aversa, Gabr. etc.* Ratio, quia, esto concedens licentiam nolit, ut peccatores propter ipsam facilius peccent, non tamen excludit quominus ii, qui occasione ejus peccaverint, possint absolvi, si vere proponant illud vitare.

Quæritur IV. An licentia data de absolvendis reservatis extendi possit ad peccata post ipsam commissa? Distinguendum: Si concessio facta fuit præcise pro peccatis narratis, vel per tot vices commissis, tantum pro eis valere potest. Secus vero, si licentia est concessa indefinite; ita communissime, et valde probabiliter *Lugo dist.* 20. *n.* 122. *cum Bon. et Præpos. Ronc. p.* 110. *q.* 7. *cum Passer. Mansi, et Gabr. S. V. ac Salm. c.* 13. *n.* 39. *cum Aversa, Leand. Dic. etc.* Dummodo, recte limitant, non interponatur magna distantia (puta ultra mensem: ut ait *Ronc. cum Mansi*) inter concessionem licentiæ, et commissionem novarum culparum: intellige si pro quodam particulari pœnitente sit tantum impertita licentia. Item bene advertit *Roncag.*, præfatam sententiam non procedere, si licentia impertita fuerit intuitu alicujus festivitatis.

602. Hic addenda sunt aliqua circa reservationem casuum respectu Monialium.

Quæritur igitur V. An Moniales subjaceant casibus, et censuris ab Ordinario in Diœcesi generaliter reservatis? Negant *Cesped.* et alii apud *de Alexand. Confess. Mon. c.* 6. §. 2. *Qu.* 9. Quia (ut dicunt) Moniales, cum indigeant speciali directione Episcopi, juxta Re-

gulas ipsarum, non comprehenduntur legibus conditis ad directionem universalem populi: Addunt, quia verba, quæ possunt accipi in genere et in specie, in materia odiosa, ut est reservatio, in specie sumi debent, ut per *Seraph. Dec.* 853. *n.* 7. Affirmat vero subjacere communis sententia cum *Diana*, *Bord.* et *de Alex. l. c.* Quia, quando verba generalia concurrunt cum verisimili mente legislatoris, tunc omnes comprehenduntur, qui in lege non sunt expresse excepti. Et hæc est verior.

Quæritur VI. An prædictæ reservationi subjaceant etiam moniales exemtæ? Affirmat probabiliter *Tamb. Conf. et lib.* 5. *de Cas. res. c.* 3. *n.* 4. Quia in *Const. Inscrutabili*, Gregorii XV, statuitur, quod confessarii Monialium exemptarum omnino approbandi sint ab Episcopo loci: Episcopus igitur (ait *Tamb.*) sicut potest his confessariis limitare in approbatione tempus, locum, et personas; sic etiam potest limitare casus. Negant vero adhuc probabiliter *Pelliz. et Quintan apud Tamb. n.* 3. *ac P. de Alex. d. cap.* 6. §. 2. *Qu.* 10. cum communi ut asserit: quia Monasteria exempta sunt prorsus extra jurisdictionem Episcopi, ac si essent extra territorium, ut communiter ibi dicunt *Bon. Bord.* etc. Et, quamvis Episcopus debeat approbare earum confessarios quoad idoneitatem, non potest tamen ipse limitate eos approbare, cum expresse in *Constit.* Clementis X. *Superna*, dicatur posse ab Episcopo limitari tempus, locum, et personas, sed nihil dicitur de peccatis, quæ aliunde a Prælatis regularibus Monialibus exemtis jam reservantur.

Quæritur VII. An Episcopus circa clausuram, ut delegatus Sedis Apost. possit reservare casus quoad Moniales exemtas, v. gr. si ostio aperto

loquantur cum sæcularibus? Affirmat *de Alex. l. c. Qu. 12.* cum *Baucio.* Ratio, quia (ut dicunt) stante delegatione concessa a *Trid. sess.* 25. *c.* 5. Episcopis, respectu ad clausuram, habentur Moniales tamquam non exemtæ, ita ut in casu transgressionis, ipsæ non jam a Prælato regulari, sed ab Episcopo sunt absolvendæ; hocque colligunt ex Decreto Clementis VIII. ubi prohibetur Regularibus, ne absolvant vi cujuscumque privilegii a casibus Ordinario specialiter reservatis. Sed hæc ratio non satis probatur, unde non videtur improbabilis sententia opposita *Dianæ*, *et Pasqu.* apud *Alex. ib.* qui dicunt delegationem prædictam concessam Episcopis respicere tantum forum externum; verba autem *Trid.* hæc sunt: *Bonifacii VIII. Constitutionem revocat S. Sinodus: universis Episcopis . . . . præcipit, ut in omnibus Monasteriis sibi subjectis, ordinaria; in aliis vero Sedis Apost. auctoritate, clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui . . . . procurent.*

Hic ultimo notandum cum *Ronc. pag.* 110. *qu.* 9. *R.* 1. quod ex Decretis a S. C. emanatis anno 1601. et 1602. auctoritate Clementis VIII. et anno 1607. auctoritate Pauli V. quicumque Confessarii præsumentes prætextu alicujus privilegii absolvere a casibus reservatis Papæ, vel Episcopis, incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reservatam.

DUBIUM V.

Quid sit Officium, et obligatio Confessarii?

603. » RESP. 1. Munus Confessarii est ab-
» solvere dispositum, e non alium; item cu-
» rare rectitudinem istius judicii, præsertim
» quando cœptum est, et reos juvare, ac mo-
» nere, cum prudentia tamen. Ratio primi est,
» ne sit injurius pœnitenti. Ratio secundi, ne
» fiat sacrilegus. Ratio tertii est eadem: et quia
» debet curare, ut absolutio sit efficax.

Unde resolves.

» 1. Etsi interdum utiliter differatur absolu-
» tio etiam ejus, qui potest licite absolvi; id
» tamen raro, nec fere nisi de pœnitentis con-
» sensu faciendum, quia potest vergere in gra-
» ve ejus periculum, vel damnum. Vide *Dian.*
» *p.* 1. *t.* 4. *R.* 35. * (*Quando Confessarius*
» *teneatur vel possit differre absolutionem*, *vide*
» *dicta n.* 462.).

» 2. Absolvendus est, qui adhæret sententiæ
» probabili; quia est dispositus.

604. Quæritur I. An possit absolvi pœnitens, qui vult sequi opinionem contrariam illi quam tenet Confessarius? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Concina pag.* 702. *ex n.* 1. item *Fagnan. Baron. Eliz. Gonzal. etc. apud Croix lib.* 1. *n.* 452. Ratio, quia pœnitens tenetur stare judicio Confessarii qui est Judex, alias erit indispositus ad absolutionem. *Secunda* vero sententia communis et sequenda docet non solum posse, sed etiam teneri sub gravi Confessarium absolvere pœnitentem qui vult sequi opinionem probabilem, licet opposita videatur probabilior Confessario. Ita *Suar.* 3. *p. tom.* 4. *d.* 32. *sect.* 5. *Soto in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *art.* 5. *ad* 5. §. *Unde*,

Azor. to. 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *quæst.* 10. *Holzmann tom.* 3. *pag.* 197. *n.* 740. *Salm. tr.* 6. *cap.* 12. *n.* 44. *Roncaglia cap.* 2. *Reg.* 4. *Pal. tom.* 1. *tract.* 1. *p.* 4. *num.* 2. *et* 6. *Croix. lib.* 1. *num.* 452. *Sporer tom.* 1. *pag.* 11. *num.* 47. *Viva qu.* 7. *art.* 2. *num.* 6. *Laym. lib.* 1. *tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 10. *cum Vasq. Med. etc. Sanch. Dec. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 28. cum *Henr. Salon. Salas*, *Val. Sayro*, *Man. Polanch.* et aliis multis. Et in hoc consentiunt adhuc plures AA. rigidioris sententiæ, scilicet *Pontassus*, *et Victoria* (quorum locos et verba retulimus *Tom.* 1. *lib.* 1. *n.* 25. et præsertim *Cabassutius T. I. lib.* 3. *cap.* 13. qui cum *Sylvio* sic inquit». (Quivis Confessarius absolvere debet pœnitentem qui non vult ab opere abstinere, quod secundum probabilem piorum et doctorum aliquot hominum non reprobatam in Ecclesia auctoritatem est licitum; quamvis juxta probabilem pariter aliorum auctoritatem, quam ipse sequitur Confessarius, habeatur ut minus probabilis). ». Idem docet *Card. Toletus l.* 3. *c.* 20. *n.* 7. ubi ait: *Cum aliquid est sub opinione, si casu accidit Confessarium esse opinionis esse illicitum, et pœnitens esse licitum, potest pœnitens obligare confessarium, ut ipsum absolvat in sua opinione.* Et concludit, quod tunc Confessarius potest *utramque opinionem sequi, quamvis ipse unam illarum probet.* Idem dicit *Navarrus Manual. cap.* 26. *n.* 4. ubi *Si sint contrariæ Doctorum opiniones, quarum alteram Confessarius et alteram pœnitens sequitur, et Confessarius credit evidenti se textu vel ratione niti, pœnitentem dubia, non debet eum absolvere. At si Confessarius non adeo forti ratione nititur, vel pœnitens utitur pari vel fere pari, et habeat aliquem pro se Doctorem clarum, poterit eum absolvere, ut post Adria-*

num tenuimus in c. Si quis autem. d. 7. n. 66. Ita *Nav.* non distinguens inter Parochum ad audiendum obligatum, et alium qui (ut ait) *potest audire, et non tenetur, ut nec Adrianus distinxit.* Et in hoc recte conveniunt *Suar. Sanch. Azor. Salm. Croix*, et alii communiter; nam licet alii Confessarii non teneantur absolvere pœnitentes, antequam eos audiant, postquam tamen audierint, tenentur absolvere dispositos. Idem docet *S. Anton. p. 3. tit. 17. c. 16. §. 2.* ubi dicit: *Caveat Confessor, ne sit præceps ad dandam sententiam de mortali, quando non est certus et clarus; et ubi in aliqua materia sunt variæ opiniones quamplurium et sollemnium DD. utrum sit licitum, vel illicitum . . . Consultet quod tutius est, scilicet quod a talibus abstineant* (*Extra de Spons. Juven.*); *non tamen contemnet contrarium facientes, seu contrariam opinionem tenentes, ne propter hoc* (nota) *deneget absolutionem : sed* (*ut dicit Guil.*) *dicat Confessor, quod illud faciendo non est tutum, sed dubium, et ideo sibi bene provideat; si autem omnino* (idest evidenter) *conscientia Confessoris dictaret illud esse mortale, nec posset conscientiam deponere* (idest per judicium reflexum, nempe quod pœnitens, cum sit dispositus, efformando sibi conscientiam de honestate actionis, jus habeat ab absolutionem), *quod tamen deberet ad consilium Sapientum, nullo modo deberet facere contra conscientiam, quia peccaret mortaliter, c. Omnes. 28, q. I. §. Ex his, juncta Glossa. Sed cum illud tale esset contra communem opinionem DD. et communiter sic servatur a Sapientibus, quamvis aliquem Doctorem audiret contrarium tenere non de levi* (idest solida ratione), *debet illi adhærere.* Idem confirmat clarius *S. Anton. p.* 3,

tit. 16. *c.* 20. in fine dicens: *Si credit* (Confessarius) *quod sit peccatum, debet ei conscientiam facere, quod confitens diligenter se informet de illo facto, utrum sit peccatum. Sed dato quod ille non vellet cognoscere illud esse peccatum, nihilominus tenetur eum absolvere, nec reputare eum inhabilem ad absolutionem, quia ex ratione, et non protervia; hæc opinio est.* Adde his *S. Raymundum*, qui *lib.* 3. *tit. de Pœnit. et Rem.* §. 21. scribit: *Unum tamen consulo, quod non sis nimis pronus judicare mortalia peccata, ubi tibi non constat per certam scripturam . . . alias possent induci homines in desperationem.* Idem docet doctissimus *Sylvius* 2. 2. *q.* 154. *art.* 2. loquens de superfluo ornato mulierum, ubi: *Si Confessarii non possint clare percipere; utrum ibi sit mortale, aut solum veniale, persuadeant quoad possunt, ut pœnitens abstineat; si tamen nolit, non ei faciant conscientiam de mortali, ne deinceps mortaliter peccet, ubi alioquin non peccaret; neque absolutionem negent.*

Ratio autem valde urgens hujus sententiæ, est, quia pœnitens, facta Confessione, cum sit dispositus, habet strictum jus ad absolutionem, quam denegando Confessarius gravem illi injuriam irrogaret, tum quia privaret eum gratia Sacramenti, tum quia obligaret ad magnum onus subeundum, nempe ad repetenda apud alterum sua gravia peccata. Nec valet dicere, quod pœnitens non est dispositus, cum sequi non vult judicium Confessarii. Nam respondetur, quod Confessarius non est judex opinionum, quas pœnitens sequi teneatur, sed tantum dispositionis sui pœnitentis, ut patet ex Tridentino *Sess.* 14. *c.* 5. (cujus verba retulimus *Tom. III. lib.* 3. *n.* 669.) ubi Sacerdotes ad hoc tan-

tum dicuntur judices a Christo Domino constituti, ut ad eos deferant fideles peccata sua, et ipsi absolutionem eis impertiantur, vel denegent juxta eorum dispositionem, debitamque pro modo culpæ pœnitentiam imponant. Dispositio autem pœnitentis consistit tantum in habendo verum dolorem de peccatis confessis, et firmam voluntatem non peccandi in posterum. Ergo judicium Confessarii circa dispositionem pœnitentis in hoc tantum consistit, nempe in cognoscendo, quod pœnitens vere doleat de suis culpis, et vere proponat eas non iterare. Quod vero pœnitens velit hanc vel illam opinionem sequi, hoc impertinenter se habet ad judicium Confessarii, nisi hic judicet opinionem pœnitentis esse evidenter falsam. Qua de re quoad opiniones illas quæ versantur circa præfatam dispositionem pœnitentis, vel etiam circa administrationem Sacramenti, puta si Confessarius judicet non habere jurisdictionem, pœnitens debet stare judicio Confessarii, et Confessarius tenetur proprium sequi judicium; nam alias absolvendo sine debita jurisdictione, vel quem ipse judicat indispositum, peccaret agendo contra propriam conscientiam. Quoad vero alias opiniones, quæ versantur circa obligationem pœnitentis, nempe circa ea, quæ a pœnitente agenda aut vitanda sunt, Confessarius non est judex, nec potest obligare ad sequendam opinionem suam, pœnitentem qui vult sequi contrariam, quam ipse putat non sine fundamento licite posse teneri, ut optime tradidit *Adrianus q.* 5. *Dub.* 7. dicens: *Si a pluribus DD. contrarium teneatur, non debet Sacerdos adeo de se præsumere, ut totum velit in suam opinionem (quæ forsitan erronea est) coarctare.* Hinc quando ex una parte pœnitens sibi efformat judicium de hone-

state alicujus actionis, et alias Confessarius non habet certitudinem evidentem de illius falsitate, tenetur illum absolvere, utpote sufficienter dispositum. Et tunc potest, immo tenetur permittere, quod pœnitens suam sequatur opinionem, si nequit abducere ab ea sequenda, quia (ut diximus) Confessarius non est controversiarum judex; alioquin, si v. g. pœnitens esset doctior Confessario, et vellet sequi opinionem, quam ipse non sine fundamento reputaret probabiliorem, aut etiam certam, posset Confessarius denegare illi absolutionem, si teneret opinionem contrariam, quæ esset forte in se erronea; sed hoc nullo modo videtur posse dici, cum dici nequeat quod eo casu pœnitens peccet sequendo opinionem suam; at si non peccat, jam est dispositus, utque talis jus habet ad absolutionem.

Adde, quod si Confessarius non posset absolvere eos, qui volunt sequi opinionem minus probabilem, contra suam quam ipse putat probabiliorem, multa videntur inconvenientia sequi. Ponamus enim casum, quod aliquis simoniace pecuniam acceperit, iste secundum aliquos tenetur restituere pretium acceptum ei qui dedit, secundum vero alios, Ecclesiæ, vel pauperibus: si forte hic ad duos Confessarios accederet, quorum unus obligaret ad restituendum danti, putans primam opinionem probabiliorem, alter ad restituendum Ecclesiæ, quia contrariam tenet sententiam; quæro in hoc casu, cui pœnitens parere deberet, cum teneretur utriusque sui Confessarii judicio se conformare? Et si forte paruerit primo, et postea confitetur secundo, num bis restitutionem facere debebit? Præterea si quilibet pœnitens teneretur sequi opinionem probabiliorem sui Confessarii, sequeretur quod vix ullus Confessariorum, vel Theologorum (adhuc

rigidioris sententiæ) posset absolutionem sacramentalem recipere, nam vix unquam casus posset accidere, quod horum aliquis inveniat Confessarium qui non habeat ut improbabiles, aut saltem minus probabiles, plures opiniones quas tamquam probabiliores ille tenet. Hinc alterum excogitemus casum; Duo Confessarii habent duas opiniones contrarias, quarum cuique se apparet probabilior: si unus velit alteri confiteri, deberet hic (juxta sententiam *Fagnani*, et Sociorum) suam deponere opinionem, captivando intellectum, ut Confessario suo judici constituto pareat. Contra vero, si alter postea hinc confiteatur, deberet hic secundus Confessarius suam resumere opinionem, quæ sibi probabilior apparet; tunc enim deberet judicare secundum suum proprium judicium, et deberet illum obligare, ut deponat opinionem quam sibi prius sequendam imposuit; et en comœdia risu digna, quæ quotidie inter Confessarios eveniret. Quis putabit Christum Dominum ad hæc onera in Sacramento Pœnitentiæ Confessarios et pœnitentes voluisse obligare? Præterea, facile sequeretur, quod cum accederet aliquis Confessarius ad recipiendum hoc Sacramentum, deberet ille, qui suam Confessionem excipit, inquirere de omnibus opinionibus quas pœnitens tenet, et quibus dirigit suos pœnitentes, ad hoc, ut si inveniat eum habere aliquam opinionem, quæ videtur sibi minus probabilis, obliget ad illam deponendam; et merito videretur Confessarius teneri sic inquirere, quia prudenter dubitare debet, quod ille inter tot millia opinionum, facile plures opiniones habet, quas Confessarius putat minus probabiles, et ideo deferendas. Ex his omnibus concluditur, quod Confessarius non est quidem judex opinionum quæ versentur circa obligatio-

nem pœnitentium, modo illæ non appareant ipsi evidenter falsæ, sed tantum est judex dispositionis eorum, nempe quod doleant et proponant Deum non offendere, et credant tuta conscientia, ac non temere, aliquam opinionem sequi. Unde *Cabassutius*, quamvis hic Auctor rigidioris disciplinæ sit fautor, verum (in *Theor. Jur. lib.* 3. *c.* 13. *n.* 14.) loquens jam de Confessariis qui compellunt suos pœnitentes ad deponendas proprias opiniones, ut suas sequantur, sic ait: *Præscribat sibi quisque quascumque libuerit austeræ vitæ leges, caveant tamen tetrici isti Censores aliorum apud Deum licitam libertatem tyrannice opprimere.*

Sed dices: Judex fori externi debet judicare juxta opinionem probabiliorem unius partis, quamvis altera pars opinionem probabilem pro se habeat; ergo Confessarius non potest absolvere pœnitentem, qui vult sequi opinionem probabilem contra suam probabiliorem. Respondetur: Longe dispar est ratio inter judicem fori externi, et sacramentalis; In foro enim externo, cum agatur de veritate rei, nimirum, an ager sit unius vel alterius partis, Judex qui tenetur unicuique jus suum tribuere, debet quidem rem adjudicare ei qui jus probabilius habet, nec potest certe adjudicare alteri, qui pro se opinionem habet minus probabilem; istius enim probabilitas non potest efficere, quod res probabilius revera non sit illius, qui jus probabilius habet, et per consequens injuste ageret Judex si ipsi rem non adjudicaret. Confessarius vero quoties sua opinio non est evidenter certa, non potest (ut diximus) obligare pœnitentem ad illam sequendam; unde tunc non solum potest, sed etiam tenetur eum absolvere, permittendo, ut ille opinionem suam sequatur, semper ac pœ-

mitens cum illa opinione efformet sibi conscientiam de honestate actionis, quia tunc jam satis est dispositus, et jus habet ad absolutionem per Confessionem peractam.

Et hanc sententiam dicunt *Laym. l. c. Lugo d. 23. n. 47. Busemb lib. 1. d. 2. n. 3. Sanch. l. c. num. 30.* cum *Valent. et Manuel. ac Croix lib. 1. n. 443.* cum *Suar. Carden. etc.* locum habere, etiamsi Confessarius opinionem pœnitentis uti falsam teneret; nam si opinio illa haberet aliquam existimatam probabilitatem, puta (ut ait *Sanchez*) si probabilis reputaretur inter DD. probatæ auctoritatis, et pœnitens vere censeret illam esse probabile, tunc non poterit Confessarius ei denegare absolutionem. Idem docet *Sotus loco supra cit.* ubi sic ait: *Quis Sacerdos existimet opinionem esse falsam, non tamen inde existimare debet sibi non licere ipsum absolvere, si quidem propter probabilitatem excusabitur ille a culpa.* Hoc vero tum solum admittendum puto, cum opinio pœnitentis aliqualem habet probabilitatem, ita ut Confessarius, esto eam non habeat ut solide probabilem, tamen non reputet omnino falsam; nam contra, si confessarius habet pro sua opinione principium certum, cui nullum videt patere responsum, et clare cognoscit opinionem pœnitentis (quamvis aliqui DD. eam tueantur) niti falso fundamento, ac rationes illius procedere ex fallaci æquivocatione, tunc dico cum *Navarro*, et *S. Antonino locis supra cit.* Confessarium non posse pœnitentem absolvere, quem videt pertinaciter velle sequi opinionem evidenter erroneam. Utrum autem Confessarius teneatur monere pœnitentem, qui in bona fide velit uti aliqua opinione improbabili, si prævidet monitionem non profuturam? Vide dicenda *n. 610.*

Ceterum, cum vertamur in hoc dubio, ubi alii (sed pauci) dicunt peccare Confessarium, si absolvat pœnitentem qui vult sequi opinionem minus probabilem; alii vero auctores gravissimi, et quamplurimi tam ex antiquis, quam ex recentioribus dicunt peccare, si non absolvat; stante hac communi sententia, tot auctoritatibus et rationibus roborata, non video quomodo possit Confessarius tuta conscientia absolutionem denegare volenti sequi opinionem, quæ ipsi pœnitenti probabilis apparet, immo forte probabilior, si non directe, saltem reflexe, ut communiter sentiunt auctores probabilistæ, qui sequendo opinionem probabilem in concursu probabilioris, existimant amplecti sententiam reflexe probabiliorem, utpote gravioribus fundamentis et communissima Doctorum auctoritate firmatam.

605. Quær. II. An in defectu opinionum expediat Confessario uti opinionibus rigidioribus, aut benignioribus? Recte ait *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1737. quod si pœnitens ostendat se paratum ad sequendum id quod est tutius, tenetur Confessarius (per se loquendo) eam dirigere secundum sententias tutiores; quia, cum hoc sit majoris perfectionis, tenetur quidem Confessarius incumbere majori profectui sui pœnitentis. Spectat autem ad prudentiam Confessarii deinde perpendere, utrum tutioris, vel minus tutæ sententiæ usus suo pœnitenti sit profuturus. Ideo dixi *per se loquendo*, quia licet id per se sit tutius et perfectius, tamen periculosius erit pluribus imponere obligationem operandi semper secundum rigidiores sententias; unde *Gerson de vita spir. p.* 3. *Lect.* 4. *Coll.* 10. scripsit: *Fit ut per tales assertiones publicas nimis duras et strictas, præsertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines a luto peccatorum,*

sed in illud profundius, quia desperatius, immerguntur. Idcirco in praxi confessarius potius (quoad fieri potest) debet esse benignus quam rigidus cum pœnitentibus. Unde *S. Gregorius Nazianz. Orat.* 26. sic dixit: *Hortamur Sacerdotes, ut cum pœnitentibus leniter agant, ex illo Apostoli ad Gal.* 6. *Instruite in spiritu lenitatis.* Et S. Bernardus Serm. *de S. Andrea*, loquens de confessario inquit: *Habeat in voluntate compati; et liberare eum; et nitatur aliquod detrahere severitati; imitans dulcedinem Domini sui.* Additque *Serm.* 42. *in Cant. Mallem aliquando tacuisse et dissimulasse quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem.* S. Odilo Abbas (apud *Ribadiner*, *p.* 2. *die* 1. *Januarii*) reprehensus de nimia benignitate in administrando Sacramento Pœnitentiæ, respondit: *Etiamsi damnandus sim, malo tamen de divina misericordia, quam ex duritia damnari.* B. Humbertus Generalis PP. Prædicatorum (*in Glossa Prol. Constit. Ordin. lit. I.*) dixit, salutem Animarum pluries impediri per nimiam austeritatem opinionum, sic loquens: *Terrentur enim homines ex hoc in tantum, ut salutem negligant; idcirco relaxanda est quantum fieri potest austeritas, et agendum benigne; quia sic melius trahuntur ad salutem, cum sententiæ mitiores tenentur.* S. Bernardinus Senensis (*t.* 1. *Fer.* 2. *post Dom. Quinquages. Serm.* 3. *art.* 2. *cap.* 1. *in fine*) scripsit: *Secundum Scotum et Hostiensem, quando sunt diversa jura et opiniones, quæ tamen non sunt contra Deum et bonos mores* (nempe quæ scandalum aliquod vel periculum afferant formaliter peccandi), *ceteris paribus, humanior præferenda est.*

Sapienter autem dicit *Holzm. de Pœn. num.*

740. quod confessarius in delectu opinionum tunc debet benigniores sententias sequi, quando illæ potius inducunt pœnitentem ad vitandum peccatum. Secus vero, si illæ potius conducant ad legis transgressionem, prout sunt (ut bene advertunt *Ronc. de Pœnit. cap. 2. quæst. 3. et Sporer lib. 1. n. 48. et 49.*) opiniones illæ, quæ, licet speculative videantur probabiles, tamen in praxi sunt valde periculosæ, sicut in materia sexti præcepti sunt opiniones aliquæ de tactibus, osculis, choreis, comœdiis, de reprimendis motibus sensualibus, et similibus; item in materia simoniæ, et usuræ, ubi plura videntur excusari ratione liberalis gratitudinis, sed in praxi magnum periculum involvunt; item quando agitur de compensatione facienda, vel de accusatione prosequenda contra offensores, ubi facile est periculum injustitiæ, aut vindictæ.

606. » 3. Moraliter ei constare debet de bo» na dispositione pœnitentis, alias absolvendo » peccabit mortaliter. * (*Vide dicta n. 459.*)*.

» 4. Non licet absolvere. 1. Qui nullam præ» bet materiam: qualis tamen non est, qui post » absolutionem mox confitetur, cujus erat obli» tus. * (*Vide dicta n. 448. ubi oppositum* » *tenuimus*) *. 2. Qui cum possit, non est pa» ratus restituere, et proximas peccandi occa» siones fugere. V. *Nav. cap. 15. Suar. d. 32.* » *sect. 2.* 3. Ignorantem ea, quæ omnes scire » tenentur, v. gr. decem præcepta, et quæ ad » fructuosam Confessionem, et Communionem » spectant, unde talis communiter prius est in» struendus, vel alio mittendus ad instructio» nem. * (*Vide dicta Tom. I. l. 2. ex num.* » *3. et in Praxi confess. in fin. hujus libri* » *n. 22.*) *.

607. » 5. Rudiores ordinarie juvandi sunt

» * (*Ex cap. Omnis de Pœnit. ubi dicitur :*
» *Sacerdos sit discretus diligenter inquirens et*
» *peccatoris circumstantias, et peccati. Item in*
» *Rit. Rom. habetur: Si pœnitens numerum,*
» *et species, et circumstantias peccatorum ex-*
» *plicare necessarias non expresserit, eum Sa-*
» *cerdos prudenter interroget. Sed caveat, ne*
» *curiosis interrogationibus quemquam detineat,*
» *præsertim juniores de eo quod ignorant im-*
» *prudenter interrogans, ne peccare discant.*)*
» nisi sint incapaces instructionis, vel ob pœ-
» nitentium multitudinem fieri non possit; nec
» videatur expedire, ut dimittantur, vel sint
» peregrini, qui mox communicare, et abire
» debeant; tunc enim, si alioqui bona fide agant
» et temporis angustiæ, vel pœnitentium mul-
» titudo longum examen, vel instructionem non
» permittat, sufficere aliquando integritatem
» formalem, docet *Laym. cap.* 13. *n.* 10. qua
» scilicet auditis aliquibus peccatis, absolvan-
» tur, cum onere redeundi ad confessionem ple-
« niorem.

Sed hæc opinio videtur expresse damnata ab *Inn. XI. Prop.* 59. Notamus autem hic plura ad praxim utilia, quoad interrogandos pœnitentes rusticos. I. Rustici, qui putantur non satis examinati, communiter non sunt dimittendi ad se melius examinandum; ita *Salm. de Pœnit. c.* 12. *n.* 26. cum *Lugo Vasq. Diana Dic. Et P. Segneri* (in suo *Confessar. Instr.* oppositum merito putat intolerabilem errorem. Hinc recte ait *Sporer n.* 798. *Laym. cap.* 13. *n.* 10. *cum Suar. et Golz. n.* 731. *cum Banbestub.* et aliis passim, quod confessarius examinare debet ordinarie rusticos; nam licet isti dimittantur, ut se melius præparent, vix tamen paratiores unquam redibunt, immo absterriti a difficultate exa-

minandæ conscientiæ,. facile a confessione se retrahent. II. Non est obligatio interrogandi eos, qui videntur satis instructi, et diligentes in dicendis peccatis cum suis circumstantiis; *Salm.* cum *Aversa l. c. n.* 23. III. Confessarius non sit nimis anxius in interrogando, sed interroget tantum de iis quæ probabiliter pœnitenti conveniunt juxta suam conditionem; *Salm.* cum *Suar. n* 21. Alias, ut ait *Suarez*, interrogatio erit onerosa pœnitenti. IV. Melius est examinare singula quæ pœnitens dicit, quam omnia in finem reservare; ita recte *Salm. n.* 25. cum *Lugo et Dicast.* V. Cavere debet confessarius; ne acriter reprehendat pœnitentem, dum ille confitetur, ne forte deterritus alia peccata reticeat; unde sic advertit Rituale: *Confessarius, audita confessione, perpendens peccatorum magnitudinem, opportunas correptiones adhibebit.* Non tamen erit incongruum, si intra confessionem aliquando humaniter gravitatem criminum pœnitenti exponat, dummodo illico animum ei præbeat ad reliqua confitenda.

608. » 6. Si confessarius notet pœnitentem » ignorare aliqua necessaria ad hoc Sacramentum, tenetur eum instruere, et admonere ratione sui officii, quantum fieri potest, v. gr. » si nesciat illa, quæ necessitate medii sunt ad » salutem necessaria; debet ea docere; item » obligatos ad ponendum odium; ad restitutionem honoris, famæ, aut bonorum, aut ad » occasionem peccatorum tollendam, aut amovenda, vel reparanda scandala, aliave damna » illata, aut ad corripiendos delinquentes juvandos indigentes, ad denuntianda delicta vel » delinquentes in præjudicium communitatis, » vel innocentium: et denique, si quam censuram incurrerint, etc. tenetur ea de re mo-

» nere, et hortari ad satisfactionem, quam si
» recusent, negare absolutionem: quia alioqui
» se ipsorum criminum participem, et sacrilegii
» reum faciet. *Aversa quæst.* 16. *sect.* 12.

Hic adverte cum *Busemb.* cui consentiunt *Sporer n.* 798. *et Laym. c.* 13. *n.* 10. *cum Suar. et Lamas*, quod confessarius tenetur quantum potest ad disponendum suum pœnitentem, qui indispositus accedit. Quocirca nescio quando a culpa excusari possint desides illi confessarii, qui statim ac noverint pœnitentem non satis dispositum, dimittunt, nulla aut valde modica præmissa diligentia ad eum curandum. Dico enim, quod confessarius tenetur ex rigorosa obligatione charitatis eum disponere quantum valet, exponendo ipsi deformitatem peccati, valorem divinæ gratiæ, periculum damnationis, et similia, etiamsi multum temporis in hoc impendere debeat. Nec ei curæ esse debet, quod alii pœnitentes expectent: nam tunc confessarius non tenetur attendere ad bonum aliorum, sed tantum sui pœnitentis, pro quo tantum illo tunc, non vero pro aliis, rationem est Deo redditurus.

609. » 7. Tenetur monere eum, qui ex igno-
» rantia vincibili, et moraliter culpabili est in
» malo statu, quia alias nec ipsi, ne Sacra-
» mento consulet, cum pœnitens sit indispositus.
» Si vero ignorantia sit invincibilis, v. gr. si
» bona fide teneat rem alienam, aut sit in ma-
» trimonio irrito, tenetur quidem monere, et
» instruere, quando speratur fructus, nec ti-
» mentur incommoda graviora; quæ si pruden-
» ter metuantur, aut fructus non speretur, non
» tenetur, immo non potest. *Card. de Lugo de*
» *pœnit. d.* 32. *num.* 24. nisi silentium officiat
» bono communi, quia debet bonum pœnitentis

» procurare: ac consequenter licite etiam sua-
» det, ut secundum suam ignorantiam operetur,
» v. gr. Cajæ, ut reddat debitum Titio, quem
» invincibiliter credit suum esse maritum, cum
» non sit. V. *Sanch. lib. 2. de matrim. d.* 38.
» Nec obstare, etiamsi sit in præjudicium tertii
» particularis, ait *Lugo*, *et Tamb. de exped.*
» *conf. l. c. cap.* 4. Hinc si confessor prævideat
» pœnitentem non restituturum, si ipsi detega-
» tur nullitas tituli, quem pro se esse putet,
» non esse illi talem, nullitatem a confessario
» non interrogato detegendam. Quod si tamen
» pœnitens ipse dubitet, ac roget, tenetur di-
» cere veritatem, quia tacere esset errorem ap-
» probare, prudenter tamen non plus dicendo,
» quam rogatur; v. gr. si roget Titius, an post
» votum simplex castitatis matrimonium contra-
» ctum valeat, possitque, ac teneatur reddere
» debitum, respondeas, quod sic, tacendo ob-
» ligationem non petendi debiti. Vid. *Laym.*
» hic, *et Lugo loc. cit.*

» 8. Quando confessarii Principum, Præla-
» torum, aliorumque magnatum sciunt ipsos
» non satisfacere officio; v. gr. circa collatio-
» nem beneficiorum, electionem ministrorum,
» subditorum gubernationem, circa eleemosynas
» ex bonis ecclesiasticis faciendas, etc. regula-
» riter tenetur confessarius monere pœnitentem
» de sua obligatione: alias si absolvit, suis hu-
» meris peccata illa imponit, et cæcus cæcum
» ducens, ambo in foveam inferni cadunt. Ra-
» tio est, quia in talibus raro est ignorantia
» invincibilis; raro item contingit, ut illa se-
» cum non afferant scandalum in subditis exi-
» stimantibus illa licere; vel certe non afferant
» damnum commune. Si tamen videat ignoran-
» tiam esse invincibilem, neque ex illa sequi

» scandalum, aut damnum commune: contra
» vero admonitionem fore in majus damnum
» pœnitentis, aut allaturam scandala, vel in-
» commoda, potest secundum paulo ante dicta
» dissimulare, nisi interrogetur. Ita *Lugo d.* 22.
» *n.* 37.

» 9. Si etiam pœnitens teneretur, licet sub
» peccato mortali, ad aliquid adeo difficile, ut
» non crederetur tunc æquo animo accepturus,
» et alia vice melius suscepturus, posset prudens
» confessor tunc illum relinquere in bona fide
» excusante a peccato, et monitionem differre
» in tempus opportunius, ut territus a confes-
» sione non abstineat, graviusque detrimentum
» incurrat. *Tamb. cap.* 14. *Lugo d.* 22. *s.* 2.
» *n.* 27.

610. » 10. Minus recte dispositus excitandus
» est ad dolorem, et propositum emendationis,
» proposita peccati fœditate, bonitate et peri-
» culo damnationis, etc. Item remedia oppor-
» tuna præscribenda contra peccata futura.

Quæritur, an confessarius prævidens monitio-nem pœnitenti non esse profuturam, teneatur nihilominus eum monere? Certum est teneri, si ignorantia sit culpabilis, vel sit circa aliquod medium ad salutem necessarium, alias pœnitens esset certe indispositus. Dubium igitur vertit, an monitio facienda sit circa alia, quæ non sunt de necessitate medii, et cum ignorantia est inculpabilis? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Adrian. apud Suar. de Pœnit. d.* 32. *sect.* 4. *n.* 5. item *Wigandt tr.* 2. *n.* 32. *et Conc. p.* 695. §. 2. per totum. Idem tenent *Gonzal. et Eliz. apud Croix l.* 6. *p.* 2. *num.* 1758. si ignorantia sit circa præcepta juris divini, secus si juris humani. Rationes hujus sententiæ patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam.

Secunda tamen sententia communis et vera docet, quod si pœnitens laborat ignorantia inculpabili (sive sit juris humani, sive divini), et non speratur fructus, immo prudenter judicatur monitio fore magis obfutura, quam profutura, tunc confessarius potest et tenetur eam omittere, relinquendo pœnitentem in sua bona fide. Ita cum *Busemb. Suar. l. c. n.* 4. *cum P. Soto, et Corduba, Laym. lib.* 5. *tr.* 6. *c.* 13. *n.* 5. *Sanch. de Matr. lib.* 2. *d.* 38. *n.* 1. *et* 10. *Lugo d.* 22. *n.* 24. *Nav. Man. c.* 22. *n.* 83. *Bon. de Matr. q.* 3. *p. ult. n.* 7. *Canus relect. p.* 5. *Anacl. p.* 620. *n.* 52. *Pal. p.* 18. §. 2. *n.* 7. *cum Vasq. et Con. Ronc. p.* 94. *q.* 4. *R.* 2. *Sporer p.* 272. *n.* 795. *Tamb. lib.* 3. *c.* 4. §. 1. *Elbel p.* 344. *n.* 471. *Viva q.* 8. *art.* 5. *n.* 4. *Escob. l.* 16. *n.* 633. *cum Henr. Guttier. Medina, Holzm. t.* 1. *p.* 12. *num.* 60. *cum Marck. Croix l.* 6. *p.* 3. *n.* 540. *et Salm. c.* 12. *n.* 34. *cum Pontio, Aversa, Vill. Diana, Gabr. etc.* Et idem docet *Habert* (rigidioris disciplinæ fautor) *t.* 6. *p.* 466. *q.* 3. ubi loquens de Matrimonio nullo propter aliquod impedimentum, dicit; *Si adversus malum occultum, et invincibiliter ignoratum, nullum appareat remedium, et gravia incommoda prævideantur, dissimulandum est* (a confessario) *impedimentum, et conjux in bona fide relinquenda.* Idem sentit *Antoine* (recentior inter rigidos auctores) *p.* 534. *q.* 3. ubi ait : *S probabile periculum sit, ne ex admonitione sequatur peccatum formale pœnitentis, vel grave scandalum, etc. differenda est monitio, et petenda dispensatio.*

Id probant. 1. ex *c. Si quis* 2. *de Pœnit. dist.* 7. Sed hic textus revera non facit ad casum, nam ibi loquitur S. Aug. tantum de peccatore qui vult differre pœnitentiam usque

ad finem vitæ, et ideo sic dicit: *Si scirem tibi nihil prodesse, non tibi darem.* (idest pœnitentiam). *Item, si scirem tibi prodesse* (nempe dilationem pœnitentiæ) *non te admonerem, non terrerem. Ergo tene certum, dimitte incertum.* Quid igitur hic textus refert ad rem? Probant 2. ex *c. Quia circa de Consang.* ubi Innoc. III. consultus de quibusdam, qui ex subreptitia dispensatione contraxerant, sic respondit Episcopo interroganti; *Dissimulare poteris, cum ex separatione grave videas scandalum imminere.* Sed hic alius textus nec etiam satis probat, quia saltem non est certum, quod Papa sic respondens noluisset dispensare in illo impedimento (quamvis *Tournely* .... *p.* 317. cum pluribus intelligit ibi nullam adfuisse dispensationem); tanto magis quod aliquando potest Pontifex ex urgentissima causa etiam deobligare ab obligatione præstandi novum consensum, prout Clemens XI. 1. April. 1701. egit cum quibusdam Populis Indiarum, ut refert Bened. XIV. *Notif.* 87. *n.* 80.

Potius igitur nostra sententia firmatur ex auctoritate D. Bernardi, qui *Serm.* 42. *in Cantic.* sic ait: *Mallem aliquando tacuisse et dissimulasse, quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem.* Conqueritur ergo S. Doctor per suam monitionem cognovisse majorem evenisse ruinam, quam si dissimulasset reprehendere id quod cognovit male agi. Maxime autem sententia probatur ex illa validissima ratione, scilicet quod de duobus malis minus est permittendum, ut majus evitetur; unde in concursu peccati materialis et formalis, magis præcavendum est formale, quod solum punit Deus; cum ex solum peccato formali reputet se offensum. Ratio hæc magis patefiet ex respon-

sionibus ad objectiones, quas mox recensemus.

Objicitur I. illud Ezechielis (*c.* 33. *n.* 8.). *Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris: non fueris locutus, ut se custodiat: impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Sed quis non videt hic sermonem fieri de impio, qui est in mala fide, et quem tenetur utique Confessarius corripere, ut resipiscat? Et sic intelligendi alii textus Scripturæ, ac Ss. Patrum, qui in contrarium afferuntur.

Objicitur II. Confessarius est Doctor: ergo ex vi sui officii tenetur omnino instrure ignorantes, et legem manifestare. Respondetur, quod Confessarius non solum est Doctor, sed etiam Medicus, unde ut Medicus, cum prævidet monitionem vergere in ruinam pœnitentis, debet ab ea abstinere: et licet sit etiam Doctor, attamen, cum munus Confessarii sit munus charitatis, a Christo Dom. tantum institutum in bonum Animarum, debet quidem tradere doctrinam, sed illam tantum quæ est proficua, non quæ nociva est pœnitentibus. Alias si ex munere doctoris de omni veritate teneretur instruere pœnitentes, deberet ab eis removere ignorantiam invincibilem adhuc juris humani, etiamsi prævideret monitionem obfuturam; sed hoc vel nemo dicet, vel nimis improbabiliter dicet.

Objicitur III. quod in eo casu ignorantia pœnitentis non est invincibilis, sed vincibilis; idque sic probant; Tunc adest vincibilis ignorantia, quando alicui vel occurrit dubitatio de præcepto, vel aperta est via præceptum addiscendi; sed huic ignoranti jam aperta est via, quandoquidem Confessarius paratus esset ad instruendum, si prævideret monitionem profuturam; ergo Confessarius tenetur monere talem pœniten-

tem, utpote vincibili ignorantia laborantem. Sed respondetur: Ad constituendam ignorantiam vincibilem, non solum requiritur, ut pateat via ad veritatem præcepti assequendam, sed etiam omnino requiritur, ut occurrat dubitatio de præcepto, alias ignorantia semper esset invincibilis; ignorantia enim invincibilis, ut definitur a *D. Th.* 1. 2. *q.* 76. *a.* 2. est illa, *quæ studio superari non potest.* Cum autem dubitatio de aliquo præcepto non occurrit, ignorantia studio superari certe non potest; quomodo enim studium quis adhibere potest ad inquirendum præceptum, de quo nullam notitiam ne confuse quidem per dubitationem habet? Unde recte cum aliis communiter supponit *P. Segneri* (*in suo Confessar. Instructo c.* 7.) tunc utique adesse ignorantiam invincibilem: *Quando la persona non ha principio di dubitare, e conseguentemente non ha nè anche maniera di vincere il suo errore.* Concludendum igitur, quod cum alicui non occurrit dubitatio, ignorantia est quidem invincibilis: licet enim per se loquendo adsit via sciendi aliquam obligationem, illa tamen non patet ei, cui de obligatione nulla occurrit dubitatio. Alias, si talis pœnitens censendus esset laborare ignorantia vincibili, deberet dici, quod, etiamsi ipse non confiteretur, et etiamsi pœnitens monitus resipisceret, sed Confessarius propter inscitiam vel oblivionem non adverteret ad eum monendum, adhuc pœnitens damnaretur, quia adhuc esset in mala fide, et in peccato formali; sed hoc non videtur ab ullo unquam posse dici. Quod autem confessarius advertat, vel non, ad faciendam monitionem, hoc mere per accidens se habet quoad pœnitentem, a cujus sola cognitione et voluntate pendet, quod ignorantia sit vincibilis, aut invincibilis.

Objiciunt IV. Quod talis pœnitens, qui si moneretur, non acquiesceret doctrinæ Confessarii, haberet voluntatem obfirmatam in errore; unde tanquam indispositus nequit absolvi. Sed respondetur, et quæritur, qualisnam dispositio in pœnitente attendi debeat ut ei absolutio denegetur: num indispositio præsens sive actualis, vel futura seu interpretativa, scil. quod si ille in tali occasione poneretur, peccaret? non quidem interpretativa, alias plurimi absolvi non possent qui hic et nunc de aliquo peccato, puta de neganda fide non cogitant, sed, persecutione adveniente, facile illam negarent. Item dicere debemus cum Pelagio (cujus error damnatus est ab Ecclesia), quod Deus in pœnam peccatorum futurorum aliquos infantes non sinit ad Baptismum pervenire, et aliquos pervenire vult in præmium bonorum, quæ operaturi essent si vixissent. Quare minime dici debet, quod pœnitens est indispositus, eo quod si moneretur non pareret Confessario, sed quod esset indispositus si moneretur. Sed Confessarius non debet attendere ad indispositionem interpretativam quam pœnitens haberet, sed ad actualem quam nunc habet. Et ideo, sicut non licet proximum exponere ad occasionem in qua positus ille succumberet, ita Confessarius, cum prævidet ex monitione ruinam pœnitentis, tenetur ab ea abstinere, esto pœnitens relinquendus sit in peccato materiali, eo quod unum peccatum formale omnibus præponderat materialibus peccatis.

611. Ex his infertur I. cum *Laym. n.* 5. *Sanch. n* 8. *Lagone n.* 25. *Salm. n.* 34. *Holzm. n.* 60. *Pal.* §. 2. *n.* 9. *Habert*, *Antoine ll. cc.* et aliis communiter (contra *Concinam*) quod si confessarius noverit pœnitentem invalide contraxisse Matrimonium ob aliquod impedimentum

occultum, et periculum sit infamiæ, scandali, aut incontinentiæ, si nullitatem manifestet; tunc debet omittere monitionem; et illum relinquere in bona fide, donec obtineatur dispensatio; nisi dispensatio (ut recte ajunt *Laym n.* 6. *Pal. et Salm. ll. cc.*) de facili, et statim obtineri possit ab habente facultatem, et etiam ab Episcopo (recte dicit *Palaus*), ut liberetur pœnitens a peccato materiali. Vide dicenda *de Matr. Dub.* 3. *n.* 1123. Utrum autem casu possit Confessarius obligare conjugem negantem debitum ad illud reddendum? Negat *Bon. de Matr. q.* 3. *p. ult. n.* 6. *cum Soto*, *et Hurt.* quia id esset consulere fornicationem; tantum (ut ait) poterit in genere dicere, quod conjuges tenentur reddere debitum. Affirmant vero communius et probabilius *Lugo*, *et Sanch. ll. cit. Fill. tr.* 10. *n.* 98. *Croix lib.* 6. *p.* 3. *n.* 542. *et Escob. lib.* 16. *n.* 630. *cum Conc. Henr. Led. et Corduba.* Ratio, quia stante persuasione conjugis quod Matrimonium sit validum, tenetur ille reddere, ut dictamen suæ conscientiæ sequatur.

612. Quod si Matrimonium sit contrahendum? *Holzm. t.* 1. *p.* 12. *n.* 61. ait omnino tunc monitionem esse faciendam, etiamsi certe non sit profutura, et certe obfutura; quia magis præcavenda est nullitas Sacramenti, quam peccatum, aut infamia pœnitentis. *Holzm.* citat etiam *Sporer.* pro hac sententia *de Consec. c.* 1. *n.* 9. sed *Sporer* loquitur ibi (et recte tantum) de casu quo aliquis vellet ducere consanguineam: tum quia tunc revera abest infamia; tum quia pœnitens post Matrimonium facile poterit cognoscere ejus nullitatem, et sic facile incidere in peccata formalia; præter alia pericula relinquendi filios illegitimos, etc. E converso *Sanch. dict.*

d. 38. *n.* 7. *in fine*; *et Lugo d.* 22. *n.* 25. absolute dicunt, adhuc in eo casu omittendam esse monitionem, quando ipsa probabiliter censetur non profutura. Probabilius tamen mihi videtur dicendum cum *Palao p.* 18 §. 2. *n.* 9. *et Salm. c.* 12. *n.* 35. quod, regulariter loquendo, omnino monitio tunc facienda est, tum quia ex Matrimonio nullo frequenter plura inconvenientia oriuntur; tum quia sæpe post tale Matrimonium ignorantia cessare solet, et tunc facile adest periculum peccandi formaliter. Unde bene ait *Laym. c.* 13. *n.* 6. quod eo casu monitio facienda est, si aliqualis saltem spes adsit profectus. Et idem quod de Matrimonio nullo, dicit *Sporer de Consc. c.* 1. *n.* 29. de contractu illicito ineundo. Si vero Confessarius certo moraliter desperet de fructu, tunc merito dicit *Croix l.* 6. *p.* 3. *n.* 540. cum *Aversa* (quibus jam videntur adhærere *Pal. Salm. et Laym.*) quod omittere debeat monitionem, donec obtineat dispensationem; quia melius est permittere peccatum materiale, quam præbere occasionem certi peccati formalis. Nec obstat ratio *Holzmanni*, nam (ut dicunt *Sanch. Pontius*, *Vasq. Salas*, *Salon.* et alii citati *Tom. I. l.* 1. *n.* 32.) Sacramenta non exposcunt majorem reverentiam, quam præcepta divina. Unde si in præceptis divinis permitti potest Materiale peccatum, ut ipsemet *Holzm.* admittit *num.* 50. cur non poterit permitti materialis irreverentia Sacramenti in tanta necessitate, ut peccatum formale vitetur?

613. Sed hic discutiendus est casus valde facilis eventu, et difficilis solutione. Rogatur: quid agendum, si sponsi accedant ad Ecclesiam ad contrahendum Matrimonium, et alter eorum manifestet Confessario impedimentum occultum,

dum omnia sunt parata, et non possit sine scandalo et infamia Matrimonium differri? *Sanch. de Matr. l. 2. d. 40. n. 8. Boss. p. 1. n. 1206. et Bon. eod. tit. q. 3. p. 15. n. 6. cum Guttier.* suadent, ut pœnitens votum emittat castitatis ad tempus puta ad mensem. Sed hoc remedium, ut ajunt *Roncag. p. 172. q. 2. et Auctor Instruct. pro novis Confess. p. 2. c. 1. n. 31.* merito videtur esse periculosum, propter suspicionem quam facile apud alios ingerere potest; tanto magis quod passim apud Casuistas tale remedium præscriptum invenitur. Unde *Lugo d. 22. n. 24. et præfatus Auctor Instruct. etc.* dicunt tunc consultius esse, quod Confessarius relinquat sponsos in bona fide, et sinat nuptias contrahere; et huic consentit *Laym. de Pœn. c. 13. n. 6.* si omnino desperetur de fructu monitionis. Communissime vero alii DD. et probabilissime docent in eo casu posse Episcopum dispensare; ita *Sanchez dict. D. 40. n. 3. et 7. Bon. n. 4. Cabass. Tom. I. l. 3. c. 27. n. 4. Pignatel. t. 3. Consult. 33. Suar. de leg. l. 6. cap. 14. in fine, Spor. de leg. p. 50. n. 353. Conc. de Matr. p. 343. n. 5. Pontius, l. 9. c. 6. n. 6. Diana p. 8. tr. 3. R. 80. Pal. p. 18. §. 2. n. 9. Salm. de Matr. c. 14. n. 11. Viva q. 6. art. 1. num. 8. Elbel p. 500. n. 493. cum Bob. Fill. Mastr. et Croix de Matr. num. 838. cum Vasq. Sylvio, Barbosa, Hurt. Reg. Vill. Sulas, Boss. Molfes. Machad.* et aliis plurimis cum *Card.* (qui dicit esse sententiam moraliter certam) et *Pyrrho, ac Corrad.* (qui testatur ita declarasse Sixtum V. et communem vocat Bened. XIV. *de Synodo l. 7. c. 31. num. 2.*) contra rigidissimum *Fagnanum*, qui in *c. Nimis, de Filiis Presb.* negat, etiamsi id oporteat ad legitimandam prolem in articulo mortis; adversus

communem DD. cum *Pignat. l. t.* 3. *Cons.* 33, qui. *num.* 8. ex aliis id extendit etiamsi impedimentum fuerit publicum). Ratio, vel quia tunc præsumendus est Pontifex delegare Episcopo facultatem dispensandi, quam requisitus certe ei non denegaret; vel quia (ut ratiocinantur *Sanch. n.* 3. *et* 7.) Episcopus potest in sua Diœcesi quidquid potest Pontifex in tota Ecclesia, nisi aliquid Pontifex sibi reservavit (juxta id quod plures dicunt *de Matr. vide* infra *n.* 980. *Dub.* 1.); unde, si Episcopus dispensare nequeat in iis impedimentis, id ex eo provenit, quia Pontifex reservat; sed cum reservatio fiat propter charitatem, et ob bonam Reip. gubernationem, non est verisimile Pontificem dispensationem sibi reservare in casu tantæ necessitatis, quando aliter scandala vitari non possent; hoc enim esset contra charitatem. Ergo in eo casu intelligitur cessare reservatio, et ideo Episcopus ex sua potestate ordinaria potest tunc dispensare, sicut potest in aliis legibus Pontificiis, quando aditus ad Papam non patet. Et eo casu probabiliter dicunt idem *Sanchez n.* 14. *Elbel l. c. Bon. num.* 6. *cum Valent. Vasq. Salas*, *Henr. ac Salm. c.* 14. *num.* 12. *cum Con. Pal. Basil. etc.* quod Episcopi legitime possunt prædictam facultatem dispensandi delegare aliis, etiam generaliter pro omnibus casibus occurrentibus, quia hæc facultas conceditur Episcopis ratione Dignitatis, unde accipit conditiones potestatis ordinariæ. (Vicarius autem Episcopi ratione sui officii hanc facultatem certe non habet, prout notant *Salm. ib.*). Immo addit *Pignatell. tom.* 3. *Consult.* 33. *n.* 5. ibique fuse probat, quod eo casu censetur omnino cessare lex qua prohibetur tale conjugium contrahi; omnis enim lex (ut ait) ordinatur ad bonum publicum, ut revera

est communne apud omnes ex *c.* 2. *de Observ. Jejun.* ubi dicitur quod necessitas caret lege, et ex *c.* 2. *dist.* 4. ubi S. Isidorus ait: *Erit autem lex honesta, possibilis secundum naturam, loco temporique conveniens, utilis, manifesta quoque etc.* Unde quando lex evadit perniciosa, utique non obligat, ut docet *D. Th.* 2. 2. *qu.* 120. *art.* 1. ubi dicit, quod cum aliquid est contra commune bonum, *malum est sequi legem positivam*, Idem *Cajet. ib. Nav. c.* 16. *n.* 37. *Soto de Just. qu.* 6. *art.* 8. *Pignatell. tom.* 3. *Consult.* 33. *num.* 5. *cum Covarr. Led.* et aliis passim; idem *Salm de Leg. c.* 1. *n.* 15. *et Pal. tr.* 3. *p.* 1. *n.* 4. qui probat cum *Suar. Bon. Vasq. et Salas*, quod lex bono communi non conveniens, non est lex, neque obligationem inducit. Et ideo ait *Pignatellus*, tunc alium inferiorem legislatore posse declarare, quod lex impedimenti cesset, et non obliget, cum in eo casu, si adhuc Pontifex vellet legem obligare, talis voluntas respiceret malum, quia esset causa scandali, quod non est præsumendum. Unde dicit *Ronc. pag.* 172. *q.* 7. (cujus opinionem ait Auctor *Instruct. pro novis Confessar. p.* 2. *num.* 32. *ex Jordano*, *et Pignatell.* ut supra, non esse rejiciendam tamquam improbabilem et non tutam in praxi) quod si aliquando nec etiam ad Episcopum aditus pateret, et nullo modo aliter vitari posset gravissimum periculum infamiæ, aut scandali; posset Parochus vel alius Confessarius declarare, quod lex impedimenti eo casu non obligat, quia eadem ratio (ut supra) tunc urget, nempe quod cessat lex, quando potius est nociva, quam utilis. Et licet hic non cesset finis legis in communi, sed in particulari, cum tamen cessat finis legis in contrarium, lex etiam cessat, ut omnes conve-

niunt cum *Salm. de Leg. c. 4. n.* 6. Notant tamen præfati Auctores, quod esto tunc permittatur contrahi Matrimonium, tamen quantocius (saltem ad majorem securitatem, et ad salvandam reverentiam legibus Ecclesiæ debitam) recurri debet ad S. Pœnitentiariam, ut ab illa dispensatio obtineatur.

614. Infertur. II. quod ubi non speratur fructus, omittenda est monitio etiam de restitutione facienda, ut dicunt *Laym. c.* 13. *n.* 4. *Lugo d.* 22. *n.* 26. *Ronc. p.* 94. *q.* 4. *R.* 2. *Sporer de Pœn. n.* 795. *Viva q.* 8. *art.* 5. *num.* 5. *Elbel p.* 344. *num.* 471. *cum Tamb. Sanch. l.* 2. *d.* 38. *num.* 8. *et* 10. *cum Cano, Henr. Led. Met. et Cord. Holzm. tom.* 1. *de Consc. c.* 3. *num.* 53. *cum Henno, et communi, ac Salm. c.* 12 *num.* 34. *cum Vasq. Suar. Con. Pontio, Vill. Aversa, etc.* (contra *Concinam, Hab. ll. cc. et Antoine pag.* 534. *qu.* 3. qui duo ultimi in assignanda ratione circa monitionem de Matrimonio nullo, et de restitutione facienda, aperte se contradicunt). Ratio est, quia Confessarius, cum prævidet quod monendo de restitutione, pœnitens non parebit, et in peccatum formale incidet, magis præcavere debet ejus spirituale damnum, quam damnum alterius temporale. Bene tamen advertunt *Viva, et Ronc.*, non facile judicandum quod pœnitens, cognita veritate, monitioni non obtemperabit.

Infertur III. omittendam esse monitionem etiam quando timentur scandala aliorum, infamiæ, rixæ, et similia; ita *Suar. d.* 32. *sect.* 4. *n.* 3. *Sanch. Dicta D.* 38. *n.* 10. *Laym. c.* 13. *n.* 5. *Lugo d.* 22. *n.* 7. *Pal. §.* 2. *n.* 8. *Ronc. pag.* 94. *q.* 4. *R.* 2. *et Salm. c.* 12. *num.* 34. *cum Vasq. Con. Covar. Dicast. et Granado.* Quia semper præstat vitare mala for-

malia aliorum, quam materialia pœnitentis.

615. Excipiendum est tamen I. quando damnum redundaret contra bonum commune; licet enim Confessarius teneatur ratione sui officii principaliter incumbere bono pœnitentis, nihilominus, cum ipse sit pars Reipublicæ, et in bonum Reip. Christianæ Minister constitutus, tenetur præferre bonum publicum bono privato pœnitentis; ita cum *Busemb. ut supra*, *Lugo d.* 22. *num.* 30. *Ronc. l. c. R.* 1. *Salm. c.* 12. *n.* 37. *cum Aversa*, *Dic.* et aliis communiter. Hinc omnino monendus est Parochus qui erronee, etsi ex ignorantia invincibili, circa mores populum instrueret. Item monendus qui bona fide putaret se Sacerdotem cum non esset, ob sacramenta quæ invalide conferret. Item ignorans nullitatem Matrimonii, si de illa publica sit fama. Item bene addunt *Salm. n.* 40. *cum Busemb.* ex *Lugo d.* 22. *n.* 3. (Cujus doctrinam uti saluberrimam Confessariis sequendam proponit Pontifex in Bulla mox citanda) Confessarium debere admonere Episcopos, Prælatos, Principes, Gubernatores, Confessarios, et similes, qui ex ignorantia invincibili perperam se gerunt circa collationem Beneficiorum, electionem Ministrorum, subditorum gubernium, largitionem eleemosynarum de superfluis Beneficiorum, administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etc. Ratio, quia raro contingit hujusmodi ignorantiam esse inculpabilem, vel non esse perniciosam aliis, qui facile licita sibi putant quæ a superioribus fieri observant. Immo bene advertit N. SS. Benedictus XIV. in sua Bulla *Apostolica*, edita 26. Jun. 1749. (in *Bull-ir. tom.* 3. *pag.* 82. §. 20.) moneudum esse pœnitentem, *si in iis versetur facti circumstantiis, quæ, Confessario dissimulante, peccatorem in pravo opere*

' *obfirmant*, *non sine aliorum scandalo*, *cum quis arbitretur ea sibi licere*, *quæ ab iis qui Ecclesiæ Sacramenta frequentant*, *impune exerceri animadvertit*. Præterea bene addit *Lugo*, quod si Confessarius rationabiliter dubitat, an hujusmodi pœnitentes suo debito satisfaciant, tenetur eos de illo interrogare.

616. Excipiendum II. si pœnitens interroget, tunc enim Confessarius tenetur detegere veritatem, nec potest dissimulare; quia, cum ille jam incœperit laborare ignorantia vincibili, dissimulatio Confessarii esset erroris approbatio; ita *Suar. d.* 32. *sect.* 4. *num.* 2. *et* 3. *Laym. c.* 13. *n.* 6. *Pal. n.* 10. *Lugo d.* 22. *num.* 29. *Salm. c.* 12. *n.* 36. et alii communiter cum *Sanch. D.* 38. *n.* 14. qui excipit, si pœnitens non interrogaret cum dubio, sed ex scrupulo; quia tunc (ut ait), dissimulante Confessario, ille etiam remaneret in bona fide. Sed hoc merito non admittunt *Lugo*, *et Salm. ll. cit. cum Soto*, *Led. Lop. etc.* quia, stante interrogatione facta, pœnitens faciet postea auctoritate Confessarii; quod antea faciebat ex ignorantia. Recte vero dicunt *Sanchez n.* 8. *Suar. Laym. et Sporer ll. cit.* quod cum pœnitens interrogat, Confessarius non plus respondere debet quam ab ipso interrogatur, ex. gr. si quis obstrictus voto castitatis interroget, an Matrimonium propter votum fuerit invalidum, et an teneatur uxori reddere debitum, Confessarius affirmet utrumque, tacens de obligatione non petendi, etiamsi noverit Matrimonium ob aliquod impedimentum dirimens esse nullum.

Excipiendum III. si pœnitens brevi sit monitioni obsecuturus, quamvis in principio non acquiescat; sic enim sapienter loquitur *Laym. c.* 13. *num.* 5. *in fine* »: (Confessarius conside-

rare debet quantum et quam diuturnum incommodum ex monitione timeatur; fieri enim quandoque solet, ut pœnitens initio conturbatus animo salutarem monitionem respuat, postea vero mente sedata eamdem cum fructu recipiat). » Immo dicit *Lugo D.* 22. *num.* 39. *cum Adriano*, *Med. Cano*, *et Corduba*, monendum esse pœnitentem, etiamsi scandalum sit passurus, quando scandalum quod timetur brevi mansurum putatur, et spes sit quod monitio postea brevi habebit effectum suum. Sed hoc melius intelligendum locum habere, prout tradit Benectus XIV. in præfata Bulla *Apostolica*, *l. c.* casu quo, ut ait, *dissimulante Confessario, peccator in pravo opere obfirmaretur cum scandalo aliorum; vel quando quis in proxima peccati occasione versatur; sin minus in externis actibus, saltem in pravis cupiditatibus ac morosis delectationibus assentiri consuevit.*

Utrum autem facienda sit monitio in dubio, an sit profutura vel obfutura? Resp. si non timetur de damno, omnino quidem fieri debet; si vero dubitatur tam de damno, quam de fructu sequuturo, tunc Confessarius pensare debet damnum et utile, item gradum timoris damni, ac spei utilitatis, et eligere id quod judicat præponderare; ita *Lugo d.* 22. *num.* 31. *et Salm. c.* 12. *num.* 39. *cum Dicast. et Aversa.* Ceterum in dubio regulariter mihi videtur dicendum, quod mala formalia potius evitanda sunt quam materialia. Hinc loquens *P. Concina* de correctione fraterna (*in tract. de Eleemos. c.* 3. *n.* 9.), dicit, quod in dubio, an correctio sit profutura vel nocitura omitti debet; quia (ut ait) imprudenter agit qui dubius operationi morali se committit.

617. » Resp. 2. Ut Confessarius licite hoc

» Sacramentum administret, debet esse in gra-
» tia, alioqui peccabit mortaliter * (*Vide di-*
» *cta num.* 31.) * item debet esse talis, ut
» per hoc non exponatur proximo periculo pec-
» candi mortaliter. Pars prior constat ex dictis
» de Sacramentis in genere. An vero audiens
» plus una quasi vice mortalia tot numero pec-
» cata committat, alii negant, ut *Rod.* alii
» affirmant, ut *Bon. hic* * (*Vide dicta Tom.*
» *VI. l.* 5. *num.* 90. *v. Qu.* 6. *ubi id omnino*
» *negatur*) *. Pars posterior patet.

Unde resolvitur hic casus.

» Confessor conscius sibi peccati mortalis te-
» netur, antequam audiat, vel saltem absolvat
« pœnitentem * (*Vide dicta de hoc lib.* 6. *n.*
» 36.), * ipse confiteri, vel conteri de suo
» peccato. Si tamen vocatus improviso ad mo-
» ribundum recolligere se tam subito non possit
» ad contritionem eliciendam, vel bona fide
» putet se elicuisse, non peccat absolvendo.
» *Præpos. Lugo*, *Tamb. l.* 3. *c.* 2. §. 3.
» * (*Vide dicta n.* 33.) *.

618. » Resp. 3. Si male absolvit, committendo
» defectum essentialem, v. gr. si non protulit
» formam; vel absolvit a reservatis non subdi-
» tum, tenetur inducere ad repetendam con-
» fessionem, si sine scandalo, infamia, fra-
» ctione sigilli, et nocumento suo possit: sin
» minus, non tenetur. Si non absolvit a cen-
» sura, potest ab eadem (si, vel quando ha-
» buerit potestatem) absolvere absentem. *
» (*Vide dicenda de Censur. n.* 117.) *. *Bonac.*
» *de Cens. in comm. d.* 1. *q.* 3. *p.* 5. *ex*
» *Suar. Fill. t.* 11. *cap.* 10. *qu.* 6. *Reg. Nav.*
» *Rodr.*

» Si non interrogavit sufficienter numerum, » speciem, vel alias circumstantias, regulariter » ad nihil tenetur, nisi ad pœnitentiam agen- » dam; monere enim extra Confessionem non » debet, cum judicium sit finitum. Si tamen » redeat ad confessionem idem pœnitens, debet » moneri de defectu commisso; quia alioqui » hæc confessio non erit integra, cum quædam » non sit debite confessus.

» Dixi, *si non interrogavit*: quia si positive » dixit, non teneri confiteri numerum, spe- » ciem, etc. debet monere, si sine gravi scan- » dalo, et detrimento potest; quia est causa, » quod alter præceptum grave, scilicet confi- » tendi illa peccata, violet. *Lugo d.* 22, *sect.* 3.

» Si neglexit monere de restitutione, moneat, » si quidem commode potest, (vel in confessio- » ne, vel extra, obtenta prius ab ipso venia, » ea vero negata, ad nihil ultra teneri docet » *Tamb. l.* 3. *c.* 8. *Sanch. contra Suar.* quia » tenetur ex charitate: si non commode potest, » Deo commendet. *Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* 9. » *Henr. Suar. Sylv. Mercer. in* 3. *p. q.* 9. *a.* » 1. *Dian. p.* 4. *R.* 198. et *p.* 1. *t.* 4. *R.* » 109. Quod si tamen (ex gravi, seu mortali » culpa contra jus alterius) dixisset, eum non » teneri ad restitutionem, vel aliter (v. gr. » opinionem falsam persuadendo) esset causa » efficax, cur non restituat, vel aliunde detri- » mentum accipiat ipse, vel alius; tenetur i- » psemet restituere, nisi moneat tempestive, » priusquam pœnitens fiat impotens, quia actio- » ne sua fuit injusta causa damni. Si vero sine » gravi culpa id fecit, tenetur nihilominus mo- » nere pœnitentem, si commode potest: alio- » qui ipse obligatur, sicut casu priore. Si non » commode potest, excusabitur. V. *Suar. Con.*

» *d.* 8. 77. *Bon. Dian. t.* 1. *m. R.* 1. *Lugo* » *d.* 22. *s.* 3. *n.* 61. et supra *l.* 3. *t.* 5. *c.* 2. » *art.* 2. *cas.* 12.

619. Hic distinguere oportet plura dubia, quæ hoc punctum concernunt. Dubitatur I. Ad quid tenetur Confessarius, si erravit circa valorem Sacramenti? Si erravit sine culpa, conveniunt omnes non teneri cum gravi incommodo famæ vel honoris monere pœnitentem de errore; ita *Lugo d.* 22. *n.* 58. *Salm. cap.* 12. *n.* 56. *Sporer p.* 274. *num.* 803. *Viva qu.* 8. *art.* 5. *n.* 10. *Elbel pag.* 332. *num.* 437. et alii passim. Ratio, quia tunc Confessarius tenetur ad monitionem tantum ex charitate, quæ non obligat cum gravi incommodo. Hoc tamen valet pro Confessario delegato; aliter enim videtur dicendum de Parocho, juxta dicta *Tom. II. lib.* 3. *n.* 40. *v. Omnes*, ex quod Parochus tenetur ex justitia reparare grave damnum spirituale subditorum. Recte autem addunt præfati AA. quemcumque Confessarium teneri advertere pœnitentem de nullitate absolutionis ei collatæ, si ille sit in articulo mortis, vel in gravi periculo non amplius se confitendi. Sed quid, si Confessarius cum culpa gravi erravit circa valorem Sacramenti, an tunc teneatur monere cum gravi suo damno? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Bonac. q.* 7. *p. ult. n.* 4. *Suar. d.* 32. *sect.* 6. *et* 7. *cum S. Anton. Sylvest. Nav. et Cord.* et probabilem censent *Salm. c.* 12. *n.* 56. *cum Vasq. Hurt. Aversa, etc.* Ratio, tum quia tale præceptum non videtur obligare cum tanto dispendio; tum quia, sicut ipse pœnitens nön teneretur cum tanto incommodo sua peccata confiteri si monitus esset, ita nec Confessarius. Excipit tamen *P. Suarez*, si Confessarius decceperit pœnitentem, relinquendo illum in

occasione proxima peccandi. *Secunda* vero sententia, quam sequimur, affirmat, et hanc tenent *Lugo*, *Viva*, *Spor.* et *Elb. ll. cc.* item *Tamb. Meth. Conf. lib*, 3. *cap.* 8. *num.* 5. *ac Leand. apud Salmant. loc. cit.* Ratio, quia, licet Confessarius ex charitate onus susceperit audiendi Confessionem pœnitentis, tamen, postquam audivit, tenetur ex officio, et ex quasi contractu cum pœnitente inito rite ipsi ministrare Sacramentum, unde, si invalide ministraverit ex sua culpa, tenetur utique etiam cum gravi suo damno (petita licentia) illum de errore monere; et sic respondetur primæ rationi oppositæ. Respondetur item secundæ, quod pœnitens, si monitus esset, posset sine Confessione aliter sibi providere eliciendo actum contritionis; at Confessarius non potest ipsum inscium relinquere in tanto gravi suo damno carentiæ gratiæ sacramentalis. Diximus, *petita licentia*, nam probabilius (contra alios) dicunt *Conink*, *Bon.* et *Spor. apud Croix. l.* 6. *p.* 2. *n.* 1785. quod si ex monitione gravis sequeretur offensio pœnitentis, non tenetur tunc Confessarius, nec potest monere, quia sigillum læderetur juxta dicenda *num.* 622. Item probabile videtur cum AA. primæ sententiæ, quod si pœnitens iterum alteri se confessus fuerit, tunc non tenetur Confessarius cum gravi incommodo eum monere de nullitate primæ Confessionis. Ratio, quia tunc jam moraliter certo pœnitens supponitur justificatus; et ideo sicut ille non tenetur cum gravi dispendio procurare integritatem Confessionis, ita nec Confessarius. Et idem potest dici, si pœnitens Eucharistiam deinde susceperit, quia (ut diximus *de Sacram. in genere n.* 6. *cum D. Thoma*, et aliis communiter) Eucharistia cum attritione et bona fide suscepta, per accidens primam gratiam confert.

620. Dubitatur II. Quid si error non fuerit circa valorem, sed circa integritatem Confessionis, nempe si Confessarius neglexerit interrogare de speciebus, et numero peccatorum? Respondetur: Si confessarius in hoc negative se habuit non interrogando, tunc non tenetur monere de errore, nisi intra Confessionem, ut cum *Busemb.* dicunt *Lugo d.* 22. *num.* 75. *Sporer n.* 804. item *Suar. et Arriaga apud Croix. n.* 1779. Et hoc etiamsi Confessarius culpabiliter interrogare neglexerit. Ratio, quia obligatio faciendi Confessionem integram directe afficit pœnitentem, non Confessarium, unde, licet Confessarius teneatur intra Confessionem interrogare pœnitentem de speciebus, et numero peccatorum, ut efformet judicium de statu causæ, et pœnitentis, finito tamen judicio, cessat in Confessario hujusmodi obligatio. Si vero ipse positive induxit pœnitentem, ne explicaret ille species sive numerum, tunc, si cum culpa gravi id fecerit, tenetur etiam extra Confessionem cum licentia pœnitentis eum monere de errore, sed sine scandalo, et sine gravi suo damno; ut bene ajunt *Lugo num.* 73. *et Sporer. l. c.* nam sicut grave damnum excusat pœnitentem ab integritate Confessionis, ita etiam Confessarium. Quod si Confessarius in hoc non graviter peccavit, tunc multo minor causa sufficiet ad eum excusandum a monitione facienda. Hinc recte ajunt *Lugo l. c. Tamb. l.* 3. *c.* 8. *n.* 3. *cum Fill. ac Suar. Arriaga apud Croix dict. num.* 1779. quod Confessarius, qui bona fide deobligavit pœnitentem ab explicanda specie sive numero, regulariter non tenetur admonere extra Confessionem, quia regulariter (dico semper) sine incommodo, et rubore id facere non potest.

621. Dubitatur III. Ad quid tenetur Confes-

sarius, si positive deobligavit, vel non monuerit pœnitentem de restitutione facienda? Respondetur: Si illum positive deobligavit cum sua culpa gravi, omnes dicunt teneri ad monitionem, etiam cum gravi incommodo, vel intra Confessionem, si pœnitens brevi ad confitendum redeat; vel extra, petendo licentiam, si non redeat. Alias non monendo, vel monendo postquam pœnitens factus sit impotens, tenebitur ipse Confessarius ad restitutionem; casu quo (intelligendum) pœnitens jam restituisset, si fuisset monitus. Ita communiter *Lugo d.* 22. *n.* 61. *Pal. p.* 18. §. 3. *n.* 5. *Bonac. de Restit. q.* 7. *p.* 4. §. *ult. n.* 22. *Viva de Pœn. q.* 8. *art.* 5. *num.* 10. *Elbel p.* 233. *num.* 439. *Sporer p.* 274. *n.* 805. *et Salm. c.* 12. *num.* 50. *cum Gran. Cabr. Bonasp.* et aliis passim. Ratio, quia Confessarius suo injusto consilio jam fuit causa damni. Si vero sine culpa gravi pœnitentem deobligavit, non tenetur jam cum gravi suo incommodo illum de restitutione monere; tenetur vero, si commode potest, ut dicunt *Salm. n.* 51. *cum Aversa, et Dicast.* Immo tenetur etiam cum aliquali suo incommodo, ut recte ajunt *Lugo num.* 66. *et Elbel, Viva, ac Sporer ll. cc.* quia ex charitate quisque tenetur cum levi incommodo reparare grave damnum proximi.

An autem Confessarius, si tunc omittat monere, cum possit sine gravi suo incommodo, teneatur ipse ad restitutionem? Negat *Sanch. Cons. l.* 1. *c.* 3. *dub.* 5. *num.* 2. eo quod Confessarius (ut ait) tunc non tenetur ex justitia monere, cum non sit causa positiva damni, sed tantum negativa, tacendo scilicet manifestari pœnitenti ejus cognitam obligationem; tenetur ergo ad monendum tantum ex charitate, quæ

non obligat ad restitutionem. Et consentit huic opinioni *Cajetanus v. Restitutio cap. 7. in fine*, ubi sic dicit: *Si data opera* (Confessarius) *docuit falsa, putans esse vera, non tenetur lege justitiæ*. Et idem ait *Nav. apud Sanchez l. c.* Sed communius, et verius affirmant *Lugo num.* 63. *Sporer*, *Elbel*, *Viva ll. cc. et Salm. num.* 51. *cum Aversa*, *Dicast. etc.* item *Aragon. et Salon. apud Sanchez*. Ratio, quia; licet Confessarius sine culpa saltem gravi pœnitentem deobligaverit a restitutione debita; tamen, cum suum consilium pergat influere in damnum creditoris, cognito errore, tenetur ipse ex justitia causam damni auferre, si commode potest, alias obligatur restituere, cum hic et nunc ipse sit causa damni, prout si quis sine culpa gravi accendit ignem in segetem alienam, tenetur postea (si commode potest) ex justitia illum extingere. Vide dicta *Tom. IV. l.* 3. *num.* 994. Bene autem advertunt *Busemb.* ut supra, *Lugo num.* 64. *et Bonac. loc. cit.* quod cum Confessarius jam monuerit pœnitentem, priusquam ille fieret impotens, tunc ad nihil tenetur, etiamsi culpabiliter antea eum deobligaverit a restitutione; quia consilium tunc solum influebat ex auctoritate Confessarii, unde, revocato consilio, cessat sua auctoritas influere.

Sed quid si pœnitens tempore Confessionis erat dispositus ad restitutionem, si monitus fuisset, et postea, mutato animo, nollet monitus restituere cum posset? *Antoine pag.* 544. *qu.* 10. *R.* 2. dicit quod tunc Confessarius ad nihil tenetur, quia tunc Confessarius sua monitione jam aufert causam damni, et ideo si pœnitens non restituit, id ex ejus malitia provenit. Sed merito sapientissimus *Lugo d. num.* 64. non excusat Confessarium eo casu a restitutione: ratio,

quia, esto is qui auctoritative dat pravum consilium, revocato consilio, ad nihil amplius teneatur, ut communiter docent DD. *Tom. III. l.* 3. *num.* 559 hoc tamen procedit, quando damnum non est adhuc factum; non vero cum ex consilio damnum est jam illatum alteri. Quando autem confessarius positive, et culpabiliter deobligat pœnitentem dispositum ad restituendum., tunc ipse est causa, ut actu damnum creditori inferatur, cum alias si non deobligaret, jam actu fieret restitutio. Unde, si damnum jam actu infertur, confessarius, etiamsi postea quærat inducere pœnitentem ad restituendum, si ille renuet, non excusabitur ipse a restitutione, cum ipse fuerit causa damni illati.

Hoc, si confessarius positive restitutionem impedivit. Si vero negative se habuit, negligendo monere pœnitentem de restitutione, tunc distinguendum: Si inculpabiliter id egerit, non tenetur quidem cum gravi suo incommodo monere pœnitentem; sed tenetur cum aliquali, ut diximus, quia charitas obligat quemquam ad reparandum cum levi suo incommodo grave nocumentum proximi. Et in hoc advertit *Lugo num.* 63. incommodo mensurandum esse respective ad damnum, quod si sit gravissimum, aderit forte obligatio illud reparandi etiam cum notabili incommodo. Si vero confessarius culpabiliter neglexit monere de restitutione, merito, dicunt *Lugo*, *Elbel ll. cc.* teneri cum majori suo incommodo ad monitionem faciendam. An autem omittendo hanc monitionem, teneatur ipse restituere? Si inculpabiliter omittit, conveniunt omnes ad nihil teneri. Sed dubium est, si culpabiliter omittat, an teneatur ad restitutionem? *Prima* sententia absolute affirmat, et hanc tenent *Nav. c.* 17. *n.* 22. *Fill. tr.* 32. *c.* 3. *q.* 12.

n. 79. item *P. Nav. Mol. Sayr. Med. Arag. etc. apud Bon. de Rest. d.* 1. *q.* 2. *p.* 11. *n.* 15. Quia (ut ajunt) confessarius ex officio tenetur pœnitentem docere de sua obligatione, alias non docendo, ipse est causa damni. *Secunda* sententia, quam tenent *Less. l.* 2. *c.* 13. *n.* 77. *et* 78. *et Antoin. p.* 544. *q.* 10. *R.* 3. censet Confessarium delegatum non teneri; teneri vero Parochum, quia Parochus ex officio obligatur impedire, ne sui subditi damnum aliis inferant. *Tertia* vero sententia communissima, quam tenent *Suar. d.* 32. *sect.* 6. *n.* 9. *Pal. p.* 18. §. 3. *n.* 6. *Sanch. Dec. l.* 1. *c.* 6. *n.* 5. *et l.* 2. *c.* 11. *n.* 23. *Cabass. l.* 6. *c.* 13. *num.* 11. *Azor.* 3. *p. l.* 4. *c.* 16. *q.* 3. *Elbel n.* 440. *Salm. de Pœnit. c.* 12. *n.* 52. *Croix n.* 1781. *cum Vasq. Dian. p.* 1. *tr.* 1. *R.* 1. *Bon. l. c. cum Sa, Valent. et Reg. Lugo d.* 22. *num.* 67. *cum Conc. Maldero*, et communi (ac probabilem putat ipse *Less. l. c.*), docet confessarium; sive delegatum sive Parochum, non teneri ad restitutionem. Ratio, quia delegatus tenetur ad monitionem ex sola charitate, quæ non obligat ad restitutionem. Parochus autem, cum ipse sit constitutus tantum pro bono spirituali subditorum, tenetur quidem ex suo munere damna ipsorum spiritualia impedire, non autem temporalia aliorum. Et hoc verius puto dicendum (quicquid confuse dicat *Croix l. c.*), etiamsi confessarius studiose negligat monere pœnitentem, ut ipse non restituat; quia adhuc tunc deest positivus influxus in damnum aliorum, qui omnino requiritur ad obligationem restitutionis, ut fatetur idem *Croix l.* 3. *p.* 2. *num.* 148. et communiter docent DD. juxta *dicta Tom. III. l.* 3. *n.* 534.

622. Dubitatur IV. An confessarius possit loqui extra confessionem cum pœnitente de defectu commisso in confessione, sine ipsius licentia? *Prima* sententia dicit non solum posse, sed etiam teneri, et hanc tuentur *Suar d.* 33. *sect.* 5. *n.* 3. *Petroc. t.* 4. *p.* 96. *n.* 3. *Spor. n.* 822. *et Fill. Turr. Hurt. Meratius, Lohn. etc. apud Croix num.* 1776. et probabilem putant *Laym. cap.* 14. *n.* 15. *Pal. p.* 18. §. 3. *n.* 6. *Escob. l.* 16. *n.* 675. *Bon. p.* 15. §. *ult. n.* 21. *et Salm. cap.* 14. *n.* 44. Ratio, quia talis monitio supplet, et perficit eamdem confessionem inchoatam, quæ imperfecta manserat; unde, etiamsi pœnitens licentiam negaret, poterit confessarius ei manifestare defectum, cum esset tunc ille irrationabiliter invitus. *Secunda* vero sententia, cui subscribo; id negat, eamque tenent *Sanch. de Matrim. l.* 3. *dist.* 16. *n.* 3. *Lugo dist.* 23. *n.* 139. (qui ait contrariam repugnare communi sensui Theologorum) et probabiliorem censent *Croix, Pal. Escob. ll. cc. cum Soto, Vict. Fag. Rodr. Philiarc. et Salm. ib. cum Sylvio, Val. Bon. Reg. Aversa, Gab. Megala, Graff. et Dian.* Ratio potissima, quia, licet monitio illa fiat ad reparandum defectum præteritæ confessionis, attamen, cum non sit cum illa conjuncta, et judicium jam fuerit completum, evadit illicita, eo quod esset quædam peccati exprobratio, et ideo odiosam confessionem redderet. Hoc tamen intelligendum, si confessarius judicium jam perfecerit, absolutionem impertiendo; nam si non absolverit, vel quia oblitus fuerit absolutionem dare, vel quia eam male protulerit tunc valde probabiliter dicit *Croix dicto num.* 1776. *cum Stoz, et Arriaga*, bene posse confessarium, non petita licentia, dicere

pœnitenti eum non absolvisse; tunc enim revera nulla intervenit peccati exprobratio.

Quæ et quanta sit obligatio confessarii audiendi pœnitentes?

623. » Resp. 1. Quivis Sacerdos etiam simplex, quando non est alius paratus, tenetur in extrema necessitate, v. gr. in periculo mortis audire, et absolvere volentem confiteri. Ratio est lex charitatis.

» Resp. 2. Parochus, et quivis Sacerdos curatus tenetur audire confessionem sui subditi, non tantum in casu necessitatis, aut præcepto confessionis urgente, sed etiam, saltem per se, vel alium, quoties pœnitens id rationabiliter petit; v. gr. si sit in gravi aliqua difficultate spirituali, vel velit promereri Jubilæum, etc. quia tenetur ejus bonum spirituale promovere. *Suar. Vasq. Lugo, etc.* Si tamen nimis frequenter, vel intempestive peteret, excusaretur. *Avers. q. 16. sect. 11.* Quod si etiam semel tantum, vel bis negaret, aut differret, non peccaturum graviter, ob levitatem materiæ, docet *Suar.* contra *Bon.* Admittitque *Aversa l. c.* si non petat ex urgenti occasione, v. gr. sollemnis festi, etc. * (*Vide dicta hoc lib. 6. n. 58.*) *

» Resp. 3. Quotiescumque pœnitens ex mera devotione vult confiteri, Parochum teneri illum audire, contra *Sylv. Reg. etc.* docent *Azor. Suar. Con. Bon. Molf. Lugo etc.* Sed recte limitat *Avers. loc. cit.* si non adsint alii confessarii delegati, et Parochus non legitime impediatur.

» Resp. 4. Reliqui Sacerdotes, per se loquendo, non tenentur audire confessiones; si tamen cœperint, tenentur absolvere, nisi quid obstet, neque possunt remittere ad alium:

» quia pœnitens eo ipso habet jus ad absolutio-
» nem, nec potest fructu, et gratia Sacramenti
» privari. *Avers. l. c.*

624. Rogatur I. An confessarius non Parochus teneatur cum periculo vitæ absolvere moribundum existentem in mortali? *Prima* sententia negat teneri, et hanc defendunt *Nav. Man. cap.* 24. *n.* 9. *Coninch. d.* 25. *num.* 89. item *Soto*, *Malder.* et *Sa*, *apud Lugo d.* 22. *n.* 12. qui probabilem putat. Ratio, quia dum proximus potest absolute a periculo damnationis se liberare, eliciendo actum contritionis, non est in tanta necessitate, ut alter teneatur ei succurrere cum periculo vitæ. Limitat vero *Coninck. l. c.* si talis infirmus sit in extrema necessitate, nempe si ignoret contritionem esse sibi necessariam, vel nesciat eam elicere: quod revera censeo in rudibus ut plurimum accidere. *Secunda* tamen sententia, quæ mihi magis arridet, affirmat, eamque tenent *Suar. d.* 9. *sect.* 2. *n.* 3. *et d.* 32. *sect.* 7. *n.* 1. *Tourn. p.* 282. *et Valent. ac Lorca apud Lugo n.* 12. Ratio, quia, esto in rigore loquendo posset moribundus per contritionem sibi providere, tamen non potest negari, quod magno periculo exponatur ille suæ æternæ salutis, si absque absolutione relinquatur; et sicut cum certa est damnatio proximi si non absolvatur, teneris certam mortem subire; ita dico, cum proximus est in probabili periculo damnationis, teneris ei subvenire cum probabili periculo mortis, ex lege charitatis, quæ obligat in pari periculo exponere vitam temporalem ad salvandam vitam proximi spiritualem. Si tamen Sacerdos nesciat, eum esse in mortali, non tenetur absolvere cum periculo vitæ, ut dicunt *Tolet. et Verricel. apud Tourn.* qui non reprobat.

625. Rogatur II. An simplex Sacerdos, qui

degit in Oppido, ubi talis esset penuria confessariorum, ut incolæ gravi laborarent necessitate spirituali, utrum hic tutus sit in conscientia, si negligat confessiones excipere, vel, cum possit, ad eas excipiendas se habilem reddere? Apud nullum auctorem de re morali tractantem hoc dubium inveni discussum; tantum ad manus mihi pervenit quidam libellus, cui titulus (*Parroco di Villa* p. 308.), et cujus auctoris doctrinam ac pietatem varia ejus Opuscula satis comprobant; ubi hæc habentur: *Chi ha talento per confessare, e vede nella sua terra la mancanza della confessione, e conosce o che non si frequenta, o si strapazza, è tenuto ad amministrare tal Sacramento; e se non è d'età molto avanzata, è tenuto in coscienza ad abilitarsi al meglio che può.* Affert idem auctor auctoritatem Patris Pavone Societatis JESU, viri admodum docti et pii, qui in suis operibus sic scripsit: *L'obbligo come Sacerdote è di ubbidire al mio Prelato, quando mi comanda che confessi, e non ho legittimo impedimento, perchè il Prelato può comandarmi, ed io non ho ragione di tener ozioso il talento... Di più ho obbligo di offerirmi al Vescovo, e di chiedergli facoltà di confessare, quando io mi accorgo essere in grave bisogno il popolo per mancamento de' Confessori.*

Breviter dicam super hoc puncto quid sentiam. Certum est quod Sacerdotes sunt a Deo constituti, ut saluti Animarum incumbant; sicut enim divinus Pater misit Filium suum, ut salvaretur mundus per ipsum, ita Christus Dominus misit Sacerdotes, ut in suum Officium succederent, et pro eo legatione fungerentur, ut ait Apostolus 1. *Cor.* 3. et ipse Christus Dominus (Joan. 20. 21.); *Sicut misit me Pater, et Ego mitto vos.* Ideo Concilium Trident. *Sess.* 23. *cap.* 14.

requirit, ut promovendi ad Presbyteratum, *prius ad docendum ea quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ministranda Sacramenta idonei comprobentur.* Præcipua autem Sacerdotum obligatio est ministrare Eucharistiæ, et Pœnitentiæ Sacramenta, ad hoc enim sacrificandi, et absolvendi a peccatis confertur eis duplex potestas. Immo specialiter ad hoc munus absolvendi Christus Dominus Spiritum Sanctum infudit, ut ipse testatus fuit *loc. cit.* dicens: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insufflavit, et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Ergo, si Christus misit Sacerdotes præcipue ad salvandas Animas, absolvendo eas a peccatis, sequitur hoc esse proprium Sacerdotum munus, ac consequenter ipsos teneri saltem in gravi populorum necessitate suam potestatem exercere, et ad hoc se habiles reddere; ne dicatur, quod in vacuum gratiam Dei receperint (2. *Cor.* 6.). His positis, non video quomodo Sacerdotes illi, qui ob desidiam ab hoc onere se subtrahunt, possint esse tuti in conscientia, et excusari ab exprobratione Domini, ac a supplicio damnationis, inflicto servo illi otioso, qui talentum abscondit, ut habetur *Matth.* 25. 18. quem textum Interpretes (ut *Cornelius a Lapide*, *Calmet*, *et Tirinus* cum *S. Ambrosio*) proprie explicant de eis, qui possunt sua opera procurare Animarum salutem, et negligunt: *Notent hoc* (ait Cornelius) *qui ingenio, doctrina, aliisque dotibus sibi a Deo datis non utuntur ad suam aliorumque salutem, ob desidiam, vel metum peccandi, ab his enim rationem reposcet Christus in die Judicii.* Nec dicant hujusmodi Sacerdotes satis suam obligationem explere, si alio modo Animabus subve-

niant, nempe instruendo, corrigendo, orando, quin Sacramentum confessionis ministrent, nam illis tenentur subvenire in eo, quo indigent ad propriam salutem. Si enim proximus indiget cibo, in cibo debes ei subvenire, non in vestibus. Sæpe autem accidit in Oppidulis, quod plures forte non egent instructione, aut monitione, quia forte jam sunt satis instructi, et parati ad confessionem; sed deest ipsis Sacerdos, qui eorum confessiones excipiat. Nec valet dicere, quod Sacerdos simplex, si teneretur confessiones excipere, teneretur tantum ex charitate, sed hæc non obligat cum gravi incommodo, prout esset labor insumendus ad acquirendam scientiam satis necessariam ad excipiendas confessiones. Nam respondetur, quod licet exercitium confessiones excipiendi sit opus charitatis, tamen non oritur ex simplici motivo charitatis, sed ex proprio Sacerdotis officio, cui ex Christi institutione hæc obligatio est annexa, eique satisfacere debet Sacerdos, quando urget populi necessitas. Hæc mihi dicenda videntur: ceterum sapientiorum judicio ea sedulius consideranda relinquo.

DUBIUM VI.

Quæ scientia, et prudentia requiratur in confessario?

626. » RESP. 1. Ut Sacerdos rite absolvat, » debet, quantum moraliter fieri potest, omnia » peccata pœnitentis intelligere, quia alioqui is » frustra teneretur recensere.

Unde resolves.

» 1. Peccat, qui absolvit eum, cujus pec» cata per negligentiam non satis intellexit, quia » fert sententiam, incognita causa. Validam ni» hilominus esse absolutionem, sive propter so» mnum, etc. ut dictum supra *c.* 1. *dub.* 3. » *ar.* 4. sive propter cantum, vel linguam im-

» peditam pœnitentis (sine hujus tamen culpa)
» aliqua non intellexerit, docet *Dian.* 3. *p.*
» *t.* 4. *R.* 199. *et p.* 4. *t.* 4. *R.* 198. Item *Laym.*
» *l.* 5. *t.* 6. *c.* 9. *ex Henr. Suar. Sylv. Merc.*
» *in* 3. *p.* eo quod essentia, et effectus Sacra-
» menti consistere possit absque integra, et spe-
» cifica peccatorum explicatione, si sine culpa
» pœnitentis omittantur. V. *Dian l. c.*

» 2. Si tamen pœnitens post confessionem in-
» telligat, unum, vel plura mortalia non fuis-
» se intellecta, debet ea repetere in sequenti
» confessione, sive apud eumdem, sive apud
» alium Confessarium *Laym. Dian. ll. cc.*

» 3. Confessarius absolvens ex ignorantia,
» quem absolvere non poterat, dupliciter pec-
» cat; nimirum ignorantia eorum, quæ ad of-
» ficium suum spectant, et indebite absolvendo.
» *Tann. in* 1. 2. *d.* 4. *q.* 9. *d.* 1. *n.* 12. *Lu-*
» *go d.* 16. *s.* 4. *n.* 185.

627. » Resp. 2. Ut Confessarius valide ab-
» solvat, requiritur et sufficit cognoscere pec-
» cata, saltem sub confusa ratione peccati. Ut
» vero licite, requiritur ea scientia, ut possit
» ferre prudens judicium in hoc foro; ideoque
» debet scire 1. Quæ sint mortalia, quæ venia-
» lia, saltem ex genere suo. * (*Nota hic ex Lu-*
» *go d.* 23. *n.* 70. *Spor. n.* 783. *Holzm. n.*
» 727. *et Salm. de Pœnit. c.* 12. *n.* 4. *cum*
» *Gran. non esse necessarium, ut Confessarius*
» *in omnibus judicet quæ sint peccata gravia,*
» *vel levia; sufficit, si sciat hoc judicare in iis*
» *quæ communiter occurrunt: reliqua autem au-*
» *diat, et absolvat. Insuper docent Salm. l. c.*
» *cum Suar. Sanch. Dic. Con. etc. quod, li-*
» *cet in aliquo casu Confessarius non discernat,*
» *quæ sint gravia, aut levia: si pœnitens bona*
» *fide dicit peccatum suum, Confessio valet:*

» *et quamvis postea advertatur fuisse mortale*, » *non est cur repetatur in alia Confessione*) *. » 2. Species, et circumstantias necessario explicandas. 3. Spectantia ad restitutionem bonorum, et famæ. 4. Casus reservatos, et excommunicationes saltem communiores. 5. Censuras, et irregularitates communiores, pro Sacerdotibus. 6. Requisita in pœnitente ad bonam dispositionem. 7. Remedia peccatis opportuna. Circa quæ omnia notantur hæc tria.

» *Primo* sufficere, si ea sciat mediocriter, ita » ut saltem norit prudenter de omnibus dubitare, et doctiores se, vel libros consulere. * » (*Melius dicunt Salm. de Pœn. c. 12. n. 7. » cum Suar. et communi; satis esse, si Confessarius intelligat; quæ frequentius accidunt, » et de aliis sciat dubitare*) *.

» *Secundo*, majorem, minoremque requiri, » ac sufficere scientiam, pro diversitate locorum, » et pœnitentium. *Bon. dist.* 5. *q.* 7. *p.* 2. » §. 2.

» *Tertio*, graviter peccare tum eum, qui sine » sufficienti scientia huic muneri se ingerit; tum » qui eum talem sine necessitate constituit aut, » cum possit corrigere, tolerat. *Laym. lib.* 5. » *cap.* 13. *Bon. l. c. Lugo.*

628. Excusatur tamen Confessarius, qui caret sufficienti scientia, si adsit necessitas, nimirum si aliter pœnitentes deberent diu carere Confessione, ut evenit in captivis; Ita *Lug. d.* 22. *n.* 74. *et Salm. de Pœn. c.* 12. *n.* 12. *cum Suar. etc.* Et idem dicunt *Lugo ib. et Aversa apud Salm. l. c.* pro parvis oppidis, aut triremibus, ubi (ut ajunt), si haberi nequeunt docti Sacerdotes, deputari possunt minus docti, quales possint haberi. Admonendi tamen hi sunt de obligatione addiscendi.

Ceterum, qui ad hoc munus excipiendi Confessiones inhiant, non facile sibi suadeant, quod satis idoneos ad tantum munus se reddere possint sine diuturno studio scientiæ moralis; pro qua certe non sufficit aliquam percurrere Summulam earum quæ circumferuntur; nec satis est generalia principia hujus facultatis scire, ut quidam qui (Casuistas contemnentes) Litteratorum arrogant sibi nomen, autumant. Moralis enim scientia non solum valde necessaria est Christianæ Reip. cum ex ea dependeat bonum regimen Animarum, sed etiam est summopere difficilis; tum quia ipsa generalem notitiam requirit omnium aliarum scientiarum, officiorum, et artium; tum quia tot diversas complectitur materias inter se dissitas; tum quia in magna parte constat tot legibus positivis, quæ nonnisi apud Casuistas allatæ inveniuntur, et maxime apud Recentiores, cum hujusmodi leges in dies prodeant; demum difficillima evadit propter innumeras casuum circumstantias, ex quibus resolutionum pendet variatio: nam ex circumstantiarum diversitate diversa applicanda sunt principia: et in hoc difficultas consistit, cum nequeat id fieri sine magna discussione, vel plurium accurata lectione librorum, qui res examinant et dilucidant.

Nota obiter hic, quod Episcopus non potest cogere Confessarios regulares ad interveniendum in Congregationibus Casuum conscientiæ, ex Declar. S. C. quam refert *P. Zacharia apud Croix. l. 6. p.* 1520. Sed contra adest Decr. S. C. Disciplinæ respectu ad superiores regulares Italiæ datum 8. Nov. 1752. et approbatum a Benedicto XIV. (Vide Appendicem appositam in calce Tomi IV. Bullarii præfati Benedict. XIV. *circa finem p.* XXI.) ubi provisum

fuit, ut in omnibus Conventibus Regularium, in quibus sunt Confessarii ab Episcopo approbati, omnino fiat Lectio, et conferentia casuum conscientiæ, juxta Decreta Clementis VIII. et ut ubi conferentia non fit, teneantur prædicti Confessarii assistere conferentiæ casuum ab Episcopo statutæ.

» 1. Si pœnitens advertat, Sacerdotem non » percipere peccati gravitatem, tenetur illum » monere, se peccasse mortaliter.

» 2. Qui sciens prudens confitetur ei, quem » scit suam conscientiam dijudicare non posse, » tenetur confessionem repetere apud peritiorem: » quia graviter peccaret sic confitendo.

629. » Resp. 3. Prudentia requiritur tum in- » structione, monitione, curatione pœnitentis, » tum in interrogatione. Et quidem si prudenter » judicet integre esse confessum, v. gr. quia » bene instructus potest, et solet adhibere dili- » gentiam debitam * (*Vel quia de brevi con-* » *fessus*) *, non tenetur quicquam interroga- » re, alias tenetur, ut habet communis (*Dian.* » tamen *p.* 2. *tr.* 15. *R.* 7. *ex Nav. et Valer.* » negat esse mortale, non examinare aliquam » circumstantiam ex oblivione. Vide etiam *C.* » *de Lugo d.* 22.) : qui tamquam judex de- » bet curare integritatem judicii, et tamquam » medicus, ut morbi, et vulnera perfecte de- » tegantur; cavendo interim. 1. Ne examen sit » curiosum de non necessariis; unde Confessarii » existimatio, Sacramenti dignitas, et pœnitentis » profectus minuatur. 2. Ne sit indiscretum, v. » g. de iis, quæ moraliter certum est a tali non » solere committi; vel ex quibus discat peccare » pœnitens, vel de inverecundis inverecunde, » vel de numero nimis anxie, si ex dictis pro- » babiliter æstimari possit. 3. Nec sit intempe-

» stivum, et sinatur prius se explicare quantum » potest, ne importunitate terreatur. Quod vero » quidam monent, expedire, ut poenitens inter » confitendum non interrumpatur, id *C. de* » *Lugo d.* 22. *n.* 15. universim non probat: » praesertim si confessio non sit brevis, quia fa- » cile aliqua excidunt e memoria. * (*Vide d.* » *n.* 607. *in fin.*) *.

Unde resolves.

» 1. Si Sacerdos advertat poenitentem, etiam » post sufficientem diligentiam, peccatum ali- » quod, aut circumstantiam necessariam omit- » tere, probabilius, ac verius est, per se lo- » quendo, teneri interrogare; etsi neget *Sa*, *v.* » *Confessor*, et *Medin.* docens, si diligenter » examinata conscientia unius sit oblitus, non » teneri Confessarium illud revocare in memo- » riam, nisi cedat in damnum proximi; quod » *Vasq. q.* 93. *d.* 7. *n.* 3. videtur dicere esse » probabile: verum alii rejiciunt. V. *Card. de* » *Lugo d.* 22. * (*Et recte quidem rejiciunt*, » *ut tenendum cum communi sententia*, *quam* » *docent Suar. d.* 23. *sect.* 3. *n.* 7. *Laym. c.* » 13. *q.* 5. *et Pal. p.* 18. §. 2. *num.* 3. *cum* » *Tol. Nav. Con. Graff. Henr. et aliis ex c.* » *Omnis*, *et ex Rituali Romano allatis n.* » 607.) *.

630. » 2. Etsi Confessarius, cui evidenter » constat peccatum poenitentis, quod tamen ipse » neget, non debeat illum absolvere: quando » vero ex aliorum relatione, vel suspicione id » habet, standum est poenitentis confessioni, cui » in hoc foro, tam *pro*, quam *contra* se fides » habetur (*Suar. t.* 4. *d.* 32. *sect.* 3. *Fag.* » *p.* 2. *l.* 6. *c.* 4. *n.* 38. *citati a Dian. p.* 3.

» *t.* 4. *R.* 105:). In utroque tamen casu pru-
» dentis Confessarii est, 1. Caute, et a longe,
» tum propius interrogare. 2. Si nihilominus
» neget, prudenter judicare, an non potuerit
» oblivisci, vel confessum esse alteri, vel pu-
» tare non esse peccatum, vel simili de causa
» excusari, ita ut debeat absolvi. *Dian. l. c.*
» *ex Sylv. Nav. Tol. etc.* 3. Si peccatum il-
» lud norit ex confessione complicis, non uti
» illa scientia, nisi in genere quærendo, an non
» aliud conscientiam gravet, et excitando ad
» majorem contritionem, ob periculum indire-
» ctæ revelationis, aut etsi complex dederit ve-
» niam, ob periculum scandali. V *Laym. cap.* 24.

631. Diligentius hic videndum, quid debeat agere Confessarius cum pœnitente, de quo sciat, vel suspicetur aliquod peccatum, quod ille non confitetur? Distinguendum, si scit extra Confessionem, et noverit ex propria scientia, puta furantem aspiciendo, vel audiendo blasphemantem, sine dubio non debet absolvere, si ille negat; modo non adsit prudens dubium, an alteri fuerit confessus, vel justam habeat causam tacendi; ita communiter omnes cum *Busem. Laym. c.* 14. *n.* 35. *Suar. d.* 32. *sect.* 3. *n.* 9. *Lugo d.* 22. *n.* 21. *Conc. p.* 694. *n.* 23. *Sporer n.* 802. *Mazz. p.* 431. *Viva q.* 8. *ar.* 5. *n.* 2. *Elbel. n.* 454. *Holz. n.* 721. *et alii passim.* Si vero Confessarius id habet ex suspicione, vel ex aliorum relatione, dicunt etiam communiter *Suar. Laym. Holz. Spor. et Mazz. ll. cc.* quod post diligentem interrogationem regulariter debet absolvere negantem; tunc enim putare debet quod ille aut fuerit peccati oblitus, aut alteri confessus, vel quod habeat justam causam reticendi, aut relatores deceptos fuisse; quia in hoc foro (ut docent omnes cum *D. Thoma Quodlib.* 1. *art.* 12.)

omnino pœnitenti credendum est tam pro se, quam contra se. Sed non alienum a ratione mihi videtur id, quod dicit *Elbel. l. c.* nempe quod si confessarius notitiam habeat alicujus peccati ex certa relatione aliorum, tunc non posset absolvere pœnitentem illud negantem: revera enim, si istius crimen mihi referrent testes tam graves, qui de eo me redderent moraliter certum, et ex alia parte certus essem quod pœnitens non potuerit oblivisci, nec ullam causam reticendi habeat, tunc non auderem huic absolutionem impertiri; nam regulam illam quod credendum sit pœnitenti, dico procedere quidem in re dubia, non vero in re moraliter certa; moralis etenim certitudo vera certitudo est.

Si autem Confessarius noverit peccatum ex Confessione alterius, tunc utique non poterit specialiter pœnitentem de illo interrogare, nisi expressam ab illo altero licentiam habeat, sed tantum poterit generatim interrogare: et in hoc dico, quod Confessarius non sit nimius in interrogationibus repetendis, quia in hoc etiam esset periculum revelationis. Ita communiter *Laym. Sporer, Busem. etc.* ut supra. Non improbabiliter tamen dicunt *Nav. Man. c. 8. n. 17. v. 21. cum Sylv. et Laym. Spor. ac Holzm. ll. cit.* quod si aliquod peccatum sit commune talibus personis, possit de eo speciatim interrogare, prout in sponsis commune est prolabi in tactus inhonestos, vel saltem in pravas cogitationes. An autem possit Confessarius casu quo complex se confitens neget peccatum, illum absolvere? Affirmant posse, et debere *Lug. dict. n. 21. Anacl. p. 618. n. 42. cum Gob. et Herincx, ac Dian. p. 5. tr. 11. R. 21. Elbel* autem *pag. 14. n. 44.* censet debere absolvere sub conditione. Sed melius meo judicio sentit *Croix n. 1969.*

citans *Suar. Dic.* et *Ills.* quod eo casu nullo modo absolvat, sed tantum aliquid oret ad occultandam negationem absolutionis. Et huic adhæret *Viva l. cit.* dum dicit, quod cum Confessarius prudenter judicat pœnitentem sacrilege negare peccatum, non debet eum absolvere.

632. » 3. Interrogationes in materia castitatis
» debent esse paucæ, et cautæ, ne vel occasio-
» nem det investigandi, aut traducendi confes-
» sionem, aut ignorantem doceat, aut offendat,
» aut se, vel illum periculo exponat. Ac si hæc
» timeat, potius debet aliquid deesse integritati
» materiali. Et quidem si in hac materia negan-
» tur cogitationes, non opus est progredi ad
» opera: rudiores tamen cogitationes negant,
» verba, et opera rogati fatentur: quod illa
» non æque agnoscant, aut advertant. Vide
» *Laym. hic cap.* 13. *Conin. dist.* 7. *dub.* 7.
» *Fagund. præc.* 4. *l.* 4. *c.* 2. *Dian. p.* 3. *t.*
» 4. *R.* 99.

CAPUT III.

De adjunctis Pœnitentiæ.

DUBIUM I.

Quid sit sigillum Confessionis, et qui ad illud teneatur?

633. *An in hac materia sigilli liceat uti opinione probabili?*
634. *Quomodo servari debeat sigillum?*
635. *Quot peccata committit qui sigillum violat?*
636. *Non est obligatio sigilli ex Confessione ficta, neque ex secreto commisso extra Confessionem.*
637. *I. Quid si pœnitens discesserit indispositus? II. Quid in dubio, an dixerit aliquid intra vel in ordine ad Confessionem?*
638. *In quibus casibus non frangatur sigillum?*
639. *An Confessarius possit et teneatur dare pœnitenti non absoluto schedulam Confessionis factæ, vel absolutionis acceptæ?*
640. *Quæ cadant sub sigillo? Cadunt. I. Peccata pœnitentis etiam venialia. II. Peccata complicis. An liceat interrogare de complice.* (Remissive ad num. 401.).
641. *Dub. 1. An liceat monere complicem ex licentia pœnitentis? Dub. 2. Quomodo cadit sub sigillo etiam objectum peccati? III. Cadit pœnitentia imposita. IV. Cadunt peccatorum circumstantiæ. An cadant virtutes, et revelationes?*
642. *An cadant defectus naturales pœnitentis?*
643. *Quid si tales defectus per se pateant, nempe si pœnitens sit blæsus, surdus, etc.?*

654. *An frangat sigillum Confessarius, dicendo audivisse in aliquo loco tale peccatum? Dub. I. An violet sigillum manifestans peccata alicujus loci? Dub. 2. Quid si dicat, Religiosum alicujus Conventus, vel Ordinis commisisse tale peccatum?*

655. *An liceat uti notitia Confessionis ad externam gubernationem? Vide quæ sunt apud Busemb.*

656. *Dub. I. An Confessarius, ob peccatum a subdito auditum, possit eum amovere ab officio?*

657. *Dub. II. An possit negare suffragium ei, quem ex Confessione noverit indignum? Et an ad hoc possit uti aliquo prætextu? An Confessarius possit uti notitia Confessionis ad custodiendas res suas, aut diligentius invigilandum, aut ad alia?*

658. *Dub. III. An possit negare Communionem, aut Ordinem, aut assistentiam in Matrimonio pœnitenti sine absolutione dimisso?*

659. *Dub. IV. an possit uti notitia Confessionis ad se cavendum ab infidiis sibi paratis? An possit se celare a pœnitente, quem per Confessionem alias noverit in plura crimina solere prolabi, etsi alii celationem non advertant? Et an possit aufugere a pœnitente indisposito, qui eum minis exterret, si non absolvat?*

660. *Dub. V. An possit celebrare in Ecclesia, quam ex Confessione noverit pollutam? Dub. VI. An tenearis pergere ad confitendum ei, quem sciveris ex Confessione non esse Confessarium?*

661. *Confessarius non tenetur cavere quascumque leves suspiciones aliorum.*

633. Ante omnia pro dilucidatione quæstionum, quæ infra apponentur, videndum an in hac materia sigilli sacramentalis liceat uti opinionibus probabilibus? *La-Croix lib. 6. p. 2. n.* 1946. ex *Diana*, *Gobat. et Stoz*; citatis *præced. n.* 1945. tantum dicit expedire, quod sequamur sententias faventes sigillo. Sed melius *Viva in Append. ad Propos. damn.* §. 9. *circa fin.* ait neminem posse uti scientia habita ex Confessione, nisi certum sit moraliter (aut saltem certe probabilissimum) quod ex tali usu nulla eveniat Confessionis revelatio, et nullum pœnitenti gravamen. Ratio, tum quia hoc expetit reverentia debita Sacramento (sed hæc prima ratio non satis convincit, cum plures et graves DD. ut *Sanch. Pontius*; *Vasq. Solon.* et alii citati *Tom. I. lib.* 1. *n.* 32. doceant non esse obligationem reddendi Sacramentis, prout ceteris præceptis divinis, reverentiam plusquam probabilem); tum quia aliter probabilem gravamen pœnitenti inferretur, ob quod Confessio odiosa ei redderetur. Et hæc ratio quidem valde urget; ut enim dictum est *Tom. I. l.* 1. *n.* 33. non est licitum uti opinione probabili in præjudicium juris certi quod alter possidet; pœnitens autem possidet jus, ne occasione suæ Confessionis ullum patiatur gravamen. Quicquid igitur alibi dixerim, re accuratius perpensa, puto hic omnino dicendum, non licere uti opinionibus, ex quarum usu certum non sit moraliter, nullum pœnitenti gravamen inferri.

634. » Resp. I. Sigillum hoc est obligatio ju» ris divini strictissima in omni casu, etiam » quo integri regni salus periclitaretur, ad ta» cendum, etiam post mortem pœnitentis, di-

» cta in confessione (idest in ordine ad abso-
» lutionem sacramentalem) omnia, quorum re-
» velatio Sacramentum redderet onerosum, vel
» odiosum.

Unde resolves.

635. » 1. Violatio hujus sigilli duplicem ha-
» bet malitiam, Sacrilegii, contra reverentiam
» Sacramento debitam, et injustitiæ, ex pacto
» virtuali inter pœnitentem, et Confessarium de
» secreto isto servando omni casu. *Dian. p.* 5.
» *t.* 11. *R.* 2. *ex Fagund. Kelliso*n. *etc.* Ne-
» que hic datur parvitas materiæ: *Dian. p.* 5.
» *t.* 5. *R.* 8 *ex Malder. Belddell. etc.* * (*Me-*
» *lius dicendum, quod triplicem habet malitiam,*
» *nempe sacrilegii contra Sacramentum, infide-*
» *litatis gravis, cum ex parte Confessarii inter-*
» *cedat onerosa, quamvis tacita, promissio*
» *secretum servandi; item detractionis, si pec-*
» *catum non sit publicum. Ita Sporer, Ronc.,*
» *Croix, et alii communiter*)*.

636. 2. Non inducitur hæc obligatio 1. Per
» confessionem factam ficte, v. gr. ad furandum,
» illudendum, vel Sacerdotem pervertendum
» * (*vel ad se conquerendum*) * etsi hoc casu
» adhuc prudenter tacendum sit. Vide *Dian. p.*
» 5. *t.* 11. *R.* 26. * (*Est commune cum Holzm.*
» *n.* 703. *Conc. p.* 737. *et aliis passim*) *. 2.
» Si quis extra confessionem accipiat aliquid sub
» sigillo confessionis; quia tantum est obliga-
» tio secreti naturalis gravior, aut levior, pro
» rei exigentia. * (*Ita etiam Conc. et Holzm. ll. cc.*
» *ac Nav. Man. c.* 8. *n.* 18. *cum Innoc. Pa-*
» *norm. Caj. Soto, et communi*) *.

637. Nota hic I. Quod Confessarius tenetur
» ad sigillum, etsi pœnitens discedat indisposi-

» tus, modo iste dixerit peccata ad obtinendam
» absolutionem, ita *S. Thomas in 4. D.* 21.
» *q.* 3. *ar.* 1. *ad* 1. *Lugo d.* 23 *n.* 45. *Conc.*
» *p.* 737. *n.* 5. *Ronc. pag.* 99. *quæst.* 2. *Holzm.*
» *num.* 703. *Sporer n.* 809. *et Salm. de Pœ-*
» *nit. cap.* 9 *n.* 15. *ex communi.* Notandum
» II. Quod adhuc in dubio an aliquid sit di-
» ctum a pœnitente in ordine ad Confessionem,
» Confessarius tenetur ad sigillum. *Suarez, et*
» *alii* apud *Salm. c.* 14. *n.* 18. communiter,
» item *Bon. q.* 6. *p.* 2. *n.* 4. *cum Reg. Graff.*
» *Suar. et aliis*, item *Renzi pag.* 320. *q.* 6.
» *Tamb. c.* 3. *n.* 29. *Mazzotta p.* 582. *Croix*
» *n.* 1946. *cum Regin. et Schilder.* contra *Bal-*
» *di.* Ratio, quia alias redderetur odiosa Con-
» fessio, dum alioquin plura peccata revera in
» Confessione audita, ob defectum memoriæ,
» et hallucinationem Confessarii possent impune
» manifestari.

638. » 3. Non frangitur sigillum. I. Si in
» genere dicas, Titium tibi confessum esse ve-
» nialia, aut esse probum, innocentem, modo
» non dicas in iis circumstantiis, ex quibus col-
» ligi possit, alios esse nocentes, vel confessos
» mortalia. 2. Si dicas, N. tibi esse confessum,
» etsi in certis circumstantiis hoc quoque pericu-
» losum sit, *Laym. c.* 4. *n.* 21. Immo si pœni-
» tens verbo, vel facto (v. gr. clam acceden-
» do) significaverit se nolle sciri, quod sit
» confessus, Confessarium revelare sigillum vo-
» lunt *Reg. Navar.* et *Mercer.* apud *Diana tom.*
» 5. *tract.* 11. *Resol.* 47. * (*Et recte consen-*
» *tiunt Sporer num.* 825. *et Holzm. num.* 708.
» *cum aliis*) *. Quia pœnitens se confitendo
» Confessario extraordinario veniret in suspicio-
» nem gravioris criminis, quod *Tamb. in ap-*
» *pend. cap.* 3. dubie confirmat, asserens, se

» vereri, ne talis accedat ad fractionem sigilli. » III. Si peccata ita referas, ut, moraliter lo» quendo, persona innotescere non possit; ne» que communitas aliqua etiam parva infame» tur, ut quod ibi talia vitia regnent. V. *Dian.* » *lib.* 2. *tract.* 15. *Resol.* 13. id enim esset » contra sigillum, * (*Vide infra num.* 653) *. » Unde *Turrian.* apud *Dian. part.* 5. *tract.* 11. » *R.* 45. *et Tamb. in append. c.* 3. reprehen» dunt Superiorem localem, qui Provinciali for» te dicat, in sua domo sæpe postulari licentiam » absolvendi a reservatis, quia potest redunda» re in ignominiam, et damnum domus; etsi » idem *Tamb. c.* 4. *n.* 2. dicat probabile esse, » quod non sit contra sigillum, si dictæ licen» tiæ petitæ fuerint extra Confessionem. IV. Si » utaris notitia extra confessionem acquisita, » immo ipsum peccatum, quod aliunde tibi in» notuit, aperias, modo nullam circumstantiam » ex sola confessione notam, nec certius refe» ras, quam extra confessionem nosti, quo in » casu opus est magna cautela, et tutissimum » est silere. *Laym. c.* 14. *n.* 16.

639. » 4. Quando plures, v. gr. studiosi, » vel aulici, etc. tenentur ferre testimonium » confessionis, Confessarium teneri id dare, » etiam iis, quos non absolvit, docet *Con. disp.* » 6. *d.* 1. *Fagund.* et *Dian. p.* 3. *tr.* 15. *R.* » 12. tum ne id negando prodat aliquo modo » sigillum, et pœnitentem; tum quia dando » non mentitur, cum tantum testetur, esse con» fessum. Verum *Bon. d.* 5. *q.* 6. *p.* 4. et *Card.* » *de Lugo d.* 21. *s.* 3. docent, tali schedam » negare non esse contra sigillum. Idemque » concedit *Avers. p.* 18. *s.* 2. si non constet » pœnitentem accessisse ad hunc Confessarium; « tum quia nihil dicit, sed tantum non appro-

» bat testimonio positivo confessionem, ad quod
» non tenetur, nec quicquam facit, ex quo
» possint cognosci delicta pœnitentis; tum quia
» alias via aperiretur fraudibus, et multi impro-
» bi Parochos in Paschate deciperent; tum quia
» potest esse consuetudo, ut scribatur absolutum
» esse, quod falsum erit, si scribat, et si omit-
» tat, sigillum franget; tum quia scandalosum
» erit, et iniquum, publicæ meretrici perseve-
» ranti (uti et occulto peccatori, sic pallianti
» suam iniquitatem) testimonium dare confes-
» sionis; neque Confessario imputandum erit,
» quod eam positive non defendat.

Probabilius est et communius, quod, si in schedula scriptum sit pœnitentem tantum esse confessum, schedula sit concedenda; ut tenent *Laym. de Pœnit. c. 14. num. 8. Auctor de Offic. Conf. ap. Croix q. 3. Sporer de Pœnit. c. 7. num. 839. Ronc. c. 7. q. 4. Elbel. num. 492. Croix n. 1994. et Holzm. num. 708. cum Stoz*, *et Diana*, quia negare schedulam, idem esset ac indirecte revelare eum non esse rite confessum. Et hoc est contra *Bonac. q. 6. s. 5. p. 4. num. 7.* qui ait negandam esse, et contra *Lugo D. 23. n. 87.* qui cum *Henriq.* dicit posse negari, quia, licet Confessarius non possit revelare peccatum, non tenetur tamen testimonio positivo illius Confessionem approbare. Sed huic rationi non acquiesco, quia, esto non teneatur cooperari ad approbationem illius Confessionis, tenetur tamen vitare indirectam revelationem, quæ negata schedula, vitari non potest. Secus vero si Confessarius in schedula deberet scribere pœnitentem non solum esse confessum, sed etiam absolutum; quia, cum mendacium sit intrinsece malum, numquam proferri potest, ut communiter docent *DD. Lugo d.*

23. *num.* 87. *Pal. de Pœn. p.* 5 *num.* 13. *cum Croix*, *Sporer*, *Ronc. Laym. ll. cc.* Si tamen schedulæ essent jam typis editæ, ubi asseratur absolutio impertita, videtur probabile (ut aliqui recentiores dicunt) tradi posse confessis non absolutis, saltem si publice petant, quia tunc Confessarius nullum profert, aut scribit mendacium, sed tantum materialem actum operatur, talem schedulam tradendo.

646 » 5. Sub sigillum cadunt I. omnia pec-
» cata pœnitentis, tam futura, quam præterita
» (si quidem hæc animo se accusandi sint ma-
» nifestata, secus si per modum simplicis nar-
» rationis, vel ut Confessarium ad simile pec-
» catum induceret. *Dian. p.* 5. *t.* 11. *R.* 25.
» *ex Suar.* et aliis octo). Ideoque peccat mor-
» taliter, qui sive directe, sive indirecte ape-
» rit aliquod veniale in particulari, etiam leve
» Titii; quia materia sigilli parvitatem non ha-
» bet; ut est omnium fere sententia apud *Dian.*
» *p.* 5. *t.* 5. *R.* 8. *et. Tamb. in append. cap.*
» 8. * (*Secus si Confessarius dicat pœniten-*
» *tem confessum fuisse materiam venialem*, *non*
» *autem plura venialia; Sporer n.* 830. *Laym.*
» *c.* 14. *num.* 6. *Holzm. num.* 706. *et Salm.*
» *cap.* 14. *num.* 22. *cum Suar. Lugo*, *Nav.*
» *etc.*) * vel qui in genere dicit, eum sibi
» confessum esse aliquod mortale, vel casum
» reservatum, vel excommunicationem, vel non
» esse absolutum ob indispositionem. Immo Con-
» fessorem, qui dicat absolute, *Ego Petrum*
» *non absolvi*, frangere sigillum dicit *Dian. p.*
» 5. *t.* 11. *R.* 12. *ex Suarez*, et aliis novem.
» II. Etiam peccata complicis, sive prudenter,
» sive imprudenter, dicta. *Suar. Vasq.*, et com-
» muniter apud *Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 111. An
» vero liceat interrogare de complice ad ejus

» correctionem faciendam, illamque ex licentia » pœnitentis facere, affirmant *Suar.* et *Fag.* » contra *Bon. Lorcam*, *Nugnum* et alios Tho» mistas. Vide *Dian.* *p.* 3. *t.* 4. *R.* 113. » *Card. de Lugo d.* 16. *num.* 426. ubi docet » posse aliquando pœnitentem a Confessario ob» ligari, et cogi ad manifestandum complicem » extra confessionem. * (*De hoc vide omnino* » *dicta num.* 491.) *

641. Dubitatur 1. An possit Confessarius monere complicem de licentia pœnitentis? *Prima* sententia (sed non satis probabils) negat; et hanc tenent *Tamb. Meth. Confess. App. de Sigillo c.* 3. *num.* 7. *cum Vasq.* item *Soto*, *Palud. Ang. Tann. etc. apud Croix n.* 1959. ac probabilem putat *Diana p.* 5. *tr.* 11. *R.* 24. Ratio prima, quia hoc esset etiam contra sigillum, cum etiam peccata complicis sub sigillo cadant. Ratio secunda, quia alioquin Confessio redderetur aliis odiosa, etsi non pœnitentibus. *Secunda* vero sententia communissima, et vera affirmat, eamque tenent *D. Thomas Opusc.* 12. *qu.* 6. ubi docet non licere revelare in Confessione personam complicis, *nisi salvato ordine correctionis fraternæ*. Ergo ex licentia pœnitentis potest Confessarius complicem corrigere. Item *S. Anton.* 3. *p. tit.* 14. *cap.* 29. §. 11. *Suar. d.* 34. *sect.* 4. *num.* 4. *Lugo d.* 23. *n.* 138. *Pal. p.* 19. §. 3. *n.* 16. *Ronc. p.* 100. *q.* 4. *R.* 2. *Diana loc. cit. et Croix ib. cum Adr. Gers. Nav. Henr. Dic. Aversa*, *et Illsung.* Ratio, quia complex ex Confessione alterius complicis nullum jus acquirat ad sigillum sacramentale: hoc enim sigillum institutum est tantum in favorem pœnitentium, unde sequitur naturam aliorum Sacramentorum, in quibus jus secreti acquiritur ei soli, qui illud committit. Et ideo,

sicut solus pœnitens sigillum ponere potest, ita ipse solus potest auferre, et sic respondetur 1. rationi. Nec obstat dicere, quod Confessio sic redderetur aliis odiosa: nam revera id tantum reddit odiosam Confessionem, quod pœnitentes a Confessione retrahit, et hoc quidem odium est omnino vitandum ex hujus Sacramenti institutione, non autem quodcumque odium, quod alii irrationabiliter sumerent ex Confessione pœnitentium.

Dubitatur hic 2. Quomodo cadat sub sigillo objectum peccati? Respondeo; quod cadit nimirum, si v. g. filius confiteatur odisse matrem ob illius adulterium, vel non corripuisse fratrem de furto; adulterium enim illud, et furtum cadunt sub sigillo tamquam objecta peccata; ita *Viva q.* 10. *art.* 2. *num.* 3. *Renzi p.* 318. *q.* 2. *Fill. c.* 11. *num.* 321. *Sporer num.* 835. *Tamb. de Sigill. cap.* 3. *num.* 6. Probabiliter vero dicunt *Tamb. num.* 14. *et Sporer loc. cit.* quod si pœnitens confiteatur se gavisum de homicidio in publica platea commisso, non teneretur Confessarius ad sigillum, quia cum homicidium sit publice notum, et per accidens lateat Confessarium, non censetur illud velle sigillo subjicere. Ceterum, ubi nullum adest periculum revelationis, vel gravaminis pœnitentis juxta dicenda *num.* 656. *in fin.*) minime cadit sub sigillo objectum peccati.

» III. Pœnitentia imposita, si gravis sit, » hoc est, quæ consuevit injungi pro mortali » (qualis nunc esset, ait *Dian. p.* 5. *t.* 11. » *R.* 31. Corona B. V. non vero *Miserere*) » *Avers. qu.* 18. *sess.* 6. IV. Peccatorum cir- » cumstantiæ, quas taceri pœnitentis interest, » etsi dictæ sint post absolutionem, v. gr. si » spurius sacros Ordines susceperit, si nobilita-

» tem jactaverit, etc. Bona vero pœnitentis,
» et cetera impertinentia, quæ per accidens in-
» terponuntur, nec odium Sacramento pariunt,
» v. gr. propositum religionis, vel matrimonii
» sæpe quidem (si nimirum pœnitens ea tecta
» velit) sub obligationem secreti naturalis, non
» tamen sacramentalis, cadunt. Exeipiunt *Tan.*
» *et Con.* nisi pœnitens talia dixerit in ordine
» ad explicanda peccata: tunc enim sigillo sa-
» cramentali claudi tenent cum *Diana part.* 5.
» *t.* 11. *R.* 5. Idem de virtutibus, et vitiis af-
» firmant *Gran.* contra *Regin. et Mald.* apud
» *Dian. l. c. R.* 30. * (*Loquendo de virtuti-*
» *bus, et revelationibus, Sa v. Confessio num.*
» 32. *Bonac. p.* 2. *num.* 11. *et Nav. Henriq.*
» *apud Lugo d.* 23. *num.* 58 *negant omnino*
» *eas cadere sub sigillo, cum non sint materia*
» *Confessionis. Sed melius Lugo loc. c. Ronc.*
» *p.* 104. *q.* 5. *Mazzotta p.* 581. *Croix num.*
» 1947. *cum Stoz, et Viva q.* 10. *art.* 2 *n.*
» 2. *cum Diana distinguunt, et recte negant*
» *si virtutes, aut revelationes manifestantur in*
» *Confessione, ut status Animæ Confessario in-*
» *notescat; secus vero si dicantur ad explican-*
» *dum aliquem defectum, vel propriam ingra-*
» *titudinem erga Deum*) *. Idem dicunt de de-
» fectibus naturalibus (v. gr. illegitime natum
» esse), et de vitiis occultis corporis *Con.*
» *Hurt. et Kellison.* contra *Gran. Mald. etc.*
» quia ea sub sigillum cadere absolute ajunt
» apud *Dian. l. c. R.* 29. Item de iis, quæ
» alios concernunt, et tamen peccata non sunt.
» *Mald.* et *Dian. l. c. R.* 38. Denique de scru-
» pulis (contra *Conc. et Gran.* qui eos sigillo
» claudi absolute affirmat; et contra *March.*
» qui absolute negat); Idem tenent *C. de*
» *Lugo*, nimirum si pœnitens scrupulositatem

» confiteatur, aut ad declaranda peccata, vel » conscientiam afferat, ait cadere sub sigillum, » quia est in obliquo saltem materia confessionis. » Secus, si non cognoscatur ex pœnitentis re- » latione, sed videatur, et percipiatur, v. gr. » ex modo confitendi. Idem dicit de aliis defe- » ctibus naturalibus, v. gr. quod sit blæsus, » rudis, hebetis ingenii, etc. Et sic excusat » Confessarium, qui de pœnitente dixit, quod » impertinentiis, et næniis caput sibi frangat. » Vide *d.* 23. *sect.* 3. *num.* 60. *Gran.* tamen » id improbat, et *Coninch.* apud *Dian.* *p.* 5. » 4. *t.* 11. *R.* 50. ait esse periculosum, et posse » facile frangi sigillum indirecte. Denique *Tamb.* » *in append.* *c.* 3. Doctrinæ isti ne ut probabili » quidem acquiescit, atque eam a *Dian.* *l* *c.* im- » merito vocari communem, cum *Gran.* *Hurt.* *Pa-* » *laus*, *Banny*, etc. refragentur, aliterque limitans » ipse ait: Si isti defectus, v. gr. esse blæ- » sum, rudem, scrupulosum, etc. sint passim » noti, non cadere sub sigillum, secus, si » sint ignoti, quia confessio immunis esse de- » bet ab omni odio.

642. Melius mox prædicta discutienda sunt. Quæritur; an frangat sigillum Confessarius qui propalat defectus naturales sui pœnitentis, nempe quod sit ignobilis, pauper, aut ignarus, » surdus, et similia? Respondetur: si Confessarius tales defectus noverit, quatenus a pœnitente fuerint manifestati ad explicanda peccata tunc certe cadunt sub sigillo, ut communiter cum *Busemb.* docent *Suar.* *d.* 23. *sect.* 2. *num.* 5. *Pal.* *p.* 5. §. 2. *num.* 6. *Lugo* *d.* 23. *num.* 59. *Bon.* *q.* 6. *p.* 2. *num.* 10. *Conc.* *p.* 739 *num.* 10. *Anacl.* *p.* 627. *num.* 25. *Sporer.* *num.* 841. *Croix* *num.* 1947. *Mazz.* *p.* 580. *Ronc.* *p.*

103. *q.* 4. *Salm. c.* 14. *num.* 23. *cum Dicast. Conc.* et aliis passim, contra *Vasq.* Et hoc, etiamsi manifestatio dictorum defectuum nihil conferret ad explicationem peccati, sed pœnitens jam illos exponeret ad plenius suam conscientiam manifestandam, ut bene advertit *Croix. l. c. cum Lugo, et Stoz.* Secus vero, si Confessarius noverit defectus illos, quatenus pœnitens incidenter, sive impertinenter ad Confessionem eos detexerit, ut etiam communiter dicunt *Fill. tr.* 7. *c.* 11. *num.* 321, *et Suar. Pal. Ronc. ll. cc. Salm. d. num.* 23, *cum Dic. et Gabr. ac Bon. l. c. cum Conc. Reg. Zerola*, et aliis. Et hoc est valde probabile (quidquid apponat *Renzi p.* 318. *q.* 3. *cum Soto, Val. et Diana*, quos citat). Ratio, quia, cum pœnitens tales defectus ultro detegat, sine ullo ordine ad explicanda peccata, eos minime censetur subjicere (nec subjicere posset (clavibus sigilli, cum ad Confessionem nihil pertineant.

643. Idem dicunt *Lugo d.* 23. *n.* 60. *Nav. c.* 8. *num.* 12. *et Mazz. ll. cc. Diana p.* 5. *tr.* 11. *R.* 50. (qui vocat communem) ac *Ronc. l. c. cum Aversa, et Fagund.* si defectus illi innotescant Confessario ex actionibus ipsius pœnitentis, sive ex modo confitendi, nempe quod sit blæsus, surdus, rudis, hebetis ingenii, etc. Ratio, ut ajunt, quia hujusmodi defectus tunc non sunt materia, neque pertinent ad materiam Confessionis, cum Sacerdos eos non percipit ex relatione pœnitentis, sed ipsemet videt, et apprehendit; unde isti, sicut non dicuntur secreto: ita nec cadunt sub sigillo. Et sic pariter dicit *Lugo loc. cit.* quod si pœnitens ostendit se naturæ molestæ, irresolutæ, durioris ad credendum, omnes hi defectus, quia non

sunt materia Confessionis, cum non audiantur; sed in Confessione fiant, neque cadunt sub sigillo. Sed huic sententiæ merito contradicunt *Pal. p.* 19. §. 3. *num.* 9. *Antoine p.* 546. *Conc. p.* 739. *num.* 10. *Sporer num.* 844. *Renzi p.* 318 *q.* 3. *et Tamb. Meth. Conf. c.* 3. *num.* 18. *cum Conc. Gran. Hurt. etc.* Ratio, quia, cum defectus illi sint odiosi, et Confessarius noverit eos occasione Confessionis dum pœnitens sua peccata explicabat, eorum manifestatio semper redderet aliquo modo Confessionem odiosam, et ab ea retardaret. Tantummodo prima sententia locum habere posset, quando omnino constaret Confessario, pœnitentem ex illius defectus manifestatione minime gravari.

Nec acquiesco opinioni *Luganis*, qui *l. c.* subdit non cadere sub sigillo peccata, quæ commiserit pœnitens in ipsa Confessione; puta impatientiæ, contumeliæ in Confessarium, vel in alios, quia culpas illas pœnitens non confitetur, sed committit vidente confessario. Neque (dixi) huic acquiesco; quia, talia peccata, licet non non sint materia sigilli tamen periculum revelationis involvunt; probabile enim indicium præbent, quod Confessarius, vel noluerit absolvere vel acriter reprehenderit propter aliquam culpam graviorem.

Præterea dicunt *Tamb. d. c.* 3. *n.* 13. *Viva q.* 10. *ar.* 2. *n.* 5. *Spor. n.* 842. et consentiunt *Wigandt tr.* 13. *n.* 128. *ac Conc. p.* 739. *n.* 10. quod si defectus naturales paupertatis, ignobilitatis, et similium ita referantur a pœnitente, ut ex adjunctis colligatur eos esse communiter notos, tunc non cadunt sub sigillo, quia tunc non præsumitur pœnitens narrare ipsos nisi ut cognitos., nec velle subjicere clavibus., quando expresse aliter non declarat. Sed

huic opinioni etiam merito non consentit *Holz. p.* 187. *n.* 706. *v.* 4. ob eamdem rationem ut supra, quia, cum defectus illi ex peccatorum confessione cogniti sint a confessario, manifestatio eorum retardaret pœnitentes a confessione.

644. Quod autem dicunt Auctores supra citati de aliis defectibus naturalibus, dicunt etiam de defectu scrupulositatis, nempe posse confessarium dicere pœnitentem suum esse scrupulosum, si id noverit vel ex modo confitendi, vel si illius scrupulositas sit publice nota. Sed pariter huic nec acquiescimus cum *Spor. n.* 844. *et Tamb. num.* 18. qui citat *Con. gran. Hurt. Pal. etc.* quia eadem ratio currit, cum non pauci ægre ferant scrupulosos appellari. Tantum id admitti posset, si minime redundaret in gravamen pœnitentis, prout facile accidere potest, loquendo de sæcularibus, qui potius laudantur, cum dicitur de eis, quod sint scrupulosi; hoc enim pro iis qui in sæculo versantur indicium est bonæ, et timoratæ conscientiæ. Secus si dicatur de Prælato, confessario, et similibus, quibus scrupulositas est signum mentis confusæ, et irresolutæ.

» Dicitur autem *Ronc. p.* 202. *c.* 2. *Reg.* » 1. *in praxi* (quod si aliquis pœnitens com» muniter dignoscatur esse valde prolixus, in» quietus, etc. in aliquo exponendo, tunc quia » clare appareret confessarium fugere, ne ab » ipsius naturali prolixitate, inquietudine, etc. » tædio afficiatur, in talibus circumstantiis fu» gere non esset fractio sigilli) ». Hoc probabiliter admitti potest, si communiter pateat aliis pœnitentem illum esse timoratæ conscientiæ, ita ut moraliter certo reputent immunem esse a gravibus culpis.

Petes hic, quid agere deberet confessarius, si quis se confitendo de aliqua materia gravi

non satis distincte, confessarius ideo eum interrogans de circumstantiis, de consuetudine, vel simili, noverit poenitentem esse surdum, cum minime adæquate interrogationibus ille respondet, et contra confessarius altius vocem extollere nequit, ne alii circumstantes audiant? Respondeo: Si circa initium confessionis advertat poenitentis surditatem, imponat ei, ut redeat alio tempore, et loco opportuno, ubi loqui libere possit confessarius, ne alii audiant. Et interim patefacere potest aliis surditatem poenitentis, quando talis defectus communiter sit patens. Si vero advertat hoc in progressu confessionis, et poenitens post plures debitas interrogationes recte non respondeat, tunc non licet confessario alta voce imponere poenitenti, ut redeat, ita ut circumstantes hoc audiant, quia magna daretur eis suspicio, quod materiam gravem ille sit confessus. Ideoque in tali casu consilium esse puto, quod confessarius intelligendo peccata meliori modo quo possit, absolvat; absolute quidem, si poenitens probabiliter censeatur dispositus; sub conditione vero, si de dispositione dubitetur. Casum istum apud DD. non inveni, sed obvius est.

645. » Resp. 2. Ad sigillum tenentur omnes,
» ad quos quomodocumque notitia sacramentalis confessionis pervenit: qualis est I. Confessarius, qui, si de auditis in confessione rogetur, potest negare, etiam si opus est cum juramento, subintelligendo, quod possit dicere, vel potius (ut dicit *Card. de Lugo* *d.* 23.) quod scit scientia utili ad respondendum interroganti extra confessionem. Excipit *Henriq. et Granad. cum Dian. p.* 5. *t.* 11. *R.* 33. nisi ex illa negatione sequeretur, confessionem non fuisse integram, v. gr.

» si de publica meretrice rogaretur, an non » esset confessa fornicationem; tunc enim, de» clinando directam responsionem, dicendum » esset illam confessam esse peccata sua, et se » functum officio suo. Immo, si peccatum suum » salvo sigillo non possit confiteri, debet omit» tere, quia sigillum strictius obligat, quam » integritas confessionis.

646. Quæritur, an confessarius interrogatus de peccato pœnitentis possit dicere illud nescire etiam cum juramento? Affirmandum cum communi, quam tenent *D. Th. in* 4. *d.* 21. *q.* 3. *ar.* 1. *ad* 3. *S. Antonin.* 3. *p. tit.* 17. *c.* 22. *Suar. d.* 33. *sect.* 6. *n.* 7. *Laym. c.* 14. *n.* 12. *Antoine p.* 449. *q.* 6. *Wig. tr.* 13. *num.* 111. *Holz. n.* 722. *Pal. p.* 5. §. 3. *num.* 13. *cum Nav. Bon. Val. et Henr. ac Lugo d.* 23. *n.* 73. *cum Vasq.* (qui opinionem oppositam *Gabrielis* vocat erroneam), et aliis communiter. Ratio affertur a *D. Th. l. c.* qui dicit: *Homo non adducitur in testimonium nisi ut homo, ideo potest jurare se nescire, quod scit tantum ut Deus.* Et hoc, etiamsi Confessarius rogatus fuerit ad respondendum non ut homo, sed præcipue ut Minister Dei, prout recte ajunt *Suar. l. c. Sporer n.* 817. *Lugo n.* 74. *cum Vasq. et communi*, item *Croix n.* 1985. *cum Laym. Tanner. Stoz*, *etc.* contra *Palud. Soto*, *et Concin. p.* 745, *num.* 25. Quia confessarius nullo modo scit peccatum scientia qua possit uti ad respondendum, unde juste asserit se nescire id quod sine injustitia nequit manifestare. Vide dicta *Tom. II. l.* 3. *n.* 152. *v. Hinc.* Quid si insuper rogetur ad respondendum sine æquivocatione? Adhuc potest respondere cum juramento se nescire, ut probabilius dicunt *Lugo num.* 79. *Croix l. c. cum Stoz*, *et Holz. num.* 722.

cum Michel, contra alios. Ratio, quia tunc confessarius revera respondet secundum juramentum factum, quod semper factum intelligitur modo quo fieri poterat, nempe manifestandi veritatem sine æquivocatione, sed sine æquivocatione illa, quæ licite omitti poterat: quoad æquivocationem vero necessariam, quæ non poterat omitti absque peccato, nec alter habet jus, ut sine æquivocatione ei respondeatur, nec ideo confessarius tenetur sine æquivocatione respondere. Ceterum, ad hujusmodi interrogationes confessarius debet ab initio respondere: *Has interrogationes non esse faciendas*. Item, si interrogetur, an absolverit aliquem? Respondeat: *Functus sum officio meo*, ut dicunt *Conc. p.* 739. *n.* 111. *Antoine p.* 549. *Lugo n.* 85. *et Salm. c.* 14. *n.* 28. *cum Reg. et Gran.* Sed aliquando talis responsio adhuc posset non esse satis tuta, unde semper melius est respondere objurgando interrogantem: *Quænam interrogatio est ista, quam facis?* Si autem confessarius aliquem non absolverit, et dum Missam celebrat, interroget ei minister, an ponat formulam pro communione illius pœnitentis? Respondeat Confessarius: *Interroga ipsum, an velit communicare;* ita recte *Salm. c.* 14. *n.* 29. *cum Henr. et Gran.*

647. » II. Superior cui se sistit absolutus a » reservato, vel a quo petitur licentia absol» vendi a reservato. *Suar. Card. de Lugo n.* » 34. *etc.* * (*Item Concina p.* 747. *num.* 30. » *Antoine p.* 550. *Holzm. n.* 713. *Elbel num.* » 512. *Spor. n.* 853. *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *n.* » 3. *et Salm. c.*.. *n.* 65. *cum Gran. et aliis.* » *Ratio, tum quia petitio illa est quædam in*» *choata confessio quatenus ordinatur ad ab*» *solutionem obtinendam; tum quia alioquin*

» *confessio redderetur odiosa. Ita verius AA.*
» *cit. contra Palaum p. 19. §. 4. n. 10. cum*
» *Vasq. et Henr.*) * qui secreto tantum na-
» turali teneri volunt. III. Interpres. * (*Ita*
» *probabilius Pal. p. 19. §. 4. n. 3. Lugo d.*
» *23. n. 21. et Salm. c. 14. n. 59. cum Suar.*
» *Con. Laym. Bon. Dic. etc. contra Sotum ,*
» *et Cajet. (apud Lugo num. 20.) qui dicunt*
» *Interpretem teneri quidem ad servandum se-*
» *cretum arctissimum , sed non sacramentale*)*.
» IV. Qui furtive , vel casu aliquid audit, li-
» cet inculpate. * (*Ita etiam comm. Pal. loc.*
» *cit. n. 5. cum Adriano , Laym. Bon. Con.*
» *Salm. n. 61. cum Dic. Diana , etc. d. 21.*
» *num. 39. cum Suar. et Vasq. contra Sotum.*
» *Et sic pariter tenentur ad sigillum adstantes,*
» *in quorum præsentia confessio fit ex necessitate,*
» *puta in naufragio , conflictu , etc. Salm. n.*
» *60. cum Suar. et Bon. ac Pal. n. 4. cum*
» *Adr. Vasquez , Con. et Laym. Secus vero ,*
» *si pœnitens tantum ad suam confusionem velit*
» *publice confiteri. Pal. loc. c. et Salm. cum*
» *Con. Dic. etc.*) *. V. Omnes quibus aliquid
» sacrilege revelatum est, unde de hoc nec in-
» ter se colloqui possunt. * (*Ita communiter*
» *Holzmann n. 713 Spor. n. 851. Conc. n.*
» *30. Salm. n. 64. Laym. n. 18. cum Gabr.*
» *et aliis , contra Med.*) *. VI. Laicus , qui
» pro Sacerdote est habitus. * (*Ita etiam Suar.*
» *d. 33. s. 3. n. 3. Ronc. p. 99 qu. 2. Conc.*
» *pag. 737. n. 4. et Lugo d. 23. n. 4. cum*
» *aliis communiter , contra Sotum , et Vasq.*
» *qui improbabiliter id negant*) *. VII. Doctor
» vel alius, qui cum venia pœnitentis consuli-
» tur , ut habet communior sententia *. (*Et*
» *probabilior , prout nos dicemus n. seq. 648.*)
» contra *Vasq. Vide Dian. p. 2. tr. 15. R.*

» 15. VIII. Qui alicujus rudis confessionem scri-
» psit. IX. Qui scriptam invenit, ac legit, ut
» docet *Rodr. Fag Mald. etc.* apud *Dian. part.*
» 3. *t.* 4. *R.* 112. *et p.* 5. *t.* 11. *R.* 27. con-
» tra *Suarez*, *Bon. et Laym.* quorum senten-
» tia probabilis est. Juxta quam, etsi talis te-
» neatur secreto naturali, peccetque mortaliter
» si gravia, ac diffamantia vulget: secus ta-
» men, si sciens levia tantum esse, ea legat ex
» curiositate. Unde consequenter in casu gra-
» vissimæ necessitatis, talem confessionem scri-
» ptam liceret revelare (excipit *Lugo*, nisi ta-
» men per scripturam voluerit confiteri, ut
» mutus, vel petere facultatem absolvendi a casu
» reservato. V. *d.* 23. *n.* 48.) X. etiam se-
» cundum aliquos, ipse pœnitens; verum pro-
» babilius est, eum tantum teneri secreto na-
» turali, ratione materiæ, si id ea requirat,
» tacere audita a confessario. V. *Laym. Dian.*
» *p.* 5. *t.* 11. *R.* 8. * (*Ita communiter et ve-*
» *rius Laym. cap.* 14. *n.* 20. *Pal* §. 4. *n.* 13.
» *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *n.* 2. *qui id asserit ut*
» *certum, Bon. par.* 3. *in princ. Salm. n.* 67.
» *Wigandt n.* 119. *Holzm. num.* 715. *et alii*
» *passim; quia sigillum institutum est tantum*
» *in favorem pœnitentium, non confessariorum;*
» *quapropter jus sigilli, non confessariis, sed*
» *tantum pœnitentibus confertur. Verumtamen*
» *omnes cum Holzmann dicunt teneri pœniten-*
» *tem vinculo secreti naturalis de dictis a con-*
» *fessario, quorum propalatio ei damnum pos-*
» *set afferre. Mihique videtur teneri pœnitentes*
» *huic secreto (quamvis naturali) strictius quam*
» *alii; alii enim voluntarie consilia præbent,*
» *sed confessarius tenetur præbere ex officio.*
» *Unde cum confessarius obligatur necessario ad*
» *dandum consilium pœnitenti, ut ille sibi ca-*

» *veat a damnis spiritualibus*, *ideo pœnitens*
» *rigorosius tenetur cavere*, *ut confessario da-*
» *mnum obveniat ob consilium sibi præstitum*) *.

648. Sed quæritur hic I. An doctor consultus a confessario ex licentia pœnitentis teneatur ad sigillum sacramentale? Adest triplex sententia. *Prima* cum *Jo. Medina Cod. de his qui conf. cel. ten. Palaus de Pœnit. par.* 19. §. 4. *n.* 8. *cum Covarr. Pesant. Onuphr. et aliis*, *Vasq. q.* 93. *art.* 4. *d.* 2. *num.* 10. *Tamb. Meth. exc. Conf. cap.* 4. § 3. *n.* 4. *Diana tom.* 1. *tract.* 1. *Misc. R.* 14. *cum Megala*, *ac Nunno*, negat teneri ad sigillum sacramentale, sed tantum ad naturale. Ratio, tum quia (ut loquitur *Palaus*) Consiliarius notitiam illam non habet ex confessione, sed ex licentia data, vel ex manifestatione confessarii nomine pœnitentis. Sicut enim (ait) non tenetur ad sigillum Doctor consultus a pœnitente, quia talis manifestatio non dirigitur ad petendam absolutionem a consultore: ita etiam neque tenetur consultus a confessario, per cujus medium pœnitens ei se manifestavit. Tum, quia (ut ait *Tamb.*) pœnitens, concedendo veniam confessario loquendi cum alio de suo peccato, censetur illud extrahere a finibus sigilli.

Secunda sententia cum *Coninck. Disp.* 9. *a n.* 40. *Henriq. c.* 6. *num.* 20. et cui adhærent *Sotus*, *ac Cajet. apud Lugo de Pœnit. d.* 23. *n.* 20. censet consiliarium non teneri ad sigillum, quia notitia peccati non manifestatur ipsi ad obtinendam absolutionem, sed ad instructionem confessarii (et hic notandum, quod *Lugo n.* 26. licet ipse sit pro sententia opposita, attamen huic rationi consentit); sed bene teneri ad servandum secretum arctissimum, ita ut nullo casu possit illud revelare. Ratio hujus valde

urgens est; quia cum sæpe hoc accidat, quod confessarii alios consulant ex licentia pœnitentium, redderetur utique odiosa confessio, si aliquo casu notitia confessionis posset manifestari.

Tertia sententia probabilior, quam idem *Coninck* fatetur communem fere omnium, docet teneri consiliarium æque ac Confessarium ad sigillum, semper ac notitia peccati manifestatur ei, ut Confessarius bene se gerat circa munus suum. Ita *Laym. de Pœn. c.* 14. *num.* 18. *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *num.* 6. qui eam tenet ut certam; *Lugo dict. Disp.* 23. *num.* 25. qui dicit omnino amplectendam cum *Nav. Palud. Petr. de Sot. Viguer.* item *Sylvius*, *Bon. Fill. etc. apud Dian. loc. cit. Sporer c.* 7. *n.* 854. Idem tenent *Croix*; *Mazzot. Viva*, *Roncagl. Juen. c.* 3. §. 5. *Petroc. de Pœn. c.* 4. *q.* 6. *in fin. cum S. Anton.* Et idem expresse docet *S. Thom. in* 4. *d.* 21. *q.* 3. *art.* 1. *q.* 3. *et art.* 2. *ad* 4. Ratio habetur ex ipsa institutione Sacramenti, ob quam creditur Christus Dominus imposuisse hanc obligationem sigilli non solum Confessariis, sed omnibus aliis, quibus immediate vel mediate pervenerit notitia peccatorum, occasione sive in ordine ad confessionem; alioquin non satis provisum esset reverentiæ hujus Sacramenti; nec satis odium confessionis amotum fuisset. Ex hoc autem principio communiter accepto, tenetur quidem ad sigillum Doctor consultus ex licentia pœnitentis; licet enim directe manifestetur ei notitia confessionis ad instructionem confessarii, indirecte tamen manifestatur etiam in ordine ad absolutionem impertiendam, et ad Sacramentum perficiendum. Nec valet dicere cum *Tamb. et Roncaglia* (qui in hoc non bene sibi convenit), quod pœnitens, concedendo veniam confessario loquendi cum alio

de suo peccato, censetur illud extrahere a finibus sigilli; nam respondeo cum *Spor.* et *Croix*, quod hæc præsumtio est valde incerta, immo, ut addunt *Sporer*, et *Lugo*, potius oppositum est firme præsumendum, nempe quod pœnitens det licentiam cum omni limitatione qua potest.

Notandum hic vero I. quod eo casu, non obstante sigillo, is Doctor bene poterit pluries loqui cum confessario, et etiam cum aliis ad consilium ex eadem licentia convocatis de casu disceptato, si judicium a confessario nondum sit completum. Ratio, quia moraliter censetur licentia data esse a pœnitente usquedum Sacramentum perficiatur. Notandum II. quod, licet dicat *Lugo num.* 30. quod si Doctor consulitur circa idem a duobus confessariis, quibus pœnitens seorsim confessus est, ipse loqui non poterit cum uno de auditis ab alio; oppositum tamen puto verum, quia cum pœnitens licentiam præbet secundo confessario, ut de suo peccato loquatur cum eodem consiliario, sicut certo creditur pœnitens nolle aliud consilium nisi rectum, ita certo præsumitur velle, quod ipse doctor libere loquatur de omnibus, quæ scit a primo confessario, et quæ pertinent ad rectum consilium præstandum.

649. Quæritur II. An is a quo petit consilium pœnitens in ordine ad suam confessionem faciendam, teneatur ad sigillum sacramentale? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Tamb. Meth. Conf. de Sig. cap.* 4. *num.* 1. *Sporer n.* 836. *Antoine pag.* 550. *v. Hinc*, *Conc. pag.* 747. *n.* 30. *et Croix n.* 1952. *cum Fag. Dianæ*, *Stoz*, *et Gormaz.* Ratio, quia cum sæpe opus sit pœnitentibus ante confessionem consilium ab aliquo accipere, ut recte confiteantur, nisi alter obligaretur ad sigillum, confessio redderetur

*

odiosa. *Secunda* vero sententia probabilior negat, eamque tenent *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *n.* 6. *Pal. p.* 19. §. 4. *num.* 8. *Henr. l.* 6. *cap.* 21. *n.* 4. item *Aversa*, *et Illsung apud Croix l. c.* Ratio; quia (ut communiter docent DD.) obligatio sigilli oritur ex sola confessione sacramentali, in qua pœnitens actu manifestat peccata ad absolutionem obtinendam; ita ipse *P. Conc. pag.* 737. *n.* 3. *et Suar. Con. Vasq. Gabr. Pal. Henr.* et alii passim *cum Salm. c.* 14. *n.* 11. *cum D. Thoma in* 4. *d.* 21. *q.* 3. *art.* 1. *q.* 2. *Sed contra:* ubi expresse id tradit dicens: *Sigillum Confessionis non se extendit, nisi ad ea, de quibus est sacramentalis confessio.* Quapropter ob manifestationem peccati, quæ fit a pœnitente apud consiliarium, cum ipsa non fiat in actu confessionis, neque ad obtinendam ab ipso absolutionem, tenebitur quidem consiliarius ad secretum naturale, non vero ad sigillum sacramentale, ad quod probabilius est pœnitentem nullum jus acquirere, nisi in actuali confessione apud eum a quo absolutionem expectat. Respondetur autem ad rationem oppositam; quod revelatio consiliarii retraheret pœnitentes ab accipiendo consilio, non vero a confessione facienda; unde ex manifestatione illa redderetur odiosa non jam confessio, sed consultatio ad confessionem. At nemo tenetur ullo casu alteri quam confessario detegere peccata sua, ut integre confiteatur, et ideo qui ultro vult peccatum aliquod consiliario patefacere, nequit ipsum obstringere ad sigillum sacramentale.

Sic pariter dicit *Henriquez apud Tamb. l. c.* (qui probabile putat *cum Suarez*) quem citat, sed non bene ut mox dicemus) quod si pœnitens, antequam confiteatur, suas culpas com-

mittit Sacerdoti propter confessionem in posterum ei faciendam., neque tenebitur confessarius ad sigillum. Sed huic non acquiesco, quia talis manifestatio est quædam inchoata confessio, dum pœnitens tunc permittit manifestationem sui peccati, ut citius postea confessionem expediat; nec aliter videtur sentire *P. Suarez*, cum ibi non loquatur de manifestatione apud eumdem confessarium, sed tantum apud alterum facta.

650. Quæritur III. An teneatur ad sigillum, qui legit chartam, in qua pœnitens scripsit confessionem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Antoine pag.* 550. *v. Hinc*, *Sporer n.* 857. *Ronc. pag.* 99. *q.* 3. *cum Bass. et Ant. a Sp. S.* item *Mald. Fag. Rodr. et alii apud Dian. p.* 1. *tr.* . . *R.* 112. Ratio, tum quia scriptura illa proxime fuit ordinata ad confessionem, et ideo habetur tamquam inchoata confessio, vel tamquam gerens vicem confessionis peractæ; tum quia manifestatio talis scripturæ, quæ sæpius fieri solet, maxime in confessionibus generalibus, aut prolixis, odiosam confessionem redderet. *Secunda* tamen sententia communissima, et probabilior negat, et hanc tenent *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *n.* 5. *Laym. c.* 14. *n.* 9. *Wigandt tr.* 13. *n.* 119. *Pal. p.* 19. §. 4. *n.* 11. *Elbel n.* 503. (qui vocat probabilissimam), *Viva q.* 10. *art.* 3. *n.* 3. *Holzm. n.* 714. *Lugo d.* 23. *n.* 47. *cum Henr. et Megala*, *Salm. c.* 14, *num.* 63. *cum Gran. et Con. ac Bon. q.* 6. *sect.* 5. *p.* 3. *n.* 7. *cum Nav. Soto*, *Sayr. Nunno*, *etc.* Ratio, quia (ut mox supra diximus) obligatio sigilli sacramentalis non provenit nisi ex actuali confessione; at scriptura illa non est confessio, sed tantum præparatio ad confessionem; unde pœnitens acquirit

jus sigilli tantum apud confessarium, cui chartam præbet ab absolutionem obtinendam, non vero apud alios qui illam extra actum confessionis legere queunt. Nec obstat dicere, quod aliquibus posset alioquin reddi odiosa confessio, cum plures soleant scribere confessionem, ut exactius confiteantur. Nam respondetur eodem modo quo supra in quæstione præcedenti, nempe quod scriptura minime requiritur ad confessionem; sed tantum ad juvandam memoriam; unde manifestatio legentis non redderet quidem odiosam confessionem., sed tantum scriptionem peccatorum, ad quam nullus obligatur.

Excipiunt tamen *Lugo*, *Viva*, *Spor. Holz. et Elb.* 1. Si mutus confiteatur per scripturam confessario præsenti, et casualiter alius eam legit; quia tunc legens revera haurit notitiam peccatorum ex actuali illius confessione. 2. Si quis per epistolam peteret a superiore licentiam pro casu reservato, juxta dicta *n.* 646. Præterea, excipiunt etiam recte *Wigandt*, *Viva ll. cc.* et *Lugo* si legeris chartam relictam in confessionali post confessionem peractam, vel porrectam Sacerdoti pro confessione facienda, quia porrectio illa est quædam inchoata confessio. Ceterum, præcisis his casibus, dicunt *Laym. Pal. et Sporer*, quod legentes (tanto magis revelantes) hujusmodi scripturam graviter peccarent, nisi certo scirent ibi minimas culpas, et quotidianas contineri (vide dicta *supra l.* 5. *n.* 70.). Addunt vero *Laym. et Sporer*, quod eo casu (quem dicunt vix accidere posse) aliquando in magna necessitate, puta ad salvandam Rempubl. aut vitam innocentis, posset licite secretum revelari.

651. » 1. Extra confessionem, cum licentia » pœnitentis, potest agi de auditis in confessio-

» ne sive cum ipsomet, sive cum quocumque
» alio, etsi periculosum sit. *S. Thom. Suar.*
» *Præpos. Tam.* etc. * (*Et ita verius tenen-*
» *dum (contra Scot. Durand. Major. Gabr.*
» *Ang. etc. apud Lugo n.* 332.) *cum D. Th.*
» *in* 4. *d.* 21. *quæst.* 3. *art.* 2. *ubi ait: Pot-*
» *est pœnitens facere, ut illud quod Sacerdos*
» *sciebat ut Deus, sciat etiam ut homo; quod*
» *facit dum eum licentiat ad dicendum; et ideo*
» *si dicat, non frangit sigillum. Et ita etiam*
» *Laym. cap.* 14. *n.* 14. *Nav. cap.* 8. *n.* 15.
» *Ronc. p.* 100. *quæst.* 5. *Lugo d.* 23 *n.* 133.
» *Concina pag.* 140. *n.* 14. *Wigandt tract.* 13.
» *n.* 115. *et alii communiter. Ratio, quia si-*
» *gillum confessionis est institutum tantum in*
» *favorem pœnitentium*) *. Circa quam licen-
» tiam requiritur I. ut sit formalis, et expres-
» sa; nam præsumta, tacita, interpretativa,
» virtualis (etiam in bonum ipsiusmet pœ-
» nitentis) non sufficit. *Fagund. p.* 2 *l.*
» 6. *Tann. Mald.* et ceteri *Doct.* communi-
» ter. II. Ut sit libera, ac spontanea, non
» vi, injuria, dolo, vel per preces importunas
» extorta, vel etiam per metum reverentialem
» ipsius confessarii obtenta. *Henr. Fagund. l.*
» *c. Dian. p.* 5. *t.* 11. *R.* 10. et 24. * (*Di-*
» *cit Croix lib.* 6, *p.* 2. *n.* 1958. *quod si pœ-*
» *nitens non ultro, sed tantum ad petitionem*
» *confessarii det licentiam loquendi, communiter*
» *licentia censenda sit data ex metu reverentia-*
» *li; hoc tamen intelligendum est, quando li-*
» *centia non sit spontanea, sed replicatis peti-*
» *tionibus extorta, seu ex solo metu reverentiali*
» *concessa. Ceterum, hujusmodi licentiæ peti*
» *non debent nisi ex rationabili causa, ut bene*
» *ait Elbel n.* 482. *qui etiam recte addit, quod*
» *melius est inducere pœnitentem, ut det licen-*

» *tiam extra confessionem*) *. III. Non revocata; nam pœnitentem pro libito, etiam sine causa, eam revocare semper posse, docent *Fagund.* et *Diana, ll. cc.* * (*Ita etiam Sporer n.* 821. *et Ronc. p.* 100. *q.* 5) *. IV. Non opus esse, ut habeatur in scripto, *Suar. Fagund. ll. cc.* Immo, si dubium sit, an confessor cum licentia locutus fuerit, Sacerdoti potius, quam pœnitenti credendum, ex *Graff.* et *Henriq.* affirmat *Dian. loc. cit. R.* 4. vel etiam quam heredibus; v. gr. si ex licentia defuncti revelet restitutionem ab iis faciendam. *Tan.* et *Nald.* qui tamen monet, eo casu non esse dicendum, eam deberi ex delicto, sed solum quod talibus tantum dari voluerit, satiusque suaderi moribundo, ut talia secreto codicillo heredibus injungat. Vide *Dian. l. c. R.* 32. V. Perinde esse, sive ea licentia detur verbo, sive facto, quod quidem æquivaleat expresse confessioni; v. gr. si pœnitens extra confessionem incipiat loqui cum confessario de dictis in confessione; tunc enim posse hunc prosequi, docent *Aversa quæst.* 18. *s.* 7. *Tann. in append. c.* 2. *ex Bon.* * (*Ita communiter Lugo d.* 23. *n.* 131. *Pal.* §. 3. *n.* 14. *Concina pag.* 740. *n.* 14. *Holzm. n.* 720. *Antoine pag.* 547. *v. Hinc. Sporer n.* 820. *Salm. c.* 14. *n.* 41. *cum Suar. Laym. et Bon. et Ronc. p.* 101. *q.* 3. *R.* 1. *Bene tamen advertit Lugo loc. cit. quod eo casu adhuc perseverat sigillum respectu ad alios, quia licet pœnitens extra confessionem loquatur; censetur tamen non præbere confessario aliam licentiam quam dependentem a confessione peracta*) *.

652. » 2. Frangitur sigillum, si cum pœnitente extra confessionem, sine ejus venia,

» agas de auditis in confessione, aut ea te scire » ostendas. (*communiter tamen dicunt DD. li-* » *citum esse confessario loqui de auditis in con-* » *fessione cum pœnitente statim post absolutio-* » *nem, antequam ille discedat; quia licet Sa-* » *cramentum sit completum, tamen judicium* » *adhuc moraliter perseverat; ita contra Dian.* » *p.* 5. *tr.* 11. *R.* 19. *cum Fag. recte tenent* » *Lugo d.* 23. *n.* 129. *Nav. c.* 26. *num.* 14. » *Conc. pag.* 740. *n.* 14. *Fill. c.* 11. *n.* 324. » *Antoine pag.* 547. *v. Hinc. Escob. n.* 741. » *Salm. c.* 14. *n.* 43. *cum Gran. et Aversa,* » *Renzi pag.* 306. *q.* 4. *cum Pell. et Verric.* » *ac Croix n.* 1980. *cum Præp. Henr. Tamb.* » *Dic. et Stoz*). * Quod verum putat *Sanch.* » contra *Suar.* et *Laym.* etiamsi cum eo tra- » ctare velles de essentiali errore in ea com- » misso, quem illi significare sine ejus venia » non licere, docent *Regin. Fagund. Bon.* et » alii contra *Filliuc. Turrian.* etc. apud *Dian.* » *p.* 3. *t.* 4. *R.* 87. (*Vide dicta n.* 623.)*. » Dixi, *Extra,* quia intra confessionem potest » fieri mentio præcedentium, ut patet ex praxi » Confessariorum, qui ob recidivam arguunt, » et absolutionem aliquando negant. Ita *Hen-* » *riq. Præpos. Gran. Mald.* etc. apud *Dian.* » *p.* 5. *tract.* 11. *res.* 20. Ubi ipse cum *Fa-* » *gund.* negat id licere sine expressa licentia » pœnitentis, nisi de iis, quæ is iterum con- » fitetur, vel saltem tangit. Vide *Dian. l. c. et* » *p.* 2. *tr.* 2. *misc. Res.* 12. *et p.* 9. *tr.* » 11. *res.* 18.

653. Quæritur igitur, an intra Confessionem possit Confessarius loqui cum pœnitente de culpis in alia Confessione auditis, sine ipsius licentia? Negat *Diana cum Fagund.* ut supra, sed affirmat sententia communissima et verior, quam

tenent *Lugo d.* 23. *n.* 127. *Tamb. c.* 5. *n.* 4. *Wigandt tr.* 13. *n.* 120. *Concina pag.* 740. *num.* 14. *Ronc. p.* 101. *q.* 3. *R.* 1. *Antoine pag.* 550. *v. Hinc*, *Sporer n.* 823. *Renzi pag.* 307. *q.* 5. *cum Aversa*, *Dic. et Malder.* eamque vocat certam *Illung. apud Croix n.* 1981. Ratio, quia sæpe pertinet ad munera Judicis, et Medici, quæ habet Confessarius, recolere peccata prioris Confessionis, ad melius pœnitentem corripiendum, vel dirigendum; ideo improbabile est quod pœnitens habeat jus sigilli in actu Confessionis, cum potius verum sit quod Confessarius habet jus exquirendi omnia, quorum notitia ad meliorem directionem condjuvare valeat. Unde bene poterit confessarius loqui cum pœnitente de omnibus peccatis in præterito ab eo confessis, semper ac putat hoc fore utile pœnitenti, qui censetur in Confessione dare ei licentiam, ut utatur quacumque notitia necessaria ad sui meliorem directionem.

654. » 3. Frangit sigillum, qui dicit, se in » tali monasterio audivisse grave peccatum, tametsi non nominet personam. *Dian. p.* 5. *t.* » 1. *res.* 35. et alii 3. cum *Mald.* Additque » graviter peccare eum, qui dicit, in hoc, vel » isto Ordine Religioso hoc, vel istud peccatum » fuisse admissum, quod ex sola Confessione novit: immo nec de civitate, vel certo loco, » quo quis confessiones audivit, licere dicere, » quod gravia fiant, vel talia, et talia peccata » committi soleant (nisi aliunde constet), docent *Hurt. Kellis.* et *Mald.* apud *Dian. loc.* » *cit. res.* 35. quia potest redundare in gravamen, et infamiam ipsius Communitatis, et » forte etiam civium in particulari, quando civitas non est ampla, et pœnitentes suspecti, » atque adeo confessio fieri illis odiosa. Vide

» *Dian. l. c. et res.* 36. ubi cum *Mald.* docet,
» Confessarium, qui paucos habet pœnitentes
» sibi subditos (v. g. Moniales unius Monaste-
» rii) scandalum dare, si coram illis concio-
» netur de vitiis auditis in Confessione: quia
» confessæ facile suffunduntur pudore. * (*Hoc
» tamen intelligendum, si Confessarius loqua-
» tur de aliqua culpa particulari cujusdam Mo-
» nialis, vel illius Monasterii, secus, si loqua-
» tur de defectibus, qui communiter in omnibus
» Monasteriis solent vel possunt perpetrari*) *.

Dubitatur hic 1. An Confessarius violet sigillum, si asserit in aliquo loco gravia crimina perpetrari, quæ ipse audierit in confessione? *Prima* sententia negat, et hanc tenet *Nav. cap.* 8. *n.* 16. *Renzi pag.* 322. *q.* 11. *cum Fag. Vivald. et Onuphr.* ita *Henr. Gran. Lop. etc. apud Escob. l.* 16. *n.* 749. qui consentit *n.* 750. si nullo modo in cognitionem personæ deveniri possit, qui alias (ut dicunt) ex tali revelatione nulla fit injuria pœnitenti. *Secunda* tamen sententia communissima et longe probabilior, quam tenent *Suarez d* 33. *sect.* 3. *n.* 8. *Bonac. q.* 6. *sect.* 5. *part.* 4. *n.* 3. *Filliuc. cap.* 11. *n.* 322. *Concina pag.* 749. *n.* 13. *Viva q.* 10. *art.* 2. *n.* 7. *Tamb. l.* 5. *cap.* 3. §. 5 *Holzm. n.* 711. *cum Laym. et Pal. Sporer n.* 827. *cum Diana*, et communi, ut asserit *Lugo d.* 23. *n.* 64. *cum Vasq. Con. et Led.* docet, quod si Oppidum sit parvum (puta si non constet tribus millibus hominum circiter), tunc violatur sigillum. Ratio; quia, licet tunc non reveletur persona, tamen, cum revelatio emanet in infamiam totius communitatis, redundat etiam in gravamen pœnitentis, qui illius communitatis est membrum, et ideo ex tali revelatione redderetur ei odiosa Confessio. Secus vero, si Oppidum sit amplum, et crimina sint publica, ut dicunt

Lugo, *Conc. Spor. Viva*, et *Tamb. ll. c.* contra *Vasq.* qui nimis rigide id reprobat. Hocque permittit *Petrocorens. tom.* 4. *p.* 90. *q.* 4. etiam concionatoribus; modo non dicant audisse in Confessionibus. Idem sentit *Habert. tom.* 6. *pag.* 261. *q.* 13. *R.* 3. dicens licitum esse Confessariis in concionibus generatim invehere in vitia quæ occulte grassantur. Idque expresse permittitur in *c. Si Sacerdos* 2. *de Offic. Jud. ord.* ubi dicitur: *Si Sacerdos sciat pro certo aliquem esse reum alicujus criminis, vel si confessus fuerit . . . non debet eum arguere nominatim, sed indeterminate.* Id est in genere; ut explicat *Panormitanus in dict. cap.* 2.

Dubitatur 2. An frangat sigillum Confessarius, qui dicit Religiosum ex tali Conventu sibi confessum esse grave peccatum? Negat *Escob. lib.* 16. *n.* 713. cum *Henr. Nunno*, *Fagn.* et *Candido*, modo non ingerat notitiam personæ particularis. Verius tamen affirmant *Busemb.* et *Suar. d.* 33. *sect.* 3. *Concina pag.* 940. *n.* 18. *Bon. p.* 4. *n.* 3. *Diana p.* 5. *tr.* 11. *R.* 23. *Pal. p.* 5. § 3. *n.* 11. cum *Nav. Laym.* et *Henr.* item *S. Anton. Villal.* et *Gran.* apud *Escob. n.* 751. Ratio, quia tunc singuli illius conventus detrimentum patiuntur. Et sic pariter Confessarius violabit sigillum, si dicat in Conventu illo talia peccata committi. Non vero (ut rationabiliter ait *P. Conc.*, contra *Dian. apud Busemb.* ut supra), si tantum diceret se audivisse peccatum Religiosi cujusdam Ordinis; quia hæc neque est revelatio sigilli, neque redundat in gravamen pœnitentis, cum in quolibet Ordine aliqui mali sint: unde neque oritur scandalum; neque infamatur Religio, nisi (recte limitat) Religio illa esset arctioris observantiæ.

655. » 4. Notitia in sola confessione accepta

» nullo casu uti licet, si periculum sit revela-
» tionis, saltem indirectæ. Verum, si nullum
» sit periculum, ut vel pœnitens, vel usus
» scientiæ innotescat, etsi probabile sit, licere
» uti ad alterius gubernationem, v. g. negando
» suffragium ei, quem ex sola confessione scit
» indignum esse, vel claudendo ostium, per quod
» quis noctu ingreditur ad peccandum: item,
» cognita proditione futura, monendo de dili-
» genti custodia, impediendo olim Matrimo-
» nium, quando scitur impedimentum, ut do-
» cent *Vasq. Henr. Navar.* etc. contrarium ta-
» men verius videtur, quod docent *Fumus*,
» *Sanch.*, *Con. Laym. Dian. p. 3. tr. 4. R.*
» *76. et p. 5. tr. 11. R. 7.* et alii: quia hæc
» doctrina posset pœnitentem absterrere a con-
» fessione. Et quidem superioribus Religionum
» tali gubernandi modus prohibitus est anno
» 1594. cum in Soc. JESU jam ante idem sta-
» tutum esset, prohibitumque contrarium do-
» cere. Vide *Dian. p. 4. tr. 4. R. 202.* Con-
» tra vero ad sui ipsius gubernationem licere
» tali casu ea scientia uti, videri probabilius,
» v. gr. abstinendo a calice, in quo scitur esse
» venenum, deflectendo a sylva, in qua pa-
» ratam sibi mortem sciat ex unius latronis con-
» fessione, docet *Sylv. Henr. Con. Laym. hic*
» *c. 15.* contra *Suar. Dian. p. 5. d. 11. R.*
» *46.* Excipit *Card. de Lug.* nisi actio, vel
» omissio Confessarii inducat notitiam peccati,
» vel damnum afferat confitenti, contra *Con.*
» *disp. 9. dub. 4. etc.* qui putat licere, etsi
» inde mors pœnitenti immineret a sociis infe-
» renda. Vide *l. c. n. 108.*

» 5. Denique facere aliquid, ex quo soli pœ-
» nitenti innotescere posset id fieri ex notitia
» confessionis, esse contra sigillum, negant *D.*

» *Th. Bonac. Sot. Vasq. etc.* Affirmant *Sylv.*
» *Valil. Con. Dian. p.* 3. *t.* 4. *R.* 46. Idque
» confirmant *Fag. Gran. Card. de Lugo*, et
» *Avers. q.* 18. *sect.* 8. si tale sit, quod pœ-
» nitenti ruborem vel molestiam afferat, v. g.
» si vultum ei austeriorem ostenderet, vel eum
» declinaret; secus si ei sit gratum, vel saltem
» confessionem odiosam, aut difficiliorem non
» reddat; v. g. si audisset eum ad indignatio-
» nem, aut odium provocatum, vel in tenta-
» tionem incidisse ex certo facto, vel dicto
» ipsius Confessarii, indeque ipse a talibus factis,
» vel dictis abstineat, etc.

656. Omnia hæc diligentius sunt discutienda. Dubitatur I. An superior ob peccatum auditum in Confessione possit amovere subditum ab officio? Affirmat *Sambovius to.* 3. *Caus.* 18. Idque prius docuit *D. Th. Quodl.* 5. *q.* 7. *art.* 13. modo absit revelatio peccati, sic dicens: *Si ergo amotio subditi ab administratione possit inducere ad manifestandum in Confessione auditum, vel ad aliquam probabilem suspicionem habendam de ipso, nullo modo Prælatus deberet removere. Si vero per amotionem peccatum nullatenus manifestaretur, tunc, alia occasione accepta, posset subditum ab administratione removere, et deberet hoc facere; cum debita cautela.* Et idem confirmat in *Suppl. quæst.* 11. *art.* 1. *ad* 3. Idem dicunt *S. Bonav. Alex. de Ales, Gabr. Paltid.* et *Adrian. apud Habert t.* 6. *p.* 260 *q.* 14. ac alii apud *Suar. d.* 33. *sect.* 7. qui hanc sententiam vocat communem, ut revera erat inter antiquos.

Sed huic doctrinæ obstat hodie Decretum Clem. VIII. (*de casib. res. pro omnibus Relig. c.* 4.) editum 26. Maji an. 1594. ubi dictum fuit: *Tam superiores pro tempore existentes, quam*

Confessarii, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentissime, ne ea notitia quam de aliorum peccatis in Confessione habuerunt; ad exteriorem gubernationem utantur. Quamvis autem hoc decretum emanatum fuerit tantum pro superioribus regularibus, tamen recte dicunt *Holzm. n.* 717. *v.* 20. *et Croix* extendi debere ad omnes (quicquid dicat *Habert l. c.*), cum eadem ratio quæ urget pro Regularibus, valeat etiam pro sæcularibus, ne scil. Confessio reddatur odiosa. Præterquamquod, id certius fit ex alio Decreto. Innocentii XI. ut mox videbimus in Dubio seq.

657. Dubitatur II. An superior in electione beneficii, vel officii possit negare suffragium ei quem ex sola Confessione noverit indignum? Affirmat idem *Sambovius l. c. cum S. Antonino.* 3. *p. tit.* 16. *cap.* 22. §. 1. *in fine*, ubi scribit: *Qui liberam electionem habet, licet per solam Confessionem sciat aliquem indignum ad Prælaturam ad quam eligitur, quem alias putabat dignum, non debet eligere ex conscientia sibi dictante, quia eligendo scienter dignum vel indignum, negotium geritur inter ipsum et Deum. Unde potest etiam ex his, quæ scit ut Deus, judicare in proposito.* Sed omnino id negandum cum *Sporer n.* 869. *Viva Append. ad Prop. damn.* §. *VII. p.* 526. *Conc. p.* 744. *n.* 22. *Croix n.* 1977. *Holzm. l. c. Ronc. pag.* 202. *q.* 6. *Elbel. l. cit.* et aliis. Hocque hodie certum est ex Decr. S. C. Gen. Inquisitionis edito auctoritate Innoc. XI. an. 1682. quo proscripta fuit sequens propositio: *Scientia ex Confessione acquisita uti licet, modo fiat sine directa aut indirecta revelatione, et gravamine pœnitentis, nisi aliud multo gravius ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius merito contemnatur.*

Addita deinde explicatione, sive limitatione, quod sit intelligenda, de usu scientiæ ex Confessione acquisitæ cum gravamine pœnitentis, seclusa quacumque revelatione; atque in casu quo multo gravius gravamen ejusdem pœnitentis ex non usu sequeretur. Hanc dictam propositionem, quatenus admittit usum dictæ scientiæ cum gravamine pœnitentis, etiam cum dicta explicatione præsenti decreto prohibent etc. Mandantes etiam universis Sacramenti Pœnitentiæ ministris, ut ab ea (doctrina) *in praxim deducenda prorsus abstineant.* Hinc bene advertunt *Viva, Holzmann, Mazzotta*, et *Croix ll. cc.* illicitum esse confessario ex notitia confessionis claudere pœnitentem in cubiculo, ne exeat ad peccandum: dimittere famulum, vel auferre ab eo claves, ne furetur: item ostendere pœnitenti vultum severiorem, vel ei negare pristinam communicationem amicitiæ. Neque admittendum cum *Sanch. de Matr. l. 3. d. 16. n. 3. et 4. Croix n. 1963. 1976. et 1977. Laym. cap. 14. ex n. 14. et Holzm. n. 717.* id quod perperam admittit *Sporer n. 870.* nempe licitum esse ex scientia confessionis abstrahere claves aut pecuniam ab arca, claudere fores, non amplius committere claves famulo; quia omnia hæc redundarent in gravamen seu exprobrationem pœnitentis.

Si vero superior ex alia via, quam confessionis, puta ex defectu ætatis, scientiæ, prudentiæ, vel quia noverit alios digniores ad beneficium, tunc posse, immo debere suffragium pœnitenti negare, dicunt *Natal. de Alex. de Sig. Confess. Reg.* 57. et *Merbes. t. 2. p. 149. qu. 50. ex D. Th. in 4. d. 21. art. 1. ad 4.* ubi dixit: *Ex multis aliis causis aliquis redditur indignus ad prælationis officium, quam ex peccato, sicut ex defectu scientiæ, ætatis, etc. et*

ideo qui contradicit, nec suspicionem de crimine facit, nec Confessionem revelat. Sed hanc sententiam censeo cum *Petrocor. t. 4. p. 95.* tantum locum habere posse casu quo tales occurrerent circumstantiæ aliunde cognitæ, sive ante sive post confessionem, quæ vere moverent superiorem ad suffragium negandum, etiamsi nullam ex confessione notitiam habuisset indignitatis pœnitentis. Unde minime audiendus auctor *Additionum ad Wigandt v. 589.* ad 3. dicens esto ex sola scientia confessionis nequeat superior dirigi ad gubernationem externam, tamen poterit ex illa lumen accipere, et sumere alium exteriorem prætextum seu colorem ad negandum suffragium.

Communiter tamen admittunt posse confessarium uti notitia confessionis ad se cautiorem reddendum in re familiari, ad socordiam excutiendam, ad diligentius invigilandum super gregem suum; modo nulla detur aliis suspicio peccati, neque ex hoc pœnitens gravetur, vel implicite redarguatur; ita *Habert p.* 261. *R.* 3. *Antoine p.* 549. *v. Hinc. Pal. p.* 5. §. 3. *n.* 18. *Viva l. c.* §. *VII. Sporer. n.* 870. *et Bon. p.* 4. *n.* 3. *cum Soto, et Reg. ex D. Th. in* 4. *l. cit. ad* 1. ubi ait: *Potest* (confessarius) *dicere Prælato, quod diligentius invigilet super gregem suum, ita tamen quod non dicat aliquid, per quod verbo vel nutu confitentem prodat.* Omnia vero hæc *P. Conc. p.* 744. *n.* 23. absolute negat licere, dicens quod Confessarius in omnibus se gerere debeat, ac si penitus ignoraret quæ ex sola confessione dignoscit. Nulli dubium, quod in prædictis actibus quam maxime caute confessarius procedere debet, cum difficile sit in his omne periculum evitare vel revelationis, vel gravaminis pœnitentis. Ceterum

generalis regula est, fere ab omnibus recepta, licitum esse uti notitia confessionis, ubi nulla revelatio intervenit, nec ullum pœnitenti gravamen infertur; ita *Sanch. de Matr. l. 3. d 16. n. 4. Lugo d. 23. n. 102. Habert. t. 6 p. 260. Suar. d. 33. Sect. 7. n. 9. Viva App. l. c. §. 9. Antoine p. 549. Mazz. t. 3. p. 589. Holz. n. 717.* et alii communiter: atque ipse *Concina dicto n. 23.* in fine præfatam regulam admittit, inquiens posse confessarium uti notitia Confessionis tum ad reformandos proprios mores, tum ad servandam propriam vitam, quando duo concurrunt, nempe si secretum custoditur, et confessio odiosa non redditur. Quapropter *Holzm. Antoine, Mezzott. Viva, etc.* communiter admittunt bene posse Sacerdotem ex notitia confessionis orare pro pœnitente, vel benignius erga ipsum se gerere: item consulere libros et sapientes, rigorem temperare, ex confessione unius dirigi ad alios interrogandos vel instruendos, nullam tamen dando prioris confessionis suspicionem: item (ut ait *Holzm. l. c. v. Et hinc, cum Stoz.*) posse se præcavere a periculis et occasionibus damni spiritualis aut temporalis. Et sic pariter dicit *Boniac. p. 4. n. 19. cum Nav. Reg. Zerola, etc.* posse monere etiam alios, in genere tamen loquendo, nempe ut sibi caveant, ne exeant e domo, etc. semper tamen secluso omni periculo revelationis, vel gravaminis pœnitentis.

658. Dubitatur III. An confessarius possit communionem denegare pœnitenti, cui prius negavit absolutionem tamquam indisposito, si ille postea occulte communionem petat? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *D. Th. in 4. D. 9. q. un. art. 5. q. 1.* dicens: *Si Sacerdos sciat peccatum alicujus qui Eucharistiam petit*

per Confessionem, *si in occulto*, *debet ei denegare*, *et monere ne in publico petat*. Item *Petrocor. t.* 4. *pag.* 95. *num.* 2. *cum S. Bonav. et S. Antonino*, ac alii plures antiquiores *apud Sanch. de Matr. l.* 3. *d.* 16. *n.* 6. Ratio, quia (ut dicunt) ex una parte tunc urget præceptum negandi Sanctum canibus; ex alia ibi nulla intervenit sigilli revelatio, nec ulla injusta exprobratio, quæ redderet confessionem odiosam vere pœnitentibus: talis enim negatio vel monitio solis perire volentibus odiosam confessionem reddere, sed hoc non debet impedire, ne Sacerdos peccatorem moneat, et Sacramentum indigno deneget. Et sic pariter dicunt Episcopum posse et teneri negare Ordinem indigno ex confessione cognito, et Parochum assistentiam Matrimonio, in quo ex confessione noverit dirimens adesse impedimentum. *Secunda* tamen vera sententia negat, et hanc tenent *Sanch. l. c. n.* 5. *Lugo d.* 25. *n.* 126. *Laym. c.* 14. *n.* 22. *Bon. p.* 4. *n.* 17. *Salm. c.* 14. *n.* 47. *Contin. Tour. t.* 4. *pag.* 191. *cum Henn. Sporer num.* 869. *Mazzotta c.* 3. *qu.* 5. *Holzm. num.* 717. *Concina pag.* 742. *num.* 18. *et Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 145. Ratio, quia hujusmodi denegatio Sacramenti vel monitio confessionem redderet odiosam, non solum pœnitentibus illicite petentibus, sed etiam aliis, qui si scirent quod confessarius posset aliquando uti notitia confessionis, facile absterrerentur a Sacramento Pœnitentiæ. Hæc sententia hodie omnino est tenenda ex supra citato Decreto Innoc. XI. ubi vetatur quilibet notitiæ confessionis usus, ex quo sequatur qualecumque pœnitentis gravamen. Vide *num. anteced.* 656.

659. Dubitatur IV. An Sacerdos qui ex confessione noverit parari sibi insidias, possit fugere,

sive aliter sibi cavere, aliquo prætextu arrepto. Certum est posse (ut recte ait *Lugo d.* 23. *n.* 108.), si ex tali cautione minime manifestatur aliis peccatum confessum, nec ullum gravamen pœnitenti affertur. Sed dubium est, an liceat ei fugere, si ex fuga alii, jam conscii peccati pœnitentis, conjiciant pœnitentem esse illi confessum tale peccatum? *Prima* sententia affirmat, modo nullum pœnitenti damnum obveniat; ita *Palaus p.* 5. §. 3. *num.* 18. *Bonac. p.* 4. *n.* 27. *Petrocorens. tom.* 4. *p.* 97. *n.* 4. *Wigandt tr.* 13. *n.* 122. *ad* 4. *Sporer n.* 863. *Renzi p.* 309. *q.* 9. *cum Con. et Fag. ac Laymann c.* 14. *n.* 21. *cum Soto, Sylvest. Adr. Gabr. et Henr.* Ratio, quia aliud est revelare peccatum confessum, aliud revelare confessionem peccati jam aliis cogniti; tunc enim non revelatur peccatum, sed tantum Confessio facta peccati, quod non est contra sigillum. *Secunda* vero sententia (quam sequor) negat id esse licitum, et hanc tenent *Suar. d.* 33. *sect.* 7. *n.* 7. *Salm. c.* 14. *n.* 45. *et* 53. *Antoine p.* 549. *Elbel n.* 524. *Roncagl. p.* 99. *qu.* 3. *cum Nav. et Led. Mazzotta tom.* 3. *p.* 589. *cum Viva, et Croix, ac Lugo d.* 23. *n.* 110. *cum Soto, Vasq. Rich. et Med.* Ratio, quia fuga illa esset quidem indirecta revelatio peccati confessi. Nec obstat dicere, quod tum fit revelatio indirecta, cum ponitur actio, ex qua de se conjicitur peccatum confessum; sed hic fuga confessarii nullo modo manifestat peccatum, sed tantum alii ex propria conscientia arguunt peccatum esse confessum. Sed respondetur cum *Lugo*, quod, positis talibus circumstantiis, nempe scientiæ aliorum criminis, et confessionis pœnitentis, fuga illa esset vera revelatio, non solum confessionis factæ, sed etiam peccati confessi. Et licet confessarius

fugam simularet ex aliquo prætextu, semper tamen aliquam rationabilem suspicionem præberet peccati confessi. Dicit autem *P. Cuniliati tr.* 14. *cap.* 4. §. 7. *n.* 10. quod eo casu pœnitens tenetur dare licentiam confessario, ut ille possit eximi a periculo; alias confessarius non tenetur ipsum absolvere, semper ac pœnitens potest licentiam præbere absque periculo sui gravis damni. Et addit, quod si pœnitens injuste licentiam denegat, confessarius, modo non det aliis suspicionem confessionis auditæ, licite poterit uti notitia per confessionem recepta, ut a periculo se liberet, tunc enim (ait) nullum pœnitenti imminet gravamen, sed tantum adest manifestatio apud ipsummet negatæ licentiæ. Tamen id minime admittendum puto; nam licet absit gravamen pœnitentis, adest vero indirecta saltem revelatio notitiæ in confessione habitæ.

Notandum autem hic id, quod dicit *Roncaglia de Sigil. c.* 2. *Reg. prax. n.* 1. nempe quod si confessarius noverit aliquem ex confessione solitum esse multa peccata, vel tenuem dispositionem afferre, non poterit sine justa causa se celare, vel excusari ab eo audiendo, quando aspiceretur ab aliis, et iis suspicionem talem ingereret, multoque magis si pœnitens id reputabit ut tacitam exprobrationem suorum peccatorum; secus vero (ait) si nullus aspiceret, quia tunc nulla in aliis oriretur suspicio. Sed huic ultimo non acquiesco, quia, si alias confessarius jam assisteret in confessionali, et ideo recedit, quia videt illum pœnitentem accedere, etiamsi alii nihil adverterent, videtur tamen hoc illi gravamen afferre, et aliquo modo odiosam reddere confessionem, cum facile tunc pœnitens credat, quod si ipse confessus non fuisset, bene tunc suam confessionem apud illum confessarium, ut cupit, expleret. Et de hoc magis est verendum

post decreta, ut supra *num.* 656. ubi prohibetur confessariis, ne ullo modo utantur notitia confessionis ad externam gubernationem, aut cum aliquo gravamine pœnitentis; quod quidem intelligitur, ut inquit idem *Roncaglia cap.* 2, *q.* 6. *cum S. Thoma*, *Lugo*, *Sanch. etc.* etiamsi nulla intercedat revelatio, et etiamsi pœnitens nullo modo advertat hoc fieri ob confessionem peractam. Unde ex ipso *Roncag.* dico, quod licet tunc fuga illa ex prætextu apparenter justo non redderet confessionem odiosam tali pœnitenti, redderet tamen odiosam generaliter Reipublic. Cristianæ, quia si scirent fideles, posse confessarios ex colorato prætextu aufugere ab ipsis, ob notitiam in confessione acceptam suorum peccatorum, facile gravarentur. Licite autem confessarius se celabit, si justam habeat causam, ob quam etiam ab aliis pœnitentibus incognitis æque se excusaret. Nec obstat quod pœnitens tunc etiam suspicari posset confessarium se celare ob audita sua peccata; nam si revera confessarius ob justam causam se excusaret, revera tunc sua suspicio esset temeraria, quam confessarius vitare non tenetur. Hinc concludo, quod erga hujusmodi pœnitentem ita se gerere debet confessarius, ac se gereret erga alium, de quo numquam confessionem excepisset. Bene tamen approbo id quod dicit idem *Ronc. ibid. quæst.* 5. *cum Lugo disi.* 23. *n.* 116. quod si pœnitens indispositus minitetur confessarium ob negatam absolutionem, bene poterit confessarius ab illo aufugere, et non redire, quia tunc illæ minæ non sunt peccatum manifestatum ad absolutionem obtinendam, sed peccatum in confessione commissum, quod sigillo non gaudet. Hæc tamen fuga tantum permittitur confessario, si fugiendo non ingerat suspicionem negatæ absolutionis; quod si autem ingereret, posset re-

citare aliquam orationem, non jam intendendo deceptionem pœnitentis, sed solam liberationem ab illa vexatione, quamvis pœnitens se decipiat credens illam orationem esse formam absolutionis. Vide dicta *de Sacrament. hoc l.* 6. *n.* 39. *v. E converso.*

660. Dubitatur V. An confessarius sciens ex confessione Ecclesiam esse pollutam, possit ibi celebrare? Hic casus quidem difficulter accidet, nam (sicut diximus hoc *lib.* 6. *n.* 364.) ut Ecclesia polluatur, requiritur publica violatio; tamen aliquando bene accidere posset, nempe si violatio esset quidem publica, sed confessario incognita, vel si alii ignorarent per tale factum Ecclesiam esse pollutam. In his autem casibus *prima* sententia, quam tenent *Sporer de Pœnit. n.* 874. *et Bon. eodem tit. q.* 6. *p.* 4. *n.* 23. *cum Sylvest. Lazar.* et aliis, dicit, confessarium posse et teneri celebrare. Ratio, quia Ecclesia in favorem sigilli non videtur tunc velle obligare Sacerdotem ad non celebrandum. *Secunda* tamen sententia, quam tenent *Lugo dist.* 23. *n.* 125. *et Aversa*, *ac Tamb. apud Croix lib.* 6. *part.* 2. *n.* 1976. censet non posse celebrare, quia ex una parte urget præceptum non sacrificandi in Ecclesia pollutâ, et ex alia minime urget præceptum servandi sigilli, cum nullum adsit periculum revelationis apud alios, nec damnii pœnitentis. Et hæc sententia videtur satis probabilis cum *Mazzott. p.* 589. si revera nullum sequatur pœnitentis gravamen, et nulla fiat revelatio indirecta, puta si confessarius justum exponat prætextum alibi celebrandi.

Dubitatur VI. An si ex confessione scias aliquem (cui solitus es te confiteri) non esse Sacerdotem, vel non esse confessarium, possit et tenearis pergere ad ei confitendum? Negat *Sanch.*

de Matr. lib. 3. *d.* 16. *n.* 5. et probabile putat *Spor. n.* 871. quia ex una parte non potes simulare susceptionem Sacramenti; ex alia non violas sigillum omittendo te confiteri; sic enim nihil revelas de crimine pœnitentis; cum innumeræ possint esse causæ mutandi confessarium. Communius tamen, et verius tenent oppositum *Lugo d.* 23. *n.* 105. *Mazzotta t.* 3. *n.* 589. *et Croix n.* 1978. *cum Viva, Dic. et Stoz.*, ac etiam probabilem censet *Sporer. l. cit.* Ratio, quia in tali omissione, quamvis non adsit revelatio sigilli, semper tamen adest quædam odiosa exprobratio pœnitentis. Neque tunc oportet tibi simulare Sacramentum (quod revera esset intrinsece malum), sed potes illi ficto Sacerdoti vel confessario simpliciter aliquod peccatum manifestare sine intentione absolutionis: quod in hoc casu non esset illicitum, cum tua cooperatio ad peccatum illius esset tantum materialis.

661. Ceterum, generaliter loquendo, dico, quod esto confessarius in hac materia tam gravi, et periculosa debeat esse valde cautus, ne pœnitentes ex confessione aliquod injustum gravamen subeant, ut sub initio animadversum voluimus; tamen non tenetur cavere omnes leves conjecturas, quas facile malitiosi faciunt, sed tantum ne præbeat suspiciones probabiles de peccatis auditis, ut dicunt *Lugo D.* 23. *n.* 106. *cum Scoto, Paldt. et Med. ac Croix n.* 1947. *cum Gob. Tambur. et Gorm. ex D. Th. Quodlibet.* 5. *art.* 13. ubi sic ait: *Si amotio subditi ab administratione possit inducere ad manifestandum peccatum in confessione auditum, vel ad aliquam* (nota) *probabilem suspicionem habendam, de ipso nullo modo Prælatus deberet subditum removere.*

DUBIUM II.

Quale sit præceptum, et quæ obligatio Confessionis.

662. *Quos, et quando obliget hoc præceptum? Et quomodo computetur tempus annuæ confessionis?*
663. *An præceptum divinum confessionis obliget extra articulum mortis?*
664. *Quomodo obliget juramentum Medicorum non visitandi infirmos non confessos?* Vide etiam lib. 3. n. 182.
665. *Qui teneantur ad præceptum confessionis?*
666. *An impuberes? An isti possint absolvi, si dubitetur de usu rationis.* (Remiss. ad n. 432.).
667. *An obligetur ad confessionem annualem habens sola venialia?*
668. *An qui non satisfecit præcepto, teneatur ad illud quamprimum?*
669. *Et an per Confessionem, quæ fit anno sequenti, satisfiat præcepto etiam antecedentis?*
670. *An in Paschate sit obligatio confitendi proprio Parocho?*
671. *An teneatur quis aliquando confiteri ante finem anni?*
672. *An satisfiat præcepto per confessionem invalidam?*
673. *Qui ab hoc præcepto excusentur.*
674. *Pœnæ in transgredientes hoc præceptum.*

662. » RESP. Præceptum confitendi, tum » divinum, tum ecclesiasticum, sub mortali

» obligat omnes, ac solos baptizatos, qui ha-
» bent mortale: illud in articulo mortis: hoc
» vero postquam ad annos discretionis pervene-
» rint: et simul ut confiteantur proprio Sacer-
» doti, vel alteri cum ejus venia, semel in an-
» no; computando ab una confessione ad aliam,
» ut quidam docent * (*Ut Sot. et Gran. apud*
» *Viva de Pœnit. Qu.* 4. *ar.* 3. *n.* 4.) *:
» vel ab initio Januarii ad finem Decembris,
» ut habet communior * (*Et tenet Viva l. c.*
» *ac Pal. et alii apud Croix n.* 243.) * vel
» denique a Paschate ad Pascha, ut consuetudo
» fere obtinuit, propter communionem. *Suar.*
» *d.* 35. *s.* 2. *Vasq. q.* 90. *art.* 2. *Card. de*
» *Lugo d.* 11. *s.* 3. 6. *et* 7. *Coninck d.* 5. *d.*
» 6. * (*Hinc recte ait Holzm. t.* 1. *p.* 341. *n.*
» 33. *quod per se loquendo, annus esset com-*
» *putandus a Januario ad Decembrem, tamen,*
» *spectata universali consuetudine, computatur,*
» *incipiendo a Paschate ad Pascha*) *.

663. Quæritur, an præceptum confessionis obliget per se aliquando in vita extra periculum mortis? Commune est non obligare per se statim post peccatum; ita *S. Th. in* 4. *Dist.* 17. *qu.* 3. *art.* 1. *q.* 4. quem sequuntur *Suar.*, *Lugo Reg. Vill. etc. cum Salm. de Pœnit. c.* 7. *n.* 5. Dubium est, an obliget per se saltem sæpius in vita? Negant pariter *D. Th. l. c. et Scotus ac Gabr. apud Salm. ib.* item *Pal. Bosco, et Dic. apud Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 2020. Ratio, quia talis obligatio nullo fundamento certo videtur probari, cum possit peccator per contritionem Deo se reconciliare. Sed communius affirmant *Salm. n.* 9. *cum Reg. Vict. Led. et Gran. ac Croix l. c. cum Rodr. Ills. Gorm. etc.* Et hoc videtur probabilius, quia (juxta dicta *n.* 297. in simili præcepto, nempe com-

munionis), cum præceptum hoc sit divinum, Christus reliquit illud determinandum ab Ecclesia, quæ *in c. Omnis de Pœnit. etc.* determinavit obligare saltem semel in anno. Præter hoc autem (ut diximus *num.* 437. *Dub.* 1.), tale præceptum per accidens obligat peccatorem etiam infra annum ad confessionem, si non conteritur, ratione charitatis erga seipsum, ne diu maneat in mortali.

664. Hic obiter agendum de quæstione illa, de qua jam egimus *Tom. II. l.* 3. *n.* 182. Sed hic plenius est disceptanda: Quomodo Medici teneantur infirmos de confessione monere? Sciendum est, quod Concilium Lateranense sub Innoc. III. in *c. Cum infirmitas* 13. *de Pœn. et Rem.* præcepit districte (nempe sub gravi, ut omnes interpretantur apud *Salm. tr.* 17. *de Juram. c.* 2. *n.* 90.) omnibus Medicis, ne infirmos in suam curam recipiant, nisi prius infirmi confiteantur. Deinde S. Pius V. in *Motu proprio*, quod incipit, *Supra gregem*, edito an. 1566. innovando præfatam Sanctionem præcepit: *Ne Medicus incipiat curare infirmum, nisi eum moneat de confessione facienda; neque ultra tres dies eum invisat, nisi scripto confessarii resciat eum esse confessum. Et ut Medici, antequam doctoratus gradus assumant, jurent se hoc præceptum observaturos; et Ordinarii illos non admittant in suis Diœcesibus, nisi constiterit de hoc juramento.*

His positis, quæritur de qua infirmitate hæc Decreta intelligantur? Tres sunt sententiæ. *Prima*, quam tenent *Laym. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 5. *n.* 5. item *Rosel. Graff. Vega*, *et Rodriq. apud Salm. c.* 2. *n.* 9. (et hanc *Ciera Diss.* 21. cui adhæret, vocat communiorem, sed immerito) dicit intelligi de solo morbo periculoso, vel

saltem de quo dubitatur an sit periculosum. Et idem sentit *Nav. Man. c.* 25. *n.* 61. dicens: *Monitioni non est locus, quando manifestum est morbum non esse periculosum.* Et in hoc sensu ajunt AA. citati prædicta Decreta usu recepta fuisse, *Secunda* autem sententia, quam tenent *S. Antonin.* 3. *p. tit.* 7. *c.* 2. §. 4. *Sylv. v. Medicus*, §. *Tertium*; dicit intelligi de quocumque morbo, etiam non mortali. Ratio quia in morbo periculoso etiam de jure naturali præfata monitio facienda esset; unde cum in *dict. c. cum infirmitas*, novum præceptum statuatur, utique textus non est de sola infirmitate mortali intelligendus. *Tertia* vero sententia communior, quam tenent *Suar. in* 3. *p. d.* 35. *Sect.* 3. *n.* 4. *Sanch. Dec. l.* 3. *c.* 16. *n.* 7. *Bon. t.* 2. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 16. *n.* 10. *et* 13. *Pal. tr.* 14. *D.* 2. *p.* 7. §. 4. *n.* 2. *Con. t.* 4. *p.* 86. *q.* 5. *Viva q.* 4. *art.* 2. *n.* 4. *Dian. p.* 3. *tr.* 4. *R.* 93. *cum Ang. Arm. Tab. Nunn. Homob. etc.* ac *Salm. d. n.* 90. *cum Cajet. Trull. et Candido*, et huic consentit Bened. XIV. *Notif.* 22. *n.* 19. dicit 1. hoc præceptum non quidem intelligi de solis morbis periculosis, nam revera Constitutio Innocentii edita fuit (ut exprimitur in *dicto c.* 13.) ob motivum ne infirmi, cum monerentur in morbo mortali, facilius mortis periculum incurrant; unde præceptum seu juramentum intelligendum est de facienda monitione etiam in morbo non periculoso, ut infirmi cum monentur non incurrant mortis periculum. Dicit 2. nec etiam intelligi de quocumque morbo levi (quod ridiculum esset ait *Suarez*), sed morbo gravi, etsi non periculoso. Ratio quia tam Innocentius, quam S. Pius loquuntur de infirmis *lecto jacentibus*, et ideo intelligunt loqui de illa infirmitate quæ non ex majori com-

moditate, vel si æger podagra, aut alio consimili affectu laboret, sed ex necessitate lectum petit, ita ut sit per se gravis, vel prudenter judicatur periculosa, ut gravis fiat. Neque revera discrepant ab hac sententia *D. Antonin.*, *et Sylv. loc. supra citatis*; ratio enim ab eis adducta nihil aliud probat, quam quod facienda est monitio etiamsi infirmitas non sit mortalis; unde ipsi non dicunt in omni morbo levi monendum esse infirmum, sed tantum asserunt monendum in morbo etiam non mortali, quem nos gravem appellamus.

Notant autem DD. I. sufficere, ut Medicus moneat infirmum per alios; ita *Mazzott. t.* 3. *p.* 287. *ac Suar*, *Viva et Dian. ll. cc. cum Graff. Vega*, *Homob. etc.* II. Sufficere testimonium aliorum (absque confessarii scripto), quod infirmus sit confessus, modo sint fide digni; *Suar.*, *Sanch. Mazz. et Dian. cum Fill. Nun. Barb.*, *etc.* III. Quod Medicus non tenetur ad hujusmodi monitionem, si moraliter sit certus infirmum esse in bono statu; ita *Sanch. n.* 1. *cum S. Anton. Ang. Rosel. Arm. Nav. et Tab.* ac *Salm. n.* 92. *cum Sylv. Fagn. Leand. et Trull.* IV. Quod si infirmus nolit obstinate confiteri, et esset in periculo mortis, si a Medico desereretur, tunc non tenetur Medicus eum deserere, quia præfata Decreta non adversantur charitati, quæ favet etiam obstinatis quoad fieri potest; ita *Nav. Bon. Suar. Diana*, *Conc.*, *et Sanch. n.* 8. *cum Caj. Graff.*, *et Vega.* Hancque opinionem dicit *Bened. XIV. Notif.* 22. *n.* 17. esse communem Theologorum, et Canonistarum cum *Lugo*, *Pal. Pirhing. etc.*

Circa autem obligationem monendi infirmum de Confessione, stando quidem rigori præfatarum Constitutionum Innocentii et S. Pii, omnino

videtur vera tertia sententia docens monitionem esse faciendam, non solum quando morbus est mortalis, sed etiam cum adest periculum, ut deinde mortalis evadat; Pontifices enim sane aliud novum præceptum Medicis imponunt, præter illud ad quod ipsi de jure divino tenentur. Et utinam Constitutiones prædictæ observarentur, quot infirmi damnationem vitarent, qui ob Medicorum oscitantiam confessionem procrastinando, aut inconfessi, aut male confessi decedunt. Sed cum Decreta Pontificum non obligent, nisi secundum sunt usu recepta, ut docent *Cajet. in Sum. Verb. Medici peccata*, *Sanch. l. c. n.* 14. *Pal.* §. 4. *n.* 6. *Correlli tr.* 16. *c.* 3. *n.* 22. *Dian. l. c. cum Victor. et Scortia*, ac *Salm. d. c.* 2. *n.* 91. *cum Prado*, *Trull. Leand. et Candido*. Hinc dicunt *Salm. cum Caj. Sanch.* et aliis citatis, præfata Decreta et juramentum in Hispania non obligare, quia ibi non sunt usu recepta, vel sunt abrogata. Idemque testatur *Mazz. t.* 3. *p.* 287. et 550. loquens de nostro Regno, dum ait juramentum S. Pii Neapoli ex usu recepto (ut etiam mihi constat) tantum in morbis periculosis observari.

665. » 1. Tenentur hoc præcepto. 1. Hæretici, et Apostatæ, pueri doli capaces, saltem » post septennium. Vide *Dian. p.* 4. *t.* 3. *R.* » 52. *Lugo l. c. s.* 7. *n.* 144. *et* 149. 2. Ingrediens periculosam navigationem, vel conflictum. 3. Mulier tenera primum paritura, vel » quæ solet habere partus difficiles. 4. Reus » morti adjudicatus. 5. Qui signa habent mortis naturalis. * (*Ita communiter Salm. de* » *Pœn. c.* 7. *n.* 6. *Viva eod. tit. q.* 4. *art.* 2. » *n.* 3. *et Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 2019. *cum S.* » *Th.*, *Suar. Pal. Con. etc. Et hoc ex præ-*

» *cepto divino. Addunt Lugo D. 15. n. 37.*
» *et Salm. n. 8. cum Nav. Laym. Azor. Sylv.*
» *etc. communiter, peccatorem teneri per se con-*
» *fiteri, si probabiliter credat non amplius ha-*
» *biturum copiam Confessarii per totam vitam.*
» *Dicit autem Lugo n. 41. cum communi (con-*
» *tra Medin., et Nunn.) non esse obligationem*
» *confitendi propter solum periculum oblivionis*
» *peccatorum)* *.

666. » 2. Improbabile est, quod docet *Sa*,
» *verb. Confessio*, Ecclesiam non obligare ante
» pubertatem, cum anni discretionis citius at-
» tingantur, et constet mortaliter peccari posse
» sub annum nonum, vel decimum, immo an-
» te. Unde si talis puer, crasso saltem modo,
» videatur cognoscere, Deum per hoc, vel illud
» offendi, ostendatque dolorem, et propositum,
» ac præcipua fidei mysteria cognoscat, debet
» absolvi; secus tamen, si non notetur suffi-
» ciens usus rationis; si vero dubium sit, pot-
» est (immo in articulo mortis debet) absolvi
» sub conditione. V. *Laym. l. 5. t. 6. c. 5.*
» *Dian. p. 4. t. 4. R. 53.* et *C. de Lugo l.*
» *c. et d. 17. n. 22.* ubi docet etiam extra ar-
» ticulum mortis, et obligationem præcepti,
» talem esse sub conditione absolvendum, ne
» gratia sacramentali privetur. * (*Vide dicta de*
» *hoc puncto n. 432.*) *.

667. » 3. Non obligatur, qui tantum habet
» venialia, etsi consuetudo habeat, et cogi
» etiam quisque possit, ut in Paschate saltem
» se sistat Pastori, ut cum reliquis eum ad
» Communionem admittat, ad quod Pastor te-
» netur, si alter dicat, se mortalis culpæ non
» esse conscium. *Suar. d. 36. l. 2.* etc. com-
» muniter. * (*An autem Religiosi et Moniales*
» *teneantur singulis mensibus ad Confessionem,*

» *et Communionem accedere? Vide dicta num.*
» 313. *v. Dicunt*) *.

Quæritur, an ad satisfaciendum præcepto annuæ Confessionis, qui non habet mortalia, teneatur confiteri venialia? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *S. Bon. Sylv.* (*apud Bon. d.* 5. *q.* 5. *p.* 4. *n.* 7.) *cum D. Th. in* 4. *d.* 17. *q.* 3. *art.* 1. *q.* 3. *ad* 3. ubi ait: *Ex vi Sacramenti non tenetur aliquis venialia confiteri, sed ex institutione Ecclesiæ, quando non habeat alia, quæ confiteatur.* Et probabilem putat *Contin. Tourn. t.* 3. *p.* 658. *q.* 4. *cum Habert.* Ratio, quia Concilium Later. IV. sub Innoc. III. *in c. Omnis de Pœn.* indistincte obliget fideles ad confitendum saltem semel in anno, ac proinde etiam eos qui sola habent venialia. *Secunda* tamen sententia communis et verior negat, eamque tenent cum *Bus. et Suar. ut supra*, *S. Anton. p.* 3. *tit.* 14. *c.* 19. §. 14. *Lug. d.* 15. *n.* 132. *Holz. t.* 1. *p.* 341. *n.* 28. *Bon. l. c. cum Azor. et Salm. c.* 7. *n.* 30. *cum Cano Vasq. Cajet. Laym. Conin. Reg. Fag. Dic. Med. etc.* Ratio, quia Ecclesia, præcipiendo Confessionem annuam, tantum illam Confessionem præcipit, quæ est debita ex Christi institutione. Christus autem nullam aliam præcipit Confessionem, nisi mortalium, ut explicat Trid. *Sess.* 14. *c.* 5. ubi ait: *Venialia taceri citra culpam posse.* Id confirmatur ex verbis ipsius textus in *dicto c. Omnis*; ubi dicitur: *Omnis fidelis omnia sua peccata confiteatur saltem semel in anno.* Nota verbum *Omnia*; ergo (ut bene advertunt hic *Lugo*, *Bon. Salm.* etc.) præceptum Lateranensis est de confitendis solis mortalibus, nam certum est apud omnes non esse obligationem confitendi omnia venialia.

668. » 4. Probabile est, eum, qui uno anno,

» sive cum, sive sine culpa sua, non satisfecit
» præcepto, teneri adhuc, quam primum potest,
» anno sequente; quia terminus non apponitur
» ad finiendam, sed ad non differendam obli-
» gationem. Ac proinde talem toties peccare
» mortaliter, quoties oblatam occasionem negle-
» xit, ut docent *Bon. d.* 5. *s.* 2. *Suar. Vasq.*
» *Card. de Lug. l. c. n.* 177. contra *Sylv. Va-*
» *lent. Laym. Dian. etc.* qui dicunt perseverare
» in uno eodemque peccato. * (*Vid. d. n.* 297.
» *de annuæ Communionis præcepto, quod pari*
» *passu procedit cum præcepto annuæ Confes-*
» *sionis; ibi sententiæ affirmativæ adhæsimus, et-*
» *si diximus sententiam negativam cum S. An-*
» *tonin. Toleto, Sa, etc. quæ hanc obligatio-*
» *nem non agnoscit, non esse contemnendam*)*.

669. Utrum vero per Confessionem factam in sequenti anno, posita obligatione juxta sententiam mox supra dictam, satisfiat præcepto utriusque anni? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo d.* 15. *n.* 180. *Dic. Bonasp. et Anton. a Sp. S. apud Salm. c.* 7. *n.* 45. Ratio, quia præceptum de Confessione est de illa facienda semel in anno; ergo qui eam facit, hoc eodem anno non tenetur ad aliam. Alioquin, qui per três annos non fuisset confessus, quater deberet confiteri. *Secunda* sententia negat, et eam tenent *Suar. t.* 4. *in* 3. *p. d.* 36. *Sess.* 4. *n.* 5. *Laym. c.* 5. *n.* 10. *Bonac. p.* 4. *n.* 31. *cum Con. Fill. et Nunno*; quia sicut qui singulis annis tenetur solvere denarium, si anno præterito non solvit, non satisfacit solvendo hoc anno unum denarium, ita non potest quis una Confessione præcepto duorum annorum. *Tertia* tamen sententia verior, quam tenent *Palaus p.* 26. §. 2. *n.* 15. *Viva q.* 4. *a.* 3. *n.* 5. *et Salm. c.* 9. *n.* 45. *cum Prop.*

Hurt. et Leand. sic distinguit: Si pœnitens in illa Confessione manifestet peccata mortalia tam antecedentis, quam præsentis anni, tunc bene satisfacit utriusque anni obligationi. Ratio, quia per illam unam Confessionem jam implet finem præcepti, nempe ut ipse cum Deo reconcilietur: idque est contra secundam sententiam. Nec obstat paritas denarii allata; nam solutio unius denarii non potest quidem solutioni duorum denariorum debitorum æquivalere, sed una Confessio bene potest æquivalere pluribus confessionibus, cum una confessio deleat omnia peccata, quæ per plures fuerant delenda. Si vero pœnitens in præsenti anno non peccavit mortaliter ante confessionem; et postea incidit in mortale, tunc una confessione non satisfacit præceptis utriusque anni, tenetur iterum confiteri. Ratio, quia per illam confessionem tantum satisfacit præcepto anni præteriti, non autem præsentis, cum respectu præcepti præsentis anni non satisfaciat; qui non confitetur mortalia istius anni; communiter enim docent DD. et merito, prout *Laym. l. c. Pal. §. 3. n. 1. et Salm. n. 41. cum Suar. Vasq. Bon. Becc. Dic. Reg. Diana, Hurt. Leand. etc.* ac ipse *Lugo D.* 15. *n.* 173. quod si quis confitetur sola venialia in principio anni, et ante finem committit mortale, tenetur illud intra illum annum confiteri. Unde cum confessio illa mortalium commissorum tantum in anno præterito non sit impletiva præcepti anni præsentis, sequitur quod si pœnitens in hoc anno aliquod mortale committat, tenebitur illud ante finem anni confiteri.

670. » 5. Satisfaciunt ii, qui confitentur Men» dicantibus, etiam in Paschate, quia hi ha» bent facultatem a Sacerdote propriissimo omni» um fidelium, et Pastore Pastorum, Ita com-

» muniter omnes contra *Glossatorem*, et *Auctorem Parochiani obedientis*. Contra quos vid.
» in Responsis *Francisci Fontani*, editis Vien-
» næ Austriæ anno 1634. allegatam auctorita-
» tem duorum Conciliorum Generalium, Vien-
» nensis, et Tridentini, 20. Pontificum, 50.
» Doctorum, et præter totius orbis consensum,
» multorum quoque Parochorum testantium,
» eos esse optimos Parochianos, qui Regulares
» adeunt, et ab iis instituuntur, ut supra *l.* 3.
» *t.* 3. *c.* 1. *dub.* 3. item *Navarr. Azor. Fag.*
» *Trull. l.* 3. *c.* 3. *d.* 2. *n.* 6. *Dian. p.* 8.
» *t.* 1. *R.* 88. * (*Vide dicta de hoc puncto*
» *n.* 564.) *.

671. » 6. Non obligatur ante finem anni,
» qui habens mortale timet, ne illud oblivisca-
» tur. *Conin. Henr. C. de Lugo d.* 14. *n.* 41.
» et alii contra *Med.* etc. Si tamen prævideret,
» se non habiturum occasionem confitendi dein-
» ceps toto hoc anno, deberet prævenire etiam
» in medio anni.* *Card. de Lugo disp.* 15. *sect.*
» 6. 187. * (*Vide dicta n.* 298.)*.

672. » 7. Probabilius est, non satisfieri præ-
» cepto Ecclesiæ per confessionem invalidam,
» ut, decent *Suar. d.* 36. *s.* 7. *Fill. Laym.*
» *C. de Lugo d.* 15. *s.* 6. §. 5. etsi probabile
» contrarium putet esse *Fagund.* Vide *Dian.*
» *p.* 3. *t.* 4. *R.* 120. * (*Improbabile tamen*
» *non est propter prop.* 14. *inter damnatas ab*
» *Alexandro VII.*) *. Item nec per confessio-
» nem venialium, ut docet *Dian. p.* 4. *t.* 4.
» *R.* 206. *ex Hurt. et Mercero.* * (*Vide dicta n.* 669. *in fine*) *.

673. » 8. Excusantur ab hoc præcepto, 1.
» qui physice non possunt, v. g. quibus deest
» confessarius. 2. qui moraliter non possunt; v.
» g. qui prudenter timent revelationem sigilli,

» vel qui non possunt sine notabile incommodo » vitæ, fortunarum, etc. *Conin. Tamb. c.* » 4. §. 3.

674. » Nota in fine quod de Jure communi » ex *cap. Omnis utriusque sexus,* duplex pœna » incurritur a transgredientibus tale præceptum, » scil. prohibitio ab ingressu Ecclesiæ, et pri- » vatio sepulturæ; sed incurritur post sententiam » Judicis. Et impuberes a prædicta pœna ex- » cusantur. * (*Ita Viva ex communi q. 4.* » *ar. 3. n. 9. Vide d. n. 295. v. Præce-* » *ptum*) *.

APPENDIX

De Confessariis sollicitantibus.

675. Ex Bulla Gregorii XV. edita anno 1622. ac descripta apud *Salm. de præcept. Decalogi cap. 4. n. 17.* denunciari debent *Omnes Sacerdotes* (verba Bullæ) *tam sæculares, quam regulares, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta inter se, sive cum aliis quomodolibet in actu sacramentalis Confessionis, sive post immediate, seu occasione, vel prætextu confessionis, etiam confessione non secuta, sive extra confessionis occasionem, in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones audiuntur, ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel procurare tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones sive tractatus habuerint.* Et deinde subjungitur: *Mandantes omnibus confessariis, ut suos pœnitentes, quos noverint fuisse, ut supra, ab aliis sollicitatos, moneat de obligatione denunciandi sollicitantes, seu tractantes,*

etc. Inquisitoribus, *et locorum Ordinariis*. Et si hoc officium prætermiserint, mandat Pontifex, ut pro modo culpæ puniantur. In edicto autem generalis Inquisitionis imponitur excommunicatio latæ sententiæ in non denunciantes infra mensem omnes de hæresi suspectos, inter quos enumerat confessarios sollicitantes ad turpia. De hac autem excommunicatione vide dicenda *n.* 693.

Hic refert adnotare auctores quos observavi tractantes de hac materia sollicitationis, cum adnotatione locorum. Sunt videlicet *Castr. tom.* 1. *tr.* 4. *de Fide d.* 9. *Bon. tom.* 1. *d.* 6. *de oblig. denunc. p.* 3. *Escob. t.* 6. *p.* 1. *l.* 47. *cap.* 29. *Salm. de Præc. Dec. cap.* 4. *punct.* 3. *Felix Pot. part.* 3. *ex n.* 482. *Ronc. de Pœnit. ex p.* 113. *Diana p.* 4. *tr.* 5 per totum, *Conc. de Pœn. ex pag.* 756. *Mazz. eod. tit. t.* 3. *ex pag.* 435. *Anacl. ex pag.* 621. *q.* 5. Ceterum pauci auctores hanc rem ex professo tractant, forte quia non ubique præfata Bulla Gregorii recepta est, prout asserit *Anacl. n.* 67. de Germania; *Palaus* de Hispania. Sed hic advertendum quod N. SS. P. Benedict. XIV. novissime anno 1741. Jun. edidit Bullam, quæ incipit, *Sacramentum*, in qua confirmavit, et, quatenus opus, denuo mandavit omnibus Inquisitoribus, et locorum universi Orbis Christiani Ordinariis, ut inquirant, et procedant contra omnes Sacerdotes sollicitantes cujuscumque dignitatis, præeminentiæ, etc.

§. I.

Perpenduntur Clausulæ in præfeta Bulla.

676. *De clausula I.* In actu sacramentalis Confessionis.
677. *De clausula II.* Ante vel post immediate.
678. *De Clausula III.* Occasione, vel prætextu Confessionis.
Quid importet to Occasione confessionis?
Dub. 1. *An denunciandus, qui sollicitat mulierem rogantem, ut cras eum audiat? Dub.* 2. *An qui, audita fragilitate mulieris, postea domi eam sollicitat?*
679. *Quid importet to* Prætextu confessionis? *Et quid si ex condicto mulier, fingens se ægrotam, advocet confessarium ad peccandum?*
680. *De Clausula IV.* In confessionario, aut in loco quocumque . . . . . . simulantes ibidem confessiones audire. *Quid importet illud* simulantes? *Et quid si confessarius sollicitet in confessionario, sine tamen simulatione confessionis?*

676. Clausula I. *In actu sacramentalis confessionis.* Ad hoc sufficit, si confessio sit incepta, licet non perfecta: ita *Salm. d. c.* 4. *n.* 44. et *Ronc. de pœnit. Q.* 8. *c.* 1. *q.* 4. Nota hic Prop. VI. damnatam ab *Alex. VII.* quæ dicebat: *Confessarius, qui in sacramentali confessione tribuit pœnitenti chartam postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in confessione.* Pariter denunciandus est confessarius, si in confessione apponat medium

indifferens, quod tamen ex circumstantiis postea cognoscatur appositum ad sollicitandum, ut esset imponere mulieri, ut expectet eum domi: vel si interroget eam, ubi habitet; ita *Ronc. d. l.* cum *Bordon.*

677. Clausola II. *Immediate ante, vel post.* Illud *immediate ante*, sentiunt communius *Passerin.* et *Boss.* apud *Ronc. q.* 6. (contra aliquos apud *Barbos.*), stricte intelligendum esse, ita ut nullum intervallum intercedat. An autem denunciari debeat confessarius, qui sollicitat immediate postquam pœnitens petierit confessionem? Affirmant *Salm. n.* 51. sed probabilius, ut puto, negat *Bondon.* apud *Potest. n.* 104. Notandum tamen, quod eo casu, licet confessarius non sit denunciandus ex clausula prædicta, denunciandus tamen ex clausula tertia sequenti: *occasione confessionis*, ut infra; si enim confessarius utitur petitione illa, ut medio ad sollicitandum, utique est denunciandus; secus, si utatur tantum ad colloquendum, et si postea in progressu collocutionis tentatus sollicitat.

Illud autem, *immediate post*, communiter a DD. intelligitur, quando post confessionem nec confessarius, nec pœnitens ad alia se divertit, ita ut eveniat sollicitatio, antequam ulla alia actio intervenerit; ita *Salm. Ronc.*, *Pot. num.* 503. cum *Hurt. Lez. Peyrin.* Dicit autem *Potestas n.* 104. non esse denunciandum confessarium, qui sollicitat, postquam pœnitens recesserit ab ejus conspectu. Verumtamen denunciandum esse recte censet Confessarium, qui statim post confessionem dicit pœnitenti, *expecta me paulisper*, et post intervallum venit, et sollicitat, etiamsi, accedendo, prius habeat de alio negotio serio tractatum, quia tunc talis tractatus prudenter fictus præsumitur: secus vero, si ve-

nit sequenti die, et sollicitet: ita *Potest. n.* 106. Sed quidam doctus non utique improbabiliter dicit, quod si negotium illud magni sit momenti, et ad confessarium pertinens minime est ipse denunciandus. Quare ex circumstantiis judicandum, an probabiliter intenta fuerit sollicitatio, et negotium, ut medium; an vero negotium principaliter, et sollicitatio per accidens.

Constat autem denunciandum esse confessarium, si statim post confessionem ducat puerum in cubiculum, et sollicitet; quia tunc statim ponit si non sollicitationem, saltem illius medium; ita *Ronc. d. q.* 6. et *Pot.* cum *Dian.* etc. *n.* 507. Item, si, audita confessione feminæ, dum ea ad manum deosculandam accedit, confessarius illam turpiter tangat; vel dum est ante ipsum ut confiteatur, pedibus, aut manibus turpiter tangat illam, si immediate post ipsa confitetur, pariter est denunciandus. Si vero alia vice confiteatur, vide dicenda in Clausula IV. *n.* 680.

678. Clausula III. *Occasione, vel prætextu Confessionis.* Dicitur *occasione Confessionis*, quando confessarius, vel pœnitens invitat ad confessionem veram: *prætextu* vero, quando ad confessionem fictam: ita *Potestas n.* 109. *Ronc. quæst.* 7. *et Conc. n.* 7.

Et 1. Ex particula *occasione confessionis*, denunciandus est confessarius, qui rogatus ad confessionem divertit, et sollicitat, esto nondum sederit; nec mulier fuerit genuflexa; ita communiter *Salm. n.* 52. *Potestas n.* 510. in fine, et *Ronc. l. c. et Pal. p.* 7. *n.* 6.

Dubit. 1. An denunciari debeat confessarius, qui rogatus a femina, ut cras ejus confessionem excipiat, eam sollicitat? Affirmant *Conc. n.* 7. *et Mazz. p.* 439. *cum Potest.*, et aliis, quia

jam verificatur sollicitasse occasione confessionis. Negant vero *Pal. p. 7. n. 4. et Quarti, ac Leand. apud Mazz.*, quia talis sollicitatio non est proxima Confessioni faciendæ, sed potius conventioni de confessione facienda. Sed hoc non officit, quominus sollicitatio dicatur facta occasione confessionis. Unde primæ sententiæ me subscribo.

Dubit. 2. An denunciari debeat confessarius qui ob fragilitatem mulieris auditam in ejus confessione, postea domi eam sollicitaverit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Sousa de conf. soll. n.* 10. et alii *apud Diana p.* 4. *tr.* 5. *R.* 7. item *Salm. n.* 51. *cum Trull. et Leand.* et idem sentit Auctor *lib.* (*Istruz. per li Nov. Conf.*) *part.* 2. *c.* 14. *n.* 293. Ratio, quia is non utitur tunc occasione confessionis, sed notitia ex illa habita; ideoque tunc dicitur confessarius peccare non ex occasione, sed ex cognitione confessionis, cum sollicitatio sit remota a loco et statu confessionis. *Secunda* tamen sententia probabilior affirmat, eamque tenent *Mazz. p.* 439. *Potestas n.* 504. *in fine, et n.* 587. *Conc. n.* 7. *Peyr. cum Graff. apud Dian. l. c. et Ronc. q.* 7. *cum Lez. Boss. et Bord.* Ratio, quia, cum sollicitatio impulsum habeat a confessione, satis verificatur, quod occasione confessionis fiat sollicitatio. Satis autem præsumitur confessarius usus fuisse notitia confessionis ad sollicitandum, si post audita peccata turpia pœnitentis, suamque propensionem ad venerem ostensam, interroget de domo ubi habitat, an maneat sola, et similia; vel (ut ait *Conc.*) si ante confessionem confessarius et pœnitens mutuo fuissent ignoti, et occasione cognitæ levitatis ipse domum mulieris adeat, et sollicitet. Item recte ait dicendum *Ronc. cum AA. a se cit.* si confessarius sollicitat per epistolam: vel i confes-

sarius obtineat, vel petat a muliere consensum copulæ, promittendo ejus confessionem audire.

679. 2. *Prætextu* autem *confessionis* denunciandus est confessarius, qui ex pravo fine ficte invitat mulierem ad confessionem, et deinde sollicitat; *Conc. num.* 8. *Mazz. d. p.* 439. *et Ronc. d. q.* 7. *cum Bord.* Si vero confessarius vadit ad sollicitandam feminam, petendo licentiam a suo superiore sub prætextu confessionis, merito dicunt *Salm. n.* 55. *et Ronc. l. c. in fine cum Bord.* ac *Tancredi apud Potest. n.* 513. non esse denunciandum, quia tunc prætextus confessionis non est respectu pœnitentis, sed respectu superioris. An autem denunciari debeat confessarius qui convenit cum muliere, ut ad eludendos domesticos se fingat ægrotam, et ipsum accersat domum ad patrandum peccatum? Affirmat *Conc. et Mazz. ll. cc.* item *Fagund. apud Potest. n.* 513. ac *Sancius apud Dian. p.* 4. *tr.* 5. *R.* 37. quia prætextus confessionis tunc videtur satis manifestus. Sed probabilius negant *Ronc. d. q.* 7. *in fine*, *cum Bord. Diana l. c. et Escob. n.* 662. *cum Trull. cum Freita*, ac *Leand.* Ratio, quia tunc non verificatur quod confessarius sollicitat prætextu confessionis, sed tantum quod prætextu confessionis peccatum exequitur; ita ut prætextus confessionis tunc jam ordinetur non ad sollicitationem, sed ad familiares decipiendos. Et tanto minus (contra *Concinam*) puto esse denunciandum confessarium, si mulier, nulla conventione præmissa, prætextu confessionis ipsum advocet et sollicitet, quamvis deinde rem habeant; quia ex Bulla tunc confessarius denunciari debet, quando ipse sollicitat prætextu confessionis; at in hoc casu non confessarius, sed pœnitens prætextu confessionis confessarium sollici-

tat. Secus vero censeo dicendum, si confessarius extra confessionem sollicitaret, et femina renueret timens diffamationem; et ideo confessarius ei suaderet, ut fingens se ægrotam eum accerseret ad peccandum; quia tunc vere diceretur confessarius prætextu confessionis sollicitare feminam ad præstandum consensum. Idem puto dicendum, si confessarius advocetur a matre puellæ, ut filiæ confessionem excipiat, et ipse ad cubiculum accedat cum pravo fine ad alloquendam puellam de confessione, nempe eam interrogando an velit confiteri, vel dicendo, se advocatum fuisse ad audiendam ejus confessionem, et deinde sollicitet; quia tunc etiam sollicitaret prætextu confessionis. Idem dicendum puto cum *Escob. num.* 662. *et Diana dict. R.* 37. quando confessarius in loco ad confessiones deputato, et sub confessionis figura sive specie simulat, ad illudendos spectantes, confessionem audire, et sollicitet; tunc enim denunciandus est, non jam quia sollicitat, prætextu confessionis, sed quia sollicitat simulando confessionem in loco ad ipsam deputato, ut mox dicemus *n. seq.*

680. Clausula IV. *Extra confessionis occasionem in confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessionem audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones sive tractatus habuerint.* To *simulantes ibidem confessiones audire*, quidem intelligitur, si Sacerdos ita se gerat, ut adstantes credant actu ipsum audire confessionem. Dicunt autem *Ronc. q.* 8. *et Escob. n.* 675. cum aliis, quod ad simulandam confessionem non sufficit si femina flexis genibus coram confessario assistat, sed in-

super requiritur, ut confessarius voce, nutu, sive aliqua actione, puta applicando aures, simulet confessionem audire; quia (ut ajunt) simulatio non solum debet esse ex parte pœnitentium, sed etiam ex parte confessariorum, cum in Bulla de his dicatur, *Simulantes ibidem Confessiones audire*. Sed melius sentiunt *Pal. p.* 8. *n.* 4. *Diana R.* 18. *et Fagund. ac Trull. apud Escob. num.* 673. quod cum confessarius adest in loco deputato ad audiendas confessiones, et femina genuflexa ibi adstat, eamque confessarius sollicitat, jam denunciandus est; quia ipse manendo ibi audiens pœnitentem, jam satis ingerit spectantibus credulitatem quod illa confiteatur, ideoque ipso facto jam simulat confessionem audire. Secus tamen dicendum puto, si in aliquo loco, quamvis electo ad confessionem, extra tamen confessionarium, Sacerdos sollicitaret feminam stantem, vel sedentem, aut cubantem juxta mox dicenda.

Dixi, *extra confessionarium*, nam dubium hic fit, an denunciari debeat confessarius qui sollicitat, vel tractat turpia in confessionario, quin tamen confessionem simulet? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Pal. p.* 8. *n.* 4. *Escob. n.* 669. *Ronc. q.* 8. *cum Lez. et Salm. n.* 58. *cum Freita, Fag. et Leand.* item *Sancius, Sousa, Hurt. Boss. et Donat. apud Pot. n.* 522. Ratio, quia in Bulla Gregorii, ut supra dicitur, denuntiandus esse confessarius, qui *extra confessionis occasionem in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos sermones habuerint*. Ergo inferunt quod sive sollicitatio fiat in confessionario, sive

in alio loco ad confessiones electo, requiritur ad obligationem denunciandi confessionis simulatio. Sed probabilius affirmant esse denunciandum *Mazz. p.* 439. *Conc. n.* 11. *Dian. p.* 1. *tr.* 4. *R.* 18. *et p.* 4. *tr.* 5. *R.* 38. *et p.* 8. *tr.* 9. *R.* 35. *ac Pot. n.* 522. *cum Bord. Trull. etc.* Cum his dicimus, quod si confessarius sollicitat in aliis duobus locis ut supra in Bulla descriptis, requiritur simulatio confessionis ad eum denunciandum; non vero si sollicitat in confessionario. Et hoc probatur ex Decr. Pauli V. (relato apud *Pot. l. c.*) ubi sic dictum fuit: *die* 10. *Julii* 1614. *in Generali Congr. S. Rom. et universalis Inquisitionis coram SS. Paulo Papa V. facta relatione quod multi confessarii tractant cum mulieribus in confessionali extra occasionem confessionis de rebus inhonestis: Sanctissimus decrevit, ut contra hujusmodi confessarios procedatur in S. Officio.* Cum igitur nulla ibi mentio fiat de simulatione confessionis, ad denuntiandum confessarium sufficit, quod ipse in confessionali de rebus turpibus tractet, quin simulet confessionem audire. Nec valet dicere, ut ajunt adversarii, Decretum hoc fuisse abrogatum, sive restrictum per Bullam Gregorii. Nam respondetur regulam generalem esse, quod leges anteriores numquam intelligantur abrogatæ per posteriores; nisi quando hæ prioribus omnino sint contrariæ; alioquin, semper ac aliquo modo potest contrarietas excusari, correctio legum, quoad fieri potest, vitari debet, prout communiter tradunt *Sanch. de Matr. l.* 1. *d.* 17. *n.* 6. *Pal. de Leg. tr.* 3. *d.* 5. *p.* 2. §. 1. *n.* 9. *Salm. eod. tit. c.* 4. *num.* 13. et alii DD. passim ex *c. Cum dilectus, de Consuet.* et ex *l.* 1. *C. de Inoff. Dotib.* ubi dicitur: *Leges legibus concordare promptum est.* Decre-

tum autem Pauli V. bene consistit cum Bulla Gregorii; in illo enim sermo tantum fit de confessionali; in Bulla vero Gregorii additur de tractante turpia, præter confessionale, *in loco quocumque ubi confessiones audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo*, et hic subditur clausula: *Simulantes ibidem confessiones audire.* Unde, cum clausula hæc bene referri possit tantum ad duo posteriora loca, et non ad confessionale, non est cur dicamus decreto Pauli V. per Bullam Gregorii fuisse derogatum. Accedit edictum S. Inquisitionis Rom. (Relatum a *Pot. tom.* 2. *n.* 226.) ubi dicitur: *Debbano denunciare ciascuno di coloro de' quali sappiano, o abbiano notizia che contro, i Decreti, e Costituzioni Apostoliche abbiano abusato il Sacramento della Penitenza, servendosi della confessione, o confessionario* (nota) *a fini disonesti, sollicitando in essi i penitenti* ad turpia, *od avendo con essi discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per cui è stato istituito.* Quapropter talis confessarius saltem denunciandus est ex hoc edicto, quia abutitur confessionario ad sollicitandum.

§. II.

Quinam sollicitantes debeant denunciari?

681. *Qu. I. An denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti?*

682. *Qu. II. An confessarius, qui sollicitatus ad copulam, divertit ad tactus?*

683. *Qu. III. An confessarius sollicitans ad actus venialiter tantum inhonestos?*

684. *Qu. IV. An sollicitans ad peccata non turpia?*

685. *Qu. V. An denunciandi Episcopi sollicitantes ?*

686. *Qu. VI. An denunciandus confessarius sollicitans, si fuerit emendatus ?*

687. *Qu. VII. An qui de sollicitatione jam convictus est, et punitus ?*

Qu. VIII. An qui consentit mulieri sollicitanti, ne ab ea accusetur ?

Qu. IX. An simulans confessionem ex condicto ad tractanda inhonesta ?

688. *Qu. X. An denunciandus Laicus, vel Clericus sollicitans in confessione, simulando se confessarium ? Et quid si sit Sacerdos, sed caret jurisdictione ?*

689. *Qu. XI. An denunciari debeat pœnitens sollicitans confessarium ?*

690. *Qu. XII. An denunciandus interpres sollicitans pœnitentem ?*

691. *Qu. XIII. An confessarius sollicitans mulierem, ut inducat aliam ad secum peccandum ? Vel ut ipsa peccet cum alio ?*

692. *Qu. XIV. An confessarius sollicitans postquam decesserit ?*

681. QUæritur I. An sit denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti in confessione ? Affirmant *Salm. c.* 4. *n.* 42. et ajunt contrariam sententiam non esse probabilem post Bullam allatam *Gregorii XV.* ubi expresse sunt denunciandi non solum confessarii sollicitantes, sed etiam inhonestos tractatus habentes; et idem sentiunt *Mazz. pag.* 441. *Conc. n.* 16. *Pot. n.* 579. item *Salm. n.* 54. *cum Dian. Leand. Sousa,* etc. Negant vero *Bon. disp* 6. *p.* 3. *num.* 17. *Pal. p.* 5. *n.* 4. *Escob. n.* 653. cum *Acunna, Hurt. Sousa*, et *Sanctarell.* item *Prado*, *Bor-*

don. Homob. et. Trull. apud Salm. l. c. Ac *Ronc. q.* 5. ad hanc sententiam inclinare videtur, dicens cum *Bordon. Sanctarell.* etc. quod rationi a *Salm.* allatæ responderi possit, verba Bullæ intelligenda esse de tractatibus turpibus, quorum confessarius sit auctor. Atque *Diana p.* 1. *tract.* 4. *resol.* 11. hanc probabilem, ac tutam dicit. At mihi pro dicta sententia alia ratio occurrit, quæ habetur apud *Bon.* et quæ potior videtur. Ratio est, quia ex Bulla eadem Greg. mandatur confessariis, ut moneant de obligatione denunciationis, non jam quoscumque pœnitentes qui cum confessariis inhonestos tractatus habuerint, sed illos, *quos noverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos*; quare infertur, quod pœnitens licite, si vellet, posset confessarium in dicto casu denunciare, juxta primam probabilem sententiam, sed videtur probabilius ad hoc pœnitens non obligari; quia, ut ipse obligationem subeat denunciandi confessarium, requiritur, ut fuerit ab illo sollicitatus. Etsi igitur confessarius non eximitur a crimine ob inhonestum tractatum in confessionario, eximitur tamen pœnitens ab obligatione denunciationis, dum non reperitur sollicitatus. Et recte censetur noluisse Pontificem obligare pœnitentes ad denunciandum confessarios, quos ipsi tentaverint, ob magnam difficultatem quæ deterreret pœnitentes a denunciando in isto casu, quo peccatum ab ipsis causam habuerit; tum quia, si denunciarent, valde periclitaretur eorum fama: tum quia lex nimis ardua tunc eis redderetur. Quidam Neotericus scripsit, præfatam opinionem fuisse proscriptam a Benedicto XIV. per Bullam, *Sacramentum*, allatam *tom. I. pag. XXXV.* Sed perperam id asseruit, nam Pontifex ibi tantum dixit, denunciationem esse faciendam, etiamsi

inter confessarium et pœnitentem mutua fuerit. Longe autem differt sollicitatio mutua, ab ea quæ fit a muliere, et cui confessarius consentit, cum DD. valde distinguant primum casum ab altero, ut observari potest apud *Fel. Potest. de Denunciatione n.* 581.: ubi dicunt, sollicitationem mutuam tum evenire, cum confessarius sollicitatus a pœnitente ad unam turpitudinis speciem, ad aliam mulierem sollicitat (prout *n. seq.* dicetur), aut etiam cum confessarius a pœnitente sollicitatus prius dissentit, vel sermonem divertit; et deinde post aliquod intervallum illam sollicitat; atque in his casibus mutuæ quidem sollicitationis Auctores aliqui, ut *Castrop. Peyrin. et Acunna*, sentierunt, non adesse obligationem denunciandi; et hæc est opinio, quæ a Pontifice damnata fuit: et quidem juste, in hujusmodi enim casibus jam verificatur, quod pœnitens vere manet sollicitata; et vere confessarius sollicitat; at in nostro casu cum confessarius simpliciter sollicitationi consentit, minime verificatur, nec dici potest, quod mulier sit sollicitata. Quando autem cooperatio confessarii dicenda sit simplex consensio, aut etiam mutua sollicitatio; id pendet a circumstantiis sermonis, et tractatus qui inter confessarium et pœnitentem intercedunt.

682. Quær. II. An sit denunciandus confessarius, qui sollicitatus a pœnitente ad copulam, renuit, et divertit ad solos tactus? Affirmant *Salm. n.* 45. cum *Leand.* et *Dian.* Sed probabiliter negant *Pal. part.* 5. *n.* 4. *Escob. num.* 656. *ac Trull. Hurt.* etc. apud *Salm. n.* 39. Ratio, quia femina sollicitans ad copulam virtualiter provocat etiam ad tactus, qui ordinarie sunt prævii ad copulam; unde verificatur, quod confessarius (ut supra) tunc non sollicitat, sed

sollicitatus consentit. Recte vero notat *Pal. etc. d. n.* 36. quod confessarius sollicitatus ad sodomiam, si ipse divertat ad fornicationem, vel contra, tunc certe est denunciandus, cum ipse tunc sollicitet ad actum, ad quem non fuit sollicitatus; fornicatio enim non continetur sub sodomia., nec contra.

683. Quær. III. An denunciandus sit confessarius sollicitans ad actus tantum venialiter inhonestos? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent. *Diana R.* 5. *Mazz. pag.* 438. *Viva in Prop.* 7. *damn. ab* Alexand. VII. et *Trull. Sancius*, *Fagund. Leand.* et *Thom. Hurt. n.* 635. Ratio, quia actus leviter inhonesti extra Sacramentum fiunt graves in Sacramento, ob gravem injuriam quæ ei irrogatur; sicut sumtio parvi cibi in die jejunii esset per se leve peccatum contra temperantiam, sed esset grave si fieret ante communionem. *Secunda* vero sententia probabilior negat, et hanc tenent *Pal. part.* 3. *n.* 3. *et Escob. n.* 636, *et* 637. *cum Sousa*, *Ponell.* et *Gasp. Hurtad.* Ratio quia ex una parte certum est, quod ad denunciandum confessarium sollicitantem requiritur, prout dicunt *Pal. Portell.* et *Sousa*, quod actus sollicitationis sit peccatum grave, ita ut certe putetur ipse graviter in eo peccasse, cum talis denunciandus sit tamquam suspector de fide, ut habetur ex edicto Inquisitionis Gener. *apud Potest. tom.* 2. *num.* 226. *pag.* 430. At nemo potest censeri suspectus de fide, qui tantum venialiter peccat. Hinc Bened. XIV. hoc sollicitationis crimen appellat *nefariam improbitatem*; et in Bulla Pii IV. dicitur de hujusmodi Sacerdotibus sollicitantibus, *qui loco reconciliationis cum Deo, graviori peccatorum mole pœnitentes onerant, et in manibus Diaboli tradunt.*

Ex alia vice actus qui in se est levis contra castitatem, nequit fieri gravis in Sacramento, alias quodlibet peccatum veniale in materia veracitatis, patientiæ, vel humilitatis evaderet grave in Sacramento, quod nemo asserit.

Nec obstat dicere, quod culpa levis redditur gravis ob reverentiam Sacramento debitam; nam hoc currit, quando al quid prohibetur ob solam reverentiam Sacramenti, prout prohibetur quævis parva comestio ante Communionem; non vero quando res aliqua ab Ecclesia vetatur tamquam in se mala, tunc enim, quia tota injuria, quæ Sacramento irrogatur, est quatenus Sacramentum ministratur aut suscipitur cum actu pravo, si actus est leviter pravus, levis et ia erit injuria quæ fit Sacramento. Omnes tamen conveniunt cum *Palao*, et *Escob. ll.cc.* quod si ex circumstantiis certe conjiceretur, quod Sacerdos eo levi actu animum habuerit ulterius progrediendi, tunc censenda est sollicitatio gravis.

684. Quær. IV. An sit denunciandus Confessarius; qui in Confessione sollicitat pœnitentem, non ad turpia, sed ad alia peccata? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Pegna*, *Zechios*, *Moura*, et *Acunna apud Dian. p. 5. tract. 4. R. 17.* et huic inclinat *Pol. num. 496. cum Cord.* Ratio, tum quia in Bulla Greg. XV. dicitur esse denunciandus, qui habet cum pœnitente *illicitos et inhonestos tractatus*; lo autem *illicitos*, videtur comprehendere omnes actus culpabiles, præter materiam inhonestam: idque videtur magis exprimi in edicto Inquisitionis, ubi præcipitur denunciari, qui habent cum pœnitentibus *discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per cui il Sacramento della Penitenza è stato istituito.* Tum quia in Decreto Alexand. VII. habetur esse denunciandos

omnes de hæresi etiam leviter suspectos; si igitur denunciari debet tamquam suspectus de hæresi qui sollicitat ad turpia, cur non etiam qui sollicitat ad alia crimina? Hæc sententia videtur satis probabilis, unde bene ait *Pal. par.* 6. *num.* 2. quod Inquisitores probabiliter cognoscere possunt de hujusmodi sollicitatione, si deferatur ob facultatem ipsis concessam. *Secunda* vero sententia communissima, et probabilior negat, eamque tenent *Pal. l. c. Mazz. pag.* 439. *Holzm. tom.* 1. *pag.* 312. *num.* 671. *Bon. part.* 3. *num.* 13. *cum Led. Paramo, et Sanctarell. Ronc. pag.* 113. *q.* 3. cum *Boss.* et *Carena*, *Diana d. R.* 17. cum *Freita*, *Peyr. Homob. Sousa*, *et Veneto*, *ac Escob. num.* 631. *cum Fag. Leand. Molf. Scortia*, *etc.* Ratio, quia nullibi habetur expressum, hanc sollicitationem esse denunciandam; licet enim in Bulla Gregorii, præter verbum *inhonestos* addatur *illicitos*, tamen patet utrumque eamdem materiam significare, dum dicitur, *illicitos*, *et inhonestos tractatus*. Nec aliter accipienda sunt verba edicti, quia edictum ad Bullam se refert, aut certe referendum. Nec obstat dicere, quod sollicitans ad alia crimina etiam sit de hæresi suspectus; nam communissime DD. (ut vidimus) Bullam Alexandri interpretando, censent non esse obligationem denunciandi huiusmodi sollicitantes, dum Bullæ tam Gregorii, quam aliorum Pontificum, loquendo de sollicitatione in Confessione; præceperunt denunciari tantum sollicitantes ad turpia; unde videtur ad hanc solam materiam veneream imposita esse obligatio denunciandi sollicitantes, quia ob fragilitatem naturæ frequentius hæc sollicitatio, et majus in ea periculum consentiendi contingere poterat. Idque (ut ait *Diana l. c.*) confirmatur ex praxi Inquisitorum.

Præterea, communiter dicunt DD. et merito, non esse obligationem denunciandi Sacerdotes sollicitantes ad turpia in aliis Sacramentis quam Pœnitentiæ, quia revera de hac denunciandi obligatione nullibi habetur præceptum; ita *Bonac. par. 3. num. 7. Diana R. 16. Pal. part. 3. num. 3.* cum *Freita*, *Acunna*, et *Sancio*, ac *Escob. num.* 634. cum *Lez. Peyr. Sanctarel. etc.* contra *Moura*, et *Hurt.*

685. Quær. V. An denunciandi sint Episcopi sollicitantes in Confessione? Negant *Pal. part. 9. num. 2*, et *Escob. num.* 715. cum *Mol.*, *Acunna*, *Trull. Freita*, *Decian.* et *Sancio*, quia Episcopus etiam in crimine hæresis formalis non subjicitur Inquisitoribus, ex *c. Inquisitores*, *de Hæresi in 6.* et ex Trid. *sess.* 24. *c.* 5. ubi dicitur: *Causæ graviores et criminales, etiam hæresis, tantum a Romano Pontifice cognoscantur, et terminentur.* Sed affirmant melius *Bonac. part. 3. num. 8. Ronc. pag.* 113. *q.* 2. *R.* 1. *Salm. num.* 30. cum *Hurt.* et *Ant a Spir. S.* ac *Potestas num.* 621. cum *Leand. Fag. etc.* Verum *Bonac.* sentit denunciandos esse Inquisitoribus; at *Potestas*: *Bonc.*, et *Salm.* cum *aliis* dicunt esse denunciandos Pontifici, si commode huic fieri possit denunciatio, alias hanc deferendam esse dicunt Inquisitoribus, qui licet non possint punire, nec processum formare contra Episcopos, possunt tamen de præfato crimine excipere informationem, et deinde illam Pontifici significare, prout colligitur ex *Extravag. Cum Matthæus*, *de Hæret.* ubi sic præscribitur procedendum contra Nuntios, et Officiales Sedi Apostolicæ immediate subjectos. Et in hoc conveniunt *Pal.* et *Escob. ll. cc.* cum *Trull: Sancio*, et *Acunna*, nempe quod bene possunt Inquisitores excipere hujusmodi informationem, Sub

nomine autem *Episcoporum* veniunt Episcopi etiam Titulares, et etiam non consecrati, modo sint confirmati; item Nuntii, Legati, et Abbates jurisdictionem quasi Episcopalem habentes, ut dicunt *Salm. num.* 31. *cum Barb. et Tamb.*

686. Quær. VI. An si Confessarius sollicitans sit emendatus, debeat adhuc denunciari? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Pal. p.* 10. *n.* 1. *et Escob. num.* 624. *et* 625. cum *Soto*, *Molf. Acunna*, *Peyr. Fag. Portel. Zenard. Freita etc.* item *Led. Lugo*, *Tull. Leand. Hurtad.* et alii *apud Salm. num.* 75. et hanc probabilem putat (saltem extrinsece) Auctor *Instruct. etc. p.* 2. *cap.* 15. §. 2. Ratio, quia finis denunciationis est emendatio rei, et ablatio damni, quibus jam obtentis, cessante fine legis principali, cessat etiam lex naturalis denunciationis, quæ principaliter respicit emendationem; nec lex positiva ejus ordinem inverrere potest. Hanc probabilem putat etiam *Viva de* 1. *præc. q.* 8. *art.* 5. *num.* 8. Recte vero DD. excipiunt Hæreticum formalem, maxime dogmatizantem, cujus difficilis est emendatio, et quem omnino expedit denunciari, saltem ad subventionem aliorum quos ipse forte subverterit.

Signa autem emendationis sunt (ut dicunt DD. citati apud *Salm. num.* 76. et apud *Viva d. l.*): 1. Si mulier sollicitata, ter vel quater ad confessarium accedendo, in eo pravum animum non amplius adverterit; ita *Escob. n.* 625. cum *Trull. Diana*, *et Sousa*. 2. Si per triennium confessarius bene vixerit, ut ait *Sancius*. 3. Si sit sacramentaliter confessus, et per longum tempus non tentaverit, ut *Escob. d. n.* 625. cum *Freita*, *Sancio*, *Marc. Alciati*, *Farinac. Hurt. Ricc. Felin.* et *Barb.* 4. Si lu-

cratus sit Jubilæum, ut dicit *Escob. cum Genuensi*. 5. Si factus sit Religiosus. 6. Si sit homo insignis probitatis, et semel vel bis sollicitaverit, ut *Hurtadus*. 7. Si post sollicitationem statim det signa doloris. 8. Si fuerit senex, ita ut putetur ex magna passione sollicitasse, et postea vere resipuisse, ut ait *Sylvest.* Hæc tamen signa dicit *Viva d. l.* singula non sufficere, nisi plura simul conjuncta faciant constare de emendatione. Et hoc valde est notandum; nam revera, sicut constat de crimine, debet et constare de emendatione. Et quod dicitur de sollicitatione, etiam dicendum est de aliis criminibus de hæresi suspectis.

Quamvis prædictam primam sententiam satis probabilem existiment Auctores citati, absolute tamen probabiliorem esse judico secundam sententiam, quæ docet confessarium etiam emendatum esse denunciandum. Ratio, quia Pontifex magis, quam emendationem rei, ejus punitionem intendit, ad damnum Ecclesiæ reparandum, et ad resarciendum scandalum. Et ideo sancivit, ut supra, denunciationem fieri, nulla correptione fraterna præmissa; quæ utique præmittenda esset, si emendatio rei, et non punitio intenta principaliter esset. Ita *Suar. Bon. Azor. et plures cum Salm. cap. 4. num.* 77. qui hanc secundam sententiam certe tenendam esse ajunt.

687. Quær. VII. An sit obligatio denunciandi confessarium, qui de sollicitatione jam fuerit satis convictus, et punitus? Certum est, quod, si ipse delinquat iterum, postquam in primo crimine fuerit punitus, iterum denunciari debet. Et idem dicendum, si de sollicitatione non fuerit plene convictus, quia tunc nec fuisset satis punitus. Dubium ergo est, si de eadem sollicitatione jam fuerit satis convictus:

punitus. Negant esse obligationem denunciandi *Acunna*, *Seraphin*. *Hurt.* etc. apud *Salm. c. 4. num.* 37. quia confessarius jam censetur emendatus, juxta primam sententiam mox supra allatam. Sed longe probabilius affirmant *Salm. num.* 74. cum *Bon. Trull. Dian.* tum quia tunc non constat de emendatione; tum quia non eximitur mulier ab obligatione denunciandi, quia alia denunciavit, dum unaquæque persona sollicitata omnino denunciare tenetur, sive sint, sive non sint alii denunciantes.

Quær. VIII. An sit denunciari debeat confessarius, qui mulieri sollicitanti consentit, ob metum ab illa incussum, quod eum accusabit, nisi consentiat? Negat *Hurtadus*, quia lex ecclesiastica non obligat, cum metus gravis intervenit. Hæc tamen ratio debilis est, quia talis metus non censetur gravis; Judices enim non facile credunt cuique mulierculæ accusanti, ut dicunt *Salm. num.* 59. cum *Escob.* Sed melius dici potest hic confessarius non esse denunciandus, quia tunc revera esset sollicitatus, non sollicitans, juxta dicta *num.* 681.

Quær. IX. An sit denunciandus confessarius, qui ex condicto cum pœnitente simulat confessionem, ut tractet inhonesta? Negat *Pal. p.* 8. *num.* 2. tum quia sollicitatio tunc esset mutua; tum quia tunc pœnitens ipsa deberet se denunciare. Recte vero affirmant *Salm. num.* 60. cum *Dian. et aliis*, quia tunc jam adest vera sollicitatio confessarii; nec pœnitens denunciando tenetur denunciare seipsam, sed tantum verba referre, et actus Confessarii. Et hoc hodie expresse definitum est in Bulla Bened. XIV. quæ incipit, *Sacramentum*, (vide in fine libri *Decret. I.*) ubi præcipitur fieri denunciatio, etiamsi sollicitatio mutua fuerit: ibi enim

præcipitur denunciandus esse confessarius sollicitans, *etiamsi Sacerdos sit qui jurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat, aut sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit, sive sollicitanti pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit, vel longum tempus post ipsam sollicitationem jam effluxerit.*

688. Quær. X. An sit denunciandus laicus, vel non Sacerdos sollicitans in confessione, simulans se confessarium? Respondetur affirmative cum *Salm. num.* 17. *Ronc. l. c. R.* 3. Ratio, quia licet is non sit denunciandus ratione sollicitationis ex Bulla Gregorii XV. denunciari tamen debet ex alia Constitutione Gregorii XIII. apud *Salm. num.* 27. ubi quicumque non Sacerdos audiens Sacramentaliter confessiones præcipitur denunciari. Utrum autem ad denunciandum talem non Sacerdotem sollicitantem requiratur non solum, ut Confessionem audierit, sed etiam ut absolutionem impenderit? Ex verbis præfatæ Bullæ Gregorii XIII. relatis a *Salm. l. c.* videtur sufficere quod tantum audierit, cum ibi dicatur, quod Inquisitores Sancti Officii procedere debent in non Sacerdotes, qui Missas celebrant, aut sacramentaliter confessiones audiunt. Sed *Pal. part.* 9. *num.* 5. *Mazz. pag.* 437. *Potest. pag.* 490. *et Escob. n.* 685. cum *Acunna*, *et Sancio* dicunt omnino requiri, ut etiam absolvant, dum in edicto S. Inquisitionis Gener. dicitur denunciandus esse ille, qui, cum non sit Sacerdos, Sacramentum ministrat; non censetur autem Sacramentum Pœnitentiæ ministrare, qui absolutionem non impertitur. Sed, hoc non obstante, ex præfato edicto (quod in extensum refert *Potest. tom.* 2. *part.* 1. *num.* 226.) cer-

to hic denunciandus est, etiamsi non absolvat; cum ibi dicantur denunciandi esse, tamquam suspecti de hæresi: *Coloro che non essendo ordinati Sacerdoti, si usurpano di celebrar Messa, ancorchè non abbiano proferito le parole della Consecrazione, o abbiano presunto di ministrare il Sacramento della Penitenza a' fedeli di Cristo, ancorchè* (nota) *non si sia venuto all' atto dell' assoluzione.* Pariter autem certum est ex Bulla Benedicti (ut mox supra vidimus in Quæst. præced.) denunciandum esse Sacerdotem sollicitantem in confessione, etiamsi jurisdictione careat.

689. Quær. XI. An sit denunciandus pœnitens qui in confessione sollicitat Sacerdotem? Affirmant aliqui pauci apud *Salm. num.* 29. Sed communiter et verius negant *Bonac. p.* 3. *num.* 20. *Dian. p.* 1. *tract.* 4. *R.* 23. *Pal. p.* 9. *num.* 7. *et Salm. l. c. cum Trull. Bord. Sousa, Acunna, Sancio, et Leand.* Ratio, quia leges pœnales non sunt extendendæ de casu ad casum. Neque currit hic eadem ratio pro pœnitente quam pro confessario sollicitante, ob plura momenta quæ cuique patent, et præcise ob suspicionem revelationis sigilli, si confessarius pœnitentem denunciaret.

690. Quær. XII. An sit denunciandus Sacerdos interpres, qui sollicitet pœnitentem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Freita, Trimarch. et Escob. a Corro apud Escob. n.* 689. Ratio, quia interpres non solum gerit partes pœnitentis, sed etiam confessarii, unde pariter ac confessarius injuriam irrogat Sacramento. *Secunda* vero sententia communissima negat, eamque tenent *Pal. p.* 9. *num.* 6. *Potestas num.* 489. *Holzm. tom.* 1. *pag.* 311. *num.* 671. *Mazz. pag.* 437. *Diana R.* 9. *Escob. num.* 691. *cum*

Fag. Sousa, *et Sancio*, *ac Salm. num.* 26. *cum Trull. Leand.* et communi ut asserunt. Ratio 1. quia interpres magis se habet ex parte pœnitentis, quam confessarii. Ratio 2. et potior, quia ex Bulla Gregorii XV. tantum confessarii sollicitantes denunciandi sunt, utque diximus, et leges pœnales non extenduntur præter casus expressos. His tamen non obstantibus, dicunt *Conc. num.* 5. *Potest. l. c. Escob. n.* 691. *cum Fag. et Diana p.* 9. *tract.* 9. *R.* 32. *v. Nota*, cum *Leand.* quod licet ex Bulla Gregorii XV. interpres sollicitans non sit denunciandus, tamen denunciari debet ex edicto S. Inquisitionis supra citato *num.* 680. *in fine*, ubi denunciandi sunt omnes de hæresi suspecti, et inter hujusmodi suspectos enumerantur omnes illi, *che abusino il Sacramento della Penitenza, servendosi della Confessione o Confessionario a fini disonesti, sollicitando in essi i penitenti ad turpia, ed avendo con essi discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per lo quale è stato istituito.* Unde bene denunciandus est interpres, qui jam abutitur Confessione pœnitentis ad eum sollicitandum, vel ad tractandum cum eo de rebus inhonestis.

691. Quær. XIII. An sit denunciandus confessarius qui sollicitat pœnitentem, ut inducat al quam feminam ad secum peccandum? *Aeunna, et Freita apud Pal. p.* 5. *num.* 2. (præcisa Bulla Gregorii XV.) probabile putant non esse denunciandum ex Decretis Pii IV. et Clementis VIII. Sed, attenta saltem præfata Bulla Gregorii; hodie non est dubitandum denunciari debere, cum ibi dicantur denunciandi esse omnes Sacerdotes, qui in confessione *personas ad inhonesta inter se, sive cum aliis quomodolibet sollicitare tentaverint.*

An autem denunciandus sit confessarius qui sollicitat pœnitentem, ut consentiat ad peccandum, non secum, sed cum alio? *Acunna apud Escob. num.* 644. et alii pauci olim probabile putarunt non debere denunciari, sed hodie certum est oppositum, cum Bened. XIV. in Bulla *Sacramentum* (citat. *num.* 687. *Qu. IX.*) §. 2. definiverit hunc confessarium omnino esse denunciandum, etiamsi *sollicitatio non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit.*

692. Quær. XIV. An sint denunciandi confessarii sollicitantes, postquam jam e vita migraverint? Affirmant *Salm. cap.* 4. *num.* 71. *infra.* Sed negat probabilius *Potest. num.* 595. quia tunc cessat totalis finis legis, scilicet tam emendatio, quam punitio rei. Idem dicit *Ronc. cap.* 2. *q.* 4. cum *Bord.* Bene tamen advertit cum eodem *Bord.* et *Caren.* quod hæretici formales, etiam post mortem, semper sunt denunciandi, ad reparandum saltem damnum ab eis illatum.

§. III.

Quinam teneantur denunciare?

693. *An possit absolvi mulier sollicitata, antequam denunciet? Et an, facta denunciatione, possit quivis confessarius absolvere ab excommunicatione contracta ob denunciationem neglectam?*

694. *An semper confessarius teneatur monere de obligatione denunciandi?*

695. *Qu. I. An teneantur denunciare, qui non possunt probare denunciationem? Et qui aliunde sollicitationem sciunt?*

696. *Qu. II. An sit obligatio denunciandi, si*

crimen sit occultum?

697. *Qu. III. An, si sollicitatio fuerit habita a longo tempore?*

698. *Qu. IV. An teneatur ad denunciandum, qui scit sollicitationem sub secreto?*

699. *Qu. V. An sit obligatio denunciandi per Epistolam, vel internuncium? Et an confessarius teneatur aliquando denunciationem excipere, vel deferre?*

700. *VI. An teneatur denunciare mulier sollicitationi consentiens?*

701. *Qu. VII. An sit obligatio denunciandi, si speretur sollicitans per correptionem emendandus?*

693. EST prænotandum I. quod sollicitati non possunt absolvi, nisi prius denuncient: et si adsit impedimentum statim faciendi denunciationem, saltem debent esse parati quamprimum ad denunciandum; alias peccent graviter, et incidunt in excommunicationem. Ita *Salm. cap.* 4. *n.* 69. *et* 70. cum *Nav. Hurt. Sanct. Acunna*, *Sousa*, *et aliis* communiter. Improbabilissime igitur dixit *Pontas vers. Confesseur* 2. *Cas.* 17. nolenti denunciare confessarium sollicitantem non esse denegandam absolutionem. Bene autem potest absolvi pœnitens ante denunciationem, si adsit justa causa illam differendi, nempe si Ministri Tribunalis longe distent, vel si sit necessitas communicandi ad vitandum scandalum, vel ob lucrandum Jubilæum, et possit credi personæ, quod sit denunciatura. Ita *Sanchez Dec. lib.* 2. *cap.* 13. *Suar. de Cens. d.* 7. *sect.* 5. *a num.* 38. *et Salm. cap.* 4. *num.* 70. *cum Sanctio*, *Trimarch. et Leand.* et probabile putat *Dian. p.* 4. *tract.* 5. *R.* 29. In

Bulla autem Bened. XIV. *Sacramentum*, circa id sic habetur: *Caveant diligenter confessarii, ne pœnitentibus, quos noverint, jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius, denunciationem ad effectum perducentes; delinquentem indicaverint competenti Judici, vel saltem se, cum primum poterunt delaturos spondeant ac promittant.*

An autem, facta denunciatione, pœnitens a quocumque Confessario absolvi possit ab incursa excommunicatione? Negant *Salm. d. cap. 4. n. 70. Mazz. tom. 3. pag. 440. Diana dicta R. 29. cum Sancio, et Potest. n. 614. cum Bordone*, ex edicto Sacræ Inquisitionis Generalis infra citando. Affirmat vero *Lupus p. 1. lib. 5. art. 3. p. 90.* (cui adhæret *Conc. p. 119. num. V.*) quia, ut ait, reservatio hujus censuræ perseverat tantum durante contumacia, unde expirat facta denunciatione, aut mortuo denunciando; idque infert *Lupus* ex edicti verbis, quæ esse solent: *E dalla detta scomunica nessuno, se non da noi, o dal supremo Tribunale del S. Officio, potrà essere assoluto, se prima non avrà soddisfatto al S. Officio.* Et revera, attentis prædictis verbis, opinio *Lupi* satis probabilis videtur. Sed contra hic notandum, quod si quis injuste accusaret, vel accusare suaderet aliquem Sacerdotem innocentem de sollicitatione; incurreret casum reservatum Papalem, sed sine censura, prout habetur in Bulla Bened. XIV. *Sacramentum*, data die primo Kalendis Junii 1741. jam relata in extensum *tom. I.* in Dissert. Prolegomena sub initio *pag. XXVI.* ubi sic dicitur: *Quæcumque persona, quæ execrabili hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per seipsam innocentes confessarios impie calumniando, vel scelestè procurando, ut*

id ab aliis fiat .... impiis suasionibus aut promissis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modò etc. Advertunt tamen Salmanticenses in Append. de Bulla Cruciatæ, cap. 6. *num.* 231. et 232. id intelligi de suasione efficaci, ita ut ipsa sit causa injustæ denunciationis secutæ. Addunt cit. n. 232. in fin. intelligi nisi suasio ante exsequutionem denunciationis efficaciter revocetur.

Hoc tamen procederet juxta edictum particulare Inquisitionis alicujus Regni, sed in edicto edito a Sacra Inquisitione Generali die 3. Jan. an. 1623. (relato in extensum a *Diana p.* 4. *R.* 41. et a *Bon. de Denunc. tom.* 2. *in fine p.* 2. *n.* 12.) absolute dicitur infra 2. dies esse denunciandos hæreticos, seu de hæresi quomodolibet suspectos, sub excommunicatione majori latæ sententiæ reservata Papæ, et eidem Tribunali. Tenet autem *Bon. loc. c. cum Suar. et Sanctarell.* hoc edictum non fuisse perpetuum, sed tantum pro illo actu, cum ibi dictum fuerit: *Mandamus quatenus infra* 12. *dies proxime computandos*, etc. Unde dicunt præfati AA. illud *proxime computandos* satis ostendere, quod noluit S. Inquisitio obligare conscios delinquentium in futurum; nam alias non dixisset *proxime*, sed *a die scientiæ* Verum *Diana p.* 4. *tract.* 5. *R.* 41. *cum Peyrin.* censet edictum fuisse perpetuum, et illud *proxime* intelligi revera a die scientiæ delicti. Sed advertendum, quod eadem sacra Inquisitio postea die 10. Martii an. 1677. aliud emanavit edictum (quod refert *Potest.*, ut diximus, *Tom.* 2. *num.* 226.) ubi imposuit quidem excommunicationem contra non denunciantes suspectos de hæresi, sed nulla facta mentione reservationis, sic dicens: *Comandiamo sotto pena di scomunica di lata sentenza,*

che fra 'l termine di un mese si debbano rivelare al Sant' Officio, ovvero agli Ordinarj tutti coloro de' quali sappiano, o abbiano avuto, o avranno notizia che siano Eretici, o sospetti di Eresia. Hoc posito, satis probabile videtur mihi, et aliis doctis a me consultis, quod vel primum edictum non fuerit perpetuum, vel quod verosimilius S. Inquisitio in hoc secundo edicto, sicut moderavit obligationem primi edicti denunciandi infra 12. dies, ampliando illam ad mensem ita etiam primum edictum moderavit, auferendo reservationem ab excommunicatione. Hoc tamen semper intelligendum, si jam fuerit impleta denunciatio.

694. Prænot. II. *cum Roncag. cap.* 1. *Reg. in praxi* 5. quod etiamsi confessarius prævideat certo sollicitatam non esse denunciaturam, debet nihilominus monere illam de sua obligatione, et dimittere, si nolit denunciare. Ratio, quia ipsi confessario expresse præcipitur a Pontifice in d. Bulla. *Obligatio monendi;* et licet generaliter loquendo, cum confessarius prævidet monitionem non profuturam, eam omittere debeat: hoc tamen non currit, quando agitur de vitando damno communi, ut evenit in præsenti casu, juxta dicta *num.* 615.

695. Sed quæritur I. An teneatur denunciare Confessarium sollicitantem, qui sollicitationem nequit juridice probare? Negant *Turr.* et *Turrebl.* Sed omnino affirmandum, cum *Bann.* 2. 2. *q.* 76. *Bordon. tom.* 1. *c.* 30. *num.* 100. *Pal. punct.* 10. etc. Et oppositum videtur expresse damnatum ex prop. 5. proscripta ab Alex. VII. quæ dicebat: *Quamvis evidenter tibi constet Petrum esse hæreticum, non teneris denunciare, si probare non possis.* An autem teneatur ad denunciandum non solum sollicitatus, sed etiam

qui aliunde certo scit sollicitationem? Affirmant recte *Salm. c. 4. num. 68.* cum *Trull. Dian. Pal. Suar.* et *Hurt.* Et hoc, etiamsi is sit impuber, modo sit rationis compos, et sciat crimen a personis fide dignis: secus, si sciret a fide indignis, vel feminis levibus. *Salm. num.* 60. cum *Card. Nav. Sayr.* Hoc autem dicendum, non jam ex Bulla Gregorii, sed (ut bene advertit *Mazz. p.* 440. *cum Potest. et Bonac.*) ex edicto Sacræ Inquisitionis, ubi dicitur teneri ad denunciandum confessarium qui sciret, vel audierit illum sollicitasse. Vide verba relata *num.* 680. *in fine.*

696. Quæritur II. An sit obligatio denunciandi sollicitantes, etiamsi crimen sit occultum? Negant *Fag. Megal. et alii* apud *Salm. d. cap.* 4. *n.* 80. quia Greg. XV. in Bulla mentionem facit de abusu, verbo *abutantur*, quod significat actuum frequentiam, et publicitatem. At omnino tenendum est oppositum cum *Salm. n.* 91. et *Bann. Fill. Trull. etc. ib. ex D. Thoma.* Et recte *Ronc. q.* 8. *cap.* 1. *q.* 10. ait primam sententiam penitus esse rejiciendam; quia, licet in pœnalibus verba legis sint stricte interpretanda, attamen, si ex stricta interpretatione lex inutilis redderetur, ut in nostro casu eveniret, tunc verba non stricte, sed late sunt accipienda.

697. Quæritur III. an teneatur sollicitatus ad denunciandam sollicitationem habitam a longo tempore? *Ronc. cap.* 2. *q.* 4. ait cum *Bordone*, quod numquam datur præscriptio quoad crimen hæresis, quoad alia vero præscribitur per quinquennium actio contra reum. Hinc dicit *Ronc.* excusari a denunciatione, qui illam per quinquennium omisit, etiam culpabiliter; nisi obstent edicta contraria Diœcesana. Sed hodie

declaratum est ex Benedicio XIV. ex citato Decreto *I. Sacramentum*, (vide in fine libri) denunciationem esse faciendam, etiamsi longum tempus post sollicitationem effluxerit.

698. Quæritur IV. An teneatur ad denunciandum, qui scit sollicitationem sub secreto naturali?

Negat *Fagnd.* et *Fragosa* apud *Salm. cap.* 4. *n.* 85. quia fortior est lex naturalis, quam positiva. Sed contrarium recte tenent *Palaus p.* 10. *n.* 5. *Diana R.* 32. *Escob. n.* 704. cum *Sancio*, et *Gasp. Hurt.* ac *Salm.* cum *Trull. Leand.* etc. quia nemo tenetur ad secretum, etiam juramento promissum, quando secretum vergit in damnum commune. Secus vero, ajunt, si sollicitatio sit manifestata ad petendum consilium; nam propalatio secreti esset tunc contra humanum commercium, et etiam contra publicum bonum, quod certe in consiliis expetendis intervenit.

699. Quæritur V. An mulier sollicitata teneatur denunciare per epistolam, vel mediam personam, si nequeat per se ipsam? Si non possit personaliter adire Episcopum ob ægritudinem, clausuram, aliudve impedimentum physicum vel morale, non tenetur quidem per seipsam ad denunciandum. Vide *Potest. n.* 643. *et Mazzotta p.* 442. *q.* 2. Dubium fit, an hæc teneatur denunciare per epistolam, aut internuncium? Videtur negandum ex prolatis *n.* 563. *Dub.* 3. ubi diximus, quod habens peccatum reservatum non tenetur petere licentiam a superiore per litteras, vel mediam personam, si non possit illum adire. Sed in casu nostro verius affirmandum cum *Viva in Prop.* 7. damn. ab Alex. VII. *n.* 8. *Mazzott. loc. cit. Salm. num.* 109. *et Ronc. pag.* 118. *quæst.* 5. *R.* 2. Dispar enim est ra-

tio inter petitionem absolutionis a reservatis, et denunciationem sollicitationis; nam ibi obligatio est sistendi apud superiorem, ut pœnitens recipiat ab eo una cum absolutione etiam debita monita et pœnitentiam; unde qui non potest adire per se, non tenetur per alium: obligatio autem denunciandi sollicitantem, non tam est adeundi personaliter superiorem, quàm deferendi sive indicandi ei delinquentem (ut loquitur Bened. XIV. in sua Bulla), quæ delatio si ab aliquo nequit fieri per se, saltem est facienda (modo absit periculum propriæ infamiæ) per epistolam, vel aliam personam, vel monendo judicem, ut mittat notarium in domum suam; qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media.

Advertunt hic *Viva loc. cit. Tamb. cap.* 9. §. 4. *et Ronc. Reg.* 6. *in praxi* non expedire quod confessarius assumat in se hoc onus deferendi denunciationem vice pœnitentis, vel eam excipiendi, quia sic non paucis detractionibus et periculis exponeretur. Et tanto minus ad id tenetur, unde non mihi videtur probabile id quod scribit *P. Mazz. pag.* 442. *q.* 2. ubi dicit, quod si pœnitens non posset per alium facere denunciationem, tenetur confessarius vices pœnitentis supplere, si ille per alium non posset denunciare: quia, ut ait, agitur de causa fidei. Sed hæc ratio, tam concise producta, non convincit. Addit, quod hoc eruitur ex quadam Epistola S. C. Concilii ad Archiep. Mediol. annuente Urb. VIII. an. 1624. apud *Dian.* ubi mandatum fuit, quod cum quædam femina sollicitata adduci non potuisset ad denunciandum, Episcopus facultatem tribuisset confessario denunciationem excipiendi. Ex hac autem Epistola nihil probatur; nam primo hoc Decretum fuit

particulare pro illo casu; deinde minime ex illa eruitur hæc obligatio generaliter confessariis imposita fuisse. Hinc non tenemur interim, donec constet de hoc præcepto, recedere a communi DD. sententia, et ab universali sensu ac usu omnium confessariorum, qui hanc onerosissimam obligationem non agnoscunt. Ceterum non negamus cum *Viva loc. cit. et Tamb.* quod in aliquo casu (puta si alicubi publicum immineret damnum, nec alia pateret via ad illud vitandum), posset confessarius obligari ex lege charitatis ad hujusmodi onus suscipiendum; sed hoc raro accidet.

Dicunt autem *Delbene de Inquisit. p.* 1. *dub.* 9. *et Auctor Instruct. et part.* 2. *cap.* 14. *n.* 240. quod si femina multum repugnet adire Inquisitores, poterit expectare confessarium qui pro ipsa denuntiationem deferat; quia præcepta positiva non obligant ad rem nimis arduam. Item notat *Mazzott. pag.* 443. quod in Decreto Sacræ Inquisit. mox supra enunciato insuper dictum fuit, quod si neque apud ipsum confessarium possit pœnitens induci ad denunciandum, tunc recurratur ad S. Sedem pro opportuno remedio, et interim non absolvatur. Dicit autem *Mazzotta*, aliquando S. Sedem in casu magnæ verecundiæ et panici timoris rescripsisse, dando facultatem confessario absolvendi pro ea vice pœnitentem citra onus denunciandi.

700. Quæritur VI. An mulier teneatur denunciare confessarium sollicitantem, cui ipsa consentit? Negarunt *Suarez*, *Megala*, et alii apud *Salm. n.* 65. quia nemo obligari potest ad suum crimen manifestandum, ut dicunt *Salm. cap.* 3. *num.* 104. *Suar. Cajet. Trull. et Diana*, ex Regula juris *in cap. Quid aliquando de pœnit. D.* 1. ubi dicitur (*Non dico, ut te pro-*

das. Nequit autem quis manifestare complicem, quin seipsum prodat; et ideo ajunt *Salm ibid.* non esse obligationem denunciandi socium hæreticum. Recte vero dicunt mulierem hanc teneri ad denunciationem *Salm. n.* 66. cum *Bon. Trull. Peyrin.* et aliis plurimis: hocque hodie definitum est a N. SS. Benedicto XIV. in cit. Bulla, *Sacramentum*, ubi præcipitur fieri denunciatio, *etiamsi pœnitens consenserit.* Ratio est, quia mulier in hoc casu citra periculum suæ famæ potest denunciare sollicitantem; quin seipsam manifestet, dum ipsa etiam interrogata potest negare proprium consensum, et quicquid inde sequutum fuerit, ut habetur ex Decr. S. inquisit. apud *Pitton. n.* 694. edito 27. *Sept.* 1724. ubi dictum fuit: *Si mulier consentit confessario sollicitanti, non tenetur suum consensum manifestare; nec potest super hoc ab Episcopo interrogari.*

701. Quæritur VII. An teneatur pœnitens denunciare sollicitantem, si per correctionem sit moralis spes ejus emendationis? *Prima* sententia negat, et hanc docuit *S. Th.* 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. ubi dixit: *Si hæreticus privatim homines a fide avertat; oportet statim procedere ad denunciationem, nisi forte aliquis firmiter æstimaret, quod statim per secretam admonitionem possit hujusmodi mala impedire.* Eum secuti sunt *Soto*, *Canus*, *Led. Pal. Lugo*, *Sylvest. etc. apud Salm. cap.* 4. *n.* 96. Et signanter de crimine sollicitationis hanc sententiam tutati sunt *Fagund. Peyrin. et alii apud Dianam R.* 2. Verum *secunda* sententia affirmat, et hanc tenent *Mass. pag.* 440. *Conc. n.* 17. *et Salm. n.* 99. *cum Azor. Sanchez*, *Diana*, *Leand.* et aliis pluribus. Et hæc omnino hodie tenenda est post Decretum Alexandri VII. editum 8. Julii 1660.

(relatum per extensum apud *Salm. cap.* 3. *n.* 102.) ubi declaratum fuit: *Etiamsi nulla fraterna correctio, vel alia monitio præmissa fuerit, omnino teneri* (fideles) *ad denunciandum quos noverint esse de fide quomodolibet etiam leviter suspectos*, prout sunt confessarii sollicitantes, ut communiter docent *Dian.* R. 41. *Bonac. p.* 3. *num.* 28. et *Escob. n.* 746. *cum Trull. Acunna, Menoch. etc.* Dicendo ergo Pontifex, *etiamsi etc.* supponit denunciationem semper esse faciendam.

§. IV.

De Sollicitationibus dubiis.

702. *Qu. I. An denunciandus sit Confessarius in dubio an vere sollicitaverit? Quid si accedant vehementia indicia de sollicitatione?*

703. *Qu. II. An denunciandus confessarius qui laudat mulierem de pulchritudine? Vel qui dat ei magnum donum?*

704. *Expenduntur varii casus peculiares sollicitationis.*

705. *De pœnis sollicitantium, et signanter de pœna inhabilitationis ad celebrandum, an hæc incurratur ante sententiam? Et an ab illa excusentur ignorantes? Et an Episcopi possint in ea dispensare?*

702. Quæritur I. An denunciandus sit confessarius in dubio an sollicitaverit? Distinguendum est: si factum vel dictum sit vera sollicitatio, et tantum dubitatur an ille vel alius confessarius id egerit vel dixerit, tunc recte dicunt

Salm. c. 4. n. 93. *cùm Sousa*, *et Hurt.* eum denunciandum esse, quia dum crimen est certum, rite Judices procedere possunt ad inquirendam personam de qua dubium vertit. Hoc tamen censeo dicendum solo casu, quo facile Judices per suam diligentiam certi fieri possint de persona sollicitantis; quia alias Sacerdos ille, cum possit esse innocens, remaneret aliquo modo diffamatus, et in dubio illæsa debet servari fama proximi, qui eam possidet.

Si vero persona confessarii sit certa, et dubitatur, an ejus factum vel dictum fuerit vera sollicitatio, tunc cum communiori et veriori sententia dicendum, non esse obligationem denunciandi. Ita *Bonac. p.* 3. *n.* 5. *Ronc. p.* 113. *qu.* 5. *Conc. n.* 16. *Bordon. apud Potest. n.* 576. *Auctor* (*Instruz. etc.*) *p.* 2. *cap.* 14. *tum.* 287. cum *Boss.* et *Salm. n.* 94. cum *Valent. Hurt.* et *Salas* (*contra Sousa. et Peyr. ap. Dian. R.* 25.) Ratio, tum quia dubia in meliorem partem accipienda sunt, et in verbis ambiguis benignior interpretatio facienda est, ut dicunt *Bonac. et Menoch. et Riminal. apud Dian. et Ronc. c. fin. de Transact. et Reg. Juris* 49. *in* 6. *ubi: In pœnis benignior est interpretatio facienda.* Tum quia in dubio nemo est privandus fama, quam possidet; tum quia Bullæ præcipiunt denunciari sollicitantes, sed nequit dici sollicitantis, de quo dubitatur, an vere sollicitaverit; nam crimen dubium non est crimen; ut docent *Sanch. Dec. l.* 1. *c.* 10. *n.* 74. *et Suarez in* 3. *p. t.* 5. *d.* 40. *sect.* 6. *n.* 5. Nec obstat dicere quod ex Decreto Alexandr. VII. sunt denunciandi etiam leviter suspecti de hæresi; nam *to leviter*, non jam refertur ad suspicionem, sed ad hæresim, de qua potest quis vel leviter vel vehementer esse suspectus.

Excipiendum tamen est 1. cum *Conc. et Ronc. ll. cc. ex Pegna*, ac *Auctore instructionis etc. l. c. cum Bossio*, si accedant indicia vehementia de sollicitatione; nam licet ista non sint omnino evidentia; tamen, cum tantum adsint ex una parte, satis fundant moralem certitudinem de sollicitatione. Excipiendum 2. cum *Bon. loc. cit.* qui citat *Acunna*, *et Sanctarel.* si verba de se præseferant sollicitationem, et solum dubitatur an Confessarius ad malum finem ea protulerit; tunc enim præsumtio desumitur ex communiter accidentibus; præterquamquod præsumptio ipsius finis est accipienda juxta proprietatem verborum, unde in *cap. Perniciosum. Causa* 18. *q.* 2. dicitur, quod confabulatio cum femina in deteriorem partem accipi solet.

703. Quæritur II. An sit denunciandus confessarius qui laudat mulierem de pulchritudine? Affirmant *Potest. n.* 554. *Bon. Tancredi*, *et Peyrin.* item *Acunna*, *Barb.*, *et Sanctarel. apud Escob. n.* 638. et consentit *Dian. p.* 9. *tr.* 9. *R.* 32. si talis laudatio fiat sine aliqua occasione, quia regulariter amasii feminas, ut alliciant ad peccandum, de pulchritudine laudant. Negant vero *Freita*, *Thom. Hurtad. Ese. a Corro*, *et Sousa apud Escob. n.* 639. quia is qui laudat mulierem de pulchritudine verbis decentibus, non dicitur cum illa habere tractatus inhonestos. Sed melius distinguit præfatus *Escob. n.* 640. dicens, quod si ex modo loquendi, aut aliis circumstantiis dignoscitur confessarius laudare pulchritudinem ex pravo affectu, tunc est denunciandus; secus si laudaret ex quadam imprudentia, vel animi levitate. Asserit vero ut certum *Potest. n.* 554. *in fine*, denunciandum esse confessarium qui laudat cum famula confitente pulchritudinem dominæ, rogans eam, ut

dominæ referat, sed etiam in hoc casu dico perpendendas esse circumstantias, etsi facilius puto in hoc adesse indicium pravi animi alliciendi dominam illam ad turpem affectum. Et idem dicunt DD. si confessarius det pœnitenti donum magni valoris, ut ait *Diana p. 9. tract. 9. R.* 34. *cum Escob.* vel insolitum; ut dicunt *Salm. n.* 34. *cum Val. Hurt. Prado, etc.* Verumtamen *Bordonus ap. Dian.* inquit donum esse quid indifferens; unde recte subdunt Auctores citati; ejus malitiam conjiciendam esse ex adjunctis, nempe ex conditione pœnitentis, ex quantitate et qualitate doni, et ex modo quo fit, etc. Ceterum juxta dicta in præcedenti quæstione, quando verba vel facta sunt ambigua, confessarius non est denunciandus, nisi de ejus pravo affectu moralis habeatur certitudo.

704. Hinc subduntur plures casus particulares, in quibus communius Doctores censent denunciandum esse confessarium.

1. Si confessarius dicat pœnitenti: *Tecum nuberem, si essem sæcularis;* negat *Bordonus ap. Dian. p. 9. tr. 9. R.* 32. esse denunciandum; quia verba hæc non important peccatum mortale, sed tantum pudicum affectum indicant. Probabilius vero affirmant *Salm. n.* 34. *Potest. n.* 558. *et Diana loc. cit.* quia hujusmodi verba videntur maxime excitativa ad venerem: et cum sint ad confessionem impertinentia, merito sapiunt sollicitationem.

2. Si dicat mulieri: *Memento mei, quia te ex corde diligo;* ita *Diana* apud *Potest. d. n.* 558. cum *Roncagl. in Reg. praxis.* At *Bordonus* excusat; hoc melius puto explorandum ex circumstantiis.

3. Si dicat: *Expecta me hodie domi tuæ, quia habeo tecum loqui;* et postea domi tractet

de inhonestis, quia sollicitatio illa facta in domo dicitur moraliter facta in confessione: ita recte dicit *Potest. n.* 559.

4. Si dicat: *Hæc tua peccata cadere me fecerunt in pollutionem involuntariam;* tanto magis si dicat *voluntariam;* ita *Potest. cum Bord. n.* 560. et *Roncaglia ibidem.*

5. Si dicat: *Nolo te audire in confessione., ne aliquid mihi contingat, quia amore tui captus sum;* ita *Potest. n.* 561. Modo hoc dicat mulieri petenti confessionem, quia hæc verba videntur esse provocativa ad inhonesta, et proferuntur occasione confessionis; et ita sentit etiam *Ronc. in Reg. prax.* Idem putat *Ronc.* si dicat: *Totum me commovere sentio ex affectu, quo te prosequor.*

6. Si confessarius mulieri asserenti tentationem turpem repulisse dicat: *Sed si aliquis pecuniam dedisset, peccasses?* Affirmat *Ronc.* esse denunciandum, si mulierem postea affirmative respondentem non objurget; vel si objurget, et postea domi, oblata pecunia, eam sollicitet. Et consentit *Potest. n.* 588.

7. Si dicat: *Cur etiam mecum non es humana?* vel dicat: *Veniam in domum, et promitte mihi facere, quod voluero.* Vel mulieri confitenti turpe desiderium dicat: *De hoc agemus post confessionem.* Ita *Potest. num.* 565. cum *Tancredi*, quia verba hæc sunt satis ostensiva intentionis inhonestæ. Sed in his dico perpenpendas esse circumstantias, nam aliquando possunt non esse sollecitantes.

8. Si suam concubinam objurget, quod cum alio se immiscuerit, dummodo, judicio prudenti, faciat dignoscere, quod objurgatio procedat ex zelotypia; uti etiam, si excedat in repre-

hendendo, addendo minas, injurias, et similia; vel objurget tantum peccata commissa cum aliis, et non illa cum seipso, quia tunc ostendit amorem suum lascivum. Ita *Potest. num.* 562.

705. Ultimo loco hic advertendum, quod in Bulla Sanctissimi nostri Pontificis Bened. XIV. quæ incipit, *In Generali Congregatione*, (vide Decr. III. in calce libri) sancitum habetur, quod confessarii sollicitantes, *in actu sacramentalis confessionis, sive illius occasione, aut prætextu, præter pœnas a jure inflictas, perperam etiam inhabilitationem incurrunt ad Sacrificii celebrationem.* Eamdemque pœnam incurrunt ex eodem Decreto Sacerdotes abutentes Sacrificio Missæ ad sortilegia. Plura autem hic dubia occurrunt. Dubitatur 1. an prædicta inhabilitas incurratur ante sententiam saltem declaratoriam criminis? In præcedenti editione hujus Operis affirmavi, eo quod pœnæ privativæ, quæ important inhabilitationem ad aliquod jus acquirendum, vel cessationem a quodam jure jam acquisito utendo, ut communiter DD. docent, ordinarie ante sententiam incurrunt, juxta dicta *lib.* I. *n.* 149. Attamen quidam probus Religiosus, cum hæc legisset apud meum Opus, scripsit mihi e Roma, quod duo Theologi S. C. Inquisitionis Romanæ oppositum sentiebant, nempe requiri sententiam ad præfatam pœnam incurrendam. Sub initio ratio opinionis hujus mihi non occurrebat; sed postea, re sedulius perpensa, in hoc eodem meo Opere *lib.*I. *n.* 148. observavi, quod *Suarez, Bonac. Salm.* cum *Tapia*, *Vasquez*, *Montesin. etc. locis ib. cit.* (quibus recenter consentit *Eusebius Amort l.* 1. *n.* 148.) dicunt sententiam declaratoriam bene requiri etiam quoad pœnas privativas, sive inhabilitantes, casu quo reus non possit exequi pœ-

nam sine propria infamia, prout ordinarie in nostro casu eveniret, si Sacerdos sollicitans deberet per longum tempus se abstinere a celebrando. Dico *per longum tempus;* nam si brevi super dictam inhabilitationem posset impetrare dispensationem, et interim sine sua infamia celebrationem intermittere, tenetur ab ea abstinere. Dubitatur 2. an ab hac inhabilitate excuset ignorantia invincibilis? In hoc dubio mihi videtur posse id probabiliter affirmari, juxta ea quæ dicentur infra de irregularitate ex delicto *lib.* 7. *n.* 351. dicunt *Nav. Sylv. Sanch. Castropal. Ronc.* et alii plures, quod ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiritur scientia irregularitatis, quæ incurritur quia licet irregularitas non sit censura, a qua excusat equidem ignorantia invincibilis, sed impedimentum, tamen talis irregularitas ex delicto est vere pœna, aut saltem habet rationem pœnæ, ad quam incurrendam, cum sit pœna extraordinaria, et exorbitans, ita ut secundum rei naturam non possit provideri, illius scientia requiritur: et idem pos e dici videtur in nostro casu de inhabilitate celebrandi, quæ est procul dubio imposita in pœnam sollicitationis. Dubitatur 3. an ab hac inhabilitate possit Episcopus dispensare? Vide dicenda *l.* 7. *n.* 353. ubi dicetur, quod Episcopi ex Trident. *Sess.* 24. *c.* 6. *Liceat.*, possunt dispensare in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto, et non deducto ad forum contentiosum, excepto homicidio voluntario, et directe volito.

Finis Tomi Septimi.

INDEX
CAPITUM, ET DUBIORUM
hujus septimi voluminis.

TRACTATUS IV.
De Sacramento Pœnitentiæ.
CAPUT I.
De essentia hujus Sacramenti.
DUBIUM I.

DUBIUM II.

Quæ Contritio requiratur? pag. 20.

§. I.

De quæstionibus ad dolorem pertinentibus? ibid.

tendi. 448. Qu. XII. An qui confitetur peccatum oblitum statim post absolutionem, teneatur novum elicere dolorem. 449. Qu. XIII. Quomodo eliciendus sit dolor in confessione venialium. Dub. 1. An sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore. Dub. 2. An in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio. An sufficiat dolere de frequentia. *ibid.*

§. II.

De quæstionibus ad propositum pertinentibus? pag. 21.

450. An sufficiat propositum virtuale sive implicitum. 451. Qu. II. Quæ sint conditiones requisitæ ad verum propositum. Et sunt I. Ut sit *firmum*. Quid si pœnitens credat certo se relapsurum. II Ut sit *universale*. An requiratur universale propositum de mortalibus. III. Ut sit *efficax*.

452. Qu. III. Quomodo se gerere debeat confessarius cum iis qui sunt in occasione peccandi. Dub. 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi. Lt quæ occasio vitari debeat. 453. Dub. 2. An possit absolvi, qui non vult amovere probabilem peccandi occasionem. 454. Dub. 3. An qui est in occasione proxima voluntaria possit semel vel iterum absolvi. 455. Dub. 4. An possint absolvi qui sunt in occasione proxima necessaria? præsertim causa suæ artis vel officii. 456. Sententia tenenda circa absolutionem his differendam. 457. Dub. 5. An possit absolvi, qui in occasione necessaria, adhuc remediis adhibitis, eodem modo fuerit relapsus. 458. Adnotatur doctrina S. Caroli Borromæi.

459. Qu. IV. Quomodo se gerere debet Confessarius cum consuetudinariis ex intrinseca fra-

DUBIUM III.

Qualis Confessio requiratur?

ARTICULUS I.

pœnitens post confessionem sciat materiam sui peccati esse gravem, sed nullo modo id noverit tempore, quo peccatum commisit.

ARTICULUS II.

Quando sufficiat Confessio integra formaliter? pag. 135.

479. Quæ sit integritas formalis? Et quis censeatur physice impotens ad integritatem materialem? I. Mutus. An hic teneatur confiteri scripto, aut per signa. II. Surdus. III. Ignarus idiomatis. An hic teneatur confiteri per interpretem. IV. Moribundus. 480. An absolvendus moribundus qui dat signa doloris Sacerdoti præsenti, quin possit ullum peccatum explicare. 481. An absolvendus infirmus sensibus destitutus, qui per testimonium adstantium ostendit desiderium absolutionis. An tunc absolutio danda sit absolute, vel conditionate. 482. Quid si nullam dederit signum pœnitentiæ. 483. Quid si fuerit destitutus in actu peccati. 484. Quando sufficiat integritas formalis ob periculum mortis. 485 An in periculo contagii possit confessarius absolvere, audito uno peccato. 486. An tempore conflictus, vel naufragii. 487. Quid censeatur moraliter impotens. Et quid si peccatum non possit explicari sine violatione sigilli. 488. Quinam igitur excusentur ab integritate materiali. 489. An sit obligatio confitendi peccatum, si non possit dici sine infamatione complicis. 490. Ex quibus causis liceat manifestare complicem confessario, qui eum noscit. 491. Bulla Bened. XIV. prohibens exequirere a pœnitente nomen complicis peccati. 492. Sententia auctoris, id nullo casu esse licitum.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones Confessionis? pag. 159.

493. Confessio debet esse vocalis. Quando li-

ARTICULUS IV.

Quando confessio sit invalida, et quomodo iteranda?

DUBIUM IV.

De Satisfactione.

ARTICULUS I.

Quæ ejus necessitas, et quantitas?

tia publica. 513. Dub. 1. An possit injungi opus alias debitum. Dub. 2. An pœnitentia mox ante imposita. 514. An possit imponi opus internum. An opus pro Defunctis. An cessatio ab aliquo bono opere. An pœnitentia possit imponi post absolutionem.

515. Sub qua obligatione pœnitens teneatur acceptare, et implere pœnitentiam. 516. Dub. 1. An pœnitens teneatur sub gravi acceptare, et implere pœnitentiam justam. Quid si sit gravior justo. 517. Dub. 2. Quid si sit imposita pro venialibus aut mortalibus confessis. 518. Dub. 3. An Confessarius pro culpis gravibus possit dare pœnitentiam gravem sub obligatione levi. 519. Dub. 4. An tempore Jubilæi, vel Indulgentiæ plenariæ confessarius possit omittere impositionem pœnitentiæ. 520. Dub. 5. An si pœnitens oblitus sit pœnitentiæ, teneatur repetere confessionem, ut eam recipiat. 521. Pœnitens implens pœnitentiam in mortali. Quæ dilatio sit mortalis in implenda pœnitentia. 522. Dub. 1. An existens in mortali possit satisfacere pœnitentiæ. 523. Dub. 2. An peccet satisfacere in mortali. 524. An possit imponi pœnitentia sub conditione, si relabatur. 525. An, transacto tempore præscripto, desinat obligatio implendi pœnitentiam. 526. An pœnitentia possit impleri per alium. 527. An pœnitentia sit implenda ante communionem.

528. Quis et quomodo possit commutare pœnitentiam. 529. Dub. 1. An pœnitens teneatur eo casu repetere confessionem. Et quid si pœnitentia fuerit imposita pro peccatis reservatis. Dub. 2 An confessarius possit commutare pœnitentiam extra confessionem. 530. Adnotantur principaliores Canones Pœnitentiales.

ARTICULUS II.
De Satisfactione per Indulgentias.

§. I.
Quid sit Indulgentia, et quid ad eam requiratur? pag. 217.

§. II.
Quotuplex Indulgentia, et quomodo differat a Jubilæo? pag. 226.

lares. 538. Qu. VIII. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium. Qu. IX. An sufficiat ad Jubilæum lucrandum oratio mentalis: aut modica vocalis. Qu. X. An modica eleemosyna. Qu. XI. An satisfaciat pro jejuniis injunctis implens jejunia alias debita.

CAPUT II.
De Ministro Sacramentalis Pœnitentiæ.

DUBIUM I.
Quis sit Minister? pag. 250.

539. Confessarii indigent approbatione, et jurisdictione. 540. An in casu necessitatis sit obligatio confitendi Laico, vel Clerico. An vero Clericus vel Laicus, in articulo mortis, deficiente Sacerdote, possit absolvere a censuris. 541. Nullus autem Sacerdos valide absolvit, nisi sit approbatus, vel Parochus.

DUBIUM II.
Quid sit approbatio, et à quo petenda? p. 252.

542. Quid est approbatio. 543. An liceat Sacerdoti simplici excipere Confessionem venialium. 544. An Parochus possit adsciscere cooperatorem alium Parochum. 545. Debet eligi approbatus, aut Parochus. An sufficiat approbatio sine examine, et sine judicio interno. 546. An sufficiat approbatio petita, et negata. 547. A quo Episcopo habenda sit approbatio. 548. Resolvitur quæstio ex Bulla Innoc. XII. 549. An Religiosi approbati in una Diœcesi possint audire confessiones in alia. 550. Alia notanda apud Busemb. 551. An injusta revocatio approbationis sit invalida. 552. An Episcopus ex justa causa possit approbatos iterum examinare, aut approbationem revocare, vel restringere.

553. Sancita a Bened. XIV. circa confessio-

DUBIUM IV.

Quid sit reservatio casuum, et quis habeat potestatem reservandi, et absolvendi ab iis? pag. 308.

reservatis, et pro aliis mittere pœnitentem ad inferiorem. 596. An absolutus ab habente potestatem possit a quocumque accipere absolutionem de reservatis. Qu. I. An si pœnitens confiteatur bona fide, vel obliviscatur reservati, valide, et licite absolvatur a simplici confessario. 597. Qu. II. An confessus superiori, et oblitus reservati possit a quocumque absolvi. 598. Qu. III. An per confessionem inculpabiliter invalidam tollatur reservatio. Qu. IV. Quid si confessio fuerit sacrilega.

599. Qui possint absolvere a reservatis. An Pœnitentiarii. An Mendicantes possint absolvere a casibus Episcopis, vel ab Episcopis reservatis. (*Sed vide dicenda lib. 7. num. 99.*). 600. Qu. I. Utrum in dubio an pœnitens incurrerit casum reservatum, possit a quocumque absolvi. Qu. II. Quid si postea pœnitens cognoscat peccatum ut certum. 601. Qu. III. An qui peccavit in confidentiam licentiæ. Qu. IV. An licentia valeat pro peccatis etiam post illam commissis. 602. Qu. V. An Moniales subjaceant reservationi factæ ab Episcopo. Qu. VI. An subjaceant Moniales exemptæ. Qu. VII. An Episcopus quoad clausuram possit casus Monialium reservare.

DUBIUM V.

Quid sit Officium, et obligatio confessarii? pag. 355.

603. Quid est Officium confessarii. Quando autem possit aut debeat Confessarius differre absolutionem. (*Remissive ad num. 462 et seq.*), 604. Qu. I. An possit confessarius negare absolutionem ei, qui adhæret sententiæ probabili. Quid si adhæreat sententiæ falsæ, sed probabili putatæ. 605. Qu. II. An expediat confessario uti sententiis rigidioribus, vel benignioribus. 606.

II. Libera. III. Non revocata. IV. Sufficit autem, si detur voce. V. Vel si detur facto, scilicet si pœnitens incipiat loqui.

652. An confessarius possit loqui de peccatis cum pœnitente statim post absolutionem. An possit monere pœnitentem de errore in confessione commisso. (*Remissive ad num.* 622.). 653. An possit loqui intra confessionem de auditis in alia. 654. An frangat sigillum confessarius dicendo, audisse in aliquo loco tale peccatum. Dub. 1. An violet sigillum manifestans peccata alicujus loci. Dub. 2. Quid si dicat, Religiosum alicujus Conventus, vel Ordinis commisisse tale peccatum.

655. An liceat uti notitia confessionis ad externam gubernationem. Vide quæ sunt apud Busemb. 656. Dub. 1. An confessarius, ob peccatum subditi auditum, possit eum amovere ab officio. 657. Dub. II. An possit negare suffragium ei, quem ex confessione noverit indignum. Et an ad hoc possit uti aliquo prætextu. An Confessarius possit uti notitia confessionis ad custodiendas res suas, aut ad diligentius invigilandum, aut ad alia. 658. Dub. III. An possit negare Communionem, aut Ordinem, aut assistentiam in Matrimonium pœnitenti sine absolutione dimisso. 659. Dub. IV. An possit uti notitia confessionis ad se cavendum ab insidiis sibi paratis. An possit se celare a pœnitente, quem per Confessionem alias noverit in plura crimina solere prolabi, etsi alii celationem non advertant. Et an possit aufugere a pœnitente indisposito, qui eum minis exterret, si non absolvat. 660. Dub. V. An possit celebrare in Ecclesia, quam ex confessione noverit pollutam. Dub. VI. An tenearis pergere ad confitendum ei, quem sciveris ex confessione non esse confessarium. 661. I. Expedit confessario in hac

Finis Indicis Tomi Septimi.